॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

# ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗ-ਮਹਾਟੀਕਾ

## (ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ)

### ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਂਸਿਮਾਲੀ ਯੋ, ਵਿਨੇਯਜਕਮਲਾਕਰੇ।
ਵਿਬੋਧੇਸਿ ਮਹਾਮੋਹ-ਤਮਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਸੋ॥

ਞਾਣਾਤਿਸਯਬਿਮ੍ਬਂ ਤਂ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਰੁਣਾਰੁਣਂ।
ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਪਕ੍ਲੇਸਂ, **ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਚ੍ਚਂ** ਮਹੋਦਯਂ॥

ਲੋਕਾਲੋਕਕਰਂ **ਧਮ੍ਮਂ,** ਗੁਣਰਸ੍ਮਿਸਮੁਜ੍ਜਲਂ।
**ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਞ੍ਚ** ਸਮ੍ਫੁਲ੍ਲਂ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਮਲਾਕਰਂ॥

ਵਨ੍ਦਨਾਜਨਿਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਇਤਿ ਯਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ।
ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਹੁਤ੍ਵਾਹਂ ਤਸ੍ਸ ਤੇਜਸਾ॥

ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਚਾਰੇਨ, ਧੀਮਤਾ ਸੁਚਿਵੁਤ੍ਤਿਨਾ।
ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ **ਦਾਠਾਨਾਗਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਥਿਰਚੇਤਸਾ॥

ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਰਿਤੋ ਨਾਥੋ, ਯਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਨੁਤ੍ਤਰਂ।
ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸਿ ਕਰੁਣਾਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤਮਾਨਸੋ॥

ਤਸ੍ਸਾ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਨਯਮਣ੍ਡਿਤੋ।
**ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ** ਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਪਦਕ੍ਕਮੋ॥

ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਂ, ਨਿਪੁਣਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ।
ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ, ਸਮਯਂ ਅਵਿਲੋਮਯਂ॥

ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੋਰਾਣਂ, ਕਥਾਮਗ੍ਗਂ ਅਨਾਕੁਲਂ।
ਤਨ੍ਤਿਨਯਾਨੁਗਂ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ**ਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ**॥

ਇਤਿ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਂ।
ਵਿਭਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਂ, ਨਿਸਾਮਯਥ ਸਾਧਵੋਤਿ॥

### ਨਿਦਾਨਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਸ੍ਵਾਯਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ** ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟ੍ਠਪੀਯਤਿ, ਤਂ ਤਾਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਾਦਿਨਿਦ੍ਧਾਰਣਮੁਖੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਂ **"ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਆਦਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਤੋ ਪਯੋਜਨਂ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ ਪਦਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਚੋਦਨਾ ਸੋਧਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਆਚਰਿਯੇਨ ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕਿਰਾ**ਤਿਆਦਿ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਦਾਨਪਯੋਜਨਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ, **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ , **ਸੀਲੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਪਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਭਾਵਨਾ, **ਕਿਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਚੋਦਨਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਸੋਧਨਂ, ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕਥਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਨ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾ। ਪੁਚ੍ਛਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਙ੍ਗਲਭਾਵਤੋ, ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵਵਿਭਾਵਨਤੋ, ਭਯਾਦਿਉਪਦ੍ਦਵਨਿਵਾਰਣੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਵਿਧਮਨਤੋ, ਉਪਰਿ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਤੋ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਕਥਾ ਵਤ੍ਥੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਨ ਸਤ੍ਥੁਥੋਮਨਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਵਿਸੁਂ ਅਸਂਵਣ੍ਣਨਾਦਿਭਾਵਤੋ। **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀ**ਆਦਯੋ ਵਿਯ ਹਿ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦੀਨਂ ਨਾਯਂ ਵਿਸੁਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ, ਨ ਪਕਰਣਨ੍ਤਰਂ ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਵਤਾਰਸੁਮਤਾਵਤਾਰਾਦਿ ਵਿਯ। ਤਾਸਂਯੇਵ ਪਨ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀਆਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਭੂਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਮਜ੍ਝੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ)। ਅਥ ਵਾ ਥੋਮਨਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾਪਿ ਚਾਯਂ ਕਥਾ ਨ ਵਤ੍ਥੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਾਸਨੇ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਕਿਤ੍ਤਨਂ ਨ ਲੋਕੇ ਵਿਯ ਕੇਵਲਂ ਹੋਤਿ, ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਿਤ੍ਤਨਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਭਾਵਵਿਭਾਵਨੇਨ ਸਤ੍ਥੁਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਬ੍ਬਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਇਧ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨੇਸਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਂਸਾਰਭਯਿਕ੍ਖਣਂ, ਯਥਾਸਕਂ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਜਟਾਵਿਜਟਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਸਮਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨ ਸਾਤਿਸਯਂ, ਨਿਰਤਿਸਯਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਜਟਾਵਿਜਟਨਂ ਗਹਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਨਿਰਤਿਸਯਂ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਤਾਯ। ਤੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾ ਚ। ਤਦੁਭਯੇਨ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਤਾਯ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾਦਯੋਪੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਥੋਮਨਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾਯਂ ਕਥਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਥੋਮਨਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਏਵਾਯਂ ਕਥਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਥੁ ਥੋਮਨਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਆਚਿਣ੍ਣਞ੍ਚੇਤਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੁਕੂਲਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਸਤ੍ਥੁ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਥੋਮਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਤਿ। ਥੋਮਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਗਾਥਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਦਾਨਚੋਦਨਾਮੁਖੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਂ ਸਰੂਪਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਵਿਪਰੀਤਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥਭਾਵਾਵਜੋਤਨਂ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਧਮ੍ਮਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ। ਤੇਨਾਹ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

**ਇਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਇਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁ ਪਰਿਸਮਾਪਨਾਦਿਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯਪਕਾਰਾਵਧਾਰਣਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯) ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਆਗਤੋ। ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ। ''ਇਤਿ ਵਾ ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰

੧.੧੯੭) ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ। ''ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਭਿਲਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੭੩, ੭੫) ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯੇ। ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਬਾਲੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਸਉਪਦ੍ਦਵੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪) ਪਕਾਰੇ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਸਤਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਥੀਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯਂ, ਕਿਂਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੬) ਅਵਧਾਰਣੇ, ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਇਧਾਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਪਕਾਰੇਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੇਵ। ਪਠਮੋ ਪਨ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਹੀ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਂ ਯਥਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਤੋ।

ਵ**ੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵ**ੁਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ, ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਵਪ੍ਪਨਵਾਪਸਮੀਕਰਣਕੇਸੋਹਾਰਣਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਪਮੁਤ੍ਤਭਾਵਪਾਵਚਨਪਵਤ੍ਤਿਤਅਜ੍ਝੇਸਨਕਥਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਯਂ –

''ਗਾਵੋ ਤਸ੍ਸ ਪਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਰੂਹਤਿ।
ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਫਲਮਸ੍ਨਾਤਿ, ਯੋ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦੁਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ॥ –

ਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੯) ਵਪ੍ਪਨੇ ਆਗਤੋ। ''ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਟਿਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੯) ਅਟ੍ਠਦਨ੍ਤਕਾਦੀਹਿ ਵਾਪਸਮੀਕਰਣੇ। ''ਕਾਪਟਿਕੋ ਮਾਣਵੋ ਦਹਰੋ ਵੁਤ੍ਤਸਿਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੨੬) ਕੇਸੋਹਾਰਣੇ। ''ਪਨ੍ਨਲੋਮੋ ਪਰਦਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤੋ ਮਿਗਭੂਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੨) ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਵੁਤ੍ਤੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਹਰਿਤਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੯; ਪਾਰਾ॰ ੯੨; ਪਾਚਿ॰ ੬੬੬; ਮਹਾਵ॰ ੧੨੯) ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਪਮੁਤ੍ਤਭਾਵੇ। ''ਯੇਸਮਿਦਂ ਏਤਰਹਿ ਪੋਰਾਣਂ ਮਨ੍ਤਪਦਂ ਗੀਤਂ ਪਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮਿਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੨੭; ਮਹਾਵ॰ ੩੦੦) ਪਾਵਚਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ। ਲੋਕੇ ਪਨ ''ਵੁਤ੍ਤੋ ਗੁਣੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਾਰਾਯਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਜ੍ਝੇਸਨੇ। ''ਵੁਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਗਵਤਾ 'ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ'ਤਿ''ਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦) ਕਥਨੇ। ਇਧਾਪਿ ਕਥਨੇ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਇਤਿ ਹਿ ਏਵਮੇਵ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਗਾਥਂ ਦੇਸਿਤਭਾਵੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰਂ ਅਵਧਾਰੇਤਿ।

**ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤਂ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਵ**ੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਿਯਂ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਾਕਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਕਲੇਨ ਪਨਾਨੇਨ ਵਚਨੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਦਾਨਂ ਜੋਤਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਰਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਕਦੇਸਕਾਲਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿਰਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵੇਸ੍ਸਵਣਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਪਾਕਟਨਾਮਧੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ **ਅਞ੍ਞਤਰੋ**। ਦੇਵੋ ਏਵ **ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ। ਸਂਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਲ੍ਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਸਂਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਅਯਂ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਤਣ੍ਹਾ ''ਜਟਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਜਾਲਿਨਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪ੍ਪਭੇਦੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਯਵਭੂਤੋ ਏਵ ਜਾਲੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ''ਜਾਲਿਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਦਾਨਿਸ੍ਸਾ ਜਟਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਮਾਹ, ਰੂਪਾਦਿਛ਼ਲਾਰਮ੍ਮਣਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਦਾਚਿ ਯਾਵ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਦਾਚਿ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਦਾਚਿ ਯਾਵ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇਤਿ ਏਵਂ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਪਰਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਚੇਤ੍ਥ

ਹੇਤੁਪਰਿਯਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਕਦਾਚਿ ਕਾਮਭਵੇ ਕਦਾਚਿ ਰੂਪਭਵੇ ਕਦਾਚਿ ਅਰੂਪਭਵੇ ਕਦਾਚਿ ਵਾ ਅਰੂਪਭਵੇ...ਪੇ॰... ਕਦਾਚਿ ਕਾਮਭਵੇਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ**"ਤਿ। "**ਸਂਸਿਬ੍ਬਨਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ ਇਦਂ ਯੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਜਟਾ ਵਿਯਾਤਿ ਜਟਾਤਿ ਜਟਾਤਣ੍ਹਾਨਂ ਉਪਮੂਪਮੇਯ੍ਯਤਾ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਯਂ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਜਾਲਿਨੋ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਸਾਖਾ, ਕੋਸਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਯਵੇਹਿ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਾ ਵਿਨਦ੍ਧਾ ''ਜਟਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨਸਭਾਵੇਨਾਤਿ, ''ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾ ਕੋਸਕਾਰਕਿਮਿ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੬; ਵਿਭ॰ ੨੦੩)। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ''ਮਮ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਟ੍ਠੋ ਚ ਅਨ੍ਤੋਸਦ੍ਦੋਤਿ ਸਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ''ਅਨ੍ਤੋਜਟਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਾਦਿ, ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਆਦਿ ਸਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ।

''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਭਵਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਮਾਨੋਤਿ **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ**, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਮਮ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ, ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਮਮ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵਾ ਆਦਿਨਾ ਸਕਅਤ੍ਤਭਾਵਾਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਾਨਿ**। ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਰੂਪਾਦੀਨਿ **ਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ**। ਪਰੇਸਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ, ਸਪਰਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਾਨਿ**। ਤਥਾ ਰੂਪਾਦੀਨਿ **ਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ**। ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਭਵੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾਯ **ਅਨ੍ਤੋਜਟਾਬਹਿਜਟਾ**ਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਭਵੋ ਹਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੋ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਬਹੀ''ਤਿ ਚ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭)। ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ, ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਂ ਜਟਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਤਾਯ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਜਟਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਪਨ ''ਪਜਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਂ ਜਟੇਨ੍ਤੀ ਵਿਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ "**ਜਟਾਯ ਜਟਿਤਾ ਪਜਾ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਯਦਿਪਿ ਅਵਯਵਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਦੇਸੋ ਪਨ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਵਯਵਤੋ ਸਮੁਦਾਯਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਮੂਪਮੇਯ੍ਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾ ਨਾਮ ਵੇਲੁਜਟਾਦੀਹਿ...ਪੇ॰... ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਇਮਂ ਜਟਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੀਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨੇਨ **ਤੇਧਾਤੁਕਂ ਜਟੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ**। ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਮਹਾਵਿਸਯਤਂ, ਵਿਜਟਨਸ੍ਸ ਚ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਮਾਹ। "**ਵਿਜਟੇਤੁਂ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਵਿਜਟਯੇ''ਤਿ ਪਦਂ ਸਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ, ਨ ਵਿਧਿਆਦਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਵਂ ''ਅਨ੍ਤੋਜਟਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਅਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਏਦਿਸੋਵ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗੁਣਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਤ੍ਤਾ ਨਵਿਹਤਞਾਣਪਵਤ੍ਤਿਕੋ। ਏਤੇਨ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ ਆਦਿਤੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਆਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣੇਨੇਵ ਤਦੇਕਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਸੇਸਾਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਾਦੀਹਿ ਕੀਲਨ੍ਤਿ ਲਲਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਵਿਜਯਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਵਿਜੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਧਨਾਦਿਸਕ੍ਕਾਰਦਾਨਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਂਤਂਅਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਨਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਯੋਗਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਜੁਤਿਯਾ ਜੋਤਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਞ੍ਚ ਵਿਸਯਂ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇ ਚ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਅਥ ਵਾ ਦੇਵਨੀਯਾ ਤਂਤਂਬ੍ਯਸਨਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਸਰਣਂ ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੀਯਾ, ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੀਯਾ ਵਾ, ਸੋਭਾਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਕਮਨੀਯਾਤਿ ਵਾ **ਦੇਵਾ**। ਤੇ ਤਿਵਿਧਾ – ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਕੀਲ਼ਾਯ ਉਤ੍ਤਮੇਹਿ

ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਹਿ ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤਪਞ੍ਚਵਿਧਮਾਰਵਿਜਯਿਚ੍ਛਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਸਤ੍ਤੁਧਨਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪਸਾਦਸਕ੍ਕਾਰਦਾਨਗ੍ਗਹਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ, ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਾਨੁਸਾਸਨੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਵੋਹਾਰਾਤਿਸਯੇਨ ਪਰਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਸਰੀਰਪ੍ਪਭਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਜੁਤਿਯਾ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਯ ਞਾਣਸਰੀਰਗਤਿਯਾ, ਮਾਰਵਿਜਯਸਬ੍ਬਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਪਰਹਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਗਮਨੀਯਤੋ, ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੀਯਤੋ, ਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਮਨੀਯਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦੇਵੇ ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸੇਟ੍ਠੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਦੇਵੋਤਿ **ਦੇਵਦੇਵੋ**। ਸਬ੍ਬਦੇਵੇਹਿ ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਭਾਵਸ੍ਸ ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਦੇਵੋਤਿ **ਦੇਵਦੇਵੋ**।

ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਨਂ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਗੁਣਾਭਿਭਵਨਤੋ ਅਧਿਕੋ ਅਤਿਸਯੋ ਅਤਿਰੇਕਤਰੋ ਵਾ ਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚਾਤਿ **ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**। ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਦੇਸਨਾਵਿਸੇਸੇਸੁ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੀਯਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਚਤੂਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਵਿਸਾਰਦੋਤਿ **ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਿਸਾਰਦੋ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮)। ਠਾਨਾਠਾਨਞਾਣਾਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਞਾਣਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਦਸਬਲਧਰੋ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ, ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧; ਵਿਭ॰ ੮੦੯)। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਅਨਾਵਟਞਾਣਤਾਯ **ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੋ**। ਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ**, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਭਗਵਾ**। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੩ ਆਦਯੋ) ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਯਦ੍ਧਾਰੁਲ੍ਹਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਕਿਂ ਦੇਵਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਬ੍ਯਾਕਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਗਵਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ''ਦੇਵਦੇਵੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਤਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ''ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਕ੍ਕੇਨਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰਾਦਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ''ਤਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤਿਸਯੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਚਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦਸਬਲਞਾਣੇਹਿ ਪਾਕਟੋ ਜਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਚਤੁ...ਪੇ॰... ਧਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਾਨਿ ਚ ਞਾਣਾਨਿ ਇਮਸ੍ਸ ਞਾਣਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੇਨ ਸਹੇਵ ਸਿਦ੍ਧਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੋ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਞਾਣਦ੍ਵਯਂ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੂਪਚਯਸਿਦ੍ਧਾਯ ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਅਵੋਚਾਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਦ੍ਵਯਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਂ। ਏਕਮੇਵ ਹਿ ਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਸਯਪਵਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨਵਸੇਸਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤ੍ਥਾਵਰਣਾਭਾਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਮੁਪਾਦਾਯ ''ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੩ ਆਦਯੋ) ਵਕ੍ਖਾਮ।

**੨**. ਮਹਨ੍ਤੇ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੇ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਭਗਵਾ। ਤੇਨ **ਮਹੇਸਿਨਾ। ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ। **ਯਥਾਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ। **ਸੀਲਾਦਿਭੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਦਿਵਿਭਾਗਂ। **ਸੁਦੁਲ੍ਲਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਣਵਜ੍ਜਿਤੇਨ ਨਵਮੇਨ ਖਣੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੁਲ੍ਲਭਂ। **ਸੀਲਾਦਿਸਙ੍ਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਂ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ ਨਗਰਂ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜੇਨ, ਨ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ; ਤੀਹਿ ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨)।

ਕਿਲੇਸਚੋਰੇਹਿ ਅਪਰਿਪਨ੍ਥਨੀਯਤਾਯ **ਖੇਮਂ**। ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ, ਮਾਯਾਦਿਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਚ **ਉਜੁਂ**। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਾਰਣਵਸੇਨ ਗਮਨਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਨਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ **ਮਗ੍ਗਂ।** **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਾਯ ਵਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਏਵਂਰੂਪੋ ਏਵਂਕਿਚ੍ਚੋ ਏਵਮਤ੍ਥੋਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾ। ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਤੋ, ਸਂਸਾਰਤੋ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾ। ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ। ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਤੁਟ੍ਠਾ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾਪਿ ਸਮਾਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ। ਭਾਵਨਾਯ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਯੋਗਿਨੋ** **ਵਾਯਮਨ੍ਤਾਪਿ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਯੋਗਂ ਪਰਕ੍ਕਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਉਪਾਯਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਗੀਨਂ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾ ਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਾਦਿਪਸੁਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰੋ, ਯੋਗੀਨਂ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਮੋਦਹੇਤੂਤਿ ਆਹ **“ਤੇਸਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰਣ”**ਨ੍ਤਿ। ਬਾਹਿਰਕਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧੀਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਤਾ **ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ।** **ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਨਿਕਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਦੇਸਨਾਨਯਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਤੇਸਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਯੋਗੀਨਂ ਏਕਂਸੇਨ ਤਦਾਵਹਤ੍ਤਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰੋ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਕਥਾਮਗ੍ਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਮੇ ਭਾਸਤੋ** ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਨਿਸਾਮਯਥਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਾਨਿ ਗਾਥਾਯਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਭਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਂ, ‘‘ਕਥਿਤਾਯ ਮਹੇਸਿਨਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਂ, ‘‘ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸੀਲਾਦਿਭੇਦਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਵਿਪਰੀਤਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਂ, ‘‘ਸੁਦੁਲ੍ਲਭਂ...ਪੇ॰... ਯੋਗਿਨੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, **“ਤੇਸਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਰਣ”**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਯੋਜਨਂ, ‘‘ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਂ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਦੇਸਨਾਨਯਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ, ਨਿਸਾਮਯਥ ਸਾਧਵੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨੇ ਸਾਧੁਜਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਸਾਧੁਕਂ ਸਵਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ।

**੩**. ਵਚਨਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨੇਨ ਪਵੇਦਿਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਅਭਿਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧੀ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਦਿਦਂ ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ। **ਸਬ੍ਬਮਲਵਿਰਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਰਾਗਾਦਿਮਲੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਂਕਿਲੇਸਮਲੇਹਿ ਚ ਵਿਰਹਿਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ,** ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮਗ੍ਗਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ**। ਤੇਨਾਹ **“ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ”**ਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋਤਿ ਚ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਦੁਪਾਯਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਕਥਾਪਬਨ੍ਧੋ ਚ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸ੍ਵਾਯਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਤੋ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਚ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਦੇਸਿਤੋ, ਤੇਸੁ ਅਯਮੇਕੋ ਨਯੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸੋ ਪਨਾਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਸੁਤ੍ਤੇ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਸਮਥਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਯੋਗੀ, ਨ ਸੀਲਾਦਿ। ਮਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਸਮਾਧਿਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਸਮਾਧਿਮਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿਂ ਵਿਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਚ ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵ। ਨ ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਗਾਥਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਤਦੇਵ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਪਾਕਟਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਇਤਰਂ ਲਕ੍ਖਣਦ੍ਵਯਂ ਵਿਭੂਤਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਮੇਵ।

**ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਹਿ ਸਮ੍ਮਸਨੀਯਾ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਨ ਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਇਤ੍ਤਰਾ ਖਣਭਙ੍ਗੁਰਾਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ। **ਪਸ੍ਸਤਿ** ਸਮ੍ਮਸਤਿ। **ਅਥ** ਪਚ੍ਛਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਤ੍ਤਰਕਾਲਂ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇਭੂਮਕੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਏਸ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਰਾਗਾਦੀਨਂ ਕਾਰਣਭੂਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋ।

**ਞਾਣਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ। **ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਯਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। **ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਞਾਣਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤਿ। **ਸ ਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇ**ਤਿ ਸੋ ਬਜਤ੍ਤੁਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ।

**ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਆਵਹਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ। **ਜੀਵਿਤਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾ। ਅਥ ਵਾ **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ। ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਵਚਨਤੋ। **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਮਾਧਿ ''ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੮) ਵਿਯ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ''ਯੋ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਤੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਜੀਵਾਨਂ। **ਜੀਵਿਤਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਦਾ**ਤਿ ਸਮਾਦਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਪਞ੍ਞਵਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸੁਸਮਾਹਿਤੋ**ਤਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਾਹਿਤੋ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯੋ। **ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤਿਪੇਸਿਤਤ੍ਤਤਾਯ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤੋ। **ਓਘ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੋਘਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਓਘਂ, ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਮੇਵ ਵਾ।

**ਏਕਾਯਨੋ**ਤਿ ਏਕਮਗ੍ਗੋ। ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਅਯਨ-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਪਥਭੂਤੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਏਕਾਯਨੋ, ਏਕੇਨ ਵਾ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਂ ਪਹਾਯ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੇਨ ਅਯਿਤਬ੍ਬੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਕਾਯਨੋ, ਅਯਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਅਯਨੋ, ਏਕਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਯਨੋਤਿ ਏਕਾਯਨੋ, ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਯਨੋਤਿ ਏਕਾਯਨੋ। **ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਮਲੇਹਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਯੇ ਇਮੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਰਣਲਕ੍ਖਣੇਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਚ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਾਯਾਦਿਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤ੍ਤਾ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਭਿਰਤਿਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਭਿਰਤਿਆਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਦੇਸਿਤੋ। ਯਥਾਹ –

''ਅਪ੍ਪਮਾਦਰਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਮਾਦੇ ਭਯਦਸ੍ਸਿ ਵਾ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੨)।

੪. **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਗਾਥਾਯਂ। ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਗਾਥਾਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਾਨਿਯਾ, ਤਤੋ ਸਂਖਿਤ੍ਤਤਰਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਉਦ੍ਦੇਸਟ੍ਠਾਨਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ**"ਤਿ। ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਸੁਕਰਾ, ਸੁਬੋਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੀਲੇ**ਤਿ ਕੁਸਲਸੀਲੇ। ਯਦਿਪਿ ''ਕਤਮੇ ਚ, ਥਪਤਿ, ਅਕੁਸਲਾ ਸੀਲਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਆਗਤਾ। ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯੋਗ੍ਯਤਾਯ ਕਿਰਿਯਸੀਲਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵੋ, ਕੁਤੋ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਸੀਲਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਸੀਲਂ ਪਰਿਪੂਰਯਮਾਨੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਪਰਿਪੂਰਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਰਿਪਾਲੇਨ੍ਤੋ, ਪਰਿਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਸਂਵਰਨ੍ਤੋ , ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਹਿ ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ''ਸੀਲੇ''ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨਿਸ੍ਸਯੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭੇਦਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਇਤਰਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਅਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇ। ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਗਹਣੇ ਯਥਾ ਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਸਹਜਾਤਾਨਂ, ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਏਵਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਫਲਸੀਲਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ''ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਚ ਪਦਸ੍ਸ ਯਦਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਦਾ ''ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੨੩) ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩੧)। ਯਦਾ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਦਾ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪; ੩.੪੨੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੦) ਵਿਯ ਸਮਾਨਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਯੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਨਰਤਿ ਨੇਤੀਤਿ **ਨਰੋ**, ਪੁਰਿਸੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਠਮਪਕਤਿਭੂਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਇਤਰਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਪੁਰਿ ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਸੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ''ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ''ਨਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਤ੍ਤਭਾਤੁਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਤੁਜੇਟ੍ਠਭਗਿਨੀਨਂ ਨੇਤੁਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਗੇਵ ਇਤਰੋ ਇਤਰਾਸਂ। ਨਰੇਨ ਯੋਗਤੋ, ਨਰਸ੍ਸ ਅਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਾਰੀ, ਇਤ੍ਥੀ। ਸਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਤਣ੍ਹਾਜਟਾਵਿਜਟਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਧਾਨਮੇਵ ਪਨ ਸਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਨਰੋ''ਤਿ ਆਹ ਯਥਾ ''ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੭, ੨੫੫)। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਯਾਯੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਨਰੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਭੂਤਾਯ ਸਹ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਪਞ੍ਞੋ। ਤਾਯ ਹਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਬਹੁਲਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਅਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਸਵਿਸੇਸਂ ''ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ। ਵਿਪਾਕਪਞ੍ਞਾਪਿ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਿਸੇਸਨੇਨ ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ ਅਹੇਤੁਕਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਚ ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ''ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਨਿਪਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕਪਞ੍ਞਾ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵਿਪਾਕਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਮ੍ਮਜਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਾਯ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਏਵਂ ਤਿਹੇਤੁਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਞ੍ਞਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾ ਤਿਹੇਤੁਕਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਂਮੂਲਕਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਏਵ।

ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਂ**, ਸਮਾਧਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਕਿਚ੍ਚੋ। ਨ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਵਿਨਾ ਸਮਾਧਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਸਮਾਧਿ ਪਨ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾਪਿ ਸਾਧੇਤੀਤਿ। ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਿਤਂ, ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਚਿਨੋਤੀਤਿਪਿ **ਚਿਤ੍ਤਂ**, ਸਮਾਧਿ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਚਿਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਾਧਿ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਪਿ ਪਰੋਪਦੇਸੇਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**"ਤਿ। ਯਥਾਸਭਾਵਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਞਾ**। ਸਾ ਯਦਿਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਤੋ ਬਹੁਵਿਧਾ। ''ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ''ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭਾਵਯਂ, ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਕਿਂ ਲੋਕਿਯਂ, ਉਦਾਹੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ? ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ। ਤਂ ਹਿ ਭਾਵਯਮਾਨੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਣ੍ਹਾਜਟਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਿਜਟੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯਂ।

ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਿਨਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਭੇਦੰ ਸਮਾਧਿੰ ਇਤਰਸ੍ਸ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿੰ, ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਤ੍ਤਯੰ ਵਿਨਾ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਧਿਗਮੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਾਧਿਞ੍ਚੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਭਾਵਯਮਾਨੋ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਲੋਕਿਯਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਦਾ ''ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਭਾਵਨਾਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁਭਾਵਕਥਨੰ, ਭਾਵਨਾਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰਭਾਵਨਾਹੇਤੁਕਾ ਹਿ ਵਿਜਟਨਕਿਰਿਯਾਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਦਾ ਕੇਵਲੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਦੁਭਯਭਾਵਨਾਸਮਕਾਲਮੇਵ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਜਟਾਵਿਜਟਨੰ।

**"ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ"**ਤਿ ਇਦੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭਾਵਨਾਯ ਉਪਕਾਰਕਧਮ੍ਮਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵੀਰਿਯੰ ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੂਪਕਾਰਾ। ਵੀਰਿਯੂਪਤ੍ਥਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੁਪਾਲਿਤੰ ਨ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਉਪਰਿ ਚ ਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਵੀਰਿਯਾਦਿਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ। ਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁੰ ਅਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵੀਰਿਯਾਦਯੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸਮਾਧਿਪਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਏਵਂ ਫਲਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਸਮਾਧਿਸਿਦ੍ਧਿ। ਵੀਰਿਯਾਦੀਸੁ ਹਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਵ ਹੋਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤਿਸਿਦ੍ਧਿ? ਨਿਪਕਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਤਿ ''ਨੇਪਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ''ਨੇਪਕ੍ਕੰ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਤਿਪਿ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਤਿਵਿਰਹਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਾਰਿਹਾਰਿਕਪਞ੍ਞਾਪਿ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ''ਨਿਪਕੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਸਤੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਆਤਾਪਨੰ, ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ। ਆਤਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਪਨ ਆਤਾਪਸਦ੍ਦੋ ਵੀਰਿਯੇਯੇਵ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਆਹ **"ਆਤਾਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯੰ ਤਦਾਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ। **ਆਤਾਪੀ**ਤਿ ਚਾਯਮੀਕਾਰੋ ਪਸੰਸਾਯ, ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਦੀਪਕੋ। **ਵੀਰਿਯ**ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਤਦਤ੍ਥੋ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨਾ"**ਤਿ। ਆਤਾਪਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਮਾਹ ਆਦਿਤੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਤਾਪਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਿਕ੍ਕਮਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੁਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤੰ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ। ਨਿਪਯਤਿ ਵਿਸੋਸੇਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੰ, ਤਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਨਿਪਕੋ,** ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਪਾਰਿਹਾਰਿਕਾ**।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਨੇਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਪਰਿਣਾਯਿਕਾ**। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭੋ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਸਪ੍ਪਾਯਕਾਰਿਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਪਹਿਤਤ੍ਤਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਅਸਙ੍ਕੋਚੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਪਾਦਨੰ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਿਚ੍ਚਾਨੰ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ **ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਪਰਿਣਾਯਿਕਾ। ਭਯੰ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਲਕ੍ਖਣਕਥਨੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ, ਨ ਭਿਕ੍ਖਕਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰਾਦਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਹਿ ਕਤਕਿਚ੍ਚਾਨੰ ਸਾਮਣੇਰਾਦੀਨੰ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਵਾ **ਭਿਕ੍ਖੁ। ਸੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ**ਤਿ ਯੋ ਨਰੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮੰ ਤਣ੍ਹਾਜਟੰ ਵਿਜਟਯੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਜਟਨੰ ਵੇਲੁਗੁਮ੍ਬਵਿਜਟਨੇਨ ਉਪਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਗਾਥਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ''ਇਮਿਨਾ ਚ ਸੀਲੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਯੋਗਾਵਚਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਗਾਥਾਯ ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **"ਛਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਾਥਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਉਪਮੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਸੁਨਿਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਸਿਤੰ,

ਅਤਿਵਿਯ ਤਿਖਿਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਸਾਨਸਿਲਾਯਂ ਨਿਸਿਤਤਰਭਾਵਕਰਣਂ, ਬਾਹੁਬਲੇਨ ਚਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਨ੍ਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਅਤ੍ਥਾਪਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪਮੇਯਜੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮਾਧਿਸਿਲਾਯਂ ਸੁਨਿਸਿਤਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਹਤ੍ਥੇਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਮਾਧਿਗੁਣੇਨ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫; ੪.੯੯; ੫.੧੦੭੧; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪੦; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੪)। ਵੀਰਿਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ। **ਵਿਜਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਜਟੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਤਣ੍ਹਾਜਟਂ ਵਿਜਟੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ। ਵਿਜਟਨਂ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਦਾਲੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ। ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ, ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਚਾਤਿ **ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ,** ਅਗ੍ਗਾ ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣਾ, ਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ**।

**੫. ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਗਾਥਾਯਂ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਰੋ''ਤਿ ਚ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਪੁਨ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਪਞ੍ਞਾਯਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਅਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਰਣੀਯਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਵਿਸੇਸਾਧਾਨਸ੍ਸ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਸਾ ਸਿਦ੍ਧਾ"**ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯੋਗਿਨਾ। ਭਾਵਨਾਯਂ ਸਤਤਪਵਤ੍ਤਿਤਵੀਰਿਯਤਾਯ **ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਨਾ। ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨੇਪਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਵਸੇਨੇਵ ਕਰਣਸੀਲੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕੋਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਤੇਨ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਨਾ। ਅਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਂ ਗਾਥਾਯਂ। ਸੀਲਾਦਿਸਮ੍ਪਾਦਨੇ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਅਙ੍ਗਭਾਵਤੋ ਤਂ ਵਿਸੁਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ **"ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਅਵਿਭਾਗਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਾਯ ਦੇਸਨਾਯ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਸਿਕ੍ਖਨਂ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸੇਵਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਂਵਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਤੇ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨਂ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ** ਬਲਵਕਾਰਣਂ। **ਵਜ੍ਜਨਂ** ਅਨੁਪਗਮਨਂ। **ਸੇਵਨਾ** ਭਾਵਨਾ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਪਹਾਯਕਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਯਦਿਪਿ ਗਾਥਾਯਂ ''ਸੀਲੇ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ''ਅਧਿਸੀਲੇ''ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਜਟਾਵਿਜਟਨਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੀਲੇਨ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ ਪਕਾਸਿਤਾ"**ਤਿ। ਭਵਗਾਮਿ ਹਿ ਸੀਲਂ ਸੀਲਮੇਵ, ਵਿਭਵਗਾਮਿ ਸੀਲਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਸਿਕ੍ਖਾਸੁਪਿ।

**ਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਭੂਤੇਨ ਸੀਲੇਨ। ਤਂ ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਂ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਨ ਯਮਨਿਯਮਾਦਿਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਚ। **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾਨਂ। **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਂ। ਤੇਨ ਅਰਿਯਫਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਕਿਰਿਯਾ ਅਨਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨਂ। ਏਤੇਨ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਭੇਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਰਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਾਵਜ੍ਜਮੇਵਾਤਿ। **ਆਦਿਵਚਨਤੋ**ਤਿ ਗਾਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਚਨਤੋ। ਆਦਿਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਆਦੀਨਂ ਵਾ ਵਚਨਂ ਆਦਿਵਚਨਂ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ''ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾ ਚ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੬) ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਹੇਤੂਨਂ ਦੂਰੀਕਰਣਤੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਗੁਣਾਵਹਂ। ''ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਗੁਣਾਵਹਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾਵ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਆਦਿਭਾਵੋਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਪਰਿ॰ ੩੬੬) ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦੀਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਮਾਧਿਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਭੂਤੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ। ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਗਾਥਾਯ ਆਦਿਪਦੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਤਤਿਯਪਦੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਮਜ੍ਝੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿ ਪਾਰਿਸੇਸਤੋ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ **"ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕੁਸਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਤੋ ਹਿ ਸਮਾਹਿਤਤਾਦਿਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ

ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਤਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਗੁਣਾਵਹਤ੍ਤੰ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਗਤਾਯ ਯਦਤ੍ਥੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਤੰ ਪਰਿਯੋਸਿਤਨ੍ਤਿ **ਪਞ੍ਞਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ**। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸਿਕ੍ਖਾਨਿਸੰਸਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੰ ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੫)। ਸਕੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੇਨ ਵਿਸੋਧਨੰ **ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਾਪਨੰ**। ਏਵੰ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੇ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਤਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਇਟ੍ਠੇਸੁ, ਲਾਭਾਦੀਸੁ ਚ ਅਨੁਨਯਾਭਾਵਤੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਅਨਿਟ੍ਠੇਸੁ, ਅਲਾਭਾਦੀਸੁ ਚ ਪਟਿਘਾਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਵਾ ਯਾਦਿਸੋ ਅਨਾਪਾਥਗਤੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ, ਤਾਦਿਸੋ ਆਪਾਥਗਤੇਸੁਪੀਤਿ **ਤਾਦੀ**। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਾਦਿਭਾਵੋ**, ਤਸ੍ਸ ਆਵਹਨਤੋ। **ਵਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਤਹੇਤੁ। **ਨ ਸਮੀਰਤੀ**ਤਿ ਨ ਚਲਤਿ। **ਨ ਸਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋ ਚਲਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਪਕਾਸਕਾ, ਤਥਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਦੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸਾਤਿ ਤੇਸੰ ਪਕਾਸਨਾਕਾਰੂਪਸੰਹਾਰਤ੍ਥੋ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਮਾਨੰ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਬਲੇਨ ਚ ਸੰਕਿਲੇਸਮਲਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਸਤਿਬਲੰ, ਞਾਣਬਲਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਤ੍ਤਯੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਸਭਾਗਹੇਤੁਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਵਿਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਸੁਦਿਟ੍ਠਕਾਰਿਤਾਪਰਿਚਯੇਨ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਨੁਬਨ੍ਧਾਯ ਦੁਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿ। ਪੁਰੇਤਰੰ ਸਿਦ੍ਧਾਨੰ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ ਵਿਨਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਸੀਲੰ ਨ ਸਭਾਗਹੇਤੂਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨ ਤਤੋ ਪਰ"**ਨ੍ਤਿ। ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੫; ੪.੯੯; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪੦; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੪) ਵਚਨਤੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ ਛਲਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਸਮਾਧਿ ਨ ਸਭਾਗਹੇਤੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨ ਤਤੋ ਪਰ"**ਨ੍ਤਿ। ''ਯੋਗਾ ਵੇ ਜਾਯਤੇ ਭੂਰੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੮੨) ਵਚਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇਨ, ਗਰੁਵਾਸਦੇਸਭਾਸਾਕੋਸਲ੍ਲਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਚ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯੋਪਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਕਾਰਣਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ''ਨ ਤਤੋ ਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਵਿਜਮ੍ਭਨਭੂਤਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞੇਕਦੇਸਭਾਵੇ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਏਵ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਗਹਿਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਤਾਸੰ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਏਵੰ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਚ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਤਾਸੰ ਅਧਿਗਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਸਦਿਸਾ ਹਿ ਇਮੇਸੰ ਅਰਿਯਾਨੰ ਇਮੇ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਤਿ। ਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਦੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਕਾਮਸੇਵਨਾਭਾਵਤੋ ਸੀਲੇਨ ਪਠਮਨ੍ਤਵਿਵਜ੍ਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮਹੇਤੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਅਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਝਾਨਸੁਖਲਾਭਿਨੋ ਕਾਯਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮਾਧਿਨਾ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਵਿਵਜ੍ਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਝਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟਕਾਯਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਹਿ ਏਕੰਸਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਵ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨਪਿ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਵਜ੍ਜਨੰ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸੀਲੰ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਕਾਮਸੁਗਤੀਸੁਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਪਾਯੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੀਲੇਨ ਅਪਾਯਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਟਿਵਿਰਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸੰ ਆਵਹਤਿ। ਸਮਾਧਿ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਮਹਗ੍ਗਤਭੂਮਿਯੰਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਨੇਨ ਸਕਲਕਾਮਭਵਤੋ ਵਿਮੋਚੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਮਾਧਿਨਾ ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯੀਨੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਕੰ ਞਾਨੰ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਕਿਲੇਸਾਵਹੰ ਹੋਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਨਾਪਿ ''ਸੀਲੇਨੇਵ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪਾਯਭਵਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤਾ''ਤਿ ਵਚਨੋਕਾਸੋ। ਸੁਗਤਿਭਵਮ੍ਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਕਾ ਕਥਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬਭਵਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ**ਤਿ ਕਾਮਭਵਾਦੀਨੰ ਨਵਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭਵਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯੋ ਸੀਲਸਮਾਧੀਹਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਪਿ ਭਵਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਏਵ, ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਨਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਏਵ।

**ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਪਾਲੋਕੇਨੇਵ ਤਮਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਗਤੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਕੁਸਲਙ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਵਸੇਨ। **ਸਮਾਧਿਨਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ ਘਟਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਜਲਤਲੇ ਸੇਵਾਲਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਵਸੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ। **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤੰਤੰਮਗ੍ਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ''ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭) ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਗਣਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ।

**ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਾ ਯੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ **ਸੀਲੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ,** ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਓਕਾਸਾਦਾਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਨੰ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ**। ਤੰ ਸਮਾਧਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਯਕਤ੍ਤਾ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਯਨਤੋ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਾ **ਅਨੁਸਯਾ,** ਤੇ ਪਨ ਅਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੰ ਲਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਥਾਮਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਕਿਲੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਸਯਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤੰ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਾ ਦੂਸਿਤੰ ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ,** ਤਮੇਵ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਸੰਕਿਲੇਸੇਤਿ ਵਿਬਾਧਤਿ, ਉਪਤਾਪੇਤਿ ਚਾਤਿ **ਸੰਕਿਲੇਸੋ,** ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨੰ ਸੀਲੇਨ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਚਸ੍ਸ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ ਅਨੁਸਯਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਅਯਾਥਾਵਗਾਹੀਨੰ ਯਾਥਾਵਗਾਹਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ।

**ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ। **ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਾਨੰ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਮਹਾਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨੰ ਆਪਜ੍ਜਨੇ ਸਹਸਾਵ ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੀਲੇਸੁ ਯੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਰਿਪੂਰੰ ਸਮਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ। ਤਥਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ**ਤਿ ''ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ ਏਤੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ। ਏਤੇ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਅਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕਾਨੰ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਸਮੂਹਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿੰ, ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸੁ ਯੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਮਤ੍ਤਸੋ ਪਮਾਣੇਨ ਪਦੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰਿਨੋ ''ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮੀ ਪਨ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**। ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਸੁਸਮੂਹਤਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**।

ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭) –

> ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ ਹਿ ਮੇਤ੍ਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਾਨਿ ਚ ਖੋ ਤਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਧੁਵਸੀਲੋ ਚ ਹੋਤਿ ਠਿਤਸੀਲੋ ਚ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ। ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ... ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ। ਸੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ।

''ਕਥ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਦਿਕੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਨਿਗਮੇਤੁਂ **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੇ ਚਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਵਿਵੇਕਾ, ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ, ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਗੁਣਤ੍ਤਿਕਾ। **ਏਵਰੂਪਾ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਕਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਇਧ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਦਿਸਾ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸੀਲੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਤਥਾ ਸੀਲੇਨ ਅਦੋਸੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯ, ਅਪਰੂਪਘਾਤਸਭਾਵਤਾਯ ਚ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਲੋਭਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ, ਅਲੋਭਪਧਾਨਤਾਯ ਚ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਨ ਅਮੋਹੋਯੇਵ। ਸੀਲੇਨ ਚ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨਂ ਹਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੋਸੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ। ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ। ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨਂ ਹਿ ਕਾਮਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਨੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ। ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ। ਤਥਾ ਸੀਲੇਨ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਹਿ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਤਂ ਹਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਅਰਹਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਏਵਰੂਪਾ ਗੁਣਤ੍ਤਿਕਾ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾ।

# ੧. ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

## ਸੀਲਸਰੂਪਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬. **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਅਨੇਕਗੁਣਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦੀਨਂ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਅਨੇਕੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨ। **ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭; ਥੇਰਗਾ॰ ੬੭੬; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੫) ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਾਦਿਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਮੁਖੇਨ ਦੇਸਿਤੋਪਿ, ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਾਯਪਿ ਵਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ਮੁਖਂ ਪਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋਪਿ। ਏਤੇਨ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸੁ ਅਵਸੇਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਤੋ, ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤਿਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ ਸਭਾਵਵਿਭਾਗਾਦਿਤੋ ਅਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਤ੍ਥਂ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਰੁਚੀਨਮ੍ਪਿ, ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨੇਯ੍ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਵਾ। ਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਨਾ ਹਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਰੁਚੀਨਂ, ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਨਂਯੇਵ ਚ ਉਪਕਾਰਾਯ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨਿਤਰੇਸਂ। **ਅਸ੍ਸ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਪੁਚ੍ਛਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਹਾ, ਕਿਰਿਯਾ ਕਰਣਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਪਞ੍ਹਾਵ ਕਮ੍ਮਂ **ਪਞ੍ਹਾਕਮ੍ਮਂ,** ਪੁਚ੍ਛਨਪਯੋਗੋ।

**ਕਿਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ‘‘ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਕਂ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਯਿਦਂ ਸੀਲਂ ਸਭਾਵਤੋ, ਕਿਚ੍ਚਤੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਤੋ, ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਤੋ ਚ ਕਥਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**”ਤਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਦਿਟ੍ਠਾਨਿਸਂਸੇ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਿਮਾਨਿਸਂਸ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਤਿਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਭੇਦਪੁਚ੍ਛਾ। ਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਹਿ ਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਵੋਦਾਨਂ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਸਾ ਚ ਸਂਕਿਲੇਸਮਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਤਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਿਨਾ ਅਨੁਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵਿਯ ਸਂਕਿਲੇਸੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਕੋ ਚਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ**”ਤਿ।

**ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਞ੍ਹਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਣਂ। ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਗੂਲ੍ਹੋ ਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਕਤੋ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਿਭੂਤਭਾਵਕਾਰਣਤੋ। **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਾਣੋ**ਤਿ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਤਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਵ ਅਤਿਵ ਪਾਤਨਂ **ਅਤਿਪਾਤੋ,** ਸਣਿਕਂ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸੀਘਂ ਪਾਤਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤਨਂ ਅਤਿਪਾਤੋ, ਪਾਣਘਾਤੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਕਮ੍ਮੇਹਿ। **ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿਵਸੇਨ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿਵਸੇਨ ਚ ਓਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਵਤ੍ਤਾਦਿਵਤ੍ਤਕਰਣਂ। **ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਚੇਤਯਤੀਤਿ **ਚੇਤਨਾ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੇਤਨਾਯ ਅਨੁਕੂਲਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਚੇਤਨਾ ਕਾਮਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸਾਧਾਰਣਾ, ਇਧ ਪਨ ਸੀਲਚੇਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਕੁਸਲਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਚੇਤਸਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤਂ **ਚੇਤਸਿਕਂ,** ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੇਤਨਾਯ ਸਤਿਪਿ ਚੇਤਸਿਕਤ੍ਤੇ ‘‘ਚੇਤਨਾ ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਞ੍ਞਮੇਵ ਵਿਰਤਿਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਿਕਂ **ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਗੋਬਲੀਬਦ੍ਦਞਾਯੇਨ। ਸਂਵਰਣਂ **ਸਂਵਰੋ**। ਯਥਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨ ਓਤਰਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪਿਦਹਨਂ। **ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ। ਤਤ੍ਥ **ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ ਨਾਮਾ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ। **ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਵਿਰਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਧਾਨਭੂਤਂ ਚੇਤਨਮਾਹ। **ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਆਯੂਹਿਨੀ। **ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਰਤਿਯਾ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਯਦਾ ‘‘ਤਿਵਿਧਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਕਥਾ॰ ੫੩੯) ਵਚਨਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਤਬ੍ਬਿਰਤਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਚੇਤਨਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਟਿਵਿਰਤਿਸਾਧਿਕਾ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ

ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਰਤਿਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਚ ਚੇਤਨਾਪਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ, ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚੇਤਨਾਸੀਲੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਾ ਪਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਕੋਚੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤੋ ਵਿਰਮਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚੇਤਨਾਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਵਿਰਤਿ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ ਵਿਰਤਿਆਦਿਪਕ੍ਖਿਕਾ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚੇਤਸਿਕਸੀਲੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਦਾਨਿ **ਸੁਤ੍ਤੇ** ਆਗਤਨਯੇਨ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਚੇਤਸਿਕਸੀਲਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ''ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿਪਿ ਅਨਜ੍ਝਾਚਰਣੇਨ ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਤ੍ਤ ਕਮ੍ਮਪਥਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਹਾਨਸਾਧਿਕਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਚੇਤਨਾ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਵਸੇਨ ਯੰ ਪਰਦਾਰਗਮਨਾਦਿ ਕਰੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਯਕਾ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚੇਤਸਿਕੰ ਸੀਲੰ ਨਾਮ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬਜਾਪਾਦਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾਪਿ ਤੇ ਪੁਤ੍ਤਮੁਖਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਜਹਨਕਾ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋਤਿ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੋ** ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਵਿਭਾਗੰ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੰ। **ਸਤਿਸੰਵਰੋ** ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਆਰਕ੍ਖਾ, ਸਾ ਚ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤਿਯੇਵ। **ਞਾਣਸੰਵਰੋ** ਪਞ੍ਞਾ। **ਖਨ੍ਤਿਸੰਵਰੋ** ਅਧਿਵਾਸਨਾ, ਸਾ ਚ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਅਦੋਸਪਧਾਨਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਅਦੋਸੋ ਏਵ ਵਾ। **ਵੀਰਿਯਸੰਵਰੋ** ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਵਿਨੋਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯੰ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸਤਿਸੰਵਰਾਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਰਤੋ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

**ਸੋਤਾਨੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਅਵਿਜ੍ਜਾਦੁਚ੍ਚਰਿਤਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਸੋਤਾਨਿ। ''ਸੋਤਾਨੰ ਸੰਵਰੰ ਬ੍ਰੂਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯਜਰੇ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਸੋਤਾਨੰ ਸੰਵਰੋ ਪਿਦਹਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨੰ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਇਦਮਤ੍ਥਿਕਤੰ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਸੇਵੀਯਨ੍ਤਿ। ਤੰ **ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਮ੍ਪਿ** ਞਾਣਸਭਾਵਤ੍ਤਾ **ਏਤ੍ਥੇਵ** ਞਾਣਸੰਵਰੇ ਏਵ **ਸਮੋਧਾਨੰ** ਸਙ੍ਗਹੰ **ਗਚ੍ਛਤਿ**। ਖਮਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤੀਤਿ **ਖਮੋ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਜਾਤੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। **ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕੰ। **ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਨ ਵਾਸੇਤਿ। **ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠੰ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੰ ਪਹਾਯ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨੇਨ ਸਿਜ੍ਝਨਕੰ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ **ਏਤ੍ਥੇਵ** ਵੀਰਿਯਸੰਵਰੇ ਏਵ ਸਮੋਧਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵੀਰਿਯਸਾਧਨਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਞਾਣੰ ਤਣ੍ਹਾਦਿਸੋਤਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤੋ ਪਿਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸੰਵਰਣਤੋ ਸੰਵਰੋ ਚ, ਪਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨਕਗੁਣਾਨੰ ਆਧਾਰਾਦਿਭਾਵਤੋ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲੰ , ਏਵੰ ਖਨ੍ਤਿ ਅਨਧਿਵਾਸਨੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਧਿਵਾਸਨੇਨ ਸੰਵਰਣਤੋ ਸੰਵਰੋ ਚ, ਖਮਨਹੇਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਗੁਣਾਨੰ ਆਧਾਰਾਦਿਭਾਵਤੋ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲੰ, ਵੀਰਿਯੰ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬਾਨੰ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਨੋਦਨੇਨ ਸੰਵਰਣਤੋ ਸੰਵਰੋ ਚ, ਵਿਨੋਦਨਹੇਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਗੁਣਾਨੰ ਆਧਾਰਾਦਿਭਾਵਤੋ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਪਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲਾਦਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਸੰਵਰਣੰ ਪਿਦਹਨੰ, ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਸੰਵਰੋ, ਏਵੰ ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਆਗਤਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਮਣਮ੍ਪੀਤਿ ਆਹ **"ਯਾ ਚ ਪਾਪਭੀਰੁਕਾਨੰ…ਪੇ॰… ਸੰਵਰਸੀਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। ਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ**। ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ।

੭. **ਅਵਸੇਸੇਸੁ** ਪਨ ਪਞ੍ਹੇਸੁ। **ਸਮਾਧਾਨੰ** ਸਣ੍ਠਪਨੰ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਵਸੇਨ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਸਮ੍ਪਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਵਹਾ, ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਠਪਿਤਾਤਿ ਅਸਣ੍ਠਪਿਤਾ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ ਵਿਸਟਾ ਚ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸੀਲਜਵਸੇਨ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਣ੍ਠਪਿਤਾ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ ਅਵਿਸਟਾ ਚ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁਤਾ ਅਬਾਹੁਪ੍ਪਚਾਲਨਾਦਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਸੁਸੀਲਜਵਸੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਏਤੇਨ ਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸੀਲਨੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮਾਧਾਨੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਹੇਤੁਤਾ। ਇਦੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਸਣ੍ਠਪਨੰ ਸੰਯਮਨੰ। **ਉਪਧਾਰਣੰ** ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵੋ। ਤਥਾ

ਹਿਸ੍ਸ ਆਦਿਚਰਣਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁੱਤੋ। ਤੇਨ ਪਥਵੀਧਾਤੁਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸੀਲਨੰ ਵਿਸੇਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਸਹਜਾਤਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨੰ ਮੂਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ। ਤੇਨਾਹ **“ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਮਹਗ੍ਗਤਾਨੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਅਞ੍ਞੇ** ਪਨ ਆਚਰਿਯਾ। **ਸਿਰਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਿਰਸਿ ਛਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਸੀਲੇ ਭਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬੰ ਗੁਣਸਰੀਰੰ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਟ੍ਠੋ **ਸੀਲਟ੍ਠੋ**। ‘‘ਸਿਰੋ ਸੀਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ‘‘ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੀਤਲਟ੍ਠੋ** ਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਨਟ੍ਠੋ। ਤੇਨ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨੇਵ ‘‘ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਦੰ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਾਦਿਤੰ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਕਰੰ ਹੋਤਿ। **ਏਵਮਾਦਿਨਾਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਯਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਅਪਵਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸੀਲੰ, ਸੁਪਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇਨ ਵਿਹਤੁਸ੍ਸਾਹਾਨਿ ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨੀਤਿ ਸੀਲੰ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਵੇਸਾਰਹਸਾਲਾਤਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੮. ‘‘ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਦ੍ਧਾਰੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋਪਿ ਭਾਵਤ੍ਥੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **“ਸੀਲਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਵੁੱਚੇਯ੍ਯ। ਨਨੁ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਸਙ੍ਗਾਹਕੰ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਨ ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਨੇਕਧਾ”**ਤਿ।

ਯਥਾ ਹਿ ਨੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤੰ ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣੰ ਤਦਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਸਾਧਾਰਣਤੋ। ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿ ਵਿਯ, ਰੁਪ੍ਪਨੰ ਵਿਯ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣੰ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਿੰ ਪਨੇਤੰ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤੰ ਨਾਮ? ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭਾਵੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਰੂਪਾਯਤਨਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਵਿਸੇਸੇਤੁੰ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਸਹ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਸਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਹਿ ਏਕੀਭੂਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਯੋ ਨਾਨਤ੍ਤਕਰੋ ਸਭਾਵੋ, ਸੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਚਰਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਹਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਵਬੋਧੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸਹ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਬ੍ਭਾਵਤ੍ਥੋ ਸਹ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸਹਗਤਾਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੪; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦)।

**ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਵਿਦ੍ਧੰਸਨਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਅਸੰਵਰਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸ੍ਸ ਵਿਧਮਨਕਿਚ੍ਚੰ। **ਅਨਵਜ੍ਜਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਗਾਰਯ੍ਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਅਗਰਹਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਕੰ, ਅਵਜ੍ਜਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਕੰ। **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦੀਸੁ ਵੁੱਚਮਾਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਮੇਵ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਰਸੋਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, ਨ ਰਸਾਯਤਨਰਸਾਦੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਕਿਚ੍ਚਮੇਵਾ’’ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੰ ਤਸ੍ਸ ਇਤਰਰਸਤੋ ਬਲਵਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ, ਕਿਚ੍ਚਮੇਵ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਵਾ ਰਸੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

**ਸੋਚੇਯ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਾਦੀਹਿ ਸੁਚਿਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਗਹਣਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੰ। ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵੁੱਤੰ, ਫਲਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਮਾਧਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ। ਸੀਲੰ ਹਿ ਸਮ੍ਪਤਿਯੇਵ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਸਮਾਧਿੰ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਆਨਿਸੰਸਫਲਸ੍ਸ ਆਨਿਸੰਸਕਥਾਯੰ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਇਧ ਅਗ੍ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਫਲਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਅਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ ਫਲਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤਾ, ਲੋਕਿਯਾਦਿਸੀਲਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੦)। ਯਥਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਕਮ੍ਮਾਦਿ ਦੂਰਕਾਰਣੰ, ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯੰ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣੰ, ਯਥਾ ਚ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਵਾਯਤੁਰਿਵੇਮਸਲਾਕਾਦਿ ਦੂਰਕਾਰਣੰ, ਤਨ੍ਤਵੋ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣੰ, ਏਵੰ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿ ਦੂਰਕਾਰਣੰ, ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਭਾਵਸਾਧਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ, **ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

## ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯. **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ। ਸੋ ਪਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ''ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧੰ ਵਤ ਮੇ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨਿ। **ਕੁਸਲਾਨੀ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਿ। **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਨਿਸੰਸਾਨੀ**ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੁਦ੍ਦਯਾਨਿ। ਏਤੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਨਾਮ ਸੀਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਯਮਤ੍ਤੰ, ਸੰਵਡ੍ਢਿਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛਾਯਾਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸੰ। ਅਞ੍ਞੋ ਏਵ ਪਨਾਨੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿਆਦਿਗੁਣੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਸੀਲਵਤੋ, ਤਾਯ ਏਵ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਧਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਕਾਰਣਾ। **ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਭੋਗਰਾਸਿੰ। **ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ''ਇਤਿਪਿ ਸੀਲਵਾ, ਇਤਿਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਥੁਤਿਘੋਸੋ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਲੋਕੰ ਪਤ੍ਥਰਤਿ। **ਵਿਸਾਰਦੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਉਪਵਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਗਤਸਾਰਜ੍ਜੋ ਨਿਬ੍ਭਯੋ। **ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਲਕ੍ਖੋ। **ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ**ਤਿ ''ਅਕਤੰ ਵਤ ਮੇ ਕਲ੍ਯਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੮) ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਭਾਵਤੋ, ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰਯੇਵ ਚ ਤਦਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਮੂਲ੍ਹੋ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸੋ ਏਵ ਕਾਲੰਕਰੋਤਿ। **ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਾ। **ਪਰੰ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਚੁਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧੰ। **ਸੁਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਗਤਿੰ। ਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ। **ਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਗਤਿੰ। ਸਾ ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਵਿਸਯੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਸਗ੍ਗੋ, ਲੋਕਿਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਲ੍ਹਾਰੰ ਪੁਞ੍ਞਫਲਨ੍ਤਿ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

**ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ**ਤਿ ਯਦਿ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। **ਪਿਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋ ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪੇਮਨਿਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਾਪੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕੋ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਮਨੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਫਰਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਗਰੂ**ਤਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਪਾਸਾਣਛਤ੍ਤਸਦਿਸੋ। **ਭਾਵਨੀਯੋ**ਤਿ ''ਅਦ੍ਧਾ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਜਾਨੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸੰ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋ। **ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਸੁ ਏਵ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸ, ਅਨੂਨਕਾਰੀ ਪਰਿਪੂਰਣਾਕਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ''ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਏਵਮਾਦਿਕੇ ਸੀਲਥੋਮਨਸੁਤ੍ਤਾਗਤੇ ਸਤ੍ਤਰਸ ਸੀਲਾਨਿਸੰਸੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਨ ਕੇਵਲਮਿਮੇ ਏਵ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬਹੂ ਸੀਲਾਨਿਸੰਸਾ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਸਨੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਕਲਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਵਹੇ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ। ਆਚਾਰ**ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਯੰ** ਸੀਲੰ **ਵਿਨਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾ** ਅਵਟ੍ਠਾਨੰ **ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ** ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ **ਸੀਲਸ੍ਸ** ਆਨਿਸੰਸਾਨੰ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ** ਪਰਿਮਾਣੰ **ਕੋ ਵਦੇ** ਕੋ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰਯੇਵ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਣਾਨੰ ਸੀਲਮੇਵ ਮੂਲਭੂਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਮਲਵਿਸੋਧਨੇਨ, ਪਰਿਲ੍ਹਾਹਵੂਪਸਮਨੇਨ, ਸੁਚਿਗਨ੍ਧਵਾਯਨੇਨ, ਸਗ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮੂਪਾਯਭਾਵੇਨ, ਸੋਭਾਲਙ੍ਕਾਰਸਾਧਨਤਾਯ ਭਯਵਿਧਮਨੇਨ, ਕਿਤ੍ਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਜਨਨੇਨ ਚ ਸੀਲਸਦਿਸੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਗਙ੍ਗਾ"**ਤਿਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾ ਅਭਾਸਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਰਭੂ**ਤਿ ਏਕਾ ਨਦੀ, ''ਯੰ ਲੋਕੇ ਸਰਭੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਿਨ੍ਨਗਾ ਵਾਚਿਰਵਤੀ**ਤਿ ''ਅਚਿਰਵਤੀ''ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਿਕਾ ਨਦੀ, ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਗੋਧਾਵਰੀਚਨ੍ਦਭਾਗਾਦਿਕਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਾਣਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਾਣੀਨੰ** ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਯੰ ਮਲੰ **ਸੀਲਜਲੰ ਵਿਸੋਧਯਤਿ, ਤੰ ਮਲੰ ਵਿਸੋਧੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ** ਗਙ੍ਗਾਦਯੋ ਨਦਿਯੋਤਿ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਨ-ਕਾਰੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਹਾਰਾ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਹਾਰਾ। **ਮਣਯੋ**ਤਿ ਵੇਲੁਰਿਯਾਦਿਮਣਯੋ। **ਅਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ। ਸੀਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਗਨ੍ਧੋ ਮਨੋਹਰਭਾਵਤੋ, ਦਿਸਾਸੁ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਤੋ ਚ **"ਸੀਲਗਨ੍ਧੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਟਿਵਾਤੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਸਤਞ੍ਚ

ਗਨ੍ਥੋ ਪਟਿਵਾਤਮੇਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦; ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੪.੧)। **ਦੋਸਾਨਂ ਬਲਂ** ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਜ੍ਝਾਚਾਰੋ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਕਾਤੁਂ ਅਦੇਨ੍ਤਂ ਸੀਲਂ ਦੋਸਾਨਂ ਬਲਂ ਘਾਤੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

### ਸੀਲਪ੍ਪਭੇਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. "**ਕਤਿਵਿਧ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਯਾਯੋ ''ਏਕਵਿਧੇਨ ਰੂਪਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਕਤਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਕਾਰਭੇਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਲਨਲਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ।

ਚਰਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਚਰਿਤ੍ਤਂ, ਚਰਿਤ੍ਤਮੇਵ **ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ**। ਵਾਰਿਤਤੋ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ**। ਅਧਿਕੋ ਸਮਾਚਾਰੋ ਅਭਿਸਮਾਚਾਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਂ, ਸੋ ਵਾ ਪਯੋਜਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ**। ਆਦਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਤਦੇਵ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ**। ਵਿਰਮਤਿ ਏਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਵਿਰਮਤਿ, ਵਿਰਮਣਂ ਵਾ **ਵਿਰਤਿ,** ਨ ਵਿਰਤੀਤਿ **ਅਵਿਰਤਿ**। ਨਿਸ੍ਸਯਤੀਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ,** ਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਂ**। ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ,** ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ **ਕਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਂ,** ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਲੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਂ**। ਯਾਵ ਪਾਣਨਂ ਜੀਵਨਂ ਕੋਟਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਂ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਲੋਕੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਵਿਦਿਤਨ੍ਤਿ **ਲੋਕਿਯਂ**। ਲੋਕਂ ਉਤ੍ਤਰਤੀਤਿ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ**।

ਪਚ੍ਚਯਤੋ, ਫਲਤੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤੇਹਿ ਨਿਹੀਨਂ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਗੁਣੇਹਿ ਪਰਿਹੀਨਨ੍ਤਿ **ਹੀਨਂ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਨੀਤਨ੍ਤਿ **ਪਣੀਤਂ**। ਉਭਿਨ੍ਨਮੇਵ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਭਵਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਂ**। ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਤੋ ਆਗਤਂ **ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਣ੍ਹਾਯ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਪਧਂਸਿਤਨ੍ਤਿ **ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ**। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਂ**। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਿਲੇਸਂ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ**। ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਜਾਤਂ, ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਸੇਕ੍ਖਂ**। ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਸਿਕ੍ਖਾਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਅਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ **ਅਸੇਕ੍ਖਂ**। ਤਦੁਭਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਂ**। ਹਾਨਂ ਭਜਤਿ, ਹਾਨਭਾਗੋ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਂ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਪ੍ਪਪਰਿਮਾਣਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਨ੍ਤਂ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸੀਲਂ **ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ**। ਅਨਪ੍ਪਪਰਿਮਾਣਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸੀਲਂ **ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ**। ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਂ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸੀਲਂ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ**।

੧੧. **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੭) ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਇਦਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪੂਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਸ੍ਸ ਪੂਰਣਂ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ ਹਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮ੍ਪਿ ਪੂਰੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਨਾਮ। ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਵ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ**। ਤਸ੍ਸ ਪੂਰਣਨ੍ਤਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਇਦਂ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ ਵਿਰਮਣਂ। **ਚਰਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਤਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ତਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਵਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ । **ਤਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਕਰਣੇਨੇਵ ਤਾਯਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਮਾਹ। ਵਾਰੇਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾਤਿ **ਵਾਰਿਤਂ,** ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ। ਤਂ ਅਵੀਕੋਪੇਨ੍ਤੋ ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ **ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਸਾਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯੇਨ ਚ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਅਸਦ੍ਧੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਚ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ, ਸਦ੍ਧੋ ਏਵ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਪਿ ਵਜ੍ਜੇ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂਤਿ ਆਹ "**ਸਦ੍ਧਾਸਾਧਨਂ ਵਾਰਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਸਮਾਚਾਰੋਤਿ ਅਭਿਸਮਾਚਾਰੋਤਿ ਆਹ "**ਉਤ੍ਤਮਸਮਾਚਾਰੋ**"ਤਿ। ਅਭਿਸਮਾਚਾਰੋਵ **ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ,** ਯਥਾ ਵੇਨਯਿਕੋਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮) ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਭਿਸਮਾਚਾਰੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਮਗ੍ਗਸੀਲਂ, ਫਲਸੀਲਞ੍ਚ, ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਂ ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ **ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ**। ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਤੀਣਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਆਜੀਵੋਤਿ ਇਦਂ **ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਂ**। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਆਜੀਵਹੇਤੁਕਤੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤੋ ਵਿਰਤਿ

ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋਤਿ ਸੋਪਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਜੀਵਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਤੰ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਤਿਵਿਧਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਤੋ ਵਿਰਤਿੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ **"ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ"**ਤਿ। ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਭਾਵਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ**, ਤਸ੍ਸ। **ਆਦਿਭਾਵਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਤੰ ਭੂਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਆਦਿਭਾਵਭੂਤੰ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੇਸਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਆਦਿ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਪਨ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲੰ ਆਦੀਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨੇਨ ਪਰਿਪੂਰਣੇਨ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ**। ਯੋ ਹਿ ਲਹੁਕਾਨਿਪਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸੋ ਗਰੁਕਾਨਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾਨਿ ਬਹ੍ਵਾਦੀਨਵਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਨ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲੰ। ਤੰ ਹਿ ਉਪਰਿਗੁਣਵਿਸੇਸਾਨੰ ਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਵਿਰਤਿਸੀਲਸ੍ਸ ਇਤਰਸੀਲੇਨ ਸਤਿਪਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਦਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਕਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਵੇਰਮਣਿਮਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

''ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਨਿਸ੍ਸਯੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨਿਸ੍ਸਯੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵ **ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ**। ਤਥਾ **ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ**। ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤੋ ਹਿ ਅਸਤਿਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾਵਿਰਹੇ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤੋਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਦੇਵੋ**ਤਿ ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਸਕ੍ਕਸੁਯਾਮਾਦਿਪਾਕਟਦੇਵਮਾਹ । **ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ**ਤਿ ਅਪਾਕਟੰ। ਤਣ੍ਹੰ ਏਵ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ **ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਿਤੰ**। ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਚ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ''ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਿਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ''ਇਤਿ ਸੰਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤੰ ਕਾਰਣਭੂਤੰ, ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਇਮਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿੰ, ਇਮਞ੍ਚ ਦਿਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੧) ਵਿਯ ਕਾਲਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਰਾਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿਵਸੇਨ ਯਾਵਜੀਵੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਮ੍ਪਿ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯਾਵਜੀਵੰ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਲਾਭਯਸਞਾਤਿਅਙ੍ਗਜੀਵਿਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਲਾਭਯਸਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਰਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਚ ਞਾਤਿਅਙ੍ਗਜੀਵਿਤਾਨੰ ਅਵਿਨਾਸਨਵਸੇਨ। **ਕਿੰ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਸੋ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਿੰ ਇਦੰ, ਨਤ੍ਥੇਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਹਿ ਅਯੰ **ਕਿੰ**-ਸਦ੍ਦੋ।

ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਵਣੋ ਵਿਯ ਆਸਵੇ ਕਾਮਾਸਵਾਦਿਕੇ ਪਗ੍ਘਰਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਭਾਵਾਭਾਵੇਪਿ ਸਹਾਸਵੇਹੀਤਿ **ਸਾਸਵੰ**। ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਜਾਤਨ੍ਤਿ ਸੀਲੰ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਾਸਵੰ ਸੀਲੰ ਲੋਕਿਯ"**ਨ੍ਤਿ। **ਭਵਵਿਸੇਸਾ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਾ। **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਵਿਨਯਪਰਿਯਤ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਆਗਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ** ਤਰੁਣਪੀਤਿ। **ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ** ਸਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣੰ। ਤੇਨ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਵਿਰਾਗੋ** ਮਗ੍ਗੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। **ਕਥਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਕਥਾ। **ਮਨ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਵਿਚਾਰਣਾ। **ਉਪਨਿਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਪਰਮ੍ਪਰਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ** ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲੰ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸੀਲੰ **ਭਵਨਿਸ੍ਸਰਣਾਵਹੰ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਭੂਮਿ,** ਫਲਸੀਲੰ ਪਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਭੂਮਿ।

**੧੨**. ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹੀਨਤਾ। ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਣੀਤਤਾ। ਤਦੁਭਯਵੇਮਜ੍ਝਤਾਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਤਾ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਕਮ੍ਮੰ ਆਯੂਹਨਵਸੇਨ ਹੀਨਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ। ਸੋ ਚ ਨੇਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਯਸਕਾਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਿਲੋਕਾਭਿਰਤਿਯਾ, ਪਰਿਵਾਰਿਚ੍ਛਾਯ ਵਾ। ''ਕਥੰ ਨਾਮ ਮਾਦਿਸੋ ਈਦਿਸੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ **ਅਰਿਯਭਾਵੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਾਹਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ। **ਭਵਭੋਗਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸੀਲਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਾਰਬਨ੍ਧਨਤੋ ਵਿਮੋਚਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਾਰਮਿਤਾਸੀਲਂ** ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸੀਲਂ। ਯਾ ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਸੋਚੇਯ੍ਯਸਲ੍ਲੇਖਾ ਦੇਸਕਾਲਸਤ੍ਤਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਸੀਲਪਾਰਮਿਤਾ।

**ਅਨਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ। ਅਤ੍ਤਾ ਏਵ ਗਰੁ ਅਧਿਪਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਗਰੁ,** ਲਜ੍ਜਾਧਿਕੋ। ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਤੋ ਆਗਤਂ **ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ**। ਲੋਕੋ ਅਧਿਪਤਿ ਗਰੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ,** ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਾਧਿਕੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮਾਯਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਸੋ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਪੂਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ **ਧਮ੍ਮਮਹਤ੍ਤਂ ਪੂਜੇਤੁਕਾਮੇਨ**।

**ਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਾਭਵਵਸੇਨ ਆਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਹਿ ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ, ਇਮਿਨਾ ਮੇ ਸੀਲੇਨ ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿਯੋ ਤਂ ਪਰਾਭਵਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਕਰਣਤੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਸੁ ਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣੇਹਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਪਰਾਮਸਨਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ ਚ ਤੇਹਿ ਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਂ**। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਦਰਥਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋ ਵੂਪਸਮਨਤੋ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ**।

**ਕਤਪਟਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਹਿ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਕਤਪਟਿਕਾਰਂ। ਏਵਂ ਹਿ ਤਂ ਸੀਲਂ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧ"**ਨ੍ਤਿ। ''ਕਤਪਟਿਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ''ਨ ਪੁਨੇਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਅਚ੍ਛਮਂਸਂ ਨੁ ਖੋ, ਸੂਕਰਮਂਸਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਵਾ,** ''ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਨੁ ਖੋ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ,** ''ਮਯਾ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ ਵਾ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ** ਸਂਸਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਂ** ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮੇਨ। ਵਿਮਤਿ ਏਵ ਵੇਮਤਿਕਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਵੇਮਤਿਕੇ** ਸਤਿ, ਵਿਮਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਮਤਿ ਪਟਿਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਨਯਧਰੇ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਙ੍ਖਾ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੇਨ ਪਨ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਚੇ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਚੇ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ।

**"ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਗ੍ਗਫਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸੀਲਂ ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮੁਦਾਯੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰਾ ਅਵਯਵੇਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕਿਯਸੀਲਂ।

**ਪਕਤਿਪੀ**ਤਿ ਸਭਾਵੋਪਿ। **ਸੁਖਸੀਲੋ** ਸਖਿਲੋ ਸੁਖਸਂਵਾਸੋ। **ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਅਤ੍ਥਵਾਚਕਤ੍ਤੇਨ। ਏਕਚ੍ਚਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਸੀਲਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸੀਲੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵਾਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੇਕ੍ਖਤ੍ਤਿਕਂ ਇਧ ਗਹਿਤਂ, ਇਧ ਨ ਉਪਨੀਤਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹੀਨਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਤਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਅਸ੍ਸ** ਸੀਲਸ੍ਸ **ਤਿਵਿਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**।

੧੩. **ਯੋਧਾ**ਤਿ ਯੋ ਇਧ। **ਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ**ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ। ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਨਵ ਮਹਾਵਿਤਕ੍ਕਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ। ਏਵਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਦਿਸਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤੋ ਏਵ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਬਹੁਲਤਾਯ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਰਕ੍ਖਤੋ ਸੀਲਂ ਏਕਂਸੇਨੇਵ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਂ** ਹੋਤਿ, ਨ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਂ, ਕੁਤੋ ਵਿਸੇਸਾਦਿਭਾਗਿਯਤਾ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਨ। **ਅਘਟਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਅਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਂ ਸੀਲਂ ਭਵਤਿ** ਅਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ ਹਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਨਿਚ੍ਛਿਯਤਿ। **ਸਮਾਧਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ

ਸਮਥਵਸੇਨ ਸਮਾਧਾਨਤ੍ਥਾਯ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ। ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਗਹਣਂ ਤਾਵਤਾਪਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ।

ਯਾਨਿ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਾਨਿ। **ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤਿ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਹੇ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਾਹੇ ਸਤਿ। **ਦਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸੀਲਮਾਹ ਘਟਿਕਾਰਾਦੀਨਂ ਵਿਯ। **ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਚ੍ਚਾਦਿਮਾਲਾਦਿਵੇਰਮਣਿਂ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਵਜ੍ਜਾਨਿ ਅਟ੍ਠ।

**ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸੀਲਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। **ਪਕਤਿਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਸੀਲਂ। ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਨਿਯਤਂ ਹਿ ਸੀਲਂ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨਂ। **ਮਰਿਯਾਦਾਚਾਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇ ਮਰਿਯਾਦਭੂਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕੁਲਾਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੇਹਿ ਠਪਿਤਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਕੁਲਦੇਸਪਾਸਣ੍ਡਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ''ਆਚਾਰਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਲਧਮ੍ਮੋ ਤਾਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਨਂ ਅਮਜ੍ਜਪਾਨਾਦਿ, ਦੇਸਧਮ੍ਮੋ ਏਕਚ੍ਚਜਨਪਦਵਾਸੀਨਂ ਅਹਿਂਸਨਾਦਿ, ਪਾਸਣ੍ਡਧਮ੍ਮੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਯਮਨਿਯਮਾਦਿ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਮਤਂ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਸੇਨ, ਤਣ੍ਹਾਪਾਸੇਨ ਚ ਡੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਾਸਂ ਵਾ ਬਾਧਂ ਅਰਿਯਵਿਨਯਸ੍ਸ ਡੇਤੀਤਿ ''ਪਾਸਣ੍ਡ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਪਕਤਿਯਾ ਸੀਲਵਤੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਵਚਨਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ। ਇਦਂ ਪਨ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪਿਤਰਿਪਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ''ਧਮ੍ਮਤਾਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਮਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦੂਪਸਂਹਿਤਂ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਗਧਿਤਂ। **ਧਮ੍ਮਤਾਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਕਾਰਣਨਿਯਾਮੇਨ ਆਗਤਂ ਸੀਲਂ। ਸੀਲਪਾਰਮਿਂ ਹਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਤੇਜੇਨ ਗੁਣਾਨੁਭਾਵੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਸੀਲਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਦ੍ਦਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਸੁਚਿਰਂ ਕਾਲਂ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੂ**ਤਿ ਸੀਲਵਰਾਜਮਹਿਂਸਰਾਜਾਦਿਜਾਤੀਸੁ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਯਂ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੇਤੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਕਸੀਲਂ**। ਇਦਂ ਪਨ ਪਕਤਿਸੀਲਾਦਿਸਮਾਦਾਨੇਨ ਵਿਨਾ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿਸਙ੍ਗਹਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਂ ਭਗਵਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸੀਲਪਰਿਪੂਰਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸਾਸਨਪਰਿਦੀਪਨਂ, ਅਞ੍ਞਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਤਥਾਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਤਦਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸ੍ਸ, ਉਪਰਿਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਗੁਣਾਨਞ੍ਚ ਉਪਕਾਰਕਧਮ੍ਮਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਤੋ ਅਚਵਨਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਆਦਾਨਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਸਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ । **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

**ਸੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਿਕ੍ਖੁ। ਤੇਨ ਯਾਦਿਸਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਯਤੋ ਸੋ ਸਂਵਰੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਸਂਵਰੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਸਂਵਰਸ੍ਸ ਉਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਵਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਗੇਵ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਮੇਵ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਥਾਭੂਤਾ ਸਤਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਭੂਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਉਲ੍ਲਪਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ। ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਾਦਿਨਾ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਨਾ

ਵਿਮ੍ਹਾਪਨਂ **ਕੁਹਨਾ**। ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਦਾਯਕਂ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਦਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਥਨਂ **ਲਪਨਾ**। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਕਂ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਚਰਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ**। ਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵਿਯ ਲਾਭਾਯ ਪਰੇਸਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨਾਦਿਨਾ ਨਿਪਿਸਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪੇਸੋ, ਨਿਪ੍ਪੇਸੋਵ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ**। ਮਹਿਚ੍ਛਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਲਾਭੇਨ ਪਰਤੋ ਲਾਭਪਰਿਯੇਸਨਾ **ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ। ਏਵਮਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣਿਤਾਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੋ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ**। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੋ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਚੇਤਨਾ।

## ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੪. ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦੀਸੁ। **ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ· ੫੦੮; ਦੀ· ਨਿ· ੧.੧੯੪) ਆਗਤਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਂਸਯਵਿਧਮਨੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਵਹਾ ਕਥਾ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਵੇਣਿਕਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰਾਦਿਤਾਯ** ਵਾ"ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਯੋਗ੍ਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰਾਦਿਭਾਵੋ ਚ ਨਾਮ ਦਲਿਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤੁਂ ''ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋਗ੍ਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸੀਲਂ। **ਯੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸੀਲਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਂ। **ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ** ਸਹਕਾਰਿਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਅਪਾਯੇ ਭਵਾਨਿ **ਆਪਾਯਿਕਾਨਿ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਂਵਰਣਂ** ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਪਿਦਹਨਂ। ਯੇਨ ਤੇ ਸਂਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸਂਵਰੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤੁਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੋ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਉਪੇਤੋ ਤੇਨ ਚ ਸਮਙ੍ਗੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪਗਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਸੁਕਰਭਾਵਤੋ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਪਤਨਸੀਲੋਤਿ **ਪਾਤੀ,** ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਵਾ ਭਵਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਘਟਿਯਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਤੋ ਗਮਨਸੀਲੋਤਿ **ਪਾਤੀ,** ਮਰਣਵਸੇਨ ਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਤਨਸੀਲੋਤਿ **ਪਾਤੀ,** ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ। ਤਂ ਪਾਤਿਨਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਸਤ੍ਤੋ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ ''ਚਿਤ੍ਤਵੋਦਾਨਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ''ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ· ੨੮) ਚ। ਅਥ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਹੇਤੁਨਾ ਸਂਸਾਰੇ ਪਤਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਾਤੀ,** ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਂ ਸਂਸਰਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ· ਨਿ· ੨.੧੨੪) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਨੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਤ੍ਤਯਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ । ''ਕਣ੍ਠੇਕਾਲ਼ੋ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਵਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਾਤੇਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ **ਪਾਤਿ,** ਚਿਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ ''ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸਂ· ਨਿ· ੧.੬੨)। ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਨੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਪਤਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ, ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਚਾਤਿ **ਪਾਤੀ,** ਤਣ੍ਹਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸੋ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ ''ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ (ਸਂ· ਨਿ· ੧.੫੫-੫੭), ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ· ੧੫, ੧੦੫; ਅਂ· ਨਿ· ੪.੯; ਮਹਾਨਿ· ੧੯੧; ਚੂਲ਼ਨਿ· ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ) ਚ ਆਦਿ। ਤਤੋ ਪਾਤਿਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਾਤੀਨਿ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ ''ਛਸੁ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਛਸੁ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਸਨ੍ਥਵ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ· ਨਿ· ੧.੭੦; ਸੁ· ਨਿ· ੧੭੧)। ਤਤੋ ਛਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਪਾਤਿਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਾਤੋ ਵਿਨਿਪਾਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਾਤੀ,** ਸਂਸਾਰੋ। ਤਤੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਾਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰੋ ਭਗਵਾ ''ਪਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਤਿਨੋ ਮੋਕ੍ਖੋ ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ

ਏਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ ਵਾ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਪਤਿ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਟ੍ਠੇਨ ਮੋਕ੍ਖੋ ਚਾਤਿ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਮੁਖਮੇਤਂ ਪਮੁਖਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੫) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਅਥ ਵਾ ਪ-ਇਤਿ ਪਕਾਰੇ, ਅਤੀ-ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਇਦਂ ਹਿ ਸੀਲਂ ਸਯਂ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ, ਸਮਾਧਿਸਹਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਞ੍ਚ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਪਤਿ ਪਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਵਾ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦੋਸਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਏਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਭੂਤੋਤਿ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਹਿ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਉਦਯਭੂਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਵਿਯ ਯਥਾਰਹਂ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤੋ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖੋਯੇਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਅਥ ਵਾ ਮੋਕ੍ਖਂ ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਾਭਿਮੁਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਪਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਰਿਯਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ''ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਪਾਲ਼ਿਯਨ੍ਤਿ ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ੫੦੮ ਆਦਯੋ)।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਸਮਣਚਾਰਂ, ਸਮਣਗੋਚਰਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ''ਵਾਮਂ ਮੁਞ੍ਚ, ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਕਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਵਦੇਯਜ, ਯਥਾ ਵਾ ਸਸੀਸਨ੍ਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨਸੇਦਮਲਜਲ੍ਲਿਕਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਾਦਿਵਿਭੂਸਨਸਂਵਿਧਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ, ਏਵਂ ਪਹੀਨਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗੋ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪੋਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਆਚਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਚਾਰੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਯਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਚਾਰਂ ਤਾਵ ਵਿਭਜਿਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਨਾਚਾਰੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। **ਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। **ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ।

ਏਵਂ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਸੀਲਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਮਾਨਸਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ ਅਨਾਚਾਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵੇਲੁਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੇਨ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨ। **ਪਤ੍ਤਦਾਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵੇਲੂ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਯੋਜਨਾਵਹੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਵੇਲੁਦਣ੍ਡੋ। **ਪਤ੍ਤਂ** ਗਨ੍ਧਿਕਾਦੀਨਂ ਗਨ੍ਧਪਲਿਵੇਠਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਵਾ, ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿਪਤ੍ਤਂ ਵਾ। **ਪੁਪ੍ਫਂ** ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਯੋਜਨਾਵਹਂ। ਤਥਾ **ਫਲਂ। ਸਿਨਾਨਂ** ਸਿਰੀਸਚੁਣ੍ਣਾਦਿਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਂ। ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ** ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਖਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਦਨ੍ਤਪੋਣਂ। **ਚਾਟੁਕਮਜਤਾ** ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਾਸਂ ਵਿਯ ਨੀਚਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਖਲਿਤਵਚਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਿਯਕਾਮਤਾਯ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਵਚਨਂ। **ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਜਤਾ**ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸਮਤਾ ਸਚ੍ਚਾਲਿਕੇਨ ਜੀਵਿਤਕਪ੍ਪਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਬਹੂ ਮੁਗ੍ਗਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਕਤਿਪਯਾ ਨ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਚ੍ਚਾਲਿਕੇਨ ਜੀਵਿਤਕਪ੍ਪਨੇ ਬਹੁ ਅਲਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਕਂ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਭਟਤੀਤਿ ਪਰਿਭਟੋ, ਪਰੇਸਂ ਦਾਰਕੇ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ। ਪਰਿਭਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ **ਪਾਰਿਭਟਜਂ**, ਸਾ ਏਵ **ਪਾਰਿਭਟਜਤਾ**, ਅਲਙ੍ਕਰਣਾਦਿਨਾ ਕੁਲਦਾਰਕਪਰਿਹਰਣਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਗਿਹੀਨਂ ਗਾਮਨ੍ਤਰਦੇਸਨ੍ਤਰਾਦੀਸੁ ਸਾਸਨਪਟਿਸਾਸਨਹਰਣਂ **ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕਂ। ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਵੇਲੁਦਾਨਾਦੀਨਂ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਕਮ੍ਮਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਕਮ੍ਮਸਙ੍ਘੁਪ੍ਪਾਦਚੇਤਿਯੁਪ੍ਪਾਦਪਟ੍ਠਪਨਾਦੀਨਂ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਤਕਪ੍ਪਨਕਕਮ੍ਮਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ । **ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਗਰਹਿਤੇਨ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧੇਨ। **ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ''ਅਨਾਚਾਰੋ''ਤਿ ਕਥੀਯਤਿ। ਆਚਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗੋਚਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਪਠਮਂ ਅਗੋਚਰਸ੍ਸ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਗੋਚਰੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ **ਅਗੋਚਰੋ**। ਵੇਸਿਯਾ ਗੋਚਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ**, ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੇਸਿਯਾ ਨਾਮ ਰੂਪੂਪਜੀਵਿਨਿਯੋ, ਤਾ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਮਣਭਾਵਸ੍ਸ

ਅਨੁਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯਸ੍ਸਾਪਿ ਗਰਹਹੇਤੁਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾਦਾਨਵਸੇਨ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਧਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਤਪਤਿਕਾ, ਪਵੁਤ੍ਥਪਤਿਕਾ ਵਾ। **ਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ ਅਨਿਵਿਟ੍ਠਕੁਮਾਰਿਯੋ, **ਪਣ੍ਡਕਾ**ਤਿ ਨਪੁਂਸਕਾ। ਤੇ ਹਿ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕਿਲੇਸਾ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਪਰਿਲਾਹਾ ਲੋਕਾਮਿਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਥਾਬਹੁਲਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ** ਨਾਮ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ। ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ। ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੇ ਕਤਿਪਾਹੇਨੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ। ਗਿਲਾਨਪੁਚ੍ਛਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੇ ਸਤੋਕਾਰਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਾਨਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਪਾਨਘਰਂ। ਤਂ ਸੋਣ੍ਡਜਨੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਸੋਣ੍ਡਤਾਦਿਵਸੇਨ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ। **ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਰਾਜਾਨੋ** ਨਾਮ ਯੇ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ। **ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾ** ਰਾਜਿਸ੍ਸਰਿਯਸਦਿਸਾਯ ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਾ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾ। **ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਂ ਵਾ ਸਲ੍ਲੇਖਪਰਿਹਾਨਿਂ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਨਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਗੋਚਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਾਵਿਰਹਿਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ,** ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਾਯ ਵਾ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ**। ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਸਾਦਾਭਾਵੇਨ **ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ। ਅਕ੍ਕੋਸਕਪਰਿਭਾਸਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਕਾਨਿ ਚੇਵ ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਨਕਾਨਿ ਚ। ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿ**। ਹਿਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਹਿਤਕਾਮਾਨਿ**। ਫਾਸੁ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਫਾਸੁਂਯੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਫਾਸੁਕਕਾਮਾਨਿ**। ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਭਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਮੇਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਮਣੇਰਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰੀਨਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹਿ ਸਾਸਨਿਕਾਨਂ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਤਾਦੀਪਨਪਦਮਿਦਂ ਵਚਨਂ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦੀਨਿ। **ਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਤਿ। **ਭਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਵੇਸਿਯਾਦਿਕੋ, ਰਾਜਾਦਿਕੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਕੁਲਾਦਿਕੋ ਚ ਤਂ ਤਂ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੋਪਿ ਅਯੁਤ੍ਤੋ ਗੋਚਰੋਤਿ **ਅਗੋਚਰੋ**। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵੇਸਿਯਾਦਿਕੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਯਤੋ **ਅਗੋਚਰੋ**। ਯਥਾਹ ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਗੋਚਰੋ ਪਰਵਿਸਯੋ? ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੨)। ਰਾਜਾਦਿਕੋ ਸਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕਨਿਪ੍ਪੋਥਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਚ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਕੁਲਾਦਿਕੋ ਸਦ੍ਧਾਹਾਨਿਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਸਾਵਹਤੋ **ਅਗੋਚਰੋ**।

ਗੋਚਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਨ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਓਪਾਨਭੂਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਦਪਾਨਭੂਤਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਖਤਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਵਿਯ ਯਥਾਸੁਖਂ ਓਗਾਹਨਕ੍ਖਮਾਨਿ। **ਕਾਸਾਵਪਜ੍ਜੋਤਾਨੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਨਿਵਤ੍ਥਪਾਰੁਤਕਾਸਾਵਾਨਂਯੇਵ ਪਭਾਹਿ ਏਕੋਭਾਸਾਨਿ। **ਇਸਿਵਾਤਪਟਿਵਾਤਾਨੀ**ਤਿ ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾਨਂ , ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਇਸੀਨਂ ਚੀਵਰਵਾਤੇਨ ਚੇਵ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦਿਜਨਿਤਸਰੀਰਵਾਤੇਨ ਚ ਪਟਿਵਾਤਾਨਿ ਪਵਾਯਿਤਾਨਿ ਵਿਨਿਦ੍ਧੁਤਕਿਬ੍ਬਿਸਾਨਿ ਵਾ।

ਇਦਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤਨਯੇਨਾਪਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਵਿਧਿਨਾਪਿ। **ਸਙ੍ਘਗਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਗਤੋ। **ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ**ਤਿ ਅਕਤਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੋ, ਅਕਤਗਾਰਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਰੀਰੇਨ, ਚੀਵਰੇਨ ਵਾ ਘਂਸਨ੍ਤੋ। ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਠਿਤਕੋਪੀ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। **ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋ**ਤਿ ਬਾਹੁਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਪਾਹਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਸਉਪਾਹਨੋ**ਤਿ ਉਪਾਹਨਾਰੁਲ਼੍ਹੋ। **ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਆਸਨ੍ਨਤਰਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਕਟ੍ਠਂ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ** ਅਗ੍ਗਿਕੁਣ੍ਡੇ।

**ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਗੂਲ੍ਹਾਨਿ** ਸਭਾਵਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਾਦਿਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਾਨਿ। **ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨਾਚਾਰਸ੍ਸ।

**ਅਪਿਚ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਚਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵੁਤ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੰ, ਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ। ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਸੁਤਚਾਗਾਦਿਗੁਣਹੇਤੁਕੋ ਗਰੁਭਾਵੋ ਗਰੁਕਰਣੰ ਵਾ ਗਾਰਵੋ, ਸਹ ਗਾਰਵੇਨਾਤਿ **ਸਗਾਰਵੋ**। ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਗਾਰਵਸਾਰਜ੍ਜਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਸ੍ਸਾਯਨਾ ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਹ ਪਤਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ **ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ**। ਸਵਿਸੇਸੰ ਹਿਰਿਮਨਤਾਯ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਚ **ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**। ਸੇਖਿਯਧਮ੍ਮਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ **ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਸੁਪਾਰੁਤੋ। ਪਾਸਾਦਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਸਾਦਾਵਹੇਨ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਚੇਤੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਛਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮੇਨ। **ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਇਰਿਯਾਪਥੋ। ਤੇਨ ਸੇਸਇਰਿਯਾਪਥਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਦਿਕਤਮਾਹ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸੁਸੰਵਿਹਿਤਾਰਕ੍ਖੋ। **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਭੋਜਨਸਞ੍ਞਿਤੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਯੇਸਨਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਮਾਣਞ੍ਞੂ। **ਜਾਗਰਿਯਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਪਰਰਤ੍ਤੰ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਜਾਗਰਿਯੰ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਵਸੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਯੁਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤੋ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਚਾਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਨਿਇਚ੍ਛੋ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਯਥਾਲਾਭਾਦਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਤੁਟ੍ਠੋ। **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ**ਤਿ ਆਦਰਕਾਰੀ। **ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਗਰੁਕਰਣਬਹੁਲੋ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਚਾਰੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਸਗਾਰਵਤਾਦਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਹਿ ਆਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਚਾਰੋ।

ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਗੁਣਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੋ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ**। ਸਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖਭੂਤੋ ਏਵ ਗੋਚਰੋ **ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ**। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ ਗੋਚਰੋ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ**। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾਯ ਕਥਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਕਲਜਾਣੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਮਿਤ੍ਤੋਤਿ **ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ**। ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਸ੍ਸੁਤੰ** ਸੁਤ੍ਤਗੇਯਜਾਦਿੰ। **ਸੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਸੁਤਮਯੰ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਸੁਤੰ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਯਥਾਸੁਤੰ ਅਵਿਸਦਤਾਯ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਾਦਿਨਾ ਵਿਸੋਧੇਤਿ ਨਿਜ੍ਜਟੰ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬੰ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਯੇ ਕਙ੍ਖਟ੍ਠਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸੁ ਸੰਸਯੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ **ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਤਰਤਿ**। ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ, ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਜੁਕਰਣੇਨ **ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਜੁੰ ਕਰੋਤਿ**। ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਦੁਵਿਧਾਯਪਿ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਦਾਯ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਤਿ**। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਸੁਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯੋਦਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਗਤੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪਚ੍ਚਯੰ ਨਾਮਰੂਪੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਙ੍ਕਵਿਧਮਨੇਨ **ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਜੁੰ ਕਰੋਤਿ**। ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤੀਸੁਪਿ ਅਦ੍ਧਾਸੁ **ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਤਰਤਿ**। ਤਤੋ ਪਰੰ ਚ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਅਵੇਚ੍ਚਪਸਾਦੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਤਿ**। ਤਥਾਭੂਤੋਵ ਤਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਨ ਹਾਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਵਡ੍ਢਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਸ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ।

**ਅਨ੍ਤਰਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨ੍ਤਰੇ ਘਰਾਨਿ ਏਤ੍ਥ, ਤੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ''ਅਨ੍ਤਰਘਰ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੰ ਗੋਚਰਗਾਮੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਘਰੇ ਘਰੇ ਭਿਕ੍ਖਾਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ। ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ**"ਤਿ। **ਸੁਸੰਵੁਤੋ**ਤਿ ਸੰਯਤੋ। ਯਥਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਸੰਵੁਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਨ ਹਤ੍ਥਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਚਿਤ੍ਤੰ** ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ। **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਯਥਾ ਥਮ੍ਭੇ ਨਿਬਨ੍ਧੇਯਜ, ਵਚ੍ਛੰ ਦਮੰ ਨਰੋ ਇਧ।

ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਜੇਵ ਸਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸਤਿਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਦਲ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੧੭; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੭; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੬੩)।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਸਯੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੋ, ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਸਯੋ।

**ਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੂ**ਤਿ ਪਰਮਾਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ। **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਆਪਨ੍ਨਸੇਖਿਯਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭੇਦੇਸੂ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਸੇਖਿਯੇਸੁ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭੇਦੇਸੂਤਿ ਏਵਂ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਗ੍ਗਹਣਂ ਸੇਖਿਯਵਿਸੇਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਖਿਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਕਾਦੀਸੁ** (ਚੂਲਵ॰ ੩੫੬ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਵਤ੍ਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ''ਸੇਖਿਯਾ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਮਾਤਿਕਾਯਂ** ਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਸੇਖਿਯਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਕਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਸੇਖਿਯਾ''ਤਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ **ਮਾਤਿਕਾਯਂ** ਆਗਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿਯਾ ਸੇਖਿਯੇਸੁ ਨੋਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਅਸਤਿਅਜਾਨਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਸਿਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ, ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਸਞ੍ਚਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਵਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਦੇਸਨਾਵਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸਬ੍ਬਲਹੁਕਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਜ੍ਜਾਨਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਓਰਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਲਹੁਕਾਨਿ ਲਹੁਸਮ੍ਮਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਾਨਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਗਮਨੀਯਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਭਯਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ**ਤਿ ਪਰਮਾਣੁਮਤ੍ਤਂ ਵਜ੍ਜਂ ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸੁਬ੍ਬੇਧਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਸਭਾਵੋ, ਸਬ੍ਬਲਹੁਕਂ ਵਾ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤਂ ਪਾਰਾਜਿਕਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਸਭਾਵੋ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਮੂਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਂ ਸੀਲਂ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਚ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਦਾ ਕਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਉਦਾਹੁ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ? ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ।

**ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ**

**੧੫**. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸੀਲਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿਯੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲੇ ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ ਹਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ ਸੁਗੁਤ੍ਤਂ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਕਣ੍ਟਕਵਤਿ ਵਿਯ ਸਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਕਾਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਵਸੇਨ ਹਿ ਫਲਂ ਅਪਦਿਸੀਯਤਿ, ਯਥਾ ਯਵਙ੍ਕੁਰੋ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੋਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਚਨਂ, ਯਥਾ ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚੇਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਸ੍ਮਾ? ਅਚੇਤਨਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦਿਗਤਮ੍ਪਿ ਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪ੍ਪਟਿਘਭਾਵਤੋ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਚਕ੍ਖੁਕਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ। ਤਞ੍ਚ ਕੇਨਚਿ ਕੁਟ੍ਟਾਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤਰਿਤੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਵਿਬਨ੍ਧੋ ਫਲਿਕਗਬ੍ਭਪਟਲਾਦਿਕੇ, ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਿਤੇਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ"**ਤਿ।

**ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕੇਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ, ਯਂ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

**ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਆਲੋਕਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਗੁਣੇਨ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੇ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਓਭਾਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵਨਂ, ਯਂ ‘‘ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਸੁਨਾ ਲਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਧੇ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤੇਨ ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਚਨਂ ਵਿਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਈਦਿਸੀ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ ਨਾਮੇਸਾ ਹੋਤਿ**। ਸਸਮ੍ਭਾਰਾ ਕਥਾ **ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ,** ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਸਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਕਥਾ **ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕੇਵਲੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ, ਕੇਵਲੇਨ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ।

**ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਸਣ੍ਠਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤਰੂਪਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਂ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਥਨਮਂਸਾਵਿਸਦਤਾ ਨਿਮ੍ਮਸ੍ਸੁਮੁਖਤਾ ਕੇਸਬਨ੍ਧਨਵਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਅਵਿਸਦਟ੍ਠਾਨਗਮਨਾਦਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ **ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਂ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੋ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰੋ **ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਸੋ ਪਨ ਦੋਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਹੇਤੁਭੂਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਾਦਿਆਕਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾਵ ਸਰੂਪਤੋ ਆਗਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮੋਹਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਂਵਰਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਮੁਟ੍ਠਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਵਾ’’ਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ‘‘ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ‘‘ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੦) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ, ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਗਹਿਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਭਾਦਿਆਕਾਰਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ। **ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਭਾਵਕਰਣਤੋ ਵਿਭੂਤਭਾਵਕਰਣਤੋ। ਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਨੋ ਹਿ ਹਤ੍ਥਾਦਿਅਵਯਵੇਸੁ ਸੁਭਾਦਿਤੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਤੇਸਂ **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਨਂ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਾਕਾਰੋ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹਤ੍ਥਾਦਿ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਹਤ੍ਥਪਾਦ…ਪੇ॰… ਆਕਾਰਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਆਹ “**ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਭੂਤਂ, ਤਦੇਵ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ। ਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਮਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਤਦੇਵ ਯਾਥਾਵਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਭਾਕਾਰਗਹਣਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤਵਾਸੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁਂ ਆਹਰਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੁਮਣ੍ਡਿਤਪਸਾਧਿਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮਣ੍ਡਿਤਾ ਪਸਾਧਿਤਾ ਚ। ਆਭਰਣਾਦੀਹਿ ਆਹਾਰਿਮੇਹਿ ਮਣ੍ਡਨਂ। ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਪਸਾਧਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਆਭਰਣੇਹਿ, ਪਨ ਵਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦੀਹਿ ਚ ਅਲਙ੍ਕਰਣਂ ਪਸਾਧਨਂ। ਊਨਟ੍ਠਾਨਪੂਰਣਂ ਮਣ੍ਡਨਂ। **ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਗਵਸੇਨ ਵਿਪਰੀਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਥੇਰੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਕਣ੍ਣਕਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਹਸਿਤਸਦ੍ਦਾਨੁਸਾਰੇਨ ‘‘ਕਿਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਅਸੁਭਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਂ। ਅਟ੍ਠਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿ ਥੇਰੋ ਤਦਾ ਪਰਿਹਰਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੀ**ਤਿ ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਤਸ੍ਸਾ ਹਸਨ੍ਤਿਯਾ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਸਾਤਿਸਯਞ੍ਚ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਠਿਤੋਵ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਿ। **ਪੁਬ੍ਬਸਞ੍ਞਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਂ ਯਥਾਰਦ੍ਧਂ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਂ ਅਟ੍ਠਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿ। **ਅਨੁਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਥਂ ਤਸ੍ਸਾ ਪਦਾਨੁਪਦਂ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਰ ਭਾਵਨਾਯ ਪਗੁਣਭਾਵਤੋ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸਾ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਘਾਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ। ਨ ਤਂ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ…ਪੇ॰… ਮਹਾਪਥੇ**”ਤਿ।

“**ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੂ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ “**ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਪਿਦਹਨਤ੍ਥਾਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਸਂਵਰਸ੍ਸਾਤਿ। ਯਦਿਦਂ ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਂ ਅਸਂਵੁਤਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਤਂਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ

ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਧਾਨਕਾਰਣਂ। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸਂਵੁਤਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਤੇ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਸਂਵਰਿਯਮਾਨਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਹੇਤੁਕੋ ਸੋ ਅਸਂਵਰੋ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੀਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਾਤਿ? ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ, ਕਿਞ੍ਚ ਅਸਂਵੁਤਂ? ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ, **ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯਾ**ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ।

**ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਸਚੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ** ਵਾਤਿਆਦਿ ਪੁਨ ਅਵਚਨਤ੍ਥਂ ਇਧੇਵ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਸਂਵਰੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ, ਸੇਸਾਸਂਵਰੋ ਛਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਮੁਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਹਿ ਸਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਦਿਭਾਵਤੋ ਸਿਯਾ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਵੀਤਿਕ੍ਕਮਭੂਤਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਾਨਂ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕਤ੍ਤਾ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚ ਅਸਂਵਰਾ ਸੀਲਸਂਵਰਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਂਵਰਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ।

**ਯਥਾ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਜਵਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਸਂਵਰੋ ''ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਅਸਂਵਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ ਘਰਾਦੀਨਂ ਅਸਂਵੁਤਤਾ ਵਿਯ ਜਵਨੇ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ ਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਂ ਅਸਂਵੁਤਤਾਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਾਸਂਵਰੇ ਅਞ੍ਞਾਸਂਵੁਤਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਅਨ੍ਤੋਬਹਿਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ। ਸਤਿ ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦਿਕੇ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਜਵਨਂ ਬਾਹਿਰਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸਮਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ , ਇਤਰਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਘਰਾਦਿਸਮਾਨਂ। ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ ਜਵਨਕਾਲੇ ਅਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿ ਵਿਯ ਫਲਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਧਰਮਾਨਂਯੇਵ ''ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਬਾਹਿਰਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜਵਨਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਭਾਵੇ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭਾਵੇ ਅਸਤਿਪਿ ''ਪਭਸ੍ਸਰਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) ਵਚਨਤੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭੂਤਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਭਾਵੋ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਸਭਾਵਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭਾਵੋ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਜਵਨੇ ਵਾ ਅਸਂਵਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਤੋ ਪਰਂ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਅਸਂਵਰਹੇਤੁਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਅਸਂਵਰਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸਦਿਸੇਨ ਜਵਨੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦਿਚੋਰਾਨਂ ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਮੁਸਨਂ ਕੁਸਲਭਣ੍ਡਵਿਨਾਸਨਂ ਕਥਿਤਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸਂਵਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਰਾਦੀਨਂ ਸਂਵਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਭਵਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਜਵਨੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਨਿਯਮਿਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਜਵਨੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਤਦਨੁਰੂਪਮੇਵ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨੇ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਪੁਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦ੍ਵਾਰੇ ਤਦੇਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤਂ ਪਸਾਦਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਵਨਂ ਜਵਤਿ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਜਵਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਜਵਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮ੍ਪਿ ਅਗੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਤਸ੍ਮਿਂ** ਪਨ ਜਵਨੇ। **ਸੀਲਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰਸਤਿਸਂਵਰਞਾਣਸਂਵਰਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰਵੀਰਿਯਸਂਵਰੇਸੁ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ**। ਯਥਾ ਹਿ ਪਗੇਵ ਸਤਿਆਰਕ੍ਖਂ ਅਨੁਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਗੇਵ ਸਤਿਆਰਕ੍ਖਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੁਰਿਸਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਵਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦਿਕਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੁਤਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਯੋ ਚ ਗੀਤਸਦ੍ਦਾਦਿਕਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ''ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੋ ਮਨ੍ਦਤਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਛਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੋ ਆਕਾਰੋ, ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਗਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਸਾਵਜ੍ਜਨਭਵਙ੍ਗਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਾਰੇ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਤਂ ਜਵਨਮਨਸਾਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਵਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਿਲੇਸੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੁਬਨ੍ਧੋ, ਸੋ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗਾਹੋ, ਤਤੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਕਿਲੇਸਾਨੁਬਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪਰਿਵਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਂ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

**ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ**

**੧੬**. ਵੁ**ਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਇਧੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੇ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਾਨਿ ਤਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਛ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਜੀਵਹੇਤੂ**ਤਿ ਜੀਵਿਕਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ''ਏਵਾਹਂ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। **ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਪਾਪਿਕਾਯ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਿਚ੍ਛਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਪਕਤੋ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ, ਅਭਿਭੂਤੋ ਵਾ। **ਅਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। **ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪੁਰਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤੋ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਂ। **ਉਲ੍ਲਪਤੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਤਾਯੁਕੋ ਲਪਤਿ। ਸੀਲਂ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਯੁ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਲਪਨਸਮਕਾਲਮੇਵ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ, ਪਾਰਾਜਿਕਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਆਪਜ੍ਜਨਂ ਉਲ੍ਲਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਚਰਣਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਮਤਿਂ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਮਤਿਂ ਆਰੋਚੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ।

**ਕੁਹਨਾਤਿਆਦੀਸੂ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਾਲ਼ਿਯਾਵ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੋ। **ਅਯਂ ਪਾਲ਼ੀ**ਤਿ ਅਯਂ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੮੬੧) ਆਗਤਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ।

**੧੭**. ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਲਾਭਾ। ਤੇ ਏਵ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਆਦਰਵਸੇਨ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਾ ਸਕ੍ਕਾਰਾ। ਪਤ੍ਥਟਯਸਤਾ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ। ਤਂ **ਲਾਭਞ੍ਚ ਸਕ੍ਕਾਰਞ੍ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਞ੍ਚ। ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਦੀਪਨਕਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣੇ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ। **ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਪਕਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਪਿਕਾਯ ਇਚ੍ਛਾਯ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਤੋ ਅਪੇਤੋ ਕਤੋਤਿ ਅਪਕਤੋ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਆਜੀਵੂਪਦ੍ਦਵੇਨ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਉਪਦ੍ਦੁਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਕੁਹਨਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੂਤਿ **ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ। ਤਿਵਿਧਮ੍ਪੇਤਂ** ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਯ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ **ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਦਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸੇਵ। **ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਹੇਤੁ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ।

**ਭਿਯ੍ਯੋਕਮ੍ਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਕਾਮਤਂ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰਣਂ, ਏਤਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਸਾਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਾਪਣਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਆਪਣਤੋ ਛਡ੍ਡਿਤਾਨਿ। **ਨਨ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਨਿ ਚੋਲ਼ਖਣ੍ਡਾਨਿ। **ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਞ੍ਛਨੇਨ ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਲਦ੍ਧੇਨ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਭੇਸਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ **ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਾਣਸ੍ਸ, ਅਪੁਰਾਣਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗੋਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਮੁਤ੍ਤੇਨ ਪਰੇਹਿ ਛਡ੍ਡਿਤੇਨ, ਪੂਤਿਭੂਤੇਨ ਵਾ ਗੋਮੁਤ੍ਤੇਨ। **ਧੁਤਵਾਦੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਧੁਤਗੁਣਵਾਦੀ। **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਲਬ੍ਭਮਾਨਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤੇ ਕਤ੍ਵਾ ਜਪ੍ਪਨਂ **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਂ। ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਮਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਵਿਸੇਸੇਤਿ ''ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ ਹਿ ਮਿਤ੍ਤੋ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**। ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਕੋ **ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ। ਸਹਾਯੋ**ਤਿ ਸਹ ਆਯਨਕੋ, ਸਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤਪਦਿਨੋ ਹਿ ''ਸਖਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਵਿਹਾਰੋ** ਪਾਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਕਲੋ ਆਵਾਸੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ, ਗਰੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਸਾਦੋਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਪਾਸਾਦੋ। **ਕੂਟਾਗਾਰਂ** ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਣ੍ਣਿਕਾਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਪਾਸਾਦੋ। **ਅਟ੍ਟੋ** ਪਟਿਰਾਜੂਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਬਾਹਨਯੋਗ੍ਗੋ ਚਤੁਪਞ੍ਚਭੂਮਕੋ ਪਟਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। **ਮਾਲ਼ੋ** ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਨੇਕਕੋਣਵਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। **ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੋ** ਅਗਬ੍ਭਿਕਾ ਏਕਦ੍ਵਾਰਾ ਦੀਘਸਾਲਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – **ਵਿਹਾਰੋ** ਨਾਮ ਦੀਘਮੁਖਪਾਸਾਦੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਏਕਪਸ੍ਸੇਨ ਛਦਨਕਸੇਨਾਸਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਕਪਸ੍ਸੇ ਭਿਤ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤਰਾ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਪਸ੍ਸੇ ਨੀਚਾ, ਤੇਨ ਤਂ ਏਕਪਸ੍ਸਛਦਨਕਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਆਯਤਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਂ ਚਨ੍ਦਿਕਙ੍ਗਣਯੁਤ੍ਤਂ। **ਗੁਹਾ** ਕੇਵਲਾ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ। **ਲੇਣਂ** ਦ੍ਵਾਰਬਦ੍ਧਂ। **ਕੂਟਾਗਾਰਂ** ਯੋ ਕੋਚਿ ਕਣ੍ਣਿਕਾਬਦ੍ਧਪਾਸਾਦੋ। **ਅਟ੍ਟੋ** ਬਹਲਭਿਤ੍ਤਿਗੇਹਂ। ਯਸ੍ਸ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਏਵ ਛਦਨਂ ਹੋਤਿ। ਅਟ੍ਟਾਲਕਾਕਾਰੇਨ ਕਰੀਯਤੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਾਲ਼ੋ** ਵਟ੍ਟਾਕਾਰੇਨ ਕਤਸੇਨਾਸਨਂ। **ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੋ** ਏਕੋ ਪਟਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। ਯੋ ''ਭਣ੍ਡਸਾਲਾ, ਉਦੋਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾ** ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਟ੍ਠਾਨਂ।

ਕੁਚ੍ਛਿਤਰਜਭੂਤਾਯ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਕਾਯਵਚੀਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਕੋਰਜਂ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕੋਰਜਿਕੋ, ਕੋਹਞ੍ਞੇਨ ਸਂਯਤਕਾਯੋ, ਅਤਿਵਿਯ, ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਵਾ ਕੋਰਜਿਕੋ **ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕੋ**। ਅਤਿਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੋਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਤਿਵਿਯ ਕੁਹੋ **ਕੁਹਕਕੁਹਕੋ,** ਸਾਤਿਸਯਵਿਮ੍ਹਾਪਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤਿਵਿਯ ਲਪੋ ਲਪਨਕੋ **ਲਪਕਲਪਕੋ। ਮੁਖਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ**ਤਿ ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਚਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖਮਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ। ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਏਵਰੂਪਤਾਯ ਏਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਯਂ ਸਮਣੋ"**ਤਿਆਦੀਨਿ ਕਥੇਤਿ। **ਗਮ੍ਭੀਰ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਮਂ ਜਨੋ 'ਅਰਿਯੋ'ਤਿ ਵਾ 'ਵਿਸੇਸਲਾਭੀ'ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਭਾਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਤੇਨ। **ਗਮਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਲਾਭੀਨਂ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਮਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਠਪੇਤਿ , ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਰਹਾਤਿ ਮਂ ਜਾਨਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਝਾਨਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ। **ਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯੀ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਪਾਥਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮਾਧਿਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਆਪਾਥਕੇ ਜਨਸ੍ਸ ਪਾਕਟਟ੍ਠਾਨੇ ਝਾਯੀ। **ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਸਣ੍ਠਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ।

**ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਟਿਸੇਵਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਥਿਤੇਨ, ਤੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨੇਨ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬੇਨ ਕਥਿਤਬ੍ਬੇਨ। ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪੇ ਭਣਨਂ **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਿਤਂ**। ਆ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਟ੍ਠਪਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੁਹਨਂ ਕੁਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਯਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਕੁਹਾਯਨਾ,** ਕੁਹਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਨਾ ਗਤਿ ਕਿਰਿਯਾ **ਕੁਹਾਯਨਾ**। ਕੁਹੇਤਿ, ਕੁਹੇਨ ਵਾ ਇਤੋਤਿ **ਕੁਹਿਤੋ,** ਕੁਹਕੋ।

**ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਕੋ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਕੋ ਰਾਜਪੂਜਿਤੋ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ। **ਉਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

**ਉਨ੍ਨਹਨਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਲਿਵੇਠਨਾ। ਦ੍ਵੇ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਂ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਕੁਮਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕੋਸਿਂਸੁ। ਤਾਯ ਆਗਤਾਯ ਤਤ੍ਰੇਕੋ ਏਕਂ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਿਕਾ''ਤਿ? ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਉਪਟ੍ਠਾਯਿਕਾਯ ਤੇਲਕਨ੍ਦਰਿਕਾਯ ਧੀਤਾ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਮਾਤਾ ਮਯਿ ਗੇਹਂ ਗਤੇ ਸਪ੍ਪਿਂ ਦਦਮਾਨਾ ਘਟੇਨੇਵ ਦੇਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਮਾਤਾ ਵਿਯ ਘਟੇਨ ਦੇਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੬੨) ਉਕ੍ਕਾਚੇਸਿ। ਇਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤੇਲਕਨ੍ਦਰਿਕਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਾ** ਵਾਤਿ ਮਤ੍ਤਾਵਚਨਾਨੁਰੂਪਂ ਵਾ। ਮਤ੍ਤਾਵਚਨਂ ਹਿ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਉਤ੍ਤਮਮਾਹੁ ਸਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਭਣੇ ਨਾਧਮ੍ਮਂ ਤਂ ਦੁਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੫੨)। ਤੇਨ ਬਹੁਂ ਵਿਪ੍ਪਲਪਨਮਾਹ, ਸਚ੍ਚਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਵਾਚਾ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਸਦਿਸਕਮ੍ਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਪਰਿਭਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਂ, ਤਦੇਵ **ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾ**।

ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਚਰਨ੍ਤੋ, ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਕਾਸਨਂ **ਓਭਾਸੋ**। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ? ''ਅਜ੍ਜ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਜਾਤਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ **ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਕਥਾ**। ਇਚ੍ਛਿਤਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਕਥਨਂ **ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਾ**।

ਅਕ੍ਕੋਸਨਭਯੇਨਾਪਿ ਦਦੇਯ੍ਯਾਤਿ **ਦਸਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨਂ**। ਤਥਾ ਵਮ੍ਭਨਾਦਯੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ** ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਦਾਯਕਾਦਿਭਾਵਤੋ ਬਹਿ ਛਡ੍ਡਨਾ। **ਖਿਪਨਾ**ਤਿ ਖੇਪਵਚਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਵਹਸਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਾ"**ਤਿ। **ਪਾਪਨਾ**ਤਿ ਅਦਾਯਕਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ। ਪਰੇਸਂ ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਖਾਦਨਸੀਲੋ ਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾ। ਅਬ੍ਭਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਂ। **ਨਿਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਗ੍ਗਨਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਪ੍ਪਿਸਿਤੇ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਪਿਸਨੇ ਲਾਭੋ ਵਿਯ ਪਰਗੁਣੇ ਅਨਿਪ੍ਪਿਸਿਤੇ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਨਿਪਿਸਨੇਨ ਲਾਭੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ।

ਨਿਕਤ੍ਤੁਂ ਅਪ੍ਪੇਨ ਲਾਭੇਨ ਬਹੁਕਂ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾ**। ਤਸ੍ਸੇਵ ਇਚ੍ਛਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ, ਤਂਸਹਜਾਤਂ ਵਾ ਗਵੇਸਨਕਮ੍ਮਂ।

**ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਙ੍ਗਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਜ੍ਜਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਤ੍ਥਂ। **ਉਪ੍ਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਾਪਾਤਦਿਸਾਡਾਹ-ਭੂਮਿਚਾਲਾਦਿਉਪ੍ਪਾਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵਿਜ੍ਜਂ। **ਸੁਪਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪਿਨਸਤ੍ਥਂ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਜਾਨਨਸਤ੍ਥਂ। **ਮੂਸਿਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਅਸੁਕਭਾਗੇ ਮੂਸਿਕਚ੍ਛੇਦੇ ਸਤਿ ਇਦਂ ਨਾਮ ਫਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਜਾਨਨਕਸਤ੍ਥਂ। ਪਲਾਸਗ੍ਗਿਆਦੀਸੁ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਹੁਤੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਹੋਮਵਿਧਾਨਂ **ਅਗ੍ਗਿਹੋਮਂ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਦਬ੍ਬਿਹੋਮਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਥੁਸਹੋਮਾਦੀਨਂ, ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਦਿਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਵੀਰਿਯਸਾਧਨਤ੍ਤਾ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ''ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨਵਾਯਾਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ** ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੋ, ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਲਸੋ ਞਾਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ।

## ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੮. ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਯਂ ''ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧) ਵਿਯ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਾਯਤ੍ਥੋ ਯੋਨਿਸੋ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਉਪਾਯੇਨ ਪਥੇਨਾ"**ਤਿ। **"ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਞਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਯਿਦਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਿਕਂ ਤਂ ਤਂ ਪਯੋਜਨਂ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਪਯੋਜਨਂ ਪਤਿ ਪਤਿ ਸਙ੍ਖਾਯ, ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਣਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਸਙ੍ਖਾ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ''ਤਿਆਦਿ ਕਾਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਪਨ ਪਟਿਕੂਲਵਸੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ ਸੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਏਕੇ ਪਨ ਪਠਮਂ ਏਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਵਚਨਂ ਏਕਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਵਾਚਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਾਦੀਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਤਾਯ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਯੋਗਿਨਾ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਮੇਤਂ, ਨ ਅਨਿਯਮਵਚਨਂ। ''ਨਿਵਾਸੇਤਿ ਵਾ ਪਾਰੁਪਤਿ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਂ ਪਨ ਪਟਿਸੇਵਨਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਨਨਿਸੀਦਨ-ਚੀਵਰਕੁਟਿਕਰਣਾਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਯੋਜਨਾਨਂ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪਯੋਜਨਾਵਧਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ ਯੋ ਨਿਯਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ **ਪਯੋਜਨਾ…ਪੇ॰… ਵਚਨਂ**। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨਿਯਮਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਲੀਲ਼ਾਵਿਭੂਸਾਵਿਲਮ੍ਬਨਾਨਟਮ੍ਬਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥਪਰਿਭੋਗਂ ਨਿਸੇਧੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ"**ਤਿ। ਲੀਲ਼ਾਵਸੇਨ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਪਰਿਦਹਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਉਪਸਂਵਿਯਨ੍ਤਿ ਚ। ਯਥਾ ਤਂ ਯੋਬ੍ਬਨੇ ਠਿਤਾ ਨਾਗਰਿਕਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਵਿਭੂਸਨਵਸੇਨ, ਯਥਾ ਤਂ ਰੂਪੂਪਜੀਵਿਨਿਆਦਯੋ। ਵਿਲਮ੍ਬਨਵਸੇਨ ਵਿਲਮ੍ਬਕਾ। ਨਟਮ੍ਬਰਵਸੇਨ ਭੋਜਾਦਯੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋ** ਸੀਤਰੋਗਾਦਿਉਪ੍ਪਾਦਕੋ। **ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਤੁਨੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਿਸਭਾਗਸੀਤਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹੇਮਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਹਿਮਪਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਸੀਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਦਤ੍ਥਂ ਪਨ ਤਂ ਵਿਨੋਦਨਂ, ਤਂ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਤਬ੍ਭਾਹਤੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸੇਸਪਯੋਜਨੇਸੁ। ਯਦਿਪਿ ਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪੋਪਿ ਉਣ੍ਹੋਵ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਤਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਦਾਵਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪੋ ਕਾਯਂ ਚੀਵਰੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਨੋਦੇਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਸ ਵਨਦਾਹਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। **ਡਂਸਾ**ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾ। ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਡਂਸਨਸੀਲਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਡਂਸਨਮਕ੍ਖਿਕਾ"**ਤਿ। **ਸਪ੍ਪਾਦਯੋ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਸਤਪਦਿਉਣ੍ਣਨਾਭਿਸਰਬੂਵਿਚ੍ਛਿਕਾਦਯੋ। **ਫੁਟ੍ਠਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਵਿਸਮਾਹ। ਤਿਵਿਧਾ ਹਿ ਸਪ੍ਪਾ – ਦਟ੍ਠਵਿਸਾ ਫੁਟ੍ਠਵਿਸਾ ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਾ। ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮਕਾ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਗਹਿਤਾ। ਸਤਪਦਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ। **ਨਿਯਤਪਯੋਜਨਂ** ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ, ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਞ੍ਚ ਪਯੋਜਨਂ। **ਹਿਰੀ ਕੁਪ੍ਪਤਿ** ਨਿਲ੍ਲਜ੍ਜਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। ਕੂਪਾਵਤਰਣਂ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਕੋਪਿਨਂ। ਹਿਰਿਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਹਿਰੀ ਚ ਤਂ ਕੋਪਿਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਹਿਰਿਕੋਪਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪਯੋਜਨਾਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ।

**ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦਿਭੇਦਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਂ। ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਉਲਤੀਤਿ ਪਿਣ੍ਡੋਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯਂ। ਤੇਨ **ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯੇਨ** ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ। **ਪਤਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ** ਪਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖਾਹਾਰੋ। **ਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਵਾ ਪਾਤੋ**ਤਿ ਘਰੇ ਘਰੇ ਲਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ। ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੫) ਸਹਸਾ ਕਿਰਿਯਾਪਿ ''ਦਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **"ਦਵਤ੍ਥਂ, ਕੀਲ਼ਾਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਮੁਟ੍ਠਿਕਮਲ੍ਲਾ** ਮੁਟ੍ਠਿਯੁਦ੍ਧਯੁਜ੍ਝਨਕਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਬੁਦ੍ਧਯੁਜ੍ਝਨਕਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਬਲਮਦਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮਦੋ ਬਲਮਦੋ। ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਬਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੋਰਿਸਮਦਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਰਿਸਮਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਰਿਸਮਾਨੋ ''ਅਹਂ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮਾਨੋ। ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੇਵਨਾਸਮਤ੍ਥਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ, ਰਾਗੋ ਏਵ ਵਾ ਪੋਰਿਸਮਦੋਤਿ ਕੇਚਿ। ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਿਕਾ** ਰਾਜੋਰੋਧਾ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਯੋਗਜਤਾਯ **ਵੇਸਿਯੋ** ਰੂਪੂਪਜੀਵਿਨਿਯੋ। **ਮਣ੍ਡਨਂ** ਨਾਮ ਇਧਾਵਯਵਪਾਰਿਪੂਰੀਤਿ ਆਹ **"ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਪੀਣਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਟਾ** ਨਾਮ ਰਙ੍ਗਨਟਾ। **ਨਚ੍ਚਕਾ** ਲਙ੍ਘਕਾਦਯੋ। **ਵਿਭੂਸਨਂ** ਸੋਭਾਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਸਨ੍ਨਚ੍ਛਵਿਵਣ੍ਣਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਏਤਂ** ਪਦਂ। **ਮੋਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਮੋਹਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਪਹਾਨਾਯ। ਦਵਾ ਹਿ ਮੋਹੇਨ ਹੋਤਿ, ਮੋਹਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਜ੍ਜਨੇਨ ਮੋਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ। **ਦੋਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਬਲਮਦਸ੍ਸ, ਪੁਰਿਸਮਦਸ੍ਸ ਚ ਦੋਸਹੇਤੁਨੋ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਵਸੇਨ ''ਰਾਗੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਿਯਾ ਮੋਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਾਯਪਿ, ਰਾਗੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਯ ਪਨ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਰਾਗੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਵਮਦੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਰਸ੍ਸ ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿਯੇਵ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਦੇਵਾਦੀਨਂ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਦਵਮਦੇ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇਸਂ ਸਵਿਸੇਸਂ ਰਾਗਮੋਹਮਾਨਾਦਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਯੋਜਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਰਸ੍ਸਪਿ ਰਾਗਮੋਹਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **"ਪਰਸ੍ਸਪਿ ਸਂਯੋਜਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ

ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **"ਚਤੂਹਿਪਿ ਚੇਤੇਹੀ"**ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨਂ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਕੀਲਾਪਿ ਦਵਨ੍ਤੋਗਧਾ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਪੁਰਿਸਮਦੋਪਿ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਯੇਵਾਤਿ।

**ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤੇ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ। **ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਸਮੂਹਸ੍ਸ। **ਠਿਤਿਯਾ**ਤਿ ਠਿਤਤ੍ਥਂ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਬਨ੍ਧਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ''ਯਾਪਨਾ ਵਤ੍ਤਨਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੯, ੬੩੪) ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਆਹਾਰੂਪਯੋਗੇਨ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਚਿਰਤਰਂ ਯਾਵ ਆਯੁਕਪ੍ਪੋ, ਤਾਵ ਅਵਤ੍ਥਾਨਂ ਯਾਪਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਇਦਾਨਿ ਵੁੱਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ **"ਘਰੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਮਿਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਯੋਜਨਾ – ਯਥਾ ਜਿਣ੍ਣਘਰਸਾਮਿਕੋ ਘਰਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ ਕਰੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਪਤਨਤ੍ਥਂ, ਯਥਾ ਚ ਸਾਕਟਿਕੋ ਅਕ੍ਖਬ੍ਭਞ੍ਜਨਂ ਕਰੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਏਵਮੇਸ ਯੋਗੀ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਤ੍ਥਂ, ਯਾਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਤੇਨ ਠਿਤਿ ਨਾਮ ਅਪਤਨਂ ਯਾਪਨਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨ ਦਵਮਦਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਯਾਵਦੇਵਾ''ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਠਿਤਿ,** ਆਯੂਤਿ ਆਹ **"ਠਿਤੀਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਆਯੁ ''ਠਿਤੀ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, **ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ''ਠਿਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਵਤ੍ਤਾਪਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ। **ਆਬਾਧਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ, ਰੋਗਟ੍ਠੇਨ ਵਾ। ਜਿਘਚ੍ਛਾਪਰਮਾ ਹਿ ਰੋਗਾ। **ਉਪਰਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮਤ੍ਥਂ। **ਵਣਾਲੇਪਨਮਿਵ** ਵਣਿਕੋ। ਉਣ੍ਹਸੀਤਾਦੀਸੁ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੇਸੁ ਤਪ੍ਪਟਿਕਾਰਂ ਸੀਤੁਣ੍ਹਂ ਵਿਯ ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਾ ਸਾਸਨਾਵਚਰਿਤਬ੍ਬਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਕਲਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾ"**ਤਿ। **ਅਨੁਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ। **ਕਾਯਬਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਮਾਰਦ੍ਧਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਪਾਰਿਪੂਰਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਕਾਯਬਲਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕਾ ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ, **ਨਦੀਸਮੁਦ੍ਦਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕਾ** ਚ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਾਦੀਨਿ ਯਥਾ ਅਗਿਦ੍ਧਾ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਕੇਵਲਂ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਮੇਵ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਕੇਵਲਂ ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ।

**ਇਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤਪਦਂ। ਤੇਨ ਪਟਿਸੇਵਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਵਨਾਕਾਰੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਇਮਿਨਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸੇਵਨੇਨਾ"**ਤਿ। **ਪੁਰਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਭੋਜਨਤੋ ਪੁਰਿਮਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ ਪੁਰਾਤਨਂ। **ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਪਟਿਹਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕੀਦਿਸਂ, ਕਥਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਅਪਰਿਮਿਤ…ਪੇ॰… ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿ। ਅਪਰਿਮਿਤਂ ਅਪਰਿਮਾਣਂ ਭੋਜਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ, ਤਂ **ਅਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਣੀਤੇਜਪਮਾਣਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਮਾਣਭੋਜਨਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਬਹੁਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ''ਆਹਰ ਹਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ, ਅਯਂ **ਆਹਰਹਤ੍ਥਕੋ**। ਯੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚੁਦ੍ਧੁਮਾਤਕੁਚ੍ਛਿਤਾਯ ਉਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਸਾਟਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਯਂ **ਅਲਂਸਾਟਕੋ**। ਯੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਯਂ **ਤਤ੍ਰਵਟ੍ਟਕੋ**। ਯੋ ਯਥਾ ਕਾਕੇਹਿ ਆਮਸਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਯਾਵ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਅਯਂ **ਕਾਕਮਾਸਕੋ**। ਯੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਮਤਿ, ਅਯਂ **ਭੁਤ੍ਤਵਮਿਤਕੋ**। ਏਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਿਯ। ਅਥ ਵਾ **ਪੁਰਾਣਵੇਦਨਾ** ਨਾਮ ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ। ਤਂ ''ਪਟਿਹਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। **ਨਵਵੇਦਨਾ** ਨਾਮ ਅਤਿਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ। ਤਂ ''ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਨਵਵੇਦਨਾ** ਨਾਮ ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਮੇਵ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਤਿ ਚੇਤਂ ਖੁਦ੍ਦਾਯ ਵਿਸੇਸਨਂ। ਯਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਭੋਜਨੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਅਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵੇਦਨਾਸੁ ਪੁਰਿਮਾ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਅਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ

ਭਿਯਯੋਪਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾਵ ਅਙ੍ਗਦਾਹਸੂਲਾਦਿਵੇਦਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਭੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤਾਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਵਿਹਿੰਸਾਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚੇਤਾਸਂ ਵਿਹਿੰਸਾਯ ਵਿਸੇਸੋ।

**ਯਾ** ਵੇਦਨਾ। **ਅਧੁਨਾ**ਤਿ ਏਤਰਹਿ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਪਰਿਮਿਤਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਪਰਿਮਿਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਨਪਯੋਗਂ ਆਗਮ੍ਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਾਣਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਯਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਪੁਰਾਣਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤਾਵਸੇਨ ਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤਾਯ ਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਘਾਤੋ, ਪਟਿਹਨਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀ**"ਤਿ। **ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੋ** ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ। ਸੋ ਏਵ ਕਤੂਪਚਿਤਕਮ੍ਮਤਾਯ **ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ**। ਤਂ **ਨਿਸ੍ਸਾਯ** ਪਟਿਚ੍ਚ **ਆਯਤਿਂ** ਅਨਾਗਤੇ ਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਯਾ ਚਾਯਂ ''ਨਵਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਸਾ ਨਵਵੇਦਨਾਯ ਮੂਲਂ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਕਮ੍ਮਂ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਇਤਿ ਪੁਰਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ। ''ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਾ ਪਦਚਤੁਕ੍ਕੇਨ **ਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਸਙ੍ਗਹੋ** ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਪ੍ਪਹਾਨਂ** ਜਿਘਚ੍ਛਾਦਿਦੁਕ੍ਖਪਟਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਝਾਨਸੁਖਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸੁਖਸ੍ਸ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ **ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ** ਚ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਪਰਿਮਿਤੂਪਯੋਗੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕੋ, ਇਰਿਯਾਪਥਭਞ੍ਜਨਕੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ, ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਮਿਤੂਪਯੋਗੇਨ ਪਨ ਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸ **ਯਾਤ੍ਰਾ** ਯਾਪਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਭੋਗੇਨ…ਪੇ॰… ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਯੋ ਰੋਗੋ ਸਾਦ੍ਧੋ ਅਸਾਦ੍ਧੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਯਾਪਜਰੋਗੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਯਾਪਜਰੋਗੀ**। ਸੋ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਉਪਸੇਵਤਿ, ਤਥਾ ਅਯਮ੍ਪੀਤਿ। ਯਦਿ ਯਾਤ੍ਰਾਪਿ ਯਾਪਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ''ਯਾਪਨਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਯਾਪਨਾਯਾ''ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਾਪਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਯਾਪਨਾ ਯਾਤ੍ਰਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ। ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੇਸਨਾ **ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨਾ**। ਦਾਯਕਦੇਯਜਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਮਾਣਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ, ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਵਿਨਿਪਾਤਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ **ਅਯੁਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ,** ਯੇਨ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੋ**। ਤੇਸਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ** ਨਾਮ।

**ਅਰਤੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਾ। ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇਸੁ, ਅਧਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਅਨਭਿਰਤਿ। **ਤਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਪਚਲਾਯਿਕਾ ਨਿਦ੍ਦਾ। **ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ**ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭਵੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ। ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਾ **ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਾ**। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਅਨਵਜ੍ਜਂਯੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ''ਲਦ੍ਧਂ ਮੇ''ਤਿ ਪਮਾਣਾਧਿਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਂਵਿਰੇਚਨਅਧੋਵਿਰੇਚਨਾਦੀਹਿ ਕਿਲਮਤਿ, ਸਕਲਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਯੇਸਨਾਪਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਤੇ ''ਕਿਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਉਦਰਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਮੇਸ ਏਵਂਪਕਤਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਚ੍ਛਿਪਮਾਣਂ ਨਾਮ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂਯੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿ ਪਕਤਿਅਗ੍ਗਿਬਲਾਦਿਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ''ਏਵਂ ਮੇ ਅਰਤਿਆਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਕਾਯਸੁਖਤਾ, ਅਗਰਹਿਤਬ੍ਬਤਾ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਯਾਵਤਕੋ ਭੋਜਨੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨੇਨ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਣੇਨ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੋਜਨਂ **ਯਾਵਦਤ੍ਥਉਦਰਾਵਦੇਹਕਭੋਜਨਂ,** ਤਸ੍ਸ **ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ**। ਸੇਯਜਾਯ ਸਯਨੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਸੁਖਂ ਸੇਯਜਸੁਖਂ, ਉਭੋਹਿ ਪਸ੍ਸੇਹਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕਂ ਸਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ , ਮਿਦ੍ਧੇਨ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ, ਤੇਸਂ **ਸੇਯਜ…ਪੇ॰… ਸੁਖਾਨਂ ਪਹਾਨਤੋ** ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਯੋਗਜਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਪਾਦਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ **ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਯੋਗਜਭਾਵਪਟਿਪਾਦਨਂ,** ਤਤੋ। ਸੁਖੋ

ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ **ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ**। ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਿਕਪ੍ਪੇ, ਸਬ੍ਬਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਲਕ੍ਖਣੰ ਆਗਮੇਨ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁੰ **“ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੀਸੁਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਊਨਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

**ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ‘‘ਯਾਤ੍ਰਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਦਤ੍ਤਯੇਨ। ‘‘ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਯੋਜਨਪਰਿਗ੍ਗਹਦੀਪਨਾ। ਯਾਤ੍ਰਾ ਹਿ ਨੰ ਆਹਾਰੂਪਯੋਗੰ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ। ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਹੇਤੁਕੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ **ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ** ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾਨਿ – ‘‘ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ‘‘ਨ ਮਦਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਵਿਹਿੰਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਕੰ। ‘‘ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ’’ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭੋਜਨਾਨਿਸੰਸੋ। **ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨਾਹ ‘‘ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ, ਉਪਰਿ ਪਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ‘‘ਯਾਪਨਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਵਿਹਿੰਸੂਪਰਤਿਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮੀ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਕੰ, ‘‘ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚਾ’’ਤਿ ਏਕੰ। ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਪਨ ਭੋਜਨਾਨਿਸੰਸੋਤਿ। ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਆਹਾਰੰ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਨਾਮ।

**ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ **ਸੇਨ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਮਾਹ। ਤਥਾ **ਆਸਨ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਸਾਦਾਦਿੰ, ਮਞ੍ਚਾਦਿਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਆਸਤੀਤਿ ਵਿਹਾਰਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦਿਕੇ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਧ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੀਠਸਨ੍ਥਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਰਿਸਹਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ, ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਤੁਯੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ**ਤਿ ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਦਿਉਤੁਯੇਵ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਟਿਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲਯਨੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਆਰਾਮੋ ਅਭਿਰਤਿ **ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ,** ਤਦਤ੍ਥੰ। ਸੇਨਾਸਨੰ ਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਯੋਗਿਨੋ ਭਾਵਨਾਨੁਕੂਲੰ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਭਾਵਤੋ। ਤੰ ਪਨੇਤੰ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **“ਯੋ ਸਰੀਰਾਬਾਧਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕੀਭਾਵਸੁਖਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੀਭਾਵਹੇਤੁਕੰ ਸੁਖੰ ਏਕੀਭਾਵਸੁਖੰ, ਤਦਤ੍ਥੰ। ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਾਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖੰ।

ਯਦਿ ਉਤੁਯੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ, ‘‘ਉਤੁ ਚ ਸੀਤੁਣ੍ਹ’’ਨ੍ਤਿ ਸੀਤੁਣ੍ਹਪਟਿਘਾਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨੰ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਕਾਮਞ੍ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਨਿਯਤੰ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸੀਤੁਣ੍ਹੰ ਅਨਿਯਤੰ ਕਦਾਚਿ ਕਦਾਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੰ, ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ **ਸਬ੍ਬਦਾਭਾਵੀ** ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ**ਤਿ ‘‘ਸੀਤਾਦਿਕੋ, ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ’’ਤਿ ਚ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦੀਸੁ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਪਰਿਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸੰਵੁਤਦ੍ਵਾਰਾਦਿਤਾਯ **ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ,** ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ **ਅਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ** ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨੰ **ਆਬਾਧੰ** ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ। **ਯਤ੍ਥ** ਗੁਤ੍ਤੇ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਆਬਾਧੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਭਯਪਰਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ, ਤੰਹੇਤੁਕਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵਾ **ਰੋਗਸ੍ਸ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੋ **ਪਟਿਅਯਨਟ੍ਠੋ**। ਤੇਨਾਹ **“ਪਚ੍ਚਨੀਕਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ, ਵੂਪਸਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ। **ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਵੂਪਸਮੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ** ਤੇਨ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਤੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। **ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਨਗਰੰ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਣਕੇਹਿ। ਵਿਵਟਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾ ਉਡ੍ਡਾਪੋ ਪਾਕਾਰੋ

ਏਸਿਕਾ ਪਲਿਘੋ ਪਾਕਾਰਪਤ੍ਥਣ੍ਡਿਲਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ‘‘ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਲਙ੍ਕਾਰੋ । ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਇਧ ‘‘ਰਥੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਯੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਰਣਾਨਿ। **ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਆਨੇਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪਰਿਵਾਰੋਪਿ ਹੋਤਿ** ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਨਂ ਪਰਿਤੋ ਵਾਰਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਜੀਵਿਤ…ਪੇ॰… ਰਕ੍ਖਣਤੋ’’**ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਂ, ਓਕਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੇਰਿਕਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਮਿਕਾਨਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸੇਵਕਾ ਵਿਯ **ਰਕ੍ਖਣਤੋ। ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ। **ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਚਿਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਰਸਾਯਨਭੂਤਂ ਹਿ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਜੀਵਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿਯੇਵ। ਯਦਿਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਾਸਂ ਸਰਸੇਨੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨਤੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦਿਸਾ ਪਨ ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤਂਸਦਿਸੇਸੁ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ, ਯਥਾ ਸਾ ਏਵ ਤਿਤ੍ਤਿਰਿ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਓਸਧਾਨੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਜਾਤਾਨਂ ਭੂਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨ’’**ਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਜਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੋ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। ‘‘ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ’’**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਾ ਅਕੁਸਲਸਭਾਵਾਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤੁਂ **‘‘ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬ੍ਯਾਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਯਾਬਾਧੋ, ਬ੍ਯਾਬਾਧੋਵ ਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਂ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਨ੍ਤਿ **ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਂ,** ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯਾ’’**ਤਿ **ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ। **ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਰੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਨਂ ਪਰਿਭੋਗੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **‘‘ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜੀਵਨ੍ਤਿ। ਜੀਵਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਨਂ, ਯਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ‘‘ਪਵਤ੍ਤਨਰਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

## ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਦਨਵਿਧਿਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੯**. ਏਵਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੀਲਂ ਪੁਨ ਸਾਧਨਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੀਯਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਾਧਨਂ, ਸਦ੍ਧਾ ਸਾਧਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਦ੍ਧਾਸਾਧਨੋ**। ਨਨੁ ਚ ਵੀਰਿਯਸਤਿਪਞ੍ਞਾਹਿਪਿ ਵਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਨ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ

**‘‘ਸਾਵਕਵਿਸਯਾਤੀਤਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ’’**ਤਿ। ਗਰੁਕਲਹੁਕਾਦਿਭੇਦੇ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਨਾਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਵਿਸਯੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਵ ਵਿਸਯੋ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋਪਿ ਨਾਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਵਿਸਯੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਏਵ ਵਿਸਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨ’’**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਗਮੇਹਿ ਤ੍ਵਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਗਮੇਹਿ ਤ੍ਵਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਤਤ੍ਥ ਕਾਲਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੧)। ਤਤ੍ਥ **ਚ-ਸਦ੍ਦੋ** ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ‘‘ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਮ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਾਮ, ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਾਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬੫) ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨੇਨ ਸਤ੍ਥਰਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪਨੇਨ। **ਜੀਵਿਤੇਪਿ** ਪਗੇਵ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਕਿਕੀਵ ਅਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਕੀਸਕੁਣਿਕਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਣ੍ਡਂ। ਸਾ ਕਿਰ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਅਣ੍ਡਮੇਵ ਰਕ੍ਖਤਿ। **ਚਮਰੀ**ਵ **ਵਾਲਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਮਰੀਮਿਗੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਲਧਿਂ। ਚਮਰੀਮਿਗਾ ਕਿਰ ਬ੍ਯਾਧੇਨ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨਾ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਡਕਗੁਮ੍ਬਾਦੀਸੁ ਲਗ੍ਗਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਲਮੇਵ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਪਿਯਂਵ ਪੁਤ੍ਤਂ ਏਕਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕੋ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕੋ ਤਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਨਯਨੋ ਚ ਤਂ ਏਕਨਯਨਂ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਰਕ੍ਖਤਿ। **ਤਥੇਵ ਸੀਲਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਮਾਨਕਾ**ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਪੇਸਲਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਿਯਸੀਲਾ। **ਸਦਾ** ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਦਹਰਮਜ੍ਝਿਮਥੇਰਕਾਲੇਸੁ। ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਗਾਰਵਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸਗਾਰਵਾ,** ਗਰੁਕਾਰਵਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਏਵਮੇਵ ਖੋਤਿ** ਯਥਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਠਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵੇਲੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਮੇਵ। **ਮਮ ਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤੇ ਹਿ ਧੁਵਸੀਲਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ।

**ਮਹਾਵਤ੍ਤੁਨਿਅਟਵੀ** ਨਾਮ ਵਿਞ੍ਝਾਟਵੀ। ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸੇ ਅਟਵੀਤਿ ਕੇਚਿ। **ਥੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਪਞ੍ਞਾਤੰ ਏਕੰ **ਥੇਰੰ। ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਸੁੰ** ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਾ ਆਰੋਚੇਯਜਾਤਿ।

**ਪੂਤਿਲਤਾਯਾ**ਤਿ ਗਲੋਚਿਲਤਾਯ। **ਸਮਸੀਸੀ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਕਿਲੇਸਸੀਸੰ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਤਤੋ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਭਵਙ੍ਗੋਤ੍ਤਰਣੇ ਵਟ੍ਟਸੀਸੰ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਇਮਾਯ ਵਾਰਸਮਤਾਯ ‘‘ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਚ ਥੇਰੋ ਤਥਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਮਸੀਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**”ਤਿ। **ਅਭਯਤ੍ਥੇਰੋ** ਕਿਰ ਮਹਾਭਿਞ੍ਞੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤਿਯੰ ਕਾਰਾਪੇਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪੇਵਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤਮ੍ਪਿ ਜਹੇਯਜ, **ਨ ਭਿਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਨ ਭਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਯਜ।

**ਸਤਿਯਾ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਗੇਵ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਆਰਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ। **ਅਨਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨੀਯਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਭਾਵੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ ਅਨਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠੰ। **ਤਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਾਯ। **ਆਦਿਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਿਤ੍ਤਾਯ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਜਲਨ੍ਤਿਯਾ। **ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਕਜਾਲੀਭੂਤਾਯ। **ਸਮ੍ਪਲਿਮਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਮਟ੍ਠੰ, ਅਞ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਰੂਪੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ। **ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬਜਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਪਾਕਟੀਕਰਣਵਸੇਨ ਸੁਭਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਅਥ ਵਾ **ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਤੋ, **ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਸੁਭਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ। **ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦਿਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਾਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਵਨਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹੰ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਸੰਵਿਹਿਤਸਾਖਾਪਰਿਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਹਿਤਵਤਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ। **ਪਰਸ੍ਸਹਾਰੀਹੀ**ਤਿ ਪਰਸਨ੍ਤਕਾਵਹਾਰਕੇਹਿ ਚੋਰੇਹਿ। **ਸਮਤਿਵਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ।

**ਰੂਪੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਹੇਤੁ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਨਤ੍ਥਤੋ **ਰਕ੍ਖ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁ। **ਏਤੇ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਚਕ੍ਖਾਦਿਦ੍ਵਾਰਾ। ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਅਸੰਵੁਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਵਟਾ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਰਕ੍ਖਿਤਾ**। ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੰ **ਹਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤੇ** ਵਾ ਰੂਪਾਦਯੋ। ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਚਕ੍ਖਾਦਿਦ੍ਵਾਰਾ। ਤੇ ਕੀਦਿਸਾ ਵਿਵਟਾ ਅਰਕ੍ਖਿਤਾ ਅਸੰਵੁਤਚਕ੍ਖਾਦਿਹੇਤੁੰ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੰ ਹਨਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਹੰ। **ਦੁਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਛਾਦਿਤੰ। **ਅਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਨਾਰਹਿਤੰ।

**ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ**ਤਿਆਦਿਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯੰ ਪਨ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਅਤਿਉਕ੍ਕਟ੍ਠਦੇਸਨਾ** ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ‘‘ਨ ਪੁਨੇਵੰ ਕਰਿਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ।

**ਅਧੁਨਾਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ, ਨਵਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਡਯ੍ਹਾਮੀ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਗ੍ਗਿਨਾ ਪਰਿਡਯ੍ਹਾਮਿ। ਸੋ ਚ ਪਨ ਦਾਹੋ ਇਦਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਗਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੇ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤੀ**”ਤਿ। **ਸਾਧੂ**ਤਿ ਆਯਾਚਨਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੁਪਾਯੰ। **ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਥੇਰੰ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ।

**ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪਰਿਯੇਸਾ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਭੇ ਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਵਿਪਰਿਯੇਸਹੇਤੁ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਹਿ** ਕੀਦਿਸੰ? **ਰਾਗੂਪਸਞ੍ਹਿਤੰ** ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੰ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਹਿ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ। ਨ ਕੇਵਲੰ

ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ **ਅਸੁਭ**ਭਾਵਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਹਿ**। ਕਥੰ? **ਏਕਗ੍ਗੰ ਸੁਸਮਾਹਿਤੰ** ਯਥਾ ਤੰ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵੇਨ ਏਕਗ੍ਗੰ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤਭਾਵੇਨ ਸੁਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਭਾਵੇਹੀਤਿ। ਏਵੰ ਸਮਥਭਾਵਨਾਯ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਙ੍ਖਾਰੇ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਰਤੋ ਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਵਿਧੇਯਜਕਤਾਯ ‘‘ਪਰੇ’’ਤਿ ਪਸ੍ਸ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਪਨ ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਿਤਤ੍ਤਾ **ਦੁਕ੍ਖਤੋ,** ਅਨਤ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਵਿਰਹਤੋ ਚ **ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ** ਪਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ **ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਹਿ ਮਹਾਰਾਗੰ** ਤੇਭੂਮਕਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਨਤੋ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ਮਹਾਰਾਗੰ ਵੂਪਸਮੇਹਿ। ਯਥਾ ਏਤਰਹਿ, ਏਵੰ **ਮਾ ਡਯ੍ਹਿਤ੍ਥੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹਤਰੰ ਰਾਗਵਿਨੋਦਨੇ ਨਿਯੋਜੇਸਿ।

ਏਵੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇ ਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਤੰ ਸੁਸਮ੍ਪਾਦਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਪਿਚਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ ਥੇਰੇ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **“ਲੇਣੰ ਨ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਪੁਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਥੇਰਸ੍ਸ ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਿੰ ਪਨ ਥੇਰੋ ਸੇਨਾਸਨੰ ਨ ਸੋਧੇਤਿ ? ‘‘ਉਲ੍ਲੋਕਾ ਪਠਮੰ ਓਹਾਰੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਦਯੋ ਏਵ ਕਿਰਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੰ ਸੋਧੇਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸ** ਨਾਗਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ।

**ਤਸ੍ਮਿੰ ਗਾਮੇ**ਤਿ ਮਹਾਗਾਮੇ। ਤਰੁਣਾ ਥਞ੍ਞਪਿਵਨਕਾ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤਰੋ ਯਾਸੰ ਤਾ **ਤਰੁਣਪੁਤ੍ਤਾ,** ਤਾਸੰ। **ਲਞ੍ਜਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਥਨਪਟ੍ਟਿਕਾਯ ਥਨੇ ਬਨ੍ਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਲਞ੍ਜਾਪੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਥੇਰੰ ਚਿਰਤਰੰ ਦਟ੍ਠੁੰ ਕਾਲਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ‘‘ਸ੍ਵੇ ਸੀਲਾਨਿ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਥੇਰੋ ਰਞ੍ਞੋ ਚ ਦੇਵਿਯਾ ਚ ਵਨ੍ਦਨਕਾਲੇ ਸਤ੍ਤਾਕਾਰਮਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਪਨ ਵਿਵੇਕੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਨ ਕਰੋਮੀ”**ਤਿ। ‘‘ਅਹੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋ ਵਤਾਯੰ ਅਯਜੋ’’ਤਿ ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। **ਅਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਪਾਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਾਯਲਾਭੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਵਿਭੂਤੰ ਅਹੋਸਿ। **ਸਕਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਉਨ੍ਨਾਦਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਥਵਿਕਮ੍ਪਨੇਨ ਸਕਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਏਕੰ ਨਿਨ੍ਨਾਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਦੇਵਤਾਨੰ ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨੇਨਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਭਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤੋ। **ਬਾਲੋ**ਤਿ ਤਰੁਣਦਾਰਕੋ। **ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ**ਤਿ ਞਾਤਕੇਹਿ ਵਿਨਾਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤ੍ਰਸ੍ਤੋ।

**ਵਿਸਗਣ੍ਡਕਰੋਗੋ**ਤਿ ਥਨਕਨ੍ਦੂਲਰੋਗਮਾਹ। ਮਾਸਰੋਗਾਦਿਕੋਪਿ ਵਿਸਗਣ੍ਡਕਰੋਗੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ** ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੀਲਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਰਕ੍ਖਾਭਾਵਤੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੇਵ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਨਾਮ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਵਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਪਸੰਹਾਰੋ ਭੇਦਨੰ, ਯੋਨਿਸੋ ਉਪਸੰਹਾਰੋ ਅਭੇਦਨਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ**ਵਾਤਿ ਮਹਾਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ। **ਵਰੋ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠੋ।

**ਤਥਾ ਵੀਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੀਰਿਯੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਲਕ੍ਖਣਾਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸਾਧਨੰ, ਤਥਾ ਵੀਰਿਯੰ ਅਨਵਜ੍ਜਲਕ੍ਖਣੰ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸਾਧਨਨ੍ਤਿ। ਵੀਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਮੇਵ ਵਿਸੇਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਸਮ੍ਮਾਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ਅਯੁਤ੍ਤਾ ਏਸਨਾ ਅਨੇਸਨਾ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਸਙ੍ਗਹਾ। ਸਾ ਏਵ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨ ਪਤਿਰੂਪਾਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ, ਤੰ **ਅਨੇਸਨੰ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ**। ਅਥ ਵਾ ਪਤਿਰੂਪਵਿਰੋਧਿਨੀ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਾ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਯਮਵਿਰੋਧਿਨੀ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਲ੍ਲੇਖਵਿਕੋਪਿਨੀ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਅਨੇਸਨੰ, ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਞ੍ਚ ਪਹਾਯਾਤਿ। ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਨੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ **“ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਹਿ ਚਸ੍ਸ ਗੁਣੇਹਿ ਪਸਨ੍ਨਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵਤ੍ਤਪਰਿਪੂਰਣਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਧੁਤਗੁਣੇ ਚਸ੍ਸ ਪਸਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਚਰਿਯਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਿਤ੍ਤਸੁਹਜ੍ਜਪੰਸੁਕੂਲਚਰਿਯਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਯਮਾਨੁਲੋਮੇਨਾ**ਤਿ ਤੰਤੰਧੁਤਙ੍ਗਨਿਯਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨ, ਅਵਿਕੋਪਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਿਚ੍ਛਸ੍ਸੇਵ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਾ, ਨ

ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਕਬਜਾਧਿਵੂਪਸਮਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪੂਤਿਹਰਿਤਕੀ**ਤਿ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਵਿਤਂ, ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਹਰਿਤਕਂ। ਅਰਿਯਵਂਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ, ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਰਿਯਵਂਸਿਕੋ, ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਸ੍ਸ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਸੋ ਅਰਿਯਵਂਸਿਕੋ ਚਾਤਿ **ਉਤ੍ਤਮਅਰਿਯਵਂਸਿਕੋ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਧੁਤਙ੍ਗੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ।

**ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਯਥਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਞਾਯਤਿ ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ। **ਓਭਾਸੋ** ਨਾਮ ਉਜੁਕਮੇਵ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵਿਭੂਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਓਭਾਸਨਂ। **ਪਰਿਕਥਾ** ਨਾਮ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਥਨਂ। **ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

**ਦ੍ਵਾਰਂ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੋਗਸੀਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ ਦਿਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰੋਗਕਾਲੇਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਂ ਕੋਪੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਆਜੀਵਂ ਪਨ ਕੋਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਧੁਤਙ੍ਗਧਰਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦਞ੍ਞਧੁਤਙ੍ਗਧਰਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਪਰੇ। **ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਵਿਸਯੇਪਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇ**ਵਾਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵ।

ਗਣਵਾਸਂ ਪਹਾਯ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਭੂਤਾਯ ਅਗ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਮਹਾਥੇਰੋ "**ਪਵਿਵੇਕਂ ਬ੍ਰੂਹਯਮਾਨੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਉਦਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾਤਾਬਾਧੋ **ਉਦਰਵਾਤਾਬਾਧੋ**। ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਖੀਰਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖੀਰਂ, ਤਦੇਵ ਪਾਯਾਸਨ੍ਤਿ **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖੀਰਪਾਯਾਸਂ**, ਉਦਕੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਖੀਰੇਨ ਪਕ੍ਕਪਾਯਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ''ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾਤਾ ਸਪ੍ਪਿਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਖੀਰਪਾਯਾਸਂ ਅਦਾਸਿ, ਤੇਨ ਮੇ ਫਾਸੁ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚੀਨਿਚ੍ਛਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਂ। "**ਅਪਰਿਭੋਗਾਰਹੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ**"ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਓਭਾਸਨਾਦਿਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਪਨ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਤਥਾ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਏਵਂ ਮਮ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਅਪਿਚ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ''ਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਮਨਾਪ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੦੯, ੨੫੭, ੬੧੨, ੧੨੨੮, ੧੨੩੪; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੩) ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਪਿਟ੍ਠਖਾਦਨੀਯਂ ਨ ਖਾਦਤਿ।

**ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਾ**ਤਿ ਵਚੀਨਿਚ੍ਛਾਰਣਹੇਤੁ। ਅਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਹਿ ਸਦ੍ਦੇ ਅਸਤਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ''ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਭੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਵਾ **ਸਚੇ ਭਵੇਯ੍ਯਂ ਅਹਂ। ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ। ਅਕਾਰਲੋਪੇਨ ਹਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਏਵਂਸ ਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ੮.੭) ਵਿਯ। **ਅਨ੍ਤਗੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਭੋਗੋ। **ਬਹਿ ਚਰੇ**ਤਿ ਆਸਯਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਬਹਿ ਯਦਿ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ। ਪਰਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨੇਵਮਾਹ। ਲੋਕੇ ਹਿ ਅਯੁਤ੍ਤਭੋਜਨਂ ਓਦਰਿਯਂ ਗਰਹਨ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਕਿਂਸੁ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾਨਿ ਬਹਿ ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। **ਆਰਾਧੇਮੀ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਰਾਧੇਮਿ, ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਕਿਰ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਾਲੇ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਭਤ੍ਤਚ੍ਛੇਦੇਨ, ਮਗ੍ਗਕਿਲਮਥੇਨ ਚ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਫਲਿਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਸ੍ਸ ਮੂਲੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿ, ਬਹੂਨਿ ਅਮ੍ਬਫਲਾਨਿ ਤਹਂ ਤਹਂ ਪਤਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥੇਕੋ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ ਉਪਾਸਕੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਞਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਪਾਨਂ ਪਾਯੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨੇਤਿ। ਥੇਰੋ –

''ਨ ਪਿਤਾ ਨਪਿ ਤੇ ਮਾਤਾ, ਨ ਞਾਤਿ ਨਪਿ ਬਨ੍ਧਵੋ।
ਕਰੋਤੇਤਾਦਿਸਂ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੦) –

ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਗਤੋ ਏਵ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ। ਇਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਮ੍ਬਖਾਦਕਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਥਾਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨਪਿ ਅਨੇਸਨਵਸੇਨ, ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ, ਪਗੇਵ ਕਾਯਵਚੀਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੇਸਨਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਇਣਪਰਿਭੋਗਆਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨਵਸ੍ਸ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੇ ਆਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਨਂ **ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਂ**। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਚ੍ਚਯੇਸੂ''ਤਿ। ਕਾਰਣਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ਤਿਣੇਹਿ ਭਤ੍ਤਂ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਜ੍ਜਿਤੇ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚਯਗੇਧ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਧਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮੋਹੋਪਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਤੇਨ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤਦੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਚ। **ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਆਗਮਨਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਹਿ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਞਾਯਾਧਿਗਤਾ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਚ੍ਚਯੇ"**ਤਿ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ**ਤਿ ''ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ।

**ਧਾਤੁਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਮੇਵੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਚੀਵਰਾਦਿ, ਤਦੁਪਭੁਞ੍ਜਕੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ। **ਪਟਿਕੂਲਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਤਾਵ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ, ''ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਨ ਇਮਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਅਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਾਨਿ, ਇਮਂ ਪੂਤਿਕਾਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਤਿਵਿਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਾਨਿ ਜਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ। **ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਕਾਲਤੋ ਉਪਰਿ। **ਅਨਵਜ੍ਜੋਵ ਪਰਿਭੋਗੋ** ਆਦਿਤੋਵ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਨਂ ਵਿਯਾਤਿ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਆਦਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਪਰਮੇਤਂ, ਨ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਰਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇ। **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਕਰੋ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਦੇਹਕਰੋ ਏਕਨ੍ਤਿਕੋ।

**ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ** ਨਾਮ ਅਨਰਹਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ। ਭਗਵਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਸਨੇ ਸੀਲਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, ਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਦਾਯਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸੀਲਵਤੋ ਏਵ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਤੋ। ਇਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ, ਦਾਯਕੇਹਿ ਚ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ ਥੇਯ੍ਯਾਯ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ**। ਇਣਵਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਇਣਪਰਿਭੋਗੋ,** ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਇਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਸੀਲਵਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਚੀਵਰਂ ਕਾਯਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਲਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਏਕਦਿਵਸੇ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਕਿਂਯੇਵ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਅਰੁਣਂ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, **ਇਣਪਰਿਭੋਗਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ**। ਹਿਯ੍ਯੋ ਯਂ ਮਯਾ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ...ਪੇ॰... ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਹਿਯ੍ਯੋ ਯੋ ਮਯਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ''ਨੇਵ ਦਵਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚੇ ਅਤੀਤਪਰਿਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਰਿਭੋਗੇ**ਤਿ ਪਵੇਸੇ ਪਵੇਸੇ। **ਸਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ, ਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ। ਅਪਰੇ ਪਨਾਹੁ – **ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤਾ**ਤਿ ਸਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ, ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿਪੀਤਿ। ਤਂ ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ।

ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤੇਨੇਵ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿ, ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਨਾਵ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਦੇਸਨਾਸੁਦ੍ਧਿ**। ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਯ ਏਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਨ ਅਭਿਕ੍ਖੁਤਾਪਟਿਞ੍ਞਾਵ ਦੇਸਨਾ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੋ ਸਂਵਰੋਵ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਸਂਵਰਸੁਦ੍ਧਿ**। ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਏਵ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਸੁਦ੍ਧਿ**। ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਿਧਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਾਵ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਸੁਦ੍ਧਿ**। ਏਸ ਤਾਵ ਸੁਦ੍ਧੀਸੁ ਸਮਾਸਨਯੋ। ਸੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਸੁਦ੍ਧਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੇਸਨਾਸੁਦ੍ਧਿ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੁਦ੍ਧਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੋਵ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਂਵਰਭੇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦਾਯਂ, ਤਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਾਯਾਦਾ**। ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਭੋਗਾਭਾਵਤੋ, ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਏਵ ਚ ਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਭਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਾ **ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਾ**। ''ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਵਥ ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯੁਂ ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ'''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਏਵ◌ਂ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ** ਏਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ **ਸਾਧਕਂ**।

ਅਵ◌ੀਤਰਾਗਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਪਰਵਸਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੇ ਸਾਮਿਭਾਵ◌ੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਦਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ੀਤਰਾਗਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਸਾਮਿਭਾਵ◌ੋ ਯਥਾਰੁਚਿਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਪਟਿਕੂਲਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰੇਨ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰੇਨ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਾਯਕਾਨਞ੍ਚ ਮਨੋਰਥਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਸਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

**ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ। ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਇਮੇ ਪਰਿਭੋਗਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ? ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ। ਯੋ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਂ ਪਹਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ, ਸੋ **ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ** ਵ◌ਿਯ ਹੋਤਿ। **ਸੀਲਵਤੋ** ਪਨ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ ਵ◌ਿਯ ਹੋਤਿ, ਦਾਯਕਾਨਂ ਮਨੋਰਥਸ੍ਸ ਅਵ◌ਿਰਾਧਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋਯੇ**ਵ **ਵ◌ਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ। ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਸਙ੍ਗਹਤੋ। **ਸੇਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੩) ਹੇਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੀਲਵ◌ਾਪਿ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਚ੍ਚਨੀਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਇਣਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਦੇਸਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਇਣਪਰਿਭੋਗਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸੀਲਵਤੋ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ ਆਣਣ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਆਹ **"ਆਣਣ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ** ਵ◌ਾ"ਤਿ। ਏਤੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚਤੁਪਰਿਭੋਗਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਿਸੁਂਯੇਵ◌ਾਯਂ ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਮਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਯ। **ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਰੀ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਨ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਂ **"ਵ◌ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਵ◌ਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਸ੍ਸਯਂ। **ਸਯਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚਾਦਿਂ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਸੇਨਾਸਨਮੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਆਪ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਂ। **ਸਙ੍ਘਾਟਿਰਜੂਪਵ◌ਾਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਂਸੁਮਲਾਦਿਨੋ ਸਙ੍ਘਾਟਿਗਤਰਜਸ੍ਸ ਧੋਵਨਂ। **ਸੁਤ੍ਵ◌ਾਨ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਗਤੇਨ ਦੇਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ''ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) ਨਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਙ੍ਖਾਯ ਸੇ**ਵ◌ੇ **ਵਰਪਞ੍ਞਸਾਵਕੋ**ਤਿ ''ਪਿਣ੍ਡ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ, ਵ◌ਿਹਾਰਾਦਿਪਦੇਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ, ''ਪਿਪਾਸਾਗੇਲਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵ◌ੂਪਸਮਨਤੋ ਪਾਨੀਯਮ੍ਪਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਪਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਂ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾਦਿਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਙ੍ਖਾਯ ''ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ੨.੨੪; ੩.੭੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ੮.੯; ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੫) ਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸੇ**ਵ◌ੇ ਸੇਵ◌ਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਮਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕੋ ਸੇਖੋ ਵ◌ਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵ◌ਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਯ ਸੇਵੀ ਵਰਪਞ੍ਞਸਾਵਕੋ, **ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਿਣ੍ਡੇ…ਪੇ॰… ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਵਾਰਿਬਿਨ੍ਦੂ**, ਤਥਾ ਹੋਤਿ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਭੋਜਨਕਾਲੇ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਪਰਤੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤੋ ਦਾਯਕਤੋ। **ਅਨੁਗ੍ਗਹਾ**ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਉਪਨੀਤੇ **ਮਤ੍ਤਂ** ਸੋ **ਜਞ੍ਞਾ** ਜਾਨੇਯ੍ਯ **ਸਤਤਂ** ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ **ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ** ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ। **ਆਲੇਪਨਰੂਹਨੇ ਯਥਾ**ਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਲੇਪਨੇਨ ਵਣਸ੍ਸ ਰੁਹਨੇ ਵਿਯ, ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਆਹਰੇ**ਤਿ ਆਹਰੇਯ੍ਯ। ''ਆਹਰੇਯ੍ਯਾਹਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਯਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਯਾਪਨਾਯ। **ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮੁਚ੍ਛਾਯ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਗੇਧਂ ਤਣ੍ਹਂ ਅਨਾਪਨ੍ਨੋ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤੁਲਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਸਾਮਣੇਰੋ। ਸਾਲਿਕੂਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਲਿਭਤ੍ਤਂ। **ਸੁਨਿਬ੍ਬੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਸੀਤਲਂ। **ਅਸਞ੍ਞਤੋ**ਤਿ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਸਬ੍ਬਾਸਵਪਰਿਕ੍ਖੀਣੋ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਸਬ੍ਬਾਸਵੋ।

### ਪਠਮਸੀਲਪਞ੍ਹਕਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੦**. ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਿ, ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਯੇਸਂ ਤੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾ, ਤੇਸਂ **ਪਰਿਯਨ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ। ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖੇ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਪਿ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੇ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ। ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਪਰਮਾ ਮਰਿਯਾਦਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਤੋ ਵਾ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤੋ ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤੋ। ਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤਭੂਤਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ ਲੋਕਿਯਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤੇ। ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਾਨਂ। ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਤ੍ਥਂ **ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਾਨਂ**। ਤਤੋ ਏਵ ਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰਿਅਤ੍ਥਂ **ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਜੀਵਿਤਾਨਂ**। ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸੇਨ ਅਪਰਾਮਸਨੀਯਤੋ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤਂ ਸੀਲਂ **ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ**। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤਂ ਸੀਲਂ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ**।

ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਸੇਕ੍ਖਾਨਂ, ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ, ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਸੀਲਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਆਨੁਭਾਵਤੋ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਗਣਨਵਸੇਨ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਕਾਯਵਾਚਾਨਂ ਸਂਵਰਣਤੋ, ਵਿਨਯਨਤੋ ਚ **ਸਂਵਰਵਿਨਯਾ। ਪੇਯ੍ਯਾਲਮੁਖੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਿਤਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗਣਨਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ। **ਵਿਨਯਸਂਵਰੇ**ਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ। ਗਣਨਵਸੇਨ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ **ਅਨਵਸੇਸਵਸੇਨ** । **ਸਮਾਦਾਨਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਦਾਨਸਬ੍ਭਾਵਂ। **ਲਾਭ…ਪੇ॰… ਵਸੇਨ ਅਦਿਟ੍ਠਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵੋ** ਲਾਭਾਦਿਹੇਤੁ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ।

**ਧਨਂ ਚਜੇ ਅਙ੍ਗਵਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ** ਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕਚੋਰਾਦੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ। **ਅਙ੍ਗਂ ਚਜੇ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਮਾਨੋ** ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠਾਦਿਕਾਲੇ। **ਅਙ੍ਗਂ ਧਨਂ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚਾਪਿ ਸਬ੍ਬਂ, ਚਜੇ ਨਰੋ ਧਮ੍ਮਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ** ਸੁਤਸੋਮਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਜਿਘਚ੍ਛਾਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ **ਜੀਵਿਤਸਂਸਯੇ** ਸਤਿਪਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕੇਸੁ ਅਮ੍ਬਫਲੇਸੁ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਤੇਸੁ ਸਮੀਪੇਯੇਵ ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਭਾਵੇਨ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ।

**ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ **ਕਾਰਣਾ**, ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤੁਯ੍ਹਂ ਏਤਾਦਿਸਂ ਅਂਸੇਨ ਵਾਹਣਾਦਿਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਾਰਣਾ ਸੀਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੁਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਾਸਾਣੇਸੁ ਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਵ ਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ। **ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਾਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ। ''ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਮਯਂ ਇਧਾਗਤਾ''ਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ

ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਚ੍ਛਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਫੋਟਨੇਨ। **ਅਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ। **ਅਵ੍ਵਾਣਪਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵ੍ਵਾਣੇਨ ਅਪਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ, ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਚੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਸੁਤਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਚੇ। **ਸੀਲੇਸੁ ਅਸਮਾਹਿਤੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦਿਸੀਲੇਸੁਪਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਚੇ। **ਨਾਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸੀਲਰਹਿਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੁਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਂ ਨ ਹੋਤਿ। ''ਦੁਸ੍ਸੀਲੋਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮਾ ਨ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਚੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚੇ**-ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਪਸਂਸਿਤੋ**ਤਿ ਪਸਂਸਿਤੋ ਏਵ ਨਾਮ।

ਰਾਗਵਸੇਨ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਗਹਣੇਨ ਤਣ੍ਹਾਪਰਾਮਾਸਾਭਾਵਮਾਹ। **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਵਸੇਨ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਂ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਨਿਤ੍ਵਾ। **ਸਵ੍ਵਪੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸਵ੍ਵਤ੍ਤਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਪ੍ਪਕਂ ਵੇਲਂ ਮਂ ਵਿਸ੍ਸੇਜ੍ਜੇਤੂਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਟ੍ਟਿਯਾਮੀ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਮਿ। **ਹਰਾਯਾਮੀ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਾਮਿ।

**ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੀਦਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਿਤੋ ਵਾ। **ਸੀਲੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸੀਲਂ ਅਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਸਹੇਵ ਮਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਇਦਾਨਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਭਵਾਦਾਨੇ ਸੀਲੇਨ ਵਿਯੋਗੋ ਸਿਯਾ, ਭਵਮੇਵ ਨਾਦਿਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਰੋਗਂ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰੋਗਭੂਤਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਨਾਮੁਖੇਨ ਸੇਸਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ, ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ।

**ਰੁਪ੍ਪਤੋ**ਤਿ ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਾਦਿਯਮਾਨਸਰੀਰਸ੍ਸ। **ਪਰਿਸੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸੁਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? **ਪੁਪ੍ਫਂ ਯਥਾ ਪਂਸੁਨਿ ਆਤਪੇ ਕਤਂ** ਸੂਰਿਯਾਤਪਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਪਂਸੁਨਿ ਠਪਿਤਂ ਸਿਰੀਸਾਦਿਪੁਪ੍ਫਂ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਨੁਵ੍ਵਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਂ। **ਜਵ੍ਵਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਾਲੇਹਿ ''ਜਵ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਿਤ੍ਤਿਤਂ। **ਜਵ੍ਵਰੂਪਂ ਅਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ ''ਜਵ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਿਤਂ। **ਧਿਰਤ੍ਥੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਧਿ ਅਤ੍ਥੁ ਇਮਂ, ਧਿ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸ ਧਿਕਾਰੋ ਹੋਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਿਕਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਵਨ੍ਤਂ। **ਯਤ੍ਥ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਪੂਤਿਕਾਯੇ ਰਾਗਹੇਤੁ **ਪਮਤ੍ਤਾ** ਪਮਾਦਂ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਪਜਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। **ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਸੁਗਤੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸੁਗਤੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ, ਸੀਲਮ੍ਪਿ ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਝਾਨਾਦਿਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕੇਵਲਂ ''ਅਰਹਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਾਵਕਖੀਣਾਸਵਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਸਹ ਵਿਸੇਸਨੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਅਰਹਨ੍ਤਾਦੀਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦਰਥਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਦਰਥਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ।

## ਦੁਤਿਯਸੀਲਪਞ੍ਹਕਵਣ੍ਣਨਾ

**ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਨਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਹਾਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੇਰਮਣਿਆਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ। ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਪਹਾਨਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਪਮਾਦਲੇਖਾ। **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰੁਣਾਲੋਭਾਦਿਪਮੁਖੇਨ ਯੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਸੀਲਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਤਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਤਿ **ਵੇਰਮਣੀ ਸੀਲਂ**। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਚੇਤਨਾ **ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ**। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਣਂ ਪਵੇਸਦ੍ਵਾਰਪਿਧਾਨਂ **ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ**। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲਂ।** **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**ਦੀਨਂ ਪਨ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਦਿਵਸੇਨ ਪਹਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੇਰਮਣੀ ਚੇਤਨਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਂਵਰਾਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾ ਤਪ੍ਪਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਏਵਂ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ ਪਹਾਨਸੀਲਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਉਪਾਯਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ। ਕੁਸਲਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਇਧ ''ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ

“**ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਸੀਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਹਾਨਸੀਲਾ**ਦੀਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਿਸੇਸਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ। **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਆਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨੇਨ । **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਥਾਵਨਿਚ੍ਛਯੇਨ। ਸਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ‘‘ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੩੮) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਵਸੇਨ ਪਹਾਨਸੀਲਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਉਪਾਯਾਨਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਞਾਣੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਨਂ ਹਿ ਵਿਬਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਦੂਰੀਕਰਣੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਭਿਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਵਿਨੋਦਿਤਾਯ ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸਮਧਿਗਮੋਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਅਰਤਿਵਿਨੋਦਨਅਵਿਜ੍ਜਾਪਦਾਲਨਾਦਿਨਾ ਉਪਾਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਯਾ”**ਤਿ। ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਨੀਵਰਣਸਭਾਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾਨੀਵਰਣੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**“ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਥਂ ਝਾਨਾਨਂ ਸੀਲਭਾਵੋ, ਕਥਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਰਤਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋ। ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਇਮਾਨਿ ਝਾਨਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਕੁਸਲਾਨਿ ਵਿਯ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਵਿਸੋਧਨਵਸੇਨ, ਨਾਪਿ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦੁਰਾਜੀਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ। ਮਹਗ੍ਗਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਸੀਲਨਟ੍ਠੋ, ਕੁਤੋ ਵਿਰਮਣਟ੍ਠੋ। ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੋ ਪਨ ਸੋ ਪਰਿਯਾਯੋ? ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਤੋ ਓਰਤਾ। ਤੇ ਚ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਂਵੁਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੂਤਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਨਾ ਪਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਸੋਯਮਤ੍ਥੋ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਹਾਨਵਚਨਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸੀਲਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਯਕਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਚ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਸਯਪਹਾਨਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਹਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **“ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ”**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੭੫ ਆਦਯੋ) ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤੇਭੂਮਿਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞਾਯ, ਸਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰਾਸੁਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਨ੍ਦਿਯਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਯ। **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਰਾਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਰਾਗਸ੍ਸ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਯਥਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨੋ ਸਮੁਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੮੩)। ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਹਿ ਅਯਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹਿ ਅਯਂ । **ਆਦਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਸ੍ਸ। ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਗਹਣਂ ਘਨਸਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਸਾ **ਘਨਸਞ੍ਞਾਯ। ਆਯੂਹਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਸ੍ਸ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਦਿਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ **ਵਿਪਰਿਣਾਮੋ। ਧੁਵਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਥਿਰਭਾਵਗਹਣਸ੍ਸ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮੂਹਾਦਿਘਨਵਸੇਨ ਸਕਿਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਵਿਗ੍ਗਹਤਾਯ। **ਪਣਿਧਿਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਣਿਧਿਯਾ, ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਤਿਰਣਾ

**ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਾਰੇਸੁ ਸਾਰਗਹਣਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ। **ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ** ਥਿਰਭਾਵਪਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ‘‘ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਕੇਚਿ। ‘‘ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭੪) ਸਂਸਯਾਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਅਪਰੇ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਤਾਣਲੇਣਭਾਵਗਹਣਂ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ‘‘ਆਲਯਰਤਾ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭-੮) ਵਚਨਤੋ ਆਲਯੋ ਤਣ੍ਹਾ। ਸਾ ਏਵ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ, ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਅਪਰੇ। ‘‘ਏਵਂ ਠਿਤਾ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ** ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਮੋਹਪ੍ਪਧਾਨਾ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ। ਵਟ੍ਟਤੋ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਨ੍ਨਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚੇਵ ਅਨੁਲੋਮਞਾਣਞ੍ਚ। **ਸਞ੍ਞੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸੋ** ਸਂਯੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਂ।

**ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜੇਕਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਕਿਲੇਸੇ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਪਿ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ। **ਅਣੁਸਹਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਣੁਭੂਤਾਨਂ, ਇਦਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ। ਨ ਹਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦੀਹਿ ਪਹੀਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪੁਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ।

**‘‘ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਂਵਰੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਯ। ‘‘ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਨਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕੁਸਲਾਨਿ ਸੀਲਾਨੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧) ਵਚਨਤੋ ਚੇਤਸੋ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਯ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ। ‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੯) ਵਚਨਤੋ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ**। ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪੀਤਿਯਾ। ‘‘ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬; ੩.੩੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬; ੬.੧੦; ੧੧.੧੨) ਵਚਨਤੋ **ਪੀਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ**। ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ। ‘‘ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬; ੩.੩੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬; ੬.੧੦; ੧੧.੧੨) ਵਚਨਤੋ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ**। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸੁਖਤ੍ਥਾਯ। ‘‘ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬; ੩.੩੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬; ੬.੧੦; ੧੧.੧੨) ਵਚਨਤੋ **ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ‘‘ਸੁਖਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤੀ’’ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ‘‘ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਸੇਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾਯ। ਨਿਰਾਮਿਸੇ ਹਿ ਸੁਖੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ‘‘ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬; ੩.੩੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬; ੬.੧੦; ੧੧.੧੨) ਵਚਨਤੋ ਸਮਾਧਿ ਸਿਦ੍ਧੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾਯ ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਯਾ। **ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਿਰਿਯਾਯ। **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਸਾਧਨਭੂਤਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਯ **ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਭਾਰਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰ-ਸਦ੍ਦੋ। ‘‘ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੧) ਵਿਯ ਸਮ੍ਭਾਰੋਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਰਥੋ ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪) ਅਲਙ੍ਕਾਰਤ੍ਥੋ। ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੭) ਪਰਿਵਾਰਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਮ੍ਭਾਰਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਪਰਿਵਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੇਨੇਵ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਭੂਤਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਸਾਧਨੇਨ ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਵਸੀਭਾਵਸਮ੍ਪਾਪਨੇਨ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਚ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵਸਾਧਨਤੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ **ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ**।

ਏਵਂ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਮੂਲਕਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਸਮਾਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ‘‘ਸਮਾਹਿਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ , ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪) ਵਚਨਤੋ ਸੀਲਮੂਲਕਾਨਿ ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ

ਤਸ੍ਮਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਪਹਾਨਾਦੀਸੁ ਸੀਲਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਏਤ੍ਥ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਜਹਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ **ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਸਾਧਨਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਪਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਭਾਵੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਮੇਵ। ਏਵੰ ਹਿਸ੍ਸ ਸੀਲਭਾਵੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਤੰ ਤੰ ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤੰ ਤੰ ਪਹਾਨੰ। **ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਚਾਗਾਦਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ। ਪਹਾਨੰ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ‘‘ਪਤਿਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਤਸ੍ਸ ਪਕਮ੍ਪਹੇਤਵੋਤਿ ਤਪ੍ਪਹਾਨੰ **ਵਿਕਮ੍ਪਾਭਾਵਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮਾਧਾਨੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸੇਸਪਹਾਨੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। **ਸਮਾਧਾਨੰ** ਸਣ੍ਠਪਨੰ, ਸੰਯਮਨੰ ਵਾ। **ਇਤਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਵੇਰਮਣਿਆਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਹਾਨੰ ਵਿਯ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤੋ ਤਤੋ**ਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਤੋ। **ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸੰਵਰਣਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸੰਵਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਤਦੁਭਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵੇਰਮਣੀਹਿ, ਸੰਵਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ। **ਤੰ ਤੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਸਮੂਹਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ **ਚੇਤਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ**। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

### ਸੀਲਸੰਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੧**. ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਤੇਨਾਤਿ **ਸੰਕਿਲੇਸੋ**। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ **“ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲੇਸੋ”**ਤਿ। ਵੋਦਾਯਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵੋਦਾਨੰ, ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ। ਲਾਭਯਸਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਞਾਤਿਅਙ੍ਗਜੀਵਿਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਸਤ੍ਤਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਉਦ੍ਦੇਸਾਦਿਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਖਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਖਣ੍ਡਵਨ੍ਤੰ, ਖਣ੍ਡਿਤੰ ਵਾ। **ਛਿਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਛਿਨ੍ਨਸਾਟਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਨ੍ਤੇ, ਦਸਨ੍ਤੇ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੰ ਵਿਯ।

**ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ। **ਮੇਥੁਨਸੰਯੋਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਥੁਨਾਨੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਮੇਥੁਨੰ, ਨਿਬਨ੍ਧਨੰ। ਮੇਥੁਨਵਸੇਨ ਸਮਾਯੋਗੋ ਮੇਥੁਨਸੰਯੋਗੋ। ਇਧ ਪਨ ਮੇਥੁਨਸੰਯੋਗੋ ਵਿਯਾਤਿ ਮੇਥੁਨਸੰਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ। **ਏਕਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਏਕੋ। **ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮਣੋ ਵਾ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ। **ਦ੍ਵਯੰਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਮੇਥੁਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਚ੍ਛਾਦਨੰ** ਉਬ੍ਬਟ੍ਟਨੰ। **ਸਮ੍ਬਾਹਨੰ** ਪਰਿਮਦ੍ਦਨੰ। **ਸਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ। **ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਉਚ੍ਛਾਦਨਾਦਿੰ ਅਭਿਰਮਤਿ। **ਨਿਕਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ। **ਵਿਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿੰ। **ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸਾਦਿਯਨਾਦਿੰ ਖਣ੍ਡਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਦੇਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਸਤਿਪਿ ਦ੍ਵਯੰਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਨ੍ਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਸਾਦਿਯਨਾਦਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਏਕੰਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ ਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਬਲਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸਮ੍ਪੀਤਿ। ਏਵੰ ਪਨ ਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤਿ, ਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ, ਸੰਯੁਤ੍ਤੋ ਮੇਥੁਨਸੰਯੋਗੇਨ, ਨ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ। ਤਤੋ ਚਸ੍ਸ ਨ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

**ਸਵ੍ਜਗ੍ਘਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਮਹਾਹਸਿਤਂ ਹਸਤਿ। **ਸਂਕੀਲ਼ਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਕੀਲ਼ਤਿ। **ਸਂਕੇਲਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਾਤੁਗਾਮਂ ਕੇਲਾਯਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਂ। **ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਉਪੇਚ੍ਚ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ। **ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾ**ਤਿ ਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਰਤੋ। ਤਥਾ **ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਾ**। ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਾ ਭਿਤ੍ਤਿ ਕੁਟ੍ਟਂ, ਇਟ੍ਠਕਾਮਯਾ ਪਾਕਾਰੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿ ਪੋਰਿਸਤੋ ਦਿਯਡ੍ਢਰਤਨੁਚ੍ਚਪ੍ਪਮਾਣਾ ਕੁਟ੍ਟਂ, ਕੁਟ੍ਟਤੋ ਅਧਿਕੋ ਪਾਕਾਰੋ।

**ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਵਤਸਮਾਦਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ। **ਕਾਮਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ। **ਸਮਪ੍ਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤਂ ਸਹਿਤਂ। **ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। **ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਂ, ਉਪਟ੍ਠਹਿਯਮਾਨਂ ਵਾ। **ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ। **ਸੀਲੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਮਨਿਯਮਾਦਿਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ **ਸੀਲਂ**। ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ **ਵਤਂ**। ਉਭਯਮ੍ਪਿ **ਸੀਲਂ**। ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ **ਵਤਂ**। ਤਂਤਂਅਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਮਤਤੋ ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ **ਸੀਲਂ**। ਤਂਤਂਸਮਾਦਾਨਵਤੋ ਵੇਸਭੋਜਨਕਿਚ੍ਚਕਰਣਾਦਿਵਿਸੇਸਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਵਤਂ**। ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਾ **ਤਪੋ**। ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ**।

**ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਾ। **ਅਭੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ। ਅਪਰਾਯ ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਗੁਣਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਕੋਧੋ**। ਉਪਨਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਉਪਨਾਹੋ**। ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਕ੍ਖੋ**। ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਲ਼ਾਸੋ**। ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਉਸੂਯਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਇਸ੍ਸਾ**। ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਸਨ੍ਤਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਮਾਯਾ**। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ**। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ **ਥਮ੍ਭੋ**। ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਾਰਮ੍ਭੋ**। ਉਨ੍ਨਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਾਨੋ**। ਅਬ੍ਭੁਨ੍ਨਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਅਤਿਮਾਨੋ**। ਮਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਦੋ**। ਚਿਤ੍ਤਵੋਸਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਮਾਦੋ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਭਮੋਹਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਇਦਾਨਿ ''ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ **"ਯਾਨਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪਹਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਾਨਿ। ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬ੍ਯਤੋ ਮੋਚਨੇਨ **ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਂ**। ਅਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਪਯੋਜਨਂ, ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨੇ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ**। ਨਿਦ੍ਦਾਨੇਨ ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮੇਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਸਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਤਿ ਆਹ **"ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨਾ"**ਤਿ। ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰੀਨਂ ਪਯੋਜਨਗਰੁਕਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਗੁਣੇਯੇਵ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨੇਨਾ"**ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਆਨਿਸਂਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਕਾਰਣਂ, ਏਵਂ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ ਅਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ...ਪੇ॰... ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਨਨੁਸਾਸਨੀਯੋ** ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਕ੍ਖੋ। **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ**ਤਿ ''ਅਕਤਂ ਵਤ ਮੇ ਕਲ੍ਯਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪੀ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣੇਨ, ਕਾਯਵਣ੍ਣੇਨ ਚ ਵਿਰਹਿਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੋ ਦੁਕ੍ਖਾਵਹੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**। ਗੁਣਾਨੁਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਂ ਅਗ੍ਘਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ। ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕਗੂਥਕੂਪੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਸਮੂਹੇ ਸਞ੍ਚਿਤੁਕ੍ਕਾਰਾਵਾਟੋ ਵਿਯ। **ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੋ** ਸੋਧੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ। **ਛਵਾਲਾਤਂ** ਛਵਡਾਹੇ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਨੁਮ੍ਮੁਕ੍ਕਂ। **ਉਭਤੋ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ, ਗਿਹਿਭੋਗਤੋ ਚ ਪਰਿਹੀਨੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵੇਰੀ, ਸਬ੍ਬੇ ਵਾ ਵੇਰੀ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਵੇਰੀ, ਸੋ ਏਵ **ਸਬ੍ਬਵੇਰਿਕੋ, ਪੁਰਿਸੋ**। ਸਂਵਾਸਂ ਨਾਰਹਤੀਤਿ **ਅਸਂਵਾਸਾਰਹੋ। ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ, ਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚ।

''ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਯੇ ਵੁਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਭਾਗਿਤਾਯਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਨਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਭੋਗਸੁਖੇ, ਪਰੇਹਿ ਕਯਿਰਮਾਨਵਨ੍ਦਨਮਾਨਨਾਦਿਸੁਖੇ ਚ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ ਗਧਿਤਚਿਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਚਕਾਮ...ਪੇ॰...**

**ਗਧਿਤਚਿੱਤਾ**, ਤੇਸੰ। ਤੇ ਯਥਾਵੁੱਤੁਸੁਖਸ੍ਸਾਦਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੰ**। ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਥ ਨੁ, ਅਪਿ ਪਸ੍ਸਥ। **ਮਹਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪੁਲੰ। **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸਮੂਹੰ। **ਆਦਿੱਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਿੱਤੰ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤੰ ਅਚ੍ਛਿਵਿਪ੍ਫੁਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੰ। **ਸਜੋਤਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਪਭੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤਾਹਿ ਜਾਲਾਹਿ ਏਕਪ੍ਪਭਾਸਮੁਦਯਭੂਤੰ। **ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਤੰ ਇਦਾਨਿ ਮਯਾ ਵੁੱਚ੍ਚਮਾਨਮਤ੍ਥੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਨੁਮਤਿਗਹਣਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਗੂਹਿਤ੍ਵਾ। **ਉਪਨਿਸੀਦੇਯਜਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਆਲਿਙ੍ਗਨੇਨ ਉਪੇਚ੍ਚ ਨਿਸੀਦੇਯਜ। ਯਦਤ੍ਥਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਾ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਲਿਙ੍ਗਨੰ, ਕਞ੍ਞਾਲਿਙ੍ਗਨਞ੍ਚ ਆਨੇਸਿ, ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਆਰੋਚਯਾਮੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਆਰੋਚਯਾਮੀ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਮਿ। ਵੋਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇ। **ਪਟਿਵੇਦਯਾਮੀ**ਤਿ ਪਬੋਧੇਮਿ। **ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ। **ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹੀਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਲਾਮਕਸਭਾਵਸ੍ਸ। **ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾਦਿਤਾਯ ਅਸੁਚਿਸ੍ਸ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਯ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ। ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਇਦੰ ਅਸੁਕੇਨ ਕਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਆਸਙ੍ਕਨੀਯੋਵ ਹੋਤਿ, ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਵਾ ਕਰਣੀਯੇਨ ਮਨ੍ਤਯਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਚ੍ਚਿ ਨੁ ਖੋ ਇਮੇ ਮਯਾ ਕਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਸਙ੍ਕਾਯ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋਤਿ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਸ੍ਸਮਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨ ਸਮਣਸ੍ਸ। ਸਲਾਕਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਸਮਣੋ''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਞ੍ਞਾਯ **ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ**। ਅਸੇਟ੍ਠਚਾਰਿਤਾਯ **ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਸ੍ਸ**। ਉਪੋਸਥਾਦੀਸੁ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਞ੍ਞਾਯ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ**। ਪੂਤਿਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸੀਲਵਿਪੱਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੱਤਾ **ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਕਸ੍ਸ**। ਛਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਨੁਵਸ੍ਸਨੇਨ ਤਿਨ੍ਤੱਤਾ **ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ**। ਸਞ੍ਜਾਤਰਾਗਾਦਿਕਚਵਰੱਤਾ, ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬੱਤਾ ਚ **ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ। ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਾਯ** ਹੀਨੂਪਮਭੂਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਏਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਰ''ਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**ਵਾਲ਼ਰਜ੍ਜੁਯਾ**ਤਿ ਵਾਲ਼ੇਹਿ ਕਤਰਜ੍ਜੁਯਾ। ਸਾ ਹਿ ਖਰਤਰਾ ਹੋਤਿ। **ਘੰਸੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਧੰਸਨਵਸੇਨ ਘੰਸੇਯਜ। **ਤੇਲਧੋਤਾਯਾ**ਤਿ ਤੇਲੇਨ ਨਿਸਿਤਾਯ। **ਪਚ੍ਚੋਰਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਉਰਸ੍ਮਿੰ ਉਰਾਭਿਮੁਖੰ, ਉਰਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਯੋਸਙ੍ਕੁਨਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਡਾਸੇਨ। **ਫੇਣੁੱਦੇਹਕ**ਨ੍ਤਿ ਫੇਣੰ ਉੱਦੇਹੇਤ੍ਵਾ, ਅਨੇਕਵਾਰੰ ਫੇਣੰ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਲਿਙ੍ਗਨਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਅਧਿਮੱਤਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਕਟੁਕਭੂਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਫਲੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਲਿਙ੍ਗਨਦੁਕ੍ਖਾਧਿਕਦੁਕ੍ਖਕਟੁਕਫਲੰ**। ਕਾਮਸੁਖੰ ਅਵਿਜਹਤੋ **ਭਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ** ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ **ਕੁਤੋ** ਤਸ੍ਸ **ਸੁਖੰ** ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਾਦਨੇ**ਤਿ ਸਾਦਿਯਨੇ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਸਾਦਨੰ। **ਅਸੀਲਿਨੇ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। **ਉਪਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਉਪਦ੍ਦੁਤੰ। **ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੰ ਖਣਨੇਨ ਖਤੰ, ਖਣਿਤੰ ਵਾ ਗੁਣੰ ਸਰੀਰੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਭਯੇਹੀ**ਤਿ ਅੱਤਾਨੁਵਾਦਾਦਿਸਬ੍ਬਭਯੇਹਿ। ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ **ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਅਧਿਗਮਸੁਖੇਹਿ**।

**ਵੱਤੁਪ੍ਪਕਾਰਵਿਪਰੀਤਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਵਿਪੱਤਿਯੰ ਵੁੱਤਾਕਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ''ਮਨਾਪੋ ਹੋਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਕਾਯਗਨ੍ਧੋਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਕਰੋਤਿ ਅਪਿ ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਗਨ੍ਧੋ ਇਸੀਨੰ ਚਿਰਦਿਕ੍ਖਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੫੫) ਗਾਥਾ ਵਿੱਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਿਘਾਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤੀ। ਵਧਬਨ੍ਧਾਦਿਪਰਿਕਿਲੇਸਾ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਆਸਵਾ** ਉਪਦ੍ਦਵਾ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਾਨੰ ਮੂਲੰ** ਨਾਮ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੰ। ਅਨੁਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤਾ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਾ** ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਸਙ੍ਖਾਤਦਰਥਾਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਨ੍ਤਾ। **ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਣੁੱਤ੍ਰਾਸੇਨ ਉੱਤ੍ਰਸਿਤ੍ਵਾ। **ਵੋਦਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸੀਲਨਿੱਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਪਠਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦ੧ਣ੍ਣਨਾ।

# ੨. ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੨**. ਅਪ੍ਪਾ ਇਚ੍ਛਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਰਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ,** ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਂ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਸਨ੍ਤੇਨ, ਸਕੇਨ ਵਾ ਤੁਟ੍ਠਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ ਏਵ **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ,** ਅਞ੍ਞਂ ਅਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਹਿ ਇਤਰੀਤਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਰਿਤੁਸ੍ਸਨਾ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਤ**-ਕਾਰੋ ਵਾ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। ''ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਆਦੀਹੀ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਤੇ ਗੁਣੇ**ਤਿ ਤੇ ਸੀਲਵੋਦਾਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤੇ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਗੁਣੇ। **ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਾਤੁਂ। ਤੇ ਹਿ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧੁਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਧੁਨਨਕਅਙ੍ਗਾਨਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਕਾਰਣਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਦਾਨਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨੇ ਕਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸ** ਯੋਗਿਨੋ। **ਸਲ੍ਲੇਖੋ** ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲਿਖਨਾ ਛੇਦਨਾ ਤਨੁਕਰਣਂ। **ਪਵਿਵੇਕੋ** ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤਾ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਤਾ। **ਅਪਚਯੋ** ਯਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ ਕਿਲੇਸਾ ਨਂ ਅਪਚਿਨਨ੍ਤਿ ਨ ਆਚਿਨਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਾ। **ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ** ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾ। **ਸੁਭਰਤਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਭਾਵਾਦਿਸਿਦ੍ਧਾ ਉਪਟ੍ਠਕਾਨਂ ਸੁਖਭਰਣੀਯਤਾ ਸੁਪੋਸਤਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪ੍ਪਕਿਚ੍ਚਤਾਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਆਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ** ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ **ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵਤਾਨਿ ਚ** ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਚ **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਯਾ ਥਿਰਭੂਤਾ ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ ਪੋਰਾਣਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਵੇਣਿਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਪੋਰਾਣੇ ਅਰਿਯਵਂਸਤ੍ਤਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿ। ਭਾਵਨਾ ਆਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਆਰਾਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਭਾਵਨਾਰਾਮੋ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ **ਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾ,** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਸੁ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਧਿਗਮਾਰਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਚ **ਲੋਕਾਮਿਸਂ**। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਤੋ **ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ। **ਪਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਵਿਭਾਗਤੋ। **ਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਤੋ। **ਧੁਤਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਧੁਤਵਾਦਧੁਤਧਮ੍ਮਧੁਤਙ੍ਗਾਨਂ। **ਸਮਾਸਬ੍ਯਾਸਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ।

**੨੩**. **ਰਥਿਕਾ**ਤਿ ਰਚ੍ਛਾ। **ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ। ''ਨਦਿਯਾ ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਮੁਸ੍ਸਯਤ੍ਥੋ **ਕੂਲ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **"ਪਂਸੁਕੂਲਮਿਵ ਪਂਸੁਕੂਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕੁਚ੍ਛਾਯਂ **ਉਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਗਤਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ, ਪਂਸੁ ਵਿਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਉਲਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਾ **ਪਂਸੁਕੂਲਂ**। ਪਂਸੁਕੂਲਸ੍ਸ ਧਾਰਣਂ **ਪਂਸੁਕੂਲਂ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਯਥਾ ''ਆਪੂਪਿਕੋ''ਤਿ। ਅਙ੍ਗਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਂ,** ਕਾਰਣਂ। ਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ **ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ। ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਂ,** ਚੇਤਨਾ।

**ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਂਸੁਕੂਲਧਾਰਣਂ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਤਂਸੀਲੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾ ''ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਏਤੇਨੇਵ ਵਚਨਤ੍ਥਨਯੇਨ ਤਿਚੀਵਰਧਾਰਣਂ ਤਿਚੀਵਰਂ, ਤਂਸੀਲੋ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾ **"ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦੀਸੁ ਏਵ ਤੀਸੁ ਚੀਵਰੇਸੁ ਤਿਚੀਵਰਸਮਞ੍ਞਾ, ਨ ਕਣ੍ਡੁਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਦੀਸੂਤਿ ਤਾਨਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਙ੍ਘਾਟਿਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਸਙ੍ਖਾਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

**ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਾਨਂ ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ, ਤਂ ਉਞ੍ਛਤੀਤਿ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ,** ਯਥਾ ਬਾਦਰਿਕੋ ਸਾਮਾਕਿਕੋ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿ ਏਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ, ਯਥਾ ਭਦ੍ਦੋ ਏਵ ਭਦ੍ਦਕੋ। **ਅਵਖਣ੍ਡਨਂ** ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ **ਅਨਵਖਣ੍ਡਨਂ** ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਸਹ ਅਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਹ ਅਨਵਖਣ੍ਡਨੇਨ। **ਸਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਭਾਵਂ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਤਂ ਅਨਵਖਣ੍ਡਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਵਖਣ੍ਡਨਰਹਿਤਂ ਅਨੁਘਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਾਸਨੇ**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਨ੍ਤਰੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਤਾਯ ਏਕਾਯੇਵ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ। **ਪਤ੍ਤੇ ਪਿਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ। ਏਵ-ਕਾਰੋ ਚ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕੇਵਲਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਤ੍ਤੇ**”ਤਿ ਆਹ। ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਗਹਣੇ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਸਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ।

**ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਪਵਾਰਣਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਲਦ੍ਧਭਤ੍ਤਂ ਏਵ। **ਖਲੁ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਨ-ਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਨ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ**”ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ “**ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਵਾਸੋ **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ**। ਸੁਸਾਨੇ ਨਿਵਾਸੋ **ਸੁਸਾਨਂ**, ਤਂ ਸੀਲਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ। ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਂ ਵਿਯ **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਂ,** ਆਦਿਤੋ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤਂ ਹੇਸ ‘‘ਇਦਂ ਬਹੁਮਙ੍ਕੁਣਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਪਵਾਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਇਦਂ ਤੁਯ੍ਹ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਜ੍ਜਨਮਾਹ। **ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਦਾਨੇਨ **ਧੁਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ, ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਹਿ ਤਂ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਂ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਇਧ ਧੁਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਧੁਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ। ‘‘ਞਾਣਂ ਅਙ੍ਗਂ ਏਤੇਸ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਕਤਂ ਤੇਸਂ ਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮਾਦਾਨਂ, ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ, ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ**। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** –

‘‘ਸਮਾਦਾਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਸਾਧਕਤਮਭਾਵਤੋ।
ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਯੇਨਾਤਿ, ਕਰਣਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ’’ਤਿ॥

ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾਯ ਗਹਣਂ ਤਂਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਰਣਚੇਤਨਾਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗਮੇਵ। ਅਤ੍ਤਨਾ, ਪਰਮ੍ਮੁਖੇਨ ਚ ਕੁਸਲਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਭੁਸਂ ਵਿਲੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ** ਤਣ੍ਹਾਚਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ **ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸਾਨਿ**। ਤਤੋ ਏਵ ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪ੍ਪਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

**ਭਗਵਤੋਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਰਾ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਾਰਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਦੁਪਜੀਵਿਨੋ ਏਕਂਸਤੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਂ ਵਿਯ। ਸੇਸਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮਾਦਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਕਸਙ੍ਗੀਤਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦੀਸੁ ਨਿਕਾਯੇਸੁ ਏਕਨਿਕਾਯਿਕਸ੍ਸ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤਨ੍ਤਿਯੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਗੁਣਾ, ਤਸ੍ਸ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ ਰੁਹਨੇ। **ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਤੁ ਧੁਤਙ੍ਗਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਥੇਰੋ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ , ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਨ ਕੋਚਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸਯਨਪਿਟ੍ਠੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਿਜ੍ਜੁਲਤੋਭਾਸੇਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਇਤਰੋ ਪੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਧੁਤਙ੍ਗਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਤਾਵਦੇਵ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਾਦਿਯੀਤਿ ਏਵਮਾਗਤਂ ਵਤ੍ਥੁ।

## ੧. ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੪. ਗਹਪਤਿਦਾਨਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਾਯਕਭਾਵੇਨ ਸਮਣਾਪਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਪਕ੍ਖਂਯੇਵ ਪਵਿਟ੍ਠਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਠਪਿਤਕਂ ਸਿਯਾ ਗਹਪਤਿਚੀਵਰਂ, ਨ ਪਨ ਗਹਪਤਿਦਾਨਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ **ਦਾਨ**ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਦਾਨਵਚਨੇਨ ਤਾਵ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੁ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨੇਨ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਿਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰੀਰਟ੍ਠਿਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ,

ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਹਪਤਿਦਾਨਚੀਵਰੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਦਞ੍ਞਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਚੀਵਰੇਨ ਵਿਨਾ ਸਾਸਨੇ ਠਿਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

**ਏਵਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਧੁਤਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਵਿਧਾਨਂ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਿਧਿ। ਸੁਸਾਨੇ ਲਦ੍ਧਂ **ਸੋਸਾਨਿਕਂ**। ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਕੇਨਚਿ ਛਡ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਪਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੁਸਾਨੇ ਪਤਿਤਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ **ਪਾਪਣਿਕ**ਮ੍ਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਾਲਵੇਲ਼ਿਮਗ੍ਗੋ** ਨਾਮ ਮਹਾਗਾਮੇ ਏਕਾ ਵੀਥਿ। ਅਨੁਰਾਧਪੁਰੇਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਡਡ੍ਢੋ ਪਦੇਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਡਡ੍ਢਪ੍ਪਦੇਸਂ,** ਵਤ੍ਥਂ। ਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਤਕਂ ਬਹੁਦਿਵਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਦਿਵਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਥੋਕਂ ਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਤਿਪਯਂ ਕਾਲਂ ਆਗਮੇਤ੍ਵਾ। ਵਾਤਾਹਤਮ੍ਪਿ ਸਾਮਿਕਾਨਂ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਪਤਿਤਸਦਿਸਨ੍ਤਿ **"ਸਾਮਿਕੇ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਥੋਕਂ ਆਗਮੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਚੋਲ਼ਕਭਿਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਸਮਣਚੀਵਰਂ ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਨੋ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ **"ਨ ਤਂ ਪਂਸੁਕੂਲ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ। ਇਦਾਨਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਦਤ੍ਤਿਯੇ ਲਕ੍ਖਣਪਤ੍ਤਂ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਟ੍ਠਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਭਿਕ੍ਖੁਦਤ੍ਤਿਯੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਦੀਯਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤੇਹਿ ਯਂ ਚੀਵਰਂ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦੀਯਤਿ। **ਸੇਨਾਸਨਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਨਾਸਨਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਚੀਵਰਂ। **ਨ ਤਂ ਪਂਸੁਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਂਸੁਕੂਲਭਾਵੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਤੋ, ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਨੋ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਪਂਸੁਕੂਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਪੀ**ਤਿ ਯਂ ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਦਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਦਤ੍ਤਿਯਂ, ਤਤ੍ਰਪਿ ਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਚੀਵਰਂ ਦੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੇ, ਦਾਨੇ ਚ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਉਭਯਤ੍ਥ ਆਦਰਗਾਰਵਾਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਦਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਏਕਤੋਸੁਦ੍ਧਿ ਉਭਤੋਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਕ੍ਕਟ੍ਠਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਂ ਦਾਯਕੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਕਂ ਸਮਣੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ। **ਰੁਚਿਯਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦੇਨ। **ਖਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ।

**ਨਿਸ੍ਸਯਾਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੋ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਦੁਤਿਯਨਿਸ੍ਸਯਾਨੁਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ। **ਆਰਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੋ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਰਕ੍ਖਨਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰਸ੍ਸ ਅਲੋਭਨੀਯਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਭੋਗਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਾਵੋ** ਸਵਿਸੇਸਲੂਖਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਪਾਸਾਦਿਕਤਾ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਪਸਾਦਾਵਹਤਾ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਫਲਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ** ਧੁਤਙ੍ਗਪਰਿਹਰਣਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹਿਯੇਵ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਧੁਤਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨਂ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪਰਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਾਦਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਮਾਰਸੇਨਵਿਘਾਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ, ਮਾਰਸੇਨਾਯ ਚ ਵਿਹਨਨਾਯ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਾਯ। ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਯਤੋ ਸਂਯਤੋਤਿ **ਯਤਿ,** ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਧਾਰਿਤਂ ਯਂ ਲੋਕਗਰੁਨਾ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਤਂ ਕੋ ਨ ਧਾਰਯੇ,** ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ **ਲੋਕਗਰੁਨਾ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਧਾਰਿਤਂ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਕੋ ਤਂ ਨ ਧਾਰਯੇ**ਤਿ ਯੋਜਨਾ ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਭਾਵਤੋ। **ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਮਾਲ਼ੇ ''ਆਮ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਆਚਰਿਯਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ।

ਇਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੨. ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫. **ਚਤੁਤ੍ਥਕਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਯੋਗਜਂ ਚਤੁਤ੍ਥਕਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਂਸਕਾਸਾਵਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਅਞ੍ਞਤਰਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਯਾਵ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਲਭਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯਾਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। **ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨਿਚਯਸਨ੍ਨਿਧਿਧੁਤਙ੍ਗਸਂਕਿਲੇਸਦੋਸੋ

ਨਤ੍ਥਿ। **ਆਸਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ। ਰਜਨਕ੍ਖਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਾਸਾਵਂ **ਰਜਨਕਾਸਾਵਂ। ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ‘‘ਅਂਸਕਾਸਾਵਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਂ ਹੋਤਿ, ਇਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ, ਅਂਸਕਾਸਾਵਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਨਿਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗਭੇਦਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਪਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਰਜਨਕਾਲੇ ਏਵ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ ਤੇਚੀਵਰਿਕਸ੍ਸ। **ਅਂਸਕਾਸਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਕਾਸਾਵਂ। **ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਤਾਤਪਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤੇਨ। **ਸਮਾਦਾਯੇ**ਵਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵ। **ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਿਚ੍ਚਤਾ। **ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਮਤ੍ਤਕਾਰਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸੀਦਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਵਸੇਨ ਚ ਬਹੂਸੁ ਚੀਵਰੇਸੁ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੇਸੁਪਿ ਤਿਚੀਵਰਮਤ੍ਤੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਹ ਪਤ੍ਤਚਰਣਾਯਾਤਿ **ਸਪਤ੍ਤਚਰਣੋ। ਪਕ੍ਖੀ** ਸਪਕ੍ਖਕੋ।

ਇਤਿ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੩. ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੬. ਅਤਿਰੇਕਲਾਭ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੭੩, ੧੨੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖਾਹਾਰਲਾਭਤੋ ਅਤਿਰੇਕਲਾਭਂ, ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਾਦਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਕਲਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ**। ਕਤਿਪਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਉਦ੍ਦੇਸਭਤ੍ਤਂ**। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਪਕ੍ਖਿਕਂ**। ਉਪੋਸਥੇ ਉਪੋਸਥੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਉਪੋਸਥਿਕਂ**। ਪਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ**। ਵਿਹਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਵਿਹਾਰਭਤ੍ਤਂ**। ਧੁਰਗੇਹੇ ਏਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਧੁਰਭਤ੍ਤਂ**। ਗਾਮਵਾਸੀਆਦੀਹਿ ਵਾਰੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਵਾਰਕਭਤ੍ਤਂ। ‘‘ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿਆਦਿਨਾ**’’ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਭਤ੍ਤਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਭੇਸਜ੍ਜਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ **ਨਿਰਾਮਿਸਸਲਾਕਾ**। ਯਾਵਕਾਲਿਕਵਜ੍ਜਾਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਿਹਾਰੇ ਪਕ੍ਕਭਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਾ ਇਧੇਵ ਭਤ੍ਤਂ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਯ੍ਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਭਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗੇਹਤੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ। **ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਥ, ਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾ ਆਨੀਯਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। **ਸੇਰਿਵਿਹਾਰਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਯਤ੍ਤਵਿਹਾਰਿਤਾਸੁਖਂ । **ਅਰਿਯਵਂਸੋ**ਤਿ **ਅਰਿਯਵਂਸਸੁਤ੍ਤ**ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮) ਧਮ੍ਮਕਥਾ। **ਧਮ੍ਮਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਿਰਸਂ।

ਜਙ੍ਘਬਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਿਣ੍ਡਪਰਿਯੇਸਨਤੋ **ਕੋਸਜ੍ਜਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਤਾ**। ‘‘ਯਥਾਪਿ ਭਮਰੋ ਪੁਪ੍ਫ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੯; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੨੩) ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਆਹਾਰਪਰਿਯੇਸਨਤੋ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਤਾ**। ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਗਮਨਾਦਯੋ ਸੇਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੇਖਿਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਂ**। ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ, ਸਂਸਟ੍ਠਵਿਹਾਰਾਭਾਵਤੋ ਚ **ਅਪਰਪੋਸਿਤਾ**। ਕੁਲੇ ਕੁਲੇ ਅਪ੍ਪਕਅਪ੍ਪਕਪਿਣ੍ਡਗਹਣੇਨ **ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਕਿਰਿਯਾ**। ਅਨ੍ਤਿਮਾਯ ਜੀਵਿਕਾਯ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇਨ **ਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਂ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਅਨ੍ਤਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਿਕਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦)। ਮਿਸ੍ਸਕਭਤ੍ਤੇਨ ਯਾਪਨਤੋ **ਰਸਤਣ੍ਹਾਨਿਵਾਰਣਂ**। ਨਿਮਨ੍ਤਨਾਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤੋ ਗਣਭੋਜਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ **ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਤਾ**।

ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚਤੂਸੁਪਿ ਦਿਸਾਸੁ ਪਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ। ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਆਜੀਵੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। **ਅਤ੍ਤਭਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਨਵਜ੍ਜਸੁਲਭਰੂਪੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਰਣਤੋ ਅਤ੍ਤਭਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਏਵ ਏਕਵਿਹਾਰਿਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਪੋਸਨਤੋ **ਅਨਞ੍ਞਪੋਸਿਨੋ**। ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਪਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਵਿਚਰਣਤੋ ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਸੁਭਰਤਂ, ਪਰਮਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਂ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦੇਵਾਪਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਭੁਸਂ ਅਤਿਵਿਯ ਸਨ੍ਤਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਤਾਯ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਤੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਤਿਮਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਦਯੋ ਦੇਵਾਪਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਸੁ

ਬਹੁਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾ ਆਦਰਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਸਚੇ ਸੋ **ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ** ਨ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਿਕਙ੍ਖੀ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੪. ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੭. ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੇਨ। **ਕਾਲਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ। **ਅਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਪ੍ਪਵੇਸਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਪੁਰਤੋ**ਤਿ ਵੀਥਿਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਘਰਂ ਅਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ। **ਪਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੇਸਕਾਰਵੀਥਿਯਂ ਪੇਸਕਾਰਭਾਵਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਪਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨ ਭਿਕ੍ਖਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ **ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ**। ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਕੁਲੇ ਨਿਬਦ੍ਧਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ ਪਰਿਚਯਾਭਾਵੇਨ **ਕੁਲੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਨਵਕਤਾ**। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਲਗ੍ਗਮਾਨਸਤਾਯ ਚ ਸੋਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਚ **ਚਨ੍ਦੂਪਮਤਾ। ਕੁਲੇਸੁ** ਪਰਿਗ੍ਗਹਚਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ **ਮਚ੍ਛੇਰਪ੍ਪਹਾਨਂ**। ਹਿਤੇਸਿਤਾਯ ਵਿਭਾਗਾਭਾਵਤੋ **ਸਮਾਨੁਕਮ੍ਪਿਤਾ**। ਕੁਲਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਸਂਸਟ੍ਠਤਾਦਯੋ **ਕੁਲੂਪਕਾਦੀਨਵਾ। ਅਵ੍ਹਾਨਾਨਭਿਨਨ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਨਵਸੇਨ ਅਵ੍ਹਾਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾ। **ਅਭਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਭਿਹਾਰੇਨ। **ਸੇਰਿਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰੁਚਿ ਵਿਚਰਣਂ।

ਇਤਿ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੫. ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੮. ਨਾਨਾਸਨਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਭੋਜਨਂ, ਏਕਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਏਵ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਸੁ ਆਹਾਰਪਰਿਭੋਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਅਨੁਟ੍ਠਾਪਨੀਯਂ। **ਵਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨੀਯੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਯਂ ਥੇਰਵਾਦਂ ਆਹ **"ਆਸਨਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਭੋਜਨਂ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਏਕਾਸਨਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਂ ਆਸਨਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਧੁਤਙ੍ਗਭੇਦਤੋ ਯਾਵ ਭੋਜਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । ਭੋਜਨਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਧੁਤਙ੍ਗਭੇਦਤੋ, ਅਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਂ ਯਾਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨਾਰਭਤਿ, ਤਾਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਯਿਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਇਧ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਕਰਣਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਨ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਮੇਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨੇਵ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਿਪਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਾ**ਤਿ ਅਰੋਗਤਾ। **ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਤਾ**ਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਤਾ ਸਰੀਰਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੋ। **ਲਹੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾ। **ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਬਲਂ। **ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਸੁਖਵਿਹਾਰੋ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਭੁਞ੍ਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਿਕਾਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਦਂ। **ਰੁਜਾ**ਤਿ ਰੋਗਾ। **ਨ ਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯੋਗਕਮ੍ਮਂ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਹਾਪੇਤਿ, ਬਹੁਸੋ ਭੋਜਨੇ ਅਬ੍ਯਾਵਟਭਾਵਤੋ, ਅਰੋਗਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਤਿ ਏਕਾਸਨਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੬. ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੯. ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਪਟਿਕੂਲਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਗਣ੍ਹਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਕਭਾਜਨਮੇਵ ਗਣ੍ਹਾਮੀ''ਤਿ ਬਹੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬਂ। **ਨਾਨਾਰਸਤਣ੍ਹਾਵਿਨੋਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਰਸਭੋਜਨੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਨੋਦਨਂ। ਅਤ੍ਰ ਅਤ੍ਰ ਨਾਨਾਭਾਜਨੇ ਠਿਤੇ ਨਾਨਾਰਸੇ ਇਚ੍ਛਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ **ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਯ ਪਹਾਨਂ। ਆਹਾਰੇ ਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਨਾਨਾਰਸੇ ਗੇਧਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰੇ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਭਾਜਨੇਸੁ ਠਿਤਾਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾਭੋਗਤਾਯ ਸਿਯਾ

ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭੋਜਿਤਾ, ਨ ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਏਕਪਤ੍ਤਗਤਸਞ੍ਞਿਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭੋਜਿਤਾ”**ਤਿ। **ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਲੋਚਨੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ।

ਇਤਿ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

### ੭. ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੦**. ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਂ ਉਪਨੀਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਤਂ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਂ ਭੋਜਨਨ੍ਤਿ **ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਂ। ਪੁਨ ਭੋਜਨਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ,** ਤਬ੍ਬਿਸਯਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਦਮਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਭੋਜਨੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੇ ਭੋਜਨੇ। **ਤਦੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ,** ਨ ਅਞ੍ਞਂ। ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ **ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਾਪਤ੍ਤਿ,** ਤਤੋ ਦੂਰੀਭਾਵੋ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨਂ। **ਓਦਰਿਕਤ੍ਤਂ** ਘਸ੍ਮਰਭਾਵੋ ਕੁਚ੍ਛਿਪੂਰਕਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਏਕਪਿਣ੍ਡੇਨਾਪਿ ਯਾਪਨਤੋ। **ਨਿਰਾਮਿਸਸਨ੍ਨਿਧਿਤਾ** ਨਿਹਿਤਸ੍ਸ ਅਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। ਪੁਨ ਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ **ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਖੇਦਂ ਨ ਯਾਤਿ**। ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤੋਸਗੁਣਾਦੀਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਞ੍ਜਨਨਂ **ਸਨ੍ਤੋਸਗੁਣਾਦਿਵੁਡ੍ਢਿਸਞ੍ਜਨਨਂ। ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ।

ਇਤਿ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

### ੮. ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੧**. **ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨਂ ਪਹਾਯ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਾਮਨ੍ਤਂ, ਅਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਚਾਰੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ **“ਗਾਮੋਯੇਵ ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਗਾਮੋ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ**ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਸ੍ਸ। ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਰਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਾਰਾਜਿਕੇ** (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ‘‘ਗਾਮਾ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾ’’ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਵਹਾਰਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਤਦੁਭਯਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਹਿ ਲੋਕੇ ਗਾਮਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਗਾਮਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਰਞ੍ਞਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਗਾਮਾ **“ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ** ਆਰਞ੍ਞਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪) ‘‘ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਂ ਪਚ੍ਛਿਮ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਂ ਆਰਞ੍ਞਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯਿਕੇ ‘‘ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਨਤੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੋ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਇਧ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਕਥਾਵ ਪਮਾਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਂ ਆਰੋਪਿਤੇਨ ਆਚਰਿਯਧਨੁਨਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਨਨਵਿਧਿਂ ਆਹ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋਵ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੬) **ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ।

**ਤਤੋ ਤਤੋ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਖੁਦ੍ਦਕਮਗ੍ਗਂ **ਪਿਦਹਤਿ। ਧੁਤਙ੍ਗਸੁਦ੍ਧਿਕੇਨ** ਧੁਤਙ੍ਗਸੋਧਨਪਸੁਤੇਨ। **ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਯੋਪਿ ਉਤੂ, ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ, ਮੁਦੁਕਸ੍ਸ ਏਕੋ ਉਤੁ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ **ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਸਉਸ੍ਸਾਹਤ੍ਤਾ। **ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲਭਾਵੇਨ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਵਿਵੇਕਵਾਸਂ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾਲਦ੍ਧੋਵ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਸਾਤ੍ਥਕੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **“ਭਬ੍ਬੋ…ਪੇ॰… ਰਕ੍ਖਿਤੁ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸ** ਆਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ **ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ** ਆਪਾਥਮਨੁਪਗਮਨਤੋ। **ਵਿਗਤਸਨ੍ਤਾਸੋ ਹੋਤਿ** ਵਿਵੇਕਪਰਿਚਯਤੋ। **ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਜਹਤਿ** ਬਹੁਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸੇਨੇਵ ਮਰਣਭਯਸ੍ਸ ਦੂਰੀਕਰਣਤੋ। **ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਰਸਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ** ਅਨੁਭਵਤਿ ਜਨਸਂਸਗ੍ਗਾਭਾਵਤੋ। **ਆਰਾਧਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਨਯਨ੍ਤੋ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਯੋਗਿਨੋ ਵਾਹਨਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਵਸੇਸਧੁਤਾਯੁਧੋ”**ਤਿ, ਅਵਸਿਟ੍ਠਧੁਤਧਮ੍ਮਾਯੁਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤਿ ਆਰञ्ञिकङ्गकथਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੯. ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕङ्गਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੨**. **ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਕਾਛਦਨਾਦੀਹਿ ਛਾਦਿਤं, ਆਵਸਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਰੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨं ਰਾਜੂਨं ਰਜ੍ਜਸੀਮਾਯ ਠਿਤਰੁਕ੍ਖੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਤੇਸं ਰਾਜੂਨं ਬਲਕਾਯੋ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਯੁਦ੍ਧं ਕਰੇਯ੍ਯ, ਚੋਰਾਪਿ ਪਾਰਿਪਨ੍ਥਿਕਾ ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਨਿਸੀਦਿਤੁं ਨ ਦੇਨ੍ਤਿ। **ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖੋ** ''ਦੇਵਤਾਧਿਟ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤਰੁਕ੍ਖੋ ਪੂਜੇਤੁं ਉਪਗਤੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਨਿਯ੍ਯਾਸਰੁਕ੍ਖੋ** ਸਜ੍ਜਰੁਕ੍ਖਾਦਿ। **ਵਗ੍ਗੁਲਿਰੁਕ੍ਖੋ** ਵਗ੍ਗੁਲਿਨਿਸੇਵਿਤੋ। ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਦੁਲ੍ਲਭਵਿਵੇਕਾ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਇਮੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਪਣ੍ਣਸਟ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਪਤਿਤਪਣ੍ਣं। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬं** ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥं। **ਛਨ੍ਨੇ** ਵਾਸਕਪ੍ਪਨਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦੀਨਮਤ੍ਥਾਯਪਿ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਰੁਣं ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਮਤ੍ਤੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤं।

**ਅਭਿਣ੍ਹं ਤਰੁਪਣ੍ਣਵਿਕਾਰਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣं ਤਰੂਸੁ, ਤਰੂਨं ਵਾ ਪਣ੍ਣੇਸੁ ਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਖਣਭङ्गਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨ। **ਸੇਨਾਸਨਮਚ੍ਛੇਰਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਨਵਕਮ੍ਮਰਤਭਾਵਾਨं। **ਦੇਵਤਾਹੀ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾਹਿ। ਤਾਪਿ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਟ੍ਠਵਿਮਾਨੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿਯੋ ਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਰੁਕ੍ਖੇਤਿ **ਸਹਵਾਸਿਤਾ। ਵਣ੍ਣਿਤੋ**ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਾਨਿ ਚੇਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਸंਸਿਤੋ। ''ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਸੇਨਾਸਨं ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੭੩, ੧੨੮) ਏਵं **ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਚ ਭਾਸਿਤੋ। ਅਭਿਰਤ੍ਤਾਨਿ** ਤਰੁਣਕਾਲੇ, **ਨੀਲਾਨਿ** ਮਜ੍ਝਿਮਕਾਲੇ, **ਪਣ੍ਡੂਨਿ** ਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ। **ਪਤਿਤਾਨਿ** ਮਿਲਾਯਨਵਸੇਨ। ਏਵं **ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਰੁਪਣ੍ਣਾਨਿ** ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਖਤੋ ਏਵ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞं **ਪਨੂਦਤਿ** ਪਜਹਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਏਵਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਜਾਤਿਬੋਧਿਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇਯੇਵ ਜਾਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤं **"ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜं ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ"**ਨ੍ਤਿ।

ਇਤਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕङ्गਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੧੦. ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕङ्गਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੩**. ''ਰੁਕ੍ਖਮੂਲं ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਨं ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **"ਛਨ੍ਨਞ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤं। ਧੁਤङ्गਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਯੋਗਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਹਿ ਸਮਾਦਾਨं ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨੇ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ। ''ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਧਮ੍ਮं ਕਥੇਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸਾਦੀਸੁ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨं ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥं ਤੇਹਿ ਯਾਚਿਤੇਨ ਛਨ੍ਨं ਪਵਿਸਿਤੁं ਵਟ੍ਟਤਿ, ਧਮ੍ਮं ਪਨ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਪੋਸਥਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਾਯ। **ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਰੇਸं ਉਦ੍ਦੇਸं ਦੇਨ੍ਤੇਨ। **ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਯं ਉਦ੍ਦੇਸं ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ। **ਮਗ੍ਗਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤं ਸਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਾ ਅਨੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਉਜੁਕਮੇਵ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਸਾਲं। **ਵੇਗੇਨ ਗਨ੍ਤੁं ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਯਾਵ ਵਸ੍ਸੂਪਰਮਾ ਠਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬं,** ਨ ਤਾਵ ਧੁਤङ्गਭੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲं। ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਬ੍ਭਾਰਸਦਿਸੋ **ਪਬ੍ਬਤ**ਪਦੇਸੋ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਮਰਿਯਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਵਸ੍ਸੋਦਕं ਅਨ੍ਤੋ ਨ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਵं ਛਦਨਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਉਪਰਿ ਅਕਤਮਰਿਯਾਦं। ਅਨ੍ਤੋ ਪਨ ਪਬ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸੋਦਕं ਪਵਿਸਤਿ ਚੇ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਸਙ੍ਖੇਪਮੇਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਿਸਿਤੁं ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪੋ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਹਿ ਵਿਰਲ਼ਚ੍ਛਨ੍ਨਮਣ੍ਡਪੋ। **ਪੀਠਪਟੋ** ਖਲਿਤ੍ਥਦ੍ਧਸਾਟਕੋ।

**ਪਵਿਟ੍ਠਕ੍ਖਣੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਬ੍ਭਾਰਾਦਿਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ''ਇਦਾਨਿ ਅਰੁਣੋ ਉਟ੍ਠਹਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਨਿਵਾਸਫਾਸੁਕਤਾਤਿ ਸਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਆਸਙ੍ਗਪੁਬ੍ਬਕੋ ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋ, ਨ ਪਨ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇਤਿ ਇਧੇਵ **ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੋ** ਆਨਿਸਂਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਸਂਸਾਯਾਨੁਰੂਪਤਾਤਿ ਅਨਿਕੇਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਸਂਸਾਯ ਅਨਾਲਯਭਾਵੇਨ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤਾ। **ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਆਵਾਸਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਤਾ। ਅਸੁਕਦਿਸਾਯ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਏਦਿਸਸ੍ਸ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ। ਮਿਗਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵੇਨ ਮਿਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭੂਤੇਨ। **ਸਿਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਵਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਲਭਤਿ।

ਇਤਿ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੧੧. ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੪. ਨ ਸੁਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਸਾਨਂ। ਅਵ੍ਵਤ੍ਥੇ **ਨ**-ਕਾਰੋ, ਸੁਸਾਨਲਕ੍ਖਣਰਹਿਤਂ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਸੁਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪਿਤਮਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਨ ਵ**ਸਿਤਬ੍ਬਂ**। ਨ ਹਿ ਨਾਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੁਸਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਝਾਪਿਤਕਾਲਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ…ਪੇ॰… ਸੁਸਾਨਮੇ**ਵ ਛਵੇਨ ਸਯਿਤਮਤ੍ਤਾਯ ਸੁਸਾਨਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਛਵਸਯਨਂ ਹਿ ''ਸੁਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੋਸਾਨਿਕੇਨ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਕਿਚ੍ਚੇਨ ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਸਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਰਿਹਾਰਂ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਦੁਪ੍ਪਰਿਹਾਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ''ਸੁਸਾਨਂ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾਪਿ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾਪਿ ਓਸਰਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚੋਰੇਸੁ ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੀਪੇ ਭਣ੍ਡਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ''ਚੋਰੋ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੋਥੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਹਾਰੇ **ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰਂ** ਵਾ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਰਵ੍ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਂ **ਰਾਜਯੁਤ੍ਤਕਂ** ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੋਸਾਨਿਕਭਾਵਂ **ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ** ਯਥਾ ਤਾਦਿਸੋ, ਅਵ੍ਵੋ ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ** ਵ**ਸਿਤਬ੍ਬਂ**। ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਦਾ ਆਲ੍ਹਹਨਂ ਅਭਿਮੁਖਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਦਾਪਿ ਸਂਵੇਗਜਨਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਦ੍ਧਕ੍ਖਿਕੇਨ ਆਲ੍ਹਹਨਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਉਪ੍ਪਥਮਗ੍ਗੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੋਸਾਨਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਭਾਵਤ੍ਥਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਸਾਨੇ ''ਅਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ, ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਖਾਣੁਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦਿਵਾਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਯਾਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਯਜਨਕਂ ਵਮ੍ਮਿਕਾਦਿਂ। **ਕੇਨਚਿ** ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਸਾਣਾਦਿਨਾ ਆਸਨ੍ਨੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਨ ਪਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਿਲਪਿਟ੍ਠਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਲਲਂ। ਮਾਸਮਿਸ੍ਸਂ ਭਤ੍ਤਂ **ਮਾਸਭਤ੍ਤਂ। ਗੁਲ਼ਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਲਸਂਗੁਲਿਕਾਦਿਘਨਪੂਵਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕੁਲਗੇਹਂ ਨ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੇਤਧੂਮੇਨ ਵਾਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਿਸਾਚਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ ਕੁਲਗੇਹਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਨ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਦੇਵਸਿਕਂ ਛਵਡਾਹੋ **ਧੁਵਡਾਹੋ**। ਮਤਞਾਤਕਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਰੋਦਨਂ **ਧੁਵਰੋਦਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਝਾਪਿਤਕਾਲਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ''ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ **"ਸੁਸਾਨਂ ਅਗਤਦਿਵਸੇ"**ਤਿ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾ**।

ਸੁਸਾਨੇ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਸਿਵਥਿਕਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਪਟਿਲਾਭੋ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਤਾ** । ਤਤ੍ਥ ਛਡ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਮਤਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਧਿਗਮੋ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਕਾਮਰਾਗਵਿਨੋਦਨਂ**। ਬਹੁਲਂ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ **ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਕਾਯਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ**। ਤਤੋ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਪਟਿਲਾਭਤੋ ਚ **ਸਂਵੇਗਬਹੁਲਤਾ**। ਬਜਾਧਿਕਾਨਂ, ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਾਨਞ੍ਚ ਮਤਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਆਰੋਗ੍ਯਯੋਬ੍ਬਨਜੀਵਿਤਮਦਪ੍ਪਹਾਨਂ**। ਖੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ, ਮਹਤੋ ਚ ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਨਤੋ **ਭਯਭੇਰਵਸਹਨਤਾ**। ਸਂਵਿਗ੍ਗਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਗਰੁਭਾਵਨੀਯਤਾ। ਨਿਦ੍ਦਾਗਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਤਿ ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੧੨. ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੫**. ਸੇਨਾਸਨਗਾਹਣੇ ਪਰੇ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣੰ, ''ਇਦੰ ਸੁਨ੍ਦਰੰ, ਇਦੰ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨਾ, ਓਲੋਕਨਾ ਚ **ਸੇਨਾਸਨਲੋਲੁਪ੍ਪੰ। ਤੁਟ੍ਠਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਦੂਰੇ**ਤਿ ਵਾ ਬਹੂਨੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨੰ **ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇਤਿ** ਵਾ **ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ,** ਪੁਚ੍ਛਨੇਨਪਿਸ੍ਸ ਧੁਤਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਨਤੋ। **ਓਲੋਕੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਲੁਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ। **ਸਚਸ੍ਸ ਤੰ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਸ੍ਸ ਤੰ ਯਥਾਗਾਹਿਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਅਫਾਸੁਕਭਾਵੇਨ ਸਚੇ ਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਦੁਕਸ੍ਸ ਅਸਤਿ ਰੋਗੇ ਯਥਾਗਾਹਿਤੰ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਲੋਲੁਪ੍ਪੰ, ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਾ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਾ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਉਪਟ੍ਠਾਪਨੀਯਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਹਿਤੇਸਿਤਾ**। ਤਾਯ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰਾਨੁਗੁਣਤਾ। ਸੁਨ੍ਦਰਾਸੁਨ੍ਦਰਵਿਭਾਗਾਕਰਣਤੋ **ਹੀਨਪਣੀਤਵਿਕਪ੍ਪਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ**। ਤੇਨ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਨੁਗੁਣਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਦ੍ਵਾਰਪਿਦਹਨੰ** ਓਕਾਸਾਦਾਨਤੋ। **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਰਾਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਗਾਹਿਤੇ ਯਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਅਭਿਰਤਭਾਵੰ।

ਇਤਿ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

## ੧੩. ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੬**. **ਸੇਯ**ਜਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਲਕ੍ਖਣੰ ਸੇਯ੍ਯੰ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਹਿ ਤਦਤ੍ਥਾ ''ਮਞ੍ਚੋ ਭਿਸੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੨੧, ੩੨੨) ਸੇਯ੍ਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ''ਤਿ ਚ ਸਯਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਏਵ ਵਿਹਰਿਤੁੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸੇਯ੍ਯਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਯੋਗਿਨੀ, ਨ ਇਤਰੇ ਤਥਾ ਅਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਯੋ ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਇਧ ਪਟਿਯੋਗਿਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨ ਇਤਰੇ। ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਠਾਨਗਮਨੇਹਿ ਵਿਨਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਏਵ ਯਾਪੇਤੁੰ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਾਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਯੋਗਿਨੀ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਨ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਚਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ** ਨ ''ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਰਿਯਾਪਥਨ੍ਤਰਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਹਿ ਕਾਯੋ ਮਨਸਿਕਾਰਕ੍ਖਮੋ ਹੋਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਦਾ, ਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੋ**। ਚਤੂਹਿ ਅਟ੍ਟਨੀਹਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੋਤਿ ਅਪਰੇ। **ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ** ਪਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸੇ ਚ ਯਥਾਸੁਖੰ ਅਪਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਸ੍ਸ ''ਅਨੇਸਜ੍ਜਿਕਤੋ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਗਾਹੰ ਨਿਵਾਰੇਤੁੰ **ਅਭਯਤ੍ਥੇਰੋ** ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ **"ਥੇਰੋ ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ"**ਤਿ।

ਉਪਚ੍ਛੇਦੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਉਪਚ੍ਛੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੁਪਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤਮਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਸਪ੍ਪਾਯਤਾ** ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਾਸਾਦਿਕਇਰਿਯਾਪਥਤਾ। ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਨੁਕੂਲਤਾ** ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨਤਾ। ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਤਨੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਮਕਾਯੰ। **ਵਿਕਮ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਚਾਲੇਤਿ, ਇਚ੍ਛਾਵਿਘਾਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਤ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗੰ।

ਇਤਿ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

**ਧੁਤਙ੍ਗਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ**

**੩੭**. ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾਨਿ,** ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ** । ਤਤ੍ਥ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਤ੍ਥਂ, ਖੀਣਾਸਵਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਤ੍ਥਂ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ। **ਅਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਯੇਨ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਤੋ। ਯਂ ਹਿਦਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਧੁਨਨਤੋ ਧੁਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਞਾਣਸ੍ਸ, ਚੇਤਨਾਯ ਵਾ ਅਙ੍ਗਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਂ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਾਦਿਮਤ੍ਤੇਨ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾਦਯੋ ਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਨ ਮਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਾਨੀ**ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ। **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਚਨਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। **ਨ ਚ ਅਕੁਸਲੇਨ ਕੋਚਿ ਧੁਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ,** ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਧੁਨਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਸ੍ਸ** ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ **ਏਤਾਨਿ** ਸਮਾਦਾਨਾਨਿ **ਅਙ੍ਗਾਨਿ,** ਏਤੇਨ ਪਠਮੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਧੁਤਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨ ਚ ਅਕੁਸਲਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧੁਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਂ ਨ ਚ ਧੁਨਾਤਿ ਏਵ ਅਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ। **ਯੇਸਂ** ਸਮਾਦਾਨਾਨਂ **ਤਂ** ਅਕੁਸਲਂ ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ **ਧੁਤਙ੍ਗਾਨੀਤਿ** **ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ**। ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਧੁਤਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਾਪਿ ਅਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਤਤਿਯਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਂ।

**ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤੇ ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਧੁਨਨਟ੍ਠੋਪਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਤਾ ਚਾਤਿ ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ ਪਾਲਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇ ਏਤੇ ਦੋਸਾ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤਂ** ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ **ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ,** ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਚੇਤਨਾਪਕ੍ਖੋਯੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਧੁਤਗੁਣਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਪਠਮਤਤਿਯਪਦਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਯਾ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਿਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਸਿਯਾ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ, ਸਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਸਿਯਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾਤਿ ਏਵਂ ਸੇਸਤਿਕਦੁਕਪਦੇਹਿਪਿ ਨੇਸਂ ਯਥਾਰਹਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕਾਮਂ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਰਹਾ ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ, ਇਧ ਪਨ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾਮੁਖੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਧੁਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ "**ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**"ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਥਾ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਕਿਲੇਸਧੁਨਨੋ ਧਮ੍ਮੋ,** ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ। ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਦਿ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਧੁਤਙ੍ਗਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਧੁਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਧੁਤਵਾਦੇ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੇ ਯਸ੍ਮਾ ਧੁਤਵਾਦਭੇਦੇਨ ਧੁਤੋ ਵਿਯ ਧੁਤਭੇਦੇਨ ਧੁਤਵਾਦੋਪਿ ਦੁਵਿਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ, ਤਦੁਭਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਚਤੁਕ੍ਕਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਤ੍ਥਿ ਧੁਤੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਤਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਸੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਧੁਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ''ਧੁਤੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਯ ਧੁਤਙ੍ਗਚੇਤਨਾਯ ਉਪਕਾਰਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ। ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਲੁਬ੍ਭਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ** ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਲੋਭੋ। ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਾਦਿਹੇਤੁਕਾਨਂ ਲੋਲਤਾਦੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲਿਖਨਤੋ ਛੇਦਨਤੋ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਦਿਭੇਦਤੋ ਸਂਸਗ੍ਗਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵੇਚਨਤੋ **ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ ਪਵਿਵੇਕਤਾ** ਚ ਅਲੋਭੋ ਅਮੋਹੋਤਿ ਇਮੇਸੁ **ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਪਤਨ੍ਤਿ** ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ। ਇਮੇਹਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਤ੍ਥੀ ਇਦਮਤ੍ਥੀ, ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਨਾਮ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਧੁਤਗੁਣੇ ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਚੇਵ ਪਰਿਹਰਤਿ ਚ, ਤਂ ਞਾਣਂ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾ ਞਾਣਮੇਵਾ**"ਤਿ। **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਤ੍ਥੂਸੂ**ਤਿ ਗਹਪਤਿਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੂਸੁ। **ਲੋਭ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਂ। **ਤੇਸ੍ਵੇਵ** ਵਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਤ੍ਥੂਸੁ ਏਵ। **ਆਦੀਨਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਪਰਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਚੋਰਭਯਾਦਿਆਦੀਨਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਂ।

**ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਅਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਾਦੀਨਂ। **ਪਟਿਸੇਵਨਮੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਨਦ੍ਵਾਰੇਨ, ਤੇਨ ਲੇਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤਿਸਲ੍ਲੇਖਮੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਨਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਖੁਮਕਰਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਰਾਗੋ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਾਗੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤੀ**"ਤਿ। ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇ ਮੋਹੋ ਅਪਤਿਟ੍ਠੋਵ ਅਪ੍ਪਮਾਦਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਲ੍ਲੇਖਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਹੋ ਪਹੀਯਤੀ**"ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਧੁਤਙ੍ਗੇਸੁ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇਸੁ।

**ਸੀਸਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਸਭੂਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਤਾਯ, ਸੁਕਰਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਭੇਦਰਹਿਤਾਨਿ, ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਡ੍ਢਤਿ** ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸਾਪਿ, ਤਂ ਏਕਚ੍ਚਂ **ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਹਾਯਤਿ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੁਕੁਮਾਰਭਾਵੇਨਲੂਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਅਸਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਡ੍ਢਤੇ**ਵ ਮਹਾਪੁਰਿਸਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਸ੍ਸ। **ਏਕਮੇ**ਵ **ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਂ** ਯਥਾ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਟ੍ਠੇਨ, ਏਵਂ ਚੇਤਨਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਾਦਾਨਚੇਤਨਾ**"ਤਿ।

ਤੇਰਸਾਪਿ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਾਦਾਯ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਸੇਨ "**ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤੇਰਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਰਣਸ੍ਸ ਏਕਜ੍ਝਂਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਚੇ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ "**ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ? ''ਛਨ੍ਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਮਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਙ੍ਗਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੨) ਵਚਨਤੋ ਛਨ੍ਨੇ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਮਤ੍ਤੇ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੇਦਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵੇਨ ਤਮ੍ਪਿ ਅਰੋਗਮੇਵ। ਤਥਾ ਸੇਨਾਸਨਲੋਲੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ** ਗਣ੍ਹਾ **ਓਹੀਯਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ** (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੧-੬੯੨) ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, **ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ** ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ (ਪਾਚਿ॰ ੨੩੮-੨੪੦)। ਪਵਾਰਿਤਾਯ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਚ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਲੋਲਤਾਪਹਾਨਾਯ ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਂ, ਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਅਟ੍ਠੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਂਕਚ੍ਚਿਕਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਪਿ ਤਿਚੀਵਰਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤੇਰਸਸੁ ਤਿਚੀਵਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਨਯਕਮ੍ਮਾਭਾਵਤੋ **ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ। ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਏਕਂ ਪਹਾਯ ਸਤ੍ਤ ਤਿਚੀਵਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਨਯਕਮ੍ਮਾਭਾਵਤੋ। ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ "**ਸਤ੍ਤ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰੀਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਤਿਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨਿ।

ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਦੁਤਿਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੩. ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੮**. **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੇਖਪਵਿਵੇਕਾਪਚਯਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦੀਹਿ। **ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇ। ‘‘ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਮੇਵ ਦੇਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਅਤਿਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। **ਕੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਮਾਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ‘‘ਸਮਾਧੀ’’ਤਿ ਪਦਂ ਕਂ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਤਿਵਿਧੋ**ਤਿ ਪਭੇਦਪੁਚ੍ਛਾ।

‘‘ਕੋ ਸਮਾਧੀ’’ਤਿ ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਸਰੂਪਵਿਭਾਵਨਂ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਭਾਗੋ ਤਾਵ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਂਦਸ੍ਸਨੇ ਚ ਅਯਮਾਦੀਨਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਮਾਧਿ ਬਹੁਵਿਧੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਬਹੁਵਿਧੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੋ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋ**ਤਿ ਆਲਮ੍ਬਨਮਨਸਿਕਾਰਛਨ੍ਦਪਣਿਧਿਅਧਿਮੋਕ੍ਖਅਭਿਨੀਹਾਰਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਾਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੋ। **ਨ ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋ, ਤਞ੍ਚ ਨ ਸਾਧੇਯ੍ਯ। ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਹਿ ਸਮਾਧਿਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਹਿ ਵਿਭਾਗੇਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ **ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ** (ਵਿਭ॰ ੫੦੮ ਆਦਯੋ) ਆਗਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਮਾਧਿਪਭੇਦੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਯ ਓਕਾਸੋਵ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਕਿਞ੍ਚ ਯੇਨਸ੍ਸ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਝਾਨਿਕੇਨ ਹੀਨਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦਿਵਸੇਨ ਨਵਵਿਧੋ, ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕੇਨ ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਦਿਵਸੇਨ ਦਸਵਿਧੋ ਵਾ ਏਕਾਦਸਵਿਧੋ ਵਾ ਭਵਪ੍ਪਭੇਦੋ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੋ ਅਯਂ ਸੋਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਯ ਸਿਯਾ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਿਸਯੇ। ਤੇਨਾਹ **“ਉਤ੍ਤਰਿ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ। **ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ **ਕੁਸਲਾ** ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਲਕ੍ਖਣਾ **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ**।

ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਸਮਂ ਅਵਿਸਾਰਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਧਾਨਂ **ਸਮਾਧਾਨਂ**। ਅਵਿਸਾਰਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿ, ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਰਸੋ ਚ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨ ਆਧਾਨਂ ਸਮਾਧਾਨਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ ਹਿ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸੋ ਚਾਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿਹੇਤੁ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਹੇਸ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੫) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਟ੍ਠਿਤਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਦੀਪਚ੍ਚਿਟ੍ਠਿਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਬਲੇਨ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨਾ**ਤਿ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨਾ ਵੂਪਸਮਮਾਨਾ। ਉਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿ। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਪਕ੍ਖਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਵਿਸਟਾ। ਏਤੇਨ ਅਵਿਸਾਰਲਕ੍ਖਣਤਂ।

ਸਯਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੋ**। ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸੋ**। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਵਿਕਮ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਅਵਿਕਮ੍ਪਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਂ ਸੁਖਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**੩੯**. ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ ਨਾਮ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਆਵੇਣਿਕੋ ਸਭਾਵੋ, ਨ ਤੇਨਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਵਿਭਾਗੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤਾਵ ਏਕਵਿਧੋ”**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਅਪ੍ਪਨਾ**। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾ ਬ੍ਯਪ੍ਪਨਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੭) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਪ੍ਪਮੁਖਤਾਵਸੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਮਹਗ੍ਗਤਾਨੁਤ੍ਤਰੇ ਝਾਨਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾ’’ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ**ਵੋਹਾਰੋ। ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਪਰਿਤ੍ਤਝਾਨੇ ਉਪਚਾਰਵੋਹਾਰੋ। ਗਾਮਾਦੀਨਂ ਸਮੀਪਟ੍ਠਾਨੇ ਗਾਮੂਪਚਾਰਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **“ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ”**ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਟ੍ਟੰ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਲੋਕੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਵਿਦਿਤੋਤਿ **ਲੋਕਿਯੋ**। ਤਤ੍ਥ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਲੋਕਤੋ ਉਤ੍ਤਰੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋਤਿ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ**। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਉਭਯੰ ਪਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਇਤਰੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤੁੰ "**ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਹ ਪੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪੀਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਪੀਤਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ। ਸੁਖੇਨ ਸਹ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭਾਵੰ ਗਤੋਤਿ **ਸੁਖਸਹਗਤੋ** , ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰਪਵਤ੍ਤਿੰ ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੁਖਸਹਗਤ-ਪਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਕਦੇਸੋ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤ-ਪਦੇਨ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਕਦੇਸੋਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਸਭਾਵਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਤੋ, ਫਲਤੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤੇਹਿ ਨਿਹੀਨੋ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਗੁਣੇਹਿ ਪਰਿਹੀਨੋਤਿ **ਹੀਨੋ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਧਾਨਭਾਵੰ ਨੀਤੋ **ਪਣੀਤੋ,** ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਭਵੋ **ਮਜ੍ਝਿਮੋ**। ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਸਹ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਸਹ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਵਿਚਾਰੋ, ਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਸੋ ਸਵਿਚਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਾਵਿਚਾਰੋ ਚ ਗਹਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਸੋ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਚਾਤਿ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ**। ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ ਵਾ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਵਿਚਾਰੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਵਿਸੇਸਰਹਿਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਭਾਵੇਨਾਯੰ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ, ਨ ਵਿਚਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕ-ਵਚਨੇਨ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤ-ਪਦੰ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਭਯਰਹਿਤੋ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਾਵਿਚਾਰੋ। ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਸੁਖਸਹਗਤਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਵਸੇਨ। ਯਦੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸੁਖਸਹਗਤਦੁਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਖਣ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਤ੍ਤੋ**। ਪਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤੋ**। ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ, ਵਿਪੁਲਫਲਤੋ, ਦੀਘਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਚ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਗਤੋ, ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਮਹਗ੍ਗਤੋ**। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਕਰਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ**।

ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਝਾਨੰ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ। ਦੁਕ੍ਖਾ ਕਿਚ੍ਛਾ ਪਟਿਪਦਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦੋ**। ਪਕਤਿਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਨਾਵਹਾ ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਾ, ਦਨ੍ਧਾ ਮਨ੍ਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞੋ**। ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦੋ ਚ ਸੋ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞੋ ਚਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞੋ** , ਸਮਾਧਿ। ਤਦਾਦਿਵਸੇਨ। **ਚਤੁਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਅਙ੍ਗਭਾਵਵਸੇਨ, ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਹਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾਦਿਵਸੇਨ।

**ਸਮਾਧਿਏਕਕਦੁਕਵਣ੍ਣਨਾ**

**ਛਨ੍ਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੰ। **ਇਮੇਸੰ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਵਸੇਨ। ''ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਏਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਉਪਕਾਰਕਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੂਪਚਾਰਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ। **ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਕਤ੍ਤਬ੍ਬਉਪਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ''ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਭੂਮੀਸੁ। ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਿਯਾ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਸਿਯਾ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਝਾਨਾਨੰ ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨਵੀਥਿਯੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਸਿਯਾ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਸਿਯਾ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੋ। ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਵੀਥਿਯੰ ਪਨ ਆਦਿਤੋ ਦੁਕਤਿਕਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋਵ, ਇਤਰੇਸੰ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੋਵ, ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤਾਭਾਵਤੋ, ਏਕਵੀਥਿਯੰ

ਵੇਦਨਾਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਭਾਵਤੋ ਚ। **ਸਿਯਾ ਸੁਖਸਹਗਤੋ, ਸਿਯਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ''ਦੁਕਤਿਕਜ੍ਝਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਧ ''ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

### ਸਮਾਧਿਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

**ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਗਤਮਤ੍ਤੋ ਅਨਾਸੇਵਿਤੋ ਅਬਹੁਲੀਕਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਰਿਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੇਨ ਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। **ਨਾਤਿਸੁਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਪਗੁਣਭਾਵੰ ਅਪਾਪਿਤੋ। **ਸੁਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਾਵਿਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਗੁਣਤੰ ਉਪਨੀਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਛਨ੍ਦਾਦੀਨੰ ਹੀਨਤਾਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਇਮੇਸੰ ਹੀਨਾਦਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਲ਼ਾਰਪੁਞ੍ਞਫਲਕਾਮਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਹੀਨੋ,** ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਾਦਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਮਜ੍ਝਿਮੋ,** ਵਿਵੇਕਕਾਮਤਾਯ ਅਰਿਯਭਾਵੇ ਠਿਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਪਣੀਤੋ** । ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ **ਹੀਨੋ,** ਕੇਵਲੰ ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਮਜ੍ਝਿਮੋ,** ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਪਣੀਤੋ**। ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਹੀਨੋ,** ਵਿਵੇਕਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਮਜ੍ਝਿਮੋ,** ਵਿਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਾਦਕਤ੍ਥੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਪਣੀਤੋ**।

**ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਝਾਨਾਨੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਸਹ। **ਵਿਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਯੇਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋਭਕਰਧਮ੍ਮੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰਞ੍ਚ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਚਾਰੇ ਅਦਿਸ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਤੰ ਏਵੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧੰ ਸਮਾਧਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਏਤੰ** ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਪਦੰ **ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੀਸੂ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਤੀਸੁ।

**ਤੇਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਏਵ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਨਯੇਸੁ। **ਤਤਿਯੇ ਚਤੁਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਤਤਿਯੇ, ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਚਤੁਤ੍ਥੇਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਅਵਸਾਨੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਨਯੇਸੁ ਪਰਿਯੋਸਾਨਜ੍ਝਾਨੇ। ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਚਤੁਤ੍ਥੇ, ਪਞ੍ਚਮੇ ਵਾ। **ਪੀਤਿਸੁਖਸਹਗਤੋ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਤਿਪਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸੁਖਸਹਗਤਤ੍ਤੇ ਤੀਣਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਸੁਖਤੋ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸਤ੍ਥ ਪੀਤਿਤਿਕਦੇਸਨਾਤਿ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸੁਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੁਖਸਹਗਤੋ ਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ। ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ''ਭੂਮੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸੁਖਭੂਮਿਯੰ ਕਾਮਾਵਚਰੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੮੮) ਵਿਯ। **ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ** ਕਾਮਾਵਚਰਭਾਵਤੋ।

### ਸਮਾਧਿਚਤੁਕ੍ਕਵਣ੍ਣਨਾ

**ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ** ਭਾਵਨੰ ਆਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਪਠਮਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਨਿਕਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਵੂਪਸਮੇ ਥਿਰਭੂਤੰ ਕਾਮਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੰ। ''ਯਾਵ ਅਪ੍ਪਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਞ੍ਞਾਯ ਏਵ ਅਭਿਞ੍ਞਾਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ । ਅਪ੍ਪਨਾਪਞ੍ਞਾ ਪਨ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਵ**। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਞ੍ਞਾਯ ਦਨ੍ਧਸੀਘਤਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪਞ੍ਞਾਯਪੀਤਿ। **ਸਮੁਦਾਚਾਰਗਹਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਾਚਾਰਸ੍ਸ ਗਹਣਭਾਵੇਨ, ਪਵਤ੍ਤਿਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸੁਖਾਸੇਵਨਾ**ਤਿ ਕਸਿਰਭਾਵਨਾ।

**ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਾਪਰਿਹਾਪਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵੀ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਾਧਿਗਮਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਤਾਯ **ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ**। ਪਚ੍ਛਾ ਅਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਤਾਯ **ਦਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਤੋ ਓਰਭਾਗੇ। **ਅਪਰਭਾਗੇ**ਤਿ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧੰ। **ਤਸ੍ਸ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵੀ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ।

ਇਤਰਸ੍ਸ ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਵ੍ਵਾ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾਯ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਕਤਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਸਪਰਿਪਨ੍ਥਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਸੁਖਾ। ਅਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਵਿਸਦਤਾਯ **ਦਨ੍ਧਾ ਅਭਿਵ੍ਵਾ ਹੋਤਿ,** ਵਿਸਦਤਾਯ **ਖਿਪ੍ਪਾ ਅਭਿਵ੍ਵਾ**।

**ਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਅਭਿਭਵਾਨਭਿਭਵਵਸੇਨ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਿਕਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਅਸਤੋ, ਸਤੋ ਚ ਅਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਾ ਸਮਥਪਟਿਪਦਾਯ ਪਰਿਪਨ੍ਥਿਨੀਤਿ ਆਹ **"ਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਅਭਿਭਵੋ ਚਸ੍ਸਾ ਇਤਰਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਧਿਕਤਾਯ **ਅਨਭਿਭੂਤਸ੍ਸ** ਤਣ੍ਹਾਯਾਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਤਦਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਾਭਿਵ੍ਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਅਕਤਪਰਿਚਯੋ ਯਥਾ ਪਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗਨ੍ਥੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪਰਿਚਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਤਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸੁਖਾ"**ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਕਤੋ, ਕਤੋ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ ਸਮਥਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਟਿਪਦਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਦਾਯ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਭਿਵ੍ਵਾਯਂ ਞਾਣਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯ। **ਕਿਲੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਾਤਿਕ੍ਖਾਨਂ ਕਿਲੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਿਬ੍ਬਕਿਲੇਸਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ । ਤਤ੍ਥ **ਕਿਲੇਸਾ** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ, **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ** ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਦਾਭਿਵ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਗੁਣੋ**ਤਿ ਨ ਸੁਭਾਵਿਤੋ ਵਸੀਭਾਵਂ ਅਪਾਪਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ"**ਤਿ। **ਅਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤੋ। **ਅਵਡ੍ਢਿਤੇ**ਤਿ ਏਕਙ੍ਗੁਲਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢਿਤੇ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। ਏਕਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਪਗੁਣੋ ਸੁਭਾਵਿਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਪਗੁਣੋਪਿ ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਪਰਿਤ੍ਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਏਵੰ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਏਕਾਸਨੇਨੇਵ ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨਾਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋਪਿ ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸੁਭਾਵਿਤਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ **"ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ"**ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਸਚੇ ਸੁਭਾਵਿਤੋ ਪਗੁਣੋ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਹੋਨ੍ਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਏਵ, ਪਮਾਣਕਰਾਨਂ ਰਾਗਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨਂ ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਯਾ**ਤਿ ਯੋ ਅਪ੍ਪਗੁਣੋ ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਵਡ੍ਢਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਯੋ ਪਨ ਪਗੁਣੋ ਉਪਰਿਞ੍ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਵਡ੍ਢਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਏਵੰ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਸਮਾਧੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਭਾਵੇਨ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਸਮਾਧਿਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਤਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਉਦ੍ਧਂ। **ਵਿਰਤ੍ਤਪੀਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪੀਤਿਕਂ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਪੀਤਿਕਂ ਵਾ। ਅਵਯਵੋ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ''ਸੇਨਙ੍ਗਂ ਰਥਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਾਧੀ"**ਤਿ।

ਹਾਨਂ ਭਜਤੀਤਿ **ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ,** ਹਾਨਭਾਗੋ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ,** ਪਰਿਹਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਲਯਸ੍ਸ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ ਠਿਤਿਂ ਭਜਤੀਤਿ **ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ**। ਵਿਸੇਸਂ ਭਜਤੀਤਿ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ। ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਂ ਨੀਵਰਣਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪਭੂਤਾਯ ਸਤਿਯਾ। **ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਹਨਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। ''ਸਾ ਪਨ ਤਦਸ੍ਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਤਦਸ੍ਸਾਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤੀ''ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵਿਭਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੯੯) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਵਿਗਤਨਿਕਨ੍ਤਿਕਾ ਤਂਤਂਪਰਿਹਰਣਸਤੀਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਤਿਯਾ ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਵਚਨਞ੍ਚ ਯੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਸੇਨ, ਵਿਸੇਸਂ ਵਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ

ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਆਭੋਗਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਪਕ੍ਖਿਕਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਕਾਮਸਹਗਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਹਿ ਵਾ ਵੋਕਿਣ੍ਣਾ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ**ਤਿ ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਝਾਨੰ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕਾਰਮ੍ਮਣਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਸਯਾ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯੰ ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਕੋ ਪਾਠੋ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਆਗਤੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸਾਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਉਦਾਹਰਣਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਾਯ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧੀਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਾਵਨਾਮਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਾਰੇਕਗ੍ਗਤਾ **"ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਧਿਪਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਛਨ੍ਦਵਤੋ ਚੇ ਸਮਾਧਿ ਹੋਤਿ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਏਵੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਛਨ੍ਦੰ ਅਧਿਪਤਿੰ, ਛਨ੍ਦੰ ਧੁਰੰ ਜੇਟ੍ਠਕੰ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਯੰ ਸਮਾਧਿੰ ਲਭਤਿ, **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ,** ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿਸਮਾਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਆਦਯੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਚਤੁਕ੍ਕਭੇਦੇ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਭੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯੋਜਿਤੋਪਿ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਯੋਜਿਤੋਤਿ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰਯੇਵ ਵਿਚਾਰਸਮਤਿਕ੍ਕਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਤਤਿਯ"**ਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਕ੍ਕਭੇਦੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਅਙ੍ਗਭਾਵਵਸੇਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**੪੦. ਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਸੰਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ **"ਸੰਕਿਲੇਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਪਗੁਣੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨੰ ਕਾਮਾਦਿਅਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੰ। **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਗੁਣੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨੰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਅਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੨੮) – ਅਪਗੁਣਸ੍ਸ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਨੰ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ** ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ ਤੁਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਾਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾਨੰ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾ ਹਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ।** **ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ**ਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤੋ ਪਣੀਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ** ਪਗੁਣਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ ਤੁਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾਨੰ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾ ਵਿਸੇਸਭੂਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਨੀ ਪਞ੍ਞਾ**। ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

## ਦਸਪਲਿਬੋਧਵਣ੍ਣਨਾ

**੪੧. ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਅਪ੍ਪਮਾਣਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ **ਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ** ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿੰ। **ਵਿਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਯ ਵਿਸੁੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਨ ਵਦਾਮ**।

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨੰ ਪਰਿਬੁਨ੍ਧੇਤਿ ਉਪਰੋਧੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਨ ਦੇਤੀਤਿ **ਪਲਿਬੋਧੋ** ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਨੇਨ, ਸਙ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ, ਅਪਲਿਬੋਧੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਵਾਸੋ**। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵੇਣਿਯਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਰਿਵੇਣੰ। ਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਤੰ ਤੰ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ। **ਸ੍ਵਾਯੰ** ਆਵਾਸੋ। **ਨਵਕਮ੍ਮਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਵਾਸਸ੍ਸ ਤਦਞ੍ਞੰ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸੁਲਭਭਿਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ। **ਅਪੇਕ੍ਖਵਾ**ਤਿ ਸਾਲਯੋ।

**ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵੇ। **ਪਾਚੀਨਖਣ੍ਡਰਾਜਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਯੰ ਪਬ੍ਬਤਖਣ੍ਡਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵਨਰਾਜਿਟ੍ਠਾਨੰ। ‘‘ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਪਦੇਸਸ੍ਸ ਅਯੰ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਟਿਸਾਮਿਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਾਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਧਾਤੁਨਿਧਾਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਧਮ੍ਮਕਰਣਨ੍ਹਾਨਸਾਟਿਕਅਕ੍ਖਕਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਪਰਿਭੋਗਸਰੀਰਧਾਤੂਨੰ ਨਿਦਹਿਤਟ੍ਠਾਨੰ। ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਅਯੰ ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਅਲਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਤੇਨ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਆਵਾਸੇ ਏਵਰੂਪੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਓਵਾਦੋ ਦਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

**ਕੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕੁਲਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਗਹਣੰ ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਾਮਵਾਸੀਨੰ ਵਿਯ। **ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਗੇਵ ਞਾਤਿਕੁਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪਨਤ੍ਥੰ, ਪਾਠੰ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਪਦੇਸੇ, ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਹਾਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੰ ਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਕੋਰਣ੍ਡਕਵਿਹਾਰੰ।

**ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਵਸ੍ਸੰ ਉਪਗਤੋ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਗਤਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਵਾਰਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਦਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ। **ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾ**ਤਿ ਤੰਤੰਵਿਲਪਨਵਸੇਨ ਵਿਵਿਧੰ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤੀ। **ਸਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਾਗਮਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਦਹਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤਿੰ।

**ਕਾਯਸਕ੍ਖਿ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਸ੍ਸ ਇਮ’’ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਰਥਵਿਨੀਤਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਕਿਤ੍ਤਨਪੁਬ੍ਬਿਕੰ ਰਥਵਿਨੀਤੂਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵਿਤੰ **ਰਥਵਿਨੀਤਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੨) ਆਗਤੰ ਸਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਪਦੰ। **ਨਾਲਕਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਮੋਨੇਯ੍ਯੰ ਤੇ ਉਪਞ੍ਞਿਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੦੬) ਸਤ੍ਥਾਰਾ **ਨਾਲਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਦੇਸਿਤਪਟਿਪਦੰ। **ਤੁਵਟਕਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੨੨) ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਪਟਿਪਦੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ –

‘‘ਨ ਮੁਨੀ ਗਾਮਮਾਗਮ੍ਮ, ਕੁਲੇਸੁ ਸਹਸਾ ਚਰੇ।
ਘਾਸੇਸਨੰ ਛਿਨ੍ਨਕਥੋ, ਨ ਵਾਚੰ ਪਯੁਤੰ ਭਣੇ’’॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੧੬)।

‘‘ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਲਾਭਕਮ੍ਯਾ ਜਨੰ ਨ ਲਪਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੩੫) –

ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਪਰਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ ਆਗਤਾ। **ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ, ਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾਯ ਚ ਪਕਾਸਕੰ।

ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **ਲਾਭੋ**। ਤੇਨਾਹ **“ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ”**ਤਿ। **ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੇ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਪਰਿਵਾਰੇ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਤਾਵ ਦੇਨ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਾਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਚੀਵਰਾਦਿਦਾਨੇਪਿ। **ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕਾ। **ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਦਿਵਸੇ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਆਹਿਣ੍ਡਨਕਾਲੇ ਯਥਾਸੁਤੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚਬ੍ਯਾਵਟੋ** ਉਪਾਸਕਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨੇ।

**ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗਣਸ੍ਸ। **ਸੋ**ਤਿ ਗਣਪਲਿਬੋਧੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਗਣਵਾਚਕਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸਨਮ੍ਪਿ ਲਹੁਕਮੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੋਜਨਤੋ ਪਰਂ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮਮਾਹ।

**ਕਤਾਕਤੇ**ਤਿ ਕਤੇ ਚ ਅਕਤੇ ਚ ਕਮ੍ਮੇ ਜਾਨਨਵਸੇਨ **ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਤਾਕਤੇ**ਤਿ ਵਾ ਅਪ੍ਪਕੇ ਚ ਮਹਨ੍ਤੇ ਚ ਕਤੇ, ਯਥਾ ''ਫਲਾਫਲੇ''ਤਿ। ਸਚੇ ਬਹੂਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਭਾਰਹਾਰਾ** ਸਙ੍ਘਕਿਚ੍ਚਪਰਿਣਾਯਕਾ।

**ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਕਿਰ ਕੁਲਦਾਰਕਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਸਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਦਿਵਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **"ਸਚੇ ਤਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਾਪਨੇਨ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਪਨ ''ਸਚੇ ਤਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁਂ, ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋਵ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਸਙ੍ਗਹਣੇਨ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

**ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਗਿਲਾਨੋ ਯਾਵਜੀਵਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਿਤੋ।

**ਯੋ ਕੋਚਿ ਰੋਗੋ**ਤਿ ਮੂਲਭੂਤੋ, ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਅਨਮਤਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਮਤਗ੍ਗੋ ਅਨਾਦਿਮਤਿ।

''ਗਨ੍ਥੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਨ੍ਥਪਲਿਬੋਧੋ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਹਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਜ੍ਝਾਯਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯਧਾਰਣਪਰਿਚਯਪੁਚ੍ਛਾਦੀਹਿ। **ਇਤਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਵਟਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਧੁਰਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਗਨ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਤੇਵ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥੋ ਪਲਿਬੋਧੋ। ਯਥਾ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਆਗਤਤ੍ਥੇਰਾਨਂ, ਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਗਨ੍ਥਪਸੁਤਸ੍ਸ। **ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ,** ਸੁਤ੍ਤੁਪਦੇਸਾਨਂ ਵਾਰਾਨਞ੍ਚ ਸਦਿਸਤਾਯ ਬ੍ਯਾਮੁਯ੍ਹਨਤੋ। **ਪੁਨ ਨ ਓਲੋਕੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਥਧੁਰਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਗਾਮਵਾਸਿਕਤ੍ਥੇਰੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਵਾਸੀਹਿ। **ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਚਯਂ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਚਨਿਕਾਯਮਣ੍ਡਲੇ**ਤਿ ਦੀਘਾਗਮਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਿਕਾਯੇ ਸਿਕ੍ਖਿਤਪਰਿਸਾਯ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਸੁਵਣ੍ਣਭੇਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਭੇਰਿਂ। **ਕਤਮਾਚਰਿਯਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਕਤਮੇਸਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਕੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਚਰਿਯਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਕਥਾਮਗ੍ਗੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ। ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਤਿਪਿਟਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਕੋ,** ਤੇਪਿਟਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੀਠੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਤੋ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ **ਤਟ੍ਟਿਕਾਯ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। ਗਤਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਗਮਨੇਨ ਗਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਸ੍ਸ। **ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਪਚਿਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ। ਸਾਠੇਯ੍ਯਾਭਾਵਤੋ **ਉਜੁ**। ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਸ੍ਸ ਆਜਾਨਨਤੋ **ਆਜਾਨੀਯੋ**।

**ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਭਵਾ। **ਦੁਪ੍ਪਰਿਹਾਰਾ** ਬਹੁਪਰਿਸ੍ਸਯਤਾਯ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸਾ **ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕਦਾਰਕੋ, ਤਰੁਣਸਸ੍ਸਞ੍ਚ** ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਲਿਬੋਧੋ** ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸ, ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾਨਿਕਸ੍ਸ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਝਾਨਲਾਭੀ ਸਮਥਯਾਨਿਕੋਵ ਹੋਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਤੋ। **ਇਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਥਤ੍ਥਿਕੇਨ। **ਅਵਸੇਸਾ** ਨਵ ਪਲਿਬੋਧਾ।

## ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕਵਣ੍ਣਨਾ

**੪੨**. ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ, ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ। ਤੇਨ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ। ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਸਬ੍ਬੇ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਸਹਵਾਸੀਨਂ** ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ। **ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਤਂ **ਜਨੇਤਿ,** ਅਯਞ੍ਚ ਸਹਵਾਸੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਮਦ੍ਦਵਜਨਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ''ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ **ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਸਂਸਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੫;

ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੪.੬) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਅਨੋਲੀਨਵੁੱਤਿਕੋ ਹੋਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪੱਤ੍ਤਿਯਂ। **ਦਿਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ** ਪਗੇਵ ਇਤਰਾਨਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਸਮਣਕਰਣੀਯੇ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ। ਪੁਬ੍ਬਾਸੇਵਨਵਸੇਨ **ਅਤ੍ਥਯਿਤਬ੍ਬਂ**। ਯੋਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਂ ਯੋਗਾਨੁਯੋਗੋ, ਤਦੇਵ ਕਰਣੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਸ **ਯੋਗਾਨੁਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਾਨਂ** ਨਿਪ੍ਫੱਤ੍ਤਿਹੇਤੁ।

**ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਏਕਦਾਵ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਪਰਿਹਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਏਵਮਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਭਾਵਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚਾਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਂ, ਕਮ੍ਮਫਲਞ੍ਚ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਹੇਤੁਭੂਤਂ ਸੱਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤੇਸਿਤਂ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਸੱਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚੋਦਕੋ ਪਾਪਗਰਹੀ ਵੱਤ੍ਤਾ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ, ਸੁਤਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁੱਤ੍ਤਾਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਾਨਂ ਕਥਾਨਂ ਕੱਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਚਾਗਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿੱਤ੍ਤੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ ਅੱਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪਟਿਪੱਤ੍ਤਿਯਂ, ਸਤਿਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿੱਤ੍ਤੋ ਸਮਾਹਿਤਚਿੱਤ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਸਤਿਯਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੱਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਾਹਿਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕੱਗ੍ਗਚਿੱਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸੱਤ੍ਤੇ ਅਹਿਤੇ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਹਿਤੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤਂ ''ਪਿਯੋ...ਪੇ॰... ਨਿਯੋਜਕੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਂ ਪਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿੱਤ੍ਤਂ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਮਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤ੍ਤਂ। **ਕਾਰਕਭਾਵਂ** ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਪਕਾਸੇਤਿ** ਅੱਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਪੱਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮੋਘਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮੁੱਤ੍ਤੇਜਨਾਯ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾਯ ਚ, ਨਨੁ ਕਥੇਸਿ ਪਵੇਣਿਪਾਲਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਏਵਰੂਪੋਤਿ** ਪੇਸਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ। **ਤਨ੍ਤਿਧਰੋ**ਤਿ ਸੁੱਤ੍ਤਧਰੋ ਤਤ੍ਥ ਕੇਹਿਚਿਪਿ ਅਸਂਹੀਰੋ। **ਵਂਸਾਨੁਰਕ੍ਖਕੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਵਂਸਸ੍ਸ ਅਨੁਰਕ੍ਖਕੋ। **ਪਵੇਣਿਪਾਲਕੋ**ਤਿ ਪਵੇਣਿਯਾ ਆਚਰਿਯੁੱਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਲਕੋ। **ਆਚਰਿਯਮਤਿਕੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਮਤਿਯਂ ਨਿਯੁੱਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨਤਿਵੱਤ੍ਤਨਤੋ। ਨ ਅੱਤ੍ਤਨੋਮਤਿਂ ਪਕਾਸੇਤਿ ਕਥੇਤੀਤਿ **ਨ ਅੱਤ੍ਤਨੋਮਤਿਕੋ,** ਅੱਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿਂ ਪੱਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵੱਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵਾਦਯੋ''ਤਿਆਦਿ ਏਕਚ੍ਚਖੀਣਾਸਵਤੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਨੇ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵਾਦਯੋ**ਤਿ ''ਯਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵਾਦਿਕਾ। **ਉੱਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਵਿਸੋਧਿਤੱਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉੱਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ ''ਉੱਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਪਕਾਰਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ, ਤਦੱਤ੍ਥਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਤੋ ''ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਸਮਞ੍ਞਾਯ ਅੱਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੋਧਿਤੱਤ੍ਤਾ ਨਿੱਗ੍ਗਮ੍ਬਂ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੱਤ੍ਤਾ। **ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸੁੱਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਸੱਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਨਿਕਾਯੇਸੁ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਸੁੱਤ੍ਤਪਦਞ੍ਚੇਵ ਸੁੱਤ੍ਤਾਨੁਗਤਂ ਯੁੱਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ। **ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਂ ਯੁੱਤ੍ਤਿਂ ਮੱਗ੍ਗੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਸਮਾਦਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਮੱਗ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਧਿਂ ਮਹਾਮੱਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ।

**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ। **ਵੱਤ੍ਤਪਟਿਪੱਤ੍ਤਿਂ ਕੁਰੁਮਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਵਿਟ੍ਠਕਾਲੇ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵੱਤ੍ਤਂ, ਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਗਮਿਕਵੱਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰਹਂ ਤਂ ਤਂ ਵੱਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੇਨ। **ਸਬ੍ਬਪਾਰਿਹਾਰਿਯਤੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ , ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅੱਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਤੇਲਂ। **ਠਪੇਮੀ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਪਨਂ। ਯਂ ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਵੱਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞੱਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਕਦਿਵਸਂ ਸਾਯਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਨਾਪੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ਆਗਮਨਕਾਰਣਂ। ਸਪ੍ਪਾਯਵੇਲਾ** ਸਰੀਰਚਿੱਤ੍ਤਾਨਂ ਕੱਲ੍ਲਸਮਯੋ।

**ਚਰਿਯਾਵਣ੍ਣਨਾ**

**੪੩**. ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਰਾਗਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਚਰਣਂ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਰਾਗਚਰਿਯਾ,** ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਾਸਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ **ਦੋਸਚਰਿਯਾ**ਦਯੋ। ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਰਹਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾ ''ਰਾਗਮੋਹਚਰਿਯਾ ਦੋਸਮੋਹਚਰਿਯਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ** ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨ, ਯਥਾ ''ਰਾਗਦੋਸਚਰਿਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਚਰਿਯਾ''ਤਿਆਦਿ। ਇਮਾ ਏਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਰਾਗਾਦੀਨਂ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ **ਸਂਸਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਪਾਤਵਸੇਨ** ਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਿਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਯਾਤਿ। ਇਮਾ ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਂਸਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਪਾਤਵਸੇਨ। **ਸਂਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਜ੍ਜਨਂ ਮਿਸ੍ਸੀਕਰਣਂ ''ਰਾਗਸਦ੍ਧਾਚਰਿਯਾ ਦੋਸਸਦ੍ਧਾਚਰਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਨੇਕਾ**ਤਿ ਤੇਸਟ੍ਠਿ, ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕਾਪਿ ਵਾ, ਤਾ ਪਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਨ੍ਤੇਨ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਯਂ** ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **"ਪਕਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਸਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਨਾਯਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚਰਿਯਾਯ ਸਭਾਵਭੂਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾ** ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਹਿ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਧਿਕਤਾ, ਯਤੋ ਰਾਗਚਰਿਯਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਣ੍ਹਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਤਾਸਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਮੂਲਚਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਛਲ਼ੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ**। ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨੇਕਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਿਯੁਂ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਚ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਸਦ੍ਧਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ** ਰਾਗੁਸ੍ਸਨ੍ਨੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਤਦਨੁਗੁਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਯੋਗਤੋ ਅਧਿਕਭਾਵਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਰਾਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਗੁਣਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਸਿਨੇਹਪਰਿਯੇਸਨਾਪਰਿਚ੍ਚਜਨੇਹਿ ਸਭਾਗਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਭਾਗੋ ਹਿ ਦੂਰੇਪਿ ਆਸਨ੍ਨੇਯੇਵਾਤਿ ਸਭਾਗਤਾਲਕ੍ਖਣਮਿਧ ਆਸਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਿਨਿਯ੍ਹਨਂ ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਅਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਂ ਅਲ਼ੂਖਤਾ , ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਨ ਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਰਿਯੇਸਨਂ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ ਓਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਅਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਂ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਗਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਯਥਾ ਅਲ਼ੂਖਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਭਾਗਤਾ, ਏਵਂ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ ਸਭਾਗੋ**"ਤਿ।

**ਪਞ੍ਞਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ** ਦੋਸੁਸ੍ਸਨ੍ਨੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਤਦਨੁਗੁਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਯੋਗਤੋ ਅਧਿਕਭਾਵਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਦੋਸਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਗੁਣਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਅਨਲ੍ਲੀਯਨਪਰਿਯੇਸਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਹਿ ਸਭਾਗਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨਲ੍ਲੀਯਨਂ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧਵਸੇਨ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਤਾ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੇਸਨਂ ਯਥਾਭੂਤਦੋਸਪਵਿਚਯੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਅਭੂਤਦੋਸਨਿਜਿਗੀਸਾ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਞਾਣੁਤ੍ਰਾਸੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਅਹਿਤਾਧਾਨਵਸੇਨ ਛਡ੍ਡਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਯਥਾ ਅਨਲ੍ਲੀਯਨਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਭਾਗਤਾ, ਏਵਂ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤੋ ਸਭਾਗੋ**"ਤਿ।

**ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮੋਹੁਸ੍ਸਨ੍ਨੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਤਦਨੁਗੁਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਮੋਹਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਚਞ੍ਚਲਭਾਵੇਹਿ ਸਭਾਗਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਤਾਯ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹਤਾਵਸੇਨ ਬ੍ਯਾਕੁਲਤਾਯ। ਤਥਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਲਹੁਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਨ ਤਦਙ੍ਗਚਲਤਾਯ ਚਞ੍ਚਲਤਾ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਅਨੋਗਾਲ਼੍ਹਤਾਯਾਤਿ ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਯਥਾ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਭਾਗਤਾ, ਏਵਂ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ ਸਭਾਗੋ**"ਤਿ।

**ਤਣ੍ਹਾ ਰਾਗੋਯੇ**ਵ ਸਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਗਚਰਿਯਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਯਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਰਾਗੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਦੋਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦ੍ਵਯਂ। **ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ, ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਚ ਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਰਾਗਦੋਸੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਮੋਹਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਚਰਿਯਾਭਾਵੋ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਮੋਹਸ੍ਸੇਵ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ। ਏਵਂ ਰਾਗੇਨ ਸਤਿਪਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੇ ਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਸੁਂ ਚਰਿਯਾਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਰਾਗਪਟਿਘਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਵਿਯ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋ

ਇਮੇਸਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂਯੇਵ ਆਵੇਣਿਕੋ ਚਰਿਯਟ੍ਠੋਤਿ, ਨਤ੍ਥੇਵ ਮਾਨਚਰਿਯਾ। ਯਤੋ ਚਰਿਯਾ ‘‘ਪਕਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਕਤਿ ਚ ਸਭਾਵੋਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਵਿਸੁਂ ਚਰਿਯਾਭਾਵਾਭਾਵੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਮੋਹਚਰਿਯਨ੍ਤੋਗਧਾਵ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਮੋਹਨਿਦਾਨਤ੍ਤਾ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ ਮੋਹਨਿਦਾਨਤ੍ਤਾ, ਮੋਹਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ।

**੪੪. ਕਿਂ ਸਪ੍ਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸਂ ਸੇਨਾਸਨਾਦਿਸਪ੍ਪਾਯਂ। **ਪੁਬ੍ਬਾਚਿਣ੍ਣਂ** ਪੁਰਿਮਜਾਤੀਸੁ ਆਚਰਿਤਂ। **ਏਕਚ੍ਚੇ**ਤਿ **ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਂ** ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤੇਨ ਹਿ ਵਿ**ਮੁਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇ** ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰਾ**ਤਿ **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸੂਚਨਤ੍ਥੋ। **ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗੋ** ਮਨਾਪਕਿਰਿਯਾ। **ਸੁਭਕਮ੍ਮਬਹੁਲੋ** ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸੋਭਨਕਮ੍ਮਕਾਰੀ। ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਰਾਗਚਰਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗਸੁਭਕਮ੍ਮਬਹੁਲਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਸਗ੍ਗਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ। ਏਤੇਨ ਅਸਤਿ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਾਮੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਨ ਤੇਸਂ ਲੁਦ੍ਧਤਾ, ਲੁਦ੍ਧਭਾਵਹੇਤੁਕਾ ਚ ਰਾਗਚਰਿਯਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਇਤਰੇ**ਤਿ ਛੇਦਨਾਦਿਕਮ੍ਮਬਹੁਲਾ ਨਿਰਯਾਦਿਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨਾ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਦੋਸਮੋਹਚਰਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਧਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਸ੍ਸ ਕੋਧਨਭਾਵੇ, ਮੂਲ੍ਹਭਾਵੇ ਚ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਦੋਸਮੋਹਚਰਿਤਤਾਯਪਿ ਅਨੇਕਂਸਿਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਧਾਤੂਨਂ ਉਸ੍ਸਦਨਿਯਮੋ ਯਦਿ ਪਮਾਣਤੋ, ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ, ਸੋਪਿ ਏਕਂਸਿਕੋ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਉਸ੍ਸਦਨਿਯਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਧਾਤੂਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ। **ਦੋਸਨਿਯਮੇ**ਤਿ ਸੇਮ੍ਹਾਦਿਦੋਸਾਧਿਕਤਾਯ ਰਾਗਾਦਿਚਰਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦੋਸਵਸੇਨ ਚਰਿਯਾਨਿਯਮੇ ‘‘ਸੇਮ੍ਹਾਧਿਕੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਸੇਮ੍ਹਾਧਿਕੋ ਮੋਹਚਰਿਤੋ’’ਤਿ, ‘‘ਵਾਤਾਧਿਕੋ ਮੋਹਚਰਿਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਵਾਤਾਧਿਕੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਤਮ੍ਪਿ** ਦੋਸਵਸੇਨ ਨਿਯਮਵਚਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੁਦ੍ਧਮੇ**ਵ। **ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਰਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ, ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਉਸ੍ਸਦਕਿਤ੍ਤਨੇ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਕਥਾਯਂ ਗਹਿਤਉਸ੍ਸਦਕਿਤ੍ਤਨੇ। **ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਲੋਭਾਦਿਹੇਤੁਨਿਯਾਮੇਨ। **ਨਿਯਾਮੋ**ਤਿ ਚ ਤੇਸਂਯੇਵ ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਪਟਿਨਿਯਤੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾਦਿਸਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਲੋਭੋ ਉਸ੍ਸਦੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਾ**, ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਲੋਭਾ, ਲੋਭਾਧਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਮੋਹੁਸ੍ਸਦਾ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਯੇ ਇਮੇ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਤਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵੋਮਿਸ੍ਸਤੋ ਚ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਭੇਦਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸ੍ਵੇਵ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਫਲਭੂਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਤਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨੇਸਂ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਤਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾਦਿਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਸ੍ਸ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਵੇਲਾਯਂ। **ਲੋਭੋ ਬਲਵਾ**ਤਿ ਲੋਭੋ ਤਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਅਲੋਭੋ ਮਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਲੋਭੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ। ਕਥਂ ਪਨੇਤੇ ਲੋਭਾਲੋਭਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ‘‘ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣਂ ਪਨ ਆਯੂਹਨਪਕ੍ਖਿਯਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਰਿਯਾਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤੁਂ **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ**। ਯੋ ਹਿ ‘‘ਏਵਂਸੁਨ੍ਦਰਂ ਏਵਂਵਿਪੁਲਂ ਏਵਂਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਲੋਭੋ, ਸੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲੋਭਂ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਾਦਿਸਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਚ **ਅਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਾਨਂ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਅਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾਨਞ੍ਚ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਲੋਭਾਦਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਤਾ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੁਨਾ। **ਸੁਖਸੀਲੋ**ਤਿ ਸਖਿਲੋ। ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ “**ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ**”ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਦਤਿ।

**ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਮਨ੍ਦਾ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਲੋਭਦੋਸੇ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਮੋਹੋ ਪਨ ਬਲਵਾ ਮੋਹਂ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਾਰੇ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤਿਦੇਸਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਕੋਧਨੋ। **ਦਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ।

**ਸੀਲਕੋ**ਤਿ ਸੁਖਸੀਲੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੋਭੵਸੇਨ, ਦੋਸਮੋਹਲੋਭਦੋਸਲੋਭਮੋਹਦੋਸਮੋਹਲੋਭਦੋਸਮੋਹੵਸੇਨਾਤਿ ਤਯੋ ਏਕਕਾ, ਤਯੋ ਦੁਕਾ, ਏਕੋ ਤਿਕੋਤਿ ਲੋਭਾਦਿਉਸ੍ਸਦੵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇਯੇੵ ਸਤ੍ਤ ੵਾਰਾ, ਤਥਾ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਅਲੋਭਾਦਿਉਸ੍ਸਦੵਸੇਨਾਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ੵਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੋਭਦੋਸਾਮੋਹਾ, ਅਲੋਭਾਦੋਸਮੋਹਾ, ਅਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਬਲੵਨ੍ਤੋਤਿ ਆਗਤੇਹਿ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਤਤਿਯਦੁਤਿਯਪਠਮੵਾਰੇਹਿ ਦੋਸੁਸ੍ਸਦਮੋਹੁਸ੍ਸਦਦੋਸਮੋਹੁਸ੍ਸਦੵਾਰਾ ਗਹਿਤਾ ਏੵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਲੋਭਾਦੋਸਮੋਹਾ, ਲੋਭਦੋਸਾਮੋਹਾ, ਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲੵਨ੍ਤੋਤਿ ਆਗਤੇਹਿ ਤਤਿਯਦੁਤਿਯਪਠਮੵਾਰੇਹਿ ਅਦੋਸੁਸ੍ਸਦਅਮੋਹੁਸ੍ਸਦਅਦੋਸਾਮੋਹੁਸ੍ਸਦੵਾਰਾ ਗਹਿਤਾ ਏੵਾਤਿ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇਸੁ ਤਯੋ ਤਯੋ ੵਾਰੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੇ ਕਤ੍ੵਾ ਅਟ੍ਠੇੵ ੵਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਉਭਯੇਸਂ ਮਿਸ੍ਸਤਾੵਸੇਨ ਲੋਭਾਲੋਭੁਸ੍ਸਦੵਾਰਾਦਯੋ ਅਪਰੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ ੵਾਰਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ ਏੵ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਨ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਅੵਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ ''ਲੋਭੋ ਚ ਬਲੵਾ, ਅਲੋਭੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੵਸੇਨ ੵਾ ਹਿ ਏਤੇਸਂ ਬਲੵਦੁਬ੍ਬਲਭਾੵੋ, ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੵਸੇਨ ੵਾ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਭਸ੍ਸ ਤਾੵ ਪਟਿਪਕ੍ਖੵਸੇਨ ਅਲੋਭੇਨ ਅਨਧਿਭੂਤਤਾਯ ਬਲੵਭਾੵੋ, ਤਥਾ ਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਅਦੋਸਾਮੋਹੇਹਿ। ਅਲੋਭਾਦੀਨਂ ਪਨ ਲੋਭਾਦਿਅਭਿਭੵਨਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਮਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪੵਤ੍ਤਿੵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਤੋ ਬਲੵਭਾੵੋ। ਤੇਨ ੵੁਤ੍ਤਂ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਲੋਭੋ ਬਲੵਾ ਅਲੋਭੋ ਮਨ੍ਦੋ, ਅਦੋਸਾਮੋਹਾ ਬਲੵਨ੍ਤੋ ਦੋਸਮੋਹਾ ਮਨ੍ਦਾ''ਤਿ। ਸੋ ਚ ਨੇਸਂ ਮਨ੍ਦਬਲੵਭਾੵੋ ਪੁਰਿਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਤਥਾ ਆਸਯਸ੍ਸ ਪਰਿਭਾੵਿਤਤਾਯ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਯੋ ਲੁਦ੍ਧੋਤਿ** ੵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋ ਉਸ੍ਸਦਕਿਤ੍ਤਨੇ ''ਲੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ੵੁਤ੍ਤੋ, **ਅਯਂ** ਇਧ ਚਰਿਯਾੵਿਚਾਰੇ "**ਰਾਗਚਰਿਤੋ**"ਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦੁਟ੍ਠਦਨ੍ਧਾ**ਤਿ ''ਦੁਟ੍ਠੋ, ਦਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਚ ੵੁਤ੍ਤਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਦੋਸਮੋਹਚਰਿਤਾ। ਪਞ੍ਞੵਾ**ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ। ਯਤੋ ਸਦ੍ਧਾੵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ ੵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ **ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤੋ**ਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਨਂ ਬਲੵਭਾੵੋ ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਯ ੵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਲੁਦ੍ਧਅਦੁਟ੍ਠਾ ਪਸਨ੍ਨਪਕਤਿਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾ**"ਤਿ।

ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ੵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਾਮੵਸੇਨੇੵ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਾਦਿਕੇਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ** ੵਾ"ਤਿਆਦਿ ੵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਮੋਹਪਰਿੵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਮੋਹਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦਤ੍ਤਯੇਪਿ ਏਸੇੵ ਨਯੋ। **ਲੋਭਾਦਿਨਾ ੵੋਮਿਸ੍ਸਪਰਿੵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲੋਭਮੋਹਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਅੵਿਰੁਦ੍ਧੵੋਮਿਸ੍ਸਪਰਿੵਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅੵਿਰੋਧੋ ਚ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੵਸੇਨ ਅਪ੍ਪੵਤ੍ਤਿਯਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਗੋਤ੍ਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾੵਾਨੇੵ। ਏਕਂਸੇਨ ਚ ਮਿਸ੍ਸਕਚਰਿਯਾਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਾਮੇਨ ਚਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਤਥਾ ਚੇੵ ਉਸ੍ਸਦਕਿਤ੍ਤਨਂ ਪੵਤ੍ਤਂ ਯਥਾਰਹਂ ਲੋਭਾਲੋਭਾਦੀਨਂ ੵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾੵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੩੨) –

> ''ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜੵਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ੵੇ ਹੇਤੂ ਅਕੁਸਲਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ੵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ੵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ –

ਆਦਿ । ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਨਿਯਾਮੇਨ ਚ ਯਥਾ ਤਿਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾੵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ, ਨ ਤਥਾ ਦੁਹੇਤੁਕਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਚ ਦੁਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਨੇਪਕ੍ਕਂ, ਨ ਤਥਾ ਅਹੇਤੁਕਸ੍ਸ। ਏੵਂ ਲੋਭੁਸ੍ਸਦਾਦਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਰਾਗਚਰਿਤਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਯਥਾੵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਗਮੵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏੵਂ ਲੋਭਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ ੵੁਤ੍ਤਂ।

**੪੫. ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨੇ। **ਨਯੋ**ਤਿ ਜਾਨਨਨਯੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮਮੁਖੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨਾਹ **"ਚਰਿਯਾਯੋ ਵਿਭਾਵਯੇ"**ਤਿ। **ਪਕਤਿਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮੇਨ ਸਭਾਵਗਮਨੇਨ। **ਚਾਤੁਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਰਭਾਵੇਨ ਸਿਙ੍ਗਾਰੇਨ। **ਉਕ੍ਕੁਟਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਮਜ੍ਝਂ। **ਖਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਭੂਮਿਂ ਖਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। **ਅਨੁਕਡ੍ਢਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਦਨਿਕ੍ਖੇਪਸਮਯੇ ਕਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਾਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਦਂ ਅਨੁਕਡ੍ਢਿਤਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਞ੍ਛਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਰਿਬਜਾਕੁਲਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਆਲੁਲ਼ਿਤਾਯ। **ਛਮ੍ਭਿਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। ਭੀਤੋ ਵਿਯਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਸਹਸਾਨੁਪੀਲ਼ਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਪਾਦੇਨ, ਪਣ੍ਹਿਯਾ ਚ ਸਹਸਾਵ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤਂ। **ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਨਸ੍ਸ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ। **ਇਦਮੀਦਿਸਂ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਦਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਦਤਿ।

**ਪਾਸਾਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਾਵਹਂ। **ਮਧੁਰਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰਂ। **ਥਦ੍ਧਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਥਮ੍ਭਿਤਾਕਾਰਂ। **ਅਤਰਮਾਨੇ**ਤਿ ਨਤਰਮਾਨੋ, ਸਣਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਓਧਾਯ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਯਪਸਾਰਣਲਕ੍ਖਣਾਯ ਨਿਪਜ੍ਜਾਯ ਸੇਯ੍ਯਾਯ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ **ਸਯਤਿ** ਨਿਦ੍ਦਾਯਤਿ। **ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯੋ**ਤਿ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯੋ ਅਵਸੋ ਵਿਯ ਸਹਸਾ ਪਤਿਤਕਾਯੋ। **ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੂਪਸਨ੍ਨਿਵੇਸਂ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਖਿਤ੍ਤਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੋ।

**ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **ਆਲੋਲ਼ਯਮਾਨੇ** ਵਾਲਿਕਾਕਚਵਰਾਨਿ ਆਕੁਲਯਨ੍ਤੋ।

**ਨਿਪੁਣਮਧੁਰਸਮਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ**ਤਿ ਸੁਕੋਸਲ੍ਲਂ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਅਵਿਸਮਂ ਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਞ੍ਚ ਕਰਣਸੀਲੋ। **ਗਾਲ਼੍ਹਥਦ੍ਧਵਿਸਮਕਾਰੀ**ਤਿ ਥਿਰਂ ਅਸਿਥਿਲਂ ਵਿਸਮਞ੍ਚ ਕਰਣਸੀਲੋ। **ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ** ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

**ਮੁਖਪੂਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਸ੍ਸ ਪੂਰਣਂ ਮਹਨ੍ਤਂ। **ਅਰਸਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**ਤਿ ਨਰਸਪਟਿਸਂਵੇਦੀ। **ਭਾਜਨੇ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭੋਜਨਭਾਜਨੇ ਸਿਤ੍ਥਾਨਿ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ। **ਮੁਖਂ ਮਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਹਿਮੁਖਂ ਮਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ।

**ਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਸਹਨੇਨ ਖੇਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ। **ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਭੂਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ। ਅਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਕੇਚਿ।

**ਮਾਯਾਦੀ**ਸੁ ਸਨ੍ਤਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਦਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਮਾਯਾ**। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਪਕਾਸਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ**। ਉਨ੍ਨਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਾਨੋ**। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਾਮੁਖੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਲਕ੍ਖਣਾ **ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ**। ਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਾਮੁਖੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਲਕ੍ਖਣਾ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ**। ਸਕਲਾਭੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ**। ਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਿਙ੍ਗਂ,** ਸਿਙ੍ਗਾਰਤਾਨਾਗਰਿਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਿਲੇਸਸਿਙ੍ਗਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਸ੍ਸ, ਚੀਵਰਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਚ ਮਣ੍ਡਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ **ਚਾਪਲ੍ਯਂ। ਏਵਮਾਦਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਮਦਪ੍ਪਮਾਦਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਪਰਾਪਰਾਧਸ੍ਸ ਉਪਨਯ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਉਪਨਾਹੋ**। ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਮਕ੍ਖਣਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਕ੍ਖੋ**। ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਡਂਸਿਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਲ਼ਾਸੋ**। ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਉਸੂਯਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਇਸ੍ਸਾ**। ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਇਧ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਨਂ **ਥਿਨਂ**। ਅਸਤ੍ਤਿਵਿਘਾਤੋ **ਮਿਦ੍ਧਂ**। ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮੋ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ**। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ**। ਸਂਸਯੋ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**। ਅਯੋਨਿਸੋ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹੋ **ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿਤਾ**। ਯਥਾਗਹਿਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਿਵੇਠਿਯਤਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਤਾ**। ਇਧ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮੁਟ੍ਠਸਚ੍ਚਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਾਗਤਾ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ। ਯਥਾ ਮਾਯਾਦਯੋ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਯਥਾ **ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾ**ਦਯੋ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਪਸਾਦਨੀਯਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ। **ਸਂਵੇਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾਨਿ** ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ। **ਕੁਸਲਾਨੁਯੋਗੇ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਭਾਵਨਾਯਂ। ''ਏਵਞ੍ਚ ਏਵਞ੍ਚ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨਂ **ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਮਾਯਨਾ**। ਤਥਾਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਅਨੁਟ੍ਠਾਨਂ **ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਨਾ। ਹੁਰਾਹੁਰਂ ਧਾਵਨਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਵੋਸਗ੍ਗੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਇਦਂ ਪੁਰੇ ਚਿਤ੍ਤਮਚਾਰਿ ਚਾਰਿਕਂ, ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਯਤ੍ਥਕਾਮਂ ਯਥਾਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੨੬), ''ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫) ਚ।

ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿ ਚ ਪਾਲਿਯਂ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਮੇਵਾਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ **"ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਗਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਨ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਨੇ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਧਾਯ ਭਾਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਦਕਾਰਿਨੋ। **ਭਿਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦਯੋ**ਤਿ ਚਾਤੁਰਿਯੇਨ ਅਚਾਤੁਰਿਯੇਨ ਸਣਿਕਂ, ਸਹਸਾ ਚ ਗਮਨਾਦਯੋ। **ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਦਿਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ।

**੪੬. ਸਪ੍ਪਾਯਂ** ਹਿਤਂ, ਕਿਲੇਸਵਿਘਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਧੋਤਵੇਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਰਿਕ੍ਖੇਪਵੇਦਿਕਂ। **ਭੂਮਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਤਲੇਯੇਵ ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਂ ਉਪਰਿਮਤਲਰਹਿਤਂ। ਏਕਤੋ ਓਨਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੇ ਅਕਤਭਿਤ੍ਤਿਭੂਮਿਪਰਿਕਮ੍ਮੋ **ਅਕਤਪਬ੍ਭਾਰੋ। ਜਤੁਕਾਭਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋਮੁਖਾਹਿ ਓਲਮ੍ਬਮਾਨਮੁਖਾਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਗ੍ਗੁਲੀਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। **ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਂ। **ਉਜ੍ਜਙ੍ਗਲਂ** ਲੂਖਧੂਸਰਂ ਛਾਯੂਦਕਰਹਿਤਂ। ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਿਭਯੇਨ **ਸਾਸਙ੍ਕਂ। ਦੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੂਪਂ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਨ੍ਦਰਵਣ੍ਣਂ, ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ। ਜਾਲਾਕਾਰੇਨ ਕਤਪੂਵਂ **ਜਾਲਪੂਵਂ। ਸਾਣਿ ਵਿਯ ਖਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਣਿਫਲਕੋ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ। ਭਾਰਿਕਭਾਵੇਨ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਤੁਨ੍ਨਕਰਣੇਨ ਚ **ਕਿਚ੍ਛਪਰਿਹਰਣਂ। ਆਣਿਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ**ਤਿ ਆਣਿਨਾ, ਗਣ੍ਠਿਯਾ ਚ ਹਤਸੋਭੋ। ਇਦਂ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

**ਦਿਸਾਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਸਾਭਿਮੁਖਂ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਾਭਿਮੁਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਹਾਕਸਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਂ। **ਸੇਸਂ** ਸੇਨਾਸਨਾਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ, ਤਂ ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ।

**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਧਾਵਨਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ** ਯਥਾ ਤਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ **ਮੇਘਿਯਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। ਦਰੀਮੁਖੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਵਿਵਰੇ। **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਸਰਾਵਮਤ੍ਤਂ।

ਪਭੇਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਨਿਦਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਿਭਾਵਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਵਿਭਾਵਨਾ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਰਾਗਚਰਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਜਾਨਨਵਿਭਾਵਨਾ। ਏਕਚ੍ਚਕਸਿਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨ ਚ ਤਾਵ ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਆਵਿਕਤ"**ਨ੍ਤਿ।

## ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

**੪੭. ਸਙ੍ਖਾਤਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ''ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ। ''ਏਤ੍ਥ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਵਹਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਾਜ੍ਝਾਨਾਵਹਾਨੀ''ਤਿ **ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਤੋ**। ''ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਦੁਕਤਿਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਸਕਲਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨੀ''ਤਿ **ਝਾਨਪ੍ਪਭੇਦਤੋ**। ''ਏਤੇਸੁ ਅਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਏਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ**। ''ਏਤ੍ਤਕਾਨੇਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ

ਵ**ਡ੍ਢਨਾਵਡ੍ਢਨਤੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਸੇਨ, ਚਲਿਤਾਚਲਿਤਵਸੇਨ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗਤੋ। **ਭੂਮਿਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੂਮਿਵਿਭਾਗਤੋ। **ਗਹਣਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਵਿਭਾਗਤੋ। **ਪਚ੍ਚਯਤੋ**ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। **ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਯਾਦੀਨੰ ਅਨੁਕੂਲਭਾਵਤੋ।

**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਵਨ੍ਤੋ, ਤੇਸੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੂ**ਤਿ ਤਿਕਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ, ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਿਕੇਸੁ ਆਨਾਪਾਨਕਸਿਣੇਸੁ। **ਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸੇਸੁ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਹਦਯਰੂਪਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਕਸਿਣਫਰਣੰ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਓਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਿਤੋਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਰੇਨੇਵ ਤਾਨਿ ਉਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਕੋਚਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਕੋਚਿ ਗੁਣੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਆਨਿਸੰਸਾਭਾਵਾ ਚਾ**"ਤਿ। "**ਤੇਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵ ਆਨਿਸੰਸਾਭਾਵੰ ਵਿਵਰਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਡ੍ਢਿਤੇਸੁ ਕੁਣਪਰਾਸਿਯੇਵ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਅਵਡ੍ਢਿਤੇਪਿ ਕਾਮਰਾਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਨਿਸੰਸਾਭਾਵੋ। **ਵਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਸੁਪਾਕਟਾ, ਵਡ੍ਢਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲੰ ਅਨਵਸੇਸੰ। "**ਪਥਵਿੰ ਇਮ**"ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਲਾਭਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਾਤਿਸਯੰ ਲਾਭਿਤਾਯ, ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਵਸਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਪਰਮਾਯ ਵਸਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲੇ ਅਸ੍ਸੰ ਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਠਿਤੋਪਿ ਤੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇਵ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢਿਤੰ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੂ**"ਤਿਆਦਿ।

ਵੁ**ਤ੍ਤਾ**ਤਿ **ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੇ** ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਮਹਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਿਪੁਲੇ। ਨਿਨ੍ਨਥਲਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਏਕਦੇਸੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਗਹਣਵਸੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਮਹਨ੍ਤੇ** ਵਾ ਸਰੀਰੇ। **ਅਪ੍ਪਕੇ**ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੇ **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਪ੍ਪਕੇ** ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਦਾਰਕਸਰੀਰੇ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਸੁਭਰਾਸਿ ਏਵ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਨ ਚ ਕੋਚਿ ਆਨਿਸੰਸੋ''ਤਿ ਵੁ**ਤ੍ਤੰ** ਆਦੀਨਵੰ।

**ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵਿਵਰਿਤੁੰ "**ਕਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਿਚੁਪਿਣ੍ਡਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾਤਸਙ੍ਘਾਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਵਾਤਰਾਸਿਯੇਵ ਵਡ੍ਢਤੀ**"ਤਿ। **ਓਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਓਕਾਸੇਨ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ। ਵਾਯੋਕਸਿਣਵਡ੍ਢਨੇ ਵਿਯ ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਗੁਣੋ, ਕੇਵਲੰ ਵਾਤਵਡ੍ਢਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਸਾਦੀਨਵਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨੰ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। **ਨ ਚ ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਰਾਸਿਵਡ੍ਢਨੇਨ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਵਡ੍ਢਨੇ ਵਿਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕਾਵਾਸਦ੍ਵਿਆਵਾਸਾਦਿਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਯੰ। **ਯਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਯੰ ਯੋਗੀ। ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੇਨੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਥੰ ਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪੇਤ੍ਥ ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨਾ**"ਤਿ, ਕਤਿਪਯੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਬਹੁਕੇ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਕਾਸੰ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਤ੍ਤਾ** ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਵਾ ਯੰ ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਜਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਵਡ੍ਢੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਨ ਇਤਰਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ**

**ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੰ ਵਡ੍ਢੇਤੁ**''ਨ੍ਤਿ। ਆਰੁਪ੍ਪਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੇ, ਵਿਪੁਲਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੇਸਾਨਿ** ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਨਿ ਦਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵਾ।

**ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੀ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। **ਸੇਸਾਨਿ** ਅਟ੍ਠਾਰਸ। **ਸੇਸਾਨਿ ਛਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਸੇਸਾਨਿ ਛ। ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਪੁਬ੍ਬਤਾਯ **ਵਿਪੁਬ੍ਬਕੰ**। ਪਗ੍ਘਰਮਾਨਲੋਹਿਤਤਾਯ **ਲੋਹਿਤਕੰ**। ਕਿਮੀਨੰ ਪਚਲਨੇਨ **ਪੁਲੁਵਕੰ,** ਚਲਿਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਾਤਪਾਨਵਿਵਰਾਦੀਹਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚਲਨਾਕਾਰੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ **ਓਭਾਸਮਣ੍ਡਲਾਰਮ੍ਮਣ**ਮ੍ਪਿ ਚਲਿਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ। **ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਨ੍ਤੰ ਨਿਚ੍ਚਲਮੇਵ।

**ਦੇਵੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇਸੁ, ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਭਾਨੰ ਪਟਿਕੂਲਸ੍ਸ ਚ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਭਾਵਤੋ "**ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਦਿਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ। **ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯਾ। ਉਚ੍ਛੁਸਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਪਚਲਮਾਨਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਵਾਯੋਕਸਿਣੰ ਦਿਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ। **ਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਨ ਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੇ ਤਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ, ਕਸਿਣੇਸੁ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਞ੍ਚ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ।

**ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੰ, ਝਾਨਾਨਞ੍ਚ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ।

"**ਏਕਾਦਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਨੁਕੂਲਾਨੀ**"ਤਿ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ ਚੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਕੂਲਾਨਿ** ਰਾਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਕੂਲਾਨੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁ। **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਅਪੇਕ੍ਖੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਏਕਨ੍ਤਿ, ਨ ਮੋਹਚਰਿਤਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਾਪੇਕ੍ਖੰ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਕੂਲਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ । "**ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ**"ਤਿ ਇਦੰ ਅਤਿਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕੰ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤਿਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਸਬ੍ਬਚਰਿਤਾਨੰ ਅਨੁਕੂਲਾਨਿ। ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੰ, **ਅਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਅਧਿਕਪਮਾਣੰ। **ਪਰਿਤ੍ਤੰ** ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਸਰਾਵਮਤ੍ਤੰ, **ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ** ਅਧਿਕਪਮਾਣੰ ਖਲਮਣ੍ਡਲਾਦਿਕਸਿਣਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ।

**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਉਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ, ਵੀਰਿਯੰ; ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਉਪਰਿ। **ਅਸੁਭਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾ ਏਕਾਦਸਸੁ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਾ। **ਮੇਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੋਧਿਸੋ, ਓਧਿਸੋ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸੋਲਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੭; ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੭) ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। **ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਨਵਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਏਕਸ੍ਸ ਚਤੁਚਰਿਯਤਾਯ। ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਨੀ''ਤਿ।

**ਏਕਸ੍ਸੇ**ਵ **ਸਤ੍ਤ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ**, ਨ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਰਾਹੁਲੋ ਸਬ੍ਬਚਰਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਚਨਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ''ਅਸੁਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਸੁਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਮਤ੍ਤੇ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਤਥਾਵਚਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੋ ਪਨ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਏਵ।

**੪੮**. ''ਪਿਯੋ ਗਰੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੭) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ**। ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਸਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਮੇ**ਵ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ''ਏਵਂ ਬਹੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋਯਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਠਾਨੇਯੇਵ ਮਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤੋ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

**ਅਤਜ੍ਜਨੀਯੋ**ਤਿ ਨ ਤਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਤਜ੍ਜਨੀਯਭਾਵੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਯ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਆਚਰਿਯੇ ਅਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮਤਾਯ ਵਾਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦੁਬ੍ਬਚੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੋ ਹਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਤਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਯੋ ਵਾ ''ਕਿਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਅਤਜ੍ਜਨੀਯੋ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਧਮ੍ਮੇਨ। **ਗੂਲ੍ਹਂ ਗਨ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗਨ੍ਥਂ, ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਸਹਿਤਂ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ।

**ਤੁਮ੍ਹਾਕਮਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ''ਸਤਪੋਰਿਸੇ ਪਪਾਤੇ ਪਤਨੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਵੁਤ੍ਤੇ। **ਘਂਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਮਨੁਸ੍ਸਕਕ੍ਕੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਘਂਸੇਨ੍ਤੋ **ਨਿਰਵਸੇਸਂ** ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ **ਖੇਪੇਤੁਂ ਉਸ੍ਸਹੇਯ੍ਯਂ**। ''ਮਮ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੁਨ੍ਧਨੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕੋਚਿ ਰੋਗਵੂਪਸਮਾਦਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਵੁਤ੍ਤੇ। ਤੀਹਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਆਚਰਿਯੇ ਭਤ੍ਤਿਪਵੇਦਨਮੁਖੇਨ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਏਵ ਪਵੇਦਿਤੋ।

**੪੯**. ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਤ੍ਥ ਸੇਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੋ ''ਮਿਗਾਸਯੋ'' ਵਿਯ, ਆਸਯੋ ਏਵ **ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ ਵਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਨ੍ਨੋ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦੁਵਿਧੋ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੇਨਾ''ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਨਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਲੋਭਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਛਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਅਲੁਬ੍ਭਨਾਦੀਹਿ ਛਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਸਾਧਨਵਸੇਨ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਤੇਨ। ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਹਿ ਅਨੇਕਦੋਸਵਿਧਮਨਤੋ, ਅਨੇਕਗੁਣਾਵਹਤੋ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬਹੁਕਾਰਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਯੋਗਿਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਮੂਲਰਾਸੀਵਣ੍ਣਨਾ) –

> ''ਅਲੋਭੋ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਅਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਮਲਸ੍ਸ, ਅਮੋਹੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਭਾਵਨਾਯ। ਅਲੋਭੋ ਚੇਤ੍ਥ ਦਾਨਹੇਤੁ, ਅਦੋਸੋ ਸੀਲਹੇਤੁ, ਅਮੋਹੋ ਭਾਵਨਾਹੇਤੁ। ਤੇਸੁ ਚ ਅਲੋਭੇਨ ਅਨਧਿਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਲੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਧਿਕਗ੍ਗਹਣਤੋ, ਅਦੋਸੇਨ ਅਨੂਨਂ ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਊਨਗ੍ਗਹਣਤੋ, ਅਮੋਹੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਤੋ।

> ''ਅਲੋਭੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਦੋਸਂ ਦੋਸਤੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਦੋਸੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਦੋਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। ਅਦੋਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਗੁਣਂ ਗੁਣਤੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗੁਣੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਹਿ ਗੁਣਂ ਮਕ੍ਖੇਤਿ। ਅਮੋਹੇਨ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਂ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਤੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ , ਮੂਲ੍ਹੋ ਹਿ ਤਚ੍ਛਂ 'ਅਤਚ੍ਛ'ਨ੍ਤਿ, ਅਤਚ੍ਛਞ੍ਚ 'ਤਚ੍ਛ'ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਲੋਭੇਨ ਚ ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ ਲੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਸਹਨਤੋ ਚ, ਅਦੋਸੇਨ ਅਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਪਯੋਗਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਅਪ੍ਪਿਯਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਹਨਤੋ ਚ, ਅਮੋਹੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਾਲਾਭਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਹਿ 'ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ'ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ।

‘‘ਅਲੋਭੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ ਅਲੋਭਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ, ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਚ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਅਦੋਸੇਨ ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ ਤਿਕ੍ਖਦੋਸਸ੍ਸ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਰਾਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਅਮੋਹੇਨ ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹਮਰਣਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਚ ਤਂ ਅਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। ਅਲੋਭੇਨ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਮੋਹੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਅਦੋਸੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸੁਖਸਂਵਾਸਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਵਿਸੇਸਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਲੋਭੇਨ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਲੋਭੋ। ਅਦੋਸੇਨ ਨਿਰਯੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੇਨ ਹਿ ਚਣ੍ਡਜਾਤਿਤਾਯ ਦੋਸਸਦਿਸਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਦੋਸੋ। ਅਮੋਹੇਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੇਨ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮੋਹਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਚ ਅਮੋਹੋ। ਏਤੇਸੁ ਚ ਅਲੋਭੋ ਰਾਗਵਸੇਨ ਉਪਗਮਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਕਰੋ, ਅਦੋਸੋ ਦੋਸਵਸੇਨ ਅਪਗਮਨਸ੍ਸ, ਅਮੋਹੋ ਮੋਹਵਸੇਨ ਅਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ।

‘‘ਤੀਹਿਪਿ ਚੇਤੇਹਿ ਯਥਾਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਞ੍ਞਾ ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮਾ ਚ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਞ੍ਞਾਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਲੋਭੇਨ ਪਨ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਅਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਦੋਸੇਨ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਮੋਹੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ। ਤਥਾ ਅਲੋਭੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਕਾਯਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਭੇਦਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਦੋਸੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਕਾਯਗਨ੍ਥਸ੍ਸ, ਅਮੋਹੇਨ ਸੇਸਗਨ੍ਥਦ੍ਵਯਸ੍ਸ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਨੁਭਾਵੇਨ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸੇਵ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਲੋਭੋ ਚੇਤ੍ਥ ਆਰੋਗ੍ਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਲੋਭਨੀਯਮ੍ਪਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਤੇਨ ਅਰੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਅਦੋਸੋ ਯੋਬ੍ਬਨਸ੍ਸ, ਅਦੁਟ੍ਠੋ ਹਿ ਵਲਿਤਪਲਿਤਾਵਹੇਨ ਦੋਸਗ੍ਗਿਨਾ ਅਡਯ੍ਹਮਾਨੋ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਯੁਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਮੋਹੋ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯ, ਅਮੂਲ਼੍ਹੋ ਹਿ ਹਿਤਾਹਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਅਹਿਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ, ਹਿਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੋ ਦੀਘਾਯੁਕੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਅਲੋਭੋ ਚੇਤ੍ਥ ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਗੇਨ ਭੋਗਪਟਿਲਾਭਤੋ, ਅਦੋਸੋ ਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤੋ, ਅਪਰਿਹਾਨਤੋ ਚ, ਅਮੋਹੋ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਮੂਲ਼੍ਹੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਅਲੋਭੋ ਚ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਦੋਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ, ਅਮੋਹੋ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਸ੍ਸ।

‘‘ਅਲੋਭੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕਪਕ੍ਖੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਹੋਤਿ ਤੇਸਂ ਵਿਨਾਸੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਗਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ, ਅਦੋਸੇਨ ਪਰਪਕ੍ਖੇਸੁ, ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਿ ਵੇਰੀਸੁਪਿ ਵੇਰਿਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ, ਅਮੋਹੇਨ ਉਦਾਸੀਨਪਕ੍ਖੇਸੁ ਅਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਗਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ।

‘‘ਅਲੋਭੇਨ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਉਪਭੋਗਾਸਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਦੋਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਦੋਸਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਮੋਹੇਨ ਅਨਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਮੂਲ਼੍ਹੋ ਹਿ ਯਾਥਾਵਗਹਣਕੁਸਲੋ ਅਪਰਿਣਾਯਕਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਪਰਿਣਾਯਕਤੋ ਬੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਏਤੇਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਾਦੀਨਿ, ਏਵਂ ਏਤੇਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਾਦੀਹਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੇਨ ਹਿ ਅਲੋਭੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਦੋਸੋ, ਅਨਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਮੋਹੋ। ਕੋ ਹਿ ਨਾਮ ‘ਅਨਿਚ੍ਚਮਿਦ’ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਞਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਪਿਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ‘ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਤਿਖਿਣਂ ਕੋਧਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨੰ ਸਾਧਨਵਸੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੰ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਸਯੋ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵੰ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਬੋਧੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**"ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇ ਪਾਲ਼ਿਯਾਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ "**ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਛਾ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਉਭਯੰ ਪਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਾ, ਬੋਧਿਯਾ ਵਾ ਨਿਯਤਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਲਗ੍ਗਾ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬੋਧਿਪਰਿਪਾਕਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਭਿਨੀਹਾਰੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਬੋਧਿਯਾ ਪਰਿਪਾਚਨਾਯ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਾ**ਤਿ ਅਲੁਬ੍ਭਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯਾ, ਆਦਿਤੋ ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਮਯੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਸਬ੍ਬਦਾ ਚ ਅਲੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਮਜ੍ਝੇ ਚ ਅਲੁਬ੍ਭਨਵਸੇਨੇਵ, ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਰੋਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯਾ। **ਲੋਭੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ**ਤਿ ਲੁਬ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੇ ਲੋਭੇ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ। ਇਦੰ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਤੋ ਬ੍ਰੂਹਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। ਲੋਭੇ ਹਿ ਆਦੀਨਵੰ, ਅਲੋਭੇ ਚ ਆਨਿਸੰਸੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਰਿਵਡ੍ਢਤਿ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨਵਿਧਿ ਵਿਭਾਵਿਤੋਯੇਵ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। **ਪਵਿਵੇਕੋ** ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ, ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ** ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਸਬ੍ਬਭਵਗਤੀਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭਵੇਸੁ, ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਚ ਗਤੀਸੁ। **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਦਤ੍ਥੰ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ, ਯਦਤ੍ਥਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਮਾਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੫੦. "**ਕਿੰ ਚਰਿਤੋਸੀ**"ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਸਚੇ ''ਨ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, "**ਕੇ ਵਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਲੰ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਿੰ** ਵਾਤਿ ਕਿੰ ਅਸੁਭੰ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ। **ਕਿੰ ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਸੁਖੰ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾਵ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਨਮਤਿ। **ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਏਕੰਸਤੋ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨੋ ਏਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਅਸੁਕਞ੍ਚ ਅਸੁਕਞ੍ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿੰ ਕਤਿਪਯਦਿਵਸੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਾਹੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ।

"**ਪਕਤਿਯਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਇਦੰ ਯੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਜ੍ਝਾਯਵਸੇਨ ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਕਤਪਰਿਚਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਕੰ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾਨੀ**ਤਿ ਏਕੰ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਉਞ੍ਞਾਸਨਾਨਿ। **ਸਜ੍ਝਾਯੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਅਧੀਯਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਦਾਤਬ੍ਬੰ,** ਸੋ ਚੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਆਗਤਾਗਤਕ੍ਖਣੇ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ,** ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਪਥਵੀਕਸਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। **ਕਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਤਸ੍ਸ ਕਸਿਣਸ੍ਸ। **ਤੰ ਤੰ ਆਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਦਪਦਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਓਪਮ੍ਮਾਦਿਕੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਤੰ ਤੰ ਆਕਾਰੰ, ਯੰ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬਦ੍ਧੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ, ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਪਮੁਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵੰ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾਯ **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ** ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾਯ **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੁਣਨ੍ਤੇਨ।** **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਇਤਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਤਤਿਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੪. ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. **ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਵਾਸਸਪ੍ਪਾਯਾਦਿਲਾਭੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਫਾਸੁਤਾ ਭਾਵਨਾਨੁਕੂਲਤਾ ਹੋਤਿ। **ਪਰਿਸੋਧੇਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਛਿਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤੇਨ। **ਅਕਿਲਮਨ੍ਤੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯੋ ਏਵ। ਸਤਿ ਹਿ ਕਾਯਕਿਲਮਥੇ ਸਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਚ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵੇਧਤਾਯ ਗਣ੍ਠਿਭੂਤਂ ਠਾਨਂ। **ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਵਨੇਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਭੂਤਂ ਸੁਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਨਿਗੁਮ੍ਬਂ ਨਿਜ੍ਜਟਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਅਨਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ**

੫੨. **ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾਪਿ, ਪਗੇਵ ਅਨੇਕੇਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ **ਮਹਤ੍ਤਂ**। ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੁ। ਸੋਣ੍ਡਵਾ **ਸੋਣ੍ਡੀ**। ਤਥਾ **ਪਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਬੋਧਿਅਙ੍ਗਣਾਦੀਸੁ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਇਧ "**ਵਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਾਨੀਯਘਟਂ ਵਾ ਰਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਟ੍ਠਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਵਿਟ੍ਠਪਵਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦਾਨੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਯ। ਜਿਣ੍ਣਵਿਹਾਰੇਪਿ ਯਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਆਯਸ੍ਮਾ, ਯਥਾਸੁਖਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੁ, ਮਯਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। **ਏਵਰੂਪੇ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਪਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ।

**ਮਹਾਪਥਵਿਹਾਰੇ**ਤਿ ਮਹਾਪਥਸਮੀਪੇ ਵਿਹਾਰੇ। **ਭਾਜਨਦਾਰੁਦੋਣਿਕਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਰਜਨਭਾਜਨਾਨਿ, ਰਜਨਤ੍ਥਾਯ ਦਾਰੁ, ਦਾਰੁਮਯਦੋਣਿਕਾ, ਰਜਨਪਚਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਧੋਵਨਫਲਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ। **ਸਾਕਹਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਸਾਕਹਾਰਿਨਿਯੋ ਇਤ੍ਥਿਯੋ। **ਵਿਸਭਾਗਸਦ੍ਦੋ** ਕਾਮਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤੋ ਗੀਤਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕੇਵਲੋਪਿ ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸਭਾਗਸਦ੍ਦੋ ਏਵ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਵਨ੍ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ। **ਤਾਦਿਸੋਯੇਵਾ**ਤਿ ''ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਾਦਿਸੋ ਪਣ੍ਣਵਨ੍ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਾਦਿਸੋਯੇਵ। ''ਪੁਪ੍ਫਹਾਰਿਕਾਯੋ ਪੁਪ੍ਫਂ ਓਚਿਨਨ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮਿਧ ਵਿਸੇਸੋ।

**ਪਤ੍ਥਨੀਯੇ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾਦਿਨਾ ਪਤ੍ਥੇਤਬ੍ਬੇ। ਤੇਨਾਹ "**ਲੇਣਸਮ੍ਮਤੇ**"ਤਿ। **ਦਕ੍ਖਿਣਾਗਿਰੀ**ਤਿ ਮਗਧਵਿਸਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਗਿਰੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

**ਵਿਸਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ** ਇਟ੍ਠਾਨਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਾਨਿ ਚ। ਅਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਘਟੇਹਿ ਨਿਘਂਸਨ੍ਤਿਯੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਬ੍ਬੂਪਕਰਣਯੋਗ੍ਗਾ ਰੁਕ੍ਖਾ **ਦਬ੍ਬੂਪਕਰਣਰੁਕ੍ਖਾ**।

**ਯੋ ਪਨ** ਵਿਹਾਰੋ। **ਖਲ**ਨ੍ਤਿ ਧਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। **ਗਾਵੋ ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤਿ** ''ਸਸ੍ਸਂ ਖਾਦਿਂਸੂ''ਤਿ। **ਉਦਕਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਦਾਰੇਸੁ ਸਸ੍ਸਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਉਦਕਵਾਰਂ। **ਅਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਭੋਗੋਪਿ ਵਿਹਾਰੋ। ਵਾ**ਰਿਯਮਾਨਾ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ।

ਸਮੁਦ੍ਦਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਨਦੀਨਿਸ੍ਸਿਤਂ **ਉਦਕਪਟ੍ਟਨਂ**। ਮਹਾਨਗਰਾਨਂ ਆਯਦ੍ਵਾਰਭੂਤਂ ਅਟਵਿਮੁਖਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਂ **ਥਲਪਟ੍ਟਨਂ। ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ**। ਤੇਨਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ** ਰਾਜਮਨੁਸ੍ਸਾ।

**ਸਮੋਸਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਸਞ੍ਚਰਣੇਨ। **ਪਪਾਤੇ**ਤਿ ਪਪਾਤਸੀਸੇ **ਠਤ੍ਵਾ ਗਾਯਿ** ''ਗੀਤਸਦ੍ਦੇਨ ਇਧਾਗਤਂ ਪਪਾਤੇ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। **ਵੇਗੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੇਗੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਕੁਹਿਂ ਯਾਸੀ''ਤਿ ਖਨ੍ਧੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

**ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ, ਵਿਹਾਰਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਲਦ੍ਧੁਂ,** ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ ਸੋ ਅਲਾਭੋ ਮਹਾਦੋਸੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

**ਪਨ੍ਥਨਿਨ੍ਤਿ** ਪਨ੍ਥੇ ਨੀਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਪਨ੍ਥਨੀ, ਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਤੰ ਪਨ੍ਥਨਿੰ। **ਸੋਣ੍ਡਿਨ੍ਤਿ** ਸੋਣ੍ਡਿਸਹਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ ਸੋਣ੍ਡੀ, ਤੰ ਸੋਣ੍ਡਿੰ। ਤਥਾ **ਪਣ੍ਣਨ੍ਤਿ**ਆਦੀਸੁ। ਨਗਰਨਿਸ੍ਸਿਤੰ **ਨਗਰਨ੍ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ''ਭੀਮਸੇਨੋ ਭੀਮੋ''ਤਿ। **ਦਾਰੁਨਾ**ਤਿ ਦਾਰੁਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਸਹ। **ਵਿਸਭਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਯੋ ਵਿਸਭਾਗੇਹਿ ਵੁਸੀਯਤਿ, ਵਿਸਭਾਗਾਨੰ ਵਾ ਨਿਵਾਸੋ, ਸੋ ਵਿਹਾਰੋ ਵਿਸਭਾਗੋ। ਤੇਨ ਵਿਸਭਾਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ। ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ ਸੀਮਾਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ ਅਸਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ **ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸੀਮਾਸਪ੍ਪਾਯੰ। ਯਤ੍ਥ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ,** ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਠਾਨ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ''ਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਰੂਪਾਨੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ।

### ਅਨੁਰੂਪਵਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. **ਅਯੰ ਅਨੁਰੂਪੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯੰ ਵਿਹਾਰੋ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਰੂਪੋ ਨਾਮ। **ਨਾਤਿਦੂਰਨ੍ਤਿ** ਗੋਚਰਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਡ੍ਢਗਾਵੁਤਤੋ ਓਰਭਾਗਤਾਯ ਨ ਅਤਿਦੂਰੰ। **ਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ** ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਮਾਣੇਨ ਗੋਚਰਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਤਾਯ ਨ ਅਤਿਆਸਨ੍ਨੰ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਾਯ, ਗੋਚਰਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਦਿਰਹਿਤਮਗ੍ਗਤਾਯ ਚ ਗਮਨਸ੍ਸ ਚ ਆਗਮਨਸ੍ਸ ਚ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਤ੍ਤਾ **ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ**। ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਮਹਾਜਨਸੰਕਿਣ੍ਣਤਾਭਾਵੇਨ **ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣੰ**। ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ **ਅਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੩੬) ਵਿਯ। ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਜਨਾਲਾਪਸਦ੍ਦਾਭਾਵੇਨ **ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ**। ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਜਨਸਨ੍ਨਿਪਾਤਨਿਗ੍ਘੋਸਾਭਾਵੇਨ **ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੰ। ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਸਿਰੇਨ ਸੁਖੇਨੇਵ। ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨੰ ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਥੇਰਾ**। ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿ ਬਹੁ ਸੁਤੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ**। ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣੇਨ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਗਰੂਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਮਿਤਭਾਵੇਨ ਚ ਆਗਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਗਮੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਆਗਤਾਗਮਾ**। ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਧਾਰਣੇਨ **ਧਮ੍ਮਧਰਾ**। ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਧਾਰਣੇਨ **ਵਿਨਯਧਰਾ**। ਤੇਸੰਯੇਵ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਨੰ ਮਾਤਿਕਾਯ ਧਾਰਣੇਨ **ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ**। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ**। ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ **ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ** ਵੀਮੰਸਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਿ। **ਇਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥੰ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਪਰਿਪਞ੍ਹਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ** ਪਾਲਿਯਾ ਅਤ੍ਥੰ ਪਦੇਸਨ੍ਤਰਪਾਲਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਆਗਮਤੋ **ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ** ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਭਾਵਨੇਨ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਕਙ੍ਖਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ** ਸੰਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਤਾਯ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇਸੁ ਪਾਲਿਪਦੇਸੇਸੁ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਦਾਨੇਨ **ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨਾਤਿਦੂਰੰ, ਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੰ, ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ''ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣੰ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ, ''ਅਪ੍ਪਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ, ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਏਕੰ, ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਥੇਰਾ...ਪੇ॰... ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਕੰ। ਏਵੰ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

### ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪. ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੇ ਪਯੋਜਨੰ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਗ੍ਗਲਅਨੁਵਾਤਪਰਿਭਣ੍ਡਦਾਨਾਦਿਨਾ **ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮੰ** ਵਾ। ਤਨ੍ਤੁਚ੍ਛੇਦਾਦੀਸੁ **ਤੁਨ੍ਨਕਮ੍ਮੰ** ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬੰ।

### ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫. **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਭੋਗਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੁਤ੍ਤਾਵਿਨਾ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭੋਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸ੍ਸਮੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ। ਆਹਾਰੇ ਹਿ ਆਸਯੰ ਪਵਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਿਯਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ, ਤੰ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਸਰੀਰਖੇਦੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤੇ। **ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ

ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ। **ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ''ਕਤਾਯ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਥਵਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਇਧ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ।

ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਲ਼ਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਦਿਯਨ੍ਤੋ, ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਥਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਥਵਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਸੇਸੇ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲੇ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਆਦਾਸਤਲੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਭਾਵਨਾਞਾਣੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਸੇਸਂ ਪਥਵੀਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ''ਪਥਵਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਮਣ੍ਡਲਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਕਤੇ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਧਿਨਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ। **ਅਕਤੇ**ਤਿ ਪਾਕਤਿਕੇ ਖਲਮਣ੍ਡਲਾਦਿਕੇ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲੇ। **ਸਾਨ੍ਤਕੇ**ਤਿ ਸਅਨ੍ਤਕੇ ਏਵ, ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਵਧਾਰਣਞ੍ਹੇਤਂ ਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨੋ ਅਨਨ੍ਤਕੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਕੋਟਿਯੇ**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। **ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ** ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਪ੍ਪਸਰਾਵਾਨਿ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਸਰਾਵਮਤ੍ਤਂ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਂ ਹੋਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤਂ ਤਤੋ ਅਧਿਕਪ੍ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਿਮਂ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤਂ, ਉਪਰਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਤੋ ਅਧੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਵਾਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਭੇਦਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ **'ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੇ** ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਛਤ੍ਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਂ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

**ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਤਂ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਯਦਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਿਤਕ੍ਖਣੇ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਅਥੇਤ੍ਥ ਸਤਿਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਬਹਿਗਤੇਨ ਮਾਨਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ **ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਉਪਧਾਰਿਤਂ ਪਨ ਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਮੇਵਾਰਬ੍ਭ ਆਸੇਵਨਂ ਭਾਵਨਂ ਬਹੁਲਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ **ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ** ਨਾਮ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਕਰਣਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਞ੍ਞਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬਨ੍ਧਤਿ ਅਞ੍ਞਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਦਸ੍ਸਨਂ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਅਕਤੇ ਤਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਅਤੀਤਭਵੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਠੇ। **ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਨਯਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਵਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਮਯਪੁਞ੍ਞਵਤੋ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੇਨੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ। **ਖਲਮਣ੍ਡਲੇ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇ ਧਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ। **ਤਂਠਾਨਪ੍ਪਮਾਣਮੇ**ਵਾਤਿ ਓਲੋਕਿਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵ।

**ਅਵਿਰਾਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਏਵ। **ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤਓਦਾਤਸਮ੍ਭੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਾਹਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ, ਏਕਜ੍ਝਞ੍ਚ ਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ। **ਗਙ੍ਗਾਵਹੇ**ਤਿ ਗਙ੍ਗਾਸੋਤੇ। ਸੀਹਲਦੀਪੇ ਕਿਰ ਰਾਵਣਗਙ੍ਗਾ ਨਾਮ ਨਦੀ, ਤਸ੍ਸਾ ਸੋਤੇਨ ਛਿਨ੍ਨਤਟਟ੍ਠਾਨੇ ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਾ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਗਙ੍ਗਾਵਹੇ ਮਤ੍ਤਿਕਾਸਦਿਸਾਯ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਾਯਾ"**ਤਿ। **ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਾਯ** ਅਰੁਣਨਿਭਾਯ, ਅਰੁਣਪ੍ਪਭਾਵਣ੍ਣਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਂ ਕਸਿਣਦੋਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕਸਿਣਕਰਣਾਦਿਕੇ ਸੇਸਾਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਞ੍ਚ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਂਹਾਰਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਰਣਯੋਗ੍ਗਂ। **ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਰ ਕਤਂ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨਕਂ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੇ ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਂ। **ਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਮਣ੍ਡਲਸਣ੍ਠਾਨਂ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਾਲੇ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਾਯ ਭਾਵਨਾਕਾਲੇ। **ਏਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਯਂ

ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਵਿਤ੍ਥਾਰੰ, ਏਤਦੇਵ ਪਮਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੰ ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਪ੍ਪੰ ਹਿ ਨਾਤਿਮਹਨ੍ਤੰ, ਸਰਾਵਞ੍ਚ ਮਹਨ੍ਤੰ ਚਾਟਿਪਿਧਾਨਪ੍ਪਹੋਨਕਨ੍ਤਿ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣੰ ਹੋਤਿ।

੫੬. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪਮਾਣੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣੰ ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਵਿਤ੍ਥਾਰੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣੰ ਵਾ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲੰ ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਰੁਕ੍ਖਪਾਣਿਕਾ**ਤਿ ਕੁਚਨ੍ਦਨਾਦਿਰੁਕ੍ਖਪਾਣਿਕਾ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਸ੍ਸ **ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ**। ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਕਤਿਰੁਕ੍ਖਪਾਣਿਕਾ ਪਨ ਪਾਸਾਣਪਾਣਿਕਾਗਤਿਕਾਵ। ਨਿਨ੍ਨੁਨ੍ਨਤਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵੇਨ **ਭੇਰੀਤਲਸਦਿਸੰ** ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ ਦੂਰਤਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤੋ ਪਦੇਸਤੋ, ਪੀਠਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੰ। **ਕਸਿਣਦੋਸਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਣਿਪਦਾਦਯੋ ਇਧ ਕਸਿਣਦੋਸਾ।

**ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਹਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਦੇਸੇ, ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕੇ ਪੀਠੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾਵ। **ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨ**ਵਨ੍ਤਿ ''ਕਾਮਾ ਨਾਮੇਤੇ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ, ਤਿਣੁਕ੍ਕੂਪਮਾ ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਮਹਾਭਿਤਾਪਟ੍ਠੇਨ, ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਤਾਵਕਾਲਿਕਟ੍ਠੇਨ, ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਪਲਿਭਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ ਅਧਿਕੁਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ, ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ, ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਸਪਟਿਭਯਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੧੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੩੪) ''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪; ੨.੪੨) ''ਕਾਮਸੁਖਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤੰ ਬਹੁਪਰਿਸ੍ਸਯੰ, ਸਾਸਙ੍ਕੰ, ਸਭਯੰ, ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ, ਮੀਲ੍ਹਪਰਿਭੋਗਸਦਿਸੰ, ਹੀਨੰ, ਗਮ੍ਮੰ, ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕੰ, ਅਨਰਿਯੰ, ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਕਾਰੰ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵੰ ਦੋਸੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਕਾਮਨਿਸ੍ਸਰਣੇ**ਤਿ ਕਾਮਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣਭੂਤੇ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਟੇ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਸਮਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤੇ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਝਾਨੇ। **ਜਾਤਾਭਿਲਾਸੇਨ** ਸਞ੍ਜਾਤਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ। ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਭਗਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਤਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ''ਤਿ ਏਵੰ **ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ** ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਿਸਯੰ **ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ**। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ,** ਸਉਪਚਾਰਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਗਮਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ।
> ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, 'ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ'ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਰੇ''ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੯)।

**ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਾਦਿਵਿਵੇਕਜਸ੍ਸ ਸੁਖਰਸਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਦੇਹਿ ''ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਮੇਨ ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਉਮ੍ਮੀਲਨਅਤਿਮਨ੍ਦਾਲੋਚਨਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਾਤਿਉਮ੍ਮੀਲਨਨਾਤਿਮਨ੍ਦਾਲੋਚਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਮੇਨ ਆਲੋਚਨਾਕਾਰੇਨ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ। **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੰ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬੰ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬੰ।

**ਚਕ੍ਖੁ ਕਿਲਮਤਿ** ਅਤਿਸੁਖੁਮੰ, ਅਤਿਭਾਸੁਰਞ੍ਚ ਰੂਪਗਤੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੋ ਵਿਯ। **ਅਤਿਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਾਵਿਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਚ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਾ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਤੇਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਅਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ** ਗਜਨਿਮ੍ਮੀਲਨੇਨ ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਗਤੰ ਵਿਯ। **ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲੀਨੰ ਹੋਤਿ** ਦਸ੍ਸਨੇ ਮਨ੍ਦਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾਯ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਆਦਾਸਤਲੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਨਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਆਦਾਸਤਲੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸੀ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਗਾਲ੍ਹੰ ਉਮ੍ਮੀਲਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਤਿਮਨ੍ਦੰ, ਨ ਆਦਾਸਤਲਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਨਾਪਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਮੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ ਸਮੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਗ੍ਗਹਣਪ੍ਪਸੁਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਮੇਨ ਆਕਾਰੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣੋ, ਸੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਨ ਗਹਣੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁੰ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ‘‘ਨ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ। **ਨ ਲਕ੍ਖਣੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣੰ, ਤੰ ਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ।

ਦਿਸ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ‘‘ਵਣ੍ਣੰ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਵਣ੍ਣਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਆਭੋਗੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਪਨ ਵਣ੍ਣੋ ਨਿਸ੍ਸਯਗਤਿਕੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਨਿਸ੍ਸਯਸਵਣ੍ਣੰ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਮਾਨਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ ਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਵਣ੍ਣੇਨ ਸਹੇਵ ‘‘ਪਥਵੀ’’ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤਿਤੋ ਅਧਿਕਭਾਵੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵਿਯੰ ‘‘ਪਥਵੀ’’ਤਿ ਯੋ ਲੋਕਵੋਹਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ** ‘‘ਪਥਵੀ, ਪਥਵੀ’’ਤਿ **ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ**। ਯਦਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ, ਨਾਮਨ੍ਤਰਵਸੇਨਪਿ ਪਥਵੀ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ, ਹੋਤੁ, ਕੋ ਦੋਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਮਹੀ ਮੇਦਿਨੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਮਿਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਨਾਮੰ ਵਤ੍ਤੁੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, **ਤੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ**। ਤਞ੍ਚ ਖੋ **ਯਦਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਨੁਕੂਲੰ ਹੋਤਿ** ਯੰ ਨਾਮੰ ਅਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਨੁਕੂਲੰ ਪਚੁਰਤਾਯ, ਪਗੁਣਤਾਯ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, **ਤੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਠਮਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਚੀਭੇਦੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਆਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਕਿੰ ਵਾ ਬਹੁਨਾ, ਪਾਕਟਭਾਵੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਾਲੇਨ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨ ਨਿਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਨਿਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੰ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਨ ਤੰ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤਬ੍ਬੰ।

**੫੭. ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਾਨੰ ਗੋਚਰਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਤਸ੍ਸ** ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬੰ**। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਦਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਜਾਤੇਪਿ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਸਿਯਾ। ਸਮੀਪਟ੍ਠੇਨ ਚ ਨ ਓਲੋਕੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਭਾਵਾਯ **ਏਕਪਟਲਿਕੂਪਾਹਨਾ**ਗਹਣੰ, ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ **ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡ**ਗ੍ਗਹਣੰ। ਸਚੇ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਥਾਨੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਸੁ ਅਸਪ੍ਪਾਯੇਸੁ **ਕੇਨਚਿਦੇਵ** ਅਸਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਦਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਜਾਤੰ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਕ੍ਕਨਤੋ, ਸਵਿਸੇਸੰ ਤਕ੍ਕਨਤੋ ਚ ‘‘ਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ’’ਤਿ ਚ ਏਵੰ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਆਹਨਨਪਰਿਯਾਹਨਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਆਹਤੰ, ਪਰਿਯਾਹਤਞ੍ਚ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਬਹੁਲੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਭਾਵਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। ਯਦਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸੁਵਿਸਦਾਨਿ ਤਿਕ੍ਖਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਨੰ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਸਾਤਿਸਯਥਾਮਪ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬਲੇਹਿ ਲਦ੍ਧੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੇਵ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਤੇਸੰ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਦੂਰੀ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਉਪਸਮਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਦਪਾਣਿਪਦਾਦਿਕੋ **ਕਸਿਣਦੋਸੋ**। ਆਦਾਸਮਣ੍ਡਲੂਪਮਾਦੀਹਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤੰ, ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਞ੍ਚ ਖੋ** ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ **ਨੇਵ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੰ ਨ ਸਣ੍ਠਾਨਵਨ੍ਤੰ** ਅਪਰਮਤ੍ਥਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਈਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਵਨ੍ਤੰ। **ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਾਨੁਪਵਿਟ੍ਠੰ,

ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਙ੍ਕਿਤੰ ਵਾ। ਯਦਿ **ਨ ਪਨੇਤੰ ਤਾਦਿਸੰ** ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਨ੍ਤੰ, ਕਥੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੋਤਿ ਆਹ "**ਕੇਵਲਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਞ੍ਞਜਨ੍ਤਿ** ਭਾਵਨਾਸਞ੍ਞਾਜਨਿਤੰ, ਭਾਵਨਾਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਜਾਤਮਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਅਸਭਾਵਸ੍ਸ ਕੁਤੋਚਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਮਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

**੫੮**. ਵਿ**ਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ,** ਨ ਪਨ ਤਦਙ੍ਗੰ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਤਰੋਪਿ ਸਮਾਧਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਦ੍ਵਿਧੋ ਹਿ ਸਮਾਧੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਞਾਨਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰੀਭਾਵੋ, ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਅਵਤ੍ਥਾਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯੰ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਾਵਤ੍ਥਾਯੰ। ਯਦਿਪਿ ਤਦਾ ਞਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਟੁਤਰਾਨਿ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਪਟਿਲਾਭਭੂਮਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਵਤ੍ਥਾਯੰ। ਤਦਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਾਨੰ ਞਾਨਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**ਨ ਥਾਮਜਾਤਾਨੀ**ਤਿ ਨ ਜਾਤਥਾਮਾਨਿ, ਨ ਭਾਵਨਾਬਲੰ ਪਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਨਚਿਤ੍ਤੰ। **ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿੰ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸੰ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੇਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਉਪਚਾਰਭੂਮਿਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਲਦ੍ਧਪਰਿਹਾਨੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਪਰਿਹਾਨਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਹੀਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਆਰਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਵਿਨਟ੍ਠੇ ਲਦ੍ਧੰ ਲਦ੍ਧੰ ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਰਕ੍ਖਮ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

### ਸਤ੍ਤਸਪ੍ਪਾਯਵਣ੍ਣਨਾ

**੫੯**. ''ਥਾਵਰਞ੍ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਥਾਵਰੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾਲਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿੰ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਥਿਰੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੁਰਕ੍ਖਿਤਞ੍ਚ। **ਸਤਿ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ, ਸਮਾਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਆਵਾਸੇਸੁ। **ਤੀਣਿ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਆਵਾਸੇ ਅਵੁਤ੍ਥਅਵੁਤ੍ਥਟ੍ਠਾਨੇ ਵਸਨਨਿਯਾਮੇਨ ਤਯੋ ਤਯੋ ਦਿਵਸੇ ਵ**ਸਿਤ੍**ਵਾ।

**ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ** ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਗਮਨਾਗਮਨੇ ਸੂਰਿਯਾਭਿਮੁਖਭਾਵਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਸਹਸ੍ਸਧਨੁਪ੍ਪਮਾਣੰ **ਦਿਯਡ੍ਢਕੋਸੰ**।

**ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ**ਤਿ **ਰਾਜਕਥਾਦਿਕੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੩; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੯; ਪਾਚਿ॰ ੫੦੮) ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਾ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨਾਗਤਾਪਿ ਅਰਞ੍ਞਪਬ੍ਬਤਨਦੀਦੀਪਕਥਾ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭਾਵਤੋ ''ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਪਵਿਵੇਕੋ, ਅਸੰਸਗ੍ਗੋ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ, ਸੀਲ, ਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਭਸ੍ਸੰ **ਸਪ੍ਪਾਯੰ**।

**ਅਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕੋ**ਤਿ ਨਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕੋ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ ਵਿਧੁਰੰ ਧਮ੍ਮਿਕੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਕਥੰ ਕਥੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਆਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਯੋ ਹਿ ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ, ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਰੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਇਮਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਯਦਲ਼੍ਹੀਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਪੋਸਨਪ੍ਪਸੁਤੋ।

ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੬)।

ਭੋਜਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਧੁਰਮ੍ਬਿਲਰਸਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਦਧਿਆਦੀਸੁ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕਟੁਕਾਦਿਰਸਾ ਪਨ ਕੇਵਲਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਕਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਧੁਰਂ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

**ਯਸ੍ਮਿਂ ਇਰਿਯਾਪਥੇ** ਆਧਾਰਭੂਤੇ, ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਾ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸੇਵਨਬਹੁਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਆਸੇਵਨਾਬਹੁਲਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਿਸਯਭੂਤੇ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਂ ਬਹੁਲਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਵਸੇਨ ਆਸੇਵਨਾਬਹੁਲਸ੍ਸ। ਯੇਨ ਹਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾ, ਤੇਨ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

**ਦਸਵਿਧਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਵਣ੍ਣਨਾ**

**੬੦**. **ਨ ਹੋਤਿ** ਅਪ੍ਪਨਾ। ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯਂ ਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਦਸਵਿਧੋ ਵਿਧਿ **ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ,** ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਵਾ ਞਾਣਂ। **ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਤੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

**੬੧**. ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਸਰੀਰਂ, ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਚ ਇਧ ''ਵਤ੍ਥੂਨੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਹਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਣਂ ਤੇਸਂ **ਵਿਸਦਭਾਵਕਰਣਂ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਰੀਰਂ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਰੀਰਂ ਸੇਦਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਵਿਬਾਧਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਨਾਸਨਂ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਨਯੋ ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਪੁਨ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਮ੍ਭਕਾਲੇ। ਇਧ ਪਨ ਆਰਦ੍ਧਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਪਰਿਵਾਸਂ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤੇ ਤਥਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਵਿਸਦੇ** ਸਤਿ, ਵਿਸਯਭੂਤੇ ਵਾ। ਕਥਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਵਿਸਯੋ? ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੁ** ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ। **ਞਾਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੇ। ਤੇਨ ''ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਝਾਨਂ ''ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਂ, ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਮੁਖੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਨਿਸ੍ਸਯਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੀਪਕਪਲ੍ਲਿਕਵਟ੍ਟਿਤੇਲਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**"ਤਿ। ਞਾਣੇ ਅਵਿਸਦੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾ ਵਿਯ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਪਿ ਪਰਿਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਆਹ। **ਵੁਡ੍ਢਿਂ** ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨ, **ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ** ਗੁਣਭਾਵੇਨ, **ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਸਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਸਦੇ ਪਨਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**੬੨**. **ਸਮਭਾਵਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵਕਰਣਂ। ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟੁਤਰਭਾਵੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਵਿਸਦਤਾਯ, ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਚ ਸਿਥਿਲਤਾਦਿਨਾ **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ**। ਤੇਨਾਹ "**ਇਤਰਾਨਿ ਮਨ੍ਦਾਨੀ**"ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਂ ਪਗ੍ਗਹੋ, ਪਗ੍ਗਹੋਵ ਕਿਚ੍ਚਂ, **ਪਗ੍ਗਹਕਿਚ੍ਚਂ** ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਾ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ,** ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਯੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਸਯਸਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ **ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਬਲਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤਾਨਂ ਸਹਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਰਸਤਾਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ । **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। **ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਨੇ ਉਲ਼ਾਰਤਾਦਿਗੁਣੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਜਾਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵੀਮੰਸਨੇਨ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਏਵੰਧਮ੍ਮਤਾਨਯੇਨ ਸਭਾਵਰਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ, ''ਅਯੰ ਇਮੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵੋ''ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤੰ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਦੁਵਿਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਤੋ ਕਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਯੇਨ, ਵੀਰਿਯਾਦੀਨੰ ਵਾ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਯਥਾ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨੰ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਬਲਵੰ ਜਾਤੰ, ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨੰ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਵਹੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਤੇਹਿ ਸਮਰਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਸਤ੍ਥੁ ਰੂਪਕਾਯਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਸੁਤੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ''ਕਿੰ ਤੇ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਨ? ਯੋ ਖੋ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮੰ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭) ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਿਤੋਪਿ ਤੰ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਣਾਮਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤੁੰ ਪਪਾਤਟ੍ਠਾਨੰ ਅਭਿਰੁਹਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਤ੍ਥਾ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਓਭਾਸੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ –

> ''ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
> ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ ਪਦੰ ਸਨ੍ਤੰ, ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮੰ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮੧) –

ਗਾਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ''ਏਹਿ ਵਕ੍ਕਲੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਤੇਨ ਅਮਤੇਨੇਵ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਨ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿੰ ਨ ਓਤਰਿ। ਤੰ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤੰ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਇਤਰਕਿਚ੍ਚਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸੰ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਹਾਯਤਿ, ਏਵੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਯਤਿ, ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਵੀਰਿਯਾਦਿਭਾਵਨਾ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਏਕੰਸਤੋ ਹਾਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਵਤ੍ਥੂਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੩) ਸੁਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਤਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ''ਮਮ ਸਰੀਰੰ ਸੁਖੁਮਾਲੰ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੁਖੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁੰ, ਕਾਯੰ ਕਿਲਮੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਫੋਟੇਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਵੇਦਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਵਿਸੇਸੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁੰ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਣੋਵਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਗਤੋ। ਥੇਰੋਪਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤੰ ਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਸਤਿਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ। **ਏਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ। ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਪਨ ਹਾਪਨਵਸੇਨ ਸਮਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਸਮਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ। **ਸਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਭਾਵੰ। ਤਥਾ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨੰ । ਯਥਾ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮਭੂਤਾਨੰ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਯਤੋ ਨੇਸੰ ਸਮਧੁਰਤਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ, ਏਵੰ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨੰ ਕੋਸਜ੍ਜਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ ਸਮਰਸਤਾਯ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਦ੍ਵਯਪਾਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ।

"**ਬਲਵਸਦ੍ਧੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਬਲਵਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਵਿਸਦਞਾਣੋ, ਸੋ ਮੁਦ੍ਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ **ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਸੀਦਤਿ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ। **ਕੇਰਾਟਿਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯਪਕ੍ਖੰ ਭਜਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਹੀਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ''ਦੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਾਨਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ ਹੇਤੁਪਟਿਰੂਪਕੇਹਿ ਵਞ੍ਚਿਤੋ। ਏਵੰਭੂਤੋ ਪਨ ਸੁਕ੍ਖਤਕ੍ਕਵਿਲੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਵਚਨੰ ਨਾਦਿਯਤਿ, ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਭੇਸਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਰੋਗੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰਹੋ ਨ ਅਤ੍ਥਾਵਹੋ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ ਚ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰਹੋ ਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਕੋਸਜ੍ਜੰ ਅਭਿਭਵਤਿ,** ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਅਭਿਭਵਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯੰ, ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਦ੍ਵਯਞ੍ਚ। **ਸਮੰ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਰਸੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ।

**ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਤੇਸੰ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਕਥੰ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧੰ ਜਨੇਨ੍ਤੋ। **ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। **ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਸਮਾਧਿਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨੰ, ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮਤਾਯਪੀ**"ਤਿ, ਸਮਭਾਵੇਨਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਹੋਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕੰ ਵਦਤਿ , ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪ੍ਪਨਾ ਪਨ ਤੇਸੰ ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਯਥਾਹ – ''ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਯੁਗਨਦ੍ਧੰ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੧, ੫)।

ਯਦਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨੰ, ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਕਥੰ ਸਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਲਵਤੀ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਞ੍ਞਥਾਪੀਤਿ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ**" ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਹੀ''ਤਿ। **ਸਾ** ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰਾਜਕਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਿਕੋ। ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ। **ਆਹ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ,** ਸਬ੍ਬੇਨ ਵਾ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਥੇਤਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਯਾਵ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ। ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਸਤਿ ਪਟਿਸਰਣੰ** ਪਰਾਯਣੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

**੬੩. ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋਯੇਵ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਣਕੋਸਲ੍ਲੰ। **ਇਧ** ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲਕਥਾਯੰ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਸਲ੍ਲ''ਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ,** ਕਰਣਭਾਵਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਨੰ ਪਗੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੬੪. ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਮੋਦਨਸੰਵੇਜਨਵਿਪਰਿਯਾਯੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਪਤਿਤੰ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ। **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤਯੋ''ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਪਨ ਤੇ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੰ ਸਯਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ।

**ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੰ। **ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਪਦੀਪੇਤੁਕਾਮੋ। **ਉਦਕਵਾਤੰ ਦਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਦਕਮਿਸ੍ਸੰ ਵਾਤੰ ਉਪਨੇਯ੍ਯ। **ਅਕਾਲੇ**ਤਿ ਨਕਾਲੇ, ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਵਾ। ਸਤਿਆਦਿਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵਾ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੋਧਿਨੋ ਯੋਗਿਨੋ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ , ਪਸਤ੍ਥੋ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਵਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ । ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਵ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪਦਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਗਤਾਨੇਵ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਇਧ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੁੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੰ। ਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਵਿਚਯੋ **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ,** ਪਵ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੀਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ, ਵਿਧਿਨਾ ਵਾ ਈਰੇਤਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਵੀਰਿਯੰ,** ਉਸ੍ਸਾਹੋ। ਪੀਣੇਤਿ ਕਾਯੰ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਚ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਪੀਤਿ**।

ਯੰ ਯੰ ਸਕੰ **ਯਥਾਸਕੰ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਹਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾ, ਵਡ੍ਢਨਾ ਚ। **ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਕੁਸਲਾ। ਯੇ ਅਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਯੇ ਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਅਨਵਜ੍ਜਾ। ਅਕੁਸਲਾ **ਹੀਨਾ,** ਇਤਰੇ **ਪਣੀਤਾ**। ਕੁਸਲਾਪਿ ਵਾ ਹੀਨੇਹਿ ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਆਰਦ੍ਧਾ **ਹੀਨਾ,** ਇਤਰੇ **ਪਣੀਤਾ। ਕਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਕਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਾ, **ਸੁਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਓਦਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਾ। ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ ਵਾ **ਕਣ੍ਹਾ,** ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਹੇਤੁਤੋ **ਸੁਕ੍ਕਾ**। ਤੇ ਏਵ **ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ**। ਕਣ੍ਹਾ ਹਿ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ। ਤਥਾ ਸੁਕ੍ਕਾਪਿ ਇਤਰੇਹਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਣ੍ਹਾ ਚ ਸੁਕ੍ਕਾ ਚ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ ਚ **ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ**। ਸੁਖਾ ਹਿ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਸੁਖਾਯ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਤਿ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਾਵਾਯ। **ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵਾਯ। **ਭਾਵਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਯਾ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯ।

**ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਪਾਠੇ। **ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਪਨ ਫੁਸਨਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਵਸੇਨ। **ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਤੰਤੰਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾਦਿਕਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਜਵਨਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਤਾਯ **"ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਦਾਭੋਗਤਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਪਿ ਤਗ੍ਗਤਿਕਾਵ। ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਇਧ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਆਦਿਆਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯੰ ਧਿਤਿਸਭਾਵਤਾਯ ''ਧਾਤੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੂਤਿ ਪਠਮਵੀਰਿਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨੰ ਵੀਰਿਯੰ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੰ ਵਿਧਮਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਮਤ੍ਤਾਧਿਮਤ੍ਤਤਰਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਧਮਨਸਮਤ੍ਥੰ ਪਟੁਪਟੁਤਰਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਰੰ ਪਰੰ ਠਾਨੰ ਅਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਠਾਨਿਯਾ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਠਾਨਿਯਾ **ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾ**। ਠਾਤਬ੍ਬੋ ਵਾ ਠਾਨਿਯੋ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਠਾਨਿਯੋ ਏਤੇਸੂਤਿ **ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾ,** ਅਪਰਾਪਰੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਸੁ ਪੀਤਿਯੇਵ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪੀਤਿਯਾ ਏਵ ਏਤੰ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਪ੍ਪਾਦਕਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰੋ।

**ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਕਭਾਵੋ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਹਿ ਨਿਕਾਯੇ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯੇ ਪਰਿਯੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤੇ ਵਾ ਸਹ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਤਂ ''ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ** ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਪਕਾਸਿਤਾ ਏਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵੇਨ ਆਗਤਾ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਾਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵੇਨ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਞਾਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੯; ੫.੧੦੭੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ** ਨਾਮ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਭਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਕਮਂਸਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਨਖਸਦਿਸਾਨਂ ਮੋਮੂਹਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਦੂਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਾ। **ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾਨਂ ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਵਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ। **ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣੇਹਿ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦੀਨਂ, ਸਚ੍ਚਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਾਦਿਦੀਪਨਾਨਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਅਪਾਯਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਜਾਤਿਆਦਿਂ ਅਤੀਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਹਾਰਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਏਵ ਆਨਿਸਂਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲਤਾ **ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸਿਤਾ**। ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ **ਗਮਨਵੀਥਿ** ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ । **ਦਾਯਕਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਪਚਾਯਨਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਕਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪੂਜਨਾ। **ਇਤਰਥਾ**ਤਿ ਆਮਿਸਪੂਜਾਯ। **ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ**ਤਿ ਅਲਸਾਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਕਾਯਦਲ੍ਹੀਬਹੁਲਾਨਂ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਾਦਿਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਕਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਿਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਦੂਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਾ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਾ**ਤਿ ''ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੧੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬) ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾਨਂ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ। **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਪਚ੍ਚਯੂਪਸਂਹਾਰਵਸੇਨ, ਅਪਾਯਾਦਿਭਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਯੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਵਸੇਨ **ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ** ਉਪ੍ਪਾਦਕਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਸਾਦਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਥੁਸਖਰਹਦਯਾ **ਲੂਖਪੁਗ੍ਗਲਾ**, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਿਨਿਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗੁਣਪਰਿਦੀਪਨਾ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਯੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੧ ਆਦਯੋ) **ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ। ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਚੇਵ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਚ। **ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਕੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਞ੍ਞੁਤਾਦਿਕੇ ਚ।

**੬੫. ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਂਵੇਜਨਪਮੋਦਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਦ੍ਧਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਆਦੀਨਂ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਂ। **ਦੁਵੂਪਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਸਮਾਧਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ।

**ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਅਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸਮਾਧਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਇਮੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਥਾਰਹਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਕਾਰਂ, ਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰਂ, ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾਕਾਰਞ੍ਚ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਤੀਸੁਪਿ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ

ਆਗਤੇਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾਕਜੇਸੁ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਪਕਾਸਿਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਯਥਾਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਸਮਥੋ ਏਵ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਸਮਥਸ੍ਸੇਵੇਤਮਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇਨ ਵਿਵਿਧਂ ਅਗ੍ਗਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬਜਗ੍ਗੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਰਸੋ, ਭਨ੍ਤਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਕਗ੍ਗਤਾਭਾਵਤੋ ਬਜਗ੍ਗਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ ਅਬਜਗ੍ਗੋ, ਸਮਾਧਿ। ਸੋ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਬਜਗ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਰੀਰਾਵਤ੍ਥਂ ਞਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਤਸੋ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੋ ਪਣੀਤਾਹਾਰੋ ਕਾਯਲਹੁਤਾਦੀਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਉਤੁਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ ਸੇਵਿਤਂ, ਪਯੋਗੋ ਚ ਕਾਯਿਕੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਯੋਗਸਮਤਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਸਦਰਥਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ **ਸਾਰਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲਾ**। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਸ੍ਸਾਦਰਹਿਤਸ੍ਸ। ਭਾਵਨਾ ਹਿ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਵਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਉਪਸਮਸੁਖਂ ਆਵਹਤਿ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾਸਂਵੇਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ, ਸਂਵੇਗਵਸੇਨ ਚ। **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਹਂਸਨਤਾ ਸਂਵੇਜਨਪੁਬ੍ਬਕਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਭਾਵਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੋਸਨਾ। **ਸਮ੍ਮਾਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹੇਨ, ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮਂ, ਸਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤਾ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਸੁ ਅਬਜਾਵਟਤਾ। **ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾ**ਤਿ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤਾਦਿਨਾ ਤੇਯੇਵ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤੇਸਂ ''ਏਵਂ ਭਾਵਨਾ, ਏਵਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾ, ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਵਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਵਂ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਏਵਂ ਵੋਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਣਾ।

**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁਪਿ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ। **ਸਙ੍ਖਾਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ, ਬਾਹਿਰੇਸੁ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ। ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਮਮਾਯਨਂ **ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕੇਲਾਯਨਂ। ਇਮੇਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਚੇਵ ਸਪ੍ਪਾਯਾਹਾਰਸੇਵਨਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਚ। **ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਿਧਮ੍ਮੇ।

**੬੬. ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬਜਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਾਨਸੀਲਾਨਿ ਅਲੋਭਾਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨਾਨਿ , ਏਵਂ ਭਾਵਨਾ ਅਮੋਹਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਵਹਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਆਹਾਰੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਭਿਰੁਚਿਂ ਨ ਜਨੇਤਿ, ਤੇਨ ਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਾ ਚ ਭਾਵਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਾਵਹਾ ਨ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਦਾ ਉਪਸਮਸੁਖਸ੍ਸ ਅਲਾਭੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ ਹੋਤਿ। ਤਦੁਭਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਨਨ੍ਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਜਾਤਿਜਰਾਬਜਾਧਿਮਰਣਾਨਿ** ਯਥਾਰਹਂ ਸੁਗਤਿਯਂ, ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਞ੍ਞਮੇਵ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਬਾਧਨਾਦਿਹੇਤੁਕਂ **ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਂ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ, ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਕਾਲੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਜੀਵਿਤਦੁਕ੍ਖਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਲੀਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਲੀਨਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ**। ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਉਪਸਮਸੁਖਾਧਿਗਮੇਨ ਚ **ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਂ**। ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਸਵਿਸੇਸਂ ਤਤੋ ਏਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ, ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨ**ਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੀਨਤਾਯ ਪਗ੍ਗਹੇ, ਅਨੁਦ੍ਧਤਤਾਯ ਨਿਗ੍ਗਹੇ, ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ

ਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇ **ਨ ਬਜਾਪਾਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**। ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਤਾਯ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੰ। ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਲੀਨੰ ਅਨੁਦ੍ਧਤੰ, ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ। **ਸਮਾਧਿਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਞਾਣਾਧਿਗਮੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿੰ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਸਮਾਧਿਗਰੂ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**੬੭**. ਪਟਿਲਦ੍ਧੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਏਵੰ ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਦਯਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਸਲ੍ਲੰ ਇਮੰ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਹਿਤ੍ਵਾ ਹੀਤਿ ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ **ਠਾਨਮੇਤੰ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੰ** ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੀਨੁਦ੍ਧਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੰ **ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਯੰ** ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ। **ਸਮਤੰ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਵ** ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਰਸਤੰਯੇਵ **ਯੋਜਯੇਥ**। ਕਥੰ ਪਨ ਯੋਜਯੇਥਾਤਿ ਆਹ "**ਈਸਕਮ੍ਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਲਯ**ਨ੍ਤਿ ਲੀਨਭਾਵੰ, ਸਙ੍ਕੋਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ , **ਪਗ੍ਗਣ੍ਹੇਥੇਵ** ਸਮਭਾਵਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧੰ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਸਮਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਯੇ**"ਤਿ। ਕਥੰ ਪਨ ਸਮਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਯੇਤਿ ਆਹ "**ਰੇਣੁਮ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਰੇਣੁਆਦੀਸੁ ਯਥਾ ਮਧੁਕਰਾਦੀਨੰ **ਪਵਤ੍ਤਿ** ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ **ਸਮ੍ਮਵਣ੍ਣਿਤਾ, ਏਵੰ ਲੀਨੁਦ੍ਧਤਭਾਵੇਹਿ ਮੋਚਯਿਤ੍ਵਾ** ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨੇਨ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖੰ ਮਾਨਸੰ ਪਟਿਪਾਦਯੇ** ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖੰ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

## ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖਪਟਿਪਾਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

**੬੮**. **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ''ਰੇਣੁਮ੍ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇ। **ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਾ** ਉਪਮੂਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। **ਅਛੇਕੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲੋ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਧਾਵਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਵਿਕਸਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਸਰਸੰ ਕੁਸੁਮਪਰਾਗੰ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਤਾਦੀਹਿ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਵਿਰਸੰ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਰੇਣੁ ਖੀਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਖੀਣੇ ਰੇਣੁਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤੀ**"ਤਿ। **ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਸੁ ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਪੁਪ੍ਫਸਞ੍ਚਯੰ।

**ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਸੂ**ਤਿ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਸੁ। **ਉਦਕਥਾਲਗਤੇ**ਤਿ ਉਦਕਥਾਲਿਯੰ ਠਪਿਤੇ। **ਸਤ੍ਥਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਰਾਵੇਧਨਾਦਿਸਤ੍ਥਕਮ੍ਮੰ। ਫੁਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਕਾ ਵਿਯ ਗਰੁੰ, ਮਨ੍ਦਞ੍ਚ ਪਯੋਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਪਯੋਗੇਨ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤੇ। **ਪਰਿਯੋਦਾਤਸਿਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸਿਪ੍ਪੋ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸਿਪ੍ਪੋ।

**ਮਕ੍ਕਟਕਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੂਤਸੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਯਾਮਕੋ** ਨਾਵਾਸਾਰਥੀ। **ਲਙ੍ਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲਞ੍ਜਾਦਿਮਯੰ ਨਾਵਾਕਟਸਾਰਕੰ। **ਤੇਲੇਨ ਅਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਨਾਲਿੰ ਪੂਰੇਤੀ**ਤਿ ਸਰਾਵਾਦਿਗਤੇਨ ਤੇਲੇਨ ਅਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੰ ਤੇਲਨਾਲਿੰ ਪੂਰੇਤਿ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਧੁਕਰਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਸੁਤ੍ਤਾਕਡ੍ਢਕਨਿਯਾਮਕਤੇਲਪੂਰਕਾ ਵੇਗੇਨ ਪਯੋਗੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਸੀਘੰ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਗਾਲ੍ਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਯੋ ਮਜ੍ਝੇ ਵੁਤ੍ਤਮਧੁਕਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯੰ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਇਮੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਅਵਸਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਮਧੁਕਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਮਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਅਯੰ ਅਪ੍ਪਨੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਗਤੋਤਿ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਲੀਨੰ** ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

## ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੬੯**. **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਵਸੇਨ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਭਾਵਨਾ**ਮਾਨਸੰ** ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਠਪਨਵਸੇਨ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਿਮੁਖੰ ਪਟਿਪਾਦਯਤੋ ਅਸ੍ਸ** ਯੋਗਿਨੋ। **ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਮਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਯੋਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ

ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ। **ਸੇਸਾਨੀ**ਤਿ ਸੇਸਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ। **ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਪਾਕਤਿਕੇਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਹਿ। **ਬਲਵ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਿ** ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਪਟੁਤਰਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਰਕਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪਚਾਰਤਾ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ ਏਵ ਉਪਚਾਰਸਮਞ੍ਞਾ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸਮੀਪਚਾਰਿਤ੍ਤਾ** ਵਾ"ਤਿ। ਅਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੋਪਿ ਹਿ ਨਾਤਿਦੂਰਪਵਤ੍ਤੀ ਸਮੀਪਚਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਨੰ ਉਪੇਚ੍ਚ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਚਾਰਾਨਿ। ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨਵੀਥਿਯੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਪਰਿਕਮ੍ਮੁਪਚਾਰਾਨੁਲੋਮਸਞ੍ਞਿਤੇਸੁ। **ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਵਾ। **ਪਰਿਤ੍ਤਗੋਤ੍ਤਾਭਿਭਵਨਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਨਤੋ। ਗੰਤਾਯਤੀਤਿ ਹਿ ਗੋਤ੍ਤੰ, ''ਪਰਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਅਭਿਧਾਨੰ, ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਏਕੰਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਗੋਤ੍ਤੰ**। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ ਅਭਿਧਾਨੰ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਭੂਤੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਾਨਿ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਮਹਗ੍ਗਤਾਨੁਤ੍ਤਰਵਿਧੁਰੰ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਗੋਚਰਭੂਤੰ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਵੇਣਿਕਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਮਹਗ੍ਗਤਗੋਤ੍ਤੇਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਭਾਵਨਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਪਠਮਨਯੋ ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮਮੇਵ ਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਪਠਮੰ ਵਾ ਉਪਚਾਰ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਚਮੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤੰ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਚੇ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਚਮੰ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮੇ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਅਨਿਯਮੋ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਚਤੁਤ੍ਥੰ, ਪਞ੍ਚਮੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਤੋ ਪਰੰ ਜਵਨੰ ਪਤਤੀ**"ਤਿ। ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਮਤੋ ਪਰੰ ਛਟ੍ਠੰ, ਸਤ੍ਤਮਞ੍ਚ ਜਵਨੰ ਪਤਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਜਵਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯਥਾ ਅਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨੰ ਪਠਮਜਵਨੰ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨੰ ਪਨ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਤਿਯੰ ਵਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਤਾਯ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਛਟ੍ਠੰ, ਸਤ੍ਤਮਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਮਾ ਛਟ੍ਠੇਪਿ ਸਤ੍ਤਮੇਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਚਨੰ। ਸੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਨੁਲੋਮਆਚਰਿਯਵਾਦੇਹਿ ਅਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਤ੍ਤਨੋਮਤਿਮਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੨) ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦਮਕਾਰਣੰ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਲਾਭਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੇ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾਪਿ ਪਠਮਚੇਤਨਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਦੁਤਿਯਚੇਤਨਾ ਯਾਵ ਛਟ੍ਠਚੇਤਨਾ ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯਾ। **ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁਯੇ**ਵਾਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਨਿਗਮਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮੰ ਜਵਨੰ ਪਤਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਜਵਤ੍ਤਾ, ਕਥੰ ਸਤ੍ਤਮਜਵਨਚੇਤਨਾ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ? ਨਾਯੰ ਵਿਸੇਸੋ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਕਿਰਿਯਾਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਤੋ। ਕਿਰਿਯਾਵਤ੍ਥਾ ਹਿ ਆਰਮ੍ਭਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾਵਤ੍ਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਭਾਵੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਬਲਵਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਭਾਵਿਨੋ ਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਤਥਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਾਨੰ ਪਪਾਤਾਭਿਮੁਖਤਾਯ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਜਵਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁੰ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਸਾ ਚ ਪਨ** ਅਪ੍ਪਨਾ। **ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪਰਿਮਾਣਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਤਾਯ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤਿਇਤ੍ਤਰਖਣਤਾਯ **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਜਵਨਵੀਥਿ ਅਦ੍ਧਾ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਫਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਪਠਮਪ੍ਪਨਾ, ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਫਲਕ੍ਖਣੇਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ।

**ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਭਾਵਨਾਕ੍ਕਮੇਨ **ਏਸ** ਯੋਗਾਵਚਰੋ **ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵੰ** ਵਿਹਰਤਾ ਚ **ਅਨੇਨ** ਤਦੇਵ **ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਅਧਿਗਤੰ ਹੋਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**੧੦. ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨਪਾਠੇ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਪਜਹਨਵਸੇਨ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ "**ਵਿਵਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਵੇਚਨਂ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਕਾਮਾਨਂ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾ**"ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਏਕਂਸਤੋ ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਵੇਚੇਤਬ੍ਬਤਾਦੀਪਨੇਨ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਕਾਮਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਚ ਝਾਨਾਧਿਗਮੂਪਾਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ "**ਕਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਤਿ ਪਦੀਪੋਭਾਸੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਪਦੀਪੋਭਾਸਾਭਾਵੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਭਿਭਵੋ, ਏਵਂ ਝਾਨਾਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਯਂ ਕਾਮਾਭਿਭਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇਯੇਵ ਅਵਧਾਰਣਵਚਨਂ। **ਨ ਖੋ ਪਨ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ** ''ਕਾਮੇਹਿ ਏਵਾ''ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ। ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ**। ਕੇ ਨਿਗ੍ਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ? ਕਾਮਾ, ਤੇਸਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਪਹਾਨਂ **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ,** ਤਤੋ। ਕਥਂ ਪਨ ਸਮਾਨੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇ ਕਾਮਾਨਮੇਵੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ, ਆਗਮਤੋ ਚ ਸੋਧੇਤੁਂ "**ਕਾਮਧਾਤੂ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਕਾਮਭਵਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਦਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਾਮਪਰਿਞ੍ਞਾਭਾਵਮਾਹ। **ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਯਥਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਕਰੁਣਾ ਵਿਹਿਂਸਾਯ, ਏਵਮਿਦਂ ਝਾਨਂ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਮਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਾਮਰਾਗਤੋ, ਕਾਮਧਾਤੁਤੋ ਚ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਝਾਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਠਗਤੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਪੁਰਿਮਪਦੇਯੇਵ ਅਵਧਾਰਣਂ ਗਹਿਤਂ, ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪਿ ਪਨ ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ। **ਏਸ** ਨਿਯਮੋ। **ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਵਚਨੇਨ। ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾ **ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਾਦਯੋ**। ਚਿਤ੍ਤਕਾਯਉਪਧਿਵਿਵੇਕਾ **ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਾਦਯੋ। ਤਯੋ ਏਵ ਇਧ** ਝਾਨਕਥਾਯਂ **ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕਾਦੀਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ।

**ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ**ਤਿ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧, ੭)। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚਾ''ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ? ਮਨਾਪਿਯਾ ਰੂਪਾ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਤੇ ਪਨ ਕਾਮੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਏਵ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੫੬੪)। ਪਤ੍ਥਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਲੋਭੋ ਛਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ **ਛਨ੍ਦੋ,** ਤਤੋ ਬਲਵਾ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਾਗੋ,** ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰੋ ਬਹਲਰਾਗੋ **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ, ਤਤੋ ਬਲਵਾ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਾਗੋ,** ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰੋ **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ**ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਪਭੇਦੋ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਲੋਭਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ, ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦਵਸੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ''ਵਚ੍ਛੋ ਦਮ੍ਮੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ''ਤਿ। ਇਮੇ **ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ**। ਕਾਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਮਾ, ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਵਾ।

**ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇ ਸਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿਪੀ**ਤਿ ''ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾ''ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਵਿਵੇਕੇਨ। **ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ** ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਵਿਵੇਕਦੀਪਨਤੋ। **ਪੁਰਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ, ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦਦ੍ਵਯੇ, ਇਤੋ ਵਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇ ਵਿਵੇਕਦ੍ਵਯੇ। ਅਕੁਸਲ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਦਿਪਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਪਿ ਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਦੁਤਿਯੇਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ**"ਤਿ। **ਦੁਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਹਾਨਂ **ਸਂਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਲੋਲਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਸ੍ਸ **ਹੇਤੁ** ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਏਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਬਾਲਭਾਵੋ** ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤਿਤਾਦਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ

ਧਮ੍ਮਾ **ਹੇਤੁ**। ਕਾਮਗੁਣਾਧਿਗਮਹੇਤੁਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਿਵੇਕੇਨ **ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿ** ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਸੋਧਨੇਨ, ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਂਵਡ੍ਢਨੇਨ ਚ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਿਸੋਧਨਂ **ਆਸਯਪੋਸਨਂ। ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ।

**ਅਨੇਕਭੇਦੋ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਕਾਮਰਾਗਸਂਯੋਜਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦੋ। **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਸਭਾਵੋਯੇਵ ਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾਛਨ੍ਦੋ, ਨਾਪਿ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਤਂਹੇਤੁ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ **ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤੋ**। ਅਕੁਸਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਸਰੂਪੇਨ ਗਹਿਤੋ। ਯਦਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਵ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕਥਂ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਨੇਕਭੇਦਤੋ**"ਤਿਆਦਿ।

**ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ** ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਨਂ, ਤਂਸਹਿਤਫਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ। ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ **ਉਪਰਿਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ,** ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਂ **ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ** ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਨੀਕਨੀਵਰਣਵਚਨਂ। **ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਹਿ ਝਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਿ** ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤੋ। **ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ** ਰਾਗਪ੍ਪਣਿਧਿਯਾ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ, ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਪਲੋਭਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਤੋ ਚ। **ਪੀਤਿ ਬਜਾਪਾਦਸ੍ਸ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖੇਮਤ੍ਤਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ** ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਯੋਨਿਸੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸੁਖਂ** ਅਵੂਪਸਮਾਨੁਤਾਪਸਭਾਵਸ੍ਸ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਸੀਤਲਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਵਿਚਾਰੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ** ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਰੂਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਦੇਸਿਤਂ ਪਿਟਕਾਨਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਪੇਟਕਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਪੇਟਕੇ**।

**ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਿਸੇਸਵਿਸਯਸ੍ਸ। **ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਾਦਿਵਿਸਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਜਾਪਾਦਵਿਵੇਕਵਚਨੇਨ ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੯; ਵਿਭ॰ ੯੬੦) ਆਦਿਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ, ਮੋਹਾਧਿਕੇਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦਿਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮਰਾਗਬਜਾਪਾਦਤਦੇਕਟ੍ਠਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਦਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਕਞ੍ਚੇਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਾਨਂ ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪ੍ਪਹਾਯਕਂ ਹੋਤਿ, ਹੋਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਭਾਵਮੇਵ ਹੋਤਿ ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨੀਵਰਣਾਕੁਸਲਮੂਲਾਦੀਨਂ "**ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ।

**੭੧**. ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਤਾਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ "**ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ''ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ ਈਦਿਸਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਊਹਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਨਿਰੁਲ੍ਹਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ **ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਕੋਚਿ ਰਾਜਵਲ੍ਲਭਂ, ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਂ ਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਾਜਗੇਹਂ ਆਰੋਹਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਕਥਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤੀਤਿ? ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਚਯੇਨ ਤੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕੋ ਰਾਜਗੇਹਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਚਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤਿ। **ਪਰਿਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਰਿਚਯੇਨ। ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਰੁਹਣਂ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਂ। ਤੇਨ ਤਂ ਕਦਾਚਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ। ਯਥਾ ਤਂ ਞਾਣਸਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਂ ਕਦਾਚਿ ਞਾਣਵਿਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਸਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਯੇਨ ਕਿਲੇਸਵਾਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਆਦਿਤੋ, ਅਭਿਮੁਖਂ ਵਾ ਹਨਨਂ **ਆਹਨਨਂ**। ਪਰਿਤੋ, ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਹਨਨਂ **ਪਰਿਯਾਹਨਨਂ**। ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਂ, ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਆਕੋਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿ "**ਆਹਨਨਂ, ਪਰਿਯਾਹਨਨ**"ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਆਨਯਨਂ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਨਯਨਂ, ਆਕਡ੍ਢਨਂ ਵਾ।

**ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਣੰ** ਅਨੁਪਰਿਬ੍ਭਮਨੰ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਵਿਸੇਸੋ ਸਨ੍ਤਾਨਮ੍ਹਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਏਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨੁਮਜ੍ਜਨੰ** ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਮਸਨੰ, ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਚਾਰੋ ''ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ, ਸਞ੍ਚਰਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਅਨੁਯੋਜਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਵਿਚਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਅਨੁਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨੰ** ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ''ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਤਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੮) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ ''ਘਣ੍ਡਾਨੁਰਵੋ ਵਿਯ, ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੰ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ।

**ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ, ਪਰਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਚ। ਵਿਚਾਰਤੋ **ਓਲ਼ਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨ,** ਵਿਚਾਰਸ੍ਸੇਵ ਚ **ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਟ੍ਠੇਨ** ਅਨੁਰਵਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ **ਘਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਯਥਾ ਹਿ ਘਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚੇਤਸੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ** ਹੋਤਿ। **ਅਭਿਘਾਤ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਘਾਤਜੋ ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵਿਪ੍ਫਾਰਵਾ**ਤਿ ਵਿਚਲਨਯੁਤ੍ਤੋ ਸਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦੋ। **ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੰ ਵਿਯ** ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵਵੀਮੰਸਨਤ੍ਥੰ। **ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯੰ ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੇ। **ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਕਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ।

**ਵਾਲਣ੍ਡੁਪਕੰ** ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਦੀਹਿ ਕਤਚੁਮ੍ਬਟਕੰ। **ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਹਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਹਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ **ਸਞ੍ਚਰਣਹਤ੍ਥੋ। ਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੰਸਭਾਜਨਾਦੀਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਣ੍ਡਲੰ ਵਟ੍ਟਲੇਖੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਾਖਾਦਿਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ''ਸਪੁਪ੍ਫੋ ਸਫਲੋ''ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਅਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਝਾਨੰ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਝਾਨਭਾਵਨਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਝਾਨਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ। ਯਦਿਪਿ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, **ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤਤ੍ਰਾਪਿ** ਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਯਥਾ ਇਧ ''ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, **ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ,** ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਤ੍ਥੋ...ਪੇ॰... ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਝਾਨਸ੍ਸੇਵ ਚ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**ਵਿਵੇਕਾ**ਤਿ ਵਿਵੇਕਾ ਹੇਤੁਭੂਤਾਤਿ ਵਿਵੇਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵਸਾਧਨਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਵਿਵੇਕੇ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤੰ, ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤੰ ਵਾ। ''ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਨਾਭੂਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਵੇਚਿਤੋਤਿ ਚ ਸਾਧਨਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ।

੧੨. **ਪੀਣਯਤੀ**ਤਿ ਤਪ੍ਪੇਤਿ, ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਵਾ। **ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੁਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਪੀਣਨਰਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਰਸਾ। **ਫਰਣਰਸਾ**ਤਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਨਰਸਾ। ਉਦਗ੍ਗਭਾਵੋ **ਓਦਗ੍ਯੰ। ਖੁਦ੍ਦਿਕਾ** ਲਹੁੰ ਲੋਮਹੰਸਨਮਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਖਣਿਕਾ** ਬਹੁਲੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਉਬ੍ਬੇਗਤੋ **ਫਰਣਾ** ਨਿਚ੍ਚਲਤ੍ਤਾ, ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ। **ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਣ੍ਣਵਲ੍ਲਿਕਵਿਹਾਰੇ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਪਕਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਹਾਚੇਤਿਯੰ ਗਹਿਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ। **ਚਿਤ੍ਰਗੇਣ੍ਡੁਕੋ** ਵਿਚਿਤ੍ਰਾਕਾਰੇਨ ਕਤਗੇਣ੍ਡੁਕੋ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ**ਤਿ ਸਮੀਪੇ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇ, ਗੋਚਰਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਘਰਾਜਿਰੇ**ਤਿ ਗੇਹਙ੍ਗਣੇ। ਪਬ੍ਬਤਸਿਖਰੇ ਕਤਚੇਤਿਯੰ **"ਆਕਾਸਚੇਤਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨੰ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ''ਧਞ੍ਞਾ ਵਤਿਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਹਿਤਕੁਸਲਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ। ਗਹਿਤੰ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਏਤੇਨਾਤਿ

ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੇਨ ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੰ। **ਅਨੁਪਰਿਪ੍ਫੁਟ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੁਟੰ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਵਿਸਟਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**। ਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ **ਪਰਿਪਾਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**। ਅਪ੍ਪਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ ਪੀਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਪੂਰਿਕਾ। ਖਣਿਕਸਮਾਧਿਪੂਰਿਕਾ ਚ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਪੂਰਿਕਾ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਿਦੂਰਤਰਾਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਅਨਾਮਸਨ੍ਤੋ "**ਤਾਸੁ ਯਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । **ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੋਗੰ ਗਤਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗੰ ਗਤਾ।

**੧੩**. ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖੰ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਰਿਯਾਯਲਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਭਾਵਸਾਧਨਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ "**ਸੁਖਨੰ ਸੁਖ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਟ੍ਠਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲੰ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਾਦਯਤੀਤਿ **ਸਾਤੰ** ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਾਤੰ ''ਮਧੁਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਾਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਾਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਉਪਬ੍ਰੂਹਨੰ** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸੰਵਡ੍ਢਨੰ। ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਯ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵਿਯ ਅਨਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਗਣ੍ਹਨੰ, ਉਪਕਾਰਿਤਾ ਵਾ **ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ। ਕਤ੍ਥਚਿ** ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੇ। **ਪਟਿਲਾਭਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਤੁਟ੍ਠਿ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਰਸਾਨੁਭਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਸ੍ਸ ਅਨੁਭਵਨਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਤ੍ਥ ਪੀਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਤਰੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਸੁਖੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗਮਾਹ। ''ਯਤ੍ਥ ਸੁਖੰ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਨਿਯਮਤੋ ਪੀਤੀ''ਤਿ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪੀਤਿਯਾ ਅਨਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੰ। ਤੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਨਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗਿਤਾਯ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨੰ ਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕੰ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰੰ,** ਨਿਰੁਦਕਮਰੁਟ੍ਠਾਨੰ। ਵਨਮੇਵ **ਵਨਨ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਸਮਯੇ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰਸਾਨੁਭਵਨਸਮਯੇ, ਵਨਚ੍ਛਾਯਾਦੀਨੰ ਸਵਨਦਸ੍ਸਨਸਮਯੇ, ਪਵੇਸਪਰਿਭੋਗਸਮਯੇ ਚ। **ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨੰ ਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋ।

**ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ **ਵਿਵੇਕਜ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੀਤਿਸੁਖਸਦ੍ਦਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਤੋ ''ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਝਾਨੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅ**-ਕਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯੇ ਪੀਤਿਸੁਖਮੇਵ ਵਿਵੇਕਜੰ। ''ਵਿਵੇਕਜੰਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਚ ਅਲੋਪੋ ਕਤੋ। ਲੋਪੇ ਵਾ ਸਤਿ ''ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ।

**ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਪ-ਸੰ**-ਸਦ੍ਦਾ ''ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੰਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸੰ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਤ੍ਵਾ, ਸਾਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯੰ। **ਵੁਤ੍ਤਿ**ਆਦੀਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। **ਪਾਲਨਾ**ਤਿ ਹਿ ਏਕੰ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨੰ ਇਰਿਯਾਪਥਨ੍ਤਰੇਹਿ ਰਕ੍ਖਣਾ।

### ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੪**. ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹੀਨਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ**। ''ਅਗ੍ਗਾਹਿਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਹਿਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਪ੍ਪਹੀਨ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਥ ਪਰਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਹੀਨਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੰ**। ਨਨੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਝਾਨੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਤਾਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਝਾਨਲਾਭਿਨੋਪਿ ਅਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਕਾਲੇ ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਲੋਭਚਿਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ "**ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਸਭਾਵੇ, ਏਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਏਕਤ੍ਤਾਵਹੇ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਨਾਨਾਵਿਸਯਪਲੋਭਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ। **ਕਾਮਧਾਤੁਪ੍ਪਹਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯਸਮੂਪਬ੍ਰੂਲ੍ਹਾਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਪਟਿਪਦੰ ਝਾਨੰ ਨਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਤੰ, ਸਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ

ਅਕਮ੍ਮਨੀਯਂ, ਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਯੋਗ੍ਗਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇਨ ਅਭਿਭੂਤਂ। **ਪਰਿਬ੍ਭਮਤਿ** ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਅਵਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ, ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ, ''ਝਾਨਂ ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪਹਤਂ। **ਨਾਰੋਹਤਿ** ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਸੇਸੇਨ ਝਾਨਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਆਦੀਨਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵੇਨ ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਤੋ।

**ਤੇਹੀ**ਤਿ ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਸਮਾਧਾਨਾਯ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਭਾਵਨਾਪਯੋਗਸ੍ਸ। **ਚੇਤਸੋ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭਾਵਨਾਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ। **ਪੀਤਿ ਪੀਣਨਂ** ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਤਪ੍ਪਨਂ। **ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਂ** ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇਤਸੋ **ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਸਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਸਹਿਤਂ, ਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਆਧਿਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤਾਵਸੇਨ **ਸਮਂ,** ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਦੂਰੀਭਾਵੇ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾਭਾਵੇਨ **ਸਮ੍ਮਾ** ਚ ਠਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਹਿ ਸਮਾਧਾਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤੀ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਸਾਤਿਸਯਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਕਰੋਤੀਤਿ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ । ਏਤੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਝਾਨਂ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ** ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਝਾਨਵੋਹਾਰਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਯਥਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਰੋਤਿ।

**ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਪਾਕਤਿਕਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਤੋ। **ਸੁਵਿਸਦੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸਦੇਨ, ਪਟੁਤਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਵਯਵਵਨ੍ਤਂ, ਅਨਵਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਫੁਟ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਫੁਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਫਰਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਝਾਨਪਾਠੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਝਾਨਙ੍ਗੇਸੁ। **ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਪਨ ਝਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਅਙ੍ਗਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਸਹ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਸੋ ਏਵ** ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ **ਤੇਨ** ਭਗਵਤਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ''ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨ **ਪਕਾਸਿਤੋ**। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਝਾਨਪਾਠੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ।

### ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਵਣ੍ਣਨਾ

੭੫. **ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ। **ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾਯਂ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਵਸੇਨ।

**ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਵਿਭਾਵਨੇ। **ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਝਾਨਂ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੋ ਭਾਵਨਾਨਯੋ। ਪਰਿਪਨ੍ਥਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਪਟਿਪਦਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ **ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦੀ**"ਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਤਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਝਾਨਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ**"ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਸਾਧਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਦਪਨਾ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਓਸਾਨਕ੍ਖਣੇ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਪਨ੍ਥਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਾਕਾਰੋ , ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾਕਾਰੋਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ

ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ତਿਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਅਸਤਿ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਂ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਪਦਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਚ **ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਂ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਲਕ੍ਖਣਾਨਤ੍ਤਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਮ੍ਭਰੀਯਤਿ ਞਾਣਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਭਾਰੋ, ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮਂ। ਸਹ ਸਮ੍ਭਾਰੇਨਾਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰੋ, ਸੋ ਏਵ **ਸਸਮ੍ਭਾਰਿਕੋ। ਉਪਚਾਰੋ**ਤਿ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੂਪਚਾਰਮਾਹ। ਪਗ੍ਗਹਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਭਾਵਨਾਯ ਏਵ ਸਾਧਿਤਤ੍ਤਾ ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੂਪਚਾਰੇ ਸਿਦ੍ਧਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ, ਸਾ ਞਾਣਕ੍ਖਣੇ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਨਾ"**ਤਿ। ਯਥਾਧਿਗਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯੋ ਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਤੋਸੋ, ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ"**ਤਿ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ। ਤੇ ਹਿ ਏਵਂ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤਿ ਅਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮੇਹਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨਂ ਨਾਮ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਭੂਮਨ੍ਤਰਂ ਭੂਮਨ੍ਤਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਚੇਤਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਭਾਵੇਨ, ਏਕਗ੍ਗਤਾਯ ਚ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਨੁਗੁਣਂ ਏਕਤ੍ਤਂ ਗਤਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਤਗਤਂ, ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਾਦਿ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਆਦਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਗਮਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਗਮਨਵਸੇਨ। **ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਕਰਸਤਾਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਾਸੇਵਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਰਿਯੋਦਾਪਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੋਧਕਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਸ੍ਸ। **ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨ**ਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਚਿਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋ** ਪਰਿਪਨ੍ਥਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਆਗਮਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਿਸੁਦ੍ਧਿਤੋ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਸਾਤਿਸਯਾਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਵਰਣਵਿਰਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੇਨਾਵਰਣੇਨ ਆਵਟਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਤਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਪਗਮਨੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਤੋ ਸਮਥੋ, ਯੋਗਿਨੋ ਸੁਖਵਿਸੇਸਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਯੇਵਾ"**ਤਿ। **ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਨ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਪੁਰਿਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਣਾਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ''ਤਦੇਵ ਖੀਰਂ ਦਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਭੇਦੇ, ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਭੇਦੇ ਚ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਏਵ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਪਰਿਣਾਮੂਪਗਮਨਨਯੇਨ ਏਕਤ੍ਤਨਯਵਸੇਨ। **ਤਥਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਸਮਾਹਿਤਭਾਵਂ। **ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਤਥਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ **ਤਥਤ੍ਤੂਪਗਮਨੇਨ** ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ **ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ। ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤੇ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਕਾਰਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਪਰਿਪਨ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾਕਾਰਾਨਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਮਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਯੇਵ ਹਿ ਆਕਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਤੋ ਞਾਣਕ੍ਖਣੇ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਮਾਨਾ ''ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਸਮਞ੍ਞਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਲਾਭਵੇਲਾਯਮੇਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਕਥਂ ਤੇ ਆਕਾਰਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਆਗਮਨਵਸੇਨਾ"**ਤਿ।

**ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ''ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੮) ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਗਤਾਤਿ **"ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਮਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤਥਤ੍ਤੂਪਗਮਨਞ੍ਚ ਇਧ ਸਮਥਭਾਵਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਸਮਥਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨਾ"**ਤਿ। **ਕਿਲੇਸਸਂਸਗ੍ਗਂ ਪਹਾਯ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਕਿਲੇਸਸਂਸਗ੍ਗਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ

ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ ਸਮਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਾਭਾਵੇਨ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਞਾਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਪਰਿਪਨ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨੇਹਿ ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤੇ ਞਾਣਚਿਤ੍ਤੇ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਾ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਵਾਹਿਤਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਤੇ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ।

ਯੇ ਪਨੇਤੇ ਯੁਗਨਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਞਾਣਚਿਤ੍ਤੇ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤੋ ਯੁਗੇ ਨਦ੍ਧਾ ਬਦ੍ਧਾ ਵਿਯ **ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਕਿਚ੍ਚੇਨ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ। **ਏਸ** ਯੋਗੀ। **ਵਾਹਯਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਞਾਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ। ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਅਤੀਤੇ ਹਿ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਆਸੇਵਨਾ** ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਾਮ। **ਤੇ ਆਕਾਰਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਯੋ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਾ। ਆਸੇਵਨਾਪਿ ਹਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਭਾਵੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋਯੇਵ। **ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਰਸਤਾਯ ਅਕਰਣਂ ਭਾਵਨਾਯ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਕਰਣਂ ਵੋਦਾਨਂ। ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨੇਸੁ **ਤਂ ਤਂ ਆਦੀਨਵਂ** ਦੋਸਂ **ਆਨਿਸਂਸਂ** ਗੁਣਂ ਪੁਰੇਤਰਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਞਾਣੇਨ **ਦਿਸ੍ਵਾ** ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਤਥਾ** ਭਾਵਨਾਯ **ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਤ੍ਤਾ** ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ **ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ**। ਵਿਸੋਧਨਂ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਂ। ਤੇ ਆਕਾਰਾ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

''ਯਸ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਞਾਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਕੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਞਾਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਞਾਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਕਾਲੇ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਤੋ ਪਗ੍ਗਹਾਦੀਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਕਾਤਬ੍ਬਤੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਵ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਚ ਆਦਿ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਞਾਣਸਾਧਨਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਫਲੇਨ ਕਾਰਣਾਨੁਮਾਨਞਾਯੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਞਾਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **"ਯਥਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਨ ਪਤਤਿ, ਤਥਾ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਹੁਲੀਕਾਰਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ। **ਸਾਧੁਕਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਓਕਾਸਂ ਲਭਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਪਾਰਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਸ੍ਸੇਵ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇਹਿ ਨੀਵਰਣਪਮੁਖੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾ**ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ** ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਪਾਰਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵ। **ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ** ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਸਮਾਧਯੋ ਚ **ਏਕਰਸਾ** ਸਮਾਨਕਿਚ੍ਚਾ **ਹੋਨ੍ਤਿ**। ਏਵਮਯਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਮਾਨਾ ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤਿਵਿਧਾਯ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਾਯ ਤਿਵਿਧਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾਯ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਪਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਗਮਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਦਸਪਿ ਆਕਾਰਾ ਞਾਣੇ ਏਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ**ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਯ, ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। **"ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਠਮ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮਂ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਧਿਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪਠਮਂ

ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਠਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਨ ਏਕਨ੍ਤਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬੦) ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੇ ਝਾਨੇ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੋ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ। **ਪਚ੍ਚਨੀਕਝਾਪਨਤੋ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦਹਨਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਜਹਨਤੋ। **ਸਕਲਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਕਤੇ ਵਾ ਅਕਤੇ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤੇ ਪਥਵੀਭਾਗੇ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲੇ ਸਕਲਾਰਮ੍ਮਣਕਰਣਟ੍ਠੇਨ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੀਯਤਿ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ **ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ** ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਂਸਹਚਰਣਤੋ ਝਾਨਂ **ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ** ਯਥਾ ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

## ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਸਮ੍ਪਾਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੯.** ਲਕ੍ਖਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਂ ਸਰੇਨ ਵਾਲਂ ਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਾਲਵੇਧੀ। ਇਧ ਪਨ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾਲਸ੍ਸ ਅਂਸੁਂ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ''ਵਾਲਵੇਧੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਤੇਨ ਵਾਲਵੇਧਿਨਾ। ਸੂਦੇਨਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਕਾਰੇਨ। "**ਆਕਾਰਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁੱਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਛੇਕੋ। **ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਾਸੋ। **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਗ੍ਗਂ। **ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਨਕਾਲੇ ਅਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਪਦਾਨਂ। **ਆਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਧਨੁਜਿਯਾਸਰਾਨਂ ਗਹਿਤਾਕਾਰਂ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯਜਾ**ਤਿ ਉਪਧਾਰੇਯਜ। **ਭੋਜਨਸਪ੍ਪਾਯਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁੱਤਾਕਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਉਤੁਭਾਵਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਰੁਣਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ।

**ਭਤ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਿਨਂ, ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਾਦੀਹਿ ਪੋਸਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਵਿਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭੋਜੇਨ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਰੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਾਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਯਮ੍ਪਿ** ਯੋਗੀ। **ਅਧਿਗਤਕ੍ਖਣੇ ਭੋਜਨਾਦਯੋ ਆਕਾਰੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਕ੍ਖਣੇ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕੇ ਭੋਜਨਾਦਿਗਤੇ ਆਕਾਰੇ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ। **ਨਟ੍ਠੇ ਨਟ੍ਠੇ** ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਪ੍ਪਨਾਯ**।

ਮਹਾਨਸਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਚਯੇਨ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**। ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਦਞਾਣਤਾਯ **ਬਜਤ੍ਤੋ**। ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਕਓਸਲ੍ਲਯੋਗੇਨ **ਕੁਸਲੋ।** **ਨਾਨਚ੍ਚਯੇਹੀ**ਤਿ ਨਾਨਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇਹਿ, ਨਾਨਾਰਸੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੂਪੇਹੀ**ਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿ। **ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗੇਹੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ, ਯੇ ਵਾ ਅਮ੍ਬਿਲਰਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾ, ਤੇਹਿ ਚਤੁਰਮ੍ਬਿਲਾਦਿਮਿਸ੍ਸੇਹਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਤਿਤ੍ਤਕਗ੍ਗਾਦੀ**ਸੁਪਿ। **ਖਾਰਿਕੇਹੀ**ਤਿ ਵਾਤਿਙ੍ਗਣਕਲੀਰਾਦਿਮਿਸ੍ਸੇਹਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਂ ਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਭੁਞ੍ਜਨਾਕਾਰਂ। **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤਿ। **ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ** ਸੂਪੇਯਜਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਤ੍ਥਂ **ਅਭਿਹਰਤਿ। ਅਭਿਹਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਮੁਖੇਨ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਾਨਂ, ਪੂਜਾਭਿਹਾਰਾਨਂ ਵਾ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ''ਏਵਂ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ।

**ਸਮਾਧਿਪਰਿਪਨ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥਭੂਤਾਨਂ। **ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨੀਵਰਣਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਮਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਸੁਭਮਨਸਿਕਾਰਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਨਿਸਂਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗੁਣਦਸ੍ਸਨੇਨਾਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਭੂਤੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇ ਆਦੀਨਵੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਕਾਯਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦਰਥਂ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਤਂ। ਤੇਨ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਰਮ੍ਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਜਾਪਾਦਨੀਵਰਣਸ੍ਸ ਨ ਵਿਸੋਧਨਮਾਹ। **ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮਾਧਿਪਰਿਪਨ੍ਥੇ**ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਟ੍ਠਾਨਿਯੇ, ਮਦਮਾਨਾਦਿਕੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਆਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਸਨਕਸੁਸਿਰਂ। **ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਨੀਯਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਪਗੇਵ ਕਾਮਾਦੀਨਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ

ਸਮਥਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਕਾਮਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਅਤਿਸਯਪਹਾਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਗਹਿਤਂ।

**ਉਦ੍ਧਚ੍ਚ ਮਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਥਿਨਞ੍ਚ ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਗਤੋ**ਤਿ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸੋਧਿਤਕੋਣਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਗਤੋ। **ਤਹਿਂ ਰਮੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਰਮੇਯ੍ਯ ਦਿਵਸਭਾਗਮ੍ਪਿ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਏਵ ਭਵੇਯ੍ਯ।

**ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਵਿਪੁਲਭਾਵਾਯ। ਯਥਾ ਹਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨੇਵ ਵਡ੍ਢਨਮ੍ਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਙ੍ਗੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਬਹੁਲੀਕਾਰੇਨ ਝਾਨਂ ਭਾਵਨਾਪਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਥਞ੍ਚ ਯਥਾਲਦ੍ਧਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।

### ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭. **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਵ ਪਤ੍ਤਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਏਵਂ **ਪਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਯੋਗੇਨ** ਪਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪੂਵਿਕਸ੍ਸ **ਪੂਵਵਡ੍ਢਨਂ**। ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਭਤ੍ਤਪਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਭਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਂ**। ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਿਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਛਨਾਦਿ **ਦੁਸ੍ਸਵਡ੍ਢਨਂ**। ਪਚ੍ਚੇਕਂ **ਯੋਗ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਂ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਏਵ ਭਾਵਨਾਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਾਨ੍ਤਕੇ ਨੋ ਅਨਨ੍ਤਕੇ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੫੫)।

**ਹਂਸਪੋਤਕਾ**ਤਿ ਜਵਨਹਂਸਪੋਤਕਾ। **ਉਕ੍ਕੂਲਂ** ਉਨ੍ਨਤਟ੍ਠਾਨਂ। **ਵਿਕੂਲਂ** ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਨਦੀਸੋਤੇਨ ਕਤਂ ਵਿਦੁਗ੍ਗਂ **ਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਂ**। ਵਿਸਮਾਕਾਰੇਨ ਠਿਤੋ ਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸੋ **ਪਬ੍ਬਤਵਿਸਮੋ**।

**ਥੂਲਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨ ਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋ। **ਦੁਬ੍ਬਲਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ** ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਾਪਾਦਿਕਤ੍ਤਾ। **ਉਪਰਿ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਨਾਯਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਉਪਰਿ ਆਰੋਹਨਾਯ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤੇ ਬਹੁਲਚਾਰਿਨੀ। **ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਅਗੋਚਰਞ੍ਞੂ। ਸਮਾਧਿਪਰਿਪਨ੍ਥਾਨਂ ਵਿਸੋਧਨਾਨਭਿਞ੍ਞਾਤਾਯ **ਬਾਲੋ**। ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਗੁਣਭਾਵਾਪਾਦਨਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੋ**। ਉਪਰਿਝਾਨਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਾਨਵਬੋਧੇਨ **ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ**। ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੋਸਲ੍ਲਾਭਾਵੇਨ **ਅਕੁਸਲੋ**। ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਾਸੇਵਨਾਯ **ਬਾਲੋ**। ਅਭਾਵਨਾਯ **ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੋ**। ਅਬਹੁਲੀਕਾਰੇਨ **ਅਖੇਤ੍ਤਞ੍ਞੂ**। ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਉਭਤੋ ਭਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਉਭਯਤੋ ਝਾਨਤੋ ਭਟ੍ਠੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹੋਪਿ ਵਿਨਾਸਤੋ, ਅਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਚ ਝਾਨਦ੍ਵਯਤੋ ਪਰਿਹੀਨੋ। **ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਨਾ**ਤਿ ਆਸੇਵਿਤਵਸਿਨਾ।

### ਪਞ੍ਚਵਸੀਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮. ਵਸਨਂ ਵਸੀਤਿ ਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਵਸਿਯੋ**"ਤਿ, ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਵਸੀ, ਆਵਜ੍ਜਨਾਵਸੇਨ ਵਾ ਵਸੀ **ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ**। ਝਾਨਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤੁਂ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਪਦੇਸੇ ਇਚ੍ਛਾ **ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ**। ਯਦਾ ਯਦਾ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਝਾਨਙ੍ਗੇ ਇਚ੍ਛਾ **ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ**। ਯਾਵ ਯਾਵ ਇਚ੍ਛਾ **ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ**, ਦ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। "**ਯਾਵਾ**"ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਬਹੂਨਂ ਜਵਨਵਾਰਾਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਵਿਯ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਏਕਮੇਵ। ਸੋ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੋਤਿ। **ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇ ਯਦਾ ਯਦਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਝਾਨਙ੍ਗਂ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤ

ਕਾਲਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤੁਂ ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤੁਂ, ਚਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ ਸਿਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਸਾ**ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸਿਯੋ।

ਅਙ੍ਗਸਮੁਦਾਯਭਾਵਤੋ ਝਾਨਸ੍ਸ ਝਾਨੇ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸਿਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਆਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਆਹ **"ਪਠਮਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ"**ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਜਵਨੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਆਵਜ੍ਜਨਤਪ੍ਪਰਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਯਥਾਵਜ੍ਜਿਤਝਾਨਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਕਤਿਪਯਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਤਕ੍ਕਾਰਮ੍ਮਣਾਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ** ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ। **ਪਞ੍ਚ** ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਭਾਗੇਹਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ। **ਅਯਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਦ੍ਵਯਨ੍ਤਰਿਤਾ ਚਤੁਜਵਨਚਿਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ **ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ। ਅਞ੍ਞੇਸਂ** ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਆਦੀਨਂ। **ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਲਹੁਤਰਂ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਾਲੇ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਇਤ੍ਤਰਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾਲਾ, ਨ ਸਤ੍ਥੁ ਯਮਕਮਹਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵਿਯ ਚਿਰਤਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਤੀ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਸਾਵਕੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਧਿਗਮੇਨ ਸਮਂ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਆਪਜ੍ਜਨਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ,** ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾ।

**ਸੀਘ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਵਙ੍ਗੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਭਵਙ੍ਗਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਸੀਘਂ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ**। ਅਯਞ੍ਚ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ** ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ ਏਕੋਦਿਂ ਕਰੋਮਿ ਸਮਾਦਹਾਮਿ ਯੇਨਸ੍ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭)। ਇਤੋ ਸੀਘਤਰਾ ਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਜੁਣ੍ਹਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਨਵੋਰੋਪਿਤੇਹਿ ਕੇਸੇਹਿ ਕਪੋਤਕਨ੍ਦਰਾਯਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖੇਨ ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਂ ਪਦਾਲੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੇ ਪਹਾਰੇ ਸੀਸੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਤਦਾ ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਪਹਰਣਸਮਯੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਸੀ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੩੭੪)। **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਪਨ ''ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੩੪) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮੇ ਪਨ ਥੇਰਾ ''ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸਮਕਾਲਂ ਤੇਨ ਪਹਾਰੋ ਦਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

**ਅਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਫੋਟਮਤ੍ਤਂ **ਖਣਂ। ਠਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਤੁ ਵਿਯ ਸੀਘਸੋਤਾਯ ਨਦਿਯਾ ਓਘਂ ਵੇਗੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਖਣਂ ਝਾਨਂ **ਠਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ**। ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਠਪਨਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਵਸੀ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀ। ਤਥੇਵ ਲਹੁਂ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਸਚ੍ਛਰਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲਹੁਂ ਖਣਂ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ। ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ''ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਖਣਂ ਝਾਨਂ ਠਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮਤ੍ਥਤਾ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀ,** ਏਵਂ ''ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਖਣਂ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸਮਤ੍ਥਤਾ **ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ''ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤਦੁਭਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ।

**ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪਬ੍ਬਤੇ ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਰੇ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਂਯੇਵ ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਪਬ੍ਬਤਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਸ੍ਸ ਪਨ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਹੁਤਰਂ ਠਪਨਂ, ਵੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਇਧ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ ਗਰੁਲ਼ਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਂਸੂ''ਤਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਅਸ੍ਸਾਮ।

**ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀਭਾਵਾਯ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਪਰਤੋ ਯਾਨਿ ਜਵਨਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੀਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

## ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੯. ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਠਮਤਾਯ **ਆਸਨ੍ਨਨੀਵਰਣਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ**। ਥੂਲੰ ਨਾਮ ਵਿਪੁਲਮ੍ਪਿ ਫੇਗ੍ਗੁ ਵਿਯ ਸੁਖਭਞ੍ਜਨੀਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਦੁਬ੍ਬਲਾ"**ਤਿ। **ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਵਿਯ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ''ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯੇ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਪੀਤਿਸੁਖਾਦਯੋ, ਕਾਮੰ ਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਤੇ ਸਨ੍ਤਤਰਾ ਚੇਵ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕਾਮਨੰ, ਅਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੰ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨੇਵਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿਯੇਵ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾਮਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੮੦. **ਵੂਪਸਮਾ**ਤਿ ਵੂਪਸਮਹੇਤੁ, **ਵੂਪਸਮੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਹਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ। ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਆਹ **"ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਕਿੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨੰ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਦਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸੰ ਵੂਪਸਮੋ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਰਹਿਤੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨੰ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥੇਵ ਵੂਪਸਮੋ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ, ਤੇਸੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਮੋ, ਨ ਸਭਾਵਤੋ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਾਨੰ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਦੀਪਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਿੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨੋਕਾਸਾਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਸ੍ਸ ਤੰਤੰਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੰ ਵੂਪਸਮਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਏਵ ਝਾਨਙ੍ਗਭੂਤਾ ਤਥਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰਯੇਵ ਵੂਪਸਮਾਦਿਵਚਨੰ ਞਾਯਾਗਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਏਤੇਨ ''ਏਤੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ, ਤੰਸਹਗਤਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾਦਿਕੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰਯੇਵ ਵੂਪਸਮੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਧਿਕਵਚਨੰ ਅਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਥੰ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸੰ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ "ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ''ਯੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨਾਨਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਤਿਯਾਦਿਅਧਿਗਮਦੀਪਕਾਨੀਤਿ ਤੇਸੰ ਏਕਦੇਸਭੂਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨੰ ਤੰਦੀਪਕੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਠਿਤੇਪਿ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨਾਦਿਕੇ ਪਹੇਯ੍ਯਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੂਹਤੋ ਗਹਿਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨਸ੍ਸ ਤਦੇਕਦੇਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਅਵਯਵੇਨ ਸਮੁਦਾਯੋਪਲਕ੍ਖਣਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨੇਵ ਤੰਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਤਿਯਾਧਿਗਮਦੀਪਕੇਨ ਪੀਤਿਵਿਰਾਗਾਦਿਵਚਨਾਨੰ ਪੀਤਿਆਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਤਤਿਯਾਦਿਅਧਿਗਮਦੀਪਕਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤੰਦੀਪਕਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

**ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਮਧਿਪ੍ਪੇਤੰ** ਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨੀਲਵਣ੍ਣਯੋਗਤੋ ਨੀਲਵਤ੍ਥੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਨੀਲਯੋਗਤੋ ਵਤ੍ਥੰ ਨੀਲੰ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯੇਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੇਨ ਯੋਗਾ ਝਾਨੰ **ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ**। ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਤੰਯੋਗਾ ਝਾਨੇ ਤੰਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਅਵਿਰੋਧੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਕੋਦਿਭਾਵੇ ਕਥਨ੍ਤਿ ਏਕੋਦਿਮ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਏਕੋਦਿਵਡ੍ਢਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ? ''ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕੋਦਿਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾਤਿ ਏਕੋਦਿਭਾਵਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਝਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ। **ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ''ਚੇਤਸੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਯਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ''ਚੇਤਸੋ''ਤਿ ਚ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ ਝਾਨੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖੇ। **ਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ।

**ਸੇਟ੍ਠੋਪਿ ਲੋਕੇ "ਏਕੋ"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ''ਯਾਵ ਪਰੇ ਏਕਾਹਂ ਤੇ ਕਰੋਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ''ਏਕਾਕੀਭਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਹਾਯਤ੍ਥੋਪਿ ਏਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕੋ ਅਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਕਾਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਸਮਾਧਿ ਪਨ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਟ੍ਠਕਰਣੇਨ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ…ਪੇ॰… ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ , ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਦ੍ਵਯਂ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ। ਸ੍ਵਾਯਮਤਿਸਯੋ ਯਥਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨਨੁ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਹਨਨਪਰਿਯਾਹਨਨਵਸੇਨ, ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਅਨੁਯੋਜਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤਿਪਿ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਾਪਗਮੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਕਞ੍ਚਿ ਖੋਭਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਚ ਤੇ ਨ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭੇਨ ਨ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਖੁਦ੍ਦਿਕਾ ਊਮਿਯੋ **ਵੀਚਿਯੋ**। ਮਹਤਿਯੋ **ਤਰਙ੍ਗਾ**। ਸਤਿਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤੇ, ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯ ਚ ਤੇਨੇਵ ਖੋਭੇਨ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਾਭਾਵੇਨ ਚ **ਸਮਾਧਿਪਿ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟੋ** ਬਹਲੇ ਵਿਯ ਜਲੇ ਮਚ੍ਛੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕ੍ਖੋਭੋ ਏਵ **ਪਲਿਬੋਧੋ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ, ਯਸ੍ਸਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਵਸੇਨ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਚ ਝਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਾਸਂ ਏਵ ''ਸਦ੍ਦਹਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਨ। **ਤੇਨ** ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇਨ। ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ, ਏਕੋਦਿਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਝਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ**। ਯਥਾ ਪਨ ਅਵਿਰੋਧੋ, ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ।

੮੧. **ਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਸਮਂ ਨਿਰੋਧਂ ਗਤਾ। **ਸਮਿਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮਂ ਗਮਿਤਾ ਨਿਰੋਧਿਤਾ। **ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਸਨ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਨਾਸਂ ਗਤਾ। **ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ ਗਮਿਤਾ। **ਸੋਸਿਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਸੋਸਂ ਸੁਕ੍ਖਭਾਵਂ ਇਤਾ। **ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਕਤਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਨ੍ਤਕਤਾ।

**ਅਯਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵੋ। ਚੋਦਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ''ਏਵਮੇਤਂ ਸਿਦ੍ਧੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਨ ਪਨੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। **ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਕਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਅਧਿਗਮੂਪਾਯਦੀਪਕੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮ੍ਪਸਾਦਨਤਾਯ, ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਤਾਯ ਚ ਹੇਤੁਦੀਪਕੇਨ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਭਾਵਹੇਤੁਦੀਪਕੇਨ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨੇਵ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਕਿਂ ਪੁਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਵਚਨੇਨ ਕਤੇਨਾਤਿ? ਨ, ਅਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਸੁ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਂ ਏਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮਨਂ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ, ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੇਸੁ ਚ ਫਲੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਏਵ , ਏਵਮੇਵਿਧਾਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਤਣ੍ਹਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਤਂਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ, ਆਵਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਦਿਅਤਿਕ੍ਕਮੋਵ ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **"ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਠਮਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਠਮਂ ਝਾਨਮ੍ਪਿ।

''ਦੁਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਦੁਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਨ ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਉਪਚਾਰਭਾਵਨਾਯ ਚ ਤੇ ਪਹਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਤਾਯ ਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਵਿਸੇਸਂ। ਸਵਿਸੇਸਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪ੍ਪਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਹਾਨਙ੍ਗਤਾਪਿ ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਯਥਾ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਵਙ੍ਗਮੇਵੇਤਂ ਝਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ

ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਚਨੰ। ਰਥਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲੰ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਝਾਨਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਝਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ।

### ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨. **ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਞ੍ਚਾਯੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਪੇਮਸ੍ਸ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਨੋ ਤਣ੍ਹਾਸਹਗਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ, ਇਧ ਪਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੀਤਿਯੰ ਅਵਿਰਤ੍ਤੰ, ਸਾਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤੰ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ **ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤੰ**। ਆਦੀਨਵੰ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੮੩. ਵਿਰਜ੍ਜਨੰ **ਵਿਰਾਗੋ**। ਤੰ ਪਨ ਵਿਰਜ੍ਜਨੰ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਮੁਖੇਨ ਹੀਲਨੰ ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ ਵਾਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੰ ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ** ਵਾ"ਤਿ ਆਹ। **ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯਾ**ਤਿ ''ਯਦੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪੀਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ। **ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੰ** ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ।

**ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਉਪਾਯੋ। **ਤਦਧਿਗਮਾਯਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ।

੮੪. **ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਸਮਵਾਹਿਤਭਾਵੇਨ ਪਤਿਰੂਪਤੋ। ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਸਮਵਾਹਿਤਮੇਵ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਮੰ ਪਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। **ਵਿਸਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾਯ ਸੰਕਿਲੇਸਵਿਗਮੇਨ। **ਵਿਪੁਲਾਯਾ**ਤਿ ਮਹਤਿਯਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਥਾਮਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਵਿਗਮੇਨ ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ।

**ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਕਤਿ** ਖੀਣਾਸਵਪਕਤਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁਕੋ ਸਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਾਕਾਰੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ**।

**ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾਯ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਾਯ ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਾ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਰਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ**।

**ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਪਾਤਰਹਿਤੰ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਤਦੇਵ ਤੰ ਆਕਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਉਪੇਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾ **ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ**।

''ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਨੀਵਰਣੇ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਇਮਾ **ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ**। ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਯੂਹਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਤਿੰ ਜਰੰ ਬ੍ਯਾਧਿੰ ਮਰਣੰ ਸੋਕੰ ਪਰਿਦੇਵੰ ਉਪਾਯਾਸੰ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਪਵਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੰ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੰ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਯੂਹਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਤਿੰ ਜਰੰ ਬ੍ਯਾਧਿੰ ਮਰਣੰ ਸੋਕੰ ਪਰਿਦੇਵੰ ਉਪਾਯਾਸੰ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਾ ਇਮਾ **ਦਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਹਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਿ ਨੀਵਰਣਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦੀਨਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਾ **ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ** ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ **ਗਹਣੇ** ਉਪ੍ਪਾਦਨੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਗਹਣੇ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ**।

ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਇਧ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਹ। **ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਆਯੂਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਯ ਗਤਿਯਾ ਸਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੭੨) ਏਤ੍ਥ ''ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ। **ਜਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿਂ। **ਜਰਾਬਜਾਧਿਮਰਣਾ**ਦਯੋ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਾ ਤੇਸਂ ਵੇਵਚਨਵਸੇਨ। ''ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਜਾਤੀ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਚ ਵੇਵਚਨਂ, ''ਗਤਿ, ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਜਰਾਦਯੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਤਥਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਤਿ ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ।

**ਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ। **ਯਦਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਯਂ ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭੂਤਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। **ਤਂ ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੀਹਿ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਯਥਾ ਆਯਤਿਂ ਆਦਾਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਜਹਤਿ। ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਤਤ੍ਥ **ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਵਿਚਿਨਨੇ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨੇਪਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ **ਸਮਵਾਹਿਤਭੂਤਾ**। ਨੀਵਰਣਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦਿਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ**। ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਚ੍ਚਨੀਕਵੂਪਸਮਨੇਪਿ ਅਬਜਾਪਾਰਭੂਤਾ** ਅਬਜਾਪਾਰਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਅਬਜਾਪਾਰਤਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤਾ।

ਯਦਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਾ, ਕਥਮਯਂ ਭੇਦੋਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨ ਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਿ ਸਭਾਵਤੋ ਅਭੇਦੇ ਯੇਹਿ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਹਿ ਸ੍ਵਾਯਮਿਮਾਸਂ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੋ, ਤੇਸਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਤਾਸਂ ਅਭੇਦੋ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ"**ਤਿਆਦਿ।

**ਏਕੀਭਾਵੋ**ਤਿ ਏਕਤਾ। ਸਤਿਪਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਪਨਸ੍ਸਾ ਭੇਦੋ। ਯਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਯਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ''ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਪਜਹਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫)। ਤਤ੍ਥ **ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਞਾਣੇਨ ਪਜਹਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਸੋਵਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲਕ੍ਖਣਵਿਚਿਨਨੇ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਭੂਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਲਕ੍ਖਣਵਿਚਿਨਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੁਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾਯ **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ** ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਾਨਂ ਤੇਸਂ ਗਹਣੇਪਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ **ਸਿਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤਿ,** ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ।

**ਅਨਾਭੋਗਰਸਾ**ਤਿ ਪਣੀਤਸੁਖੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਵਨਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬਜਾਪਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਸੁਖਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਖੇ ਅਬਜਾਵਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਬਜਾਪਾਰਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਖੋਭਂ, ਉਪ੍ਪਿਲਵਞ੍ਚ ਆਵਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਅਪਰਿਬਜਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ** ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ **ਕਿਚ੍ਚਂ**। ਤਦਭਾਵਤੋ **ਇਧ ਪਰਿਬਜਤ੍ਤਂ**।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ

ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

੮੫. “**ਸਰਤੀਤਿ ਸਤੋ**”ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਮਾਹ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਰਣੰ ਚਿਨ੍ਤਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਰਣਲਕ੍ਖਣਾ**। ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨੰ, ਤੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਰਸਾ**। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕ੍ਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਰਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**। ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਜਾਨਨੰ, ਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਵਾ **ਅਸਮ੍ਮੋਹੋ। ਤੀਰਣੰ** ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਾਰਗਮਨੰ। **ਪਵਿਚਯੋ** ਵੀਮੰਸਾ।

ਕਾਮੰ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿਪਿ ਸੁਖੁਮਾਨੇਵ, ਇਮੰ ਪਨ ਉਪਰਿਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ “**ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਾ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਥੂਲਙ੍ਗਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਚਿ ‘‘ਬਹੁਚੇਤਸਿਕਤਾਯਾ’’ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਗਤਿ ਸੁਖਾ ਹੋਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਝਾਨੇਸੂਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਬਜਤ੍ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚੰ** ‘‘ਇਦੰ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਕਰੀਯਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਕਾਮੰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਪੀਤਿਸੁਖੇਸੁ ਪੀਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨੇਨ ਸੁਖੁਮਤਾਯ ਇਧ ਸਾਤਿਸਯੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਜਾਪਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਨਦੇਵ ਪੀਤਿੰ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਿਯਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਯਾ**”ਤਿ। “**ਇਦਞ੍ਚ ਅਤਿਮਧੁਰੰ ਸੁਖ**”ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਅਤਿਮਧੁਰਤਾ ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਸੋਦਗਜਸਭਾਵਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਇਦਨ੍ਤਿ** ‘‘ਸਤੋ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ’’ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੰ।

**ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਯੰ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸੁਖੰ, ਤੰ ਸੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਯ੍ਯ। **ਯੰ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ** ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਤੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ **ਨਾਮਕਾਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸੁਖੰ। ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ** ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਨ **ਅਤਿਪਣੀਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਅਸ੍ਸ** ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ **ਰੂਪਕਾਯੋ ਯਸ੍ਮਾ ਫੁਟੋ। ਯਸ੍ਸ** ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ **ਫੁਟਤ੍ਤਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ** ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਕਾਯਿਕੰ **ਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਯ੍ਯ**। ਤਸ੍ਮਾ **ਏਤੰ** ਚੇਤਸਿਕਕਾਯਿਕਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦਨਸਙ੍ਖਾਤੰ **ਅਤ੍ਥੰ** ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀਤਿ ਆਹਾ**”ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖੰ, ਕਾਯਿਕਸੁਖਹੇਤੁਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਕਾਯਿਕਸੁਖਞ੍ਚ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਫੁਟਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਜਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਦਕੇਨ ਫੁਟਸਰੀਰਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸੇ ਨਾਤਿਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਵਾਤਾਦਿਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਫੁਟੇ ਸੁਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਫੁਟਸਰੀਰਸ੍ਸਾਤਿ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਮਾਭੋਗੇਨ ਵਿਨਾ ਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦਨਾਤਿ ਚੋਦਨਾਯੰ ‘‘ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪੀ’’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸੁਖੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਦਾਨਿ ਸਹਾਪਿ ਆਭੋਗੇਨ ਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯੰ ਵਾ ਤਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੮੬. **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਯੰਝਾਨਹੇਤੂ**”ਤਿ। “**ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**”ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ “**ਪਸੰਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**”ਤਿ। **ਕਿਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਸੰਸਨਾਕਾਰਪੁਚ੍ਛਾ। ਏਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਸਤਿਯਾ ਏਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾਯ “**ਸਤਿਮਾ**” ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ‘‘ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ’’ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ।

ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ “**ਸੁਖੰ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀ**”ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਹਿ ਅਵਿਸੇਸੋ, ਵਿਸੇਸੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

### ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭. ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ “**ਯਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਠਾਨੇ ਪਦਨ੍ਤੁਰਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ**

ਸਾਤਿਸਯਂ ਸੁਖਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਭਾਵਤੋ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿਯਂ ਜਵਨਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

੮੮. “**ਪੁਬ੍ਬੇਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਦਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚੋਦਨਾਯਂ ਆਹ “**ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ**”ਤਿ। ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੋ** ਨਾਮ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਪਾਟਿ। ਤੇਨ ਪਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਝਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**ਕਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਕਤ੍ਥ ਚ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ “**ਕਤ੍ਥਾ**”ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ, “**ਏਤ੍ਥਾ**”ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਝਾਨਾਨੁਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ “**ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹਾਨਂ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵੂਪਸਮੋ।

**ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿ, ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਵਜ੍ਜਨੇ, ਅਨੇਕਾਵਜ੍ਜਨੇ ਵਾ। ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿਯਞ੍ਹਿ ਉਪਚਾਰੋ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੋ, ਇਤਰੋ ਅਨੇਕਾਵਜ੍ਜਨੋ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਵਿਸਮਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲਮਥੋ **ਵਿਸਮਾਸਨੁਪਤਾਪੋ। ਪੀਤਿਫਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਰਸਤ੍ਤਾ, ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਰੂਪਾਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯੋ ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯੇਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ‘‘ਪਹੀਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਪਹੀਨਸ੍ਸਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਏਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਤਿਚਿਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਕਾਯੋਪਿ ਕਿਲਮਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਹਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਖੇਦਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ‘‘ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਅਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਦੇਕੇ ‘‘ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਝਾਨਲਾਭੀਨਮ੍ਪਿ ਦੋਮਨੁਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਅਨੀਵਰਣਸਭਾਵੋ ਲੋਭੋ ਵਿਯ ਦੋਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਦੋਸੇਨ ਵਿਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ **ਪਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਯਾ** ਵਿਰੋਧੋ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਹੀਨਂ ਝਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਮਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਝਾਨਲਾਭੀਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਅਪਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸੋ ਪਹੀਨਜ੍ਝਾਨੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨੀਵਰਣਸਭਾਵਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਰੂਪੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਾਨਿ ਅਨੁਦ੍ਧਟਾਨਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨੀਵਰਣਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਨੀਵਰਣਾਨਂਯੇਵ ਨੀਵਰਣਸਦਿਸਤਾਯ ਨੀਵਰਣਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਅਪਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਾਰਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਝਾਨਤੋ ਪਰਿਹਾਯਨਤੋ। ਲਹੁਕੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਰਿਹੀਨਂ ਤਾਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਤਦਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਰਿਹੀਨਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੀਤਿ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੂਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨਙ੍ਗਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਾਦਿਸਾਯ ਆਸੇਵਨਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯਥਾ **ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਸਦਿਸਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ,** ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

**ਸਮਾਹਟਾ**ਤਿ ਸਮਾਨੀਤਾ, ਸങ്ഗ്ഹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਯ ਅਨੋਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਵਿਭੂਤਤਾਯ **ਸੁਖੁਮਾ**। ਤਤੋ ਏਵ ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤ੍ਤਾ **ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ। ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਟ੍ਠਪਯੋਗਸ੍ਸ, ਦੁਦ੍ਦਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਏਸਾ ਗਾਹਯਿਤੁਂ** ਅਞ੍ਞਾਪੋਹਨਨਯੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾ"**ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਦਯੋ**ਤਿ ਚ ਸੋਪਚਾਰਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

**ਪਹੀਨਾਤਿ** ਵੁ**ਤ੍ਤਾ** ''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ''ਤਿ। **ਏਤਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਦਯੋ ਵੇਦਨਾ।

**ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਰਾਗਸ੍ਸ** ਪਚ੍ਚਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਸੁਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫)। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਸਸ੍ਸ** ਪਚ੍ਚਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ। **ਸੁਖਾਦਿਘਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਪਹਾਨੇਨ। **ਅਸ੍ਸ** ਝਾਨਸ੍ਸ।

ਨ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ **ਅਦੁਕ੍ਖਂ,** ਦੁਕ੍ਖਵਿਧੁਰਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨਾ"**ਤਿ। **ਅਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨੇਨ। **"ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਇਧ ਤਤਿਯਵੇਦਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਵਿਯ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ। ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਂ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਅਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਰਸਾ। ਅਵਿਭੂਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਵਿਭੂਤਾਕਾਰਾ , ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇ ਮਿਗਗਤਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਅਨੁਮਾਤਬ੍ਬਾ ਅਵਿਭੂਤਾਕਾਰੋਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਸੁਖਨਿਰੋਧੋ ਨਾਮ ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੋ, ਸੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਖਨਿਰੋਧਪਦਟ੍ਠਾਨਾ**।

੮੯. **"ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ"**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨੇਤਂ ਸਮਾਸਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਜਨਿਤਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ"**ਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਵਟਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਸੁਵਿਸਦਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯਾ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨਾ"**ਤਿ। ਯਦਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਇਧ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਕਥਂ ਸਤਿਯੇਵ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਨ ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਸ੍ਮਾ ਅਯਮੇਵ ਸਤਿ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਭਿਭਵਤੋ, ਸਹਾਯਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਚ ਅਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ। ਤਦਭਾਵਤੋ ਇਧ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਰੂਪਕਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਭਿਭਵਾ**ਤਿ ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਅਤਿਕ੍ਖਤਾਯ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਵਿਯ ਰਤ੍ਤਿਪਿ ਸੋਮ੍ਮਸਭਾਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਮੇਵ ਚ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਸਮੁਜ੍ਜਲਤੀਤਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਭਾਗਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ"**ਤਿ ਆਹ।

**"ਏਕਵੀਥਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਏਕਂਸੇਨ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰੇਸੁ ਏਕਂਸੇਨ ਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਦੁਤਿਯਾਦਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਏਕਵੀਥਿਯਂ ਪੁਰਿਮਜਵਨੇਸੁ, ਨ ਏਵਮੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨੇ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਜ੍ਝਾਨਚਤੁਕ੍ਕੇ।

## ਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੦. ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ। **ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ** ਵਿਯਾਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ। **ਤੰ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯੰ ''ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵੰ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ **ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਞ੍ਚੇਵ ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਹੋਤਿ** ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੮) ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਸਰੂਪਤੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਨ ਗਹਿਤੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਯਦ੍ਵਯਵਿਭਾਗੋ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਨਯਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਝਾਨਾਨੰ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਤਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ? ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਤੋ, ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਤੋ ਚ। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਦੇਵਪਰਿਸਾਯ ਕਿਰ ਯੇਸੰ ਯਥਾਦੇਸਿਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਏਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ, ਇਤਰੇ ਸਨ੍ਤਤੋ। ਤੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਚ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਝਾਨੰ ਦੇਸਿਤੰ। ਯੇਸੰ ਵਿਚਾਰੋ, ਯੇਸੰ ਪੀਤਿ, ਯੇਸੰ ਸੁਖੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ, ਇਤਰੇ ਸਨ੍ਤਤੋ। ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਤਿਯਾਦੀਨਿ ਝਾਨਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੋ।

ਯਸ੍ਸਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸੁਕੁਸਲੋ ਯੰ ਯੰ ਅਙ੍ਗੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਯਥਾਰੁਚਿੰ ਦੇਸਨੰ ਨਿਯਾਮੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ, ਪਞ੍ਚਕਨਯਵਸੇਨ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੰ ਪਠਮੰ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕੰ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਿਵਙ੍ਗਿਕੰ ਤਤਿਯੰ, ਦੁਵਙ੍ਗਿਕੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ, ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਮੇਵ ਪਞ੍ਚਮੰ ਝਾਨੰ ਦੇਸੇਸੀਤਿ ਅਯੰ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਪਕ੍ਖਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੰ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੮)। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਸਤ੍ਤਾਵਾਸਫਲਤਾਯ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸਮਾਨਫਲਤ੍ਤਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਤੋ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਹਿ ''ਕਾਮੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਚ ਵਿਵਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਤਦਭਾਵਾ ਨ ਇਧ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹੀ''ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ, ਨਾਪਿ ''ਵਿਵੇਕਜ''ਨ੍ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਭਜਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵੂਪਸਮਾ ਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਚਾਰਤ੍ਤਾ ਚ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯਪਿ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ। ਨਨੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿਯੇਵ ਝਾਨਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਨ, ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫) ਸਮਾਧਿਤ੍ਤਯਾਪਦੇਸੇਨ ਪਞ੍ਚਕਨਯਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯਪਿ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਞ੍ਚ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਤਥਾ ''ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਅਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਨਾ, ਸਹ ਚ ਵਿਚਾਰੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਸਹ, ਵਿਨਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਚਾਰਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਅਵਿਚਾਰੰ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਅਵਿਚਾਰਞ੍ਚਾਤਿ ਵਾ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਸਙ੍ਗਹੇਤੁੰ।

**ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਰਹਿਤੇ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਦ੍ਵਯਰਹਿਤੇ ਚ ਞਾਯਾਗਤਾ ਦੇਸਨਾ ਦੁਤਿਯੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਰਹਿਤੇਪਿ ਦ੍ਵਯਪ੍ਪਹਾਨਾਧਿਗਤਸਮਾਨਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕਨਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਦੁਤਿਯੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਹਾਯਭੂਤਵਿਚਾਰਾਵੂਪਸਮੇਨ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਦ੍ਵਯਰਹਿਤੇ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮੇਨੇਵ ਤਦੁਪਸਮੰ, ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਨਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਤਤਿਯੰ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੰ ਵਿਭਤ੍ਤੰ। ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਾਯਵਿਰਹੇਨ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤੰ, ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਪਿ **ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ । ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਦ੍ਵਯਰਹਿਤੰ ਵਿਯ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰

੧੬੮) ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਨ੍ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵਾ ਸਹਚਾਰੀਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਸੁ ਏਕਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਮੇਵ ਦੋਸਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਸਹਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ **ਤਤਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤਿਯਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਪਠਮਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਭਾਵੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ? ਵਿਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਯਥਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ।

ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੫. ਸੇਸਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

## ਆਪੋਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. ਯਥਾਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤਿਦੇਸੋਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਆਪੋਕਸਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਪੋਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਂ, ਆਪੋਕਸਿਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ। **ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ‘‘ਕਤੇ ਵਾ ਅਕਤੇ ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ। ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕੇਨ ਲੋਣੂਦਕੇਨ ਭਰਿਤੋ ਜਲਾਸਯੋ **ਲੋਣੀ**। ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਸਙ੍ਕਰਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ “**ਸੁਦ੍ਧਵਤ੍ਥੇਨ ਗਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਢ੍ਢ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਦਿਸਂ ਆਕਾਸਜਂ ਉਦਕਂ, ਤਾਦਿਸਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਅਨਾਵਿਲ**”ਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਪਨ ਉਦਕਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। “**ਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਲਕ੍ਖਣਂ** ਪਨ ਇਧ ਪਗ੍ਘਰਣਲਕ੍ਖਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਭਾਵਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਤਰਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨਾਦਿ, ਫੇਣਮਿਸ੍ਸਤਾਦਿ ਚ ਇਧ **ਕਸਿਣਦੋਸੋ। ਸੋ**ਤਿ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।

## ਤੇਜੋਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੨. **ਸਿਨਿਦ੍ਧਾਨਿ** ਸਿਨੇਹਵਨ੍ਤਾਨਿ। **ਸਾਰਦਾਰੂਨਿ** ਨ ਫੇਗ੍ਗੁਦਾਰੂਨਿ। ਜਾਲਾਯ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਸਿਨਿਦ੍ਧਸਾਰਦਾਰੁਗ੍ਗਹਣਂ। **ਘਟਿਕਂ ਘਟਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਖਣ੍ਡਸੋ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਆਲਿਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ। **ਘਨਜਾਲਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਿਰਲਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਯਂ।

**ਪਤਨਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਮਾਨਸਦਿਸਂ। **ਅਕਤੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਥਾ ਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤੇ ਕੇਵਲੇ ਤੇਜਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ।

## ਵਾਯੋਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਵੁ**ਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ, ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ‘‘ਤਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਚ੍ਛਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛੁਖੇਤ੍ਤੇ ਯਥਾਠਿਤਾਨਂ ਅਗ੍ਗਂ। **ਏਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤੇਨ ਚਲਿਤਂ। **ਸਮੇਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚਲਿਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਵਾਯੋਕਸਿਣਂ...ਪੇ॰... ਉਪਲਕ੍ਖੇਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਸਮਸੀਸਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮਸੀਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। **ਵੇਲੁਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਂ ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਸਮਸੀਸਂ ਠਿਤਂ ਘਨਪਤ੍ਤਵੇਲੁਂ ਵਾ ਘਨਪਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਂ ਵਾ’’ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਕਙ੍ਗੁਲਾਦਿਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ ਕੇਸੇਸੁ ਰਸ੍ਸਭਾਵਤੋ, ਦੀਘਤਰੇਸੁ ਓਲਮ੍ਬਨਤੋ, ਵਿਰਲੇਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸਤੋ ਵਾਤਪ੍ਪਹਾਰੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ **ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣ**ਗ੍ਗਹਣਂ, **ਘਨ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। **ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਹਰਤੀਤਿ ਸਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਗ੍ਗਾਦੀਨਂ ਪਚਲਨਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਤੇਸਂ ਪਹਾਰਕੇ ਵਾਤਸਙ੍ਘਾਤੇ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯਪਦੇਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਵਾਯੁਪਿਣ੍ਡੇ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ‘‘ਉਸੁਮਵਟ੍ਟਿਸਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਰਿਮਕਸਿਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਮਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਿਗ੍ਗਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ‘‘ਨਿਚ੍ਚਲ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੋਯੇਵ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਉਸੁਮਵਟ੍ਟਿਸਦਿਸਤਾਵ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ।

## ਨੀਲਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੪**. ਅਞ੍ਜਨਰਾਜਿਵਟ੍ਟਾਦਿ **ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ ਵਾ। ਤਥਾਰੂਪੰ ਮਾਲਾਗਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰਲਵਿਕਸਿਤਨੀਲਵਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਸਞ੍ਛਨ੍ਨੰ ਪੁਪ੍ਫਗਚ੍ਛੰ। **ਇਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਤਾਧਿਕਾਰੇਨ। **ਗਿਰਿਕਣ੍ਣਿਕ**ਗ੍ਗਹਨੇਨ ਨੀਲੰ ਗਿਰਿਕਣ੍ਣਿਕਮਾਹ। **ਕਰਣ੍ਡਪਟਲੰ** ਸਮੁਗ੍ਗਪਿਧਾਨੰ। **ਪਤ੍ਤੇਹਿਯੇ**ਵਾਤਿ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਦੀਨੰ ਕੇਸਰਵਣ੍ਟਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੇਹਿ ਪਤ੍ਤੇਹਿਯੇਵ। **ਪੂਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣੰ ਵਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਣ੍ਡਿਕੰ ਵਿਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਨੀਲਮਣ੍ਡਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਥਾ **ਚਙ੍ਕੋਟਕੰ ਵਾ ਕਰਣ੍ਡਪਟਲੰ ਵਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਚਙ੍ਕੋਟਕਸ੍ਸ, ਕਰਣ੍ਡਪਟਲਸ੍ਸ ਵਾ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯੰ **ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਮਣਿਤਾਲਵਣ੍ਟੰ** ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਮਯੰ ਤਾਲਵਣ੍ਟੰ।

### ਪੀਤਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੫**. ਪੀਤਕਸਿਣੇ **ਮਾਲਾਗਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਇਕ੍ਕਟਾਦਿਮਾਲਾਗਚ੍ਛੰ। ਹਰਿਤਾਲੰ, ਮਨੋਸਿਲਾ ਵਾ **ਧਾਤੁ। ਪਤ੍ਤਙ੍ਗਪੁਪ੍ਫੇਹੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਙ੍ਗਨਾਮਿਕਾ ਪੀਤਵਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਾ ਏਕਾ ਗਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ। **ਆਸਨਪੂਜ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਕਤੰ ਆਸਨਪੂਜੰ । **ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਾਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਕੁਲਿਕਿਙ੍ਕਿਰਾਤਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

### ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੬**. **ਲੋਹਿਤਮਣਿ** ਲੋਹਿਤਙ੍ਗਮਣਿਆਦਿ। **ਲੋਹਿਤਧਾਤੁ** ਗੇਰੁਕਜਾਤਿਹਿਙ੍ਗੁਲਿਕਾਦਿ।

### ਓਦਾਤਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੭**. ਓਦਾਤਕਸਿਣੇ **ਮਾਲਾਗਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਤ੍ਤਾਦਿਮਾਲਾਗਚ੍ਛੰ। **ਧਾਤੁ** ਕਕ੍ਕਟਿਮੁਤ੍ਤਸੇਤਿਕਾਦਿ।

### ਆਲੋਕਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੮**. **ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕਾਦਿਵਸੇਨ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਓਭਾਸਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਤਾਯ ਤਥਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ। ਘਟਮੁਖੇਨ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਨਕਓਭਾਸਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਤੋ "**ਘਟਮੁਖੰ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਭਿਤ੍ਤਿਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਅਭਿਮੁਖੰ। **ਉਟ੍ਠਿਤਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤਪਾਕਤਿਕਆਲੋਕਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸੰ। **ਘਨਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੰ ਆਲੋਕਪੁਞ੍ਜਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਬਜਾਮਪ੍ਪਭਾ ਵਿਯ ਬਹਲੋ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਜਭੂਤੋ ਆਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ, ਤੰਸਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

### ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੯੯**. **ਛਿਦ੍ਦਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਭਿਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਾਦੀਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਛਿਦ੍ਦੰ, ਤੰਸਦਿਸੰ, ਤੇਨਵਾਕਾਰੇਨ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। "**ਵਡ੍ਢਿਯਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢਤੀ**"ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਡ੍ਢਨੀਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਡ੍ਢਿਯਮਾਨੰ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿਯੇਵ। ਸਤਿਪਿ ਚ ਵਡ੍ਢੇਤੁਕਾਮਤਾਯੰ ਵਡ੍ਢਨਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ। ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਾ । ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਭਾਵਨਾ ਥਿਰਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਵਡ੍ਢਿਯਮਾਨੰ ਵਡ੍ਢਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** ''ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਨਿ ਰੂਪਜ਼ਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਅਟ੍ਠੇਵ ਕਸਿਣਾਨਿ ਸਰੂਪਤੋ ਆਗਤਾਨਿ, ਓਦਾਤਕਸਿਣੇ ਪਨ ਆਲੋਕਕਸਿਣੰ, ਆਕਾਸਕਸਿਣੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਇਤਿ ਕਸਿਣਾਨਿ**

**ਦਸਬਲੋ, ਦਸ ਯਾਨਿ ਅਵੋਚਾ**'ਤਿ। **ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਸਿਣੇ ਪਟਿਨਿਯਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਿਣ੍ਣਕੰ ਵਿਸਟੰ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ।

## ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੦੦. ਆਦਿਭਾਵੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਥਵੀਪਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨੇ ਨਿਮ੍ਮਾਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਕਪ੍ਪਨੰ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਵਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਮਾਣਨਯੇਨੇਵ। **ਏਵਮਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਰੀਰਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾਨਿਮ੍ਮਾਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

**ਯਦੇਵ ਸੋ ਇਚ੍ਛਤਿ ਤਸ੍ਸ ਡਹਨਸਮਤ੍ਥਤਾ**ਤਿ ਬਹੂਸੁ ਕਪ੍ਪਾਸਪਿਚੁਸਾਰਦਾਰੁਆਦੀਸੁ ਏਕਜ੍ਝੰ ਰਾਸਿਭੂਤੇਸੁ ਠਿਤੇਸੁ ਯੰ ਯਦੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਡਹਨਸਮਤ੍ਥਤਾ। ਇਧ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਵਾਯੁਗਤਿਯਾ ਗਮਨੰ **ਵਾਯੁਗਤਿਗਮਨੰ,** ਅਤਿਸੀਘਗਮਨੰ। ਇਧ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਦਿਚ੍ਛਿਤਦੇਸਨ੍ਤਰੰ ਪਾਪੁਣਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

**ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਾ** ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛੋ (ਪਾਰਾ॰ ੬੧੯-੬੨੦) ਤਿਣਣ੍ਡੁਪਗਪਾਸਾਦਾਦੀਨੰ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਨਯੇਨ।

ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨੀਲੋਭਾਸਨਿਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮੁਦ੍ਦਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**ਸਬ੍ਬਾਨੇ**ਵ ਦਸਪਿ ਕਸਿਣਾਨਿ। **ਇਮੰ ਪਭੇਦੰ ਲਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮੰ ਵਡ੍ਢਨਾਦਿਵਿਸੇਸੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੋ। **ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਆਪੋਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

**ਉਪਰਿਗਗਨਤਲਾਭਿਮੁਖੰ** ''ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਪਦਾਨਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਉਦ੍ਧਮੇਵ ਕਸਿਣੰ ਵਡ੍ਢੇਤੀ"**ਤਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਮਿਤਲਾਭਿਮੁਖ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਡ੍ਢਨਕਾਲੇ ਪਯੋਜਨੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ **"ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨ ਏਵੰ ਪਸਾਰੇਤੀ"**ਤਿ ਆਹ, ਕਸਿਣੰ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਲੋਕਮਿਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ"**ਤਿ। ਉਦ੍ਧਞ੍ਚੇ ਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਉਦ੍ਧੰ ਆਲੋਕੰ ਪਸਾਰੇਤਿ, ਅਧੋ ਚੇ ਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਅਧੋ ਆਲੋਕੰ ਪਸਾਰੇਤਿ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚੇ ਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਲੋਕੰ ਪਸਾਰੇਤਿ, ਏਵਮਯੰ ਕਸਿਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਏਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ। **ਅਞ੍ਞਭਾਵਾਨੁਪਗਮਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਕਸਿਣਭਾਵਾਨੁਪਗਮਨਦੀਪਨਤ੍ਥੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੰ ਪਥਵੀਆਦਿ। ਨ ਹਿ ਉਦਕੇਨ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਞ੍ਞੋ ਕਸਿਣਸਮ੍ਭੇਦੋ**ਤਿ ਆਪੋਕਸਿਣਾਦਿਨਾ ਸਙ੍ਕਰੋ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਆਪੋਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਸੇਸਕਸਿਣੇਸੁ। ਏਕਦੇਸੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਅਨਵਸੇਸੇਨ ਫਰਣਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਫਰਣੰ **ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ**। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਨੇਸੰ ਕਸਿਣਸਮਞ੍ਞਾ। ਤਥਾ ਚਾਹ **"ਤਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚੇਤਸਾ ਫਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਲਮ੍ਬਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਕਸਿਣੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਵਿਪੁਲੰ ਵਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਕਲਮੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਏਕਦੇਸਨ੍ਤਿ।

**੧੦੧. ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਤੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਨਿਯਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕਪਣ੍ਡਕਾ**ਤਿ ਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕਾ, ਪਣ੍ਡਕਾ ਚ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੇ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਿਬ੍ਬਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਹੇਤੁਕਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ , ਦ੍ਵਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਚ। ਦੁਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧੋ, ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੋ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਪਿ ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਏਵ।

**ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯਂ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਾਯਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਂ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ ''ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦਰਹਿਤਾ''ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਤ੍ਥਮੇਵ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਛਨ੍ਦਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਹੀਨਾ। ''ਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਪਿ ਯਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਾਦਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਯੇਵਾ''ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਭਵਙ੍ਗੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤਂਸਨ੍ਤਤਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਪਾਦਕਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

**ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸੁਖਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ। **ਓਕ੍ਕਮਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ। **ਕਸਿਣੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਕਸਿਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਦੀਨਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਾਯਾਦਯੋ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਜਾਨਿਕਰਾ, ਅਨਤ੍ਥਹੇਤੁਭੂਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ। ਤਿਣ੍ਣਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਨਂ ਗਹਣਂ ਇਤਰਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਟਿਕਾਰਤ੍ਤਾ, ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਜ੍ਜਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਂ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸਦ੍ਧਞ੍ਚ। **ਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇ ਤਿਬ੍ਬਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਂ। **ਪਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਪਞ੍ਞਂ। **ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਚ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ।

ਸੇਸਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਪਞ੍ਚਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੬. ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

### ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਪਦਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੦੨**. “**ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਸੁਭੇਸੂ**”ਤਿ ਇਦਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਭੂਤਕਥਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਅਸੁਭਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਤਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੨)। **ਉਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਤੋ ਉਪਰਿ ਮਰਣਤੋ ਪਰਂ। **ਸਮੁਗ੍ਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤੇਨ। **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਧੁਮਾਤਤ੍ਤਾ ਸੂਨਤ੍ਤਾ। **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਮੇਵ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ**ਨ੍ਤਿ **ਕ**-ਕਾਰੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮਾਹ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਪੀਤਕਂ ਲੋਹਿਤਕ’’ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ। **ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ ਵਾ ਅਯਂ **ਕ**-ਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ‘‘ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੮੫; ਪਰਿ॰ ੩੨੫; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩)। **ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਭਸ੍ਤਾ ਵਿਯ ਵਾਯੁਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ।

ਸੇਤਰਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨੀਲਂ **ਵਿਨੀਲਂ,** ਪੁਰਿਮਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਣਾਮਭੂਤਂ ਵਾ ਨੀਲਂ **ਵਿਨੀਲਂ**।

**ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ** ਕਾਕਕਙ੍ਕਾਦੀਹਿ। **ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਵਨ੍ਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਤਹਂ ਤਹਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਅਪਧਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟਂ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਂ। **ਖਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਂ, ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾਦੀਹਿ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨੇਨ ਸਰੀਰਸਙ੍ਘਾਤਤੋ ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਹਂ ਤਹਂ ਛਡ੍ਡਿਤਂ। ਵਿਵਿਧਂ ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ**।

**ਪੁਰਿਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਵਿਵਿਧਂ ਖਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸਤ੍ਥੇਨ ਹਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੇਰੀਹਿ ਖਗ੍ਗਕਰਵਾਲਾਦਿਨਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇਹਿ ਕਿਮੀਹਿ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਕਿਮਿਕੁਲਂ ਪੁਲ਼ਵਕਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਿਮਿਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**”ਤਿ।

**ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਨਿ** ਆਮਕਸੁਸਾਨਾਦੀਸੁ ਛਡ੍ਡਿਤਾਸੁਭਾਨਿ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਾਨਿਪਿ ਆਰਬ੍ਭ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ। **ਏਤਾਨੇਵ** ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਨੇਵ **ਨਾਮਾਨਿ**।

### ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੦੩**. **ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੇਨ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਗਿਨੋ। **ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਾਯ, ਅਸੁਭੇ ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਗਮਨਵਿਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਵਿਧਿ। ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਵਿਧਿ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਧਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨ**”ਨ੍ਤਿ।

**੧੦੪**. **ਤਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਸੁਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ। **ਅਤਿਤ੍ਥੇਨ** ਪੁਣ੍ਣਨਦੀਆਦਿਂ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ** ਅਨੁਪਵਿਸਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ। **ਕੇਦਾਰਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਕੇਦਾਰਮਰਿਯਾਦਾਯ। **ਵਿਸਭਾਗਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਕਾਦਿਵਿਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ। **ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਕਲ਼ੇਵਰਂ। **ਅਧੁਨਾਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਚਿਰਮਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਤਕ੍ਕਯਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ ਭਾਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ।

**੧੦੫. ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਰੂਪੇਹਿ, ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ। ਤਥਾ **ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭੇਰਵਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਸ੍ਸ। **ਨ ਪਟਿਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਵਿਦਾਹਵਸੇਨ ਆਸਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਚ੍ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਆਬਾਧੋ ਹੋਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ। ਯਸ੍ਸਾਨੇਨ ਆਰੋਚਿਤਂ, ਸੋ। **ਕਤਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਤਥੇਯ੍ਯਕਮ੍ਮਾ। **ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਥੇਯ੍ਯਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਕਾਮਾ। ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਤੇ**ਤਿ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਚੋਰਾ। ਸਹ ਓਡ੍ਢੇਨਾਤਿ **ਸਹੋਡ੍ਢਂ,** ਥੇਨੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਯਮਾਨਭਣ੍ਡੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਂ ਯਜਨ੍ਤੋ ਯਞ੍ਞਸਾਮਿਕੋ। ''ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ **ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**।

ਏਵਂ ਗਮਨਵਿਧਾਨਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਹੇਤੁ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਅਯਂ **ਏਕ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਸਹਾਯਤ੍ਥੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਦਿਅਤ੍ਥੋਤਿ "**ਅਦੁਤਿਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਂਸਤੋ ਸਮੁਦਿਤਮੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਭਾਵਤੋ, ਨ ਤਥਾ ਸਨ੍ਧਿਆਦਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਵਣ੍ਣਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋ। **ਪੁਨ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ**ਤਿਆਦਿ ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਗਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਬ੍ਭਾਗਿਯਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਂਯੇਵ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਸਹਿਤਮੇਵ। **ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਯਂ ਪਨ ''ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਦਿਸਾਭਿਮੁਖੇ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੧੩) ਵਕ੍ਖਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲੇਨ ਦਿਸਾਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਇਜ੍ਝਤਿ।

**ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਾਸਾਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਮ੍ਮੋਹਵਿਗਮਤ੍ਥਾ। **ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ। **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ। **ਵੀਥਿਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਯਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾ। ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**੧੦੬. ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਦਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ''ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਚਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਸਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ, ਸਂਵੇਗਜਨਨੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। ''ਚਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਤਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਅਸਂਯਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਯਮਨਤ੍ਥਂ ਦਮਨਤ੍ਥਂ, ਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੀਸਭੂਤੇਨ, ਤਂ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਂ ਪਧਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦਿਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਤਂ **ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨੇਵਾ**"ਤਿ। **ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨਾ**ਤਿ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ। ਏਵਂ ਹਿ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਮਾਨਸਂ **ਅਬਹਿਗਤਂ** ਨਾਮ। ਤਥਾਭੂਤੇਨ ਚਾਨੇਨ ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ**"ਨ੍ਤਿ।

**ਦ੍ਵਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਹਾਰੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਅਸੁਕਦਿਸਾਯ ਇਦਂ ਦ੍ਵਾਰਂ, ਤਤੋ ਏਵ ਤਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤੇਨ ਅਸੁਕਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਦ੍ਵਾਰਂ ਉਪਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਚ੍ਛਾ। **ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ** ਸਯਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਣ੍ਹਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਆਹਾਰਂ ਛਡ੍ਡਾਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਮਨਂ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯ। **ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਟਕਵਨ੍ਤਂ ਠਾਨਂ।

**੧੦੭. ਦਿਸਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿ◌ਵਰਿਤੁਂ **"ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਕਮ੍ਮਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮਂ। **ਉਬ੍ਬਾਲ੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਾਧਿਤਸ੍ਸ। **ਵਿ◌ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿ◌ਸਰਤਿ। **ਉਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਜੁਕਂ ਅਨੁਵ◌ਾਤਤੋ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ। ਮਤਕਲ਼ੇਵਰਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੇ ਭਯਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਦਸਮੀਪਂ। ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਂ **ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨਂ**।

**੧੦੮. ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। ਪੁਨ **ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਸਮੀਪੇ। **ਕਚ੍ਛਕੋ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਕਚ੍ਛਕੋ, ''ਪਿਲਕ੍ਖੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਪੀਤਨੋ**ਤਿ ਪਿਪ੍ਪਲਿਰੁਕ੍ਖੋ। **ਸਿਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਖਜ੍ਜੁਰੀ। **ਕਰਮਨ੍ਦਾ**ਦਯੋ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। **ਸਾਮਾ**ਤਿ ਸਾਮਲਤਾ। **ਕਾਲ਼ਵਲ੍ਲੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਾ ਅਪਤ੍ਤਿਕਾ ਏਕਾ ਲਤਾਜਾਤਿ। **ਪੂਤਿਲਤਾ**ਤਿ ਜੀਵਨ੍ਤਵਲ੍ਲਿ, ਯਾ ''ਗਲੋਚੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

**੧੦੯. ਤਂ** ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣਾਦਿ **ਇਧੇਵ** ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਪਾਸਾਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣੇ ਏਵ **ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ** ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ। **ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਸੁਭਂ ਪਾਸਾਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਕਰੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਪਾਸਾਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਹ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੋ **"ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। ਸਮਾਨਕਾਲਤਾਦੀਪਕੇਨ ਹਿ ਸਹ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਯਂ ਸਮਾਸੋ ਯਥਾ ''ਸਚਕ੍ਕਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਕਵ◌ਾਰਮੇਵ◌ਾਤਿ ਆਹ **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। **ਦ੍ਵ◌ੇ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਾਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਮਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ** ਸਙ੍ਘਟੇਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਾਸਾਣਾਦਿਂ ਸਮਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਹ ਵ◌ਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿ◌ਯ ਉਭਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਵਿ◌ਯ ਚ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਣਾਦਿਂ, ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਅਤ੍ਤਨਿਯੋ**ਤਿ ਸਕੋ। **ਵਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੂਨਂ। **ਸਭਾਵ◌ੇਨ ਸਰਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਕ੍ਖਣੇਨ, ਪਰੇਸਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛੁਪ੍ਪਾਦਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚ, ਸਭਾਵ◌ੋ ਏਵ ਵ◌ਾ ਤਥਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਤੋ ''ਰਸੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ।

**੧੧੦. ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਨਾ ਛਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਤਾਵ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕੇਚਿ ''ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਵਿ◌ਧੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਲਿਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਲਿਙ੍ਗਂ** ਨਾਮ ਵਯੋਲਿਙ੍ਗਂ, ਨ ਥਨਮਸ੍ਸੁਆਦਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਠਿਤਸ੍ਸ** ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਇਦਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ,** ਨ ਪਾਕਤਿਕਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। ਏਤੇਨ ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਨੁਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਦੇਸੋ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਵਯਵਵਸੇਨ ਇਦਂ ਸਣ੍ਠਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨਂ, ਨ ਸੁਖੁਮਾਵਯਵਵਸੇਨਾਤਿ ਸੀਸਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਕਂ ਨਵਵਿ◌ਧਮੇਵ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਗਹਿਤਂ।

**ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵ◌ਾ ਠਿਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਇਮਸ੍ਸ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਾ ਠਿਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

**ਅਧੋ ਪਾਦਤਲੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਾਭਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਧੋ, ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪਰੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਹਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਅਗ੍ਗੇਨ ਉਪਰਿ ਅਂਸਕੂਟਸਨ੍ਧਿਨਾ ਤਿਰਿਯਂ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਪਾਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ**ਦੀਸੁਪਿ। **ਯਤ੍ਤਕਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਠਾਨਂ ਗਣ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਸਬ੍ਬਂ ਸਰੀਰਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਪਦੇਸੋ ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤੋ, ਸੋ ਯਤ੍ਤਕਂ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਵਸੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ** ਯਥਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ। **ਇਦਂ ਈਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਹਤ੍ਥਾਦਿਕਂ ਈਦਿਸਂ ਏਵਮਾਕਾਰਂ। **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿ◌ਸਭਾਗੇ ਸਰੀਰੇ ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰੋ **ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ** ਨ ਖਾਯਤਿ, ਸੁਭਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿ◌ਪ੍ਫਨ੍ਦਨਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ, ਕਿਲੇਸਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਸ੍ਸੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾਪੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਪਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਕੁਥਿਤਸਰੀਰਾਪੀਤਿ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ** (ਪਾਰਾ॰ ੬੭ ਆਦਯੋ) ਵਿ◌ਨੀਤਵਤ੍ਥੂਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ।

**੧੧੧**. **ਆਸੇਵਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਕਤਪਰਿਚਯੋ। ਸੋਸਾਨਿਕਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ **ਪਰਿਹਤਧੁਤਙ੍ਗੋ**। ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ **ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਮਹਾਭੂਤੋ**। ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਞਾਣੇਨ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਙ੍ਖਾਰੋ**। ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ **ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਨਾਮਰੂਪੋ**। ਸਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਉਕ੍ਕਂਸਨੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਬਲੇਨ **ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੋ**। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਨੇਨ **ਕਤਸਮਣਧਮ੍ਮੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕੁਸਲਵਾਸਨਾਯ, ਕੁਸਲਭਾਵਨਾਯ ਚ ਪੂਰਣੇਨ **ਵਾਸਿਤਵਾਸਨੇ ਭਾਵਿਤਭਾਵਨੋ**। ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਕੁਸਲਬੀਜੇਨ **ਸਬੀਜੋ**। ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਕ੍ਕਭਾਵੇਨ **ਞਾਣੁਤ੍ਤਰੋ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਤਨੁਕਰਣੇਨ **ਅਪ੍ਪਕਿਲੇਸੋ। ਓਲੋਕਿਤੋਲੋਕਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਅਸੁਭਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਓਲੋਕਿਤੋਲੋਕਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਕਾਲਵਿਸੇਸੋ, ਅਸੁਭਸ੍ਸ ਪਦੇਸਵਿਸੇਸੋ ਵਾ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੋ ਚੇ ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨੋ ਚੇ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਏਵਂ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ। **ਪੁਨਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਿਧਿਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤਂ। ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਹਿਤਂ।

**੧੧੨**. **ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਿਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਨ੍ਧਯੋ ਤਦਾਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵੇਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਅਂਸਕਪ੍ਪਰਮਣਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਸਨ੍ਧਯੋ। ਤਥਾ ਵਾਮਹਤ੍ਥਸਨ੍ਧਯੋ। ਕਟਿਜਣ੍ਣੁਗੋਪ੍ਫਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਸਨ੍ਧਯੋ। ਤਥਾ ਵਾਮਪਾਦਸਨ੍ਧਯੋ। **ਏਕੋ ਕਟਿਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਕਟਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਸਨ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਹਤ੍ਥਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਾਨਂ, ਵਾਮਹਤ੍ਥਵਾਮਪਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਰਂ ਵਿਵਰਂ। **ਪਾਦਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਾਦਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ। **ਉਦਰਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਿਤਂ ਕੁਚ੍ਛਿਵੇਮਜ੍ਝਂ, ਉਦਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ। **ਕਣ੍ਣਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣਛਿਦ੍ਦਂ। **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨਾਸਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਕ੍ਖੀਨਂ, ਮੁਖਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨਾਪਿ ਵਿਵਰਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਕ੍ਖੀਨਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਧਿਆਦਿਤੋ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਕਲਸਰੀਰੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਞਾਣਂ ਚਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਸਰੀਰਂ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਸਹਿਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵਂ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਭਾਵਨਾਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਯਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਞਾਣਂ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਯੋ ਪਦੇਸੋ ਵਿਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਕਾਰੇਨ ਵਿਭੂਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਉਦਰਪਰਿਯੋਸਾਨਂ** ਉਪਰਿਮਸਰੀਰਂ।

### ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੧੩**. **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸਹਿਤਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ, ਸਨ੍ਧਿਆਦਿਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਹਣਾਕਾਰਂ ਉਪਦਿਸਨ੍ਤੋ **"ਸਤਿਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ''ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਾਦਰੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਅਸੁਭਂ ਪਠਮਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਂ, ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਤ੍ਥ ਆਵਜ੍ਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ। **ਸਾਧੁਕਂ ਉਪਧਾਰੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇ**ਵ **ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਤਿਯਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਛੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ। ਸਤਿ ਹਿ ''ਧਾਰਣਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, **ਧਾਰਣ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ। ਪਞ੍ਞਾ ''ਪਵਿਚਯੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, **ਪਵਿਚਯੋ** ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਉਪਧਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ । ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਸਤਿਰਹਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਿ। **ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾ ਏਵ ਹਿ ਸਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਤਬ੍ਬਿਰਹਿਤਾ। ਅਦ੍ਧਕ੍ਖਿਅਪਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਓਲੋਕਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **"ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਮੇਵ ਓਲੋਕਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਂ, ਨਿਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ

ਆਵਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਪਰਾਪਰੰ ਅਨੇਕਵਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੇ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਸੁਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਹਿਤੰ। ਯਥਾ ਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਪਮੁਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਗਹਿਤੰ। **ਏਕਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਸਦਿਸੰ। ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ **ਏਕ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਯਥਾ ''ਅਰਿਯਵਿਨਯੇਤਿ ਵਾ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਿਨਯੇਤਿ ਵਾ, ਏਸੇਸੇ ਏਕੇ ਏਕਟ੍ਠੇ ਸਮੇ ਸਮਭਾਗੇ ਤਜ੍ਜਾਤੇ ਤਞ੍ਞੇ ਵਾ''ਤਿ।

**ਆਗਮਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਤੋ ਸੁਸਾਨੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਆਗਮਨਕਾਲੇ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਤਿਦੇਸਵਸੇਨ ਦੀਪਿਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ''ਏਕਕੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਦੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕੇ, ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਮਨਸਿਕਾਰੋ ਰਞ੍ਞੋ ਰਜ੍ਜੰ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਵਿਦੇਸਗਮਨੰ ਵਿਯਾਤਿ। **ਆਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਤੇਨ।

**੧੧੪**. **ਅਵੇਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵੇਲਾਦਿਅਯੁਤ੍ਤਵੇਲਾਯੰ। **ਬੀਭਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੂਪੰ। **ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਤਾਲਸਦਿਸੰ ਭਯਾਨਕੰ ਵਿਸਯੰ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਭੀਰੁਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਪਿਸਾਚਾਦਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਤ੍ਤੋ। **ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਕ੍ਖੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਿਯ ਏਕਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ। **ਝਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਝਾਨਤੋ ਵਿਚ੍ਚੁਤਕੋ ਸੀਲਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕਮਨ੍ਤਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕਾ ਵਿਯ। **ਸਨ੍ਥਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਤ੍ਤਾਸਵੂਪਸਮਨੇਨ ਵਿਗਤਕਮ੍ਪਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਸਤਿੰ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਦਸ੍ਸਨੰ। **ਮਤਸਰੀਰੰ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਕੰ** ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਸਤਿ ਤਾਦਿਸੇ ਮਨ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੇ। ਸੋਪਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਭਾਵਮਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਵਿਨਟ੍ਠਰੂਪੇ ਏਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਦੇਵਤਾਧਿਗ੍ਗਹੋ, ਨ ਏਵਰੂਪੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਞ੍ਞਜੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਪਰਿਕਪ੍ਪਸਞ੍ਞਾਯ ਜਾਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਞ੍ਞਾਸਮ੍ਭਵੋ** ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ। **ਤਾਸੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਸੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ । ''ਇਦਾਨਿ ਤਵ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ ਸਪ੍ਫਲੋ ਜਾਤੋ''ਤਿ **ਹਾਸੰ** ਪੀਤਿੰ ਪਮੋਦਨੰ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੰ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੰ।

**ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ, ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤੋ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ ਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਯੋਗਕਮ੍ਮੰ ਹਿ ਯੋਗਿਨੋ ਸੁਖਵਿਸੇਸਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ, ਤੰ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਤੰ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ''ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਗਿਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਸੁਭਸ੍ਸ। **ਮਾਨਸੰ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੧੧੫**. **"ਵੀਥਿਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾ"**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿਯਾ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵੀਥਿੰ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਵਿਧਿੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਚੇ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਤਿਮੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਤਮੀ, ਕਿੰ ਦੁਤਿਯਾ, ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥੰ। ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਞ੍ਹਿ ਪਸਾਦਾਯ, ਪਸਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਨਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ , ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਆਗਨ੍ਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤੰ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ''ਅਵਸੇਸਾਨਿਪੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਗਹੇਤੁੰ ਪੁਨ **ਆਗਨ੍ਤੁਕ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ। **ਗਮਿਕਵਤ੍ਤਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਵਾਸਿਕਅਨੁਮੋਦਨਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕਅਨੁਮੋਦਨਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕਆਰਞ੍ਞਿਕਸੇਨਾਸਨਵਚ੍ਚਕੁਟਿਵਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਚੂਲਵ· ੩੫੬) ਹਿ ਆਗਤਾਨਿ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨਿ ਇਧ **"ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਜ੍ਜਨੀਯਕਮ੍ਮਕਤਾਦਿਕਾਲੇ ਪਨ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਾਦਿਕਾਲੇ ਚ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤੀ**ਤਿ ਸੁਸਾਨੇ ਠਿਤੰ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵਾਪਗਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਇਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਦੁਲ੍ਲਭਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤੁੰ ਗਮਨੇ ਵਿਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਪਿ ਯਥਾਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਦਿਸਾਦਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੰ ਯਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਨਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਉਪਧਾਰਣਤ੍ਥੰ। ਸਤਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰਨ੍ਤਰੂਪਧਾਰਣੇ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਕਾਰੋ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਹਿਤਾਕਾਰੋ ਵਿਯ ਪਾਕਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਸ੍ਸੇਵ…ਪੇ॰… ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ। ਪੁਰਿਮਾਕਾਰੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਾਕਾਰੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੋ ਭਾਵਨਾਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ।

**੧੧੬**. ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ ਨਾਮ ਅਤਿਵਿਯ ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਬੀਭਚ੍ਛੰ ਭਯਾਨਕਞ੍ਚ, ਏਵਰੂਪੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਆਬਦ੍ਧਪਰਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਥਿਰੀਭੂਤਸ੍ਸੇਵ ਯੋਗਿਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨਾ। **ਤੰ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਿਨਾ ਸੁਖੰ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤੰ ਵਿਯ ਤੰ ਮਣਿਰਤਨੰ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। **ਚਤੁਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ**ਤਿਆਦਿ ਨੇਸੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸੁਲਭਤਾਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਚਤੁਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ**ਤਿ ਚਤੁਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਚਤੁਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ। **ਇਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸਿਟ੍ਠਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਦੀਨਿ। **ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਯਥਾਲਦ੍ਧੰ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। “**ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਣਵਿਧਿੰ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**੧੧੭**. ਨਾਨਾ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਾਨਾਕਰਣੰ,** ਭੇਦੋ। **ਬੀਭਚ੍ਛੰ ਭੇਰਵਦਸ੍ਸਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ** ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲ਼ਾਰਤਾਯ, ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਤਾਯ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ‘‘ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਥੂਲਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ’’ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ। **ਕਾਮਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਾ। **ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖਹੇਤੁ। ਯਾਯ ਹਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ ਕਾਮਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੀ**”ਤਿ। ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਹਿ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਿ, ਅਨੁਰੋਧਮੂਲਕੋ ਆਘਾਤੋ ਮੂਲਕਾਰਣੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨੁਨਯ…ਪੇ॰… ਪਹੀਯਤੀ**”ਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪਹੀਨਾਨੁਨਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਾ ਹਿ ਪੀਤਿ ਸਾਤਿਸਯਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵ ਬ੍ਯਾਪਾਦੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਤਥਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯਤਾਯ। ਵੀਰਿਯਞ੍ਹਿ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੰ ਵਿਯ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਤਾਯ **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ** ਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਾਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ਸੀਲੰ, ਤੰਸਹਗਤਾ ਤਦੁਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਖਾਦਯੋ ਸਭਾਵਤੋ, ਹੇਤੁਤੋ ਚ ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਾ, ਤੇਸੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇਨ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਕਰਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹੀਯਤੀ**”ਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਨ੍ਤਿਯਾ ਯੰ ਸਾਤਿਸਯੰ ਸੁਖੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੰ ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ। **ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ, ਯੋ ਏਵਰੂਪਿੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦੇਸੇਤੀ’’ਤਿ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦੇਸਕੇ ਸਤ੍ਥਰਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਜ੍ਝਾਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਫਲੇ**ਤਿ ਤਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਫਲੇ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਤਿ** ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯਵਿਚਾਰਾਹਿਤਬਲੇਨ ਵਿਚਾਰਬਲੇਨ। **ਇਤਿ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸਮਕਾਲਮੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਹਿ ਸਮਾਧਿਆਦੀਹਿ

ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵਿਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਚ ਸਮਾਧਿਆਦਯੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ। ਯਥਾਹ **ਪੇਟਕੇ** ''ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ''ਤਿਆਦਿ।

ਤੇਨੇਵ ਚ ''ਇਮੇਹਿ ਤੇਸਂ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਹਾਨਪਰਿਦੀਪਨਮੁਖੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਵ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਵ ਚਾ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭੂਤਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਆਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਪ੍ਪਨਾਸਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਮਜ੍ਜਨਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਨੁਵਿਚਰਣਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਹਿ ਭਮਰਸ੍ਸ ਪਦੁਮਸ੍ਸੂਪਰਿ ਅਨੁਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਵਿਚਾਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ**। ਵਿਸੇਸੋ ਏਵ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ, ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਚ ਸੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਚਾਤਿ ਪਟਿ...ਪੇ॰... ਗਮੋ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਹੇਤੁਕਾ **ਪਟਿਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਪਚ੍ਚਯਾ ਪੀਤਿ। ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ** ਪੀਤਿਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਨਂ ਸਂਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ''ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਹੇਤੁਕਂ **ਸੁਖਂ** ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। **ਸੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਾ** ਸੁਖਪਚ੍ਚਯਾ **ਏਕਗ੍ਗਤਾ**। ''ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੬; ੧੧.੧੨) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਏਤਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਟਿਬਿਮ੍ਬਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭੂਤਂ। **ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ** ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸਮਕਾਲਮੇਵ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ,** ਨ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

## ਵਿਨੀਲਕਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੧੮**. **ਵਿਨੀਲਕਾਦੀਸੁ**ਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਸਹ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਚਾਤਿ **ਸਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ** ਲਕ੍ਖਣਂ **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**ਕਬਰਕਬਰਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਬਲਵਣ੍ਣਂ। **ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਸੇਤਨੀਲਵਣ੍ਣੇਸੁ ਉਸ੍ਸਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ।

**ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਥਿਰਤਂ।

**ਚੋਰਾਟਵਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਅਰਞ੍ਞੇ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਘਾਤਨੇ। **ਛਿਨ੍ਨਪੁਰਿਸਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਪੁਰਿਸਵਨ੍ਤੇ ਠਾਨੇ। **ਨਾਨਾਦਿਸਾਯਂ ਪਤਿਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਦ੍ਵਯਂ ਵਿਸੁਂ ਦਿਸਾਸੁ ਪਤਿਤਮ੍ਪਿ। **ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇਨ। **ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛਿਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਛਵਡਾਹਕੋ। ਸਹਤ੍ਥਾ ਅਪਰਾਮਸਨੇ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਕਤ੍ਤੁਰਯਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਭਾਵਪਞ੍ਞਾਯਨਤ੍ਥਂ ਏਕਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਕਰਣਂ। **ਉਪਨਾਮੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ।

**ਖਾਯਿਤਸਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਖਾਯਿਤਾਸੁਭਸਦਿਸਮੇਵ। **ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਰੀਰਾਵਯਵਂ ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਂ ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਂ। **ਕਤ੍ਵਾ** ਵਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਯਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ।

**ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਾਵੁਧਪ੍ਪਹਾਰਾਨਂ ਮੁਖਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮੁਖਤੋ**ਤਿ ਪਹਾਰਾਦਿਮੁਖਤੋ। **ਪਗ੍ਘਰਮਾਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਲੋਹਿਤਂ ਪਗ੍ਘਰਮਾਨਕਾਲੇ। ਲੋਹਿਤਕਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

**ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਲ਼ਵਕਂ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸੋਣਾਦਿਸਰੀਰੇਸੁ। **ਅਟ੍ਠਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਅਸੁਭਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ।

**੧੧੯. ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਂ। **ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਓਦਾਤਕਸਿਣਸਮ੍ਭੇਦੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਪਠਮਵਯਾਦਿਸਂਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ “**ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਧ ਹਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਨਾਮ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਾ ਪਨ ‘‘ਅਯਂ ਦਹਰਸ੍ਸ, ਅਯਂ ਯੋਬ੍ਬਨੇ ਠਿਤਸ੍ਸ, ਅਯਂ ਅਵਯਵੇਹਿ ਵੁਦ੍ਧਿਪਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵਯਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਵ, ਅਬ੍ਯਾਪਿਤਾਯ ਪਨ ਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯਂ ਸਨ੍ਧਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਪਨ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਕਮਵਿਲਙ੍ਘਨਂ ਕਤ੍ਵਾ “**ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਨੋ ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਥਲਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਿਨੋ ਵਿਨਤਪ੍ਪਦੇਸੋ। **ਥਲਟ੍ਠਾਨਂ** ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਦੇਸੋ। **ਘਟਿਤਘਟਿਤਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਗਤਨ੍ਹਾਰੁਬਨ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। **ਅਨ੍ਤਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਵਸੇਨ, ਸੁਸਿਰਵਸੇਨ ਚ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਸਕਲਾਯ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਕੇ।

**੧੨੦. ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਿਕਾਸੁਭੇ। **ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਵਸੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਯਤ੍ਥ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਕਲਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਭਾਗਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਵਯਵਾਯ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਟ੍ਠਿਕੇਸੁ। **ਵੁਤ੍ਤਂ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਕਸਦਿਸਮੇਵਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ। **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾ ਵਿਨੀਲਕਾਦੀਸੁ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਤੋ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤੋ, ਸਵਿਵਰਾਵਿਵਰਤੋ, ਚਲਾਚਲਤੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਏਵਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਏਕਟ੍ਠਿਕੇਪਿ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਬੀਭਚ੍ਛੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਭੂਤਅਟ੍ਠਿਰੂਪਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਿਭਾਵੇਨੇਵ ਵਿਰੂਪੇਨ। **ਭਯਾਨਕੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਾਵਹੇਨ। **ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਨਕੇਨਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਹਮਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਭਾਵਨਾਯ ਚ ਸਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿਯਾ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਕੇਨ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਉਪਚਾਰਾਵਹਤ੍ਤਾ**”ਤਿ।

**ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਦ੍ਵਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ** ਵਾਤਿ ‘‘ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਏਵ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ‘‘ਦੁਵਿਧਂ ਇਧ ਨਿਮਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਗ੍ਗਹਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਿਬ੍ਬਿਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਕਪ੍ਪਂ, ਅਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਿਕੇ ਯੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ।

**ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤਵਾਸੀਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨੀ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਕਲਸ੍ਸਾਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ **ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਏਤ੍ਥ** ਅਟ੍ਠਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਉਗ੍ਗਹਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਾਨਿ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ।

**ਸੁਭਗੁਣੋ**ਤਿ ਸਵਾਸਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਗੁਣੋ। **ਦਸਸਤਲੋਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਏਕਾਸਨੇਨੇਵ ਸਹਸ੍ਸਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਚਾਰਣਸਮਤ੍ਥੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਥੁਤਕਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਯੋ ਧੀਰੋ ਸਬ੍ਬਧਿ ਦਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੫੯) ਅਭਿਤ੍ਥੁਤਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ।

### ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੨੧**. ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਪਹੀਨਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਰਾਗਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। **ਅਸੁਭਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਅਸੁਭਵਿਭਾਗੋ। **ਸਰੀਰਸਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੂਪਗਮਨਵਸੇਨ। ਸਰੀਰਞ੍ਹਿ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਂ

ਅਞ੍ਞਰੂਪੇਨ ਠਿਤਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਭਾਵਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਰਾਗਚਰਿਤਭੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤਵਿਭਾਗਵਸੇਨ। ਯਦਿ ਸਰੀਰਸਭਾਵਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਯਮਸੁਭਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, **ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੨ ਆਦਯੋ; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੫ ਆਦਯੋ) ਕਥੰ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦੋਤਿ? ਸੋ ਸਰਸਤੋ ਏਵ ਸਭਾਵਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨਾਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਇਧਾਗਤੇਸੁ ਦਸਸੁ ਅਸੁਭੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚਾਨੇਵ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਿਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤੰ। ਤਾਨਿ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ, ਇਮਾਨਿ ਸਮਥਵਸੇਨਾਤਿ ਪਾਕਟੋਯੰ ਭੇਦੋਤਿ।

ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਅਸੁਭਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਤਿਪਿ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਰਾਗਚਰਿਤਾਨੰ ਸਪ੍ਪਾਯਭਾਵੋ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਰਾਗਚਰਿਤਭੇਦਵਸੇਨ ਚਾ''ਤਿ, ਤੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਵਿਸੇਸਤੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੂਨਭਾਵੇਨ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰੰ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਰੀਰੇ ਸਣ੍ਠਾਨਵਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਵਿਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ**"ਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਰਤ੍ਤੋ **ਸਣ੍ਠਾਨਰਾਗੀ,** ਤਸ੍ਸ **ਸਪ੍ਪਾਯੰ** ਸਣ੍ਠਾਨਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਕਾਯੋ ਏਵ **ਕਾਯਵਣੋ,** ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਬਦ੍ਧਸ੍ਸ** ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ। **ਸੁਸਿਰਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਸੁਸਿਰਸ੍ਸ ਵਿਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ। **ਸਰੀਰੇ ਘਨਭਾਵਰਾਗਿਨੋ**ਤਿ ਸਰੀਰੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਥਿਰਭਾਵੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰਾਗਵਤੋ। **ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾਦੀਹਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ **ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਲੀਲਾਰਾਗਿਨੋ ਸਪ੍ਪਾਯੰ**। ਈਦਿਸਾਨੰ ਕਿਰ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਰੂਪਾਨੰ ਅਵਯਵਾਨੰ ਕੋ ਲੀਲਾਵਿਲਾਸੋਤਿ ਵਿਰਾਗਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਸਙ੍ਘਾਤਭੇਦਵਿਕਾਰਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਸੰਹਤਭਾਵਸ੍ਸ ਸੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ਭੇਦੋ ਏਵ ਵਿਕਾਰੋ ਸਙ੍ਘਾਤਭੇਦਵਿਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ। ਲੋਹਿਤੰ ਮਕ੍ਖਿਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੋ **ਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੋ,** ਤਸ੍ਸ **ਪਕਾਸਨਤੋ। ਮਮਤ੍ਤਰਾਗਿਨੋ**ਤਿ ''ਮਮ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰਾਗਵਤੋ। **ਦਨ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਰਾਗਿਨੋ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਰਜ੍ਜਨਸੀਲਸ੍ਸ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਕੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਪਰਿਸਣ੍ਠਿਤਜਲਾਯਾ**ਤਿ ਸੋਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਅਟ੍ਠਿਤਜਲਾਯ ਅਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਸਲਿਲਾਯ। **ਅਰਿਤ੍ਤਬਲੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਜਨਦਣ੍ਡਬਲੇਨ। **ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾ। ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਰਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਯਮਾਨਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਲਭਤਿ। **ਨ ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਰਹਿਤਾਨਿ ਦੁਤਿਯਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਦਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਤੋ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦੁਤਿਯਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਸਮ੍ਭਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇਪਿ ਚ ਏਤਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਨੀਵਰਣਸਨ੍ਤਾਪਰੋਗਵੂਪਸਮਾਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪੁਪ੍ਫਛ੍ਛਡ੍ਡਕ, ਵਮਨਵਿਰੇਚਨਉਪਮਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

**੧੨੨**. ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਦਸਧਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਮ੍ਪਿ ਸਭਾਵਤੋ ਏਕਵਿਧਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਦਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਯੰ ਸਭਾਵੋ ਯਥਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇਸੁ, ਏਵੰ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਵਤੋ ਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਦੇਤੰ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ। **ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨਪੁਬ੍ਬਕੇਨ ਅਲਙ੍ਕਰਣੇਨ। **ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ** ਪਚੁਰਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਤਿਰੇਕਤਿਸਤਅਟ੍ਠਿਕਸਮੁਸ੍ਸਯੰ** ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਵਿਨਾ ''ਤਿਮਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨੀ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੯੦) ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯੰ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਛਿਦ੍ਦਵਨ੍ਤੰ। **ਮੇਦਕਥਾਲਿਕਾ** ਮੇਦਭਰਿਤਭਾਜਨੰ। **ਨਿਚ੍ਚੁਗ੍ਘਰਿਤਪਗ੍ਘਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਉਪਰਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਵਿਸ੍ਸਵਨ੍ਤੰ। **ਵੇਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤੰ। **ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੇਹੀ**ਤਿ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਤ੍ਥੇਹਿ। ਹਿਰਿਯਾ ਲਜ੍ਜਾਯ ਕੋਪਨਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ **ਹਿਰਿਕੋਪਿਨੰ,** ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗੰ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਭਾਵੰ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਰਸੀਯਤਿ ਞਾਯਤੀਤਿ ਹਿ **ਰਸੋ,**

ਸਭਾਵੋ। **ਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਰਤਿਂ ਅਭਿਰੁਚਿਂ। ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਰਾਗਰਤ੍ਤਾ। ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਲਾਭੇਨ ਵਿਘਾਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ।

**ਕਿਂਸੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਲਿਭਦ੍ਦਕਂ, ਪਲਾਸੋਤਿ ਕੇਚਿ, ਸਿਮ੍ਬਲੀਤਿ ਅਪਰੇ। **ਅਤਿਲੋਲੁਪੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਲੋਲਸਭਾਵੋ । **ਅਦੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ। **ਨਨ੍ਤਿ** ਕੇਸਾਦਿਸਰੀਰਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਮੋਹਿਤਾ, ਮੁਚ੍ਛਾਪਾਪਿਕਾਯ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਸੇਨ ਮੁਚ੍ਛਂ ਪਤ੍ਤਾ। **ਸਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਂ।

**ਉਕ੍ਕਰੂਪਮੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਟ੍ਠਾਨਸਮੋ, ਵਚ੍ਚਕੂਪਸਮੋ ਵਾ। **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੇਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਂ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਕੇਹਿ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੇਹਿ। **ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ।

**ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧੁਂ ਭਬ੍ਬਰੂਪੇਨ। **ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ** ਸਰੀਰੇ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਅਸੁਭਾਕਾਰਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇ ਠਿਤੇਨ ਤਮੇਵ ਭਾਵਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਧਿਗਤਪ੍ਪਨੇ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਠਿਤੋ ਤਮੇਵ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਬ੍ਬਾਸਵੇ ਖੇਪੇਤੀਤਿ।

ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਛਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੭. ਛਅਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

## ੧. ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੨੩**. **ਅਸੁਭਾਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਰੰ। **ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ''ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਏਤ੍ਥ **ਅਨੁ**-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਸਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਾਚਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਤਿਯੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਨਾਯਮਨੁ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਨਤ੍ਥਕੋ, ਨਾਪਿ ''ਸਞ੍ਜਾਨਨੰ ਪਜਾਨਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੰ-ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੀਪਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਮ੍ਹਿਯੇਵ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਨੁਰੂਪਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਕਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਰੂਪਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਨਾਮ ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤਾਯ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਕਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਉਭਯਸ੍ਸ। **ਅਨੁਰੂਪਾ**ਤਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਗੁਣੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਗਵਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤੇ ਗੁਣੇ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਮਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਵਵਿਧਮ੍ਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ। ਨਨੁ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਵਕ੍ਖਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਧਮ੍ਮਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਸਙ੍ਖਤਾਮਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਕਤੰ। **ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**ਆਦੀਨੰ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਨੰ ਵਿਸੁੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚਾਗਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਰੂਪਕਾਯੰ ਗਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰਜਕਾਯੰ ਆਰਬ੍ਭ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਕਾਯੇ ਵਿਸਯਭੂਤੇ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯਾ**ਤਿ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ। ਇਤੋ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ , ਇਧ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**-ਗ੍ਗਹਣੰ। ਤਥਾ **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਉਪਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੧੨੪**. ਅਵੇਚ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਸਾਦੋ **ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੋ,** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤਪ੍ਪਸਾਦੋ, ਤੰਸਦਿਸੋਪਿ ਵਾ ਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਾਤੇਹਿ ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿਯੋ, ਤੇਨ **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ**। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਪਤਿਰੂਪਸੇਨਾਸਨੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਟ੍ਠਾਰਸਦੋਸਵਜ੍ਜਿਤੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਸੇਨਾਸਨੇ। **ਰਹੋਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਰਹਸਿ ਗਤੇਨ। ਤੇਨ ਕਾਯਵਿਵੇਕੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਲ੍ਲੀਨੇਨ, ਸੁਸਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਨਯੇਨ।

**ਸੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿੰਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦੇਵਾਨੰ ਅਤਿਦੇਵੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਭਾਗਜਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਟਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਸਤ੍ਥੁ ਨਾਮਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੮, ੨੧੦; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨)। ਪਰਤੋ ਪਨ **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੰ। **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਇਤਿਪਿ-ਸਦ੍ਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ…ਪੇ॰… ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ''ਇਤਿਪੇਤੰ ਭੂਤੰ ਇਤਿਪੇਤੰ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬) ਵਿਯ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥੋ, **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨੇਸੰ ਬਹੁਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ, ਤਾਨਿ ਚ ਗੁਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਰਣਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾਨਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ।

**੧੨੫**. ਦੂਰਤਾ ਨਾਮ ਆਸਨ੍ਨਤਾ ਵਿਯ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਦੂਰਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇ”**ਤਿ ਆਹ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਦੂਰਭਾਵੇਨੇਵ ਵਿਦੂਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਤੋ ਦੂਰਤਾ ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। ਨਨੁ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਤੇ ਪਹੀਨਾ ਏਵਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਵਾਸਨਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ , ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਾ ਪਨਾਯੰ ਵਾਸਨਾ ਨਾਮ? ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸਦਿਸਪਯੋਗਹੇਤੁਭੂਤੋ ਕਿਲੇਸਨਿਹਿਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਸੇਸੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ **ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛਸ੍ਸ** (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੧) ਵਸਲਸਮੁਦਾਚਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਯ। ਕਥੰ ਪਨ ‘‘ਆਰਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਕਿਲੇਸੇਹੀ’’ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਿਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨੁਪਯੋਜੇਤਬ੍ਬਤੋ, ‘‘ਆਰਕਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੪) ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੇਤ੍ਥ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਆਰਕਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਹ-ਕਾਰੰ, ਸਾਨੁਸਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ **“ਅਰਹ”**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ **“ਸੋ ਤਤੋ ਆਰਕਾ ਨਾਮਾ”**ਤਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਮਞ੍ਜਨਸੀਲੋ ਸਮਙ੍ਗੀ, ਨ ਸਮਙ੍ਗਿਤਾ **ਅਸਮਙ੍ਗਿਤਾ** ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਅਸਹਵੁਤ੍ਤਿਤਾ।

**੧੨੬**. ਅਨਤ੍ਥਚਰਣੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ਏਵ ਅਰਯੋਤਿ **ਕਿਲੇਸਾਰਯੋ**। ‘‘ਅਰੀਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ ਅਰਿਹਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ **“ਅਰਹ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**੧੨੭**. ਯਞ੍ਚੇਤੰ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਰਥਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਨਾਭਿ ਵਿਯ ਮੂਲਾਵਯਵਭੂਤੰ ਅਨ੍ਤੋ, ਬਹਿ ਚ ਸਮਵਟ੍ਠਿਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਮਯੰ ਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਮਯਨਾਭੀ”**ਤਿ। ਨਾਭਿਯਾ, ਨੇਮਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਅਰਸਦਿਸਾ ਪਚ੍ਚਯਫਲਭੂਤੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਜਰਾਮਰਣੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਰ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟੰ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਤੰ ਨੇਮਿਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਜਰਾਮਰਣਨੇਮੀ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਰਥਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣੰ ਅਕ੍ਖੋ, ਏਵੰ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋਤਿ ਆਹ **“ਆਸਵਸਮੁਦਯਮਯੇਨ ਅਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਆਸਵਾ ਏਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਆਸਵਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੩)। ਵਿਪਾਕਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਪ੍ਪਭੇਦੋ ਕਾਮਭਵਾਦਿਕੋ ਤਿਭਵੋ ਏਵ ਰਥੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਤਿਭਵਰਥੇ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮੰ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯੋਜਿਤਨ੍ਤਿ **ਸਮਾਯੋਜਿਤੰ**। ਆਦਿਰਹਿਤੰ ਕਾਲੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਨਾਦਿਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ**।

> ‘‘ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟਿ, ਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨ ਚ।
> ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, ‘ਸੰਸਾਰੋ’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੫ ਅਪਸਾਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੯) –

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਸੰਸਾਰੋਵ **ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕੰ। ਅਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। **ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ, ਕਾਲੇ ਵਾ। **ਵੀਰਿਯਪਾਦੇਹੀ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਿਯੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ। **ਸੀਲਪਥਵਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਮੇਵ ਪਥਵੀ, ਤਸ੍ਸੰ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। **ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਦਾਨਸਾਧਨਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵ ਹਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ। **ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਖਯਕਰਣਤੋ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰੰ। **ਞਾਣਫਰਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਸਿਲਾਯੰ ਸੁਨਿਸਿਤਮਗ੍ਗਞਾਣਫਰਸੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

**੧੨੮**. ਏਵੰ ‘‘ਅਰਾਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਅਰਘਾਤੇ ਸੰਸਾਰੰ ਚਕ੍ਕੰ ਵਿਯ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨਪਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਥ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਮਤਗ੍ਗੰ ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਮਤਗ੍ਗੰ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਕੋਟਿਕੰ ਸੰਸਾਰਮਣ੍ਡਲੰ। **ਸੇਸਾ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ** ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਜਾਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾ **ਅਰਾ**। ਕਥੰ? ਨਾਭਿਯਾ

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮੂਲਤੋ, ਨੇਮਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਾ**”ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖੇ **ਅਞ੍ਞਾਣੰ** ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਚ, ਸੇਸੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋਵ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਕਾਮਭਵਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕੰ ਅਵਿਜ੍ਜੰ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕੇ ਚ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਾਮਭਵੇ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਕਾਮਭਵੇ ਆਦੀਨਵਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। **ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਾਮਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭੂਮਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ, ਕਾਮਭਵੇ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਸੰ ਕਾਮਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ , ਅਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਨਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ । **ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ** ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨੇ ਅਤਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚੋ ਹੋਤਿ, ਸਯਮੇਵ ਚ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨ ਨੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਾਮ।

**ਤਿਣ੍ਣੰ ਆਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਮਨਾਯਤਨਾਨੰ। **ਏਕਸ੍ਸਾਯਤਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾ ਤਣ੍ਹਾ।

ਤਣ੍ਹਾਦਿਮੂਲਿਕਾ ਕਥਾ ਅਤਿਸੰਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਤੰ, ਉਪਾਦਾਨਭਵੇ ਚ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਕਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ “**ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਪਵਤ੍ਤਿਮਾਹ। ਤਥਾ “**ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**”ਤਿਆਦੀਹਿ। ਸਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਮਾ ਭੁਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ**”ਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ।

**ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮ ਥੋਕ ਵਿਸਦਿਸੰ) ਵਚਨਤੋ ਭਵਰਾਗੋਪਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੇਸੁਪਾਦਾਨਮੂਲਿਕਾਸੁਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤੀਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਤੀਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋ ‘‘ਰੂਪੀ ਮਨੋਮਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ। **ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋ ‘‘ਅਰੂਪਭਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਅਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ। **ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤਾਹਿਯੇਵ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਮੂਲਿਕਾਪਿ ਯੋਜਨਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਵਸੇਨਾਪਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਰੋ ‘‘ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ‘‘ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੰ ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਕਾਮਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਾਮਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਮੇਵ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿੰ** ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਏਵੰ ਅਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਕਾਮਾਸਵਾਦਿਨਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਉਭੋਪੇਤੇ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**”ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਣੇ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਨਾ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਵਬੋਧੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣੰ ਯਸ੍ਮਾ ਅਦ੍ਧਾਤ੍ਤਯੇ ਕਙ੍ਖਾਮਲਵਿਤਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ**

**ਅਦ੍ਧਾਨ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੁੰ। **ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਂ ਵੁੱਤੇਨ ਨਯੇਨ। ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੬) **ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ**।

ਸੰਖਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚਾਤਿ **ਸਙ੍ਖੇਪੋ,** ਹੇਤੁ, ਵਿਪਾਕੋ ਚ। ਹੇਤੁ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਾ ਸੰਖਿਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖੇਪੋ,** ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚ। ਸਙ੍ਖੇਪਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਏਕਵਚਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇ ਪਨ ਸਙ੍ਖੇਪਾ ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁ, ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਾਕੋ, ਏਤਰਹਿ ਹੇਤੁ, ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਏਵਂ ਕਾਲਵਿਭਾਗੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਾਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਰਿਮਸਙ੍ਖੇਪੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤੇ ਅਦ੍ਧਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਙ੍ਖੇਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਭਾਗਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੋ ਹੇਤੁਭਾਗੋ ਪਠਮੋ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ, ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣਤੋ ਚ। ਕਮ੍ਮਂ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ**।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਨਂ ਜਾਤਿਜਰਾਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾ ''ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਾਤਿ ਆਹ **"ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਪਦੇਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਇਮੇ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ। **ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ** ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਹੇਤੁਤੋ ਭਾਵੀਨਂ ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ। **ਆਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਅਵੁੱਤਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਗਹੇ ਆਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਪਕਾਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਕਾਰਾ, ਅਤੀਤਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਵਾ ਪਕਾਰਾ ਆਕਾਰਾ, ਤਤੋ ਆਕਾਰਤੋ। **ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਅਤੀਤੇਹੇਤੁਪਞ੍ਚਕਾਦਿਭੇਦਤੋ।

**ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਤੋ ਫਲਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਹੇਤੁਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭੂਤੋ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧਿ। ਤਥਾ **ਭਵਜਾਤੀਨਮਨ੍ਤਰਾ। ਵੇਦਨਾਤਣ੍ਹਾਨਮਨ੍ਤਰਾ** ਪਨ ਫਲਤੋ ਹੇਤੁਨੋ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਫਲਹੇਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭੂਤੋ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧਿ। ਫਲਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸਭਾਵਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

**ਇਤੀ**ਤਿ ਵੁੱਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਇਧ ਵੁੱਤੇਹਿ, ਅਵੁੱਤੇਹਿ ਚ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੨੨੫ ਆਦਯੋ), ਅਨਨ੍ਤਨਯਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਚ ਆਗਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਵਬੁਜ੍ਝਤਿ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਜਾਨਨਂ। **ਞਾਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ।

ਇਦਾਨਿ ਯਦਤ੍ਥਮਿਦਂ ਭਵਚਕ੍ਕਂ ਇਧਾਨੀਤਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮਿਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੁਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ** ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ **ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ **ਅਰੇ ਹਨੀ**ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਭਗਵਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਾ ਅਰੇ ਹਨਤਿ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੁਂ **"ਹਨਿ ਵਿਹਨਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਸੀ"**ਤਿ।

**੧੨੯.** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਅਚੇਤਨੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲੋਕੋ ਪੂਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਥਾਗਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਨਾਤਿਉਲ਼ਾਰਾਨਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਂ ਅਰਹਭਾਵੇ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ। **ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਂ।

**੧੩੦. ਅਸਿਲੋਕਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਿਤ੍ਤਿਭਯੇਨ। **ਰਹੋ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ** ''ਮਾ ਨਂ ਕੋਚਿ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ **ਏਸ** ਭਗਵਾ **ਨ ਕਦਾਚਿ ਕਰੋਤਿ** ਪਾਪਹੇਤੂਨਂ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਏਵ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਹਂ,** ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਤੋ ਪਨ ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋਤਿ? ਯੇ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਾ ਅਭਾਵਿਤਸੀਲਾ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਪ੍ਪਹੀਨਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ

ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ, ਤਤੋ ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਣ੍ਣੇਚੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਪਾਦੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਕਾਮੇਸੁ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਆਰਕਾਵ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਧਮ੍ਮਂ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੨)।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਸਚੇਪਿ ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਾਵ ਸਿਯੁਂ, ਨ ਤੇ ਤਾਵਤਾ ‘‘ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਨੇਸਂ। ਇਤਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਰਕਾ ਦੂਰੇਤਿ **ਅਰਹਂ**।

‘‘ਸਮ੍ਮਾ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨਿਹੀਨਾਸਯਾ ਨਰਾ।
ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਭਗਵਾ, ਦੂਰੇ ਤੇਨਾ**ਰਹਂ** ਮਤੋ’’ਤਿ॥

ਤਥਾ ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਹਂ,** ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਤੋ ਪਨ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋਤਿ? ਯੇ ਭਾਵਿਤਕਾਯਾ ਭਾਵਿਤਸੀਲਾ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਪਹੀਨਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤਤੋ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਯੋਜਨਸਤੇ ਚੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਕਾਮੇਸੁ ਨ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਅਬਜਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸਂਵੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਧਮ੍ਮਂ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੨)।

ਤਥਾਰੂਪਾ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਤ੍ਥੁ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਰਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਵਤਾ ਤੇ ‘‘ਸਤ੍ਥੁ ਦੂਰਚਾਰਿਨੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਨੇਸਂ। ਇਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਰਕਾ ਆਸਨ੍ਨੇਤਿ **ਅਰਹਂ**।

ਯੇ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ।
ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਆਸਨ੍ਨੇ, ਤੇਨਾਪਿ **ਅਰਹਂ** ਜਿਨੋ॥

ਯੇ ਇਮੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਅਨਤ੍ਥਂ ਆਵਹਨ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਾ ਚ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਹਿਤਂ, ਪਰਹਿਤਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰੇਤੁਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਧੂਹਿ ਦੂਰਤੋ ਰਹਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਰਹਾ** ਨਾਮ, ਤੇ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯-੧੦ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਂ)।

ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹਾਤਿ ਅਰਹੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਸਾਨੁਸਾਰਂ ਅ-ਕਾਰਾਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ “**ਅਰਹ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਰਹਾ ਨਾਮ, ਸਾਧੂਹਿ ਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ।
ਤੇਸਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਭਗਵਾ **ਅਰਹਂ** ਮਤੋ॥

ਯੇ ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ, ਯੇ ਚ ਸੇਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗਾ ਕਲਜਾਣਜ੍ਝਾਸਯਾ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਸੁਤਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਤੇਹਿ ਨ ਰਹਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇ ਚ ਭਗਵਤਾਤਿ **ਅਰਹਂ**। ਤਥਾ ਹਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਸਰੀਰੇਨ ਅਵਿਰਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ **ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ** –

‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨਂ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵ,
ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿਂ,
ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਂ॥

‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚ,
ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾ।
ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ,
ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੪੮-੧੧੪੯)।

ਤੇਨੇਵ ਚ ਤੇ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯਜਾਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੬)।

ਕਲਜਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਪਿ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਸਤ੍ਥਰਿ ਨਿਚ੍ਚਲਸਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਹਿ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਵਿਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਵਿਰਹਨਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹੋ ਸਾਧੂਹਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਤਾਤਿ **ਅਰਹਂ**।

‘‘ਯੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਗੋਚਰਾ।
ਨ ਤੇਹਿ ਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਥੋ ਤੇਨਾ**ਰਹਂ** ਮਤੋ’’ਤਿ॥

**ਰਹੋ**ਤਿ ਚ ਗਮਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਚ ਨਾਨਾਗਤੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਂਸਾਰੇ ਗਮਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤਜਸ੍ਸ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ।
ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯਜਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਬਜੇ।
ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਲੀਕਤਾ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬)।

ਏਵਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹੋਗਮਨਂ ਗਤੀਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੀਤਿਪਿ **ਅਰਹਂ**।

ਰਹੋ ਵਾ ਗਮਨਂ ਯਸ੍ਸ, ਸਂਸਾਰੇ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਪਹੀਨਜਾਤਿਮਰਣੋ, **ਅਰਹਂ** ਸੁਗਤੋ ਮਤੋ॥

ਪਾਸਂਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਗਵਾ **ਅਰਹਂ**। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਪਸਂਸਾਯਂ ਅਰਹ-ਸਦ੍ਦਂ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਸਂਸਭਾਵੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਸੀਲੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗੁਣੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਭਗਵਤਾ ਵਾ ਪਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਰੂਪੋ। ਇਤਿ ਪਾਸਂਸਤ੍ਤਾਪਿ ਭਗਵਾ **ਅਰਹਂ**।

ਗੁਣੇਹਿ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਸਦੇਵਕੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਸਂਸਿਯਤ੍ਤਾਪਿ, **ਅਰਹਂ** ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮੋ॥

ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ –

‘‘ਆਰਕਾ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਨਂ, ਆਰਕਾ ਚ ਵਿਜਾਨਤਂ।
ਰਹਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਦੂਨਮਰਹੇਯ੍ਯਤੋ।
ਭਵੇਸੁ ਚ ਰਹਾਭਾਵਾ, ਪਾਸਂਸਾ **ਅਰਹਂ** ਜਿਨੋ’’ਤਿ॥

**੧੩੧**. **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ। **ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ। **ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਸਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬੋਧਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾਨਂ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਪਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ ਹਿ ਅਸਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤਾਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਨਪੇਕ੍ਖਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹਿ ਇਧ ਸਦ੍ਦਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਬੁਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾ ਅਵਿਸਯਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸਯਂ ‘‘ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ’’ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜੇ ਧਮ੍ਮੇ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜੇ**ਤਿ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ। ਕੇ ਪਨ ਤੇਤਿ? ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ। **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜਭਾਵਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ, ਅਧਿਗਮਕ੍ਖਣੇ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਮਾਹ। **ਪਹਾਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਯੇ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਸੋਪਾਦਿਸੇਸਾਦਿਕਂ ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧਂ ਭੇਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ, ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਅਯਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਚ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਰੀਯਤਿ। ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਹਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ‘‘ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੭-੮)। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਵਾ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਣਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਗਾਥਾਯਂ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਮਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਿ, ਸਚ੍ਚਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਞੇਯ੍ਯਂ

ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮਿ, ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੧੩੨**. ਏਵੰ ਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਚ ਸਚ੍ਚਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਮੂਲਭੂਤਕਾਰਣਭਾਵੇਨ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵਹੇਤੁਤੋ, ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਧਾਨਕਾਰਣਂ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਾ। **ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਵਸਿਦ੍ਧਾ ਤਣ੍ਹਾ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ , ਤਂਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਚ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਾ। **ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮੁਦਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕੇਕਕੋਟ੍ਠਾਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇਨ । ਤਣ੍ਹਾਯਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸਙ੍ਗਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਕਸਿਣਾਨੀ**ਤਿ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ। **ਨਵ ਭਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਭਵਾਦਯੋ ਤਯੋ, ਸਞ੍ਞੀਭਵਾਦਯੋ ਤਯੋ, ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਾਦਯੋ ਤਯੋਤਿ ਨਵ ਭਵਾ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, ਵਿਪਾਕਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਵਾ ਏਤਂ ਗਹਣਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾ।

**ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਸਯਮੇਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਪਰੋਪਦੇਸਰਹਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੧.੭੩) ਵਚਨਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਸਯਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਕਮੇਵ ਹਿ ਤਂ ਞਾਣਂ ਅਨਵਸੇਸਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਵਰਣਾਭਾਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਮੁਪਾਦਾਯ ''ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ''ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖਤਮਸਙ੍ਖਤਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੯)। ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੋ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਚੇਤਂ ਏਵਮਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਤਾ, ਅਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਵਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਅਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇ ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਵਰਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਨਾਵਰਣਭਾਵੋਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਹੋਤੁ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਚਾਧਿਗਮੇਨ ਭਗਵਾ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਸਬ੍ਬਵਿਦੂ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਤੋ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ''ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ''ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਞਾਣਸਮਧਿਗਮੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨਵਸੇਸਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਿਂ ਪਨਿਦਂ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਮੇਨਾਤਿ? ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ,

ਅਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਦੂਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਪਟੰ ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਟਿਵਿਭਾਗੇਨਾਵਬੋਧੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੇਪਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨੰ ਠਿਤਲਕ੍ਖਣਵਿਸਯੰ ਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤੰ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ‘ਸਬ੍ਬਵਿਦੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਚਰੰ ਸਮਾਹਿਤੋ ਨਾਗੋ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਹਿਤੋ’ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਸੁਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨਾਤਿਵਤ੍ਤਿ, ਠਿਤਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਦਭਾਵਤੋ ਏਕਦੇਸਵਿਸਯਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਿਂਯੇਵ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ? ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਜਾਤਿਭੂਮਿਸਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ, ਦਿਸਾਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਞੇਯ੍ਯੇ ਕਮੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪਟਿਵੇਧੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵਤੋ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਤੋ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਸੇਸੇਪਿ ਏਵ’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਭਗਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਞਾਣੰ ਨ ਅਨੁਮਾਨਿਕੰ ਸੰਸਯਾਭਾਵਤੋ। ਸੰਸਯਾਨੁਬਦ੍ਧੰ ਹਿ ਲੋਕੇ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥਾਵਿਸੰਵਾਦਨੇਨ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੇਸੇਪਿ ਏਵ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਤੰ ਸੇਸੰ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਸਭਾਵੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾਤਿ? ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਕਾਰਣੰ। ਕਸ੍ਮਾ ? ਅਵਿਸਯਵਿਚਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੭)। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ – ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਭਗਵਤਾ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤੰ ਸਕਲੰ, ਏਕਦੇਸੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਧਾਨਞ੍ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ। ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਚ ਸਕਲਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਭਾਵੇ ਤਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਅਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਗ੍ਗਹਣਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮੇਵ।

ਨਨੁ ਚ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਯਦਾ ਸਕਲੰ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤੰ, ਤਦਾ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਕਲਵਿਸਯਤਾਯ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨਾਤਿਵਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੋਧਿਤੋ ਹਿ ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਚੁਰਜਨਞਾਣਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾ ਨ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਲਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਤੰ ਏਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਯ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੇਯੇਵ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਯਾਵਤਕੰ ਞੇਯ੍ਯੰ, ਤਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ। ਯਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ, ਤਾਵਤਕੰ ਞੇਯ੍ਯੰ। ਞੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣੰ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯; ਚੂਲਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫)। ਏਵਮੇਕਜ੍ਝੰ, ਵਿਸੁੰ, ਸਕਿਂ, ਕਮੇਨ ਵਾ ਇਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪੰ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

**੧੩੩**. **ਵਿਜ੍ਜਾਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਮੋਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਅਵਿਕਲਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ, ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਹਣੰ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੰ ਵੀਰਿਯੰ ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਚ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੧)। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੀਲਾਦਯੋ ਪਨ੍ਨਰਸੇਵ ‘‘ਚਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਇਮੇਯੇਵ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਤੇਸੰ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੁਪਗਮਨੇ ਏਕੰਸਤੋ ਸਾਧਨਭਾਵਮਾਹ। ਇਦਾਨਿ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਨਾਯ ਆਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਥਾਹਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਭਗਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਨਨੁ ਚਾਯੰ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਸਾਵਕੇਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਪਨ ਤਥਾ, ਯਥਾ ਭਗਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਰਣਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ, ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **“ਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਥੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਨੇਸੰ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਜਾਨਨੰ ਸਤ੍ਥ ਕਰੁਣਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਕਿਚ੍ਚਕਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਸਾ ਪਧਾਨਭਾਵੋ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾ ਤੰ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵਾਯੰ ਆਵੇਣਿਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਤੇਨਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤੰ ਪਕਾਸਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਕਰੁਣਾਮਹਤ੍ਤੰ। ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਧਮ੍ਮਸੰਵਿਭਾਗੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਿਦਾ, ਕਰੁਣਾਯ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸਹਨੰ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਦੁਕ੍ਖਪਰਿਜਾਨਨੰ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਰਦੁਕ੍ਖਪਤਿਕਾਰਾਰਮ੍ਭੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ, ਕਰੁਣਾਯ ਤਦਧਿਗਮੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਯੰ ਤਰਣੰ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਰੇਸੰ ਤਾਰਣੰ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ। ਕਰੁਣਾਯ ਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿਯੰ ਸੰਸਾਰਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਪਰੇਸੰ ਅਭਿੰਸਾਪਨੰ , ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਯੰ ਪਰੇਹਿ ਅਭਾਯਨੰ। ਕਰੁਣਾਯ ਪਰੰ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਅਪਰਨ੍ਤਪੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ। ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਲੋਕਨਾਥਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾਥਤਾ। ਕਰੁਣਾਯ ਚਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨਤਾਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਨ੍ਨਮਾਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਜਨਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹੋ ਪਞ੍ਞਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਕਰੁਣਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਰੁਣਾ ਭਗਵਤੋ ਸਿਨੇਹਸੋਕਵਿਰਹਿਤਾ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾ ਅਹੰਕਾਰਮਮੰਕਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸੋਧਿਤਾ ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

**੧੩੪. ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ‘‘ਗਤੇ ਠਿਤੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੪; ੨.੩੭੬)। **ਸੋਭਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਭੰ। ਸੁਭਭਾਵੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾ ਦੋਸਵਿਗਮੇਨਾਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨਵਜ੍ਜ”**ਨ੍ਤਿ। ਗਮਨਞ੍ਚ ਨਾਮ ਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ”**ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਗਤਿ ਅਧਿਗਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਤੰ, ਗਮਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਤੇਨ ਹੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਖੇਮੰ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਰਿਪਨ੍ਥਾਭਾਵੇਨ ਸੁਗਤਿਗਮਨੇਪਿ ਅਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਗੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਪਗੇਵ ਇਤਰਤ੍ਥ। ਅਥ ਵਾ ਏਕਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਗਤੋ। ਯੰ ਗਮਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਮਨਤ੍ਥੰ ਅਪਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਹਤਿ, ਤਦੇਵ ਸੋਭਨੰ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਚ ਭਗਵਾ ਗਤੋਤਿ ਆਹ **“ਇਤਿ ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ”**ਤਿ ਸੋਭਨਤ੍ਥੋ **ਸੁ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਸੁਨ੍ਦਰਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਾਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨੰ ਅਭਾਵਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਨਾਮ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੂਤਿ ਆਹ **“ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚੇਸ ਠਾਨੰ ਗਤੋ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਮੰ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੫; ਧ॰ ਪ॰ ੨੦੩-੨੦੪)। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਮਨਞ੍ਚ ਨਾਮ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਨਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ”**ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਗਮਨੰ, ਯਾਯ ਆਗਮਨੀਯਪਟਿਪਦਾਯ ਸਿਦ੍ਧੰ, ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਗਮਨਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸੁਗਤੋਤਿ

ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਗਤੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਪਨੇ ਅਵਿਪਰੀਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। “**ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਦਾ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। “**ਸਸ੍ਸਤੰ ਉਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਤੋ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਗਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। “**ਕਾਮਸੁਖੰ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਤੋ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਗਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਸਨੇ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ, ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭੂਤਤ੍ਥੰ। ਅਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਅਭੂਤਤਾ, ਭੂਤਤਾ ਵਾ। **ਅਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸਨ੍ਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ। **ਅਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਥਾਕਾਰੰ ਅਞ੍ਞਥਾਸਨ੍ਤੰ। **ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੇਨ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇਨ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥੇਨ ਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੰ। ਨ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਨਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਅਭਾਵੋ ਚ, ਤੇਨ ਸਞ੍ਹਿਤੰ, ਪਿਸੁਣਵਾਚੰ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਾ ਵਾਚਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੰ ‘‘ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ’’ਤਿ, ਅਚਣ੍ਡਾਲਾਦਿਮੇਵ ‘‘ਚਣ੍ਡਾਲੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਦੁਤਿਯਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੰ ‘‘ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ’’ਤਿ, ਚਣ੍ਡਾਲਾਦਿਮੇਵ ‘‘ਚਣ੍ਡਾਲੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਨਯੇਨ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ। ਤਤਿਯਾ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਭਾਵਵਿਭਾਵਨੀਕਥਾ ਯਥਾ ‘‘ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੮)। ਚਤੁਤ੍ਥੀ ‘‘ਵੇਦਵਿਹਿਤੇਨ ਯਞ੍ਞਵਿਧਿਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਤੰ ਸੁਗਤਿੰ ਆਵਹਤੀ’’ਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਬਜਾਮੋਹਨਕਥਾ। ਪਞ੍ਚਮੀ ਭੂਤੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞੂਪਸੰਹਾਰਾਦਿਕਥਾ। ਛਟ੍ਠਾ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਅਭੂਤਾਦਿੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ ਪਿਯੰ ਮਨਾਪੰ ਤਤੋ ਏਵ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਦਨਤੋ **ਸੁਗਤੋ** ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਆਪਾਥਗਮਨਮਤ੍ਤੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪ੍ਪਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਪਿਯੰ ਮਨਾਪਮੇਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ ਸੋਭਨੰ ਗਤੰ ਗਮਨੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵੇਨੇਯਜਜਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸੰ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸੋਭਨੰ ਭਦ੍ਦਕੰ । ਤਥਾ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਦੁਤਵਿਲਮ੍ਬਿਤਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਨਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨੁਕ੍ਕੁਟਿਕਕੁਟਿਲਾਕੁਲਤਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਵਿਲਾਸਿਤਰਾਜਹੰਸਵਸਭਵਾਰਣਮਿਗਰਾਜਗਮਨੰ ਕਾਯਗਮਨੰ, ਞਾਣਗਮਨਞ੍ਚ ਵਿਪੁਲਨਿਮ੍ਮਲਕਰੁਣਾਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਸਹਿਤੰ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਯਾਵ ਮਹਾਬੋਧਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤਾਯ ਚ ਸੋਭਨਮੇਵ। ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂਞਾਣੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਤਥਾ ਲੋਕਸਮੁਦਯੰ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਲੋਕਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਤਥਾ ਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੰ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੰ ਮਨਸਾ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਤੋ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸੀਤਿ **ਸੁਗਤੋ**।

**੧੩੫. ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਯੋ ਯੋ ਲੋਕੋ ਯਥਾ ਯਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਤਥਾ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਸਭਾਵਤੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਤੋ। ਸਬ੍ਬੋ ਹਿ ਲੋਕੋ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭)। **ਸਮੁਦਯਤੋ**ਤਿ ਯਤੋ ਸੋ ਸਮੁਦੇਤਿ, ਤਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਤੋ। **ਨਿਰੋਧਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਤੋ। **ਨਿਰੋਧੂਪਾਯਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਸੋ ਨਿਰੋਧੋ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤੋ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ।

ਇਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਥਾ ਲੋਕੰ ਅਵੇਦੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯਤ੍ਥ ਖੋ ਆਵੁਸੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ “**ਨ ਜਾਯਤੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਜੁਕੰ ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ “**ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਚਵਨੁਪਪਜ੍ਜਨਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਨ ਜਾਯਤੀਤਿਆਦਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯਜਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਤਰੰ ਓਪਪਾਤਿਕਵਸੇਨਾ’’ਤਿ

ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਜਾਤਿਆਦਿਰਹਿਤੰ। **ਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਦਸਾ ਗਮਨੇਨ। **ਞਾਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ** ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਞਾਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਞਾਤਾ ਅਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਿਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕਾਮੰ ਪਾਦਗਮਨੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਞਾਤੁੰ, ਦਟ੍ਠੁੰ, ਪਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਅਪਿਚ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸਹਿਤੇ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਮਨਕੇ** ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ। ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਪਨ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸਮੁਦਾਯਮਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਲੋਕੰ। **ਲੋਕਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ। ਅਦੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤੰ ਯੇਸੰ ਨਿਰੋਧੋ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਉਪਚਾਰਤੋ, ਦੇਸਤੋਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਯਥਾ ''ਚਕ੍ਖੁੰ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੪; ਵਿਭ॰ ੨੦੪)।

**ਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਕਤਿਕਗਮਨੇਨ। **ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਭੂਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਕੁਦਾਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿਪਿ। **ਅਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਪਮੋਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਅਪਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਹਵੇ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਲੋਕਵਿਦੂ**ਤਿ ਸਭਾਵਾਦਿਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਲੋਕੰ ਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਸੁਮੇਧੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਪਞ੍ਞੋ। **ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੇਨ ਲੋਕੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੇਨ ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ**। ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਅਭਿਸਮਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਮਿਤਾਵੀ। ਨਾਸੀਸਤਿ** ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਯਥਾ ਇਮੰ ਲੋਕੰ, ਏਵੰ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ।

**੧੩੬**. ਏਵੰ ਯਦਿਪਿ ਲੋਕਵਿਦੂਤਾ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ ਪਨ ਏਕਦੇਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚ ਤਯੋ ਲੋਕਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਸਮੂਹੋ, ਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ**। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਵਿਸਤ੍ਤਤਾਯ ਸਤ੍ਤੋ, ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ, ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ਲੋਕੋਤਿ। ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨੰ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਸਮੂਹੋ, ਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਓਕਾਸਲੋਕੋ** ਲੋਕਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸਾ, ਥਾਵਰਾ ਚ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਓਕਾਸਭੂਤੋਤਿ। ਤਦਾਧਾਰਤਾਯ ਹੇਸ ''ਭਾਜਨਲੋਕੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਭਯੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ** ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ। **ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿਕਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਆਹਾਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨) ਵਿਯ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਧਮ੍ਮੋ, ਨ ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋਤਿ ਆਹ **"ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵੰ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾਤਿ ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ''ਏਕਧਮ੍ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮ੍ਮਦਤ੍ਥੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮਸ੍ਮਿੰ ਏਕਧਮ੍ਮੇ? ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ''ਤਿ ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯਾ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਸਯਾਤਿ ਆਹ **"ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵਾ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ।

**ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਿ। **ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇਨੇਵ ਤਾ ਦਿਸਾ ਪਭਸ੍ਸਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਰੋਚਨ੍ਤਿ। **ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਤਕੰ ਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਕਾਰੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋ, ਸਹਸ੍ਸਲੋਕਧਾਤੁਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਵਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

**ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤੰ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਵਿਦਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਕੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸੱਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਯਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਕਥਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਯੱਤਵੁੱਤਿਤਾ ਵੁੱਤਾ, ਤਾਯ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਏਕੋ ਏਕਵਿਧੋ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅੱਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਾਮ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇੱਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਲੋਕਸਭਾਵੱਤਾ। ਨਨੁ ਚ ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਏੱਥ ਪਚ੍ਚਯਾਯੱਤਵੁੱਤਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਲੋਕਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਸੱਚਧਮ੍ਮਾਨੰ ਇਧ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੱਤਾ। ਅਥ ਵਾ ''ਨ ਲੁਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਲੁਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਯੋ ਗਹਿਤੋ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਲੋਕੋਤਿ ਤੰਗਹਣਰਹਿਤਾਨੰ ਲੋਕੁੱਤਰਾਨੰ ਨੱਥਿ ਲੋਕਤਾ। ਉਪਾਦਾਨਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਦਸ ਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ।

ਏੱਥ ਚ ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਯੱਤਵੁੱਤਿਤਾਵਚਨੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ। ਤਾਯ ਚ ''ਯਦਨਿੱਚੰ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤਦਨੱਤਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫) ਵਚਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੱਤਤਾ ਚ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੀਣਿਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚੱਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇ ਚ ਅੱਥਤੋ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਅੱਥਤੋ ਪਥਵੀਆਦਯੋਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਯੇ ਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਦਯੋ, ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਚ, ਤੇਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਤਿ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ**"ਤਿ।

ਆਗਮ੍ਮ ਚਿੱਤੰ ਸੇਤਿ ਏੱਥਾਤਿ **ਆਸਯੋ** ਮਿਗਾਸਯੋ ਵਿਯ। ਯਥਾ ਮਿਗੋ ਗੋਚਰਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੱਚਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੱਥੇਵ ਵਨਗਹਨੇ ਸਯਤੀਤਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੋ, ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਵੱਤਿਤ੍ਵਾਪਿ ਚਿੱਤੰ ਆਗਮ੍ਮ ਯੱਥ ਸੇਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੋਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਵੁੱਤੁਞ੍ਚ –

''ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਖਨ੍ਤਿ ਚੇਵਾਨੁਲੋਮਿਕਾ।
ਯਥਾਭੂਤਞ੍ਚ ਯੰ ਞਾਣੰ, ਏਤੰ ਆਸਯਸਦ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤੱਥ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੱਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਸੱਤਾ ਇਮਾ ਏਵ ਦ੍ਵੇ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾਹ ''ਦ੍ਵਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਖ੍ਵਾਯੰ, ਕੱਚਾਨ, ਲੋਕੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅੱਥਿਤਞ੍ਚ ਨੱਥਿਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫)। **ਅੱਥਿਤਾ**ਤਿ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, **ਨੱਥਿਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹੋ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਆਸਯੋ। ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਸੱਤਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾ ਖਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਆਸਯੋ।

**ਆਸਯੰ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਸੱਤਾਨੰ ਆਸਯੰ ਜਾਨਾਤਿ। ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਞਾਣਾਨੰ ਅਪ੍ਪਵੱਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਵੁੱਤੁਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਕਾਮੰ ਸੇਵਨ੍ਤੁਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮਗਰੁਕੋ ਕਾਮਾਸਯੋ ਕਾਮਾਧਿਮੁੱਤੋ'ਤਿ, ਕਾਮੰ ਸੇਵਨ੍ਤੁਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਸਯੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁੱਤੋ'ਤਿ''ਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੩)।

ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨੁਸਯਾ,** ਅਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅੱਥੋ। ਏਤੇਨ ਨੇਸੰ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ? ਰਾਗਾਦਯੋ ਸੱਤ ਅਨਾਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਤੀਤਾ, ਪੱਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਤੰਸਭਾਵੱਤਾ ਤਥਾ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਸਭਾਵਭੇਦੋ ਅੱਥਿ। ਤੰ ਸੱਤਵਿਧੰ ਅਨੁਸਯੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸੱਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰੋਪਰਭਾਵੇਨ ਪਵੱਤਮਾਨੰ ਜਾਨਾਤਿ।

**ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। ਤਂ ਹਿ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੮੧੪, ੮੧੭) ਚਰਿਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਅਥ ਵਾ **ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾ ਪਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਛ ਮੂਲਚਰਿਯਾ, ਤਾਸਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦੋ, ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਪਨ ਤੇਸਟ੍ਠਿਵਿਧੋ। ਤਂ ਚਰਿਤਂ ਸਭਾਵਤੋ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਫਲਤੋ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ **ਜਾਨਾਤਿ**।

**ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ। ਯਾਯ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਯੇਵ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਚ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਯੇਵ। ਸਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਭਾਵੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਤਂ **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ** ''ਇਮਸ੍ਸ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੀਨਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾ''ਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਮੁਦੁ, ਇਮਸ੍ਸ ਮੁਦੁਤਰਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਮੁਦੁਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਹਿ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਾਦਿਨਾ ਯਥਾਰਹਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਾਦਿਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨੀਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧੮, ੮੨੦) ''ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਾਪਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਇਧ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਗਹਿਤਾ''ਤਿ।

ਅਪ੍ਪਰਜਂ ਅਕ੍ਖਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ, ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਰਜਂ ਪਞ੍ਞਾਮਯੇ ਅਕ੍ਖਿਮ੍ਹਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ, ਅਨੁਸ੍ਸਦਰਾਗਾਦਿਰਜਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ **ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ। ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਸ੍ਸਦਰਾਗਾਦਿਰਜਾ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ।

**ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ**ਤਿ ਤਿਖਿਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। **ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ**ਤਿ ਮੁਦੁਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਮ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। **ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾਕਾਰੇ ਕਲ੍ਯਾਣਪਕਤਿਕੇ, ਵਿਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਸੁਕਰੇ ਸਦ੍ਧੇ, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ ਚ। **ਭਬ੍ਬੇ ਅਭਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਭਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣਕਿਲੇਸਾਵਰਣਵਿਪਾਕਾਵਰਣਰਹਿਤੇ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਦ੍ਵਾਕਾਰਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯਾਭਬ੍ਬਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਮਸ੍ਸ ਰਾਗਰਜੋ ਅਪ੍ਪੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਦੋਸਰਜੋ ਅਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇਸੁ ਜਾਨਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਆਸਯਾਦਿਤੋ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਮਾਣਾਦਿਪਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਜਾਨਨਂ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯਾਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਵਿਦਿਤਂ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਮੇਵ, ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾ ਦੇਸਨਂ ਨਾਰੁਲ੍ਹਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਨਖਸਿਖਾਯਂ ਪਂਸੁਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ 'ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਬਹੁਤਰਂ – ਯੋ ਵਾਯਂ ਮਯਾ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਨਖਸਿਖਾਯਂ ਪਂਸੁ ਆਰੋਪਿਤੋ, ਅਯਂ ਵਾ ਮਹਾਪਥਵੀ''''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੧੨੧)।

**੧੩੭**. ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਧਾਤੁ। ਸਾ ਹਿ ਨੇਮਿਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸੇਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚਤੁਤਿਂਸਸਤਾਨਿ ਚਾ**ਤਿ ਚਤੁਅਧਿਕਾਨਿ ਤਿਂਸਸਤਾਨਿ, ਤੀਣਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿਸਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਾਨੀ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ, ਤੀਣਿਸਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਹੁਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਕਥਿਤਾ। **ਸਣ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਪਰਿਤੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਠਿਤਿ।

**ਏਵਂ ਸਣ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਏਵਮਵਟ੍ਠਿਤੇ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ। **ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਤਾਵਦੇ**ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿਯੇਵ ਉਬ੍ਬੇਧੋ । ਨ ਕੇਵਲਂ ਚੇਤ੍ਥ ਉਬ੍ਬੇਧੋਵ, ਅਥ ਖੋ ਆਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਾਪਿਸ੍ਸ ਤਤ੍ਤਕਾਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਸਿਨੇਰੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯਾਮੇਨ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬)।

**ਤਤੋ**ਤਿ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਪਰਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ। **ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢੇਨ ਉਪਡ੍ਢੇਨ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਚ ਉਪਰਿ ਉਗ੍ਗਤੋ **ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੋ,** ਏਕਵੀਸ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਚ ਉਪਰਿ ਉਗ੍ਗਤੋ **ਈਸਧਰੋ** ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢਪ੍ਪਮਾਣਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਯਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਾਦਮੂਲਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਨ੍ਨੋ, ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਿਨੇਰੁਪਾਦਮੂਲਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਉਪਡ੍ਢਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੋ ਪਥਵਿਯਂ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵਂ ਈਸਧਰਾਦਯੋਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ‘‘ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਨ੍ਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪੋਣੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਬ੍ਭਾਰੋ’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੪੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੯)। ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ **ਸੀਦਨ੍ਤਰਸਮੁਦ੍ਦਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਿਨੇਰੁਆਦੀਨਂ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤਸਮਾਨਪਰਿਮਾਣਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਰਹਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ।

**ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਠਿਤਾ। ਸਿਨੇਰੁਂ ਤਾਵ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ, ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਈਸਧਰੋ। ਏਵਂ ਤਂ ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ‘‘ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

**ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਤਾਨੁਚ੍ਚੋ, ਹਿਮਵਾ ਪਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਹਿਮਵਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਪਞ੍ਚ ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚੋ ਉਬ੍ਬੇਧੋ। **ਨਗਵ੍ਹਯਾ**ਤਿ **ਨਗ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵ੍ਹਾਤਬ੍ਬਾ ਰੁਕ੍ਖਾਭਿਧਾਨਾ। **ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਾਖਾਯਾਮਾ**ਤਿ’ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਯਾਮਾ, ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ, **ਸਮਨ੍ਤਤੋ** ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਸਾਖਾਯਾਮਾ ਚ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਤਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ, ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਉਗ੍ਗਤਾ। ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਤਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਭਾਵੇਨ।

**ਗਰੁਲ਼ਾਨਂ ਸਿਮ੍ਬਲਿਰੁਕ੍ਖੋ** ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪਰਿਭਣ੍ਡੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

**ਸਿਰੀਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਸਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਿਰੀਸੋ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ** ਹੇਟ੍ਠਾ, **ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ** ਉਪਰਿ। ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਾਯਾਯ ਵਿਕਲਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਾਨਿ ਯੋਜਨਨ੍ਤਰਿਕਾਨਿ ਯੁਗਨ੍ਧਰਗ੍ਗਪ੍ਪਮਾਣੇ ਆਕਾਸੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। **ਅਸੁਰਭਵਨਂ** ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ। **ਅਵੀਚਿ** ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ। **ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ** ਸਕਟਸਣ੍ਠਾਨੋ। **ਅਪਰਗੋਯਾਨਂ** ਆਦਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। **ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੋ** ਅਦ੍ਧਚਨ੍ਦਸਣ੍ਠਾਨੋ। **ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁ** ਪੀਠਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਤਂਤਂਨਿਵਾਸੀਨਂ, ਤਂਤਂਪਰਿਵਾਰਦੀਪਵਾਸੀਨਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਤਂਤਂਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਦਨ੍ਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਸੁ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਹਿ ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਆਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਠਪਿਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਸਦਿਸੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੇਕੋ **ਲੋਕਨ੍ਤਰਨਿਰਯੋ**।

**ਅਨਨ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਿ, ‘‘ਏਤ੍ਤਕਾਨੀ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਮਿਨਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਨਿ। **ਭਗਵਾ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਅਵੇਦਿ** ‘‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ, ਅਨਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ, ਅਨਨ੍ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨੀ’’ਤਿ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਨਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਾਵਤਕਂ ਹਿ ਞੇਯ੍ਯਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞੇਯ੍ਯਂ। ਞੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਅਵੇਦੀ’’ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਚਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਞੇਯ੍ਯਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਵਟ੍ਟਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਸਾ ਪਨ ਪਰਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਕਥਾਯਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ।

੧੩੮. **ਅਤ੍ਤੁਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਮੇਤੰ। ਗੁਣੇਹਿ ਅਤ੍ਤੁਨਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਰ**-ਗ੍ਗਹਣੰ ਚੇਤ੍ਥ "**ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ**"ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸਤਾਯ ਕਤੰ, ਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਸਦੇਵਕੇ ਹਿ ਲੋਕੇ ਸਦਿਸਕਪ੍ਪੋਪਿ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਸਦਿਸੋ। ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਪਨ ਕਾ ਕਥਾ। **ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ। **ਅਭਿਭਵਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨੰ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਨੰ, ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨਞ੍ਚ ਉਕ੍ਕੰਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਸਵਾਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕੰਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸੀਲਗੁਣੋ। ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਯੰ ਕੇਨਚਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵੰ ਸਮਾਧਿਗੁਣਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸੀਲਾਦਯੋ ਚੇਤੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ** ਪਨ ਲੋਕਿਯੰ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ।

ਯਦਿ ਏਵੰ, ਕਥੰ ਤੇਨ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ? ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਆਨੁਭਾਵਤੋ ਅਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਿਸਯਤੋ, ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਕਾਰਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਮੇਵ। ਤੰ ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੰ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੁਣੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੰ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰੰ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮੰ ਸਵਿਸਯੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟੰ ਵਿਭੂਤਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਚ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਪਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਵਾਸਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਲਹੁੰ ਲਹੁੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਏਵੰ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦਿਸਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਸਮੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਮੋ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਨ ਸਮਾ ਸਦਿਸਾਤਿ ਅਸਮੋ। ਤਥਾ ਅਸਮੇਹਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਮੋ, ਅਸਮਾ ਵਾ ਸਮਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਮਸਮੋ**। ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਮਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਮਾਮਤ੍ਤੰ ਪਟਿਮਾ, ਸਦਿਸੂਪਮਾ ਪਟਿਭਾਗੋ, ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਠਿਤੋ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਨ ਖੋ ਪਨਾਹੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਮ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਲੋਕੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕੇ…ਪੇ॰… ਪਜਾਯ ਅਤ੍ਤੁਨਾ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਸੀਲੰ ਕਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਨ ਖੋ ਪਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ –

> ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਵਾ ਦ੍ਵਿਪਦਾ ਵਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ ਵਾ ਬਹੁਪ੍ਪਦਾ ਵਾ ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਿਨਾਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਅਗ੍ਗੇ ਖੋ ਪਨ ਪਸਨ੍ਨਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ੫.੩੨; ੧੦.੧੫; ਇਤਿਵੁ॰੯੦) –

ਇਦੰ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ –

> ''ਸਦੇਵਕੇ…ਪੇ॰… ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੮) –

ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ –

> ''ਅਹੰ ਹਿ ਅਰਹਾ ਲੋਕੇ, ਅਹੰ ਸਤ੍ਥਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।
> ਏਕੋਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੀਤਿਭੂਤੋਸ੍ਮਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ॥ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ੨.੩੪੧)।

> ''ਦਨ੍ਤੋ ਦਮਯਤੰ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਮਯਤੰ ਇਸਿ।
> ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚਯਤੰ ਅਗ੍ਗੋ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰਯਤੰ ਵਰੋ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੧੨)।

''ਨਯਿਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾ ਪਨ,

ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਦਿਸੋ ਚ ਵ◌ਿਜ੍ਜਤਿ।

ਯਮਾਹੁ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਗ੍ਗਤਂ ਗਤੋ,

ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਵ◌ਿਪੁਲਫਲੇਸਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵ◌ਿ॰ ਵ॰ ੧੦੪੭; ਕਥਾ॰ ੭੯੮) –

ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਗਾਥਾ **ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ**।

**੧੩੯. ਦਮੇਤੀ**ਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਕਾਯਸਮਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਕਾਯਸਮਾਦੀਹਿ ਯੋਜਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਤਦਙ੍ਗਵ◌ਿਨਯਾਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵ◌ਿਨੇਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਦਮੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਮਨਾਰਹਾ। **ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਤਂਸਦਿਸਤਾ ਏਤ੍ਥ ਜੋਤੀਯਤਿ, ਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ''ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਨਂ ਵ◌ਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ਏਵ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। **ਅਪਲਾਲੋ** ਹਿਮਵਨ੍ਤਵ◌ਾਸੀ। **ਚੂਲ਼ੋਦਰਮਹੋਦਰਾ** ਨਾਗਦੀਪਵ◌ਾਸਿਨੋ। **ਅਗ੍ਗਿਸਿਖਧੂਮਸਿਖਾ** ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਵ◌ਾਸਿਨੋ। **ਨਿਬ੍ਬਿਸਾ ਕਤਾ** ਦੋਸਵ◌ਿਸਸ੍ਸ ਵ◌ਿਨੋਦਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਰਣੇਸੁ ਚ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ"**ਤਿ। **ਕੂਟਦਨ੍ਤਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਘੋਟਮੁਖਉਪਾਲਿਗਹਪਤਿਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਕ੍ਕਦੇਵਰਾਜਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਜਕਲਾਪਯਕ੍ਖਬਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਇਦਂ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕੇਸਿਸੁਤ੍ਤਂ। **ਵ◌ਿਨੀਤਾ ਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵ◌ਿਨਯਨੂਪਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾਰਹਂ ਸਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਵ◌ਿਨਯਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ।

**ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦੀਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ ''ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵ◌ਿਸੇਸਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **"ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦਮੇਤਿਯੇਵ◌ਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਦਮਥਂ ਅਨੁਪਗਤਾ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਯੇ ਪਨ ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਤਦਮ੍ਮਭਾਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਦਮੇਤਬ੍ਬਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦਮੇਤਿਯੇਵ◌ਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ ਏਵ◌ਾਤਿ, ਯਤੋ ਨੇ ਸਤ੍ਥਾ ਦਮੇਤਿ।

**ਅਤ੍ਥਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਕਪਦਂ, ਵ◌ਾਕ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ਾਕ੍ਯੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿ, ਨ ਨਾਮਾਦਿਪਦਮਤ੍ਤੇਨ। ਏਕਪਦਭਾਵ◌ੇਨ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿਭਾਵ◌ੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਗਵ◌ਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਪਿ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਭਾਵ◌ੇਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਿਸਾ**, ਦਿਸਾ ਵ◌ਿਯਾਤਿ ਵ◌ਾ **ਦਿਸਾ। ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਨ ਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਾ। **ਧਾਵਨ੍ਤਿ** ਜਵਨਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯੋਗਤੋ। **ਏਕਂਯੇਵ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯਂ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਨ ਦਮਿਤਾ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ ਏਕਿਰਿਯਾਪਥੇਨੇਵ ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ ਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ"**ਤਿ। **ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਲੋਕਿਯੇਹਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਦਿਸਂ, ਅਮਤਦਿਸਞ੍ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤੋ।

**੧੪੦.** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਇਧਲੋਕਤ੍ਥੋ । ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਪਰਲੋਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ, ਪਰਲੋਕਤ੍ਥੋ। ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤੇਹਿ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ। ਯਥਾਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ। ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯੋ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਂ ਯਂ ਅਰਹਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਂ। **ਅਨੁਸਾਸਤੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਨੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਥੋ,** ਭਣ੍ਡਮੂਲੇਨ ਵ◌ਾਣਿਜ੍ਜਾਯ ਦੇਸਨ੍ਤਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਜਨਸਮੂਹੋ। ਹਿਤੁਪਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਪਾਲੇਤਬ੍ਬੋ ਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਤ੍ਥਾ**, ਸਤ੍ਥਵ◌ਾਹੋ। ਸੋ ਵ◌ਿਯ ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਆਹ **"ਸਤ੍ਥਾ ਵ◌ਿਯਾਤਿ ਸਤ੍ਥਾ, ਭਗਵ◌ਾ ਸਤ੍ਥਵ◌ਾਹੋ"**ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਿਕੇ ਜਨੇ। ਕਂ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰੋ,** ਨਿਰੁਦਕੋ ਅਰਞ੍ਞਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਪਨ ਇਤਰੋਪਿ ਅਰਞ੍ਞਪ੍ਪਦੇਸੋ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰੇਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ। ਤਥਾ **ਵਾਲ਼ਕਨ੍ਤਾਰਂ। ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਲ੍ਲਭਭਿਕ੍ਖਂ ਕਨ੍ਤਾਰਂ। **ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ **ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ ਤਾਰੇਤਿ। **ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤੋ ਤਾਰੇਤਿ। **ਪਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਾਰੇਤਿ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਤਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਤਾਰਣੁਤ੍ਤਾਰਣਾਦਿਖੇਮਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀ”**ਤਿ। **ਸਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤੇ। ਮਹਾਗਹਨਤਾਯ, ਮਹਾਨਤ੍ਥਤਾਯ, ਦੁਨ੍ਨਿਤ੍ਥਰਣਤਾਯ ਚ ਜਾਤਿਯੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰੋ ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰੋ, ਤਂ **ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰਂ**।

**ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ। ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਵ ਹਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾ, ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦਯੋ। **ਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਯੋਗ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। **ਭਗਵਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਯਥਾ ''ਉਪਜ੍ਝਾਯਤੋ ਅਜ੍ਝੇਤੀ''ਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਦਿਕਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਬਲਵਕਾਰਣਂ।

**ਗਗ੍ਗਰਾਯਾ**ਤਿ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞੋ ਦੇਵਿਯਾ, ਤਾਯ ਵਾ ਕਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ''ਗਗ੍ਗਰਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਯ। **ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ''ਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਯ ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਚ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਸਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿ। **ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੀਸੇ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਠਪਿਤਭਾਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਦਣ੍ਡਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਮਣ੍ਡੂਕੋਪਿ ਦਣ੍ਡੇ ਠਪਿਤੇਪਿ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਗਤੇਨ ਪਸਾਦੇਨ ਵਿਸ੍ਸਰਮਕਰੋਨ੍ਤੋਵ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਤਾ, ਯਾ ''ਕੁਤੋਹਂ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਮ੍ਮਮਕਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਰਿਮਭਵਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਹ **“ਅਰੇ ਅਹਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ”**ਤਿ । **ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦੀ** ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਸਂਵਡ੍ਢਿਤੇਨ ਪੇਮਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨੇਨ।

**ਭਗਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ** ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਫਲਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ''ਕੋ ਮੇ ਵਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਗਾਥਾਯ **ਪੁਚ੍ਛਿ**। ਤਤ੍ਥ **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ, ਕਤਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **“ਯਸਸਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ, ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸਂ ਏਕਾਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਂ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੋ **“ਮਣ੍ਡੂਕੋਹਂ ਪੁਰੇ ਆਸਿ”**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਯਂ। **“ਉਦਕੇ”**ਤਿ ਇਦਂ ਤਦਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਂ। **“ਉਦਕੇ ਮਣ੍ਡੂਕੋ”**ਤਿ ਏਤੇਨ ਉਦ੍ਧਮਾਯਿਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਥਲੇ ਮਣ੍ਡੂਕਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਘਾਸੇਸਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਧ ਪਨ ਗੋਚਰੋ ਵਿਯਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਵਾਰਿ ਉਦਕਂ ਗੋਚਰੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਾਰਿਗੋਚਰੋ**। ਉਦਕਚਾਰੀਪਿ ਹਿ ਕੋਚਿ ਕਚ੍ਛਪਾਦਿ ਅਵਾਰਿਗੋਚਰੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ''ਵਾਰਿਗੋਚਰੋ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਵ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੇਨ ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਨਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਵ ਧਮ੍ਮਂ ''ਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਨਾਦਰੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਅਵਧਿ ਵਚ੍ਛਪਾਲਕੋ**ਤਿ ਵਚ੍ਛੇ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਗੋਪਾਲਦਾਰਕੋ ਮਮ ਸਮੀਪਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਮਮ ਸੀਸੇ ਦਣ੍ਡਂ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਮਾਰੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਤਥਾ ਪਰਿਤ੍ਤਤਰੇਨਾਪਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਏਵਂ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ਼ਾਰਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਭਾਸੁਰਤਰਧਵਲਵਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤਦਸ੍ਸਨਕਿਰਣਾਵਲੀਹਿ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਤਂ ਪਦੇਸਂ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੋ ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਹਿ ਸੋ –

‘‘ਮੁਹੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਪਸਾਦਸ੍ਸ, ਇਦ੍ਧਿੰ ਪਸ੍ਸ ਯਸਞ੍ਚ ਮੇ।
ਆਨੁਭਾਵਞ੍ਚ ਮੇ ਪਸ੍ਸ, ਵਣ੍ਣੰ ਪਸ੍ਸ ਜੁਤਿਞ੍ਚ ਮੇ॥

‘‘ਯੇ ਚ ਤੇ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਧਮ੍ਮੰ ਅਸ੍ਸੋਸੁੰ ਗੋਤਮ।
ਪਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਰੇ’’ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੯-੮੬੦)।

ਇਮਾ ਦ੍ਵੇ ਗਾਥਾ ਵਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

**੧੪੧**. **ਯੰ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਵਚਨੰ। ਤਥਾ **ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਕੋ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਸਤ੍ਥੁ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾਵਬੋਧੋ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਾਨੁਭਾਵੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨੁਭਾਵੋ। **ਪੀ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਸੇਸੋ ਜੋਤੀਯਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਅਗ੍ਗਫਲੰ, ਤਤ੍ਥ ਭਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਲਦ੍ਧੇ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਤੋ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਞਾਣੰ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ। **ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ –

‘‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਰੁਪਲੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤੰ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿਕਤੰ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤੰ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤੰ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤੰ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨) –

ਅਯੰ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਨਯੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਾ ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਕੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਯੋ** ਵਾ”ਤਿ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਅਵਗਨ੍ਤਾ ‘‘ਅਵਗਤੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ **ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ** ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਪਣ੍ਣਸੋਸਾ ਵਾਤਾ ‘‘ਪਣ੍ਣਸੁਸਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ **ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ, ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤੋ।

**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੁਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਬੋਧਨੀਤੋ ਸਯਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਗੁਣਵਿਸਵਨਤੋ ਪਦੁਮਮਿਵ ਵਿਕਸਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਛਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਕ੍ਖਯਵਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਕ੍ਖਯਵਿਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਗਮਨਤ੍ਥਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਗਮਨਤ੍ਥਤਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੰ ਗਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨ ਪਰੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਯਮੇਵ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧੰ ਬੋਧੋਤਿ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਗੁਣਯੋਗਤੋ ਰਤ੍ਤੋ ਪਟੋ, ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਯੋਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ

**ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾਯੰ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੀਤਿ ਬੋਧਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

**੧੪੨**. **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ। **ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਗਰੁਨੋ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਮਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕਨਾਥੋ ਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਚ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਮਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

**ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵਾਚਕੰ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣਤੋ ''ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨੰ, ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਵਚਨੀਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ ਗਰੁਗੁਣਯੋਗਤੋ, ਗਰੁਕਰਣੰ ਵਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਾਰਵਾਰਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗੁਣਵਿਸੇਸਹੇਤੁਕੰ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਭਗਵਤੋ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਜਿਤੁਕਾਮੋ ਨਾਮੰਯੇਵ ਤਾਵ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਾ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਵਤ੍ਥਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਥਾਯ ਵਿਦਿਤੰ ਤੰ ਤੰ ਅਵਤ੍ਥੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਵੋਹਰਿਤੰ। ਤਥਾ **ਲਿਙ੍ਗਿਕੰ** ਤੇਨ ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵੋਹਰਿਤੰ। **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਆਗਤੰ। **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਆਗਤੰ **ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ**। ਪਠਮੇਨ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਬਾਲੋ, ਯੁਵਾ, ਵੁਡ੍ਢੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਮੁਣ੍ਡੀ, ਜਟੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ, ਤਤਿਯੇਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ, ਝਾਯੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਅਘਮਰਿਸਨੰ ਪਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ''ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁੰ **"ਨ ਮਹਾਮਾਯਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਨਾਮੰ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਦਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ"**ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰਯੇਵ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਯੰਗੁਣਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਾ, ਤੇ ਸਤ੍ਥੁ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾਤਿ ਗੁਣਾ ਵਿਯ ਸਾਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰੇਸੰ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੧੪੩**. **ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਗਰੁਭਾਵਤੋ ਬਹੁਵਚਨੇਨਾਹ, ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰੇਹਿ ਵਾ ਕਤਮਨੁਵਾਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਭੇਦੋ ਭਗੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਭਗੀ। ਅਕਾਸਿ ਭਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮੰ ਭਗ੍ਗੰ ਅਕਾਸਿ, ਭਗ੍ਗਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਹੂਹਿ ਞਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਭਾਵਨਾਦਿਕੇਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਭਾਵਨਾਕ੍ਕਮੇਹਿ। **ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵਿਤਸਭਾਵਸ੍ਸ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ।

**ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੋ –

> ''ਭਗਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ। ਅਪਿਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਤਣ੍ਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨੰ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ

ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੩)।

ਏਤ੍ਥ ਚ "**ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਯਦਿਪਿ ਗਾਥਾਯੰ ਆਗਤਪਦਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਯਥਾਰਹੰ ਪਨ ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੂਨੰ ਗਰੁਭਾਵਵਾਚਕੰ ਵਚਨੰ। **ਭਜੀ**ਤਿ ਭਾਗਸੋ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਭਜੀ**"ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਾਦਿਅਰਿਯਧਮ੍ਮਰਤਨੰ। ਪੁਨ **ਭਜੀ**ਤਿ ਸੇਵਿ। **ਭਾਗੀ**ਤਿ ਭਾਗਧੇਯ੍ਯਵਾ। ਪੁਨ **ਭਾਗੀ**ਤਿ ਭਜਨਸੀਲੋ। **ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਰਸਸ੍ਸ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਤ੍ਥੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਤ੍ਥਰਸੋ। ਧਮ੍ਮੰ ਆਰਬ੍ਭ **ਧਮ੍ਮਰਸੋ**। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦)। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭੂਤਸ੍ਸ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਰਸਸ੍ਸ। **ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨੰ। **ਛਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**੧੪੪**. ਯਦਿਪਿ ''ਭਾਗ੍ਯਵਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ''ਭਗੀ ਭਜੀ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਏਵ, ਤਥਾਪਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਗਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾਦਿਸਹਿਤੋ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾਕਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਯੰ ਪਨ ਅਪਰੋ ਨਯੋ**"ਤਿ। **ਆਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋ , ਵਣ੍ਣਲੋਪੋ, ਧਾਤੁਅਤ੍ਥੇਨ ਨਿਯੋਜਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੰ ਤਿਵਿਧੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਦ੍ਦਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣਨਯੇਨ। ਪਿਸੋਦਰਾਦੀਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਆਕਤਿਗਣਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਪਕ੍ਖਿਪਨਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਕਰਣੰ ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪਨੰ। **ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਪਾਰਮਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੰ। **ਭਾਗ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੰ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੰ, ਇਤਰੰ ਲੋਕਿਯਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੰ, ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਵਾ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੰ ਸਿਯਾ।

ਲੋਭਾਦਯੋ ਏਕਕਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਅਹਿਰਿਕਾਦਯੋ ਦੁਕਵਸੇਨ। ਲੋਭਾਦਯੋ ਚ ਪੁਨ "**ਤਿਵਿਧਾਕੁਸਲਮੂਲ**"ਨ੍ਤਿ ਤਿਕਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ-ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਾਦਿਰਾਗਮਲਾਦਿਰਾਗਵਿਸਮਾਦਿਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਾਦਯੋ **ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ**ਦਯੋ। ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਦਿਕਾ **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਰਿਯੇਸਾ**। ''ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ , ਸੇਨਾਸਨ, ਇਤਿਭਵਾਭਵਹੇਤੁ ਵਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯) ਏਵਮਾਗਤਾ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਾ**। ''ਬੁਦ੍ਧੇ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ, ਸਙ੍ਘੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੀਲਜਾਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੫; ੯.੭੧; ਵਿਭ॰ ੯੪੧) ਏਵਮਾਗਤਾਨਿ **ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖੀਲਾਨਿ**। ''ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖੰ ਪਸ੍ਸਸੁਖੰ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦੇਵਨਿਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਆਗਤਾ **ਪਞ੍ਚ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ**। ਰੂਪਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦਯੋ **ਪਞ੍ਚਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ**। ਕੋਧੋ, ਮਕ੍ਖੋ, ਇਸ੍ਸਾ, ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨਿ**। ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋ **ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ**।

ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਭਵਰਾਗਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾ **ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ**। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ **ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ**। ''ਤਣ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭੋ, ਲਾਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ, ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਰਕ੍ਖਾ, ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਾਦਯੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੩; ੩.੩੫੯) ਏਤੇ **ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ**। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ , ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਪਞ੍ਚ ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਏਤਾਨਿ **ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ**। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯ ''ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ, ''ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਏਵਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਇਤ੍ਥੰ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਏਵੰ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਸਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਸਾਤਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਇਤ੍ਥੰ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਏਵੰ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਪਾਹੰ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਪਾਹੰ ਇਤ੍ਥੰ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਪਾਹੰ ਏਵੰ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਅਪਾਹੰ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਬਾਹਿਰਸ੍ਸੁਪਾਦਾਯ ''ਇਮਿਨਾ ਅਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਹੋਤਿ, ''ਇਮਿਨਾ ਇਤ੍ਥਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਇਮਿਨਾ ਏਵਸ੍ਮੀ''ਤਿ, ''ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞਥਾਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ (ਵਿਭ॰ ੯੭੫-੯੭੬) ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਤਿ ਛਤ੍ତਿੰਸ, ਅਤੀਤਾ ਛਤ੍ਤਿੰਸ, ਅਨਾਗਤਾ ਛਤ੍ਤਿੰਸ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਛਤ੍ਤਿੰਸਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ**।

**ਪਭੇਦ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਲੋਭਪ੍ਪਭੇਦਾ ਦੋਸਪ੍ਪਭੇਦਾ ਯਾਵ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪ੍ਪਭੇਦਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਕਰਾਨਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਭਞ੍ਜੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਲੇਸਾਤਿ। **ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ **ਕਿਲੇਸਮਾਰੰ,** ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ **ਖਨ੍ਧਮਾਰੰ,** ਸਹਾਯਵੇਕਲ੍ਲਕਰਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰੰ,** ਬਲਵਿਧਮਨਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ **ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਚ੍ਚੁਮਾਰਞ੍ਚ ਅਭਞ੍ਜਿ** ਭਗ੍ਗੇ ਅਕਾਸਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ। ਸਮ੍ਪਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ ਮਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਕਿਲੇਸਾਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਕਿਲੇਸਮਾਰੋ**। ਵਧਕਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧਾਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਖਨ੍ਧਮਾਰੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਵਧਕੰ ਰੂਪੰ 'ਵਧਕੰ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੫)। ਜਾਤਿਜਰਾਦਿਮਹਾਬ੍ਯਸਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰੋ**। ਸੰਕਿਲੇਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗੁਣਮਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋ**। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ, ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਚ ਜਾਨਿਕਰਣੇਨ ਮਹਾਬਾਧਰੂਪਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਚੁ ਏਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਮਚ੍ਚੁਮਾਰੋ**।

**ਸਤਪੁਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਧਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਸਤਪੁਞ੍ਞਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਵਹਤੋ **ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ,** ਇਤਰਾਸੰ ਫਲਸਮ੍ਪਦਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵਤੋ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਚ। **ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨੰ। ਭਾਗ੍ਯਵਤਾਯ ਲੋਕਿਯਾਨੰ **ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ**। ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਪਰਿਕ੍ਖਕਾਨੰ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵੰ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੰ ਹਿ **ਗਹਟ੍ਠਾ** ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ ਅਭਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਦੋਸੰ **ਪਬ੍ਬਜਿਤ**ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਯੋ ''ਦੋਸਵਿਨਯਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ। **ਅਭਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੇ ਪਟਿਬਲਭਾਵੋ, ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ** ਉਪਕਾਰਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਰੂਪਕਾਯੰ ਤਸ੍ਸ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਨਾ, ਧਮ੍ਮਕਾਯੰ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋ ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸੰ ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ **ਉਪਕਾਰਿਤਾ,** ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਮਯਾ ਅਯੰ ਲੋਕਗ੍ਗਭਾਵੋ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ਏਵਮੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਨਿਯੋਜਨੇਨ ਅਭਿਗਤਾਨੰ **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖੇਹਿ ਸੰਯੋਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਚ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ**।

**ਸਕਚਿਤ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਨੰ, ਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਿਤਾਦਿਵਿਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਿਦ੍ਧਿਆਦਿਕੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਜ੍ਝਨਤੋ। **ਅਣਿਮਾਲਘਿਮਾਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਹਿਮਾ ਪਤ੍ਤਿ ਪਾਕਮ੍ਮੰ ਈਸਿਤਾ ਵਸਿਤਾ

ਯਤ੍ਥਕਾਮਾਵਸਾਯਿਤਾਤਿ ਇਮੇ ਛਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਣੁਭਾਵਕਰਣਂ **ਅਣਿਮਾ**। ਲਹੁਭਾਵ◌ੋ **ਲਘਿਮਾ** ਆਕਾਸੇ ਪਦਸਾ ਗਮਨਾਦਿਨਾ। ਮਹਤ੍ਤਂ **ਮਹਿਮਾ** ਕਾਯਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਪਾਦਨਂ। ਇਟ੍ਠਦੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਪਤ੍ਤਿ**। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪਾਕਮ੍ਮਂ**। ਸਯਂਵਸਿਤਾ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵ◌ੋ **ਈਸਿਤਾ**। ਇਦ੍ਧਿਵ◌ਿਧੇ ਵਸੀਭਾਵ◌ੋ **ਵਸਿਤਾ**। ਆਕਾਸੇਨ ਵ◌ਾ ਗਚ੍ਛਤੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਵ◌ਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੋਤੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵ◌ੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਯਤ੍ਥਕਾਮਾਵਸਾਯਿਤਾ**। ''ਕੁਮਾਰਕਰੂਪਾਦਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਿਦਂ ਅਟ੍ਠਵ◌ਿਧਂ **ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਤਂ** ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ। ਤਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿਵ◌ਿਧਨ੍ਤੋਗਧਂ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ।

ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪਦੇਸਵ◌ੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਥਾਭੂਤਗੁਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਚ ਯਸੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵ◌ਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਲੋਕਤ੍ਤਯਬਜਾਪਕੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਇਧ ਅਧਿਗਤਸਤ੍ਥਗੁਣਾਨਂ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾਨਂ ਯਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ''ਲੋਕਤ੍ਤਯਬਜਾਪਕੋ''ਤਿ। ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ**। ਅਨਵਸੇਸਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾ। ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਿਰੀ** ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਸੋਭਾ। ''ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰੇਯਜ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਯਂ ਯਂ ਏਤੇਨ** ਲੋਕਨਾਥੇਨ **ਇਚ੍ਛਿਤਂ** ਮਨੋਵਚੀਪਣਿਧਾਨਵਸੇਨ, **ਪਤ੍ਥਿਤਂ** ਕਾਯਪਣਿਧਾਨਵਸੇਨ। **ਤਥੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਪਣਿਧਾਨਾਨੁਰੂਪਮੇਵ। ਵ◌ੀਰਿਯਪਾਰਮਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਚ **ਸਮ੍ਮਾਵ◌ਾਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਯਤ੍ਤੋ**।

**ਭੇਦੇਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਦੁਕਪਦਸਂਹਿਤੇਹਿ ਪਭੇਦੇਹਿ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ **ਵ◌ਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਆਗਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਹਾਦਯੋ, ਸਮਯਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਾਦਯੋ, ਠਪਨਾਦਯੋ , ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ** ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਂਸਨਂ ਅਵ◌ਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣਂ। **ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ** ਸਮੇਚ੍ਚਸਮ੍ਭੂਯਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਭਾਵ◌ੋ। **ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ** ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦੀਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਂ ਪਰਿਦਹਨਂ। **ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ** ਜਰਾਯ, ਮਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾ। **ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ** ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ। **ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ** ''ਇਦਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ। **ਸਂਯੋਗਟ੍ਠੋ** ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਂਯੋਜਨਂ। **ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ** ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਨਿਵ◌ਾਰਣਂ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ** ਸਬ੍ਬੂਪਧੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਵ◌ਿਨਿਸ੍ਸਟਤਾ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਵ◌ਾ। **ਵ◌ਿਵ◌ੇਕਟ੍ਠੋ** ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਸਂਯੁਤ੍ਤਤਾ। **ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ** ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤਤਾ। **ਅਮਤਟ੍ਠੋ** ਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਮਰਣਾਭਾਵ◌ੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਰਣਾਭਾਵਹੇਤੁਤਾ ਵ◌ਾ। **ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਨਟ੍ਠੋ** ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੋ। **ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਪਕਭਾਵ◌ੋ। **ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਂ। **ਆਧਿਪਤੇਯਜਟ੍ਠੋ** ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਕਰਣਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵ◌ੋ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਵਚਨਤੋ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵ◌ੇ ''ਞਾਣਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ ''ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵ◌ੇ ਵ◌ਿਸੇਸੋ''ਤਿ। ਏਤੇ ਚ ਪੀਲ਼ਨਾਦਯੋ ਸੋਲ਼ਸਾਕਾਰਾ ਨਾਮ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਰੋਗਗਣ੍ਡਾਦਿਆਕਾਰੇਸੁ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਏਤੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ਆਵ◌ਿਭਾਵਤੋ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਰਤੋ ਸਚ੍ਚਕਥਾਯਮੇਵ ਆਵ◌ਿ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ।

**ਦਿਬ੍ਬਵ◌ਿਹਾਰੋ** ਕਸਿਣਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾਨਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵ◌ਿਹਾਰੋ**। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ **ਅਰਿਯਵ◌ਿਹਾਰੋ**। ਕਾਮੇਹਿ ਵ◌ਿਵ◌ੇਕਟ੍ਠਕਾਯਤਾਵਸੇਨ ਏਕੀਭਾਵ◌ੋ **ਕਾਯਵ◌ਿਵ◌ੇਕੋ**। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਨਾ ਨੀਵਰਣਾਦੀਹਿ ਵ◌ਿਵ◌ਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ **ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਵ◌ੇਕੋ। ਉਪਧਿਵ◌ਿਵ◌ੇਕੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਅਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਕੇ।

ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਭਵ◌ੇਸੁ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ, ਸੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਮਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਮੁਖੇਨ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤਂ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਵਮਨਵਸੇਨ ਛਡ੍ਡਿਤਂ। **ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਯਥਾ... ਪੇ॰... ਮੇਖਲਾ"**ਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਭਾਗਵਾ ਭਤਵਾ ਭਾਗੇ, ਭਗੇ ਚ ਵਨਿ ਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਥਾ ਭਾਗੇ, ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਨੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਕਥਂ **ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਨਿਰਤਿਸਯਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ, ਸਦ੍ਧਾ ਵੀਰਿਯਂ, ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਮਥੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ, ਤਯੋ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਫਲਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਚਤੁਯੋਨਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਵਂਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਛ ਗਾਰਵਾ, ਛ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ, ਛ ਸਤਤਵਿਹਾਰਾ, ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ, ਛ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਧਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਨਿਜ੍ਜਰਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਤ੍ਤਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾ, ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਦੇਸਨਾ, ਸਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵਬਲਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਲੋਕਧਮ੍ਮਾਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਅਟ੍ਠ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਅਟ੍ਠਅਕ੍ਖਣਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਅਟ੍ਠਅਭਿਭਾਯਤਨਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਨਵ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ, ਨਵਸਤ੍ਤਾਵਾਸਦੇਸਨਾ, ਨਵ ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਾ, ਨਵ ਸਞ੍ਞਾ, ਨਵ ਨਾਨਤ੍ਤਾ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ, ਦਸ ਨਾਥਕਾਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਕਸਿਣਾਯਤਨਾਨਿ, ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ, ਦਸ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਦਸ ਅਰਿਯਵਾਸਾ, ਦਸ ਅਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ, ਏਕਾਦਸ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਸਂਸਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਾਕਾਰਾ, ਤੇਰਸ ਧੁਤਗੁਣਾ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਦਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਅਪਰਨ੍ਤਪਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ, ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ , ਪਞ੍ਞਾਸ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਨਿ, ਪਰੋਪਞ੍ਞਾਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਚਾਰਿਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਂ, ਅਨਨ੍ਤਨਯਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਪਵਿਚਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨਿ, ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਨਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਦਿਵਿਭਾਵਨਞਾਣਾਨਿ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭੇਦਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਨਿਰਤਿਸਯਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਾਗਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਆ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ, ਗੁਣਭਾਗਾ ਅਸੇਸਤੋ।
ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤੇ ਤਸ੍ਮਾ, ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੇਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ ਦਾਨਪਾਰਮੀ, ਸੀਲਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਖਨ੍ਤਿਸਚ੍ਚਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਤ੍ਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮੀਤਿ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਸ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਨਯਨ, ਧਨ, ਰਜ੍ਜ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ, ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ, ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾ,

ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਚਰਿਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ, ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਯਥਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾ, ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ ਵਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਭਤਾ ਸਮ੍ਭਤਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਤਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਭਤਵਾਤਿ** ਤੇਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਭਰਿ ਸਮ੍ਭਰਿ, ਪਰਿਪੂਰੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਦਾਨਪਾਰਮਿਆਦਿਕੇ।
ਸਮ੍ਭਾਰੇ ਭਤਵਾ ਨਾਥੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਕਥੰ **ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਦੇਵਸਿਕੰ ਵਲਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭਾਗਾ, ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥੰ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪੰ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪੰ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ ਬਹੁਲਮਕਾਸੀਤਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ, ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚ ਯੇ ਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਅਭਿਸਮਯਭਾਗਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁੰ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੧) ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਭਾਗਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਯਥਾਰਹੰ ਗੋਚਰਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸੇਵਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਯੇ ਇਮੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਾਵਕੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਗੁਣਭਾਗਾ, ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਵਨਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥਯਿ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਫਲਾਵਹਾ ਅਹੋਸਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਞੇਯ੍ਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ-ਗੁਣਭਾਗੇ ਤਥਾਗਤੋ।
ਭਜਿ ਪਤ੍ਥਯਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ, ਹਿਤਾਯ ਭਗਵਾ ਤਤੋ॥

ਕਥੰ **ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਸਮਾਸਤੋ ਤਾਵ ਕਤਪੁਞ੍ਞੇਹਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਯਥਾਵਿਭਵਂ ਭਜੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯੇ ਤਾਵ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਗਤੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ, ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮੇ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਪਾਚੇਸਿ। ਬੁਦ੍ਧਭੂਤੋ ਪਨ ਤੇ ਨਿਰਵਜ੍ਜਸੁਖੂਪਸੰਹਿਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਪਿ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਪਦੇਸਰਜ੍ਜਇਸ੍ਸਰਿਯਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਵਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ, ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਦਿਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਭਗੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਾ ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਕੇ, ਯਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪੁਥੂ।
ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਭਜਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਕਥੰ **ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਭਤ੍ਤਾ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਕਾ ਅਸ੍ਸ ਬਹੂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਤ੍ਤਵਾ। ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿ ਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ
ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਦਿਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣਵਿਸੇਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੇਨ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਲੋਕਤ੍ਤਯਬ੍ਯਾਪਿਨਾਸੁਵਿਪੁਲੇਨ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਥੁਤਿਘੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਉਕ੍ਕੰਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਸੁ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਤੋ, ਦਸਬਲਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਦਿਨਿਰਤਿਸਯਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਤੋ ਚ ''ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕੇ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਪਸਾਦਾਵਹਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਆਦਰਬਹੁਮਾਨਗਾਰਵਾਯਤਨਤਾਯ ਪਰਮਪੇਮਸਮ੍ਭਤ੍ତਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਯੇ ਤਸ੍ਸ ਓਵਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਅਸੰਹਾਰਿਯਾ ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਸਾਦੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਆਣੰ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

''ਯੋ ਵੇ ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦਿ ਧੀਰੋ,
ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੭੮)।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਠਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵੇਲੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੰ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੪੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੫) ਚ।

ਏਵੰ ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਏਕਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ , ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਹਿਤੇਸਿਨੋ।
ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ ਬਹਵੋ ਸਤ੍ਤਾ, ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਥੰ **ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋਪਿ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਭਗਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਿਰਿੰ, ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ, ਯਸਞ੍ਚ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡੰ ਵਿਯ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ **ਸੋਮਨਸ੍ਸਕੁਮਾਰਕਾਲੇ** (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੨੧੧ ਆਦਯੋ) **ਹਤ੍ਥਿਪਾਲਕੁਮਾਰਕਾਲੇ** (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੩੭ ਆਦਯੋ) **ਅਯੋਘਰਪਣ੍ਡਿਤਕਾਲੇ** (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੬੩ ਆਦਯੋ) **ਮੂਗਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਿਤਕਾਲੇ** (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧ ਆਦਯੋ) **ਚੂਲ਼ਸੁਤਸੋਮਕਾਲੇ**ਤਿ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੧੯੫ ਆਦਯੋ) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਦੇਵਰਜ੍ਜਸਦਿਸਾਯ ਰਜ੍ਜਸਿਰਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਅਤ੍ਤਭਾਵਾਨੰ ਪਰਿਮਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇਪਿ ਹਤ੍ਥਗਤੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿੰ ਦੇਵਲੋਕਾਧਿਪਚ੍ਚਸਦਿਸੰ ਚਤੁਦੀਪਿਸ੍ਸਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮੁਜ੍ਜਲੰ ਯਸਞ੍ਚ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਪਹਾਯ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਸਿਰਿਆਦਿਕੇ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਭਾਨਿ ਨਾਮ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਸਮੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦਿਭਾਜਨਲੋਕਵਿਸੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸੋਭਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਪਿ ਭਗਵਾ ਵਮਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿੰ ਯਸ੍ਮਾ, ਯਸੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਸੁਖੰ।
ਪਹਾਸਿ ਲੋਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਸੁਗਤੋ ਭਗਵਾ ਤਤੋ॥

ਕਥੰ **ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਭਾਗਾ ਨਾਮ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤੇ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਤੀਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਵਿਧਾ, ਤੇ ਚ ਭਗਵਾ ''ਸਬ੍ਬੰ ਪਪਞ੍ਚੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਯੋਗੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਗਨ੍ਥੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਸੰਯੋਜਨੰ

ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤੰ ਧਾਤੁੰ ਸਮਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਵਮਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਪਥਵਿੰ ਆਪੰ ਤੇਜੰ ਵਾਯੰ, ਚਕ੍ਖੁੰ ਸੋਤੰ ਘਾਨੰ ਜਿਵ੍ਹੰ ਕਾਯੰ ਮਨੰ, ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੰ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੰ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਵੇਦਨੰ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਸਞ੍ਞੰ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਸਞ੍ਞੰ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਚੇਤਨੰ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਚੇਤਨੰ, ਰੂਪਤਣ੍ਹੰ ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹੰ, ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੰ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਰੂਪਵਿਚਾਰੰ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਵਸੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਛਡ੍ਡਯਿ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ –

''ਯੰ ਤੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤੰ ਵਨ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਪਹੀਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ, ਤੰ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਾਵਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੩)।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਭਾਗੇ ਵਮੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਹੀਨਪਣੀਤੇ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਮੁਖੇਨ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿ ਪਜਹਿ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)। ਕੁਲ੍ਲੂਪਮੰ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿ-ਧਮ੍ਮਭੇਦਾ ਮਹੇਸਿਨਾ।
ਕਣ੍ਹਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਯਤੋ ਵਨ੍ਤਾ, ਤਤੋਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਭਾਗਵਾ ਭਤਵਾ ਭਾਗੇ, ਭਗੇ ਚ ਵਨਿ ਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਥਾ ਭਾਗੇ, ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਨੋ''ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਤਾਸੁ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਾ, ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨੰ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵੇਨ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਯੋਗਾਸਯਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਗਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੂਪਦੇਸੋ, ਆਸਯਤੋ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਨਿਚ੍ਚੰ ਹਿਤੇਸਿਤਾ, ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਕਾਲਾਗਮਨਾਦਿਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ, ਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਪਦਾਨੰ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ "**ਅਰਹ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਵਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। "**ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਵਿਦੂ**"ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਵਸੇਨ। ਨਨੁ ਚ ''ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤਾ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਨੁਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ, ''ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ। "**ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। "**ਸੁਗਤੋ**"ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। "**ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ**

**ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। "**ਬੁਦ੍ਧੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਬੁਜ੍ਝਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਸੀ''ਤਿਆਦਿ। "**ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਹੇਤੁਫਲਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਕਾਸਿਤਾ। ''ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਵਸੇਨ, ਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ''ਸੁਗਤੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਨ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਹੇਤੁਫਲਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

**੧੪੫**. **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ''ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਸਮਯੇ। **ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਰਾਗੇਹਿ ਸਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਰਞ੍ਞਮਿਵ ਚੋਰੇਹਿ ਤੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਰਾਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਵਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਤਂਸਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ **ਰਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਹੇਤੁਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਜੁਗਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਪਗੇਵ ਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦੀਨਂ ਅਪਨੀਤਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਜੁਭਾਵਕਰਾਨਂ ਮਾਯਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ, ਰਾਗਾਦਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਓਨਤਿਉਨ੍ਨਤਿਵਿਰਹਤੋ ਉਜੁਭਾਵਮੇਵ ਕਤਂ। ਅਥ ਵਾ **ਉਜੁਗਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵੀਥਿਂ ਓਤਿਣ੍ਣਤਾਯ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗਮਨਤੋ ਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਜੁਭਾਵਮੇਵ ਗਤਂ। **ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਤਥਾਗਤਗੁਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ।

**ਇਚ੍ਚਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਤਿ ਅਸ੍ਸ। ''ਸੋ ਭਗਵਾ ਇਤਿਪਿ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ''ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਪੋਣਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਨਿਨ੍ਨਾ। "**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤਂ, ਵਿਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ ਬਲਵਤੀ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ** ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪੀਤਿਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਾ**ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਸੁਖੁਮਾਵਤ੍ਥਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ। **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਯਦਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਭਾਵਨਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਂ ਆਵਹਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਦਾ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਿਸਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਗੁਣਤਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਲਵਤੀ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸਵਿਸੇਸਾ ਜਾਯਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਸੁਖਂ ਥਿਰਤਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਏਵਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਟੁਪਟੁਤਰਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਏਕਰਸਭਾਵੇਨ ਪਟੁਤਮਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ **ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਂ , ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦)।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਞਾਣਂ ਅਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਉਦਕੇ ਪਤਿਤਨਾਵਾ ਵਿਯ ਸਮਥਭਾਵਨਾ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨ ਲਭਤਿ, ‘‘ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯਾ’’ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਨ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਤਜ੍ਜਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਗਯ੍ਹਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਨ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਯ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਵੇਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਾਦੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ, ਇਦਂ ਪਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਮਿਧ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਵਿਸਮੋਯਂ ਉਪਵ੍ਵਾਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਬਹੁਭਾਵੇ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਭਾਵਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਗੁਣਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਯਮੇਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗੁਣੇ ਠਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਸੁ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾਯ ਬਲਵਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **“ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ, ਕਥਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਤਦੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

**ਸਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ,** ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨਤੋ। ਤਤੋਯੇਵ **ਸਦ੍ਧਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ** ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸਦਿਸਂ ਸਦ੍ਧਾਮਹਤ੍ਤਂ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਂ**। ਤੇਸਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤਾਯ ਚ **ਪਵ੍ਵਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ**। ਤੇਸਂ ਉਲ਼ਾਰਪੁਵ੍ਵਕ੍ਖੇਤ੍ਤਤਾਯ **ਪੁਵ੍ਵਵੇਪੁਲ੍ਲਞ੍ਚ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ** ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੀਯਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ। **ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ** ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਭਯਭੇਰਵਾਭਿਭਵਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਥ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਭਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕ ਨੋ ਸਿਯਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯ ਥੋਕਂ ਵਿਸਦਿਸਂ)। **ਦੁਕ੍ਖਾਧਿਵਾਸਨਸਮਤ੍ਥੋ** ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਰੀਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਦੁਮਪਲਾਸੇ ਉਦਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟਨਤੋ । **ਸਂਵਾਸਸਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਵਾਸਸਵ੍ਵਂ। **ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ** ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਮਹਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਭਾਵਨਾਯ ਸਬ੍ਬਦਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਵਿਯਾ”**ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਉਪਰਿ ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ। **ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ**ਤਿ ਸੁਗਤਿਸਮ੍ਪਰਾਯੋ।

**ਅਪ੍ਪਮਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਨੁਯੋਗਂ। **ਕਯਿਰਾਥਾ**ਤਿ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਸੁਮੇਧਸੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਪਵ੍ਵੋ । **ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾਦਿਸਮਤ੍ਥੇਨ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵਭਾਵਾਦਿਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਮਹਤਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਯ।

### ੨. ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੪੬. ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥੋ, ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ਚ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਤਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨਾਪੀ”**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਯ ‘‘ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨਾ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਏਤਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਂ ਆਰੂਲ਼੍ਹਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ‘‘ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨਾ’’ਤਿ ਇਧ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਪਨ ਸੁਖੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੇਵ।

**੧੪੭. ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। **ਇਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਦਿਪਦੇਸੁ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨੇਤੇ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇਪਿ

ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ** ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇਨ ਆਗਤਾਗਮੇਨ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾਦਿਵਿਸੇਸਤੋ ਸਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**। ਆਚਰਿਯਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਲਬ੍ਭਾਤਿ ਚੇ? ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਮਾਨੇ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਨੇਪਿ। ''ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਯਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਲਬ੍ਭਤਿ , ਕਿਲੇਸਜਯੇ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਰਮ੍ਪਰਾਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ''ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਰਹਤੀ''ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ''ਯੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਗੋਤਮਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਾਗਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੋ ਵਿਰਾਗਾਯ, ਸਞ੍ਞੋਗਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੋ ਵਿਸਞ੍ਞੋਗਾਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੋ ਅਨੁਪਾਦਾਨਾਯ। ਏਕਂਸੇਨ, ਗੋਤਮਿ, ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ 'ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਵਿਨਯੋ, ਨੇਤਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ'''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੦੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੩), ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦) ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਕਾਲਿਕਾਧਿਗਮੁਪਾਯਤਾਯ **ਅਕਾਲਿਕੋ**। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਹਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਵਿਧਿਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ**। ਤਤੋ ਏਵ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨਯਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਨਯਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ**। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚਯੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਧਮ੍ਮਵੇਦਞ੍ਚ ਲਭਨ੍ਤੇਹਿ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ**ਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਦਿਪਦੇਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ।

**ਸਾ**ਤਿ ਗਾਥਾ। **ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਸੁ ਪਨ ਅਵਯਵੇਸੁ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪੇਨ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ''ਗਾਥਾ''ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਂ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਸਾਮਿਵੋਹਾਰਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਠਮੇਨ ਪਾਦੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **"ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਾਤਿਬਹੁਵਿਭਾਗਂ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਨੇਵ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਭਾਗਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ। **ਨਿਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਦਿਅਪਦਿਸਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਦਾਨਗਨ੍ਥੇਨ। **ਨਿਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਦਮਵੋਚਾ''ਤਿਆਦਿਕੇਨ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯), ''ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭) ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਨਿਗਮਨੇਨ।

ਅਯਂ ਕਥਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੁਤ੍ਤਪਿਟਕਸਂਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਪਿਟਕਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਿਟਕਵਿਨਯਪਿਟਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਨਿਦਾਨਸਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨਿਦਾਨਸਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਦਾਨੇਨ ਸਨਿਦਾਨਤਾਯ, ਸਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਤਾਯ ਚ। **ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਤੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਚ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ। **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ। ''ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯)? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੫) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੂਪਮਾਗਹਣੇਨ **ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਯੁਤ੍ਤਤੋ**।

ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯਵਸੇਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਕਲੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ –

> ''ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।
> ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਪਨਂ, ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਕਾਸਕੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। **ਸੀਲੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ** ਸੀਲਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ। ਸਮਥਾਦੀਹਿ **ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ** ਤੇਸਂ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਮਜ੍ਝਭਾਵਤੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ** ਤਦਧਿਗਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ। ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਾਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਸੀਲਂ, ਸਮਾਧਿ ਚ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸੀਲਸਮਾਧੀਹਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ"**ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾ ਪਨ ਅਨੁਬੋਧਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਫਲਂ, ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ**”ਤਿ। ਫਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਹ, ਇਤਰੇਨ ਇਤਰਂ, ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ**”ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਬੋਧਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤਾ, ਤਾਯ **ਆਦਿਕਲਜਾਣੋ** ਤਪ੍ਪਭਵਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵੋਦਾਨਂ, ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਚ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਾ, ਤਾਯ **ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣੋ** ਤਂਸਰੀਰਤ੍ਤਾ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ,** ਤਾਯ **ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣੋ,** ਤਾਯ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਤੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਂ। **ਤਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਤ੍ਤਾਯ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਤਥਭਾਵਾਯ। ਸੋ ਪਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿ ਸਾਵਕਬੋਧੀਤਿ ਤਿਵਿਧੋ , ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਗੁਣੇਹਿ ਅਗ੍ਗਭਾਵਤੋ, ਇਤਰਬੋਧਿਦ੍ਵਯਮੂਲਤਾਯ ਚ ਪਠਮਾਯ ਬੋਧਿਯਾ **ਆਦਿਕਲਜਾਣਤਾ,** ਗੁਣੇਹਿ ਵੇਮਜ੍ਝਭਾਵਤੋ ਦੁਤਿਯਾਯ **ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਤਾ,** ਤਦੁਭਯਾਵਰਤਾਯ, ਤਦੋਸਾਨਤਾਯ ਚ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਤਿਯਾਯ **ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਤਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ।

**ਏਸੋ**ਤਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ। **ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਯਥਾ ਯਥਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ , ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੬)।

> ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੯) –

ਚ ਆਦਿ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਾਵਹਨਤੋ**ਤਿ ਸਮਥਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ‘‘ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੮)।

ਤਥਾ –

> ‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
> ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤਂ।
> ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤੀ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਚ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪, ੩੭੩)।

**ਤਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਂ ਆਵਹਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ। **ਤਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ**ਤਿ ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਤਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਲੇਪਸ੍ਸ ਆਵਹਨਤੋ। ਏਸ ਭਗਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਂ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਸਕਲੋ ਚ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ **ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੮)। ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਮਣ੍ਡਭੂਤਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ **ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੯੬)। **ਯਥਾਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰਹਂ। ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਂ ਹਿ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਥਤਾਯ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ ਸਹ-ਸਦ੍ਦੋ। ਇਤਰਂ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ **ਸਾਤ੍ਥਂ, ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਞ੍ਚ। ਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਵਚਨਸਭਾਵਂ **ਸਾਤ੍ਥਂ,** ਅਤ੍ਥਸਭਾਵਂ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**''ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਤਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਹਿ ਅਭਿਨ੍ਨਰੂਪਾ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨੇਸਂ ਲੋਕਿਯਾਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਵਾ ਭੇਦੇ ''ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ''ਸਪੁਤ੍ਤੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਏਵਂ ਸਤਿ ''ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਰਣਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਥ, ਮਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਟਿਸਰਣਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਵਾਦੋ ਬਾਧਿਤੋ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਮਤ੍ਤਂ ''ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

**ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨੇਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਸਙ੍ਕਾਸਨ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿਪਿ ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੁਖੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ''ਅਕ੍ਖਰਂ ਪਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦ) ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਇਧ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿਯੇਵ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਾ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਕਾਸਨਂ ਦੀਪਨਂ **ਸਙ੍ਕਾਸਨਂ** ''ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਦ੍ਧੋ ਮਾਰਸ੍ਸ, ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੪) ਵਿਯ। ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਹਿ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਪਠਮਂ ਕਾਸਨਂ **ਪਕਾਸਨਂ**। ਆਦਿਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਅਯਂ **ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਵਿਯ। ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਂ ਚੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਉਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਠਮਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ । ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਚਨਂ, ਸਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਚਨਞ੍ਚ **ਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਾਨਿ**। ਯਥਾ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਿਂਯੇਵ ਚ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਵਰਣਵਸੇਨ, ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਚ ਪੁਨ ਵਚਨਂ। ਮਜ੍ਝਿਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਮੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਵਿਵਟਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤਰਾਭਿਧਾਨਂ, ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪਨਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਤੋਸਨਂ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਾਪਨਾਨਿ**। ਯਥਾ ''ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨) ਵਿਵਟਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਕਤਮੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ? ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨) ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਿਰਿਯਾ, ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਚ। ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਮੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ''ਪਞ੍ਞਾਪਨਪਟ੍ਠਪਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਕਾਸਨਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ।

ਕਥਂ ਪਨਾਯਂ ਪਾਠਵਿਕਪ੍ਪੋ ਜਾਤੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨੇਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਨਯੇਨ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ –

> ''ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ,
> ਵਿਵਰਣਾ ਵਿਭਜਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।
> ਏਤੇਹਿ ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ,
> ਅਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦ) –

ਦੇਸਨਾਹਾਰਯੋਜਨਾਯ ਚ ਏਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਸਙ੍ਕਾਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਂ। ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਨ ''ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਤਿ ਵਿਵਰਤਿ ਵਿਭਜਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ 'ਪਸ੍ਸਥਾ'ਤਿ ਚਾਹਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਕਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਠਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਨ ਅਤ੍ਥਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ''ਪਠਮਂ ਞਾਪਨਂ **ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ,** ਪਠਮਮੇਵ ਠਪਨਂ **ਪਟ੍ਠਪਨ**''ਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ

ਪਦਾਨਿ ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਪਦੇਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਿ। ਯਞ੍ਚ ਪੁਰਿਮਪਾਠੇ ਛਟ੍ਠੰ ਪਦੰ ‘‘ਪਕਾਰਤੋ ਞਾਪਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਦੁਤਿਯਪਾਠੇ ਪਕਾਸਨਪਦੇਨ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸੰ ਪਕਾਰਤੋ ਕਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਪਨਕਾਸਨਾਨਿ ਅਤ੍ਥਾਵਭਾਸਨਸਭਾਵਤਾਯ ਅਭਿਨ੍ਨਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਵੇਨੇਯਜਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੋਸਨੰ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਨਿਸਾਨੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਵਾਵਭਾਸਨੇ ਜਾਯਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਪਦਰੂਪਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਛਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗਤੋ **ਸਾਤ੍ਥੰ** ਸਾਸਨੰ।

**ਅਕ੍ਖਰਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਚ੍ਚਾਰਣਵੇਲਾਯੰ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇ ਪਦੇ ਵਣ੍ਣੋ **ਅਕ੍ਖਰੰ**। ‘‘ਏਕਕ੍ਖਰੰ ਪਦੰ ਅਕ੍ਖਰ’’ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ ‘‘ਆ ਏਵੰ ਕਿਰ ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆ-ਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ। ‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਰਣਾਨੰ ਮਨਸਾ ਦੇਸਨਾਵਾਚਾਯ ਅਕ੍ਖਰਣਤੋ ਅਕ੍ਖਰ’’ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਞਾਪਨਤੋ **ਪਦੰ**। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਦਾਭਿਹਿਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਬਜਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਬਜਞ੍ਜਨੰ,** ਵਾਕਜੰ। ‘‘ਕਿਰਿਯਾਪਦੰ ਅਬਜਯਕਾਰਕਵਿਸੇਸਨਯੁਤ੍ਤੰ ਵਾਕਜ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਕਾਰਤੋ ਵਾਕਜਵਿਭਾਗੋ **ਆਕਾਰੋ**। ਆਕਾਰਾਭਿਹਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ**। ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸੇਸੁਪਦੇਸਤੋ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**। ਏਤੇਸੰ ਅਕ੍ਖਰਾਦੀਨੰ ਬਜਞ੍ਜਨਪਦਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਸਬਜਞ੍ਜਨੰ**।

ਤਤ੍ਰਾਯਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗੋ, ਬਜਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ – ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸੇਤਿ, ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਤਿ, ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਤਥਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਪਦੇਹਿ ਵਿਨੇਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁੰ, ਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਪਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਨੇਤਿ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਵਿਨੇਤਿ ਨੇਯਜੰ। ਏਵਞ੍ਚਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਉਗ੍ਘਟਿਯਮਾਨੋ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁੰ ਵਿਨੇਤਿ, ਵਿਪਞ੍ਚਿਯਮਾਨੋ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁੰ, ਨਿਯਜਮਾਨੋ ਨੇਯਜੰ। ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਘਟਨਾ ਆਦਿ, ਵਿਪਞ੍ਚਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਨਯਨਮਨ੍ਤੇ। ਏਵੰ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਤਿਧਾ ਦੇਸਿਤੋ ਦੋਸਤ੍ਤਯਵਿਧਮਨੋ ਗੁਣਤ੍ਤਯਾਵਹੋ ਤਿਵਿਧਵੇਨੇਯਜਵਿਨਯਨੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧਕਲਜਾਣੋਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥਬਜਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ‘‘ਸਾਤ੍ਥੋ ਸਬਜਞ੍ਜਨੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਚ।

**ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਤਨ੍ਤਿਯਾ, ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। **ਦੇਸਨਾ** ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ। ਤੇ ਪਨੇਤੇ ਅਤ੍ਥਾਦਯੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ, ਅਲਬ੍ਭਨੇਯਜਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **ਗਮ੍ਭੀਰਾ**। ਅਥ ਵਾ **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਹੇਤੁਫਲੰ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਹੇਤੁ। **ਦੇਸਨਾ** ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋ, ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਕਥਨੰ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾਨੁਰੂਪੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ, ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ। ਤੇਪਿ ਚੇਤੇ ਅਤ੍ਥਾਦਯੋ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪਚਿਤਕੁਸਲਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਹਿ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ, ਅਲਬ੍ਭਨੇਯਜਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **ਗਮ੍ਭੀਰਾ**। ਤੇਸੁ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਾਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਗੁਣਦੀਪਨਤੋ। ਤਾਸੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੰ ਬਜਞ੍ਜਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦੇਸਨਾਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਬਜਞ੍ਜਨ**”ਨ੍ਤਿ ਤਾਸੰ ਬਜਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਤੋ।

ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਪਭੇਦਗਤੰ ਞਾਣੰ **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**। ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁ ਪਭੇਦਗਤੰ ਞਾਣੰ **ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਆਹ “**ਅਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿ । **ਨਿਰੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਪਦਾਨੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਗਤਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਆਹ “**ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ ਸਬਜਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ, ਅਸਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਾਨੰ ਕਿੰਕੁਸਲਗਵੇਸੀਨੰ ਪਸਾਦਾਵਹੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਾਤ੍ਥੰ**। ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨੰ ਨਦੀਪੂਰੇਨ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਤਾਯ, ਸਾ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੮)।

**ਲੋਕਿਯਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਜਨਸ੍ਸ ਪਸਾਦਾਵਹਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ**। ਲੋਕਿਯਜਨੋ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨਂ। ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਤਾਯ, ਸਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਥ ਵਾ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਂ ਆਹ, ਤਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਂ। **ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਂ, ਤਤੋ ਲੋਕਿਯਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਗਮ੍ਭੀਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਅਗਾਧਾਪਾਰਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਬੋਧਸਦ੍ਦਤਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ। ਸਬ੍ਬੋਪੇਸ ਪਠਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਭੇਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਚੇਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ, ਸਮੁਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਾ ਅਗ੍ਗਹਣਂ। **ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ **ਅਭਾਵਤੋ। ਸਕਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ। **ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ।

**ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਅਧਿਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ਅਧਿਗਮਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਸਾਤ੍ਥਂ** ਕਪਿਲਵਤਾਦਿ ਵਿਯ ਤੁਚ੍ਛਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਪਰਿਚਯੇਨ। **ਆਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਚਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ**। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਸਤਿ ਆਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤੀਤਿ। **ਸੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਯੁਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਅਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ** ਅਨਵਸੇਸੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪੁਣ੍ਣਂ ਪੂਰਿਤਂ। **ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਭਾਵਤੋ। **ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਾਯ। **ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸਯਨਤੋ।

ਏਵਂ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾਦਿਅਪਦੇਸੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਰਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਵਸੇਨਾਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਭਾਵਤੋ ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਕ੍ਖਾਤੋਤਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **“ਯਥਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਏਕਂਸੇਨ ਅਪਾਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਭਾਵਤੋ, ਸਂਸਾਰਤੋ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਯਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਪਕਤਿਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਤਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਵਿਪਰੀਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਪਜ੍ਜਨੇਨ। **ਤੇ** ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। **ਤਥਾਭਾਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ।

**ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨੁਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਵਿਨਿਸ੍ਸਟਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਾਯ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਨਿਸ੍ਸਰਣੂਪਾਯਭੂਤਾਯ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਟਿਪਦਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭੂਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਾਮਸਨੀਯਾ ਯਾਦਿਸੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਤਦਨੁਰੂਪਸ੍ਸ। **ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਪਹਾਯਿਕਭਾਵੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਿਹਿਤਾ। **ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ** ਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਤਾਯ **ਸਮੇਤਿ**। ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਪਟਿਪਦਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨੀਯਭਾਵੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਤਾਯ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚੇਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਂ, ਕਾਮਸੁਖਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ, ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਭੇਦਂ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਂ। **ਅਨੁਪਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਪਗਮਨਹੇਤੁ ਵਾ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਿਲੇਸਾਨੀ**ਤਿ

ਸੁਟ੍ਠੁ ਵੂਪਸਨ੍ਤਕਿਲੇਸਾਨਿ, ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਹੀਨਦੋਸਾਨਿ। **ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਸਭਾਵਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਅਮਤਞ੍ਚ ਤਾਣਞ੍ਚ ਲੇਣਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ।

**੧੪੮**. **"ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਾਮਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਮਮ ਰਾਗਾਦਯੋ ਪਹੀਨਾ''ਤਿ ਸਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**।

**ਤੇਨ ਤੇਨ** ਅਰਿਯਸਾਵਕੇਨ **ਪਰਸਦ੍ਧਾਯ** ਪਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਹਨੇਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੇਨ **ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਹਿਤ੍ਵਾ** ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਪਹਾਯ **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ** ਕਰਣਭੂਤੇਨ। **ਪਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿ** ਯਥਾ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਿਲੇਸੇ ਜਯਤਿ, ਅਰਿਯਫਲਂ ਤਾਯ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਣਭੂਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੀਭੂਤਾਯ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਿਲੇਸੇ ਜਯਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

**ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ** ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ। **ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ। ਫਲਮ੍ਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਉਪਰਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ **"ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇ ਵਟ੍ਟਭਯਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ।

**੧੪੯**. **ਨਾਸ੍ਸ ਕਾਲੋ**ਤਿ ਨਾਸ੍ਸ ਆਗਮੇਤਬ੍ਬੋ ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਸ੍ਸ ''ਉਪਪਜ੍ਜੇ, ਅਪਰਪਰਿਯਾਯੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਫਲਦਾਨਂ ਪਤਿ ਆਗਮੇਤਬ੍ਬੋ ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਪਞ੍ਚਾਹਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਦੂਰੋ। ਫਲਦਾਨਂ ਪਤਿ ਕਾਲੋ ਪਕਟ੍ਠੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਲਿਕੋ,** ਕਾਲਨ੍ਤਰਫਲਦਾਯੀ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਦਾਨੇ**"ਤਿ। **ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਨੀਤੋ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਕਾਲਿਕੋ''ਤਿ ਪਦਂ।

**੧੫੦**. **ਵਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਧਾਨਂ, ''ਏਹਿ ਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਂਪਵਤ੍ਤਵਿਧਿਵਚਨਂ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਵਿਰਹੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਅਮਨੁਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਦਾਚਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਯਥਾਸਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਦਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨਾ**"ਤਿ।

**੧੫੧**. ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਉਪਨੇਯ੍ਯੋ, ਉਪਨੇਯ੍ਯੋਵ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **"ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ**"ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨਯਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਦਂ ਸਙ੍ਖਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਯੁਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਨਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੂਪਨਯਨੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਅਸਙ੍ਖਤੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ''ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਉਪਨਯਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ**"ਤਿ। **ਅਲ੍ਲੀਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਸਨਂ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਪਨੇਤਿ** ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੧੫੨**. **ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ**ਤਿ ਵਿਦੂਹਿ, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਨ ਏਕਂਸਤੋ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਆਦੀਹੀ**"ਤਿ। **"ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਪਤਿ ਅਤ੍ਤਨੀ''ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਨੀ**"ਤਿ। **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਥਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਭਾਵਿਤੋ ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **"ਮੇ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। **"ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ**"ਤਿ ਇਦਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਬਾਲਾਨਂ ਪਨ ਅਵਿਸਯੋ ਚੇਸਾ**"ਤਿ ਆਹ।

ਏਵਂ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਦੇਸਨਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਦਂ ਕਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ

ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਾਮੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਤਿ, ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਅਰਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ** ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਧਮ੍ਮੇ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**੧੫੩**. **ਤਸ੍ਸੇ**ਵਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

## ੩. ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੫੪**. **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ**ਤਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਨਯੇ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਚ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਸਦੇਵਕੇਨ ਚ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਅਰਿਯੋ ਚ ਸੋ ਸਙ੍ਘੋ ਚ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਵਾ ਸਙ੍ਘੋ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾ।

**੧੫੫**. ਯੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ''ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਪਦਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਜਹਨਤੋ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ, ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਏਕੰਸਤੋ ਅਨੁਲੋਮੀਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਾ, ਅਨੁਧਮ੍ਮਭੂਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਸਾ **ਚ** ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ "**ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਪਟਿਪਦ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਹਿ ਸਤਿ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। "**ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨੇਨ, ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਚਸ੍ਸਾ ਞਾਯਤੋ। "**ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਏਤੇਨ ਪਠਮਪਦਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਇਤਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਦਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨੇਨ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਰਿਯਭਾਵਾਵਹੰ ਸਵਨੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਵਕਾ**"ਤਿ, ਤੇਨ ਅਰਿਯਾ ਏਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਵਕਾ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲੇਨ, ਅਰਿਯਾਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਨਭਾਵੇਨ। ਅਰਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵਿਯ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਤੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਿਤਾਪਿ ਸੰਹਤਾਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਙ੍ਘਾਤਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ। ਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਜਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ **ਉਜੁ**। ਤਤੋ ਏਵ ਗੋਮੁਤ੍ਤਵਙ੍ਕਾਭਾਵੇਨ **ਅਵਙ੍ਕਾ**। ਚਨ੍ਦਲੇਖਾਵਙ੍ਕਾਭਾਵੇਨ **ਅਕੁਟਿਲਾ**। ਨਙ੍ਗਲਕੋਟਿਵਙ੍ਕਾਭਾਵੇਨ **ਅਜਿਮ੍ਹਾ**। ਅਵਙ੍ਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਾ **ਉਜੁ**। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ **ਅਰਿਯਾ**। ਅਪਣ੍ਣਕਭਾਵੇਨ ਞਾਯਤਿ ਕਮਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤੰ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਞਾਯੋ**। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਾਯ **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤ੍ਤਾ**। ਅਨੁਰੂਪਤ੍ਤਾ **ਸਾਮੀਚਿ** ਓਪਾਯਿਕਾਤਿਪਿ **ਸਙ੍ਖੰ** ਸਮਞ੍ਞੰ **ਗਤਾ** ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ **ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ** ''ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ **ਪਟਿਪਨ੍ਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੨੦੬)। **ਅਤੀਤੰ ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਵਦਤਿ। ਉਭਯੇਨ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਗਹਿਤਾਨੰ ਸਮੂਹੋ ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਵੰ ਆਦਿਪਦਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇਨ ਇਤਰਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਦਾਨੰ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਕੰ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਯਥਾ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ, ਤਥਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀਅਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕਪਟਿਪਦੰ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਪੁਰਿਮਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਦੁਤਿਯਪਦੰ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਨਨੁ ਚ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਪਿ ਪਠਮੰ ਪਦੰ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ ਤਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਪਨ ਸਾਵਕਾਨੰ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ । ਉਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਤਾ ਉਭਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਭਯੰ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ।

ਕਿਲੇਸਜਿਮ੍ਹਵਸੇਨ ਅਨੁਦ੍ਵਯਗਾਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤੰ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਕਾਯਾਦਿਵਙ੍ਕਪ੍ਪਹਾਯਿਨੀ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ…ਪੇ॰… ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ।

ਞਾਯੋ ਨਾਮ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥਤਾਯ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਚੇਲੰ, ਸੀਸੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਞਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਯਨਕਿਰਿਯਾਮੁਖੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ , ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਦੀਹਿ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੀਯਤਿ ਚਾਤਿ **ਞਾਯੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯ ਪਰੇਹਿ ਕਯਿਰਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮੰ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਾਰਹਾ**।

**੧੫੬**. **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਲਿਙ੍ਗਵਚਨਭੇਦੋ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਭੇਦੇਨ ਅਤ੍ਥਮਾਹ "**ਯਾ ਇਮਾਨੀ**"ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਇਤਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਯੁਗਲ਼ਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਏਵੰ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਲ਼ਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ''ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਦੰ। ਪੁਰਿਸਾ ਚ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਚ **ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ**। ਤਤ੍ਥ "**ਪੁਰਿਸਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਠਮਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਗਹਣੰ, "**ਪੁਗ੍ਗਲਾ**"ਤਿ ਪਨ ਦੁਤਿਯਾਯਪਿ ਸਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ** ਕੀਦਿਸਾਨੰ? ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਹੁਨਿਤਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ। **ਦਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ ''ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਵਸੇਨ ਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ''ਆਹੁਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਸਿਯਾ। ਆਹੁਨੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵਾ **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ। ਸਕ੍ਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ** ਵਾ **ਆਹਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਦੀਹਿਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੰ ਦਾਨੰ। **ਯਤ੍ਥ ਹੁਤੰ ਮਹਪ੍ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਆਹਵਨੀਯਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਹੁਤੰ ਦਧਿਆਦਿ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਗ੍ਗਿਗਹਪਤਗ੍ਗਿਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਗ੍ਗੀਸੁ ਹੁਤਤੋ ਉਲ਼ਾਰਫਲਨ੍ਤਿ **ਤੇਸੰ** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ **ਲਦ੍ਧਿ। ਹੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੰ। **ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਵਾਦਿਨਿਕਾਯੇ।

**ਠਪੇਤ੍ਵਾ** ੧੬੫ **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਪਿਯਮਨਾਪੇ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ, ਤੇਸੰ ਅਦਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਏਸ** ਏਸੋ। **ਏਕਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਦਾਚਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸੰ, ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਕਞ੍ਚੇਤੰ। **ਪਿਯਮਨਾਪਤ੍ਤਕਰਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਸੀਲਾਦਯੋ, ਤੇ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਅਯੰ ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਤੇਸੁ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾ, ਨ ਏਵਮਰਿਯਸਙ੍ਘੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋਵ **ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਕਿਰਿਯੰ। **ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਆਦਰਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਾਦਿਨਾ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਰਣਾਦਿਨਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। ਸ੍ਵਾਯੰ **ਪਾਹਵਨੀਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਯਾਯਭਾਵੇਨ।

ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣਾ**। ਤਥਾਭਾਵਕਰਣੇਨ **ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਅਰਹਤਿ**। ਯਥਾ ਉਲ਼ਾਰਾਤਿਵਿਪੁਲੁਦ੍ਰਯਲਾਭੇਨ ਵਿਸੋਧਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਿਪੁਲਫਲਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਮਹਪ੍ਫਲਕਰਣਤਾਯ ਵਿਸੋਧੇਤੀ**"ਤਿ।

ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਅਞ੍ਜਲਿ ਕਰਣੀਯਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ**।

ਯਦਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰੰ ਵਿਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਹਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ**। ਸਮਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਸਦਿਸ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਖਿਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਬੀਜੰ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਵਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੀਜਾਨੀਤਿ ਵਾ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਕੇਦਾਰਾਦਿ, ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਪੁਞ੍ਞਾਨੰ ਖੇਤ੍ਤੰ **ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ**। ਸੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

## ੪. ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੫੮**. ਅਹੋ ਵਤ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ, ਅਹੋ ਵਤ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਹੋ ਵਤਾ**ਤਿ ਚ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਅਖਣ੍ਡਭਾਵਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਸ੍ਸ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਾਨਿ ਪਿਯਮਨਾਪਭਾਵਾਵਹਨੇਨ ਕੇਵਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ। **ਚਾਗਾਦੀ**ਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

**ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਨਂ। ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮਾਦਾਨੇ ਸਮਾਦਾਨਕ੍ਕਮੇਨ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਾਨੇ ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ ਸੀਲਾਨਂ ਆਦਿਅਨ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਛਿਨ੍ਨਸਾਟਕੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਨ੍ਤੇ, ਦਸਨ੍ਤੇ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ, ਵਿਸਦਿਸੂਦਾਹਰਣਂ ਚੇਤਂ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ। ਵਿਨਿਵੇਧਵਸੇਨ ਛਿਨ੍ਨਸਾਟਕੋ **ਵਿਨਿਵਿਦ੍ਧਸਾਟਕੋ**। ਵਿਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਗਾਵੀ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਬਲਰਹਿਤਾਨਿ ਵਾ **ਅਸਬਲਾਨਿ**। ਤਥਾ **ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ**। ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੀਲਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ। **ਕੋਧੂਪਨਾਹਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯਜਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। **ਤਾਨਿਯੇਵ** ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਗੁਣਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ। ਸੀਲਸ੍ਸ **ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬਜਤੋ** ਮੋਚਨਂ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਾਪਾਦਨਂ। ਤਤੋ ਏਵ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਰੀ ਸਯਂਵਸੀ ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣੇਨ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨੀ**"ਤਿ। ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵੇਯਜਂ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ, ''ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿਨਾ **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ** ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਅਯਂ ਤੇ ਸੀਲੇਸੁ ਦੋਸੋ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਵਿਪਤ੍ਤੀਸੁ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ **ਪਰਾਮਟ੍ਠੁਂ** ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤੁਂ। ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨਿ **ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ**।

**੧੫੯. ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵੋ**ਤਿ ਸੀਲਧਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਦਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। **ਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲੇਹਿ ਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਤਾਯ ਏਵ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਰਹਿਤੋ, ਸੋ ਤਾਯ ਵਿਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਵਿਲੋਮਨਤੋ। ਯਥਾ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਿਦ੍ਦਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾਮਿਸੇਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਥਰਣਂ **ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ**। ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵਤ੍ਤਾ ਏਵ ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ** ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯਂ ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯਂ ਦਣ੍ਡਭਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਭਯਾਨਿ ਇਮਸ੍ਸ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦਿਭਯਵਿਰਹਿਤੋ**"ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

### ੫. ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੬੦. ਪਕਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨ। **ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੇਨ ਤਪ੍ਪੋਣੇਨ। ਨਿਚ੍ਚਂ ਸਦਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਨਿਚ੍ਚਪਵਤ੍ਤਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੋ,** ਤੇਨ। ਇਧਾਪਿ ''ਪਕਤਿਯਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਟਿਯਤ੍ਤਂ ਦਿਯਜਤਿ, ਤਂ **ਦਾਨਂ**। ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਂਵਿਭਜਤਿ, ਸੋ **ਸਂਵਿਭਾਗੋ। ਇਤੋ ਦਾਨਿ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਾਨਿ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਅਜ੍ਜਦਿਵਸਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਦਤ੍ਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ** ਦਾਨ**ਸਮਾਦਾਨਂ** ਕਤ੍ਵਾ । **ਤਂਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਦਿਵਸੇ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਾਨੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਚੇਤਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਾਨਿ ਮਲਮਚ੍ਛੇਰਾਨਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੋ, ਚਾਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾ**। ਤਦਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ, ਆਨਿਸਂਸਾਨਂ ਵਾ ਵਸੇਨ।

**ਸਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵੇਣਿਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਕਮਨ੍ਤੋ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, ਅਵੋਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ। ਯੇ ਇਮੇ **ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਲਾਭਾ** ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਪਟਿਭਾਨਾਦਯੋ, ਪਿਯਭਾਵਾਦਯੋ ਚ ਭਗਵਤਾ **ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾ** ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਾ। **ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਾਟਵਭਾਵਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**ਮਚ੍ਛੇਰਮਲੇਨਾ**ਤਿ ਮਚ੍ਛੇਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਲੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਮਚ੍ਛੇਰਞ੍ਚ ਮਲਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਂ, ਤੇਨ ਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਵ ਲੋਭਾਦਿਮਲੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਜਾਯਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕਂ ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ। **ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਭਾਦਿਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ।

**ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। **ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ**ਤਿ ਗੇਹਂ ਆਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਾਨਸ੍ਸ। **ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਿਤਬ੍ਬਵਿਹਾਰਂ, ਦੇਵਸਿਕਂ ਵਲਞ੍ਜਨਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਗਾਰਂ ਆਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰਾਗਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ।

ਯੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋਵ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਏਵਨ੍ਤਿ “**ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਾਗੋ**ਤਿ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਬਹੁਲੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਲੋਹਿਤਪਾਣੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਦਾਨਬਹੁਲੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਪਯਤਪਾਣੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਦਾਤੁਂ ਸਦਾ ਧੋਤਹਤ੍ਥੋਯੇਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਦਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਅਭਿਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਯਂ ਯਂ** ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ **ਪਰੇ** ਯਾਚਨਕਾ। ਯਾਚਨੇ ਯੋਗੋ **ਯਾਚਨਯੋਗੋ**, ਪਰੇਹਿ ਯਾਚਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਜੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਾਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਦਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ। **ਉਭਯੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਦਾਨੇ, ਸਂਵਿਭਾਗੇ ਚ **ਰਤੋ** ਅਭਿਰਤੋ।

**੧੬੧**. ਯਥਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਖਣ੍ਡਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਉਲ਼ਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ।

**ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਪਿ। **ਮਤ੍ਤਾਯ** ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਮਹਤਿਯਾ ਮਤ੍ਤਾਯ, ਵਿਪੁਲੇਨ ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯੋ** ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਨਭਿਸਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ। ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਾਯ** ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ **ਅਨੁਲੋਮਕਾਰੀ** ਅਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਵਿਸਾਰਦੋ**ਤਿ ਵਿਸਦੋ ਅਤ੍ਤਨੋਵ ਗੁਣੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਾਰੀ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

## ੬. ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੬੨**. **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਵਸੇਨ। **ਸਮੁਦਾਗਤੇਹੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਆਗਤੇਹਿ। ਯਾਦਿਸਾ ਹਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ, ਨ ਤਾਦਿਸਾ ਕਦਾਚਿਪਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਾ, ਤੇ ਏਵ **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ**। ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਸਹਪੁਞ੍ਞਕਾਰਿਨੋ ਤਤ੍ਥੂਪਪਨ੍ਨਾਤਿ ਤਂਸਹਚਰਿਤਂ ਠਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਂ, ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਨੋਪਿ ਦੇਵਾ ਤਂਸਹਚਰਣਤੋ ਏਵ **ਤਾਵਤਿਂਸਾ**। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਯਾਤਾ ਅਪਯਾਤਾਤਿ **ਯਾਮਾ**। ਤੁਸਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਇਤਾ ਉਪਗਤਾਤਿ **ਤੁਸਿਤਾ**। ਭੋਗਾਨਂ ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਰਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ**। ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ**। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਕਾਯੋ ਸਮੂਹੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਭਵਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ। ਤਤੁਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿ, ਉਪਰਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਦਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਾਯ **ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਚਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ,** ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸੀਲਂ ਸੁਤਂ ਚਾਗੋ ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਖਿਂ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ**।

ਯਦਿ ਏਵਂ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਉਭਯਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ, ਤਾਸਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਉਭਯਂ ਸਮਧੁਰਂ ਵਿਯ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦) ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਖੋ **ਤਂ** ‘‘ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। **ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਰਤੋ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦੇਵਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਾਨਗੁਣਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

**੧੬੩**. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸੀਲਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਵਿਯ ਇਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ** ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭੇ। **ਅਪਰਭਾਗੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਕਾਲੇ। ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਇਧ ਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਥਮਯਂ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ **"ਦੇਵਤਾਨਂ ਗੁਣਸਦਿਸਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। ਤੇਨ ਸਦਿਸਕਪ੍ਪਨਾਯ ਅਯਂ ਭਾਵਨਾ ''ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਦੇਵਤਾਨਂ, ਤਾਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੇਵਤਾਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾ''ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

### ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੬੪**. **ਏਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਾਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਨਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯਂ, **ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤਂ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧) ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਭਗਵਾਤਿਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ। **ਅਤ੍ਥਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਹੇਤੁਫਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤੁਟ੍ਠਿਮਾਹ। **ਧਮ੍ਮਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤੁਟ੍ਠਿਂ। ''ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਯਂ ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਂ, ਸੋ ਹੇਤੁ। ਞਾਪਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਕਾਰਕੋ, ਸਮ੍ਪਾਪਕੋ ਵਾ। ਯੋਨੇਨ ਞਾਯਮਾਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਫਲਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਹੇਤੁਫਲਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ''ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਅਪਦੇਸੋ ਕਤੋਯੇਵਾਤਿ। **ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਹੇਤੁਹੇਤੁਫਲਸਙ੍ਖਾਤਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤਂ। **ਗੁਣੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇ।

**੧੬੫**. **ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਞ੍ਞੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਾਵਧਾਰਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਧਾਰਣਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਸੁਖਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਸਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ''ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ , ਕਸ੍ਮਾ **ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧) ਬਹੂਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਰਿਯਸਾਵਕਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ? ਤੇਸਂ ਬਹੁਲਵਿਹਾਰਤਾਯਾਤਿ ਆਚਰਿਯਾ।

**ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਤਂ ਨਿਸ੍ਸਟਂ। **ਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ। **ਵੁਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪੇਤਂ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਗੇਧਮ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਲਿਬੋਧਤੋ। **ਇਦਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮਾਹ। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

**ਸਮ੍ਬਾਧੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਪੀਲ਼ੇ ਸਂਕਟੇ ਘਰਾਵਾਸੇ। **ਓਕਾਸਾਧਿਗਮੋ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਓਕਾਸੋ। ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਏਵ **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।** **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਾ, ਵਿਸੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਵਾ ਭਬ੍ਬਾ। **ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਭਬ੍ਬਭਾਵੇਨ। **ਉਪਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਯੋਗੇਨ। **ਪਰਿਯੋਦਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੋਧਨਾ।

**੧੬੬**. **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀਤਿ** ਏਵਂ **ਮਹਾਨਾਮਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ ਅਨੇਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਛਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਦੇਸਿਤਾਸੁਪਿ। **ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਬਲੇਨ। **ਪੀਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪੀਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ।

ਛਅਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਸਤੁਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੮. ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

### ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੧੬੭**. **ਇਤੋ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ। ਸਾ ਹਿ ਛਸੁ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਸਨ੍ਨਾ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਚ। **ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਾ**ਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਰਣਸ੍ਸ ਸਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮਰਣੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਮਰਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭੇਦੋ ''ਜਰਾਮਰਣੰ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੭੧) ਵਚਨਤੋ ਚੁਤਿਖਨ੍ਧਾਨੰ ਵਿਨਾਸੋ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਤੰ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਭਾਵੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **"ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ''ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੨੩੬; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੨, ੧੨੩)। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਭਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ। **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਚ੍ਛੇਦਭੂਤੰ ਮਰਣੰ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਦਯਵਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਖਣਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗੋ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਗਤੰ। **ਖਣਿਕਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਖਣਵਨ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਖਣੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਮਰਣੰ। ਯੰ ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਬਨ੍ਧੰ ਉਪਾਦਾਯ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਅਲ੍ਲਤਾਦਿਵਿਗਮਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਤਵੋਹਾਰੋ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣੰ। ਨ ਤੰ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਖਣਿਕਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣੰ ਇਧ ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੰ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਅਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨਤੋ, ਅਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੁਤੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ** ਸਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ। ਆਯੁਆਦੀਨੰ ਖਯਕਾਲੇ ਮਰਣੰ **ਕਾਲਮਰਣੰ**। ਤੇਸੰ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਕਾਲੇ ਮਰਣੰ **ਅਕਾਲਮਰਣੰ। "ਕਾਲਮਰਣੰ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯੇਨਾ"**ਤਿ ਇਦੰ ਯਥਾਧਿਕਾਰੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਵਸੇਨ ਪਨ ''ਪਾਪਕ੍ਖਯੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

**ਆਯੁਸਨ੍ਤਾਨਜਨਕਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਾਪਨਕਾਨੰ ਆਹਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ। **ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਾਨੁਰੂਪੰ ਦਾਤਬ੍ਬਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਗਤਿਕਾਲਾਹਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਦੇਵਾਨੰ ਵਿਯ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਯਾਨੰ ਵਿਯ ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਆਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੇਨ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਤੁਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਾਦਿੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਜ੍ਜਤਨਕਾਲਪੁਰਿਸਾਨੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ **ਵਿਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟ੍ਠਪਿਤੋ, ਅਜ੍ਜਤਨਕਾਲਪੁਰਿਸਾਨੰ ਵਸ੍ਸਸਤਮਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਯੁਨੋ ਖਯਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਪਰਮਾਯੁਨੋ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਤੀਤੇ ਪਨ ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਕਾਲਾਹਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵੇਨ ਅਨੇਕਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣੋਪਿ ਆਯੁ ਅਹੋਸਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਭਾਗੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਕਲਾਬੁਰਾਜਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਨ੍ਦਯਕ੍ਖਨਨ੍ਦਮਾਣਵਕਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਯੰ ''ਕਾਲਮਰਣੰ ਅਕਾਲਮਰਣੰ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਮਰਣੰ ਆਯੁਕ੍ਖਯਮਰਣੰ ਉਭਯਕ੍ਖਯਮਰਣੰ ਉਪਕ੍ਕਮਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੰ ਮਰਣੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ।

**੧੬੮**. **ਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਉਪਾਯੇਨ। **ਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਯੇਨ ਪਨ ਉਪਾਯੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਤੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਯਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਯਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਯੇਨ ਸਤਿੰ, ਸੰਵੇਗੰ, ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਨੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਰਣੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ। **ਤਦੇਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸੋਕਪਾਮੋਜ੍ਜਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੰ, ਸੰਵੇਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨੰ, ਸਨ੍ਤਾਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਸਤਿਸੰਵੇਗਞਾਣਵਿਰਹਤੋ ਹੋਤਿ**। ਯੋ ਹਿ ''ਮਰਣੰ ਨਾਮੇਤੰ ਜਾਤਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਵਚਨੰ ਸਰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੰਵੇਗਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਜਨਮਰਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੋਕਾਦਯੋ ਅਨੋਕਾਸਾਵ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤਯਤੋ ਏਤੇ ਦੋਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਸੁਸਾਨਾਦੀਸੁ। **ਹਤਮਤਸਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਚੋਰਾਦੀਹਿ ਹਤੇ, ਸਰਸੇਨ ਮਤੇ ਚ

ਸਤ੍ਤੇ। ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ, ਤੇਸੰ **ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ। ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਨਿਯਸ੍ਸ ਵਾਣੁਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸ।

**੧੬੯**. ਵ**ਧਕਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਘਾਤਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਤਿ ਪਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਆਰੋਗ੍ਯਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਵਿਯ ਜੀਵਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਉਪਸੰਹਰਣਤੋ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਮਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪਨਯਨਤੋ। **ਕਾਯਬਹੁਸਾਧਾਰਣਤੋ**ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਬਹੂਨੰ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ। **ਆਯੁਦੁਬ੍ਬਲਤੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋ। **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ । **ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। **ਖਣਪਰਿਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਇਤ੍ਤਰਭਾਵਤੋ।

ਵ**ਧਕਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "ਵ**ਧਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚਾਰਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਆਗੁਰੇਨ੍ਤੋ ਪਹਰਣਾਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ**ਵ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਸਮੀਪੇ ਏਵ। **ਜਰਾਮਰਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ''ਯਥਾ ਹਿ ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮਕੁਲੰ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਪੰਸੁਵਿਰਹਿਤੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣਵਿਰਹਿਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਉਪਮਾ। ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮਕੁਲੰ ਕਦਾਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੰਸੁਵਿਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਜਰਾਮਰਣਵਿਰਹਿਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਖਣਿਕਮਰਣੰ ਤਾਵ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਮਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਿਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਮਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਤਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਸ੍ਸੰ ਮਰਣਤੋ**ਤਿ ਅਵਸ੍ਸੰ ਮਰਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਮਰਣਸਭ੍ਭਾਵਤੋ ਵਾ। **ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਤੋ ਆਗਤਾ। **ਹਾਰਹਾਰਿਨੀ**ਤਿ ਪਵਾਹੇ ਪਤਿਤਸ੍ਸ ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਦਿਕਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਹਰਣਸੀਲਾ। **ਸਨ੍ਦਤੇਵਾ**ਤਿ ਸਵਤਿ ਏਵ। ਵ**ਤ੍ਤਤੇਵਾ**ਤਿ ਪਵਾਹਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ ਏਵ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

**ਯਮੇਕਰਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸੰ ਏਕਰਤ੍ਤਿਯੰ, ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਵਾ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ। **ਗਬ੍ਭੇ**ਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯੰ। **ਮਾਣਵੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਰਤ੍ਤਿ**ਗ੍ਗਹਣੰ। **ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋ**ਵਾਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤਅਬ੍ਭੋ ਵਿਯ, ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤੋਵ ਮਰਣਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ ਯਾਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਮਾਣਵੋ ਯਾਤਿ, ਪਠਮਕ੍ਖਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਤੇਵ। **ਸ ਗਚ੍ਛੰ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਏਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਖਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਮਰਣੰਯੇਵ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ।

**ਕੁਨ੍ਨਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਤੋ ਪਤਿਤਾਨੰ ਖੁਦ੍ਦਕਨਦੀਨੰ। **ਪਾਤੋ ਆਪੋਰਸਾਨੁਗਤਬਨ੍ਧਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਦਿਵਸੇ ਦਿਵਾ ਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਬਨ੍ਧਨਮੂਲੰ ਉਪਗਤੇਨ ਆਪੋਰਸੇਨ ਤਿਨ੍ਤਸਿਥਿਲਬਨ੍ਧਨਤਾਯ ਪਾਤੋ ਆਪੋਰਸਾਨੁਗਤਬਨ੍ਧਨਾਨੰ।

**ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। **ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਉਦਕਮੇਵ **ਓਦਕੰ**, ਉਦਕੋਘੰ ਵਾ । ਯਸ੍ਮਾ ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਜੀਵਿਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਜੀਵਿਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਯੁ ਖੀਯਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨੰ। ਪਪਤਤੋ**ਤਿ ਪਪਤਨਤੋ **ਭਯੰ** ਸਾਮਿਕਾਨੰ ਰੁਕ੍ਖੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮੇ ਵਿਨਿਯੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮਾਨੰ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਵਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ। **ਉਗ੍ਗਮਨੰ ਪਤਿ** ਉਗ੍ਗਮਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਮਾ ਮੰ ਅਮ੍ਮ ਨਿਵਾਰਯ** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕੋਚਿ ਮਿਤ੍ਤਮੁਖਸਤ੍ਤੁਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਨ ਹਨੇਯ੍ਯ, ਅਯੰ ਪਨ ਏਕੰਸੇਨ ਹਨਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸਹਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤਤੋ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਜੀਵਿਤਹਰਣਤੋ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੭੦. **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਸੁਖੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸੇਹਿ ਭੋਗੇਹਿ, ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਚ ਸੁਖਸਮਙ੍ਗੀ। **ਦੇਹਬਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਰੀਰੇਨ। **ਅਸੋਕੋ**ਤਿ ਅਸੋਕਮਹਾਰਾਜਾ। **ਸੋਕਮਾਗਤੋ**ਤਿ ਸੋਚਿਤਬ੍ਬਤਂ ਗਤੋ।

**ਆਰੋਗ੍ਯਂ** ਯੋਬ੍ਬਨਾਨਂ। ਬ੍ਯਾਧਿਜਰਾਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ ਉਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਆਨੀਤਾ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਗਵਸੇਨ ਵਾ। ਲੋਕੋਯੇਵ **ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ** ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਵਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ **ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ।** **ਅਨੁਗਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਵਿਯ। **ਅਨੁਸਟੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ ਉਪਵਿਸੇਨ ਵਿਯ। **ਅਭਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ ਮਦ੍ਦੂਹਤ੍ਥੀਹਿ ਵਿਯ। **ਅਬ੍ਭਾਹਤੋ**ਤਿ ਪਹਟੋ ਭੂਤੇਹਿ ਵਿਯ।

**ਸੇਲਾ**ਤਿ ਸਿਲਾਮਯਾ, ਨ ਪਂਸੁਆਦਿਮਯਾ। **ਵਿਪੁਲਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾ ਅਨੇਕਯੋਜਨਾਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਾ। **ਨਭਂ ਆਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਏਵ ਆਕਾਸਂ ਅਭਿਵਿਹਚ੍ਚ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਫਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਪਰਿਯੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਿਚਰੇਯ੍ਯੁਂ। **ਨਿਪ੍ਪੋਥੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਆਘਾਤਿਤਂ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਅਧਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਭਵਨ੍ਤਿ। ਕੁਲੇਨ ਵਾ ਰੂਪੇਨ ਵਾ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯ **ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ**। ਤੇਹਿ ਏਵ ਨਿਹੀਨੋਤਿ ਅਵਮਞ੍ਞਮਾਨਾਯ **ਸੁਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ**। ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ **ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਅਭਿਮਦ੍ਦਤਿ** ਨਿਮ੍ਮਥਤਿ। ਦਣ੍ਡਾਦਿਉਪਾਯਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਸਯਾ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨ ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਭੂਮੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨ੍ਤਯੁਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਵਿਹਿਤੇਨ ਮਨ੍ਤਸਙ੍ਗਾਮਪ੍ਪਯੋਗੇਨ। **ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਧਨਦਾਨੇਨ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਸਾਮਂ, ਭੇਦਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੧੭੧. **ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਸਂਹਰਣਤੋ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਮਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ''ਤੇਪਿ ਨਾਮ ਮਤਾ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਮਾਦਿਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪਨਯਨਤੋ। **ਯਸਮਹਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਮਹਤ੍ਤਤੋ, ਵਿਭਵਮਹਤ੍ਤਤੋ ਚ। **ਪੁਞ੍ਞਮਹਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਭਾਵਤੋ। **ਥਾਮਮਹਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਬਲਮਹਤ੍ਤਤੋ। **ਯੁਧਿਟ੍ਠਿਲੋ** ਧਮ੍ਮਪੁਤ੍ਤੋ। **ਚਾਨੁਰੋ** ਯੋ ਬਲਦੇਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਰਿਤੋ।

**ਸਹ ਇਦ੍ਧੀਹੀ**ਤਿ ਵੇਜਯਨ੍ਤਕਮ੍ਪਨਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਦਮਨਾਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਭਾਵਾਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਦ੍ਧੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਮਚ੍ਚੁਮੁਖਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ**।

**ਕਲਂ ਨਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣਭਾਗਂ ਨ ਅਗ੍ਘਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਂ ਸੋਲ਼ਸਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਕਂ ਭਾਗਂ ਸੋਲ਼ਸਧਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਂ ਏਕਭਾਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਅਗ੍ਘਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਞਾਯੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਞਾਣਵੀਰਿਯਬਲੇਨਾ"**ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੇਸੁ ਹਿ ਸਿਦ੍ਧੇਸੁ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਿਦ੍ਧੋਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਕਾਕੀਭਾਵੇਨ **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਾ**। ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਵਿਨਾ ਸਯਮੇਵ ਭੂਤਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪਾਤਿ **ਸਯਮ੍ਭੁਨੋ**।

ਹਤ੍ਥਗਤਸੁਵਣ੍ਣਵਲਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਂਸਕਲੀਰਸ੍ਸ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਸਤ੍ਤਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ **ਤਂ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਕਾਰਣਂ **ਆਗਮ੍ਮ।** **ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਮਹੇਸਯੋ।** **ਏਕਚਰਿਯਨਿਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਚਰਿਯਨਿਵਾਸਮਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਸੀਲਾਦਿਨਾ। ਖਗ੍ਗਮਿਗਸਿਙ੍ਗਸਮਾ ਉਪਮਾ ਯੇਸਂ, ਖਗ੍ਗਮਿਗਸਿਙ੍ਗਂ ਵਾ ਸਮੂਪਮਾ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਖਗ੍ਗਸਿਙ੍ਗਸਮੂਪਮਾ**।

ਤਮ੍ਬਨਖਤੁਙ੍ਗਨਖਤਾਦਿਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾਦੀਹਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤੋ ਰੂਪਕਾਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸੀਤਿ…ਪੇ॰… ਰੂਪਕਾਯੋ**। ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ

ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਗੁਣਰਤਨੇਹਿ ਸਮਿਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਕਾਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਕਾਯੋ। ਠਾਨਸੋ**ਤਿ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ।

**ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਵਿਪੁਲਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ, **ਵਸੰ ਨਾਗਤੰ** ਅਨੁਪਗਮਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਰਣੰ ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਰਣਸਾਮਞ੍ਞੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਰਣਸਾਮਞ੍ਞਤਾ,** ਤਾਯ।

**੧੭੨. ਕਿਮਿਕੁਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਮਿਸਮੂਹਾਨੰ, ਕਿਮਿਜਾਤੀਨੰ ਵਾ। **ਜੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਰੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

**ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ। **ਪਟਿਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਨੁਗਤਾਯ। **ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਸਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਨ ਕੇਵਲੰ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵ, ਅਥ ਖੋ ਮਮ ਅਤਿਦੁਲ੍ਲਭੰ ਖਣੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ **ਅਸ੍ਸ** ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਸਤ੍ਥਕੇਨ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਕਨ੍ਤਨਕਾ ਮਰਣਕਾਲੇ ਸਨ੍ਧਿਬਨ੍ਧਨਚ੍ਛੇਦਨਕਵਾਤਾ **ਸਤ੍ਥਕਵਾਤਾ**।

**੧੭੩. ਅਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਹੀਨੰ। **ਦੁਬ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ **ਦੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੭੫) ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੯) ਵਿਯ। **ਤਦੇਤੰ** ਆਹ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ** ਸਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵੇਸਨਿਕ੍ਖਮੇਵ। **ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨਾਸਿਕਵਾਤੇ ਅਨ੍ਤੋ ਅਪਵਿਸਨ੍ਤੇ, ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਅਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਪਵੇਸਨਿਕ੍ਖਮੋ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਨਾਸਿਕਵਾਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ** ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ। ਤਦਭਾਵੋ ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੰ ਸਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾ। **ਅਤਿਸੀਤੇਨ** ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਪਜ੍ਜਨੰ ਮਹਿੰਸਰਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਹਿਮਪਾਤਕਾਲੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸੀਤੇਨ ਭਿਨ੍ਨਸਰੀਰਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਅਤਿਉਣ੍ਹੇਨ** ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਪਜ੍ਜਨੰ ਮਰੁਕਨ੍ਤਾਰੇ ਉਣ੍ਹਾਭਿਤਤ੍ਤਾਯ ਪਚ੍ਛਿੰ, ਤਤ੍ਥ ਠਪਿਤੰ ਉਪਰਿ ਸਾਟਕੰ, ਪੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਤਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੰ। **ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ** ਸਮਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਪਕੋਪਾਭਾਵੋ । **ਪਥਵੀਧਾਤੁ**ਆਦੀਨੰ ਪਕੋਪੇਨ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿ ਪਰਤੋ **ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯੰ** ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ**ਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਖੁਦ੍ਦਾਭਿਭੂਤਕਾਲੇ।

**੧੭੪. ਅਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ। **ਵਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ, ਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚਾਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ। **ਨ ਨਾਯਰੇ**ਤਿ ਨ ਞਾਯਨ੍ਤਿ।

**ਇਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੰ ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਓਰਕਾਲਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਮਾਯੁਤੋ ਓਰਕਾਲੰ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਪਰ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **“ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ। **ਅਬ੍ਬੁਦਪੇਸੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਅਬ੍ਬੁਦਕਾਲੇ ਪੇਸਿਕਾਲੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਕਾਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਕਾਲੋ**ਤਿ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਵੇਲਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇਪਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਧੇਵ ਦੇਹੇਨ ਪਤਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਨਗਰੇ ਜਾਤਾਨੰ ਗਾਮੇ, ਗਾਮੇ ਜਾਤਾਨੰ ਨਗਰੇ, ਵਨੇ ਜਾਤਾਨੰ ਜਨਪਦੇ, ਜਨਪਦੇ ਜਾਤਾਨੰ ਵਨੇਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤੋ। **ਇਤੋ ਚੁਤੇਨਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਗਤਿਤੋ ਚੁਤੇਨ। **ਇਧ** ਇਮਿਸ੍ਸੰ ਗਤਿਯੰ। **ਯਨ੍ਤਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਯਨ੍ਤੇ ਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਯਨ੍ਤੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵੰ **ਲੋਕੋ** ਗਤਿਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਉਪਮਾ।

**੧੭੫. ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤਤੋ ਉਪਰਿ ‘‘ਦਸ ਵਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਵੀਸਤਿ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਤਿਯੰ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਕੰ ਵਾ ਜੀਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਮਨੀਯੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੋ।

**ਹੀਲ਼ੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਭਵੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਭਾਵੇਯ੍ਯ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਯੁੰ। **ਸੁਪੋਰਿਸੋ**ਤਿ ਸਾਧੁਪੁਰਿਸੋ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਚਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਆਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋਵਾ**”ਤਿ।

**ਸਤ੍ਤੁਹਿ ਉਪਮਾਹੀ**ਤਿ –

> ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਣਗ੍ਗੇ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੁ ਸੂਰਿਯੇ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਖਿਪ੍ਪਂਯੇਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਹੋਤਿ। ਉਦਕੇ ਉਦਕਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਂ। ਉਦਕੇ ਦਣ੍ਡਰਾਜਿ। ਨਦੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਦੂਰਙ੍ਗਮਾ ਸੀਘਸੋਤਾ ਹਾਰਹਾਰਿਨੀ। ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇ ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਸਂਯੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਕਸਿਰੇਨੇਵ ਵਮੇਯ੍ਯ। ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਟਾਹੇ ਮਂਸਪੇਸਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਖਿਪ੍ਪਂਯੇਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਗਾਵੀ ਵਜ੍ਝਾ ਆਘਾਤਨਂ ਨੀਯਮਾਨਾ ਯਂ ਯਦੇਵ ਪਾਦਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਹੋਤਿ ਵਧਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਮਰਣਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਗੋਵਜ੍ਝੂਪਮਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਲਹੁਕਂ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਂ ਬਹੁਪਾਯਾਸਂ ਮਨ੍ਤਾਯਂ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੪)
> –

ਏਵਮਾਗਤਾਹਿ ਇਮਾਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਉਪਮਾਹਿ **ਅਲਙ੍ਕਤਂ**।

**ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿ**ਵਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ। **ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧਾਵਹਂ ਸਤ੍ਥੁ ਓਵਾਦਂ। **ਬਹੁਂ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਹੁਂ ਵਤ ਮਯਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਤਦਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਖਣਂ ਤਤ੍ਤਕਂ ਵੇਲਂ। **ਏਕਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਦਿਵਸਂ ਯਾਪਨਪ੍ਪਹੋਨਕਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ। **ਦਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਂ ਚਿਰਾਯ। **ਅਵਿਸ੍ਸਾਸਿਯੋ** ਅਵਿਸ੍ਸਾਸਨੀਯੋ।

**੧੭੬**. ਚਿਤ੍ਤੇ ਧਰਨ੍ਤੇਯੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਵੋਹਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਇਤ੍ਤਰੋ ਖਣੋ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ ਭਗਵਾ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਏਵਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮; ਕਥਾ॰ ੩੩੫)। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਲਹੁਸਂ ਇਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **"ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਾਯਂ ''ਯੋ ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੪) ਜੀਵਿਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਪਬਨ੍ਧਵਸਿਯਤ੍ਤਾ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨਾਤਿ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **"ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ –

> ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮਾ ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਕਤਹਤ੍ਥਾ ਕਤੂਪਾਸਨਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ 'ਅਹਂ ਇਮੇਸਂ...ਪੇ॰... ਕਤੂਪਾਸਨਾਨਂ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਕਣ੍ਡੇ ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਪਥਵਿਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਯਥਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਜਵੋ, ਯਥਾ ਚ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨਂ ਜਵੋ, ਤਤੋ ਸੀਘਤਰੋ। ਯਥਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਜਵੋ, ਯਥਾ ਚ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨਂ ਜਵੋ, ਯਥਾ ਚ ਯਾ ਦੇਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਜਵੋ, ਤਤੋ ਸੀਘਤਰਂ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖੀਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੮) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਗਮਨਸ੍ਸਾਦਾਨਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯੇਨ ਪਟਿਮੁਖਂ ਧਾਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਿਰਸਿ, ਪਾਦੇ ਚ ਬਦ੍ਧਖੁਰਧਾਰਾਸਨ੍ਨਿਪਾਤਤੋਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕੋ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸੋ ਖਣੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤਤਰੋ, ਯਸ੍ਸ ਉਪਮਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਮਾਪਿ ਨ ਸੁਕਰਾ, ਯਾਵ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮)। **ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਜੀਵਨਕ੍ਖਣੋ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੋਯੇ**ਵ ਏਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਨਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਵਤ੍ਤਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਵਨ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨ ''ਜੀਵਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਰੋਧਂ ਭਙ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ **ਸਤ੍ਤੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋ** ਮਤੋਤਿ **ਵੁਚ੍ਚਤਿ**। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਨਂ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਹਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਸੁ ਏਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਵੇਦਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕੇਵਲਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ, ਨਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਾ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕੇਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹਿਤਾ। **ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤਿ ਖਣੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤਾਯ ਲਹੁਕੋ ਅਤਿਇਤ੍ਤਰੋ ਜੀਵਿਤਾਦੀਨਂ ਖਣੋ ਵਤ੍ਤਤਿ।

**ਯੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਮਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ''ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਖਨ੍ਧਾ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ** ਵਾ **ਇਧਾ**ਤਿ ਯੇ ਵਾ ਇਧ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਾ। **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਦਿਸਾ** ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਏਕਸਦਿਸਾ। ਕਥਂ? **ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ** ਪੁਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਾਭਾਵੇਨ ਵਿਗਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਚੁਤਿਖਨ੍ਧਾ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਜਾਤੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਜਾਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ** ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ **ਜੀਵਤਿ** ਜੀਵਮਾਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਭਙ੍ਗਾ ਮਤੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਮਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ** ਯਾ ਤਂ ਤਂ ਧਰਨ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਜੀਵਤਿ, ਫੁਸ੍ਸੋ ਜੀਵਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸਯਭੂਤਾ ਸਨ੍ਤਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ** ਪਰਮਤ੍ਥਭੂਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਨ ਜੀਰਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬)।

੧੨੭. **ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ** ਆਕਾਰੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਆਸੇਵਨਂ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਸੇਵਨਂ ਲਭਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਹਾਯ ਏਕਤ੍ਤਵਸੇਨ ਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੇਦੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਗਤਿਕੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਜਰਾਮਰਣਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦)। **ਸਂਵੇਜਨੀਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਂਵੇਗਜਨਨਤੋ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਮਹਾਵਿਕਾਰਤਾ ਵਿਯ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਮਰਣਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਬ੍ਬੇਗਮੇਵ ਆਵਹਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਯਦਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਅਧਿਗਤਾਤਿਸਯਾਯ ਪਟਿਪਦਾਞ੍ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਯ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਵਿਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਿਸਂਯੋਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਨਾਯ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਗਮੋਤਿ ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨਂ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਮਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਭਾਵਨਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਪਿ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਂ ਅਪ੍ਪੇਤੀਤਿ।

**ਸਤਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ** ਸਂਵੇਗਬਹੁਲਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਭਵੇਸੁ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭੋ। **ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਜਹਾਤਿ** ਮਰਣਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਿਤਾਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਪਾਪਗਰਹੀ ਹੋਤਿ** ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਸਨ੍ਨਿਧਿਬਹੁਲਤਾ, ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾ ਚ। **ਤਦਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਯਾਨੁਸਾਰੇਨ। **ਅਭਾਵਿਤਮਰਣਾ**ਤਿ ਅਭਾਵਿਤਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾ। **ਅਭਯੋ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ** ਪਗੇਵ ਮਰਣਸਞ੍ਞਾਯ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ।

**ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ**

੧੨੮. ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ,** ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ** ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਅਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਂ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਵਿਸਯਭੂਤਂ**। ਨਨੁ ਚ **ਸੁਨੇਤ੍ਤਸਤ੍ਥਾਰਾਦਯੋ** (ਅਂ॰ ਨਿ॰

੬.੫੪; ੭.੬੬, ੭੩), ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਸਰੀਰੰ ''ਅਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਂਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸੁਮੇਧਤਾਪਸੇਨ** ਸਰੀਰੰ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਯਨ੍ਨੂਨਿਮੰ ਪੂਤਿਕਾਯੰ, ਨਾਨਾਕੁਣਪਪੂਰਿਤੰ।
> ਛਡ੍ਡਯਿਤ੍ਵਾਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ, ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਅਨਤ੍ਥਿਕੋ''ਤਿ॥ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨.੮) –

ਆਦਿ। ਕਾਮੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਤਾਪਸਾਦਯੋ ਸਰੀਰੰ ''ਅਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਪਨ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ''**ਤਿਆਦਿ। **ਸੰਵੇਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ** ਯਾਥਾਵਤੋ ਕਾਯਸਭਾਵਪ੍ਪਵੇਦਨਤੋ। **ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ। **ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮਭਾਵਾਯ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤਿਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾਯ ਚ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਚ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਟਿਲਾਭਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਧਿਗਮਾਯ। **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨੀਤਿ ਏਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਾਯ। ਅਮਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯ, ਅਮਤਸਦਿਸਾਤਪ੍ਪਕਸੁਖਸਹਿਤਤਾਯ ਚ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ **''ਅਮਤ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵਲਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਹੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਿਨੰ। **ਵਿਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਧਿਗਮੇਨ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤੰ। **ਆਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਧਿਤੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੰ। ਅਨੇਕੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਪਸੰਸਿਤ੍ਵਾ ਯੰ ਤੰ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ । ਕਤ੍ਥ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੩ ਆਦਯੋ)। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਕਥੰ ਭਾਵਿਤਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਯੰ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ, ਕੇਨ ਚ ਪਕਾਰੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕਤਾ ਆਨਾਪਾਨਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ, ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾਨੰ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਅਰਤਿਰਤਿਸਹਨਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸੰਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ? **ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਧਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨ ਯਦਿਪਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਸਮ੍ਮਸਨਵਾਰੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯੋਤਿ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਮ੍ਪਿ **''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਭਾਵੀ ਏਵੰਅਨਤੀਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੨) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਭਾਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਾਯੇ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ **''ਨਵਸਿਵਥਿਕ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬੇਸੁ ਆਗਤਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਸੁ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਭਾਵਨਾਵਸੇਨ। ਯੋ ਉਪਰਿ ''ਕਰੀਸੰ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤੰ ਇਧ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ''**ਤਿ ਆਹ । **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। ਕਾਯੰ ਗਤਾ, ਕਾਯੇ ਵਾ ਗਤਾ ਸਤਿ **ਕਾਯਗਤਾਸਤੀ**ਤਿ ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਇਦੰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

**੧੭੯.** **ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੰ। **ਪੂਤਿਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਤਿਭੂਤੰ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਕਾਯੰ। ਠਾਨਗਮਨਾਵਤ੍ਥੰ ਸਰੀਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਯਵੇਸੁ ਸਬ੍ਬਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਪਾਦਤਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **''ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ''**ਤਿ। **ਤਿਰਿਯੰ ਤਚਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਨੁ ਕੇਸਲੋਮਨਖਾਨੰ, ਤਚਸ੍ਸ ਚ ਅਤਚਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਚਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਬਹੁਲਤਾਯ ਪਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਤਚਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਚੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੋਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਵਚਨੇਨ ਕਾਯੇਕਦੇਸਭੂਤੋ ਤਚੋ ਗਹਿਤੋ ਏਵ, ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚ ਕੇਸਾਦਯੋ ਤਦਨੁਪਵਿਟ੍ਠਮੂਲਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਸਮੂਹੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਾਯੋ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਿਪਾਤਪਦੰ ਵਾ ਏਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਸੁ ਤਦੇਵਸ੍ਸ ਰੂਪੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕੇਹਿ ਸਰੀਰੇ ਕਾਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਣ੍ਣਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਅਸੁਚਿਸਮੁਦਾਯਭਾਵੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਅਸੁਚਿਸਞ੍ਚਯਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਆਯਭੂਤਤੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਤ੍ਤਾ। "**ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਪਕਾਰਾ? ਯੇਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ ਅਸੁਚਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਕੇਸਾਦਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਏਤੇ ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਾ**"ਤਿ। ਆਕਾਰਾ ਪਕਾਰਾਤਿ ਹਿ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। **ਏਵੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਨਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ''ਤਿ ਪਦਤ੍ਤਯੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਪਰਿਤੋ**ਤਿ ਤਿਰਿਯੰ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਾ ਪਾਦਤਲਕੇਸਮੂਲੇਸੁ ਚ ਤਚਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸੁਚਿਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸੁਚਿਨੋ ਸਬ੍ਭਾਵੰ, ਸੁਚਿਮੇਵ ਵਾ।

**੧੮੦**. ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਉਗ੍ਗਹੇ ਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ ਵਿਧਿ "**ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਵਾ ਞਾਣੰ। **ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

**ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ** ਵਾਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਏਵ। ਤੇਸੰ ਕਿਰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾਨੰ ਸਜ੍ਝਾਯਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਾ ਵਿਭੂਤਤਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਖਾਯਿੰਸੁ, ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ ਸਣ੍ਠਾਸਿ, ਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਞਾਨੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਞਾਨਪਾਦਕੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿੰਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ ਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਅਹੇਸੁ**"ਨ੍ਤਿ।

**ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਚਪਞ੍ਚਕਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਥਵੀਧਾਤੁਬਹੁਲਭਾਵਤੋ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਰੀਸਾਵਸਾਨੇ ਤਨ੍ਤਿਆਰੋਪਨਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮੰਸੰ, ਨ੍ਹਾਰੁ, ਅਟ੍ਠਿ, ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਵਕ੍ਕੰ, ਵਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ, ਅਟ੍ਠਿ, ਨ੍ਹਾਰੁ, ਮੰਸੰ, ਤਚੋ, ਦਨ੍ਤਾ, ਨਖਾ, ਲੋਮਾ, ਕੇਸਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਵਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਾਦੀਸੁ ਅਨੁਲੋਮਸਜ੍ਝਾਯੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲੋਮਸਜ੍ਝਾਯੋ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸ੍ਵਾਯੰ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯੰ** (ਵਿਭੰ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫੬) ਵਿਸੁੰ ਤਿਪਞ੍ਚਾਹੰ, ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਏਕਤੋ ਤਿਪਞ੍ਚਾਹਨ੍ਤਿ ਛਪਞ੍ਚਾਹੰ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਅਨ੍ਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਸਜ੍ਝਾਯੇਪਿ ਹਿ ਪਟਿਲੋਮਸਜ੍ਝਾਯੋ ਅਨ੍ਤਿਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਜ੍ਝਾਯਪ੍ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੰ ਵਾ ਏਤਮ੍ਪੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

**ਹਤ੍ਥਸਙ੍ਖਲਿਕਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਨ੍ਤਿਮਾਹ।

**ਮਨਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤਨਮਾਹ, ਯੰ ਮਾਨਸੰ ''ਜਪ੍ਪਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਜ੍ਝਾਯੋਤਿ ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯੋ, ਚਿਨ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਿਰਤਰੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਪਗੁਣਭੂਤਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਨ੍ਤਿ ਸਮਾਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਮੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਤਦਤ੍ਥੋਪਿ ਵਿਭੂਤਤਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਖਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਚਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਹਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ।

ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਣ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਿਸਾਵਿਭਾਗਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨਾਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੰ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਾਵਹੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਗੋ ਸਭਾਗੋ, ਸਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ **ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ,** ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਤਿਰਿਯਪਰਿਯਨ੍ਤੇਹਿ, ਸਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਕੇਸਨ੍ਤਰਾਦੀਹਿ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਮਿਸ੍ਸਕਤਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰੇਹਿ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾਵਸੇਨ। ਅਸਭਾਗੋ ਹਿ ਇਧ "**ਵਿਸਭਾਗੋ**"ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਸਭਾਗੋ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਕੇਸਾਦਿਸਦ੍ਦਤੋ ਏਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਥਾਪੋਹਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤੀਤਿ ''ਕੇਸਾ''ਤਿ

ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਅਕੇਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਅਕੇਸਾ? ਲੋਮਾਦਯੋ, ਨ ਚ ਘਟਾਦੀਸੁ ਪਸਙ੍ਗੋਪਕਰਣੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ।

**ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨੇਵ ਕਥਿਤਂ** ਧਾਤੁਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋਪਿ ਅਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸੁਂ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇ **ਪਕ੍ਕੁਸਾਤਿਸੁਤ੍ਤਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੨) ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ **ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿ** (ਵਿਭ॰ ੧੭੨ ਆਦਯੋ) ਚ। ਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਕੇਸਾਦਿ, **ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਝਾਨਾਨਿ** ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ **ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ**। ਞਤ੍ਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਦਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਧਾਤੁਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬੇ। **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੩ ਆਦਯੋ) ਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਧ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭਾਵਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ।

**੧੮੧. ਨ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯਪਿ ਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਪਗੇਵ ਦ੍ਵਨ੍ਤਰਿਕਾਦਿਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਭਾਵਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**ਓਕ੍ਕਮਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੇ ਮਗ੍ਗੇ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ** ਗਹੇਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਮਨਸਿਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵਿਭੂਤਂ ਪਨ ਹੋਤਿ** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਨ ਵਿਸੇਸਂ ਆਵਹਤਿ**।

**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋਯੇਵ ਵਿਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਾਟਿਕ੍ਕੂਲਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤਿਵਿਯ ਦਨ੍ਧਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਵਿਭੂਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਯ ਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

**ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਚਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ ਅਸੁਭਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਭਾਦਿਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਕੇਸਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਰੂਪਾਦਯੋ ਹਿ ਨੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਥੁਸਭਾਵਤਾਯ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ, ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਮਾਧਾਨਂ **ਚੇਤਸੋ** ਵਿਰੂਪੋ ਖੇਪੋਤਿ **ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਸੋ ਸਤਿਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ **ਪਟਿਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਹਾਯਤਿ। **ਪਰਿਧਂਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ।

**ਯਾ ਅਯਂ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿਆਦਿਕਾ** ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਾਨੁਗਤਾ। **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ। **ਤਂ** ਕੇਸਾਦਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਨਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ **"ਪਟਿਕ੍ਕੂਲ"ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ**। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ – ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਉਦਪਾਨਂ ਵਿਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। ਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦਿਸਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਕੇਸਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਦਪਾਨੇ ਨ੍ਹਾਨਪਿਵਨਾਦਿ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਅਭਿਣ੍ਹਸਞ੍ਚਾਰੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਨਾ ਉਦਪਾਨੇ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਂ ਵਿਯ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਬਲੇਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ...ਪੇ॰... ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ‘‘ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੇਸਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਭਾਵਨਾਯ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਕਾਲੇ। **ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਯੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰੇਯੇਵ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਮੁਞ੍ਚਨੰ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨੰ**, ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥੰ ਪਨ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਯੋਸਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਤਨ੍ਤਿਅਨੁਸਾਰੇਨ ਆਦਿਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਮਨਸਾ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਵਿਯ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਤੇ ਤੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਆਮਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ। ਯਦਾ ਪਨ ਨੇ ਲਕ੍ਖਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾ ਕੇਚਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਥਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਕਮ੍ਮੰ **ਤਾਵ ਕਾਤਬ੍ਬੰ**। ਕੀਵ ਚਿਰਨ੍ਤਿ? **ਯਾਵ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ**, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ **ਏਕੋ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ** ਤਾਵ।

**ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠੁਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਏਕਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਯਾ ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬਤਾਲੇਸੁ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਤਾਲੰ , ਆਦਿਤਾਲਞ੍ਚ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਤਾਯ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਯਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਗੇਹੇਸੁ ਲਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖਾ।

**ਅਪ੍ਪਨਾਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਕਾਰਤੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਹੋਤਿ ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਵਿਚਾਰਣਾਯੰ ਆਹ "**ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ**"ਤਿ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕੇਸਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ।

**ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੰ।

**ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੇਨਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ। **ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ** ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਸਮਾਧਾਨਾਕਾਰੋ ਸਮਾਧਿ ਏਵ। **ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਾਧਿਕਾਰਣੰ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ **ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**, ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਠਾਨੰ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। **ਤੰ** ਭਾਵਨਾ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ**, ਏਤਸ੍ਸ ਸੰਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਠਾਨੰ ਕਾਰਣੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੰ** ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣ**ਚਿਤ੍ਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ**, ਏਤਸ੍ਸ ਠਾਨੰ ਕਾਰਣੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੁਦੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਮੁਦੁਭੂਤੰ, ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੁਦੁਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੰ** ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮੰ ਕਮ੍ਮਯੋਗ੍ਗੰ। **ਪਭਸ੍ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਗਮੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ, ਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਚ ਪਭਙ੍ਗੂ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਨ ਚ ਪਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵੰ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵਿਨਿਯੋਗਕ੍ਖਮੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯਾ**"ਤਿ।

**ਉਕ੍ਕੰ ਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਮੂਸੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਆਲਿਮ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਆਦੀਪੇਤਿ ਜਾਲੇਤਿ। **ਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤੰ ਪਿਲਨ੍ਧਨਵਿਕਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਪਯੋਜਨੰ **ਅਸ੍ਸ** ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਸ੍ਸ **ਅਨੁਭੋਤਿ** ਪਹੋਤਿ ਸਾਧੇਤਿ। **ਅਸ੍ਸ** ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ **ਅਨੁਭੋਤਿ** ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨਾਦਿਕਸ੍ਸ **ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸ** । ਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਸਕ੍ਖਿ। ਸਕ੍ਖਿਨੋ ਭਬ੍ਬਤਾ **ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਾ**, ਸਕ੍ਖਿਭਵਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਕ੍ਖਿ ਚ ਸੋ ਭਬ੍ਬੋ ਚਾਤਿ ਵਾ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦੀਨੰ ਭਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਖੀਤਿ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਾ**, ਤੰ **ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਆਦਿਕੇ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ।

**ਸੀਤਿਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਕਿਲੇਸਦਰਥਵੂਪਸਮੰ ਵਾ। **ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਟੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਲੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤੀ**ਤਿ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੋਸੇਤਿ, ਉਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਵਾ। ਯਦਾ ਵਾ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵਨਾਯ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਤਦਾ ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ **ਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨਿ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੪੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭) ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਲੀਨੰ

ਅਨੁਦ੍ਧਤੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵਨਾਵੀਥਿੰ ਓਤਿਣ੍ਣੰ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਯੁਗੇਸੁ ਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋਵ ਹੋਤਿ। **ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਪਣੀਤੇ ਉਤ੍ਤਮੇ ਮਗ੍ਗਫਲੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰੋ।

**ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਧਿੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਗ੍ਗਹਿਤੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਾਦਿਨਾ ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਧਿੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਭਾਵਨਾਯ ਵਿਸੇਸੰ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਨ੍ਤਿੰ ਪਗੁਣਭਾਵੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਵਾਚਾਯ, ਮਨਸਾ ਚ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਭੇਦੋ ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਗਹਨਭੂਤੋ ਪਦੇਸੋ ''ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਭੇਦੋ ਗਹਨਭੂਤੋ ਚ ਪਦੇਸੋ ''ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਾਦਿਲਦ੍ਧੇਨ ਞਾਣਫਰਸੁਨਾ **ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**।

**ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਅਸੁਭਾਕਾਰੋ। ਏਦਿਸੇਨ ਪਯੋਜਨੇਨ ਲੁਞ੍ਚਨਮ੍ਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਲੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਵਟ੍ਟਤਿਯੇ**ਵ ਨਿਸ੍ਸਰਣਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਓਲੋਕਨਤੋ। **ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਫਲਿਤਾਨੰ, ਫਲਿਤਾਨੰ ਵਾ ਬਹੁਲਤਾਵਸੇਨ। **ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ** ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਯਤਾਯ ਤਚਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ, ਇਤਰੇਸੁ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

## ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਵਤ੍ਥਾਪਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੨. **ਅਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਭਿਨਵਾਰਿਟ੍ਠਫਲਵਣ੍ਣਾ। **ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਕਣ੍ਣਸਕ੍ਖਲਿਕਾਯ ਪਰਭਾਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**, ਕਥੰ? **ਦ੍ਵੇ ਕੇਸਾ ਏਕਤੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ।

**ਆਸਯੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੮੪. **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਕਾਲ਼ਕਾ** ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਕਾਲ਼ਕਾ।

੧੮੫. ਪਤ੍ਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਨਖਾ ਏਵ **ਨਖਪਤ੍ਤਾਨਿ**। ਨਖਾ **ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਵਤ੍ਥਿਤਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਦ੍ਵੇ ਨਖਾ ਏਕਤੋ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਆਹ।

੧੮੬. **ਦਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਾ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਾਵਲਿਯਾ। **ਯਾਨਕਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਨੀ**ਤਿ ਸਕਟਸ੍ਸ ਧੁਰਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਦਣ੍ਡੋ। ਦਨ੍ਤਾਨੰ ਆਧਾਰਭੂਤਾ ਅਟ੍ਠਿ **ਹਨੁਕਟ੍ਠਿ**।

੧੮੭. **ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਯਮਾਨਾ। **ਕੋਸਕਾਰਕਕੋਸੋ** ਉਪਲ੍ਲਿਣ੍ਡੁਪੋਟ੍ਟਲਕੰ, ਯੰ ''ਕੋਸੇਯ੍ਯਫਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪੁਟਬਨ੍ਧਉਪਾਹਨੇ** ਸਕਲਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਚ੍ਛਾਦਨਉਪਾਹਨੇ। **ਆਨਿਸਦੰ** ਆਸਨਪਦੇਸੋ। **ਤੂਣਿਰੋ** ਸਰਾਵਾਸੋ। **ਗਲਕਞ੍ਚੁਕੰ** ਕਣ੍ਠਤ੍ਤਾਣੰ। **ਕੀਟਕੁਲਾਵਕੰ** ਖਰਮੁਖਕੁਟਿ।

**ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅੰਸਪਦੇਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਾਹੁਨੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਦੇਸੇਨ ਓਤਰਣੰ ਅਨੁਲੋਮੋ, ਮਣਿਬਨ੍ਧਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਾਹੁਨੋ ਪੁਰਿਮਭਾਗੇਨ ਆਰੋਹਨੰ ਪਟਿਲੋਮੋ। **ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖੁਮਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਓਲ਼ਾਰਿਕਚਮ੍ਮਤੋ ਸੁਖੁਮੰ। ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਚਮ੍ਮਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਵਾ ਤਚੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਯੰ ਦੁਰੁਪਲਕ੍ਖਣੀਯੰ, ਤੰ ''ਸੁਖੁਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਚੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਛਵਿਪਿ ਤਚਗਤਿਕਾ ਏਵਾਤਿ ''ਤਚੋ **ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੮੮. **ਨਿਸਦਪੋਤੋ** ਸਿਲਾਪੁਤ੍ਤਕੋ। **ਉਦ੍ਧਨਕੋਟੀ**ਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੇਨ ਕਤਉਦ੍ਧਨਸ੍ਸ ਕੋਟਿ। **ਤਾਲਗੁਲ਼ਪਟਲਂ** ਨਾਮ ਪਕ੍ਕਤਾਲਫਲਲਸਿਕਂ ਤਾਲਪਟ੍ਟਿਕਾਦੀਸੁ ਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਪਟਲਂ। **ਸੁਖੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਂਸਤੋ ਸੁਖੁਮਂ। ਪਞ੍ਹਿਕਮਂਸਾਦਿਥੂਲਾਨਂ ਸਕਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਕਿਸਾਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਂਸੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ।

੧੮੯. ਜਾਲਾਕਾਰੋ ਕਞ੍ਚੁਕੋ **ਜਾਲਕਞ੍ਚੁਕੋ**। ਵਿਸੁਂ ਵਵਤ੍ਥਿਤਭਾਵੇਨੇਵ ਨ੍ਹਾਰੂ **ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**।

੧੯੦. ਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ "**ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠੀਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਂ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿ, ਏਕਂ ਊਰੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ **ਏਕ**-ਗ੍ਗਹਣਂ ''ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਾਦੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ। **ਏਵਂ ਤਿਮਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਹਿ ਆਨਿਸਦਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਤਿਰੇਕਤਿਸਤਅਟ੍ਠਿਕਸਮੁਸ੍ਸਯ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੨) ਇਦਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ।

**ਕੀਲ਼ਾਗੋਲ਼ਕਾਨਿ** ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਘਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਨਗੋਲ਼ਕਾਨਿ। **ਧਨੁਕਦਣ੍ਡੋ** ਦਾਰਕਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਕਖੁਦ੍ਦਕਧਨੁਕਂ। ਤਤ੍ਥ **ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤੇਨ** ਊਰੁਟ੍ਠਿਨਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਠਾਨਂ ਯਂ **ਕਟਿਟ੍ਠਿਨੇ**, ਤਂ **ਅਗ੍ਗਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਹਾਪੁਨ੍ਨਾਗਫਲ**ਸਦਿਸਂ।

ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਂ ਉਦ੍ਧਨਂ **ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਿਕਉਦ੍ਧਨਂ। ਸੀਸਕਪਟ੍ਟਵੇਠਕਂ** ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਸੀਸਮਯਂ ਪਟ੍ਟਕਂ। ਯੇਨ ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਕ੍ਕਮ੍ਹਿ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਗੋਲ਼ਕਾ ਵਟ੍ਟਨਾ ਨਾਮ, ਵਟ੍ਟਨਾਨਂ ਆਵਲ਼ਿ **ਵਟ੍ਟਨਾਵਲ਼ਿ**।

ਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਛਿਨ੍ਨਵਂਸਕਲੀਰਖਣ੍ਡਾਨਿ **ਵਂਸਕਲ਼ੀਰਚਕ੍ਕਲਕਾਨਿ। ਅਵਲੇਖਨਸਤ੍ਥਕਂ** ਉਚ੍ਛੁਤਚਾਵਲੇਖਨਸਤ੍ਥਕਂ।

੧੯੨. **ਵਕ੍ਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਕਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੯੩. **ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਲੋਹਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਨਿਸ੍ਸਯਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ''ਨਿਸ੍ਸਯੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਕਾਰਣਕਾਰਣੇਪਿ ਕਾਰਣਵੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ''ਚੋਰੇਹਿ ਗਾਮੋ ਦਡ੍ਢੋ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪਕਲਾਪੇ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ, ਤਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤਗਤਿਕਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ''ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੯੪. **ਪਣ੍ਡੁਕਧਾਤੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡੁਸਭਾਵਂ।

੧੯੫. **ਪਰਿਯੋਨਹਨਮਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮਂਸਂ।

੧੯੬. **ਉਦਰਜਿਵ੍ਹਾਮਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਸਣ੍ਠਾਨਂ ਉਦਰਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸੇ ਤਿਟ੍ਠਨਕਮਂਸਂ। ''ਨੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨੀਲਂ ਨਾਮ ਬਹੁਧਾਤੁਕਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨਿਗ੍ਗੁਣ੍ਡਿਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣ**"ਨ੍ਤਿ।

੧੯੭. **ਪਪ੍ਫਾਸਮਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਠਾਨੇ ਏਵ ਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਕਮਂਸਂ। **ਨਿਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਹੀਨਰਸਂ। **ਨਿਰੋਜ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਭਂ, ਓਜਾਰਹਿਤਂ ਵਾ।

੧੯੮. **ਓਭਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਅਵਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਸਕ੍ਖਰਸੁਧਾਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਰੁਮ੍ਬੇਹਿ ਕਤਸੁਧਾਵਣ੍ਣਂ। ''ਸੇਤਸਕ੍ਖਰਸੁਧਾਵਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸੇਤਸਕ੍ਖਰਵਣ੍ਣਂ, ਸੁਧਾਵਣ੍ਣਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੧੯੯**. ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਪ੍ਪਦੇਸਾ **ਅਨ੍ਤਭੋਗਟ੍ਠਾਨਾਨਿ**। ਤੇਸਂ ਬਨ੍ਧਨਭੂਤਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਨ੍ਤਗੁਣਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਭੋਗਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਬਨ੍ਧਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕੁਦ੍ਦਾਲਫਰਸੁਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਭੋਗੇ ਅਗਲ਼ਨ੍ਤੇ ਏਕਤੋ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ,** ਕਿਂ ਵਿਯ? ਯਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਕਮਿਵ ਯਨ੍ਤਫਲਕਾਨੀਤਿ। ਕਿਮਿਵ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨ...ਪੇ॰... ਠਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਆਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯਂ ਠਾਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**੨੦੦**. **ਅਸਿਤਂ** ਨਾਮ ਭੁਤ੍ਤਂ ਓਦਨਾਦਿ। **ਪੀਤਂ** ਨਾਮ ਪਿਵਨਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝੋਹਟਪਾਨਕਾਦਿ। **ਖਾਯਿਤਂ** ਨਾਮ ਸਂਖਾਦਿਤਂ ਪਿਟ੍ਠਮੂਲਫਲਖਜ੍ਜਾਦਿ। **ਸਾਯਿਤਂ** ਨਾਮ ਅਸ੍ਸਾਦਿਤਂ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿ।

**ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਉਦਰੇ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਚ ਉਦਰਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ** ਸਾਰਮੇਯਜਵਨ੍ਤਂ। **ਵਿਵੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਗਂ।

**੨੦੧**. **ਹੇਟ੍ਠਾਨਾਭਿਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਮੂਲਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਾਗਵਸੇਨ ਨਾਭਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾਪਦੇਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਗਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। **ਵੇਲੁਨਾਲ਼ਿਕਸਦਿਸੋ** ਪਦੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੨੦੨**. **ਸਮੋਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚਿਤਂ।

**੨੦੪**. ਪੂਤਿਭਾਵਂ ਆਪਨ੍ਨਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਣ੍ਡਂ **ਪੂਤਿਕੁਕ੍ਕੁਟਣ੍ਡਂ। ਉਦ੍ਦੇਕੋ** ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲੋ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਵਾਤੋ।

**੨੦੫**. **ਆਚਾਮੋ** ਅਵਸ੍ਸਾਵਨਕਞ੍ਜਿਕਂ।

**੨੦੬**. **ਵਕ੍ਕਹਦਯਯਕਨਪਪ੍ਫਾਸੇ ਤੇਮਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਕਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਪੂਰਣੇਨੇਵ ਤੇਮੇਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਪਗ੍ਘਰਣੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**੨੦੭**. **ਉਤੁਵਿਕਾਰੋ** ਉਣ੍ਹਵਲਾਹਕਾਦਿਹੇਤੁਕੋ। ਵਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਭਿਸਾਦਿਕਲਾਪੇ ਵਿਸਮਂ ਉਦਕਂ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸਰੀਰਂ ਕੇਸਕੂਪਾਦਿਵਿਵਰੇਹਿ ਉਪਰਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਸੇਦਂ ਵਿਸਮਂ ਪਗ੍ਘਰਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਵਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**-ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ।

**੨੦੮**. **ਵਿਸਮਾਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਾਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸਰੀਰਾਵਤ੍ਥਾਯ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਹਾਰਂ, ਅਤਿਕਟੁਕਅਚ੍ਚੁਣ੍ਹਾਦਿਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰਂ ਵਾ। **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫੬) ਪਨ ''ਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰ''ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਿਸਭਾਗਤ੍ਤਾ।

**੨੦੯**. "**ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ**"ਤਿ ਇਦਂ ਉਦਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਸਿਨੇਹਬਿਨ੍ਦੁਵਿਸਟਸਣ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਵਿਸਟਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਸਿਨੇਹਬਿਨ੍ਦੁਸਣ੍ਠਾਨਾ। **ਉਤੁਵਿਸਭਾਗੇ** ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ। **ਧਾਤੁਵਿਸਭਾਗੇ** ਅਨ੍ਤੋਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ। **ਤੇ ਪਦੇਸਾ**ਤਿ ਤੇ ਹਤ੍ਥਤਲਾਦਿਪਦੇਸਾ।

**੨੧੦**. **ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਉਣ੍ਹਾਦਿਰਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਆਹਾਰਵਤ੍ਥੁ। **ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ। **ਹਦਯਂ ਆਗਿਲਾਯਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰਾਦਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹਦਯਪ੍ਪਦੇਸੋ ਵਿਵਤ੍ਤਤਿ।

**੨੧੧**. ਦਧਿਨੋ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਅਚ੍ਛਰਸੋ **ਦਧਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਤਾਲੁਮਤ੍ਥਕਵਿਵਰੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਤ੍ਥਕਵਿਵਰਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਾਲੁਮਤ੍ਥਕੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ।

**੨੧੨**. ਤੇਲਂ ਵਿਯ ਸਕਟਸ੍ਸ ਨਾਭਿਅਕ੍ਖਸੀਸਾਨਂ **ਅਟ੍ਠਿਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ। ਕਟਕਟਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਕਟ ਕਟਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਰਵਦਸ੍ਸਨਂ ਹੇਤਂ। **ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤਾਨਿ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

**੨੧੩**. ਸਮੂਲਕੂਲਮਾਸਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਛਾਰਿਕਂ ਅਵਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਯੂਸੋ **ਮਾਸਖਾਰੋ**। ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠੋਦਕਗਬ੍ਭਮਲਾਦੀਨਂ ਛਡ੍ਡਨਟ੍ਠਾਨਂ **ਚਨ੍ਦਨਿਕਾ। ਰਵਣਘਟਂ** ਨਾਮ ਪਕਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮੁਖਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਆਰਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਮੁਖਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਮੁਖੇ ਰਵਣਘਟੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਯੂਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਹਨਂ।

**੨੧੪**. **ਏਵਞ੍ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਗਮਨਂ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਵਸਾਨੇ**ਤਿ ਕੇਸਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਅਵਸਾਨੇ। **ਅਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਮਿ**ਵਾਤਿ ਏਕਜ੍ਝਮਿਵ। **ਕੇਸਾਤਿ ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਧਮ੍ਮਾ।

**ਬਹਿਦ੍ਧਾਪੀ**ਤਿ ਸਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਬਹਿਪਿ, ਪਰਸਨ੍ਤਾਨਕਾਯੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਉਪਸਂਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਂ ਉਪਨੇਤਿ। ਯਥਾ ਇਦਂ, ਤਥਾ ਏਤਨ੍ਤਿ। **ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਾਕਟੀਭੂਤੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੇ, ਏਵਂ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਯੇ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨ ਵਿਭੂਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਕਸਿਣੇਸੁ ਵਡ੍ਢਨਸਦਿਸੋ ਯੋਗਿਨੋ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

**ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਂ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾਦਿਕੇ ''ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ''ਤਿ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਦਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਲਦ੍ਧਸਮਥਾਨਿ ਵਿਸਦਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਸਾਤਿਸਯਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਲਦ੍ਧੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਟੁਤਰਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸੋ ਤਂਯੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾਪਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾ।

ਯਦਿ ਪਨੇਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਕਾਯਗਤਾਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਾਨਾਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਤਿਯਾ ਕਿਚ੍ਚਮੇਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਤਿਬਲੇਨ ਇਜ੍ਝਨਤੋ"**ਤਿ।

ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇਸੁ, ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਚ ਅਰਤਿਂ, ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚ ਰਤਿਂ ਸਹਤਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ **ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ** ਸਰੀਰਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਨੇਨ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ **ਭਯਭੇਰਵਂ ਸਹਤਿ,** ਸੀਤਾਦੀਨਞ੍ਚ **ਅਧਿਵਾਸਕਜਾਤਿਕੋ** ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਵਸੇਨ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਯਭੇਰਵਂ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਨਧਿਵਾਸਨਂ। ਇਮਂ ਪਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇਸਾਦੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

### ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੧੫**. ਯੰ ਤੰ ਏਵੰ ਪਸੰਸਿਤ੍ਵਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ “**ਕਥੰ ਭਾਵਿਤੋ**”ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਥੋਮਨਾਪਾਲ਼ਿਯਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ ਭੇਦਾਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ “**ਕਥੰ ਭਾਵਿਤੋ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਭਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਇਤੋ ਪਸੰਸਾਭਾਵੋ ‘‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ’’ਤਿ ਵਚਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਸੁ ਪਸੰਸਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਏਵੰ ਪਸੰਸਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਸੰਸਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰੁਚਿਜਨਨੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹਨਤ੍ਥਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ‘‘ਭਗਵਾ ਇਮੰ ਸਮਾਧਿੰ ਅਨੇਕੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਸੰਸਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਕਿਰਾਯੰ ਸਮਾਧਿ ਪਣੀਤੋ ਚ ਅਸੇਚਨਕੋ ਚ ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਚ ਠਾਨਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀ’’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਾਭਿਰੁਚਯੋ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਯੇ ਇਮੇ ਮਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਹਾਸਰਸ੍ਸ ਓਤਰਣਤਿਤ੍ਥਭੂਤਾ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋ ਦੇਸਿਤਾ, ਨ ਕੇਵਲੰ ਤੇ ਏਵ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋਤਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੰ ਸਮਾਧਿੰ ਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਆਸਨ੍ਨੰ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਵਸੇਨ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਖੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਟ੍ਠਾਨੰ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਦਤ੍ਥੋ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ ਉਪਮਾ ਚੋਦਨਾ ਪਰਿਹਾਰੋ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ। **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

**੨੧੬**. **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰਵਿਭਾਵਨਪਦੰ। ਪੁਚ੍ਛਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਾਸੰ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਸਾ ਚ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨੰ ਆਰੁਲ਼੍ਹਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾਨੰ ਆਮਸਨਵਸੇਨਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਥਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਕਥੰ ਬਹੁਲੀਕਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧੀ’’ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਬਹੁਲੀਕਾਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। **ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਤਥਾਪੁਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ “**ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਭਾਵਾਦਯੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਯੇਹਿ ਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਾਰੇਹਿ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਕਥੰ ਬਹੁਲੀਕਤੋ...ਪੇ॰... ਵੂਪਸਮੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

‘‘ਪੁਨ ਚ ਪਰੰ, ਉਦਾਯਿ, ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾਨੰ ਪਟਿਪਦਾ, ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੭) ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਡ੍ਢਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤੋ ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਭਾਵੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੰ ਇਤੋ ਗਤੋਤਿ **ਭਾਵਿਤੋ,** ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਪਨ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨੋ, **ਭਾਵਿਤੋ** ਪਗੁਣਭਾਵੰ ਆਪਾਦਿਤੋ, ਵਡ੍ਢਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਆਨਾਪਾਨਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦਿਵਿਸੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਗਾਹਿਕਾਯ, ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਾਯ, ਸਤਿਯੰ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਤਿਯਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਚਨਤੋ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋਪਿ। ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਸਹਗਤਾ ਹਿ ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਬਹੁਲੀਕਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਲੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਹ। ਯੋ ਹਿ ਵਸੀਭਾਵੰ ਆਪਾਦਿਤੋ, ਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਕਤੋ**”ਤਿ। ਯਥਾ ‘‘ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧), ‘‘ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਠਮਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ ਆਹ “**ਉਭਯਤ੍ਥ ਏਵਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਯਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ। ਉਭਯਪਦਨਿਯਮੇਨ ਲਦ੍ਧਗੁਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਯਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਾਰਮ੍ਮਣਜ੍ਝਾਨਮਾਹ। ਤੰ ਹਿ ਅਸੁਭੇਸੁ ਯੋਗਕਮ੍ਮਭਾਵਤੋ, ਯੋਗਿਨੋ ਸੁਖਵਿਸੇਸਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਚ ‘‘ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। “**ਕੇਵਲ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਨਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ। ਞਾਨਞ੍ਹਿ

ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ ਚਾਤਿ ‘‘ਪਟਿਵੇਧੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬੀਭਚ੍ਛਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਨ, ਲੇਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਚੇਤਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਮਸੁਖੁਮਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਸਨ੍ਤੇ ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**”ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ।

ਨਾਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵਾਵਹਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੇਚਨਨ੍ਤਿ **ਅਸੇਚਨਕੋ**। ਅਸੇਚਨਕਤ੍ਤਾ **ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ**। ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੋ** ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ** ਵਿਸੁਂਯੇਵੇਕੋ। **ਆਵੇਣਿਕੋ** ਅਸਾਧਾਰਣੋ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਸਰਸਤੋ ਏਵ ਸਨ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ** ਵਾ ਸਨ੍ਤਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, **ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਸਿਣਕਰਣਾਦੀਨਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਤਾਦਿਸਂ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤ੍ਤਾ ਅਸਨ੍ਤਮਪ੍ਪਣੀਤਂ ਸਿਯਾ। **ਉਪਚਾਰੇਨ** ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਥਾ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਨੀਵਰਣਵਿਗਮੇਨ, ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨ ਚ ਪਰੇਸਂ ਸਨ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਮਿਮਸ੍ਸ। ਅਯਂ ਪਨ ਆਦਿਸਮਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਪਣੀਤੋ ਚਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਅਨਾਸਿਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਉਪਸੇਚਨੇਨ ਨ ਆਸਿਤ੍ਤਕੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਓਜਵਨ੍ਤੋ**”ਤਿ, ਓਜਵਨ੍ਤਸਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਧੁਰੋ**ਤਿ ਇਟ੍ਠੋ, ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸੁਖਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਝਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਤਾਵਸੇਨ ਪਨ ਕਾਯਿਕਸੁਖਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਕਾਲੇ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ “**ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਕ੍ਖਣੇ**”ਤਿ ਇਦਂ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੇ**ਤਿ ਝਾਨੇਨ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਅਨੀਹਟੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ। **ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੇ**ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤੇ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ। **ਖਣੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਨੇਵ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪਨਂ ਵਿਨਾਸਨਂ, ਤਂ ਪਨ ਝਾਨਕਤ੍ਤੁਕਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀ**”ਤਿ। **ਵੂਪਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪਸਮੇਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪਸਮਨਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਸਮਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਸਮੇਤੀ**”ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਸਮਾਧਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਅਯਮੇਵ ਸਮਾਧਿ ਏਵਂ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਾਨਾਵਿਤਕ੍ਕਵੂਪਸਮਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ‘‘ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧; ਉਦਾ॰ ੩੧)। ਅਪਿਚ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਚ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਇਤਰੇਹਿ ਸਾਤਿਸਯਂ, ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਠਾਨਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵੇ ਸਤਿ ਖਣੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਯਮੇਵ ਸਮਾਧਿ ‘‘ਠਾਨਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਤਂ ਮਹਤੋ ਅਕਾਲਮੇਘਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਧਾਰਾਨਿਪਾਤੇ ਖਣੇਨੇਵ ਪਥਵਿਯਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੋ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਅਕਾਲਮੇਘੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੮੫; ਪਾਰਾ॰ ੧੬੫)। ਸਾਸਨਿਕਸ੍ਸ ਝਾਨਭਾਵਨਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਏਕਂਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭੂਤੋ ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**”ਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਪਞ੍ਚਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ**”ਤਿ ਆਹ, ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

**੨੧੭. ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ''ਕਥਂ ਭਾਵਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ। ''ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧) ਇਧ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ, ''ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੬੯) ਓਕਾਸਂ, ''ਇਧਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਸ੍ਸਂ ਪਵਾਰਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦) ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਂ, ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੩) ਪਨ ਸਾਸਨਂ, ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਸਾਸਨਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਸੋਲ਼ਸ ਪਕਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਤੇ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਾਸਨੇ। ਬਾਹਿਰਕਾ ਹਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਆਦਿਤੋ ਚਤੁਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਞ੍ਞਸਾਸਨਸ੍ਸ ਤਥਾਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੋ"**ਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ **"ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧੇਵਸਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਏਕਪਦਾਨਿਪਿ ਸਾਵਧਾਰਣਾਨਿ ਯਥਾ ''ਵਾਯੁਭਕ੍ਖੋ''ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮਣਕਰਣਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਸੋ, ਯੋ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ। **ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਵਾਦਾ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਾਨਿ।

ਅਰਞ੍ਞਾਦਿਕਸ੍ਸੇਵ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਸੇਨਾਸਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮਸ੍ਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਦ੍ਦਮੋ ਦਮਥਂ ਅਨੁਪਗਤੋ ਗੋਣੋ **ਕੂਟਗੋਣੋ**। ਯਥਾ ਥਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਰਂ ਨ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਏਵਂ ਦੋਹਪਟਿਬਨ੍ਧਿਨੀ **ਕੂਟਧੇਨੁ**। ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ **ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਰਸੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਚਿਣ੍ਣਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਵਾ ਸਂਸਾਰੇ ਪਰਿਚਿਤਾਰਮ੍ਮਣਂ।

**ਨਿਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ। **ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਦਲ਼੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਂ, ਯਥਾ ਸਤੋਕਾਰਿਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੋ ਸਮਾਧਿ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਥਾਮਗਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ।

**ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਚਰਿਯੋ ਵਿਯ ਭਗਵਾ** ਯੋਗੀਨਂ ਅਨੁਰੂਪਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੁਪਦਿਸਨਤੋ।

**ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੀਪਿਸਦਿਸੋ** ਅਰਞ੍ਞੇ ਏਕਿਕੋ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ। **ਫਲਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਮਾਹ। **ਪਰਕ੍ਕਮਜਵਯੋਗ੍ਗਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨੁਸ੍ਸਾਹਜਵਸ੍ਸ ਯੋਗ੍ਗਕਰਣਭੂਮਿਭੂਤਂ।

**੨੧੮. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਸੂ**ਤਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ** (ਵਿਭ॰ ੫੩੦), **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ** ਚ ਵੁਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਸੁ। **ਰੁਕ੍ਖਸਮੀਪ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਾਵਤਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੀਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤਵਿਧਸੇਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਉਤੁਤ੍ਤਯਾਨੁਕੂਲਂ ਧਾਤੁਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਗਿਮ੍ਹਾਦਿਉਤੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ, ਸੇਮ੍ਹਾਦਿਧਾਤੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ, ਮੋਹਾਦਿਚਰਿਯਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਕੂਲਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੇ ਚ ਅਰਞ੍ਞਂ ਅਨੁਕੂਲਂ, ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ, ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ, ਸੇਮ੍ਹਧਾਤੁਕਸ੍ਸ ਸੇਮ੍ਹਪਕਤਿਕਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਂ, ਪਿਤ੍ਤਧਾਤੁਕਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ , ਵਾਤਧਾਤੁਕਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਅਨੁਕੂਲਂ, ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਂ, ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ, ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਅਨੁਕੂਲਂ। **ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕੋਚਾਵਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖਿਕਂ। ਸਯਨਞ੍ਹਿ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕਂ, ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਾਨਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਿ, ਨ ਏਵਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾ। ਤਤੋ ਏਵਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤਾ। **ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਦਲ਼੍ਹਭਾਵਂ** ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾਭੁਜਨੇਨ, **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਸੁਖਤਂ** ਉਪਰਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਉਜੁਕਟ੍ਠਪਨੇਨ, **ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹੂਪਾਯਂ** ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਯਾ ਠਪਨੇਨ

**ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਊਰੂਨਮਧੋਬਨ੍ਧਨਵ◌ਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਜੁਕਂ ਠਪਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾ-ਵ◌ਚਨੇਨੇਵ◌ ਬੋਧਿਤਨ੍ਤਿ **"ਉਜੁਂ ਕਾਯ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਮਕਾਯਵ◌ਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪਰਿਮਸਰੀਰਂ ਉਜੁਕਂ ਠਪੇਤ੍**ਵ◌ਾ"ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਉਜੁਕਟ੍ਠਪਨਂ ਸਰੂਪਤੋ, ਪਯੋਜਨਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਟ੍ਠਾਰਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਣਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਨਮਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਪਤਤੀ**ਤਿ ਨ ਵ◌ਿਗਚ੍ਛਤਿ ਵ◌ੀਥਿਂ ਨ ਵ◌ਿਲਙ੍ਘਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ◌ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵ◌ਿਸੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ੁ**ਦ੍ਧਿਂ ਫਾਤਿਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ**। ਇਧ **ਪਰਿ**-ਸਦ੍ਦੋ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖ"**ਨ੍ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵ◌ਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ◌ ਪੁਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ** ''ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬) ਵ◌ਿਯ। **ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੋ। ਤਸ੍ਮਾ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਹਿਤਾਸਮ੍ਮੋਸਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਸਂ ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਪਰਮਂ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੨੧੯. ਸਤੋ**ਵ◌ਾਤਿ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਏਵ◌ ਸਰਨ੍ਤੋ ਏਵ◌ **ਅਸ੍ਸਸਤਿ** ਨਾਸ੍ਸ ਕਾਚਿ ਸਤਿਵ◌ਿਰਹਿਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਵ◌ਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਤੋਵ◌ ਪਸ੍ਸਸਤੀਤਿ ਏਵ◌-ਸਦ੍ਦੋ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਸਤੋਕਾਰੀ**ਤਿ ਸਤੋ ਏਵ◌ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ, ਸਤਿਯਾ ਏਵ◌ ਵ◌ਾ ਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ, ਕਰਣਸੀਲੋ ਵ◌ਾ। ਯਦਿ ''ਸਤੋਵ◌ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿ**ਭਙ੍ਗੋ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੮੬; ਪਾਰਾ॰ ੧੬੫) ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ◌ ਅਵ◌ਤ੍ਵ◌ਾ ''ਸਤੋਕਾਰੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ? ਏਕਰਸਂ ਦੇਸਨਂ ਕਾਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕੇ ਪਦਦ੍ਵ◌ਯਮੇਵ◌ ਹਿ ਵ◌ਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਵ◌ਸੇਨ ਆਗਤਂ, ਇਤਰਾਨਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵ◌ਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਰਸਂ ਦੇਸਨਂ ਕਾਤੁਕਾਮਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੫ ਆਦਯੋ) ''ਸਤੋਕਾਰਿ''ਚ੍ਚੇਵ◌ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

**ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸ**ਵ◌**ਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਘਅਸ੍ਸਾਸਵ◌ਸੇਨ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਅਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਦੀਘ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ ਭਗਵਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਅਸ੍ਸਾਸਵ◌ਸੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵ◌ਤੋ ''ਅਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਭਾਵ◌ਂ ਪਜਾਨਤੋ। **ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ, ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ। ਇਦਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤ ਹੋਤਿ – ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਅਵ◌ਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਵ◌ਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਏਵ◌ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵ◌ਸੇਨ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਵ◌ਸੇਨ ਵ◌ਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਤਦਧੀਨਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ ਯੋਗਾਵ◌ਚਰੋ ਸਤੋਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸ**ਵ◌**ਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅਸ੍ਸਸਨਸ੍ਸ ਵ◌ਸੇਨ। ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀਅਸ੍ਸਾਸਵ◌ਸੇਨਾ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਅਸ੍ਸਾਸਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀਅਸ੍ਸਾਸਾ, ਤੇਸਂ ਵ◌ਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ਿਨਯਨਯੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤਸਸਨਂ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ,** ਬਹਿ ਉਟ੍ਠਿਤਸਸਨਂ **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਬਹਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋ ਸਸਨਤੋ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ,** ਅਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਬਹਿ ਸਸਨਤੋ **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**। ਅਯਮੇਵ◌ ਚ ਨਯੋ –

> ''ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚਾ''ਤਿ, ''ਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੫੭) –

ਇਮਾਯ **ਪਾਲ਼ਿਯਾ** ਸਮੇਤਿ।

**ਪਠਮਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰ**ਵ◌**ਾਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਪਵ◌ਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਪਠਮਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵ◌ਦਨ੍ਤਿ। **ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨ ਕਿਰ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਬਾਲਦਾਰਕੋ ਖਿਪਿਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਏਵ**◌ਂ **ਤਾਵ**◌ਾਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਂ। ਕੇਚਿ ''ਏਵ◌ਂ ਤਾਵ◌ਾਤਿ ਅਨੇਨ ਪਵ◌ਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਵ◌ਾਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ ਵ◌ਦਨ੍ਤਿ।

**ਅਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨ। ਅਯਂ ਹਿ **ਅਦ੍ਧਾਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਲਸ੍ਸ, ਦੇਸਸ੍ਸ ਚ ਵਾਚਕੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਦ੍ਧਾਨਂ ਉਦਾਹਰਣਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਦੀਘਰਸ੍ਸਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਓਕਾਸਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਕਾਸਭੂਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾਪਿ** ਅਨੇਕਕਲਾਪਭਾਵੇਨ। **ਦੀਘਂ ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਂ ਪਦੇਸਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਣਿਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦੀਘਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ''ਦੀਘਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਸਰੀਰੇ, ਸੁਨਖਾਦਿਸਰੀਰੇ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਦੇਸਦ੍ਧਾਨਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨੇਵ ਦੀਘਰਸ੍ਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਸਣਿਕਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਣਿਕਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ'', ''ਸੀਘਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸੀਘਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ਵਚਨਤੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ**ਤਿ ਸਮਾਨਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਸਰੀਰੇਸੁ। **ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਬਨ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੁਨਖਸਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤਿ ਚ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਦਂ ਪਨ ਦੀਘਂ, ਰਸ੍ਸਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਸਨਂ, ਪਸ੍ਸਸਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਰੀਰਸਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ। **ਇਤ੍ਤਰਮਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਂ ਕਾਲਂ।

**ਨਵਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਅਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕੇਵਲਂ ਅਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਆਕਾਰਾ, ਤੇ ਚ ਖੋ ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਸ੍ਸਾਸਂ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਤਦੁਭਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪੀਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਵਚਨਂ ਭਾਵਨਾਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਤਯੋ, ਤਥਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ।

ਕਾਮਂ ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਯੋ ਏਵ ਆਕਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਲਿਆਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ **"ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਪਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਪਜਾਨਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਆਕਾਰੇਸੁ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ, ਨਵਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾ ਏਕੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ –

''ਦੀਘੋ ਰਸ੍ਸੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸੋ, ਪਸ੍ਸਾਸੋਪਿ ਚ ਤਾਦਿਸੋ।
ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਣ੍ਣਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ॥

ਅਯਂ ਭਾਵਨਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਾਲਿਵਸੇਨੇਵ ਤੇ ਨਵ ਆਕਾਰੇ, ਭਾਵਨਾਵਿਧਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਥਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਪਜਾਨਨਵਿਧਿਂ ਕਥੇਤੁਕਮਜਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ। **ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ**ਤਿ ''ਅਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੇ ਦੀਘੇ ਕਾਲੇ, ਦੀਘਂ ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਯਾਯੋ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਤ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਥੇਯਜਸਙ੍ਖਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੯੧) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇ, ਦੇਸਭਾਗੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਂ ਆਵਹਨ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯੋ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਲਕ੍ਖਣੋ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਛਨ੍ਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਫਾਤਿਂ ਗਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਛਨ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਰਿਮਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ। ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਹਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਸੁਖੁਮਤਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸੁਖੁਮਤਰਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤਰਤਾਯ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਯ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸਹਗਤੋ ਪਮੋਦੋ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਦਿਭੇਦਾ ਤਰੁਣਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਖੁਮਤਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨੇ ਵਿਚੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਪਨ ਸੁਖੁਮਤਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ

ਪਕਤਿਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੇ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਨ ਝਾਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਾਪਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਵਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ**ਤਿ ਦੀਘਾਕਾਰਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾਪਿ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨ ਕਾਯੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਸਮਞ੍ਞਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ। **ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਕਾਯੰ ''ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ''ਅਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਞਾਣੰ, ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। **ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਕਾਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਤਰਕਾਯਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਇਧ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨੋ ਸਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਕਾਯੋ ਸਤਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। **ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ** ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ, ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਟ੍ਠੇਨ ਚ। **ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ। **ਤੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ। **ਤੰ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯਞ੍ਚੇਵ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਰੂਪਕਾਯਞ੍ਚ। **ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਚੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਚ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਕਾਯੇ ਅਯੰ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਾ ਅਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯੇ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇ ਕਰਜਕਾਯੇ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਦਕਭੂਤਾਯ ਮਰੀਚਿਯਾ ਉਦਕਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵੇ ਕਾਯੇ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਯਥਾਰਹੰ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਾਸੁਭਭਾਵਸ੍ਸੇਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਯੇ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਇਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਤਾਦਿਸੰ ਅਨਨੁਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਤਾਯ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿਯੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ,** ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਵਡ੍ਢਨਾ **ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ**ਤਿ।

**ਏਸ ਨਯੋ**ਤਿ ''ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿੰ ਰਸ੍ਸ-ਪਦੇ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤੇ ''ਕਥੰ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੮; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੮੬; ਪਾਰਾ॰ ੧੬੫) ਆਗਤੇ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਰਸ੍ਸਪਦਵਸੇਨ ਆਗਤੇ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇ।

**ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। **ਅਦ੍ਧਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਘਕਾਲਵਸੇਨ। **ਇਤ੍ਤਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾਲਵਸੇਨ। **ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ।

**ਤਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਦੀਘੋ, ਰਸ੍ਸੋ ਚ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਕਾਰਾ, ਤੇ ਚ ਦੀਘਾਦਯੋ ਏਵ। **ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ** ਵ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥੰ ਰਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ** ਵਾ"ਤਿ, ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

**੨੨੦. ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸੰਵੇਦੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਟਿ ਪਟਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੇਦਨਸੀਲੋ ਜਾਨਨਸੀਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੇਦੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਵਾ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੇਦਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬ-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਅਨੇਕਕਲਾਪਸਮੁਦਾਯਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਭਾਗਾਨੰ ਸੰਵੇਦਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪਟਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸੰ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਕਲਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਮਾਨੇਪਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਯੋਗਿਨੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨੇ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰਯੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵਿਸੁੰ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਏਵੰ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤੁੰ ਸਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤਾਯ ''ਸਕਲਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਭੂਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਾਕਟੀਕਰਣਂ ਵਿਭਾਵਨਂ ਤਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਞਾਣੇਨੇਵ ਨੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਵਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂਭੂਤੋ ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਵਿਸਟੇ**ਤਿ ਅਨੇਕਕਲਾਪਤਾਯ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਵਿਸਟੇ। **ਆਦਿ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ** ਸਤਿਯਾ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤਾਦਿਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਸਦਿਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਗੇਵ ਸਤਿਂ, ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦਨਵਸੇਨੇਵ। **ਘਟਤੀ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਹਤਿ। **ਵਾਯਮਤੀ**ਤਿ ਵਾਯਾਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਸਤਿ , ਵੀਰਿਯਮ੍ਪਿ ਵਾ। **ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਆਨਾਪਾਨੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤਿ, ਤਾਯ। **ਤੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਸੇਵਤੀ**ਤਿ ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਆਸੇਵਤਿ। ਤਦਾਸੇਵਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

**ਪੁਰਿਮਨਯੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਭਾਵਨਾਨਯੇ, ਪਠਮਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਯੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕਾਮਂ ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦੀਘਰਸ੍ਸਭਾਵਾਵਬੋਧਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਤਂ ਨ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਗਹਣਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਪ੍ਪਯੋਗੋ ਕਤੋ। ਇਦਂ ਪਨ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਖੁਰਧਾਰਾਯਂ ਗਮਨਸਦਿਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਤਿਸਯੇਨੇਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਅਨਾਗਤਕਾਲਪ੍ਪਯੋਗੋ ਕਤੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਸਂਵਰਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

**ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ। ਸੋ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਕਰਜਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤੀਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੋ ਪਨ ''ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੨) ਏਵਮਾਗਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣੋ ਸਤਿਪਿ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਬ੍ਬਹੁਲਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤੋ, ਸੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਦਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ ਨਾਮ ਵੂਪਸਮਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਤਥਾਪਯੋਗੇ ਅਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ''ਓਲਾਰਿਕਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ। **ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨਾਰਦ੍ਧਕਾਲੇ, ਤਤੋ ਏਵ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ। ''ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯਾ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ''ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਕਰਜਕਾਯੋ। **ਸਦਰਥਾ**ਤਿ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਸਾ ਚ ਨੇਸਂ ਸਦਰਥਤਾ ਗਰੁਭਾਵੇਨ ਵਿਯ ਓਲਾਰਿਕਤਾਯ ਅਵਿਨਾਭਾਵਿਨੀਤਿ ਆਹ "**ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ**"ਤਿ। **ਬਲਵਤਰਾ**ਤਿ ਸਬਲਾ ਥੂਲਾ। **ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵੇਨ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਏਵ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਲਹੁਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤਦਨੁਗੁਣਤਾਯ ਸੇਸਂ ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਕਾਯੇ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੁਖੁਮਤਰਸੁਖੁਮਤਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਯਦਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਆਭੁਜਨਂ **ਆਭੋਗੋ,** ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਮੀ''ਤਿ ਪਠਮਾਵਜ੍ਜਨਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਆਹਰਣਂ **ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਆਵਜ੍ਜਨਾ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਨਸਿ ਕਰਣਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨਂ **ਮਨਸਿਕਾਰੋ**। ਵੀਮਂਸਾ **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ**।

**ਸਾਰਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਸਦਰਥੇ ਸਪਰਿਲਾਹੇ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵੰ ਓਲਾਰਿਕੰ। ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ''ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੰ ਵਾ ਏਤੰ। **ਸੁਖੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਾਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ।

**੨੨੧**. ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਕਰਿਯਮਾਨੰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਵਿਯ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਚ ਓਲਾਰਿਕੋਤਿ ਸਦਿਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੂਪਚਾਰਦ੍ਵਯੇਪਿ। ਅਥ ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਅਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲਮਤੋ ਯੋਗਿਨੋ ਕਾਯਕਿਲਮਥਚਿਤ੍ਤੁਪਘਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਸਙ੍ਖੋਭੇਨ ਚ ਸਪਰਿਫਨ੍ਦਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਉਪਚਾਰੇਸੁ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਤਿਸੁਖੁਮੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸੁਖੁਮੋ। ਸੁਖੁਮਭਾਵੋਪਿਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਓਲਾਰਿਕਤਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤੀ"**ਤਿ।

ਲਾਭਿਸ੍ਸ ਸਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵੇਲੰ, ਏਕਾਸਨੇਨੇਵ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਝਾਨਾਨੰ ਪਟਿਲਾਭੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ** ਹੇਟ੍ਠਿਮਹੇਟ੍ਠਿਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਪਿ ਸੁਖੁਮਤਰੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੋਪਚਾਰਾਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤਤਾ, ਸਨ੍ਤਤਾ ਚ ਸਮ੍ਭਵੇਯਜ, ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੂਪਚਾਰੰ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ ਅਵਿਰੋਧੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। **ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੇਵ। **"ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ"**ਤਿ ਇਦੰ ਸਦਿਸਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਏਵ ਓਲਾਰਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਯੋ ਸੁਖੁਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਾਕਾਰੋ ਪਨ ਨੇਸੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

**ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ**ਤਿ ਚਤੁਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਕਲਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ** ਭਾਵਨਾਯ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਣੀਤਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਰੂਪਾਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਖੁਮੋ"**ਤਿ। **ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਮਾਹ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ **ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤਤੋ ਓਰੰ **ਦੁਬ੍ਬਲਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਥਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ ''ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਯੇਪਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

**ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। **ਚੋਦਨਾਸੋਧਨਾਹੀ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਪਰਿਹਾਰੇਹਿ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ।

**ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਇਦੰ ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭੧) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਕਥੰ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨੰ, ਯੋਗਿਨੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਰੂਪਤੋ, ਓਲਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤੋ, ਵੂਪਸਮਤੋ, ਅਨੁਯੋਗਪਰਿਹਾਰਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਤਮੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਰੂਪਕਾਯੇ ਭਵਾ। **ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਕਾਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਕਾਯੇ ਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਤੇ ਅਕਾਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਓਲਾਰਿਕੋਲਾਰਿਕੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਓਲਾਰਿਕਞ੍ਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵੰ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਨ੍ਤੋ **"ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ **"ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਨ੍ਤਸਭਾਵੰ ਨਯਨ੍ਤੋ **"ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ।

**ਯਥਾਰੂਪੇਹੀ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੇਹਿ। **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਓਲਾਰਿਕੇਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ। **ਆਨਮਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਮਨਾ। **ਵਿਨਮਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਨਮਨਾ। **ਸਨ੍ਨਮਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤੋ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਨਮਨਾ। **ਪਣਮਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਨਮਨਾ।

**ਇਞ੍ਜਨਾ**ਦੀਨਿ ਆਨਮਨਾਦੀਨੰ ਵੇਵਚਨਾਨਿ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਾਨਿ ਵਾ ਅਭਿਮੁਖੰ ਚਲਨਾਦੀਨਿ ਆਨਮਨਾਦਯੋ, ਮਨ੍ਦਾਨਿ ਇਞ੍ਜਨਾਦਯੋ। **ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੰ ਆਨਮਨਾਦੀਨੰ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤੇ ਆਨਮਨਾਦਯੋਪਿ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

**ਸਨ੍ਤੰ ਸੁਖੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਹੇਤੂਹਿ ਆਨਮਨਾਦਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪੰ ਦਰਥਾਭਾਵਤੋ ਸਨ੍ਤੰ, ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤਾਯ ਸੁਖੁਮੰ। **ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਹੇਤੁਭੂਤੇ ਸੁਖੁਮਸੁਖੁਮਤਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤੇਪਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਪਰਮਸੁਖੁਮਤਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਨ੍ਤੰ ਸੁਖੁਮੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯੰ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰ**"ਨ੍ਤਿ।

**ਇਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਚੋਦਕਵਚਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਕਿਰਾ**ਤਿ ਅਰੁਚਿਸੂਚਨੇ, ਏਵੰ ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਯਦਿ ਅਤਿਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤੀਤਿ। **ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਤਿ ਤਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇ। **ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਵਾਤਸ੍ਸ ਉਪਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਵਾਤਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਾਵਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਚ ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਭਾਵਨਾਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖੁਮਾਨੰ ਤੇਸੰ ਪਭਾਵਨਾ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਉਭਯੇਸੰ ਤੇਸੰ ਤੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਾਨੰ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ** ਉਪ੍ਪਾਦਨਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਵਿਨਾ ਸਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਨ ਚ ਨੰ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ । ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਨ ਚੇਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਤਤੋ ਨ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਏਵੰ ਚੋਦਕੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਾਵੂਪਨਯਨੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਚੋਦੇਤਿ।

ਪੁਨ **ਇਤਿ ਕਿਰਾ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਚੋਦਨਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿਰਾ**ਤਿ ''ਯਦੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਇਤਿ ਕਿਰ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਯਦਿ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨੇ ਸਤਿ। **ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸੁਖੁਮਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਮਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਯਥਾ ਕਥੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨੰ ਤੰ ਕਥੰ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇ ਓਪਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਓਪਮ੍ਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ**ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਕੰਸੇ**ਤਿ ਕੰਸਭਾਜਨੇ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਤੇਸੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਾਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। **ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸੁਖੁਮਕਾ ਸਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਅਨੁਰਵੇ ਆਹ, ਯੇ ਅਪ੍ਪਕਾ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ ਕ-ਸਦ੍ਦੋ। **ਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪੀ**ਤਿ ਸੁਖੁਮੋ ਸਦ੍ਦੋਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯਪਿ। ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ? ਕਾਮੰ ਤਦਾਸੁਖੁਮਾਪਿ ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਖੁਮਤਰਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਤਿਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਗਚ੍ਛਤਿ** ਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸਮਾਧਾਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ।

**ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚੋਦਨਾਸੋਧਨਾਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

**੨੨੨. ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਇਤਰਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕੇ। **ਪਞ੍ਚਸਨ੍ਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਪਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਚਭਾਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ। ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਾ** । ਅਥ ਵਾ ਗਨ੍ਥਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ **ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਤਤ੍ਥ ਸਂਸਯਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਾ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਵਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਏਵਮਿਧ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿ ਉਪਧਾਰਣਂ, ਤਥਾ **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਨਾ** ''ਏਵਂ ਝਾਨਮਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਫੁਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਭਾਵਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪਨਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਵਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਸੇਨ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਭਾਵੂਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

**ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ** ਓਧਿਸੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਆਚਰਿਯਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਹੇਸੇਤਿ** ਧਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਭਾਵਨਾਯ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪਨਤੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਕਿਲਮਨਆਚਰਿਯਾਵਿਹੇਸਨਹੇਤੁ। **ਥੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ। ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਗ੍ਗਹੋ**, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਧਿ, ਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਉਗ੍ਗਹਮਤ੍ਤਂ। ਆਚਰਿਯਤੋ ਉਗ੍ਗਹੋ **ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹੋ,** ਤਤੋ। **ਏਕਪਦਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਮ੍ਪਿ।

**੨੨੩. ਅਨੁਵਹਨਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਅਨੁਗਮਨਵਸੇਨ ਸਤਿਯਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਨਾ। **ਫੁਸਨਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਗਣੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਣਨਂ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਾਦਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨੇਸਂ ਫੁਸਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਗਣਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਯ ਫੁਸਨਾਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗਣਨਾਦਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਧ ਫੁਸਨਾਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **"ਫੁਸਨਾਤਿ ਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਠਪਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਾਨਂ। ਤਂ ਹਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਧਾਨਂ ਠਪਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮਾਧਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧.੧੫) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਤਿ ਆਹ **"ਠਪਨਾਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾ"**ਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ **ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**। ਪਵਤ੍ਤਤੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟਨਤੋ **ਵਿਵਟ੍ਟਨਾ** ਨਾਮ **ਮਗ੍ਗੋ**। ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਦ੍ਧੀਤਿ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਫਲਂ। ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀਨਂ। **ਪਟਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਪਟਿ ਪਟਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ"**ਤਿ।

**ਖਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਤੀਣਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਗਣਨਾਯ ਖਣ੍ਡਨਂ। **ਓਕਾਸੇ**ਤਿ ਗਣਨਵਿਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਗਣਨਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਵ ਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **"ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਚਿਰਤਰਂ ਗਣਨਾਯ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਤਥਾ ਲਦ੍ਧਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ । **"ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਯਸ੍ਸ ਏਕੋਵ ਪਠਮਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਉਭੋਪਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣੇਤਬ੍ਬਂ। **"ਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਦ੍ਵੀਸੁ ਨਾਸਾਪੁਟਵਾਤੇਸੁ ਯੋ ਪਾਕਟਤਰੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਗਣਨਾਵਸੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ।

ਪਲਿਘਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਤਂ ਯਤ੍ਥ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਸੋ **ਪਲਿਘਤ੍ਥਮ੍ਭੋ। ਤਿਯਾਮਰਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਘਗਣਨਾਯ, ਗੋਪਾਲਕਗਣਨਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਗਣਨਾਵਿਧਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ

**ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਗਣੇਤਬ੍ਬਮੇ**ਵ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਗਣਨਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੀਯਤਿ ਤੇਨ ਨਾਵ◌ਾਤਿ ਅਰਿਤ੍ਤਂ, ਪਾਜਨਦਣ੍ਡੋ। ਅਰਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ **ਅਰਿਤ੍ਤੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ**, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ।

ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਠਪਨਾਯਮੇਵ◌ਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਯਾ**"ਤਿ। ਅਨ੍ਤੋ ਪਵ◌ਿਸਨ੍ਤਂ ਵ◌ਾਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵ◌ੇਸੇਤਿ ਨਾਮ। ਬਹਿ ਚਿਤ੍ਤਨੀਹਰਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵ◌ਾਤਬ੍ਭਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ ਵ◌ਾਤਂ ਬਹੁਲਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾਤੇਨ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਬ੍ਭਾਹਤਂ ਵ◌ਿਯ, ਮੇਦੇਨ ਪੂਰਿਤਂ ਵ◌ਿਯ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। **ਨੀਹਰਤੋ** ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਤਥਾ ਪਨ ਨੀਹਰਤੋ ਵ◌ਾਤਸ੍ਸ ਗਤਿਸਮਨ੍ਨੇਸਨਮੁਖੇਨ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਧਾਵਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**"ਤਿ।

**ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਜਾਤਂ।

**੨੨੪. ਅਨੁਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨਂ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ "**ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨੁਗਮਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਨਾਭਿ ਆਦਿ** ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਆਦਿਚਿਨ੍ਤਾ, ਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਨਾਭਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਮਨਾਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਪਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਗਤਿਸਮਞ੍ਞਾ। **ਹਦਯਂ ਮਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਸਮੀਪਂ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿਭਾਗੋ ਮਜ੍ਝਂ। **ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਸਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਸਮਞ੍ਞਾਯ ਤਦਵਧਿਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹੇਤੇ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵ◌ੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵ◌ਿਸਨਵ◌ਾਤਸ੍ਸ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ ਆਦੀ**"ਤਿ। ਪਵ◌ਿਸਨਨਿਕ੍ਖਮਨਪਰਿਯਾਯੋ ਪਨ ਤਂਸਦਿਸਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਂ ਉਪਗਤਂ, ਵ◌ਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਾਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਰਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਸਦਰਥਭਾਵ◌ਾਯ। **ਇਞ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚਲਨਾਯ।

**ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਵ◌ਾ। **ਸਾਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਦਰਥਾ। **ਇਞ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਇਞ੍ਜਨਕਾ ਚਲਨਕਾ। ਤਥਾ **ਫਨ੍ਦਿਤਾ**।

**ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨੁਗਮਨਵਸੇਨ ਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਫੁਸਨਾਵਸੇਨ ਚ ਠਪਨਾਵਸੇਨ ਚ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵ◌ਿਵਰਿਤ੍ਤਂ "**ਗਣਨਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਵਸੇਨ ਵ◌ਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵ◌ਿਸੁਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਗਣਨਾਯ, ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਚ ਵ◌ਿਨਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕੇਵਲਂ ਫੁਸਨਾਵਸੇਨ, ਠਪਨਾਵਸੇਨ ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਨੁ ਫੁਸਨਾਯ ਵ◌ਿਨਾ ਠਪਨਾਯ ਵ◌ਿਯ, ਫੁਸਨਾਯ ਵ◌ਿਨਾ ਗਣਨਾਯਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ? ਯਦਿਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਗਣਨਾ ਪਨ ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਪਧਾਨਭਾਵ◌ੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵ◌ਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾ ਠਪਨਾਯ, ਤਾਯ ਵ◌ਿਨਾ ਠਪਨਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਿ ਫੁਸਨਾਯ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵ◌ੇ ਗਣਨਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾ ਏਵ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਪਧਾਨਭਾਵ◌ੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਤਰਾਸਂ ਤਦਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਗਣਨਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਵਸੇਨ ਵ◌ਿਯ ਹਿ ਫੁਸਨਾਠਪਨਾਵਸੇਨ ਵ◌ਿਸੁਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ਤਾ ਕਸ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਵ◌ਿਸੁਂ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ "**ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ◌ਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ "**ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗਣੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਣਨਾਯ ਫੁਸਨਾ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਗਣਨਾਯ ਚ ਫੁਸਨਾਯ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ। **ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਣਨਾਵ◌ੀਥਿਂ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਸਤਿਯਾ ਨਿਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ, ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੇਯੇਵ ਤੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਚ

ਫੁਸਨਾਯ ਚ ਠਪਨਾਯ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗਣੇਨ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਣਨਂ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਯਾ ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਤਾਯ ਨ ਮਿਨੇਤਿ ਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਾਤਿ, ਸਾ ਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇਤਿ **ਉਪਮਾ** ਯਥਾ ''ਗੋਣੋ ਵਿਯ ਗਵਯੋ''ਤਿ।

੨੨੫. **ਪਙ੍ਗੁਲੋ**ਤਿ ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ। **ਦੋਲਾ** ਪੇਖੋਲੋ। **ਕੀਲ਼ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਾਨਂ। **ਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਰਿਯਾਯ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ। **ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ**ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਕੋਟਿਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟਿਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਕੋਟਿਯੋ। **ਮਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਲਾਫਲਕਸ੍ਸੇਵ ਮਜ੍ਝਂ। ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਥਮ੍ਭੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਥਮ੍ਭੋ,** ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ, ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ **ਮੂਲੇ** ਸਮੀਪੇ **ਠਤ੍ਵਾ**। ਕਥਂ ਠਤ੍ਵਾ? ਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ। ਸਤਿਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਵਯਵਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਸਤਿਯਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਤਿਵਸੇਨ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ। ''ਸਤਿਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਠਾਨੇ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇ।

੨੨੬. **ਤੇ**ਤਿ ਨਗਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਬਹਿਗਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹਾ ਚ ਹਤ੍ਥਗਤਾ।

੨੨੭. **ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਗਾਥਾਯਂ **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜਾਨਤੋ ਚ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਪਸ੍ਸਾਸੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ। **ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਯਂ ਚੋਦਨਾਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯਾ ਪਨ ਪਰਿਹਾਰਗਾਥਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਵ।

**ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਸਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। **ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਦਯੋਜਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਯਮਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ – ਇਮੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਨ ਚਿਮੇ ਨ ਚ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਥਂ ਨ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਵਿਦਿਤਾ? ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਅਵਿਦਿਤਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਥਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾਯ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕਂ ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਕਥਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਕਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮਾਧਾਨਾਵਹਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਯੋਗੀ ਕਥਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਂ ਕਥਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਕਕਚੂਪਮਾਯ ਸਾਧੇਤੁਂ **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭੂਮਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵਿਸਮਤਾਯ ਚਞ੍ਚਲੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਛੇਦਨਕਿਰਿਯਾ ਨ ਸੁਕਰਾ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਕਕਚਦਨ੍ਤਗਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ **"ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ"**ਤਿ। **ਕਕਚੇਨਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇਨ ਖਰਪਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਰਿਸੋ"**ਤਿ। **ਫੁਟ੍ਠਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਤੇਨ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। ਕਕਚਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਨਕਾਲੇ ਪੁਰਿਸਾਭਿਮੁਖਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਆਗਤਾ। ਪੇਲ੍ਲਨਕਾਲੇ ਤਤੋ ਵਿਗਤਾ ''ਗਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨ ਚ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਛਿਨ੍ਨਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਅਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ, ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ। **ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛੇਦਨਵੀਰਿਯਂ । **ਪਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਛੇਦਨਕਿਰਿਯਂ। **ਵਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਭਾਵਾਪਾਦਨਂ, ਤੇਨ ਚ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਂ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸਂ।

**ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੋ**ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸਤਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ,** ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ, ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਕਚੇਨ ਰੁਕ੍ਖਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਆਗਤਗਤੇ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਅਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਪਨੇਨ ਆਗਤਗਤੇ

ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੁਤ੍ਤਪਦਞ੍ਚ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ। **ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਦੀਘਨਾਸਿਕੋ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਇਤਰੋ ਮੁਖੰ ਦਸਨੰ ਨਿਮੀਯਤਿ ਛਾਦੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠੇ।

**ਇਦੰ ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯੰ ਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮੰ ਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਯੋਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਇਦੰ ਵੀਰਿਯੰ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਭੂਤਾਨਿ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪਸਮੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵੂਪਸਮਾਪਦੇਸੇਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਮਧਿਗਮਮਾਹ। **ਅਯੰ ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੋ ਪਯੋਗੋ। **ਸੰਯੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਸਪਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਸਯਾ ਬਜਨ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਸਤ੍ਤਪਿ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵਿਗਤਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੰਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਨਾਮ ਅਨੁਸਯਨਿਰੋਧੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਪਹੀਨੇਸੁ ਚ ਸੰਯੋਜਨੇਸੁ ਅਨੁਸਯਾਨੰ ਲੇਸੋਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਸੰਯੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਬਜਨ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਇਮੰ ਸਮਾਧਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਅਯੰ ਸੰਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਾਦਿਕੋ ਇਮਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੇਨ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। **ਪਰਿਚਿਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣਾ। ਅਯੰ ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਾ , ਤਥੇਵ ਯੇਨ ਦੀਘਰਸ੍ਸਪਜਾਨਨਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੰ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਾਵਿਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨੰ ਵਤ੍ਥੂਨੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਾ। ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਨ੍ਧਾਦਿਲੋਕੰ ਪਞ੍ਞੋਭਾਸੇਨ ਪਭਾਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਕਿੰ ਅਬ੍ਭਾ ਮੁਤ੍ਤੋਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਅਬ੍ਭੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਤਾਰਕਰਾਜਾ ਵਿਯਾਤਿ।

**ਇਧਾ**ਤਿ ਕਕਚੂਪਮਾਯੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਗਿਨੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਮਾਭੂਤਸ੍ਸ ਕਕਚਸ੍ਸ। ਆਗਤਗਤਵਸੇਨ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਏਵੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ **ਆਗਤਗਤਵਸੇਨ ਅਮਨਸਿਕਾਰਮਤ੍ਤਮੇ**ਵ **ਪਯੋਜਨੰ**।

**੨੨੮. ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਅਵਸੇਸਝਾਨਙ੍ਗਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਅਵਸੇਸਝਾਨਙ੍ਗਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਚਾਰਾਦੀਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾਭਾਵਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾ ਬਜਪ੍ਪਨਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੭) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਝਾਨੰ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵੋਹਾਰੋ, ਝਾਨਙ੍ਗੇਸੁ ਚ ਸਮਾਧਿ ਪਧਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਅਵਸੇਸਝਾਨਙ੍ਗਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਠਪਨਾ ਚ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। **ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਨ ਗਣਨਾਵਸੇਨੇਵ ਮਨਸਿਕਾਰਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ “**ਅਨੁਕ੍ਕਮਤੋ…ਪੇ॰… ਲਙ੍ਘਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੋ ਗਨ੍ਥੋ ਪਰਿਹੀਨੋ।

**ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਸ੍ਸ** ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਓਨਮਤਿ** ਪਟ੍ਟਿਕਾਦੀਨੰ ਪਲਮ੍ਬਨੇਨ। **ਵਿਕੂਜਤੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਤਿ। ਗਤ੍ਤਾਨਿਸਦਕਪ੍ਪਰਾਦੀਨੰ ਸਨ੍ਧਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ **ਵਲਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਲਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯੋ ਗਰੁਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਾਯਦਰਥਵੂਪਸਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੋਧੋ ਬਜਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨੰ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਰੋਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਵਯਵਸੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਦਰਥੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਾਨੰ ਲਹੁਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਯੋ ਸੇਸਤਿਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਲਹੁਆਦਿਭਾਵੋ, ਸੋ ਇਧ ਕਾਯਸ੍ਸ ਲਹੁਭਾਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਹੁਆਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲਹੁਕੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿ।

**ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮ੍ਪਿ ਵਿਚੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵਿਚਯਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਨੀਤਂ।

**੨੨੯. ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਭੂਤਾਨੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਕਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਤੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਫੁਸਨਦੇਸਤੋ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਫੁਸਨਵਸੇਨ ਉਪਧਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ।

“**ਕਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਠਾਨਵਸੇਨ, “**ਕਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਵੀਮਂਸਿਯਮਾਨਮਤ੍ਥਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਅਨ੍ਤੋਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਦਕੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋਕਾਸਤਾਯ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਨ੍ਤੋਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯਂ। ਯਥਾ ਮਤਾਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚਿਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਅਸਞ੍ਞੀਭੂਤਾਨਂ ਮੁਚ੍ਛਾਪਰੇਤਾਨਂ, ਅਸਞ੍ਞੀਸੁ ਵਾ ਜਾਤਾਨਂ, ਤਥਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨੇਵ ਨੇਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ, ਤਥਾ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਸਮਙ੍ਗੀਨਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਰੂਪਭਵੇ ਰੂਪਾਨਂ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਸੁਖੁਮਭਾਵਤੋ ਰੂਪਭਵਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ** ਪਰਿਯੇਸਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਪਕਤਿਫੁਟ੍ਠਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਫੁਸਨਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਥਿਰਤਰਸਞ੍ਜਾਨਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ। ਥਿਰਸਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿ ਸਤਿ। **ਇਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਂ ਏਵ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਕਣ੍ਟੁਕਟ੍ਠਾਪਨਨਯੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਵਿਧਿਮੇਵ। **ਅਤ੍ਥਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਂ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਹਿ ਫਲਂ, ਸੋ ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਵਸੋਤਿ। **ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ। **ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਰਹਿਤਸ੍ਸ, ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮੇ ਤੇ’’ਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਜਾਨਿਤੁਞ੍ਚ ਸਮਤ੍ਥਾਹਿ ਸਤਿਪਞ੍ਞਾਹਿ ਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੨੩੦. ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਂ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। **ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਰਿਯਂ। ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਗਰੁਕਤਾ ਭਾਵਨਾਯ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ “**ਗਰੁਕਭਾਵਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ‘‘ਬਲਵਤੀ ਸੁਵਿਸਦਾ ਸੂਰਾ ਚ ਸਤਿਪਞ੍ਞਾ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨੇਨਾਪਿ ਸੁਖੁਮੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨੁਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਾਹਿ ਚ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਗੋਚਰਮੁਖੇ**ਤਿ ਗੋਚਰਾਭਿਮੁਖੇ। **ਅਨੁਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਾਨੁਪਦਂ। **ਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੋਚਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। **ਸਤਿਰਸ੍ਮਿਯਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਮਾਹ “**ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਨ ਹਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯੇ ਬਨ੍ਧਨਯੋਜਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ।

**੨੩੧. ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਇਧ ਏਕਜ੍ਝਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੂਲਪਿਚੁਆਦਿਉਪਮਤ੍ਤਯਂ ਉਗ੍ਗਹੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਸੇਸਂ ਉਭਯਤ੍ਥ। **ਏਕਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਏਕੇ ਆਚਰਿਯਾ।

**ਤਾਰਕਰੂਪਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਤਾਰਕਾਯ ਪਭਾਰੂਪਂ ਵਿਯ। ਮਣਿਗੁਲ਼ਿਕਾਦਿਉਪਮਾ ਪਟਿਭਾਗੇ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਏਕਂਯੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੇਕਾਕਾਰਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਆਹ “**ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ। ਪਗੁਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਂ, ਮਹਾਵਿਸਯਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਮਹਤੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਨਦੀ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਭਾਗਮਨੋਹਰਾ ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਵਨਘਟਾ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਏਕਾ ਵਨਰਾਜਿ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਵਨਪ੍ਪਗੁਮ੍ਬੇ ਯਥ ਫੁਸ੍ਸਿਤਗ੍ਗੇ’’ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੩੬)। ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਨਾਨਾਪੇਯ੍ਯਾਲਂ ਵਿਵਿਧਨਯਨਿਪੁਣਂ ਬਹੁਵਿਧਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਮੁਪਜੀਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸੀਤਚ੍ਛਾਯੋ...ਪੇ॰... ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। **ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਨਾਨਾਵਿਧਭਾਵਤੋ।

**ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸੋ, ਪਸ੍ਸਾਸੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ। **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਨ ਚ ਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਮ੍ਪਿ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਸ੍ਸ ਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਤ੍ਥੰ ਕਕਚੂਪਮਾਯੰ ਆਗਤਾ “**ਨਿਮਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾ ਪਚ੍ਚਾਨੀਤਾ।

**੨੩੨. ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਏਵੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਏਵੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਵੋਸਾਨੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ, ਤਯਿਦੰ ਲਦ੍ਧੰ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਦਾਨਿ ਯਦਾ ਵਾ ਤਦਾ ਵਾ ਵਿਸੇਸੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਙ੍ਕੋਚੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਵਿਸੀਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਮਞ੍ਞੇ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਿਸਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

‘‘ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਜਰਾਮਰਣਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਥੰ ਸਙ੍ਕੋਚਾਪਤ੍ਤਿ, ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਮੇਵ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ “**ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਿਦੰ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ** ਆਹੁ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਪਨੇਨ। **ਇਤੋ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ਇਤੋ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਾਯ ਚ ਫੁਸਨਾਯ ਚ ਠਪਨਾਯ ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੨੪), ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨੰ, ਫੁਸਨਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ **ਠਪਨਾਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਠਪਨਾਵਸੇਨੇਵ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਪੋਰਾਣੇਹਿ** ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋਤਿ “**ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**”ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਠਪਯੰ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ, ਠਪਨਾਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਾਨਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੧੯; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੬੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੬੩) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਾਨਾਕਾਰੰ। ਆਕਾਰਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਹੇਤੰ ਏਕਵਚਨੰ। **ਵਿਭਾਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਨ੍ਤੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਤੇ ਆਕਾਰਾ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਯੋ ਨਾਨਾਕਾਰੋ, ਤੰ ਵਿਭਾਵਯੰ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਸਮ੍ਭੂਤੇ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਸਕੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਏਵ ਠਪਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਅਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਵਿਦਿਤੰ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਧੀਰੋ** ਯੋਗੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਾਨਾਕਾਰੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਨਾਨਾਕਾਰਤੋ ਤੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਦਿਤੇ ਪਾਕਟੇ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਨਾਨਾਕਾਰੰ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਲਦ੍ਧੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਕੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬਨ੍ਧਤਿ ਅਪ੍ਪੇਤੀਤਿ।

**ਵਣ੍ਣਤੋ**ਤਿ ਪਿਚੁਪਿਣ੍ਡਤਾਰਕਰੂਪਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਵਣ੍ਣਤੋ। **ਲਕ੍ਖਣਤੋ**ਤਿ ਖਰਭਾਵਾਦਿਸਭਾਵਤੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤੋ ਵਾ। ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਣੰ ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੁਲ਼੍ਹਿੰ ਗਮਯਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

**੨੩੩. ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸੰ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੰ। **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾਵਿਵਟ੍ਟਨਾਵਸੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾਵਸੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਨਾਮਰੂਪੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਕਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸਮੁਦਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ। **ਕਮ੍ਮਾਰਗਗ੍ਗਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਰਾਨੰ ਉਕ੍ਕਾਯੰ ਅਗ੍ਗਿਧਮਨਭਸ੍ਤ੍ਰਾ। **ਧਮਮਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਧਮਯਨ੍ਤਿਯਾ, ਵਾਤੰ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪੰ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਾਰਗਗ੍ਗਰੀ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਵਾਯਾਮੋ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਰਜਕਾਯੰ ਪਨ ਵਿਨਾ ਤੇਸੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ “**ਕਾਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ। **ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਰਿਯੇਸਤੀ**ਤਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦) ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਵੀਮਂਸਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕਙ੍ਖਂ ਵਿਤਰਤੀ**ਤਿ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਪਜਹਤਿ। ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪੭; ੩੬੧; ੩.੮੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੮੧) ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ **ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਂ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ। ਓਭਾਸਾਦਯੋ**ਤਿ ਓਭਾਸੋ ਞਾਣਂ ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸੁਖਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਪਗ੍ਗਹੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਕਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮੇ ਓਭਾਸਾਦਯੋ ਦਸ। **ਉਦਯਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਗਹਿਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਦਯਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਭਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਞਾਣਂ **ਪਤ੍ਵਾ** ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੋ**। ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮਞਾਣਾਨਂ ਚਿਣ੍ਣਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ **ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ**। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਅਰਿਯੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਹੀਨਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਭੇਦੇਨ **ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਭੇਦਸ੍ਸ** । ਅਰਹਤੋ ਹਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਾਭਾਵੇਨ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ।

**੨੩੪**. **ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਨਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤਝਾਨਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਚਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ।

**ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੇਦਨਾਸੀਲੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੇਦੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਵਾ ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵੇਦਯਮਾਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਸਂਵੇਦਨ-ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਪੀਤਿਯਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਿਦਿਤਭਾਵੋ ਬੋਧਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਯੋਹਿ ਪਨ ਪਕਾਰੇਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਂਵੇਦਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਪਟਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ''ਪਟਿ ਪਟਿ ਸਂਵੇਦੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਥਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨਂ। **ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਠਮਦੁਤਿਯਝਾਨਾਨਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇਨ। ''ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ''ਤਿ ਹਿ ਪਦਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਏਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ। **ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨੇਨ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵੇਨ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ **ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ**। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਥਾ ਨਾਮ ਸਪ੍ਪਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਨ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੇ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤੇ ਸੋਪਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤੋ ਗਹਿਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਤਾਗਦਬਲੇਨ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਪੀਤਿਯਾ ਆਸਯਭੂਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤੇ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾਤਿ।

ਕਥਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਵਿਸਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਣੇ। **ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ, ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਯਂ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਦਿਤੇ ਸੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਦਿਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਸਤੋਕਾਰਿਤਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਆਗਤਾ, ਇਧ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾਵਸੇਨ, ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਅਪਿਚ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – **ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ

ਪਜਾਨਤੋ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਞਾਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ''ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਤੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਞਾਣੇਪਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ **ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ** ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਾ ਪੀਤਿ **ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ ਵਿਭਾਗਸੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਆਵਜ੍ਜਤੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਵਜ੍ਜਤੋ**ਤਿ ਞਾਣਂ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਾ ਪੀਤੀ**ਤਿ ਸਾ ਞਾਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਪੀਤਿ। **ਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਜਾਨਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਾਣਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਤੋ**ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਵੇਲਂ ਞਾਣਸਮਙ੍ਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਞਾਣਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਸੀਭਾਵਾਨਂ ਵਸੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਜਾਨਨਮੁਖੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪੀਤਿਯਾ ਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਞਾਣਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਞਾਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਭਿਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਤੋ। **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਰਿਜਾਨਤੋ। **ਪਹਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਜਹਤੋ। **ਭਾਵਯਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ** ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ , **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ** ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੀਤਿਯਾ ਏਵ ਵਸੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਾਦੀਨਿ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਾਦਿਸਮੁਦਾਯਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪੀਤਿਯਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ''ਆਵਜ੍ਜਤੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਦੇਹਿ। ''ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਂ ਅਭਿਜਾਨਤੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ। ''ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਉਭਯਥਾਪੀਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਮਥਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਂ ਪੀਤਿਸੀਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਗਹਿਤਾ, ਨ ਸਰੂਪਤੋ ਏਵਾਤਿ? ਭੂਮਿਵਿਭਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਦਨਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਧਾ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਅਪਿਚ ਵੇਦਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਪੀਤਿਯਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸੁਖਂ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸੀਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਅਵਸੇਸਪਦਾਨੀ**ਤਿ ''ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ''ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦਿਪਦੇ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਹਿ ''ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੀਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਖਾਦਿਪਦਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਸੁਖਸਹਗਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਞਾਣਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਞਾਣਾਨਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਿਣ੍ਣਂ ਞਾਣਾਨਂ ਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵੇਦਨਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਸਙ੍ਖਾਰਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੁਖਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮਥੇ ਕਾਯਿਕਸੁਖਾਭਾਵਤੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੋ। ''ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੨੦) ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਗਤੋ, ਇਧ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ ਅਤਿਦੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਦਵ੍ਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪੀਤਿਪਦੇ**ਤਿ ''ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਿਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਪੀਤਿਸੀਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਅਪਦੇਸੇਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪੀਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਉਦਾ॰ ੧) ਵਚਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ**। ਤਤੋ ਏਵ ਕਾਮਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ,** ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਨਾਦਯੋ, ਇਧ ਪਨ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਂ ਸਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ"**ਤਿ।

**੨੩੫**. ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਹੋਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ। ਕਥਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ? ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਮੋਦਯਮਾਨੋ, ਤਂ ਵਾ ਪੀਤਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਤਾਯ ਏਵ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਮੋਦਯਮਾਨੋ। **ਪਮੋਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ ਪੀਤਿਪਰਿਯਾਯਭਾਵਤੋ।

**ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਮੋਦੇਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭੂਤਾਯ ਓਦਗ੍ਗਜਲਕ੍ਖਣਾਯ ਝਾਨਪੀਤਿਯਾ ਤਮੇਵ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਚੇਵ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਚ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਆਮੋਦੇਤਿ ਪਮੋਦੇਤਿ ਚ। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਂ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪੀਤਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਚਿਤ੍ਤਂ** ਤਾਯ ਏਵ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ''ਆਮੋਦੇਤਿ ਪਮੋਦੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

**ਸਮਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਲੀਨਪਕ੍ਖਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਞ੍ਚ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਅਨੋਨਤਂ ਅਨੁਨ੍ਨਤਂ ਯਥਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਸਮਂ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਮਨੇਨ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਠਪੇਨ੍ਤੋ। **ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਕਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਟਿ ਪਟਿ ਵਿਜ੍ਝਨੇਨ ਖਣੇ ਖਣੇ ਅਵਬੋਧੇਨ। **ਖਣਿਕਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਖਣਮਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਸਮਾਧਿ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਏਕਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਪ੍ਪਿਤੋ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਠਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ।

**ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਿਵੇਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਸੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ। ਭਙ੍ਗੋ ਹਿ ਨਾਮ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਪਰਮਾ ਕੋਟਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਕੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਚਿਤ੍ਤਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਨਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਤਦੇਵ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਞ੍ਚ ਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਤਂ ਰਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਲੋਕਿਯੇਨੇਵ ਤਾਵ ਞਾਣੇਨ ਰਾਗਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੋ ਏਵਂ ਵਿਰਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ, ਤਥਾ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣੇਨ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਨਿਰੋਧਮੇਵਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ, ਸਙ੍ਖਤਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ**

**ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਮੋਚੇਨ੍ਤੋ** ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨਤੋ **ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਸਤਿ ਚਾ**''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ''ਨਿਚ੍ਚਾ ਸਸ੍ਸਤਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞਾਯ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਨ੍ਦਿਤੋ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਤੋ। **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਰਾਗਤੋ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਯਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਹਿ ਅਯਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮੁਦਯਤੋ ਮੋਚੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਆਦਾਨਤੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਤੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

**੨੩੬**. ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਸੀਲੋ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਕਥਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਕਾ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਾਮ ਧੁਵਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਯਥਾ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਂ,** ਉਦਯਬ੍ਬਯਵਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **"ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਭਾਵਾ"**ਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਸਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭਵੋ ਅਤ੍ਤਲਾਭੋ **ਉਪ੍ਪਾਦੋ**। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤੇਸਂ ਖਣਨਿਰੋਧੋ ਵਿਨਾਸੋ **ਵਯੋ**। ਜਰਾਯ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ **ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ**। ਯਥਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾਯ ਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾਯਂ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਠਿਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਭਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖਾਵਤ੍ਥਾਯਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਜਰਾਵੋਹਾਰੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਰਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਯਾ ਖਣਿਕਜਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਂਸੇਨ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾਸੁ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭੇਦੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਅਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ । ਤਯਿਮਂ ਖਣਿਕਜਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮ।

ਯਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਭਾਵਾ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ''ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵੋਹਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵੋ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਹੁਤ੍ਵਾਗਹਣਂ। ਤੇਨ ਪਾਕਭਾਵਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਂ ਵਿਨਾਸਭਾਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਕਾਰੇਨੇਵ। **ਖਣਭਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੇਨ। **ਤਸ੍ਸਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯਾ**ਤਿ ਖਣਿਕਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ। **ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ।

**ਖਯੋ** ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਨਾਸੋ, ਵਿਰਜ੍ਜਨਂ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਿਲੁਜ੍ਜਨਂ **ਵਿਰਾਗੋ,** ਖਯੋ ਏਵ ਵਿਰਾਗੋ **ਖਯਵਿਰਾਗੋ,** ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਗਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਖਯਵਿਰਾਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਭਙ੍ਗੋ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਖਯਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਖਯਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਖਯਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **"ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ-ਪਦੇ

ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ''ਦ੍ਵੇ ਨਿਰੋਧਾ ਖਯਨਿਰੋਧੋ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧੋ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਰੋਧਪਦਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਖਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਨਾਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ**। ਤਥਾ ਸਬ੍ਬੂਪਧੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਭੂਤੇ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਵਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਂ **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ**।

**ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਤਾਵ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੀ ਚ ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਯੇ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਣਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾ, ਤਮ੍ਮੂਲਕਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤਦੁਭਯਮੂਲਕਾ ਚ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਾਗਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਦਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹਿ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀ**"ਤਿ।

**ਸਙ੍ਖਤਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਤੇ ਤੇਭੂਮਕੇ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਦੋਸਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੇਨ **ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ। ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਸਦ੍ਧਿਂ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇਸੁ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤਮ੍ਮੂਲਕਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਭਾਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਞ੍ਚ। ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਤੋ "**ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

**ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸਨ੍ਤਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨਾਪੀਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ। ''ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵਿਤਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।

**੨੩੭. ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਸਮਤ੍ਥਤਾਯਪਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿ। ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ **ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਨਂ**।

**ਵਿਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਫਲਂ। **ਮੂਲਭਾਵੋ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭਾਵੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ** ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ** ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਵਿਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ** ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਤਾਸਂ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। **ਚਰਿਮਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਕਾਨਂ।

**੨੩੮. ਨਿਰੋਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ। **ਭਵਚਰਿਮਕਾ**ਤਿ ਭਵਵਸੇਨ ਚਰਿਮਕਾ ਨਿਹੀਨਭਵਪਵਤ੍ਤਿਨੋ। ਤਥਾ **ਝਾਨਚਰਿਮਕਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਚੁਤਿਚਰਿਮਕਾ**ਤਿ ਚੁਤਿਯਾ ਚਰਿਮਕਾ ਚੁਤਿਕ੍ਖਣਪਵਤ੍ਤਿਨੋ ਸਬ੍ਬਪਰਿਯੋਸਾਨਕਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਨਿਹੀਨੇ ਕਾਮਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ। **ਪੁਰਤੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ। ਯਸ੍ਮਾ **ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ) ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸੋਲ਼ਸਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਾਯੁਕਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਸੋਲ਼ਸਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਧਿਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਓਰਂ ਸੋਲ਼ਸਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਸਤ੍ਤਰਸਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਾਯੁਕਤਾਵ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

ਇਮੇ ਕਿਰ ਇਮਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਆਨਾਪਾਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਯੁਅਨ੍ਤਰਂ** ਨਾਮ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਂ ਜੀਵਨਕ੍ਖਣਾਵਧਿ। **ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਏਵਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ, ਰੁਚਿਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਚਨ੍ਦਾਲੋਕਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਪਦੋਸਵੇਲਾਯਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਸਿਞ੍ਚਮਾਨਖੀਰਧਾਰਂ ਵਿਯ ਗਗਨਤਲਂ, ਰਜਤਪਤ੍ਤਸਦਿਸਵਾਲਿਕਾਸਨ੍ਥਤਞ੍ਚ ਭੂਮਿਭਾਗਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਰਮਣੀਯੋ ਵਤਾਯਂ ਕਾਲੋ, ਦੇਸੋ ਚ ਮਮ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਦਿਸੋ, ਕੀਵ ਚਿਰਂ ਨੁ ਖੋ ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਭਾਰੋ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਲੇਖਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਙ੍ਕਮੇ ਤਿਰਿਯਂ ਲੇਖਂ ਕਤ੍ਵਾ।

**ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

## ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੩੯. ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਰਾਗਾਦਿਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮੋਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ।

''ਪਞ੍ਚਵਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਭਾਵੋਪਿ ਞਾਣੇਨ ਧਾਰੀਯਤਿ ਅਵਧਾਰੀਯਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ **"ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਸਭਾਵਾ"**ਤਿ ਆਹ । ਭਵਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ ਭਾਵੋ, ਸਹ ਭਾਵੇਨਾਤਿ **ਸਭਾਵਾ,** ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਰੂਪਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਧਾਰਣਤੋ ਧਮ੍ਮਾਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਭਾਵਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਸਙ੍ਖਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੋਧਾਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਙ੍ਗਮੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ। **ਸਮਾਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਪਚ੍ਚਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ। **ਕਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾ। **ਅਕਤਾ**ਤਿ ਕੇਹਿਚਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨ ਕਤਾ। **ਅਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ, **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। ਸੋ ਅਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ **ਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਮਾਨਮਦਾਦਯੋ ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਤਮਾਗਮ੍ਮ...ਪੇ॰... ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੨੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੮) ਮਞ੍ਞਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ ਏਵ **ਮਾਨਮਦੋ**। ਪੁਰਿਸਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮਦੋ **ਪੁਰਿਸਮਦੋ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਜਾਤਿਮਦਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਨਿਮ੍ਮਦਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਮਦਭਾਵਾ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਮਦਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਦਾ ਨਿਮ੍ਮਦੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮਦਭਾਵਂ ਵਿਨਾਸਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨੋ**। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਨਂ ਪਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾ, ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ। ਕਾਮਗੁਣਾ ਏਵ ਆਲਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਕਾਮਗੁਣਾਲਯਾ। ਤੇਭੂਮਕਂ ਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ। **ਏਸ** ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ। **ਅਪਰਾਪਰਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਯੋਨਿਆਦਿਤੋ ਯੋਨਿਆਦਿਭਾਵਾਯ। **ਆਬਨ੍ਧਨਂ** ਗਣ੍ਠਿਕਰਣਂ। **ਸਂਸਿਬ੍ਬਨਂ** ਤੁਨ੍ਨਕਾਰਣਂ। ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਸਂਯੋਗੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ।

ਯੇ ਗੁਣੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਾਦਿਨਾਮਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹਾਨਿ, ਤੇ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਤਾਦਿਕੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਨਿਬ੍ਬਾਨਗੁਣੇ ਏਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਤਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵਸੇਨਾ"**ਤਿ, ਨ ਪਨ ਮਦਾ ਨਿਮ੍ਮਦੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇ। ਤੇ ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਗੁਣਾ । ਭਗਵਤਾ ਉਪਸਮਗੁਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਤ੍ਥ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? **ਅਸਙ੍ਖਤਸਂਯੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬੬ ਆਦਯੋ)। ਤਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਤਥਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਸਨ੍ਤਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਪਰੀਤਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਏਕਂ ਹਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਨ ਦੁਤਿਯਮਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੦)। **ਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪਰਤੀਰਭੂਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੬੯), ''ਅਪ੍ਪਕਾ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ, ਯੇ ਜਨਾ

ਪਾਰਗਾਮਿਨੋ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੮੫) ਚ। **ਸੁਦੁਦ੍ਦਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ, ਅਤਿਸੁਖੁਮਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤਾਯ ਚ ਅਨੁਪਚਿਤਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਦਟ੍ਠੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੁਦ੍ਦਸਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਜਰਾ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਧਿਗਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜਰਾਭਾਵੋਤਿ **ਅਜਰਂ**। ਤਤੋ ਏਵ ਜਰਾਦੀਹਿ ਅਪਲੋਕਿਯਤਾਯ ਥਿਰਟ੍ਠੇਨ **ਧੁਵਂ**। ਤਣ੍ਹਾਦਿਪਪਞ੍ਚਾਭਾਵਤੋ **ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਂ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਮਤਨ੍ਤਿ **ਅਮਤਂ**। ਅਸਿਵਭਾਵਕਰਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨ **ਸਿਵਂ**। ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਤ੍ਤਾ **ਖੇਮਂ**। ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤਾਯ, ਅਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤਾਯ ਚ **ਅਬ੍ਭੁਤਂ**। ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਈਤੀਨਂ ਅਨਤ੍ਥਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਨੀਤਿਕਂ**। ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾਯ **ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਂ**। ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਮਲਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੁਦ੍ਧੀਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ**। ਚਤੂਹਿਪਿ ਓਘੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣੀਯਤਾਯ **ਦੀਪਂ**। ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਰਿਪਾਲਨਟ੍ਠੇਨ **ਤਾਣਂ**।

‘‘ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਾਲ਼ਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਅਨਾਸਵਨਿਪੁਣਅਜਜ੍ਜਰਅਪਲੋਕਿਤਅਨਿਦਸ੍ਸਨਪਣੀਤਅਚ੍ਛਰਿਯਅਨੀਤਿਕਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਿਲੇਣਪਰਾਯਣਗਮ੍ਭੀਰਾਦਿਵਚਨੇਹਿ ਚ ਬੋਧਿਤਾ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਗੁਣਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਯਨ੍ਤੋ ਵਾਤਿ **ਅਨਨ੍ਤੋ,** ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ। ਆਸਵਾਨਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ **ਅਨਾਸਵੋ**। ਨਿਪੁਣਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯ **ਨਿਪੁਣੋ**। ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਯ ਜਰਾਯ ਅਜਜ੍ਜਰਿਤਤਾਯ **ਅਜਜ੍ਜਰੋ**। ਬ੍ਯਾਧਿਆਦੀਹਿ ਅਪਲੋਕਿਯਤਾਯ **ਅਪਲੋਕਿਤਂ**। ਅਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨੋ**। ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਟ੍ਠੇਨ **ਪਣੀਤੋ**। ਅਪਚੁਰਤਾਯ **ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ**। ਈਤੀਹਿ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਅਨੀਤਿਕਭਾਵਹੇਤੁਤੋ ਚ **ਅਨੀਤਿਕਧਮ੍ਮੋ**। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਮੁਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਮੁਤ੍ਤਿ**। ਸਂਸਾਰਂ ਭਯਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਹਿ ਨਿਲੀਯਨੀਯਤੋ **ਲੇਣਂ**। ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਰਾ ਗਤੀਤਿ **ਪਰਾਯਣੋ**। ਪਕਤਿਞਾਣੇਨ ਅਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠਤਾਯ ਅਗਾਧਟ੍ਠੇਨ **ਗਮ੍ਭੀਰੋ**। ਕਤਪੁਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ**। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨ ਤਕ੍ਕਞਾਣੇਨ ਅਵਚਰਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੋ** । ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤੋ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯੋ**ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ** ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗੁਣਾਨਂ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ। ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਚਾਯਂ **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਜ੍ਝਤਿ ਏਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸੁਖਸਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸੇਵਾ**”ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਸਮਗਰੁਕੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨੇਨ। **ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਉਪਸਮਗੁਣਾ। **ਸੁਖਂ ਸੁਪਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਮੇਤ੍ਤਾਕਥਾਯਂ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ** ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਅਟ੍ਠਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੯. ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

## ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੦. **ਮੇਤ੍ਤਂ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਂ। **ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਸਮਂ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾਭੁਜਨੇਨ ਸੁਖਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ।

**ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਵ੍ਵਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮੇਨ ਅਵ੍ਵਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਦੋਸੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਦੋਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** ''ਮੇਤ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੬੨) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। **ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਇਧ ਅਧਿਵਾਸਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾਯ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਖਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਖਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਤੇਨ ਖਨ੍ਤਿਯਂ ਆਨਿਸਂਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਸਤ੍ਥਿਕਾਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਭਿਭੂਤੋ** ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ। **ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ** ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਕਾਸਾਲਾਭੇਨ। **ਆਦੀਨਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਪਾਣਘਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥਮੂਲਭਾਵਤੋ।

**ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਂ ਤਪੋ**ਤਿ ਪਰਾਪਕਾਰਸਹਨਾਦਿਕਾ ਤਿਤਿਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਾ ਖਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਤਪੋ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਰਣਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣਲਕ੍ਖਣਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੂਲਭਾਵਤੋ। **ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ ਬਲਾਨੀਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਂ ਮਙ੍ਗਲਭੂਤਾ ਖਨ੍ਤਿ ਏਵ ਬਲਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਖਨ੍ਤਿਬਲਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿ। ਦੋਸਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਅਨੀਕਭੂਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਚ ਖਨ੍ਤਿਬਲੇਨ ਬਲਾਨੀਕਂ। **ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਥਪਟਿਬਾਹਨੇ, ਅਤ੍ਥਾਵਹੇ ਚ ਖਨ੍ਤਿਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਵਿਵੇਚਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤ੍ਥਾਯ। **ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਂਯੋਜਨਤ੍ਥਾਯ** ਅਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਭਾਵਨਂ ਦੂਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਦੋਸਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਯੇਵ ਦੋਸਾ **ਪੁਗ੍ਗਲਦੋਸਾ**। ਯੇਸੁ ਭਾਵਨਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਵਿਪਜ੍ਜਤੇਵ, ਤੇ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰੁਪਸਂਹਰਣਨਯੇਨ ਵਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ।

ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬੋ ਪਿਯੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ **ਅਪ੍ਪਿਯੋ**। ਸੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਕਾਰਕੋ, ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ਸੋ ਵੇਰਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਕਾਰਕੋ, ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ''ਅਤ੍ਥਂ ਮੇ ਨਾਚਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੩੭), ''ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ, ਸੋ **ਅਪ੍ਪਿਯੋ,** ਅਨਨੁਕੂਲਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਅਨਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਦਿਨਾ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵਿਸਦਿਸੋ। **ਓਧਿਸੋ**ਤਿ ਭਾਗਸੋ। ''ਤਿਸ੍ਸ ਦਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਓਧਿਸਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਅਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਹਿ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤੀ**ਤਿ ਦੋਸੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਤਮਾਹ। ਅਪ੍ਪਿਯਤਾ ਹਿ ਪਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨੇਨ ਵਿਨਾ ਭਾਵਨਾ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। **ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤੀ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਤਮਾਹ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਸ੍ਸ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ** ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਤਾਹਿ ਮਜ੍ਝਸਭਾਵਂ ਨੇਵ ਪਿਯਂ ਨਾਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਰੁਟ੍ਠਾਨੇ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤਿ** ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਭਾਵਾ। ਨ ਹਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੇ ਭਾਵਨੀਯਤਾ, ਮਨਾਪਤਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਿਯਗਰੁਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਪਠਮਂ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। **ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰਭਾਵਾਨੁਪਨਯਨਤੋ।

**ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਵਿਸਭਾਗਲਿਙ੍ਗਮੇਵ। ਲਿਙ੍ਗਸਭਾਗੇਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ "**ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ**"ਤਿ ਆਹ। **ਭਿਤ੍ਤਿਯੁਦ੍ਧਮਕਾਸੀ**ਤਿ ਸੀਲੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰੇ ਗਬ੍ਭੇ ਸਯਨਪੀਠੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਖੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੇਨ ਅਨ੍ਧੀਕਤੋ ਭਰਿਯਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਦ੍ਵਾਰੰ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿੰ ਪਹਰਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾਮੁਖੇਨ ਰਾਗੋ ਵਞ੍ਚੇਤੀ''ਤਿ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੧), ''ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਰਾਗੋ ਸਹਤੇ ਨਰ''ਨ੍ਤਿ ਚ।

ਆਦਾਨਨਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭੂਤੇ ਧਰਮਾਨਤਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ ਇਧ ਸਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੰ, ਨ ਤਿਯਦ੍ਧਗਤੇਤਿ ਆਹ "**ਕਾਲਕਤੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕਾਲਕਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਨ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਮੇਤ੍ਤਾਬਜਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਯੋਗਜਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਮਤਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰਾਰਹੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੇ ਪਯੋਗਤੋ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰੋ ਲਬ੍ਭੇਯਜ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਮਾਨਸੋ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰੋ ਯੁਜ੍ਜੇਯਜ। ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਮੋਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਕਾਲਕਤੇ ਅਨਿਜ੍ਝਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਗੁਣਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਕਾਲਕਤਭਾਵੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤੰ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਰਿਤੁਕਾਮੋ "**ਆਚਰਿਯੰ ਆਰਬ੍ਭ ਮੇਤ੍ਤੰ ਆਰਭਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਗੁਣਾਵ ਮੇ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। **ਗਵੇਸਾਹੀ**ਤਿ ''ਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੰ ਆਰਭਸਿ, ਸੋ ਜੀਵਤਿ ਨ ਜੀਵਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੨੪੧**. ਅਤ੍ਤਨਿ ਭਾਵਨਾ ਨਾਮ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵਤ੍ਥਾਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧਸੁਖਾਨੁਬਨ੍ਧਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਅਬਜਾਸੇਕਸੁਖਾਦਿ ਯੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤਾਯ ਆਹ "**ਅਹੰ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਮੀ**"ਤਿ। ਸਰੀਰਸੁਖੰ ਨਾਮ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕੰ, ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾਸੰ ਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤਦਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖੋਤਿ** ਵਾ"ਤਿ। ਹੋਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਥਾ **ਅਵੇਰੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੇ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾ ਵੇਰੀਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵੇਰਸਞ੍ਞਿਤਾਨੰ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਭਾਵਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਬਜਾਪਾਦਵਿਰਹਤੋ ਈਘਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਈਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਅਨਵਜ੍ਜਕਾਯਿਕਸੁਖਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਵੇਰੋ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੋ ਅਨੀਘੋ ਸੁਖੀ**"ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਾਮੀ**ਤਿ ਏਵੰਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਮ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਪਵਤ੍ਤੇਮਿ, ਯਾਪੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਯੰ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਤਿ, ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਨਿਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯੰ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਭਙ੍ਗਦੇਸਨਾਯ ਸਮਾਨਗਤਿਕੰ ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ ਆਹਰਨ੍ਤੋ "**ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

**ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਵਚਨੰ। **ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਹਭਾਵਨਾਵਸੇਨ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਹੰ ਸੁਖਿਤੋ ਹੋਮੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ। **ਸਕ੍ਖਿਭਾਵਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਹੰ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖਕਾਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਮਯਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਯ ਸੁਖੂਪਸੰਹਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵੇ ਠਪਨਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਚੇਪਿ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਭਾਵਨਾ ਅਪ੍ਪਨਾਵਹਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਵਸੇਨ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ। ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰੇ ਪਨ ਭਾਵਿਤਭਾਵਨਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸੀਮਸਮ੍ਭੇਦੋ ਹੋਤਿਯੇਵ।

**ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ। **ਅਨੁਪਰਿਗਮ੍ਮ ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਨੇਵਜ੍ਝਗਾ ਪਿਯਤਰਮਤ੍ਤਨਾ ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੁਸ੍ਸਾਹੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਤ੍ਤਤੋ ਪਿਯਤਰੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਿਸਾਯ ਨੇਵ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯਜ ਨ ਪਸ੍ਸੇਯਜ। **ਏਵੰ ਪਿਯੋ ਪੁਥੁ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਪਿਯਤਰਸ੍ਸ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪੁਥੁ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਾ ਪਿਯੋ। **ਤਸ੍ਮਾ** ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, **ਅਤ੍ਤਕਾਮੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸੁਖੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, **ਪਰੰ** ਸਤ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਮ੍ਪਿ, **ਨ ਹਿੰਸੇ** ਨ ਹਨੇਯਜ, ਨ ਵਿਹੇਠੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਅਯੰ ਨਯੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਿਯਤਰਭਾਵੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਕਰੁਣਾਯਨੰ ਵਦਤਾ ਭਗਵਤਾ ਸੁਖੇਸਿਤਾਯ ''ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਨਯਦਸ੍ਸਨੰ ਕਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੨੪੨. ਸੁਖਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। **ਯ੍ਵਾਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ। **ਪਿਯੋ**ਤਿ ਇਟ੍ਠੋ। **ਮਨਾਪੋ**ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕੋ। **ਗਰੂ**ਤਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੋ। **ਭਾਵਨੀਯੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। **ਆਚਰਿਯਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਨਾ ਆਚਰਿਯਪ੍ਪਮਾਣੋ। **ਪਿਯਵਚਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੀਲਸੁਤਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦਿਕੇ, ਧੁਤਧਮ੍ਮਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਾਦਿਕੇ ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

**ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਰਿਤਾਸੁਖਸਿਦ੍ਧਿਦੀਪਨੇਯਂ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਤਾਦਿਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਭਾਵਨਂ ਆਰਭਨ੍ਤੋ ਯੋਗੀ ਯੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਰੀ, ਸੁਖੇਨ ਚਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨ ਪਨ ਯੋਗਿਨਾ ਤਾਵਤਾ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਿਯਾਦਾਪਨਯਨਂ, ਅਤ੍ਤਾ ਪਿਯੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵੇਰੀਤਿ ਵਿਭਾਗਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਦਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਿਯਮਨਾਪਗਰੁਭਾਵਨੀਯਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਧਿਗਮਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ। ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੇ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਗਰੁਟ੍ਠਾਨੀਯੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਮੇਤ੍ਤਾਮਨਸਿਕਾਰਂ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੇ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਖੂਪਸਂਹਾਰਕਤਸ੍ਸ ਤਂ ਹੋਤਿ ਪਗੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਿਯਗਰੁਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤੁਂ ਸੁਕਰਭਾਵਤੋ। ‘‘ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਤੋ’’ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਗੁਣਮਨਸਿਕਾਰਾਧਿਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿਸ੍ਸ ਸੋਪਿ ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤੋ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਗੁਣਮਨਸਿਕਾਰਾਧਿਗਮੇਨ ਪਿਯਭਾਵਂ ਉਪਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲਂ ਭਾਵਨਾਯ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤੋ ਪਿਯਭਾਵੂਪਸਂਹਾਰੇਨ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇ **ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ**। ‘‘ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇ’’ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਿਯਗਰੁਟ੍ਠਾਨੀਯੋ, ਅਤਿਪ੍ਪਿਯੋ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ, ਵੇਰੀਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਪਿਯਗਰੁਟ੍ਠਾਨੀਯੇ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰੂਪਸਂਹਾਰਤ੍ਥਂ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯੇ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਭਾਵਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਪਿਯਭਾਵਮਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵਨਾ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਉਦਾਸਿਨਭਾਵਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਪਿਯਭਾਵਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਾ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਪੁਨ ਤਮ੍ਪਿ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵੇਰਿਮ੍ਹਿ ਵੇਰੀਸਞ੍ਞਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੂਪਟ੍ਠਪਨਮੁਖੇਨ ਪਿਯਭਾਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵਨਾ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਾ**”ਨ੍ਤਿ, ਞਾਣਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ** ਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਵਾ ਏਤਰਹਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਤ੍ਥਕਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਮਹਾਪੁਰਿਸਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਚਯਸਮਿਦ੍ਧਖਨ੍ਤਿਮੇਤ੍ਤਾਨੁਦ੍ਦਯਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਉਲ਼ਾਰਜ੍ਝਾਸਯਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਦਿਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਹੋ ਪਰਾਪਰਾਧਂ ਤਿਣਾਯਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਨਤ੍ਥਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰੇ ਵੇਰੀਸਞ੍ਞਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਯੋਗਿਨਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

**੨੪੩. ਪੁਰਿਮਪੁਗ੍ਗਲੇਸੂ**ਤਿ ਪਿਯਾਦੀਸੁ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ। **ਮੇਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਘਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਞਾਣਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਘਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ ‘‘ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਸਤਿਯਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਟਿਘਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਤਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਯਥਾ ਪਟਿਘਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਘਂ ਵਿਨੋਦੇਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਮੇਵ ਹਿ ਇਧ ਪਟਿਘਵਿਨੋਦਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਤੀ**ਤਿ ਨ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ।

**ਅਨੁਸਾਰਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਗਮਨਤੋ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਘਟਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ।

**ਤਞ੍ਚ ਖੋ** ਘਟਨਂ ਵਾਯਮਨਂ। **ਇਮਿਨਾ** ਇਦਾਨਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਨ ਆਕਾਰੇਨ।

ਉਭਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਣ੍ਡੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕਂ,** ਤੇਨ। **ਓਚਰਕਾ** ਲਾਮਕਾਚਾਰਾ ਪਾਪਪੁਰਿਸਾ। **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ਤੇਸੁਪਿ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁਪਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੇਨ। **ਨ ਸਾਸਨਕਰੋ**। ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ ਹਿ ਸਾਸਨਂ। **ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਤਤੋਪਿ। ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਹਿ ਇਦਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ ਚ **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਪਠਮਂ ਕੁਦ੍ਧਪੁਰਿਸਤੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨੇਨ। **ਪਾਪਿਯੋ**ਤਿ ਪਾਪਤਰੋ। ਸਾਰਮ੍ਭਾਦਿਕਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਭਾਵਤੋ ਕੋਧਸ੍ਸ ਸਾਵਜ੍ਜਤਂ ਞਤ੍ਵਾਪਿ ਕੁਜ੍ਝਨਤੋ ਸਚੇ ਕੋਧੇ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞੀ ਕੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚਾ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਯੇਸਂ ਲੋਕਾਨਂ, ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਤ੍ਤੂਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। **ਸਪਤ੍ਤਕਰਣਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਕੋਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨਸੀਲਂ। **ਕੋਧਨਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਧਨੋ ਅਯਂ, **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਕੋਧਪਰੇਤੋ**ਤਿ ਕੋਧੇਨ ਅਨੁਗਤੋ, ਪਰਾਭਿਭੂਤੋ ਵਾ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣਵਾਪਿ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੋਪਿ ਮੁਖਵਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪੋ ਏਵ ਹੋਤਿ ਏਤਰਹਿ, ਆਯਤਿਂ ਚਾਤਿ। ਕੋਧਾਭਿਭਵਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਮਿਦਂ ਫਲਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ''ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਵਾ''ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ **"ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਚੁਰਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਨ ਪਹੂਤਧਨੋ। **ਨ ਭੋਗ**ਵਾਤਿ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਵਤ੍ਥੁਰਹਿਤੋ। **ਨ ਯਸ**ਵਾਤਿ ਨ ਕਿਤ੍ਤਿਮਾ।

**ਛਵਾਲਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਵਦਹਨਾਲਾਤਂ, ਚਿਤਕਾਯਂ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਨੁਮੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਉਭਤੋਪਦਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਭੋਸੁ ਕੋਟੀਸੁ ਦਡ੍ਢਂ। **ਮਜ੍ਝੇ ਗੂਥਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਵਾ ਸਿਙ੍ਗਾਲਸ੍ਸ ਵਾ ਉਹਦੇਨ ਗੂਥੇਨ ਮਕ੍ਖਿਤਂ। **ਕਟ੍ਠਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਰੁਕਿਚ੍ਚਂ। **ਨੇਵ ਫਰਤਿ** ਨ ਸਾਧੇਤਿ। **ਤਥੂਪਮਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਤਥੂਪਮਂ ਤਾਦਿਸਂ ਅਹਂ। **ਇਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੨) ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਤ੍ਥਾ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮੇਸੁ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗਤਾਦਿਨਾ ਸੀਲਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਧ ਪਨ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤਾਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

**ਸੋ ਦਾਨਿ ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਵਦਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ।

**੨੪੪. ਯੋ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਾਦੀਸੁ ਯੋ ਯੋ ਸੁਚਰਿਤਧਮ੍ਮੋ। **ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਂਯਤੋ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਵਿਗਮੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ। ਕਿਲੇਸਦਾਹਾਭਾਵੇਨ ਵਾ ਉਪਸਨ੍ਤੋ, ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ, ਕਾਯਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸੇਵ ਉਪਸਮੋ ਚਿਰਕਾਲਂ ਸਂਯਤਕਾਯਕਮ੍ਮਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

**ਤੇ**ਤਿ ਵਚੀਮਨੋਸਮਾਚਾਰੇ।

**ਸੋ**ਤਿ ਉਪਸਨ੍ਤਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਰੇਹਿ ਛਿਦ੍ਦਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਸਨ੍ਥਰਣੇ ਕੁਸਲੋ। **ਸਖਿਲੋ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਖਿਲਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸੋ**ਤਿ ਪਿਯਕਥੋ। **ਸਮ੍ਮੋਦਕੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਕਥਾਯ ਸਮ੍ਮੋਦਨਸੀਲੋ। **ਉਤ੍ਤਾਨਮੁਖੋ**ਤਿ ਵਿਕੁਣਿਤਮੁਖੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵਿਕਸਿਤਮੁਖੋ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਸੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਮਾਗਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਪਠਮਂਯੇਵ ਆਭਾਸਨਸੀਲੋ। **ਮਧੁਰੇਨ ਸਰੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਓਸਾਰੇਤਿ** ਸਰਭਞ੍ਞਵਸੇਨ। ਸਰਭਾਣਂ ਪਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੇਹਿ** ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕੁਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤਿ।

**ਸਬ੍ਬਜਨਸ੍ਸ ਪਾਕਟੋ** ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਓਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ। ਓਕਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾ। **ਓਹਿਤਸੋਤੋ**ਤਿ ਅਵਹਿਤਸੋਤੋ, ਸੁਸ੍ਸੁਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਿਂਕਤ੍ਵਾ** ਅਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ।

“**ਏਕੋਪਿ ਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਪਾਠੇ, ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਰਯਤੋ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਹੁਕਾਲਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਂਸਰਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਟ੍ਠਮਹਾਨਿਰਯਸੋਲ਼ਸਉਸ੍ਸਦਨਿਰਯਪਰਿਪੂਰਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਜੀਵਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਨਿਰਯਾ। ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਲਾਦਯੋ ਸੋਲ਼ਸ ਉਸ੍ਸਦਨਿਰਯਾ। **ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ** ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਭਾਗਿਭਾਵਤੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਵਿਹੇਸਾਭੂਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘੋ ਅਨੋਕਾਸੋਵਾਤਿ ਆਹ “**ਕਾਰੁਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਘਾਤੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤੀ**”ਤਿ।

**ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਯੋ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ।

**੨੪੫**. ਯਂ ਵੇਰੀ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਯੋ। **ਕਿਨ੍ਤਿ** ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਰਿਨੋ। **ਅਵਿਸਯੇ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਗੋਚਰੇ। **ਸਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ। **ਮਹਾਨਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਲੋਕਤ੍ਥਪਰਲੋਕਤ੍ਥਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਵਿਰਾਧਨਵਸੇਨ ਮਹਤੋ ਵਿਪੁਲਸ੍ਸ, ਨਾਨਾਵਿਧਸ੍ਸ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। **ਮੂਲਨਿਕਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਮੂਲਾਨਿ ਨਾਮ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਖਨ੍ਤਿਮੇਤ੍ਤਾਨੁਦ੍ਦਯਾ, ਤੇਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨਂ। ਕੋਧੋ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਨਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। **ਜਲ਼ੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਬਾਲੋ।

**ਅਨਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਰਿਨਾ ਕਤਮਹਾਪਰਾਧਮਾਹ। **ਯੋ ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤ੍ਵਂ ਸਯਮ੍ਪਿ। **ਦੋਸੇਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਕੋਧਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ। **ਯਦਿ ਕਰਿ** ਯਦਿ ਅਕਾਸਿ। **ਦੋਸੁਪ੍ਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਦੋਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧਕਸ੍ਸ। **ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਾਵਨੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਾਹਸਿ ਵਾ ਨ ਵਾ**”ਤਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਹਿਤਂ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਹਿਤਾਵਹਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਮਗ੍ਗਂ।

**ਅਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਦੋਸੋ ਤਵ ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਾਰਾਪਕੋ, ਸਤ੍ਤੁ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਵਸਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਦਾਸਸਦਿਸੋਤਿ ਅਟ੍ਠਾਨਂ ਪਚ੍ਚਾਪਕਿਰਿਯਾਯ। ਤਸ੍ਮਾ **ਤਮੇਵ ਦੋਸਂ ਛਿਨ੍ਦਸ੍ਸੁ** ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦ। **ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਦਯਵਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਖਣੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖਣਿਕਾ, ਤਬ੍ਭਾਵਤੋ ਖਣਪਭਙ੍ਗਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਸ੍ਸ ਦਾਨੀਧ ਕੁਜ੍ਝਸੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਧਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਯੇਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਤੇ ਅਪਰਾਧੋ ਕਤੋ, ਤੇ ਤਂਖਣਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਕਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ ਇਧ ਕੁਜ੍ਝਸਿ। ਨ ਹਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨਪਰਾਧੇਸੁ ਕੁਜ੍ਝਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਂ ਵਿਨਾ ਕਸ੍ਸ ਸੋ ਕਰੇ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਸਯਭੂਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਿਨਾ ਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਕਾਰਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਰੇ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਸਯਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁ ਤ੍ਵਮਿਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਯਮ੍ਪਿ ਤ੍ਵਂ ਏਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਏਵਂ ਸਮਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੇ **ਕਿਂ** ਕਾਰਣਾ **ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਸਿ** ਨ ਤੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੨੪੬**. ਪਰਲੋਕੇਪਿ ਅਨੁਗਾਮਿਭਾਵਤੋ ਕਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਕਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ**। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਾਮ ਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਾ, ਨਿਸੇਧਨਞ੍ਚ ਭਾਵਿਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ “**ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ**”ਤਿ। ਪਟਿਘਵਸੇਨ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ ਆਸਨ੍ਨਂ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਇਦਞ੍ਚਾ**”ਤਿ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਫਲਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ “**ਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮੇਵਤ੍ਥਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਨੇਵ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਿਰਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਂ, ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਨੇਰਯਿਕਂ। ਅਤ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਓਕਿਰਤਿ** ਦੋਸਰਜੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੨੪੭. ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਗੁਣਾ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਤ੍ਥੁ ਗਾਰਵੇਨਾਪਿ ਪਟਿਘਂ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯਾਤਿ।

**ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਨੋ** ਨਨੁ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਦੂਸੇਸਿ, ਪਗੇਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਦੇਵਿਯਾ ਪਦੁਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਦੇਵਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਦੁਬ੍ਭਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਵਸੇਨ ਅਪਰਦ੍ਧੇਨ। ਯਤ੍ਥ ਸੁਸਾਨੇ ਛਵਸਰੀਰਂ ਛਡ੍ਡੀਯਤਿ, ਤਂ **ਆਮਕਸੁਸਾਨਂ।**

**ਨਿਖਵ੍ਵਮਾਨੇ**ਤਿ ਨਿਖਣਿਯਮਾਨੇ। **ਪੁਰਿਸਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਆਵ◌ਾਟਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਥਾਯ ਬਾਹੁਬਲੇਨ ਪੁਰਿਸਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਯਕ੍ਖਾਨੁਭਾਵ◌ੇਨਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਆਰਾਧਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵ◌ੇਨ। **ਸਿਰਿਗਬ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਸਾਗਾਰੇ।

**ਆਸੀਸੇਥੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵ੍ਵਾਯਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜਤੋ ਆਸਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਏਵ◌ਂ ਕਿਚ੍ਛਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮੇ ਕੁਤੋ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵ◌ੋ''ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨੇਯ੍ਯ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਆਪਦਾਸੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥਾਮੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੫੩)। **ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਿ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੀਲਂ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ ਰਜ੍ਜੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਂ, **ਤਥਾ ਅਹਂ ਅਹੁਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ।** ਵ◌ੋਤਿ ਹਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ।

**ਕਾਸਿਰਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕਲਾਬੁਨਾ ਕਾਸਿਰਾਜੇਨ। **ਸਕਣ੍ਟਕਾਹੀ**ਤਿ ਅਯਕਣ੍ਟਕੇਹਿ ਸਕਣ੍ਟਕਾਹਿ।

**ਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਦ੍ਧੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

**ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਾਲੇ**ਤਿ ਵ◌ਿਸੇਵਨਂ ਕਾਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵ◌ਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਦਮਨਕਾਲੇ।

**ਪੁਥੁਸਲ੍ਲੇਨਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਪੁਲੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ। **ਨਾਗੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੋ। **ਵਧੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਜ੍ਝਿ, ਮਾਰੇਸੀਤਿ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਂ ਠਾਨਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਮਯਿ ਏਵ◌ਂ ਕਰਣਂ ਨਾਮ ਨ ਤਵ ਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਕਸ੍ਸ** ਵ◌ਾ ਰਞ੍ਞੋ, ਰਾਜਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ **ਅਯਂ ਪਯੋਗੋ** ਉਯ੍ਯੋਜਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਮਯੂਖਾ। ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਕਿਰਣਵਨ੍ਤਦਨ੍ਤਤਾਯ ਹਿ ਤੇ ਹਤ੍ਥੀ ''ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾਯ।

**ਛਾਤੋ**ਤਿ ਜਿਘਚ੍ਛਿਤੋ। **ਖਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਖਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਅਯਮੇਵ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ। **ਆਹਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਹਿਤੋ। **ਸਮ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਹਾਰਂ। ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਚਾਰੇਨ ਪਥਸ੍ਸ ਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **''ਪਾਥੇਯ੍ਯ''**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ''ਮਿਤ੍ਤਦੁਬ੍ਭੀ ਵਤਾਯਂ ਅਨ੍ਧਬਾਲੋ''ਤਿ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ **ਅਸ੍ਸੁਪੁਣ੍ਣੇਹਿ ਨੇਤ੍ਤੇਹਿ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਉਦਿਕ੍ਖਮਾਨੋ।**

**ਮਾ ਅਯ੍ਯੋਸਿ ਮੇ ਭਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਾ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, **ਮਾ**ਤਿ ਵ◌ਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਤੇਨ ਉਪਰਿ ਤੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। **ਅਯ੍ਯੋ ਮੇ**ਤਿ ਅਯਿਰਕੋ ਤ੍ਵ◌ਂ ਮਮ ਅਤਿਥਿਭਾਵਤੋ। **ਭਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੋ। **ਤ੍ਵ◌ਂ ਨਾਮੇਤਾਦਿਸਂ ਕਰੀ**ਤਿ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਕਾਸਿ ਨਾਮ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤੋਪਿ ਪਨ ਮਹਾਕਪਿ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਸੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

**ਪੇਲ਼ਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾਯ ਪੇਲ਼ਾਯ ਪਾਦੇਹਿ ਕੋਟੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਪਿ। **ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਕਰਣਤ੍ਥਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ। **ਅਲਮ੍ਪਾਨੇ**ਤਿ ਏਵ◌ਂਨਾਮਕੇ ਅਹਿਤੁਣ੍ਡਿਕੇ।

**ਪੀਤਂ** ਵ◌ਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਥਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇ, ਤੇਨ ਓਦਾਤਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਾਦਿਂ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ। **ਹੋਮਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਸਨ੍ਨਿਭੋ** ਏਵਮਯਂ ਬਹੁਲਾਭਂ ਲਭਤੂਤਿ। ਆਨੁਭਾਵ◌ੇਨ ਪਨ **ਥਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਉਦਕਂ...ਪੇ॰... ਛਾਰਿਕਂ ਕਰੇ। ਏਵ◌ਂ** ਪਨ **ਯਦਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸੀ ਹੇਸ੍ਸਂ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤਦਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਂ ਆਦੀਨਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਭਗਵ◌ਾ। ਤਤ੍ਥ **ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਮਾਹ। **ਭੋਜਪੁਤ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਲੁਦ੍ਦਪੁਤ੍ਤੇਹਿ।

**ਅਲ਼ਾਰਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਸਯਂ ਤਦਾ ਲੁਦ੍ਦਹਤ੍ਥਤੋ ਮੋਚਿਤੋ, ਤਂ ਸਤ੍ਥਵ◌ਾਹਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਅਤਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਸਾਯ ਆਵ◌ੁਤਰਜ੍ਜੁਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਮ੍ਪਰਿਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਵ◌ੇਤ੍ਤੁਲਤਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਦੁਸ੍ਸਹਾਨਂ ਸਹਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਅਤਿਵਿਯ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ** ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਮਖਨ੍ਤਿਗੁਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਾਵੋਕ੍ਕਮਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ।

**੨੪੮**. ''ਅਨਮਤਗ੍ਗੋਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਸਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪; ੩.੯੯, ੧੦੦; ੩.੫.੫੨੦; ਕਥਾ॰ ੭੫) ਆਗਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗਸਦ੍ਦੋ, ਤਦਤ੍ਥੋ ਵਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਨਮਤਗ੍ਗਿਯਾਨਿ**।

ਅਜੇਹਿ ਗਮਨਮਗ੍ਗੋ **ਅਜਪਥੋ**। ਸਙ੍ਕੁ ਲਗ੍ਗਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਗਮਨਮਗ੍ਗੋ **ਸਙ੍ਕੁਪਥੋ। ਸਙ੍ਕੂ**ਤਿ ਅਙ੍ਕੁਸਾਕਾਰੇਨ ਕਤਦੀਘਦਣ੍ਡਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਪਾਤਮਗ੍ਗਦੁਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਹਾਰਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਕ੍ਖੇਹਿ ਗਾਲ੍ਹਸਨ੍ਨਾਹੋ। **ਅਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ** ਧਨਾਸਾਯ ਪਬ੍ਬਤਵਿਦੁਗ੍ਗਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਾਦਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਂ ਪੋਸੇਸਿ, ਉਪਕਾਰਂ ਅਕਾਸਿ, ਤਤ੍ਰ ਨਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਮਨਂ ਪਦੂਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਏਤਰਹਿ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਪੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਪੋਸਨਾਦਿਨਾ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਗਹਣਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

**੨੪੯. ਮੇਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ, ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਿਤਾਯ ਵਾ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨੇ। **ਆਸੇਵਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਆਦਰੇਨ ਸੇਵਿਤਾਯ। **ਭਾਵਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਤਾਯ। **ਬਹੁਲੀਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਤਾਯ। **ਯਾਨੀਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਯਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤਾਯ। **ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਯ ਕਤਾਯ। **ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਯ। **ਪਰਿਚਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਚਿਣ੍ਣਾਯ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵਾਯ। **ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਾਯ। **ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਿਨੋ। ਸੇਸਂ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

**੨੫੦. ਧਾਤੁਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਾਦਿਨਾ ਧਾਤੂਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਂ। ਅਪਰਾਧੋ ਨਾਮ ਅਪਰਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਧਮ੍ਮਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਕਿਂ ਕੇਸਾਨਂ ਕੁਜ੍ਝਸੀ"**ਤਿਆਦਿ, ਕੇਸਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਜ੍ਝਨਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ **ਉਪਾਦਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। **ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪਸ੍ਸ, ਆਕਾਸੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ''ਵੇਰੀ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੇਸਾਦੀਨਂ ਅਕੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

**੨੫੧**. **ਸਂਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਆਮਿਸਸਂਵਿਭਾਗੋ। **ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ। **ਭਿਨ੍ਨਾਜੀਵੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ। **ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਵਿਭਾਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦਾਯਕਸ੍ਸ। **ਇਤਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ। **"ਮਮ ਮਾਤਰਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਦਿਨ੍ਨੋ"**ਤਿ ਇਦਂ **"ਧਮ੍ਮਿਯਲਾਭੋ"**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ਤੇਨ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਸਾਧਕ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਪਰਤ੍ਥੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯; ਚੂਲਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ, ਹਿਤਾਨਂ, ਪਯੋਜਨਾਨਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕਂ। **ਉਨ੍ਨਮਨ੍ਤਿ** ਦਾਯਕਾ। **ਨਮਨ੍ਤਿ** ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾ।

**੨੫੨**. **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਕਕਚੂਪਮੋਵਾਦਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਵਦਨਾਕਾਰੇਹਿ। **ਵੂਪਸਨ੍ਤਪਟਿਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲੇਨ ਵਿਨੋਦਿਤਾਘਾਤਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ। **ਵੇਰੀ**-ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਵੇਰਿਮ੍ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਪਿਯਤੋ ਪਨ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਮੋਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ। **ਸਮਚਿਤ੍ਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰੇਨ ਸਮਾਨਚਿਤ੍ਤਤਂ। **ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ** ਸਾ ਏਵ ਸਮਚਿਤ੍ਤਤਾ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਪੁਗ੍ਗਲੇ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ।

**ਹਿਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਿਯੇ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਚ। **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਜਨੇ, ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦਿਨਾਨਾਕਰਣਂ। **ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਪਾਣਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਨ ‘‘ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਕੁਸਲੀ’’ਤਿ ਵਾ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੀਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਸਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕੁਸਲਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਨ ਵਿਸੇਸਵਤੀ। ਅਥ ਵਾ **ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਮੇਤ੍ਤਾਯ** ਯਤੋ ਅਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਂ। **ਕੁਸਲੀ**ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਪਾਣਿਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਗਾਮਸੀਮਾਦਯੋ ਵਿਯ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਦੀਹਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਸਯੇ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਮਰਿਯਾਦਾਰੂਪੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਦਯੋ ਇਧ ਸੀਮਾ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **“ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੀਮਾਯੋ”**ਤਿ। **ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਮਂ ਫਰਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਹਾਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਯ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤਿਸਯੋ। **ਪੁਰਿਮੇਨ** ਪੁਰਿਮਤੋ ਅਤ੍ਤਾਦਿਨਾਨਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਨਾ। **ਨ ਨਾਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਞਾਯਤਿ।

੨੫੩. **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਕਸਿਣਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਤਂਤਂਕਸਿਣਮਣ੍ਡਲਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖੇਨ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਞਾਨਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭਾਵੇਨ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਏਵਮਿਧ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ ਲਦ੍ਧੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯਾਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿ ਲਦ੍ਧੇ ਭਾਵਨਾਯ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ, ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪਚਾਰਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। **ਤਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ** ਅਕਿਚ੍ਛੇਨੇਵ, ਪਗੇਵ ਪਰਿਪਨ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ।

**ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੇਨ। **ਅਨੇਨ** ਯੋਗਿਨਾ। **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ।

**“ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨਾ”**ਤਿ ਇਦਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾਯ ਤੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ** ਨ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤਲਾਭਿਨੋ। ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਦਿਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਓਧਿਸੋ, ਅਨੋਧਿਸੋ ਚ ਦਿਸਾਫਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਵਿਜਮ੍ਭਨਾ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

੨੫੪. **ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਯਾਵ ਭਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਹਗਤਂ, ਤਾਯ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨਾ”**ਤਿ। **ਚੇਤੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਅਧਿਚੇਤਸੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੫੩; ਉਦਾ॰ ੩੭) ਸਮਾਧਿਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤੁਂ **“ਚੇਤਸਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਪਦਂ। ਦਿਸੋਧਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਤ੍ਤੋਧਿਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦਿਸਾਯ ਪਠਮਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯਾ”**ਤਿ। ਦਿਸਾਸੁ ਹਿ ਠਿਤਸਤ੍ਤਾ ਦਿਸਾਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਕਦਿਸਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਫਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। ਫਰਣਞ੍ਚ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਗਹਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਫਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਨਿਯਮਨਂ। ਤਂ ਅਨਿਯਮਾਪੇਕ੍ਖਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭਾਵਤੋ ਉਪਮਾਕਾਰਨਿਯਮਨਂ। **ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਦਸ੍ਸਨਂ, ਉਪਮੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਨਾਮ ਉਪਮਂ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਞ੍ਚ ਵਿਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਸੂ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾ ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ **ਤਤਿਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਤਦਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਫਰਣਾਪੇਕ੍ਖਂ ਅਨਨ੍ਤਰਗ੍ਗਹਣਂ, ਨ ਫਰਿਤਬ੍ਬਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਂ ਦਿਸਾਨਂ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਰੂਪਤ੍ਤਾ। ਫਰਣਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਹਿ ਤਾਸਂ ਦੁਤਿਯਾਦਿਤਾ, ਨ ਸਰੂਪਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਂ ਦਿਸ”**ਨ੍ਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਏਵਂ ਉਦ੍ਧਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨਾ”**ਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਂ। **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੯; ੩.੨੩੦; ਵਿਭ॰ ੬੪੨) **ਅਧੋ ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਧੋਦਿਸਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ**

**ਦਿਸਮ੍ਪੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤੇਨੇਵ “**ਦੁਤਿਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤਾ ਦੀਪਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ “**ਅਧੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਨਿਰਯੇਸੁ, ਨਾਗਭਵਨਾਦੀਸੁ, ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ “**ਉਦ੍ਧ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿਮਦਿਸਾਯਂ ਸਤ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

**ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਅਰਿਯਾਨਰਿਯਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਕੇ ਪਭੇਦੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤੋ ਬਹਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਤਮਾਨੇ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਹਿਤੇਸਿਤਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋ **ਸਬ੍ਬ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਚ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਜਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਵਨ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਦਿਸੋਧਿਨਾ, ਦੇਸੋਧਿਨਾ ਚ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੋਧਿਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਨੋਧਿਸੋ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ । ਏਕਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਕਾਰਤੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨ੍ਤਿ ਞਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯਾ,** ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਵਿਪੁਲਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਚੇਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਪੁਲੇਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨਤੋ**”ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਪਦਾਨਿਪਿ ਪੁਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਹਨਾ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਧਾਪਦਂ ਪੁਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨੇ ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥਾਸਦ੍ਦੋ** ਵਾ **ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ** ਵਾ **ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨੁਵਤ੍ਤਕੋ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਤੇਸਂ ਫਰਣਾਨਨ੍ਤਰਾਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਨ “**ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਚਨਂ ਨਿਗਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਮਾਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਚਨਂ ਨਿਗਮਨਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ ਓਧਿਸੋਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾਨਂ ਸਮਾਪਨੇ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇਨ, ਮਹਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ “**ਫਰਣਵਸੇਨ ਵਿਪੁਲਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ**”ਤਿ।

ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥਤਾਦੀਹਿ ਮਹਤ੍ਤਂ ਗਤਂ, ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਚ੍ਛਨ੍ਦਚਿਤ੍ਤਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞੇਹਿ ਗਤਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ **ਮਹਗ੍ਗਤਂ**। ਤਯਿਦਂ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਰੂਪਾਵਚਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋ ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਮਹਗ੍ਗਤਵੋਹਾਰੋ। **ਪਗੁਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਗੁਣਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਪਗੁਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ, ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਹਿ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਤਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ। ਸਯਮ੍ਪਿ ਵੇਰਰਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵੇਰਾਭਾਵਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਚ **ਅਵੇਰਂ**। ਤਯਿਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਯਤੋ ਲਭਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਤਂ “**ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚੇਤਸੋ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਹਨਨਤੋ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਅਸਾਤਂ, ਤਦਭਾਵਤੋ **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਂ**। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਨ ਸਭਾਵਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਵਿਵੇਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਯਥਾਨੀਤਂ **ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੬੪੨), ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਚ **ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫) ਆਗਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਵਿਕੁਬ੍ਬਨਮਾਹ।

**੨੫੫**. “**ਤਥਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ‘‘ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ, ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ, ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ’’ਤਿ ਆਕਾਰਵਿਭਾਗੇਨ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਚ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾਯ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭੇਦਾਭਾਵਮੁਪਸਂਹਰਤਿ ਓਧਿਸੋਫਰਣਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ਕੇਵਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨) ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੋਧਿ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। **ਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

ਇਦਾਨਿ ਭੇਦਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਆਨੀਤੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿੰ** ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਵਣ੍ਣਨੰ ਕਾਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

**੨੫੬**. ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਮੰ ਪਦੇਸਸਬ੍ਬਵਿਸਯੋ, ਨ ਸਬ੍ਬਸਬ੍ਬਵਿਸਯੋ ਯਥਾ ''ਸਬ੍ਬੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੯-੧੨੦), ''ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਨ ਪਦੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੰ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਮੇਤ"**ਨ੍ਤਿ।

**ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪੇ। **ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਛਨ੍ਦਾਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਲੋਭੇਨ ਆਸਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮੰ, ਤੇਨ ਛਨ੍ਦਾਦਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਦਿ ਸਤ੍ਤਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ, ਕਥੰ ਵੀਤਰਾਗੇਸੂਤਿ ਆਹ **"ਰੁਲ਼੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਵੀਤਰਾਗੇਸੁ ਰੁਲ਼੍ਹੇਨ, ਅਵੀਤਰਾਗੇਸੁ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ਤੰਸਦਿਸੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੇਸੁ ਰੁਲ਼੍ਹੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਸਯੇ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਚਿਰਕਾਲਤਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਰਹੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਰੁਲ਼੍ਹੀ ਨਾਮ ਯਥਾ ''ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਗਾਵੋ''ਤਿ, ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਰੁਲ਼੍ਹੀਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਗਤਿਯਾ ਵਾ ਵੀਤਰਾਗੇਸੁ ਸਤ੍ਤਵੋਹਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਤ੍ਵਯੋਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਵੰ** ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਿ, ਵੀਰਿਯੰ, ਤੇਜੋ ਵਾ, ਤੇਨ ਯੋਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ''ਨੀਲਗੁਣਯੋਗਤੋ ਨੀਲੋ ਪਟੋ''ਤਿ।

ਪਾਣਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਾਣਨੰ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ **ਪਾਣਨਤਾ,** ਤਾਯ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਸਮ੍ਪਯੋਗੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੂਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਜਾਤਤ੍ਤਾ। ਪੂਰਣਤੋ, ਗਲਨਤੋ ਚ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਨੇਰੁਤ੍ਤਾ। ਸਤ੍ਤਾ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਤੰਤੰਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਵਤ੍ਥਨਿਪਾਤਿਤਾਯ ਚ ਗਲਨ੍ਤਿ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨੰ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਭਵਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਧਾਨੰ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਸਰੀਰੰ, ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਮੇਵ ਵਾ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ । **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਭਵਤੋ।

**ਯਥਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਟ੍ਠੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਦੇਸਵੁਤ੍ਤਿਪਿ ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਯਕੋ। **ਸੇਸਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਪਾਣਾਦਿਵਚਨਾਨਿਪਿ। ਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੂਪਗਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਙ੍ਗੀਨੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪੁਗਲਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਦੇਸਵੁਤ੍ਤੀਨਿ। **ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਰੁਲ਼੍ਹਿਯਾ ਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਸਯੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਣਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ। ਯਦਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਸਤ੍ਤਵੇਵਚਨਾਨੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਹੇਵ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਕਾਮਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ ''ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਾਨਿ ''ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਵੇਵਚਨਤਾਮਤ੍ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਯਤੋ ਜਨ੍ਤੁਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੰ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਗਹਿਤਾਨੀ''ਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਯੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਸਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤ੍ਤਾ, ਪਾਣਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਣਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਤ੍ਥਤੋ। ਤੇਸੰ ਤੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ"**ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕੇਚਿ ਸਤ੍ਤਾ, ਕੇਚਿ ਪਾਣਾ, ਕੇਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸਵਿਸਯਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵਿਸਯਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਕਾਰੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨) ਆਗਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਾਵਨਾਕਾਰੇਸੁ। **ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਸੇਨ।

**੨੫੭**. ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾਕਾਰੇਸੁ ਅਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਬਜਾਪਾਦਰਹਿਤਾ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਬਜਾਪਾਦਰਹਿਤਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਕੇਵਲੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਆਕਾਰਵਿਭਾਗਮਤ੍ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਵਿਭਾਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਇਮੇਸੁਪਿ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ''ਤਿਆਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁਪਿ। **ਯੰ ਯੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਤਤ੍ਥ

ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਵੇਸੇ ਅਨੇਕਕੋਟ੍ਠਾਸਵਸੇਨੇਵ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਸਮਿਜ੍ਝਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਪਗੁਣਤਰਤਾਯ ਸੁਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਇਧ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। **ਚਤੁਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ। ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਲੋਪੇਨ ਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

**ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਸਂ ਪਚੁਰਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਤਿਯਾ ਪਨ ਪਕਤਿ ਯਦਿਪਿ ਪਠਮਦੁਕੇਨ ਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਦੁਤਿਯਦੁਕੇਨ ਪਨ ਤਿਕੇਨ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਏਵ।

**ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣੇ ਵੀਸਤਿ, ਓਧਿਸੋਫਰਣੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ, ਦਿਸਾਫਰਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਾਨਿ, ਅਸੀਤਿ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ। ਸਤ-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

**੨੫੮**. ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸੇ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਇਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਸਾ ਜਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਾਭਿਨੋ। **ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਅਸਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ। **ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨਾ**ਤਿ ਘੁਰੁਘੁਰੁਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਸੁਖਂ ਸੁਪਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਾਸੁਪਨਾ ਸਯਨੇ ਪਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਸਾਰਣਲਕ੍ਖਣਾ, ਕਿਰਿਯਾਮਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਵੋਕਿਣ੍ਣਭਵਙ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਚ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਉਭਯਥਾਪਿ ਸੁਖਮੇਵ ਸੁਪਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਣਿਕਂ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮੋਧਾਯ ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਸਯਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨੇਪਿ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਵਂ ਅਸੁਪਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਦ੍ਦਾਕਾਲੇ ਸੁਖਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਏਵ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਕਾਲੇ ਸਰੀਰਖੇਦੇਨ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨਂ, ਵਿਜਮ੍ਭਨਂ, ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਾ ਵਿਜਮ੍ਭਨ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਸੁਖੇਨ ਸੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰਖੇਦਾਭਾਵਤੋ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨਾਦਿਰਹਿਤੋਵ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਸੁਖਪਟਿਬੋਧੋ ਚ ਸਰੀਰਵਿਕਾਰਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ “**ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰ**”ਨ੍ਤਿ।

“**ਭਦ੍ਦਕਮੇਵ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਵਸੇਨ, ਦੇਵਤੂਪਸਂਹਾਰਵਸੇਨ ਚਸ੍ਸ ਭਦ੍ਦਕਮੇਵ ਸੁਪਿਨਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਾਪਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਹੇਤੁਕਮ੍ਪਿ ਚਸ੍ਸ ਬਹੁਲਂ ਭਦ੍ਦਕਮੇਵ ਸਿਯਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਾਨੁਗੁਣਤਾਯ ਉਤੁਆਹਾਰਜਰੂਪਾਨਂ।

**ਉਰੇ ਆਮੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਾਹਾਰੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਗੀਵਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਰੇ ਲਮ੍ਬਿਤਮੁਤ੍ਤਾਹਾਰੋ ਵਿਯਾਤਿ ਕੇਹਿਚਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਏਕਾਵਲਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ, ਅਨੇਕਰਤਨਾਵਲਿਸਮੂਹਭੂਤੋ ਪਨ ਮੁਤ੍ਤਾਹਾਰੋ ਅਂਸਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਕਟਿਪ੍ਪਦੇਸਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਾ ਪਲਮ੍ਬਨ੍ਤੋ ਉਰੇ ਆਮੁਕ੍ਕੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

**ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇਯੇਵ। **ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ** ਵਾ **ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ** ਵਾ ਦੇਸਸ੍ਸ ਖੇਮਤਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਦੇਸਸ੍ਸ ਰਮਣੀਯਤਾਯ ਚ।

ਦਸਾਵ ਅਨ੍ਤੋ **ਦਸਨ੍ਤੋ,** ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਸਾਨਨ੍ਤੋ।

**ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਵਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਵਤ੍ਤਵਾਸਂ। ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਵਿਟ੍ਠਪਵਿਟ੍ਠਵਿਹਾਰੇ ''ਅਹਮੇਤ੍ਥ ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ''ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਵਿਹਾਸਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਵਾਸਂ। ਅਯਂ ਹਿ ਥੇਰੋ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਅਹੋਸਿ।

ਵ**ਨਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਤਥਾ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਵਾਸਵਸੇਨ ਚਰਮਾਨੋ ਏਕਦਿਵਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਰਮਣੀਯੰ ਵਨਨ੍ਤਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾਵਜ੍ਜਨਹੇਤੁਕੇਨ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤੋ ''ਯਾਵਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ। ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "ਵ**ਨਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੋ**"ਤਿ ਪਠਮਗਾਥਾ ਠਪਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਗਜ੍ਜਮਾਨਕੋ**ਤਿ ਸੀਹਗਜ੍ਜਿਤੰ ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ। **ਗੁਣਮੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਮੁਦਯੰ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ।

ਮਣਿਲਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਵਾਸਿਤਾਯ ਤੰ ਦੇਵਤੰ "**ਮਣਿਲਿਯਾ**"ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਦੇਵਤਾਪਿ "**ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਣਿਲਿਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾਨੰ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਿਵਾਸਰੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ਫਨ੍ਦਨਦੇਵਤਾਤਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤੇਯੇਵ।

"**ਬਲਵਪਿਯਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਲਵਪਿਯਚਿਤ੍ਤਤਾਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਸਤ੍ਥੰ ਨ ਕਮਤਿ, ਪਗੇਵ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਖਿਪ੍ਪਮੇ**ਵ **ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ** ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਨ ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਭਾਵਤੋ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸੁਖਸੁਪਨਾਦਯੋ ਆਨਿਸੰਸਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਹ –

> ''ਸੁਖੰ ਸੁਪਨ੍ਤਿ ਮੁਨਯੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਸਮਾਹਿਤਾ।
> ਸੁਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੰ ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸਦਾ ਗੋਤਮਸਾਵਕਾ''ਤਿ॥ –

ਚ ਆਦਿ, ਤਥਾਪਿਮੇ ਆਨਿਸੰਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਲਾਭਿਨੋ ਅਨਵਸੇਸਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਨੰ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਹੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਯਦਿਦੰ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੩)। ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਸੁਪਨਾਦਯੋਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ ਸਿਦ੍ਧੇਸੁ ਸੁਖਸੁਪਨਾਦਯੋ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

### ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੫੯**. **ਕਰੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੰ। **ਨਿਕ੍ਕਰੁਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਹੇਸਾਯ, ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਿਨਾ ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਹੇਠਨਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਵਿਹੇਠਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਦੀਨ**ਵਨ੍ਤਿ ਦੋਸੰ। ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਹੇਠਨਾਯ ਪਾਪਕੋ ਵਿਪਾਕੋ ਇਧ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਯੋ ਸਤ੍ਤੇ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨੇਨ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਚ੍ਛੇਦਨੇਨ ਵਾ ਧਨਜਾਨਿਯਾ ਵਾ ਅਲਾਭਾਯ ਵਾ ਅਵਾਸਾਯ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਅਯਸਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਪਰਿਸੰਸਕ੍ਕਨੇਨ ਵਾ ਅਨੁਮਸੋ ਯਥਾਵਜ੍ਜਦਸ੍ਸਨੇਨਪਿ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਲਾਭਾਯਪਿ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਾਯਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਿਸਾਰਦੋ ਪਰਿਸੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ, ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਸੁਗਤਿਯਮ੍ਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਦੁਜ੍ਜਚ੍ਚੋਪਿ ਹੋਤਿ ਨੀਚਕੁਲਿਕੋ, ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋਪਿ ਹੋਤਿ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ, ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋਪਿ ਹੋਤਿ ਰੋਗਬਹੁਲੋ, ਦੁਗ੍ਗਤੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨੋ, ਅਪ੍ਪਾਯੁਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਜੀਵਿਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਨੇਕਾਨਤ੍ਥਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਾ ਵਿਹੇਸਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਕਰੁਣਾਯ ਆਨਿਸੰਸਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਨਿਕ੍ਕਰੁਣਤਾਯ ਆਦੀਨਵੰ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਆਨਿਸੰਸੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। "**ਪਿਯੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮੰ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੁ ਅਨਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮਾਹ। ਪਿਯੰ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਕਰੁਣਾਯਿਤੁਮਾਰਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਤਾਵ ਪਿਯਭਾਵੋ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਿਗਤੇ ਚ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੁਤੋ ਕਰੁਣਾਯਨਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਿਯਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ। ਸੇਸਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਭਾਗਕਾਲਕਤਾਨੰ** ਅਖੇਤ੍ਤਭਾਵੋ ਕਾਰਣੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਪਠਮਂ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਗ੍ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਲਿਦ੍ਦਂ। ਸੋ ਹਿ ਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਤੋ ਸੁਖਸਾਧਨਾਨਂ ਅਭਾਵ◌ੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਤੋ ਉਪਗਤੋ ਦੁਗ੍ਗਤੋਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵ◌ਾ **ਦੁਗ੍ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵ◌ਂ ਗਤਂ। **ਦੁਰੂਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਉਪੇਤਂ। ਗਤਿਕੁਲਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਤਮਭਾਵ◌ੇ ਠਿਤੋ **ਦੁਗ੍ਗਤੋ**। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਉਪੇਤਤ੍ਤਾ ਤਮਪਰਾਯਣਭਾਵ◌ੇ ਠਿਤੋ **ਦੁਰੂਪੇਤੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਰਮਕਿਚ੍ਛਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਕਿਚ੍ਛਮਾਪਨ੍ਨਂ ਮਹਾਬਜਸਨਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗਂ। **ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਸਾਧੁ ਵਤ।

**ਵਧੇਥ ਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਘਾਤੇਥ ਨਂ ਚੋਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਹਿਤਾਯ **ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਯ ਖਾਦਨੀਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਦੇਨ੍ਤਿ** ''ਇਦਾਨੇਵ ਮਾਰਿਯਮਾਨੋ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖਂ ਲਭਤੂ''ਤਿ। **ਸੁਸਜ੍ਜਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਖਾਨੁਭਵਨੇ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧੋ।

**ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਵ◌ਿਧਿਨਾ ਏਤਰਹਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਪਰਮਕਿਚ੍ਛਾਪਨ੍ਨੇ ਆਯਤਿਂ ਵ◌ਾ ਦੁਕ੍ਖਭਾਗਿਮ੍ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕਰੁਣਾਯਿਤੁਂ ਕਰੁਣਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ, ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ। **ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲੇ। ਏਤਰਹਿ ਵ◌ਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਂ ਆਯਤਿਂ ਵ◌ਾ ਭਾਵ◌ਿਨਿਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਰੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵ◌ੇਰੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯੋ ਹਿ ਸੋ ਕਰੁਣਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ ਦੁਵ◌ਿਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਮਂ ਤਤ੍ਥ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਂ ਪਗੁਣਤਰਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਾਤੁਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ, ਤਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਤਤੋ ਵ◌ੇਰਿਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕਰੁਣਾ ਭਾਵ◌ੇਤਬ੍ਬਾ। ਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਮੁਦੁਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਉਪਸਂਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵ◌ੇਰਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵ◌ਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾ ਅਨਤ੍ਥਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਪਿ ਵ◌ੇਰਿਸਞ੍ਞਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਜਾਤਂ, ਇਦਾਨਿ ਵ◌ੇਰਿਮ੍ਹਿ ਉਪਸਂਹਰਾਮੀਤਿ ਬਜਾਪਾਰੋਵ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸਚੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੪੦ ਆਦਯੋ) ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਵ◌ੂਪਸਮੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਥਾਨੇਨ ਪੁਰਿਮਪੁਗ੍ਗਲੇਸੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੪੩), ''ਕਕਚੂਪਮਓਵ◌ਾਦਾਦੀਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੪੩) ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ ਤਂ ਪਟਿਘਂ ਵ◌ੂਪਸਮੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵ◌ਂ ਏਤਰਹਿ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸੁਖਿਤੇਪਿ ਅਕਤਕੁਸਲਤਾਯ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਕਰੁਣਾਯਨਵ◌ਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਕਤਕਲਜਾਣੇਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਬਜਸਨਾਨਂ। **ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਪਿ ਅਕ੍ਖਾਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਆਪਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਗਤੀਸੁਪਿ ਜਾਤਿਜਰਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਰਿਮਿਤਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਕਰੁਣਾਯਿਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕਤਕੁਸਲਤਾਯ ਵ◌ਾ ਕਤਾਕੁਸਲਤਾਯ ਵ◌ਾਤਿ ਸਬ੍ਬਪਕਾਰੇਨਪਿ ਕਰੁਣਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕਰੁਣਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ''ਅਥਾਨੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੪੩) **ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯਂ** ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਯਥਾ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯਂ ''ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੫੩) **ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ** ''ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੫੩-੨੫੪) ਤਸ੍ਸਾ ਵਡ੍ਢਨਾ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧ ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਯਂ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਚ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ ਚ, ਤਥੇਵਸ੍ਸਾ ਵਡ੍ਢਨਾਵ◌ਿਧਿਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ''ਪਠਮਂ ਵ◌ੇਰਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾ ਪਾਲ਼ਿਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਏਵ◌ਂ ਯੁਤ੍ਤਿਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਪਠਮਂ ਹਿ ਵ◌ੇਰਿਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਨ ਕਰੁਣਾ। ਅਤ੍ਤਾਪਿ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵ◌ੇਨ ਕਰੁਣਾਯਨਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਕਿਮਿਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ। **"ਅਪ੍ਪਨਾ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ''ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੫੦੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫, ੪੫੨, ੪੭੧; ੩.੨੩੦) ਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਕਰੁਣਾਪਦਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਤੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਆਨਿਸਂਸਾ ਚ ਇਧ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤੋ ਪਰਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੫੦੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫, ੪੫੨, ੪੭੧; ੩.੨੩੦) ਵੁਤ੍ਤਵਿਕੁਬ੍ਬਨਤੋ ਉਪਰਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

## ਮੁਦਿਤਾਭਾਵਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੬੦. ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਪਿਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰੀਸੁ ਨ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਮੁਦਿਤਾਭਾਵਨਾਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ। **ਨ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਪਿਯਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤਾਦਿਸਿਦ੍ਧਾ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਹਂਸਿਤਮੁਖਤਾ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਸਿਤਾ, ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸਤਾ, ਸਖਿਲਤਾ, ਸਮ੍ਮੋਦਕਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇ ਮੁਦਿਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਵਿਸੇਸੇ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ, ਈਦਿਸੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਵ**-ਕਾਰੇਨ ਪਨ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੁਖਸਮਪ੍ਪਿਤਤਾਦਿਂ, ਮੁਦਿਤਾਯ ਚ ਹੇਤੁਭੂਤਂ ਪਮੋਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਹਿ ਪਰਮਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਮੁਦਿਤੇ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੁਦਿਤੋਕਾਸਂ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਆਦਿਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦਾਸਿਨਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਵੇਰਿਂ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਗੇਵ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰਿਨੋ"**ਤਿ।

ਪਮੋਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋਣ੍ਡਸਦਿਸੋ ਸਹਾਯੋ **ਸੋਣ੍ਡਸਹਾਯੋ। ਮੁਦਿਤਮੁਦਿਤੋ**ਵਾਤਿ ਪਸਾਦਸੋਮ੍ਮਤਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਮੁਦਿਤੋ ਏਵ। ਪਸਾਦੇ ਹਿ ਇਦਂ ਆਮੇਡਿਤਂ। ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨ ਆਦਿਤੋ ਮੁਦਿਤਾਭਾਵਨਾਯ ਵਤ੍ਥੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਂ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਸੁਖਂ, ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਜ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾਨੁਭਵਨੇ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਂ ਪਟਿਯਤ੍ਤਸੁਖਸਾਧਨਂ। **ਅਹੋ ਸਾਧੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪੁਬ੍ਬਪਮੋਦਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਪੁਨ **ਅਹੋ ਸੁਟ੍ਠੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਮੋਦਨਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਪਿਯਂ ਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਨਾਪ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਏਕੇ।

**ਅਤੀਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਤੀਤੇ। **ਅਨਾਗਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨ ਹਿ ਭਵਨ੍ਤਰਗਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾ ਰੁਹਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। ''ਸੋ ਏਵਾਯਂ ਦਤ੍ਤੋ ਤਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਕਥਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਆਦੇਸਾਦਿਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਵਾ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਲਦ੍ਧਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ।

**ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਸੋਣ੍ਡਸਹਾਯਸਞ੍ਞਿਤੇ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ, ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਚ। ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਚੇਸ ਇਧ ਪਿਯਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ''ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵੇਰੀਤਿ ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਗੁਣਂ, ਮੁਦੁਂ, ਕਮ੍ਮਨਿਯਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਸੁ ਉਪਸਂਹਰਣਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਤੂਸੁ ਜਨੇਸੁ ਸਮਚਿਤ੍ਤਤਾਵ **ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋ** ਸੀਮਾ ਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਭਾਵਨਾਯ ਪਨ ਤਥਾ ਬਹੁਸੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਂ ਹੇਤੁਂ, ਇਤਰਂ ਫਲਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਮਾਭਾਵੋ ਵਾ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

## ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੬੧. ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤ੍ਤਯਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਚਤੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨੇਨਾ"**ਤਿ। **ਪਗੁਣਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾ**ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਾਪਿਤਂ ਪਗੁਣਂ, ਤਥਾਰੂਪਾ ਤਤਿਯਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨਤੋ। ਅਪ੍ਪਗੁਣਂ ਹਿ ਉਪਰਿਝਾਨਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਤਿਯਗ੍ਗਹਣਂ।

**ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁਤਿਆਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਤ੍ਤਕੇਲਾਯਨਂ** ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਮਾਯਨਂ ਮਮਤ੍ਤਕਰਣਂ, ਤਥਾ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਯੋਗੋ **ਸਤ੍ਤਕੇਲਾਯਨਮਨਸਿਕਾਰਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਂ,** ਤਸ੍ਮਾ। ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਰਾਗਗੇਹਸ੍ਸਿਤਦੋਮਨਸ੍ਸਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਆਸਨ੍ਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਯਥਾਰਹਂ **ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਸਮੀਪਚਾਰਿਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੁ ਮੋਦਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਹਿਤੇਸਿਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਨਯਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਚਾਰਿਤਾ। ਸਤਿ ਚ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇ ਲੋਹਿਤਪ੍ਪਕੋਪੇ ਪੁਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਮੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਘਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਤਾਸਂ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਸਮੀਪਚਾਰਿਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

**"ਸੋਮਨਸ੍ਸਯੋਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਇਦਮਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਯੋਗੇਨੇਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ, ਤਾਹਿਪਿ ਤਾਸਂ ਸਮਾਯੋਗਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂਯੇਵ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਤਂਤਂਝਾਨਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਚ ਤਂਤਂਝਾਨਿਕਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋਪਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਝਾਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਯ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ। **ਪੁਰਿਮਾਸੂ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਸੁ। **ਸਨ੍ਤਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਕੇਲਾਯਨਾਦਿਅਨੁਪਸਨ੍ਤਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਨ੍ਤਭਾਵਤੋ। ''ਸਨ੍ਤਭਾਵਤੋ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੁਖੁਮਤਾ ਪਣੀਤਤਾ ਵਿਦੂਰਕਿਲੇਸਤਾ ਵਿਪੁਲਫਲਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਆਨਿਸਂਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਕਤਿਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਕਤਿਯਾ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਦਾਸਿਨਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤੋ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਆਗਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਚ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਆਗਤੋ ਗਚ੍ਛਸਿ ਚ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਤਵ ਪਯੋਗੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਉਪਨੇਤੁਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਪਨੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਾ, ਕੇਵਲਂ ਪਨੇਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਜੁਕਮ੍ਮਂ, ਯਦਿਦਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਕੇਲਾਯਨਂ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਚੇਸ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦਾਭੂਤੋ, ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਜਿਗੁਚ੍ਛਾਮੁਖੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮੁਪਜਾਤਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਾਦਰੋ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਵਿਸੇਸਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੋ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਉਦਾਸਿਨਤ੍ਤਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਤਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ । ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੁ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੂ"**ਤਿ। **ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ **ਏਕ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭) ਵਿਯ। ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਸੇਸੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **"ਨੇਵ ਮਨਾਪ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲਂ, ਅਤਿਪ੍ਪਿਯਸਹਾਯਕਞ੍ਚ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਮਨਾਪਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **"ਨ ਅਮਨਾਪ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪ੍ਪਿਯਂ, ਵੇਰਿਪੁਗ੍ਗਲਞ੍ਚ, ਪਾਰਿਸੇਸਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਆਪਨ੍ਨਂ। ਇਤਿ **"ਏਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨੇਵ ਮਨਾਪਂ ਨਾਮਨਾਪ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਪਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਉਦਾਸਿਨਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪਕਤਿਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਵੇਰਿਤੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਦੁਰੂਪਸਂਹਾਰਤ੍ਤਾ ''ਇਮੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ**ਾਤਿ ''ਅਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪੀਤਿਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੮੭) ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਯਂ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਪਗੁਣਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੮੭) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ, ਚਤੁਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ ਚ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਆਦੀਨਵਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਾਧਿਗਮਾਯ ਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਥਵੀਸਦ੍ਦਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

**ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੇਸਕਸਿਣਾਨਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਾਮਂ ਕਸਿਣਾਨਾਪਾਨੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਦਿਤਾਯ ਅਤ੍ਥੇਵ ਸਭਾਗਤਾ, ਤਂ ਪਨ ਅਕਾਰਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਿਸਦਿਸਤਾਯਾਤਿ ਆਹ **"ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਸਭਾਗਤਾਯਾ"**ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾਵ ਕਸਿਣਾਦਿਭਾਵਨਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਤਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸਦਿਸਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਸਦਿਸਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਕਾਰਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾਵ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਨਾ , ਅਞ੍ਞਥਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਾ। ਤਥਾਪਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਹਿਤੇਸਿਤਾਦਿਆਕਾਰਂ ਬਜਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਆਮਸਨ੍ਤੀ, ਤਤੋ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨਰੂਪੇਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਕਾਰੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਕਸ੍ਸ ਰੁਚਿਯਾ ਸੁਖਿਤਾ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੬੩)। ਆਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗਤਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੁ''**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇਸੁ, ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

**ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ**

**੨੬੨**. **ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਤ੍ਤਮੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ।

''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਲਿਕੇਦਾਰਂ, ਸੁਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਕੋਸਿਯ।
ਪਟਿਵੇਦੇਮਿ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨ ਨੇ ਵਾਰੇਤੁਮੁਸ੍ਸਹੇ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੪.੧)।

ਪਰਿਬ੍ਬਜ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਪਚਨ੍ਤੁਞ੍ਞੇਪਿ ਪਾਣਿਨੋ''ਤਿ॥ (ਪਾਚਿ॰ ੬੪੭) –

ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ।

''ਅਪਾਰੁਤਾ ਤੇਸਂ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਾ,
ਯੇ ਸੋਤਵਨ੍ਤੋ ਪਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੁ ਸਦ੍ਧਂ।
ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨ ਭਾਸਿਂ,
ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ''॥

''ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩; ੨.੩੪੦; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੮) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮; ੫.੧੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੪੪) ਵਚਨਤੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਬ੍ਰਹ੍ਮਤਾਯ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਇਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚਾਤਿ ਵਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਤ੍ਤਮੋ,** ਭਗਵਾ। ਤੇਨ **ਕਥਿਤੇ** ''ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੪੫੯, ੫੦੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫, ੪੫੧, ੪੭੧) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਦੇਸਿਤੇ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਭਾਵਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਚ **ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ** ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਤਂਤਂਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪਟਿਨਿਯਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵਿਸਟਂ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਮੇਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਮੇਵ ਕਤ੍ਤਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬਜਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਲੂਖਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਂ ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਹਿਤਾਕਾਰਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਿਨੇਹਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ। ਤਂ ਹਿ ਮੋਹਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਲੁਬ੍ਭਨਸਭਾਵਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਅਦੁਸ੍ਸਨਸਭਾਵਂ ਅਲੋਭਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਚ ਤਣ੍ਹਾਸਿਨੇਹੋਪਿ ਬਜਾਪਾਦਵਿਰੋਧੀ ਤੇਨ ਸਹਾਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਤੇਨ ਸਹ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਿਰੋਧੀ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਹਾਯਕਤੋ। ਮੇਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਮਿਤ੍ਤੋ,**

ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ ਪਿਯੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਮੇਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

**ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ**, ਕਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਕੇਸਂ, ਕਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਹਦਯਕਮ੍ਪਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਰੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਪਨੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਸਹਨਾਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਥਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਾਧੂਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਹਿ ਸਪਰਹਿਤਸਾਧਨੇਨ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਵਿਨਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮੇਤਿ, ਅਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਹਿਂਸਨਂ ਅਪਨਯਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਕਰੁਣਾ। **ਫਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਫੁਸਨਵਸੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰੇਨੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਤਾਯਾ**ਤਿ ਮੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਮੁਦਿਤਾਯ ਕਰਣਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਉਪਚਾਰਸਿਦ੍ਧੋ, ਮੁਦਿਤਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਤਮੇਵ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ "**ਸਯਂ ਵਾ ਮੋਦਤੀ**"ਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਪਚਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋਵ। ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ "**ਮੋਦਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਮੁਦਿਤਾ**"ਤਿ ਆਹ।

ਪਿਯਾਦੀਸੁ ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਨਮੁਖੇਨ ਉਦਾਸਿਨਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੂ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

**੨੬੩. ਹਿਤੋ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਚਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਚਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ, ਹਿਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਰਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਸ੍ਸ ਉਪਨਯਨਕਿਚ੍ਚਾ, ਉਪਨਯਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾ। ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੩੭; ਵਿਭ॰ ੯੦੯) ਪਵਤ੍ਤਨਕਸ੍ਸ ਆਘਾਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਸਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਆਘਾਤਵਿਨਯਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਆਘਾਤਵਿਨਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**। ਅਮਨਾਪਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਿਤਾਰੂਪੇਨ, ਪਗੇਵ ਮਨਾਪਾਨਂ ਯਂ ਮਨਾਪਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਨਾਪਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਬਜਾਪਾਦੂਪਸਮੋ**ਤਿ ਬਜਾਪਾਦਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵੂਪਸਮੋ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। **ਸਿਨੇਹਸਮ੍ਭਵੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੋ। ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਖੇਨ ਹਿ ਰਾਗੋ ਵਞ੍ਚੇਤਿ।

ਕਰੁਣਾਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਪਨਯਨਾਕਾਰੋ। ਅਪਨਯਨਂ ਪਨ ਹੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਯੋ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰੋ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ**। ਅਪਨੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪਰੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਸਹਨਂ ਅਨਧਿਵਾਸਨਂ **ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਸਹਨਂ**। ਨ ਵਿਹਿਂਸਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਹੇਠਨਂ। ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਅਵਿਹਿਂਸਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਵਿਹਿਂਸੂਪਸਮੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤੇ, ਵਿਹਿਂਸਨਂ ਵਾ ਨੇਸਂ ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਹਿਂਸਾ , ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹੇਠਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕਰੁਣਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੋ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਸੋਕੋ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੋਕਸਮ੍ਭਵੋ ਵਿਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ।

**ਪਮੋਦਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਮੋਦਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਨਰਸਾ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਾਯਨਸ੍ਸ ਉਸੂਯਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਕਿਚ੍ਚਾ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੇਸੁ, ਅਧਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਅਸਹਨਂ ਅਰਮਣਂ ਅਰਤਿਇਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਹਨਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਘਾਤਂ ਵੂਪਸਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਅਰਤਿਵਿਘਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**।

ਪਹਾਸੋ ਗੇਹਸਿਤਪੀਤਿਵਸੇਨ ਪਹਟ੍ਠਭਾਵੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੰ। **ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਰਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਦਾਸਿਨਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਾ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਣਤੋ ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਤੇਸੰ ਗਹਣਕਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਾਨੰ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਾਨੰ ਵੂਪਸਮਨਾਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸੰ ਵੂਪਸਮੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ "**ਏਵ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬਜਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਮੋਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨ੍ਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਪਟਿਸੇਧਨਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣੰ, ਨ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**੨੬੪**. **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨੇਸੰ ਸਾਧਾਰਣਪਯੋਜਨੰ। ਤਥਾ ''ਸੁਖੰ ਸੁਪਤੀ''ਤਿਆਦਯੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧; ੧੧.੧੫) ਏਕਾਦਸਾਨਿਸੰਸਾ। ਤੇ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ।

ਨਿਸ੍ਸਰਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ,** ਪਹਾਯਕੰ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨੀਵਰਣਾਨਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਨ ਬਜਾਪਾਦਾਦਯੋ **ਪਾਲ਼ਿਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੩) ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਗਨਿਸ੍ਸਰਣਤਾਵਚਨੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

**੨੬੫. ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਦਾਨਪਿਯਵਚਨਾਦਿਸੀਲਸੁਤਾਦਿਗੁਣਗਹਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਨਾਪਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ। ਰਾਗੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਤਥਾ ਗੁਣਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਮਨਾਪਸਞ੍ਞਾਪਲੋਭਤੋਤਿ ਆਹ "**ਗੁਣਦਸ੍ਸਨਸਭਾਗਤਾਯਾ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਿਤ੍ਤਮੁਖਸਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਤੁਲਜਾਕਾਰੇਨ ਦੂਸਨਤੋ **ਰਾਗੋ** ਮੇਤ੍ਤਾਯ **ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ, ਸੋ ਲਹੁੰ ਓਤਾਰੰ ਲਭਤਿ** ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਮੇਤ੍ਤੰ ਅਪਨੀਯ ਤਸ੍ਸਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤ੍ਤਾ । **ਤਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਤੋ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਵਾ ਓਤਾਰਲਾਭਤੋ। **ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਗਸ੍ਸ, ਸਭਾਗੇਨ ਵਾ ਵਿਸਭਾਗਤਾਯ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਮਨਾਪਾਕਾਰਗਾਹਿਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਭਾਗਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ ਬਜਾਪਾਦੋ ਤੇਨ ਵਿਸਭਾਗੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਓਤਾਰੰ ਲਭਮਾਨੋ ਚਿਰੇਨੇਵ ਲਭੇਯਜਾਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦੂਰੇ ਠਿਤਸਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਬਜਾਪਾਦਤੋ। **ਨਿਬ੍ਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕਨਪਰਿਸਙ੍ਕਨੇਨ, ਲਦ੍ਧਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਬਜਾਪਾਦੇਨ ਦੁਪ੍ਪਧੰਸਿਯਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿਆਦਿ।

**ਇਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਨੰ। **ਕਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮਨੀਯਾਨੰ। **ਮਨਾਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਾਨੰ। ਤਤੋ ਏਵ ਮਨੋ ਰਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨੋਰਮਾਨੰ। ਲੋਕਾਮਿਸਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ। **ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਅਹਮਿਮੇ ਨ ਲਭਾਮੀਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੋ। **ਅਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ। **ਨਿਰੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪਰਿਣਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਵਿਗਮੇਨ ਵਿਗਤੰ। **ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਨਵਸੇਨ ਚਿਨ੍ਤਯਤੋ। **ਗੇਹਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤੰ। "**ਆਦਿਨਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਭੋਗਾਦਿਵਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਕਰੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੁ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਭੋਗੇ ਸਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਮਨਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਸੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਸੋ ਕਰੁਣਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਸੋਕੋ ਹਿ ਇਧ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਸਭਾਗਸ੍ਸ ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖੂਪਨਯਨਾਕਾਰੋ ਵਿਹੇਸਾਸਭਾਵੋ ਵਿਸਭਾਗੋਤਿ ਤਾਯ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਸਾ ਓਤਾਰੰ ਲਭਮਾਨਾ ਚਿਰੇਨੇਵ ਲਭੇਯਜਾਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦੂਰੇ ਠਿਤਸਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਰੁਣਾਯ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

**ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਭੋਗਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਮੁਦਿਤਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੁ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਭੋਗੇ ਸਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਨੰ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੬) ਵੁਤ੍ਤਸੋਮਨਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਪਹਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਸੋ ਚ ਮੁਦਿਤਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਪਹਾਸੋ ਹਿ ਇਧ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਭੋਗਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਮੁਦਿਤੇਸੁ

ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਮੋਦਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਮੁਦਿਤਾਸਭਾਗਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਮਨਾਕਾਰਾ ਅਰਤਿ ਵਿਸਭਾਗਾਤਿ ਤਾਯ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਸਾ ਓਤਾਰਂ ਲਭਮਾਨਾ ਚਿਰੇਨੇਵ ਲਭੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦੂਰੇ ਠਿਤਸਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਮੁਦਿਤਾਯ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਮੁਦਿਤੋ ਚਾ**ਤਿਆਦਿ ਮੁਦਿਤਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਰਤਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਗੁਣਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਅਰਤਿਨਿਗ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਪਟਿਪਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਅਰਤਿਯਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਯ ਮੁਦਿਤਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਰਤਿ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਯ੍ਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਅਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਧਿਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ।

ਬਾਲਕਰਧਮ੍ਮਯੋਗਤੋ **ਬਾਲਸ੍ਸ**। ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਬ੍ਯਾਮੂਲ੍ਹਤਾਯ **ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ**। ਪੁਥੂਨਂ ਕਿਲੇਸਾਦੀਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ**। ਕਿਲੇਸੋਧੀਨਂ ਮਗ੍ਗੋਧੀਹਿ ਅਜਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਨੋਧਿਜਿਨਸ੍ਸ,** ਓਧਿਜਿਨਾ ਵਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਓਧਿਸੋਵ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਜਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਓਧਿਜਿਤਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਭਵਾਦਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਨਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਜਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਪਾਕਜਿਨਸ੍ਸ,** ਵਿਪਾਕਜਿਨਾ ਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਸੇਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਨੇਕਾਦੀਨਵੇ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤੇ ਸਮ੍ਮੋਹੇ ਆਦੀਨਵਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਸੀਲਤਾਯ **ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ**। ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਭਾਵਾ **ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ**। ਏਦਿਸੋ ਏਕਂਸੇਨ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨਪਿ "**ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਰੂਪਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹਪੁਬ੍ਬਿਕਾ। **ਰੂਪਂ ਸਾ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਾਯ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਰਹਿਤਂ ਅਞ੍ਞਾਣਮੇਵ **ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਦੋਸਗੁਣਾਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਸਭਾਗਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਗੁਣਦੋਸੇ ਅਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੀ ਕੇਵਲਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗੁਣਦੋਸਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ ਕੇਵਲਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦੋਸਗੁਣਾਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਸਭਾਗਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਲਹੁਂ ਓਤਾਰਂ ਲਭਤੀਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਭਾਗਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਪਵਤ੍ତਿਆਕਾਰਾ ਰਾਗਪਟਿਘਾ ਵਿਸਭਾਗਾਤਿ ਤਾਯ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਤੇ ਓਤਾਰਂ ਲਭਮਾਨਾ ਚਿਰੇਨੇਵ ਲਭੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦੂਰੇ ਠਿਤਸਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਦੂਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

**੨੬੬. ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾ ਛਨ੍ਦੋ ਆਦਿ** ''ਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੩) ਵਚਨਤੋ, ਅਥ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤੇਸਿਤਾਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਦਿਨਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾਭਿਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ''ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾ ਛਨ੍ਦੋ ਆਦੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋਪਿ ਹਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨਿਰਾਕਤਹਿਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋਯੇਵ ''ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਵਟਤਾ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਮਾਤਾ ਵਿਯ ਸਕਿਚ੍ਚਪਸੁਤੇ ਪੁਤ੍ਤੇ। **ਨੀਵਰਣਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦੇਕਟ੍ਠਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਹੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਯਥਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੪.੧), ਨ ਏਵਮਿਧਾਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਏਕੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ ਅਨੇਕੇ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੩) ਭਾਵਨਾਯਂ ਸੁਖਾਦਿਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਂ ਪਨ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭; ਥੇਰਗਾ॰ ੬੭੬; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੫) ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਗਹਣਂ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤਂ, ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਏਵ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਉਪਚਾਰੇ** ਵਾ **ਪਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣਵਡ੍ਢਨਂ** ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦਸਿਦ੍ਧਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਏਕਮਾਵਾਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਤ੍ਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਾ ਰਚ੍ਛਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਰਚ੍ਛਾਗਹਣੇਨ ਰਚ੍ਛਾਵਾਸਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾ ਯਥਾ ਏਕਂ ਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

**੨੬੭. ਕਸਿਣਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਸਦਿਸਾ **ਆਰੁਪ੍ਪਾ** ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾਵ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋਤਿ ਕੇਚਿ। **ਸਮਾਧਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧੀਨਂ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ

ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧੀਨਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤੇ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ । **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਤੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨੇਵ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**। ਯਥਾਹ ‘‘ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੮੬੮)।
**“ਪੁਰਿਮਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤ੍ਤਯਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਝਾਨਾਨਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

**੨੬੮**. **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਸਿਯਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਤਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੨) ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭੂਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਸੇਟ੍ਠਾ ਏਤੇ ਵਿਹਾਰਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ। ਤੇ ਹਿ ਇਧ ਝਾਨਭਾਵਨਾਯ ਵਿਨੀਵਰਣਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਤ੍ਥ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਵਿਨੀਵਰਣਚਿਤ੍ਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **“ਨਿਦ੍ਦੋਸਚਿਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ**ਤਿ ਵਾ ਸਕਲਬੁਦ੍ਧਗੁਣਹੇਤੁਭੂਤਾਨਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿਤਾਦੀਨਂ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਬ੍ਰੂਹਿਤਗੁਣਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤੇਸਨੇਨ, ਅਹਿਤਾਪਨਯਨੇਨ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਮੋਦਨੇਨ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾਗਤਿਗਮਨਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚ ਨਿਦ੍ਦੋਸਚਿਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ, ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਾ, ਏਵਂ ਏਤੇਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ।

**੨੬੯**. **ਚਤਸ੍ਸੋਵਾਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦਿਵਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਜਾਪਾਦਸਂਕਿਲੇਸਾਦਿਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨੁਪਾਯੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਾਦਿਮਨਸਿਕਾਰਵਿਸੇਸਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਆਸਂ** ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣੇ**ਤਿ ਪਮਾਣਰਹਿਤੇ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ। **ਦ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ।

ਬਜਾਪਾਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਪਕ੍ਖਪਾਤਵਸੇਨ ਅਨਾਭੁਜਨਮਨਾਭੋਗੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਵ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਯਥਾ ਮਾਤਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਮੇਯਜਭਾਵਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਤ੍ਥੁਪਨਯਨਤ੍ਥੋ **“ਯਸ੍ਮਾ ਚਾ**”ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਪਰਿਯਾਯੇ**ਤਿ ਵਾਰੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕ੍ਕਮੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬਜਾਵਟਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਾਤਾ ਦਹਰਾਦੀਸੁ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਤਥਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾਦਿਵਸਿਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਯਥਾਰਹਂ ਦੋਸਮੋਹਰਾਗਪਕ੍ਖਿਯਾ, ਤੇਹਿ ਚ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨੁਪਾਯੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ, ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾਦਿਵਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋਵ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ। **ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਏਤਾ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੇਨ** ਨ ਏਕੇਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਤਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਹੇ ਕਮੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਹਿਤੇਸਿਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਏਵਂ ਪਤ੍ਤਿਤਹਿਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਮ੍ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਂ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜਾ’’ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ। ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਆਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਦਿਤੋ ਪਰਂ। **ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਅਯਂ ਕਮੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਇਮਾਸਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨਂ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕ੍ਕਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ‘‘ਇਮਿਨਾਵ ਕਮੇਨ ਏਤਾਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ’’ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਭਾਵਨਾਨਂ ਕਮਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਪਠਮਂ ਭਾਵੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਾ, ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਏਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਹਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਾਮਾਸਸਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਮੁਦ੍ਧਭੂਤਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ

ਏਕਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਗੋਚਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਏਵੰ ਪਮਾਣੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਸੁ ਅਤਿਰੇਕੁਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਦੇਸੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਏਵੰ ਪਮਾਣੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਸਕਲਫਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਫਰਣਵਸੇਨ।

**੨੧੦**. **ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਕਾਮਾਨੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ, ਰੂਪਾਨੰ ਆਰੁਪ੍ਪਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ , ਏਵੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਿਤਾਨੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿੰਸਾਰਤੀਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣਭੂਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਰਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨੰ ਤਾਸੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਆਚਰਿਯਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨੰ ਵਿਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖੰ ਵਿਨਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

**੨੧੧**. **ਸਾਤਸਹਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਸਹਗਤੰ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ''ਤਤੋ ਤ੍ਵੰ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਕਾਯ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬੩) ਦੇਸਨਾਯ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਭਾਵੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ**ਤਿ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਮੂਲਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋਪਿ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਸਿਯੁੰ, ਨ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਹੋਨ੍ਤੁ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ ਆਨਾਪਾਨਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਿਕਾਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਵੇਦਨਾਦੀਸੂ''**ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਮੇਤ੍ਤਾ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤੋ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਿਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿਪਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਸਮਾਧਿਚ੍ਛਾਯਾਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਯਥਾਵਾਦਿਤਾਯ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਅਪਵਦਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **''ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖੀ''**ਤਿ।

**੨੧੨**. ''ਤਯਿਮੰ ਦੋਸੰ ਪਰਿਹਰਿਤੁਕਾਮੇਨ ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਨੀਤਤ੍ਥਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਰੁਕੁਲਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **''ਅਯਞ੍ਹੀ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਆਯਾਚਿਤਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਏਤੇਨਾਤਿ ਆਯਾਚਿਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨੋ, ਤੰ **ਆਯਾਚਿਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ। ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਗਰਹਨੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਮੁਦਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਨਾਮ ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯੰ **''ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਵਸੇਨਾ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਿਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੰ ਏਕਗ੍ਗਭਾਵੇ ਠਿਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ,** ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਾਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ। **ਪਾਪਕਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਾ। **ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਓਕਾਸਾਦਾਨੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਨ ਚ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮਾਹ।

**ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੰ ਨਾਤਿਸੁਭਾਵਿਤੰ ਸਮਾਧਾਨੰ। ਤੰ ਪਨ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨੰ ਸਮਾਧਿਵਿਸੇਸਾਨੰ ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵਤੋ **''ਮੂਲਸਮਾਧੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤੋ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ ਏਕੋਦਿੰ ਕਰੋਮਿ ਸਮਾਦਹਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਖਣਿਕਸਮਾਧਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ''ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯੰ ਅਹੋਸਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨੰ…ਪੇ॰… ਸਮਾਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ਵਤ੍ਵਾ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧) ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ''ਖਣਿਕਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ। **ਸੋ ਏਵ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਮੂਲਸਮਾਧਿਮਾਹ।

**ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਅਸ੍ਸ ਵਾ ਮੂਲਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। **ਭਾਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਨਂ। **ਅਯਂ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਚ ਮੂਲਸਮਾਧਿਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਰਣਿਸਹਿਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿ ਗੋਮਯਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਵਡ੍ਢਿਤੋ ਗੋਮਯਗ੍ਗਿਆਦਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਰਣਿਸਹਿਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮੂਲਗ੍ਗੀਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਮੂਲਸਮਾਧਿ ਏਵ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੂ** ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੇਨ ਭਾਵਨਾਨਯੇਨ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਭਾਵਵਸੇਨ ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਜ੍ਝਾਨਸਮ੍ਪਾਪਨਵਿਧਿਨਾ ਮੂਲਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਕਰੁਣਾਦਿਭਾਵਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁਪਿ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਭਾਵਨਾਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਕਰੁਣਾ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ''ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਇਮਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬੩) ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਸਾ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੀ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਪੁਨ **ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ**ਤਿਆਦਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਫਾਸੁਵਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਗਗ੍ਘਸੀ**ਤਿ ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ। **"ਤਥੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਣ੍ਠਨ੍ਤੁਰੇਨਪਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨੇਵ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੫੧ ਆਦਯੋ), ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੬੮੪ ਆਦਯੋ) ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ।

**੨੭੩. ਸੁਭਪਰਮਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ **ਸੁਭ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੧੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬੬) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ। **ਪਰਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਕ੍ਕਂਸਤ੍ਥੋ। ਸੁਭੋ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਪਰਮੋ ਉਕ੍ਕਂਸੋ ਪਰਮਾ ਕੋਟਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਭਪਰਮਾ, ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਤਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਾਦਯੋ ਇਧ ਅਨਵਸਰਾ। ਇਤਰੇਤਰਵਿਸਿਟ੍ਠਾਪੇਤੇ ਵਿਸੇਸਾ, ਪਗੇਵ ਪਰੇਹਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸੋ ਆਨੁਭਾਵਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। **ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ।

**ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਪਰਿਚਯਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰੇਨੇਵ ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਰਿਚਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਭੂਤਮ੍ਪਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਗੇਵ ਸਭਾਵਤੋ। ''ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਸੁਖੇਨ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਤਸ੍ਸ ਞਾਨਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਤ੍ਥਚਰਣਾਦਿਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਸਚੇਤਨੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਘਾਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਪਰਿਚਯਾ ਅਚੇਤਨੇਪਿ ਵਾਤਾਤਪਾਦਿਕੇ ਆਘਾਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖਤੋ ਪਰਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਭਿਹਨਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਭਿਘਾਤੋ, ਦਣ੍ਡੋ ਅਭਿਘਾਤੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਦਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤਂ, ਤਂ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਦਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤਾਦਿ, ਦਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤਾਦਿ ਰੂਪਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਦਣ੍ਡਾਭਿਘਾਤਾਦਿਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਤ੍ਤੁਦੁਕ੍ਖਾ"**ਨ੍ਤਿ,

ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰਾਦਿਜਨਿਤੰ ਕਰਜਰੂਪਹੇਤੁਕੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵੋ ਸੁਪਰਿਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ** ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਸਹਨਰਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤ੍ਥ** ਆਕਾਸੇ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਾਨੰ ਅਭਾਵੋ ਵਿਵਰਮਪਗਮੋਤਿ।

**ਤੇਨ ਤੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਤੇਨ ਤੇਨ ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਕਾਰਣੇਨ ਪਮੁਦਿਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਮੋਜ੍ਜਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ''ਸਾਧੁ ਵਤਾਯੰ ਸਤ੍ਤੋ ਪਮੋਦਤੀ''ਤਿ ਮੁਦਿਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਮੁਦਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣਪਰਿਚਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ।

**ਅਨੁਕ੍ਕਮਾਧਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਸਕਸਿਣਵਜ੍ਜੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਸਿਣੇ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਯ ਅਧਿਗਤੰ। ਆਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗੋਚਰੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਗੋਚਰੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਆਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਗੋਚਰੇ** ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੇ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸੰਹਰਤੋ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਾਧਿਗਮਾਯ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਭਾਵਯਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੇ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਚਿਤ੍ਤੰ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪੇਤਿ।

**ਆਭੋਗਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ''ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੨੩) ਸੁਖਾਸੀਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਭੁਜਨਾਭਾਵਤੋ। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਾਸੀਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਨਾਵ ਪਰਮਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਾ ਪਨ ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪਰਮਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹਵਿਮੁਖਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗ੍ਗਹਣਦੁਕ੍ਖੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਕਸ੍ਸ ਰੁਚਿਯਾ ਸੁਖਿਤਾ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ, ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਪਨ ਕੇਵਲੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਵਿਸੇਸੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਏਵ ਵਿਸਯੇ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗ੍ਗਹਣਦੁਕ੍ਖਤਾ ਚ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਾਮਾਸਸਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਮੁਦ੍ਧਭੂਤਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

੨੧੪. **ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਏਤਾ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ। **ਦਾਨਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਮਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਦਾਨਾਦੀਨੰ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਸਬ੍ਬਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਸਮਤਿੰਸਾਯ ਪਾਰਮਿਤਾਨੰ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਯਾਨਿਯਾਨਞ੍ਚ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰਸਭਾਵਾਨੰ। ਨ ਹਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਆਨੁਭਾਵਤੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਪੂਰਿਕਾ**ਤਿ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਹਿ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਪਾਰਮਿਤਾਨੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿਕਰਾ। **"ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਦੀਨੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਚਤੂਹਿ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਪਗੇਵ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਇਮਸ੍ਸ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ''ਇਦੰ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਇਦੰ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਦੇਯ੍ਯਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਹਿ ਦਾਨਪਾਰਮਿਤਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਥਾਪਿ ਕੁਮ੍ਭੋ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਧੋਕਤੋ।
> ਵਮਤੇਵੁਦਕੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਰਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ॥ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ੨.੧੧੮)।

''ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ''ਸੁਖਨਿਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ, ''ਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ। ਤੇਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਯ ਦਾਨਧਮ੍ਮੇਨਾਪਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਨਤੋ। ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਹਿ ''ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ''ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ। **ਉਪਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਹੇਤ੍ਥ ਪਦਯੋਜਨਾ – ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਉਪਘਾਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਨ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਨਿਦਾਨੰ

ਸੀਲੰ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਤ੍ਤਕਾਲਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਹਿ ਸੀਲਪਾਰਮਿਤਾ, ਲੋਕਤ੍ਥਮੇਵ ਚਸ੍ਸ ਫਲੰ ਪਰਿਣਮੀਯਤਿ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਭਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੀਲੰ ਪਰਿਪੂਰਤਿ, ਨ ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਇਧਾਪਿ ‘‘ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਨਿਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਕਾਲਵਿਭਾਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਅਨੁਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੰ ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤੰ ਝਾਨਾਦਿਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਭਜਨਸ੍ਸਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਨਿਦਾਨਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥੇਸੁ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਦ੍ਧੰਸਨਾਯ। **ਪਞ੍ਞੰ ਪਰਿਯੋਦਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੋਗਵਿਹਿਤੰ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿੰ ਅਸ੍ਸੁਤੰ ਸੁਣਨ੍ਤਾ ਸੁਤੰ ਵੋਦਪੇਨ੍ਤਾ ਅਹੰਕਾਰਮਮੰਕਾਰਾਦਿੰ ਵਿਧੁਨਨ੍ਤਾ ਞਾਣੰ ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਹੰ ਮਮਾ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਤਾ। **ਹਿਤਸੁਖਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਾਦਿਵੁਦ੍ਧਿਯਤ੍ਥਮੇਵ। **ਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਤੰ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵੋਕਿਣ੍ਣੰ। **ਵੀਰਿਯਮਾਰਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹਿਤਸੁਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਭਿਵਡ੍ਢਤਿ, ਏਵੰ ਪਰਕ੍ਕਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਕੋਚਵਿਕ੍ਖੇਪਰਹਿਤਾ ਹਿ ਵੀਰਿਯਪਾਰਮਿਤਾ। “**ਵੀਰਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤਾਪੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪਰਦ੍ਧਾਨੰ ਨਿਗ੍ਗਹਸਮਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੰ ਅਪਰਾਧੰ ਖਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਨਾਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ ਨਾਨਾਵਿਧੰ ਅਪਰਾਧੰ ਸਹਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਪਰਵਿਕਪ੍ਪਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਦੋਸਸਹਨਾ ਖਨ੍ਤਿਪਾਰਮਿਤਾ।

**ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਨ ਵਿਸੰਵਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਅਕਰਣਮਾਹ। ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ, ਅਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਕੇ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਹਿ ਸਚ੍ਚਪਾਰਮਿਤਾ। **ਅਵਿਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਦਾਨਾਦਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਅਚਲਸਮਾਦਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਵਟ੍ਠਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਮਿਤਾ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ। **ਅਵਿਚਲਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਾਯ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਾਦਿਆਕਾਰੇਨ। ਯਥਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਏਵੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞੰ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਾਰਮੀਨੰ ਅਨੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਪਾਰਮੀਹਿ ਸਚਿਤ੍ਤੁਪਸਮਤੋ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਾਹਿ ਪਰਹਿਤੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਤੋ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਏਵੰ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਿ ਪਾਰਮਿਤਾਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਨੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਪਾਰਮਿਤਾਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ। ਤਥਾ ਦਸਬਲਞਾਣਾਦਿਕੇਤਿ। **ਏਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਨਵਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੧੦. ਆਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

## ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੭੫. ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੂ**ਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਚਤੂਸੁ ਆਰੁਪ੍ਪੇਸੂ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਵਿਵੇਕੇਨ ਅਰੂਪੰ, ਅਰੂਪਮੇਵ ਆਰੁਪ੍ਪੰ ਝਾਨੰ, ਇਧ ਪਨ ਤਦਤ੍ਥੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਤੰ ਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਰੂਪਾਧਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਹੇਤੁ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਧਿਕਰਣ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਕਾਮਾਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮-੧੬੯) ਵਿਯ। ਦਣ੍ਡਨਟ੍ਠੇਨ ਦਣ੍ਡੋ, ਮੁਗ੍ਗਰਾਦਿ। ਪਰਪੀਲ਼ਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਆਦਾਨੰ **ਦਣ੍ਡਾਦਾਨੰ**। ਸਤ੍ਥਾਨੰ ਸਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਤ੍ਥੰ**, ਆਵੁਧੰ। ਭਣ੍ਡਨੰ **ਕਲਹੋ**। ਵਿਰੋਧੋ **ਵਿਗ੍ਗਹੋ**। ਨਾਨਾਵਾਦੋ **ਵਿਵਾਦੋ। ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਾਦਿਕੰ। **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ। **ਆਰੁਪ੍ਪੇ** ਅਰੂਪਭਾਵੇ, ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਵਾ ਭਵੇ। **ਰੂਪਾਨੰਯੇ**ਵਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰਯੇਵ, ਨ ਅਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਰਾਗਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ। **ਨਿਰੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ। ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦਿਕੰ ਸਬ੍ਬੰ ਰੂਪਹੇਤੁਕੰ ਅਨਤ੍ਥੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਕਰਜਰੂਪੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਦੀਨਵਾਧਿਕਰਣਭਾਵਯੋਗ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸੰ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ। **ਆਲੋਕੋ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸੋ ਏਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਸਿਯਾ ਆਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁੰ, ਨ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਉਗ੍ਘਾਟਨਾ ਨਾਮ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੰ ਨਵਸੂ**"ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਆਲੋਕਕਸਿਣਮ੍ਪਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਸੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਠਪਨੇ ਕਾਰਣੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਜਰੂਪੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਲਮ੍ਬਨਤੋ।

ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ''ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਲਮ੍ਬਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪਨ ਸਨ੍ਤਸਭਾਵੇਨ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ "**ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਕੇਚਿ ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ, ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਚਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਕਾਰਣੰ, ਇਤਰੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਜ੍ਝਾਨਾਨਞ੍ਚ ਅਕਾਮਧਾਤੁਸੰਵਤ੍ਤਨੀਯਤੋ। **ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਮੇ**ਵਾਤਿ ਕਰਜਰੂਪਪਟਿਭਾਗਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਸਦਿਸਞ੍ਚ ਨਾਮ ਤੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿੰ ਤਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੇਨਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਕਥੰ? ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮਜਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਲੇਖਾਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਾਦਿਨਾ ਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮਾਯ ਲੇਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ। **ਫਲਿਤਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰੰ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੂਰਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਸਮਾਨਰੂਪਸਦ੍ਦਸਮੁਦਾਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਿਸਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਸਰਪ੍ਪਯੋਗੰ।

**ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਮਮ ਚਕ੍ਖੁ ਸੋਭਨੰ, ਮਮ ਕਾਯੋ ਥਿਰੋ, ਮਮ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ। **ਕਰਜਰੂਪਸਮਙ੍ਗਿਕਾਲੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਰੂਪੇਨ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਰੂਪੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਾਲੋ। **ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਸਿਣਰੂਪਸ੍ਸਪਿ। ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਭਯਸਨ੍ਤਾਸਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾ ਵਿਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੰ। ਤੇ ਹਿ ਤਯੋ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭਯਸਨ੍ਤਾਸਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਕੋ ਕਿਰ ਸੁਨਖੋ ਵਨੇ ਸੂਕਰੇਨ ਪਹਟਮਤ੍ਤੋ ਪਲਾਤੋ, ਸੋ ਅਰੂਪਦਸ੍ਸਨਵੇਲਾਯ ਭਤ੍ਤਪਚਨਉਕ੍ਖਲਿੰ ਦੂਰਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੂਕਰਸਞ੍ਞਾਯ ਭੀਤੋ ਉਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋ ਪਲਾਯਿ, ਪਿਸਾਚਭੀਰੁਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਅਪਰਿਚਿਤੇ ਦੇਸੇ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਤਾਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਿਸਾਚਸਞ੍ਞਾਯ ਭੀਤੋ ਉਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਪਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸੂਕਰਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ।

**੨੭੬. ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥੰ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਝਾਨੇ ਆਦੀਨਵੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਸਿਣਰੂਪੰ। **ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਤੋ। ਤਾਨਿ ਹਿ ''ਯੇ ਤੇ ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰੂਪੇ

ਆਰੁਪ੍ਪਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੨; ੧੦.੯) ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਆਗਤਾ। ਸਨ੍ਤਤਾਸਿਦ੍ਧਿ ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਯਥੇਵਾ**ਤਿ **ਏਵ**-ਕਾਰੇਨ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਏਤਂ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ, ਏਵਂ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਿਪੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਵਸੇਨ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਤਾਮਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥਾਪਿ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਭੂਮਿਭੇਦਤੋਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ ਉਪਮੋਪਮੇਯ੍ਯਭਾਵਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਤੋ।

**ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਂ। **ਪਰਿਯਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰਣੇਨੇਵ ਪਣੀਤਤੋ, ਸੁਖੁਮਤੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਨ੍ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਗੇਵ ਵਡ੍ਢਿਤਂ, ਤਦਾ ਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਸਿਣਰੂਪੇਨ। **ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ ਕਸਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਕਸਿਣਰੂਪਂ ਅਪਨੇਤਿ। ਉਗ੍ਘਾਟਨਵਿਧਿਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਗ੍ਘਾਟੇਨ੍ਤੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਂਵੇਲ੍ਲੇਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਸਂਹਰਤਿ। **ਅਡ੍ਢਦਤ੍ਥ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨ। **ਨੇਵ ਉਬ੍ਬਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਨੇਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ। **ਨ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟਤਿ। **ਇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਕਸਿਣਰੂਪਸ੍ਸ। **ਅਮਨਸਿਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਅਕਰਣਂ ਅਚਿਨ੍ਤਨਂ। **ਮਨਸਿਕਾਰਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਕਸਿਣਰੂਪਂ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ, ਤੇਨ ਚ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਂ ''ਆਕਾਸੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਯਦਾ ਤਂ ਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਆਕਾਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਾ ਸੋ ਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ ਨਾਮ, ਤਞ੍ਚ ਤੇਨ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਮਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ"**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪੇਤਂ **ਏਕਮੇ**ਵ ਪਰਿਯਾਯਭਾਵਤੋ।

**"ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਨਨੁ ਰੂਪਾਵਚਰਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਸ੍ਸ ਨ ਨੇਸਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਝਾਨਤੋ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯ? ਯਂ ਪਨੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਥੇਵ ਸੁਖੁਮਾਨਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨੀਵਰਣਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਮਹਗ੍ਗਤਕੁਸਲੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲੇਸੁ ਵਿਯ ਓਧਿਸੋ ਪਹਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰੇਹਿ ਆਰੁਪ੍ਪਾਨਂ ਉਲ਼ਾਰਫਲਤਾਦਿਵਿਸੇਸੋ, ਸੋ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੇਨ ਸਨ੍ਤਤਰਪਣੀਤਤਰਭਾਵੇਨ ਤੇਸੁਯੇਵ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਂ ਵਣ੍ਣਭਣਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਹੀਨਾਨਂ ਉਪਰਿ ਪਹਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੇ ਪਨ ''ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰਾਦੀਸੁ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਾਵਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਆਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਨੁਗੁਣਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਕਿਚ੍ਚਯੋਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪਚਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇਨ। **ਇਧਾਪੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ। ਤਂ ਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੇਸਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੀ''ਤਿਆਦਿ। ਯਂ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ **ਪਥਵੀਕਸਿਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੫੧ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ"**ਤਿ।

ਏਵਂ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯਾਨਪ੍ਪੁਤੋਲ਼ਿ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਗੁਣ੍ਠਨਸਿਵਿਕਾਦਿਯਾਨਾਨਂ ਮੁਖਂ ਯਾਨਮੁਖਂ, ਪੁਤੋਲ਼ਿਯਾ ਖੁਦ੍ਦਕਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਪੁਤੋਲ਼ਿਮੁਖਂ, ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਮੁਖ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਕਾਸਂਯੇ**ਵ ਯਾਨਮੁਖਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਭੂਤੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇਨ। ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਅਨੁਲੋਮਂ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਚ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਞ੍ਹੇਤਂ। **ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇ** ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ।

**੨੧੧. ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਚ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਾਕਾਰੇਨ, ਤੇਸੁ ਏਵ ਵਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ

ਨਿਕਨ੍ਤਿਪ੍ਪਹਾਨਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਦਿਨਾ। **ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੦; ਵਿਭ॰ ੬੨੫) ਯਥਾ ਰੂਪਭਵੋ ਰੂਪਂ। **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਹਿ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ** ਕਸਿਣਰੂਪਂ **ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਪੁਰਿਮਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ। **ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਕਸਿਣਰੂਪਾਨਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਪੁਰਿਮਪਦਲੋਪੇਨ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਕਸਿਣਰੂਪੇਸੁ ਰੂਪਵੋਹਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। ਰੂਪੇ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇ ਤਂਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ। ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪੇਕਸੇਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਰਾਗਾ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਤੋ। **ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਨ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਨਿਰੋਧਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ **"ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਰਾਗਾ ਅਨਵਸੇਸਾਨਂ ਨਿਰੋਧਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

**"ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਸੁ ਚ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਆਹ। ਅਵਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣਂ, ਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣਂ, ਕਿਰਿਯਾਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਗ੍ਗਹਣਂ। ਅਰਹਤੋ ਹਿ ਞਾਣਾਨਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ। ਯਦਿ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਨੁਨਿਪ੍ਫਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ ਅਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ,** ''ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਸਞ੍ਞਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਮੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੧੮. **ਪਟਿਘਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਹਨਨੇਨ ਵਿਸਯੀਵਿਸਯਸਮੋਧਾਨੇਨ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਕਾਲੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਇਧੇਵ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਅਨੁਯੋਗਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥਂ** ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਾਨਂ। **ਏਤਾਸਂ** ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ। **ਏਤ੍ਥ** ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਕਥਾਯਂ। **ਵਚਨਂ** ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਵਸੇਨ।

ਕਿਂ ਵਾ ਪਸਂਸਾਕਿਤ੍ਤਨੇਨ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਇਧੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਨਾਮ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਪਹੀਨਤਾਯ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇਨ ਵਾ। ਤੇਸੁ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਧਿਗਮੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ । **ਰੂਪਾਵਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ। **ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਤਦਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਨ ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਾਯ ਰੂਪਾਵਚਰਭਾਵਨਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਪਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਵਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਰੂਪਾਯਤ੍ਤਾ ਚ ਏਤਾਸਂ ਪਵਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਅਯਂ ਪਨ ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਭਾਵਨਮਾਹ। **ਧਾਰੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਧਾਰੇਤੁਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇ। ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਚਨਾਦੀਹਿ **ਆਨੇਞ੍ਜਤਾ**। ''ਯੇ ਤੇ ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰੂਪੇ ਆਰੁਪ੍ਪਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭੨; ੧੦.੯) **ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ**।

੨੧੯. ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਕਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਮਹਤਾਪਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਥਾ ਪਨ ਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਿਯਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਂ ਨ ਸਹਤੀਤਿ ਤਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ਕਣ੍ਟਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਰੁਪ੍ਪਭਾਵਨਾਯ ਅਭਾਵੇ ਚੁਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਾਨਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਯਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਾ ਅਨੋਕਾਸਤਾਯ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ

ਆਰੁਪ੍ਪਭਾਵਨਾਯ ਨਿਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਨਿਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਕਾਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਂ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ, ਜਵਨਪਟਿਪਾਦਕੇਨ ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਮਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਕਰਣਂ ਅਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤੇਨ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਹੇਤੂਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਥਿਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿਚ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣੋ ਕਥਿਤੋ ਸੋਤੂਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥਂ, ਪਲੋਭਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਯੇ ਹਿ ਅਕੁਸਲਾ ਏਵਂਗਾਹਿਨੋ ‘‘ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਦਰਹਿਤੇ ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸਞ੍ਞਾਯ ਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ’’ਤਿ, ਤੇ ਤਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਨਿਸਂਸੋ ਕਥਿਤੋ। ਤਂ ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਏਵਂ ਸਨ੍ਤਾ ਕਿਰਾਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਣੀਤਾ, ਹਨ੍ਦਸ੍ਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

**੨੮੦**. **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਕਾਸਸ੍ਸ। ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਏਵ ਅਨ੍ਤੋ **ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ,** ਤਥਾ **ਵਯਨ੍ਤੋ**। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਚ ਵਿਨਸ੍ਸਨਤੋ ਉਦਯਵਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਆਕਾਸੋ ਪਨ ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਤਦੁਭਯਾਭਾਵਤੋ ਅਨਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਜਟਾਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਾਨਂ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **“ਆਕਾਸੋਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ”**ਤਿ ਆਹ। ਕਸਿਣਂ ਉਗ੍ਘਾਟੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟੋ, ਤਦੇਵ **ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਂ। ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਰੂਪਵਿਵੇਕਮਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਅਨਨ੍ਤਫਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਕਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨਾਪਿ। **ਅਨਨ੍ਤਂ ਫਰਤੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪੁਬ੍ਬਕੇਨ ਝਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਸਤਿ। ਯਥਾ ਭਿਸਗ੍ਗਮੇਵ ਭੇਸਜ੍ਜਂ, ਏਵਂ **ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਂ** ਸਂਯੋਗਪਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ **“ਆਯਤਨਮਸ੍ਸਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਆਯਤਨ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕਾਰਣਾਕਰਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਨਿਵਾਸਤ੍ਥੋਪਿ ਆਯਤਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ।

### ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੮੧**. ਚਿਣ੍ਣੋ ਚਰਿਤੋ ਪਗੁਣਿਕਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣੋ ਵਸੀਭਾਵੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ, ਤੇਨ **ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੇਨ**। ਰੂਪਾਵਚਰਸਞ੍ਞਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਂਸਹਗਤਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਦਾਚਾਰਸ੍ਸ ਹਾਨਭਾਗਿਯਭਾਵਾਵਹਤੋ, ਤਂਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਤਦਙ੍ਗੇਸਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਆਸਨ੍ਨਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ”**ਤਿ। ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਉਪਰੂਪਰਿਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵਤੋ, ਪਣੀਤਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਚ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਤੋ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਤਤਰਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਮਿਵ ਸਨ੍ਤਾ”**ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਇਧਾ’’ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੯੦)। **ਅਨਨ੍ਤਂ ਅਨਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ‘‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਅਨਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ **ਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ** ਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ।

**ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਕਾਸਫੁਟੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ**ਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ। **ਅਪ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਭਾਵਨਾਭਾਵਤੋ ਇਦਂ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਂ ਵਿਯ। **ਅਪ੍ਪਨਾਨਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨੇ ਪੁਰਿਮਭਾਗੇ ਤੀਣਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ‘‘ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਵਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੭੬) ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ, ਅਥ ਵਾ **ਅਪ੍ਪਨਾਨਯੋ**ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾਨਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਆਰੁਪ੍ਪਂ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਮਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ **ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੭੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੨੮੨**. **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪੇ ''ਆਸਨ੍ਨਰੂਪਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾ, ਅਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਾਕਾਰੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪਹਾਨਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਦਿਆਕਾਰੇਨ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਾ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਭੇਦਤੋ ਅਨਵਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਞਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਸੋਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ"**ਤਿ। ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਤਾ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਸਮਾਸਵਸੇਨਾਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮੁਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **"ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ''ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪਦਸਿਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਏਵਂ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨਪਿ ਆਯਤਨ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਧ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ, ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਏਵ ਦੇਸੋ **ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ। ਝਾਨਂ** ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਅਮਨਸਿਕਰਣੇਨ। **ਉਭਯਮ੍ਪਿ** ਵਾ ਉਭਯਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਝਾਨਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨਂ, ਜਵਨਪਟਿਪਾਦਕੇਨ ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਮਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਕਰਣਂ ਅਮਨਸਿਕਰਣਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ** ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਰਣਾਕਾਰੇਨੇਵ ''ਅਨਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਨ **"ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਨਸਿਕਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ 'ਅਨਨ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। **ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ** ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਂ ਪਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਾਲਿਯਾ ਏਵਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਤਂਯੇਵ ਆਕਾਸਂ ਫੁਟਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀਤਿ। ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂਯੇਵ ਆਕਾਸਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਫੁਟਂ ਤੇਨ ਗਹਿਤਾਕਾਰਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਨ੍ਤਂ ਫਰਤੀਤਿ। ਯਂ ਹਿ ਆਕਾਸਂ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਸਮਙ੍ਗੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਨਨ੍ਤਂ ਫਰਤਿ, ਤਂ ਫਰਣਾਕਾਰਸਹਿਤਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸਮਙ੍ਗੀ ਅਨਨ੍ਤਂ ਫਰਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਫਰਣਾਕਾਰੇਨ ਇਧ ਅਨਨ੍ਤਤਾ, ਨ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤਾਦਿਅਭਾਵੇਨਾਤਿ **"ਨਾਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਨ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵਾਹ। **"ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨੇਨ ਅਞ੍ਚੀਯਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਆਲਮ੍ਬੀਯਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵਾ"**ਤਿ।

### ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੮੩**. ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਂ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਆਰਬ੍ਭ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਏਤੇਨ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਅਭਾਵੋ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਤਾ। **ਸੁਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਰਿਤ੍ਤਤਾ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਵਿਵੇਕੋ। ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਗਮਮੇਵ ਵਦਤਿ। ''ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਮਨਸਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਤੀਸੁ ਪਕਾਰੇਸੁ ਏਕੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

**ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਆਕਾਸੇ ਫੁਟੇ**ਤਿ ਆਕਾਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ। ''ਆਕਾਸਫੁਟੇ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਸੁਞ੍ਞਵਿਵਿਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵੇ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਭਾਵੇ, ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ

ਚਾਤਿ ਯੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਭਾਵਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ **ਸੁਞ੍ਞਵਿਵਿਤ੍ਤੁਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਵਿਵਿਤ੍ਤੁਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ, ਤੇਨ ਵਿਨਾਸਾਭਾਵਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪੁਰੇ ਅਭਾਵਾਦਿਕੇ।

**ਤਸ੍ਮਿੰ ਹਿ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਜ੍ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਪਗਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ। ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਾਵਮੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਰਿਸੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤੰ ਠਾਨਨ੍ਤਿ** ਤੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨੰ। “**ਪਰਿਕਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ ਨ ਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਓਪਮ੍ਮਸੰਸਨ੍ਦਨੰ – ਯਥਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਗਤੋ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਅਪਗਤੇਸੁ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਠਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸੁਞ੍ਞਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਤਤੋਪਿ ਅਪਗਤਕਾਰਣੰ, ਏਵਮਯੰ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਜ੍ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਪਗਤੇ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਚਕ੍ਖੁਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਮੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਪਗਮਨਕਾਰਣੰ ਵੀਮੰਸਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਾਭੋਗਾਭਾਵਤੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

**੨੮੪**. ਨਤ੍ਥਿਤਾ ਪਰਿਯਾਯਾਸੁਞ੍ਞਵਿਵਿਤ੍ਤੁਭਾਵਾਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਸੁਞ੍ਞਵਿਵਿਤ੍ਤੁਪਦਾਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਆਮੇਡਿਤਵਚਨੰ ਪਨ ਭਾਵਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। ਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯਮ੍ਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਤੰ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤੰਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਤੰਯੇਵ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੰ ਪਠਮੇਨ ਵਿਯ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਤਤਿਯੇਨਾਰੁਪ੍ਪੇਨਾਭਾਵੇਤੀਤਿ। **ਖਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। ਸਾ ਹਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਙ੍ਗਾਭਾਵਮੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ “**ਖਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। **ਅਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਅਭਾਵੰ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵੰ ਕਰੋਤਿ ਅਮਨਸਿਕਰਣਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਵਿਭਾਵੇਤਿ** ਵਿਗਤਭਾਵੰ ਕਰੋਤਿ, ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਵਾ ਯਥਾ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਣਤੋ। ਤੇਨੇਵ **ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤਿ** ਤਿਰੋਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। **ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਏਵਮਤ੍ਥੋ, ਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਸ੍ਸ। **ਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਾਵਸੇਸਤਾ ਨਾਮ ਭਙ੍ਗੋ ਏਵ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠੰ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਕਿਞ੍ਚਨਤਾ ਸਿਯਾ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਕਾਰੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਭਾਵਨਮਾਹ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

**ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ**

**੨੮੫. ਨੇ ਚ ਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਵਿਸੇਸਾ ਸਨ੍ਤਾ, ਏਵਮਯੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨੇ ਚ ਸਨ੍ਤਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਯਾ ਅਯੰ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਯਾਪਨੀਯਤਾਯ, ਰੋਗਮੂਲਤਾਯ ਚ ਰੋਗਸਰਿਕ੍ਖਤਾ, ਦੁਕ੍ਖਤਾਸੂਲਯੋਗਾਦਿਨਾ ਗਣ੍ਡਸਰਿਕ੍ਖਤਾ, ਪੀਲ਼ਾਜਨਨਾਦਿਨਾ ਸਲ੍ਲਸਰਿਕ੍ਖਤਾ ਚ, ਸਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਨਾਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਞ੍ਞਾ ਰੋਗੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਗਣ੍ਡੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਸਞ੍ਞਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਵੇਦਨਾਚੇਤਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। **ਏਤੰ ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਅਸਨ੍ਤਭਾਵਕਰਰੋਗਾਦਿਸਰਿਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਵਿਰਹਤੋ ਸਨ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਣੀਤੰ**। ਕਿੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ**”ਤਿ ? ਤਦਪਦੇਸੇਨ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਮਾਹ “**ਆਦੀਨਵ**”ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਰੋਗਾਦਿਸਰਿਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਦਿਸਬ੍ਭਾਵੋਪਿ ਆਦੀਨਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ

ਆਸਨ੍ਨਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚੂਕ੍ਕਿਤਾਵ। **ਉਪਰੀ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪੇ। **ਸਾ** ਵ◌ਾਤਿ ਸਾ ਏਵ। ਵ**ਤ੍ਤਿਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾ ਵਲਞ੍ਜਿਤਾ।

**ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਞਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਮਾਨਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਮਨੋ ਏਵ ਮਾਨਸ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਂ ਵ◌ਾ। ਤਂ ਹਿ ਮਨਸਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਮਾਨਸਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਞਾਣਾਨੁਗੁਣਤਾਯ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੂ**"ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਸੂਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**੨੮੬**. ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਆਯਤਨਂ ਕਾਰਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਞਾਣਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ**, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ **ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

**ਯਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵ◌ੇਨ। ਯਾ ਹਿ ਸਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਸਞ੍ਞਾਤਿਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸਞ੍ਞਾਸਭਾਵ◌ਾਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਸਞ੍ਞਾਤਿਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਞਾਣਂ। **ਤਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸਸਾਪਟਿਪਦਂ, ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨ ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਮੁਖੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਸਾ ਪਨ ਪਟਿਪਦਾ ਯਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵ◌ੇਤੀ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋਤਿ। **ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਯਾ ਨਾਮ। **ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਮ੍ਪਿ, ਏਵ◌ਂ ਸੁਖੁਮਮ੍ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਤਬ੍ਭਾਵ◌ੋ ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾ, ਤਾਯ, ਨ ਞਾਣਸਨ੍ਤਤਾਯ। ਨ ਹਿ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਜਞ੍ਞਾਣਤੋ ਸਨ੍ਤਾ।

ਚੋਦਕੋ ''ਯਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਂ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ। ਅਸਤਿ ਚ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਨ੍ਤਤੋ ਚੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਥਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ "**ਅਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਯਾ**"ਤਿ ਪਰਿਹਾਰਮਾਹ, ਤੇਨ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੋ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਞਾਣੇ ਅਭਿਰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਆਵਜ੍ਜਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਅਞ੍ਞਾਭਾਵਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

**ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾਵ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਿਪ੍ਪੀਨਂ ਜੀਵ◌ਿਕਂ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਤੇ ਵ◌ੀਤਿਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋਗਾਵਚਰੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਨ੍ਤਾ ਵਤਾਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵ◌ੇਤੀਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਸਞ੍ਞਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਹਿ ਦੇਸਨਾ। **ਪਰਮਸੁਖੁਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਸੁਖੁਮਭਾਵ◌ਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਸੁਖੁਮਤਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸੇਸਤਾਮਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਤਮਤਿਚ੍ਚ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ**। ਯਤੋ ਸੁਖੁਮਤਮਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਸੁਖੁਮਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਿਯਾ ਵ◌ਿਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸਤਂ ਪਾਪਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਿਰੋਧੋ ਏਵ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ "**ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ।

**੨੮੭. ਯਂ ਤਂ** ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਂ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਵਿਸੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਤੋ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਧ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ**"ਤਿ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਤਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਸਞ੍ਞਾਹਿ, ਤਥਾਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸੁਖੁਮਤਾ ਨਾਮ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਯ ਚਤੁਵੋਕਾਰੇਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **ਸੁਖੁਮਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਖੁਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**-ਕਾਰੋ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ, **ਨਾਸਞ੍ਞਾ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**-ਕਾਰੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, **ਅ**-ਕਾਰੋ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋਵ, ਅਸਞ੍ਞਂ ਅਨਸਞ੍ਞਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਕਦੇਸਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪੇ। ਦੁਤਿਯੇ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**-ਕਾਰੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ **ਨਾਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**-ਕਾਰੋ, **ਅ**-ਕਾਰੋ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਏਵਾਤਿ ਤੇਨ ਦ੍ਵਯੇਨ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵੋ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਆਯਤਨਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਤਿ "**ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ।

ਕਿਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ, ਯੇਨੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵ ਏਦਿਸੀ ਜਾਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਨ ਕੇਵਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ ''ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੧, ੩੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੪) ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ **ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤਿਥੋਕਮ੍ਪਿ ਯਂ **ਤੇਲਮਤ੍ਥਿ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਆਹ** ਅਕਪ੍ਪਿਯਭਾਵਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਤਦੇਵ **ਨਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਲਨ੍ਤਿ ਆਹ** ਨਾਲ਼ਿਪੂਰਣਂ ਉਪਾਦਾਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਦਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਞ੍ਜਾਨਨਂ ਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਸਞ੍ਞਾ ਸਮਾਨਾ ਕਥਮਯਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦਹਨਕਿਚ੍ਚਮਿਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਹੇਸਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸੁਗਯ੍ਹਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਜਨਨਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ। **ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਅਕਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋ। **ਪਕਤਿਵਿਪਸ੍ਸਕੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ। ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਾਲਮ੍ਬਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ ਤਬ੍ਬਿਸਯਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜ ਏਕਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਲਾਪਤੋ ਸਮੂਹਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਨਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ। ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਸਰੂਪਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਂ **ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ** । **ਏਵਂ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਂ ਗਤਾ** ਯਥਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾਪਿ ਨਾਮ ਅਨੁਪਦਂ ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਅਞ੍ਞਾਹਿਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਮਪਰਾ ਉਪਮਾ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਮਨੁਞ੍ਞਂ ਮਤ੍ਤਿਕਭਾਜਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਾਚਿ ''ਦੇਹਿ ਮੇ ਇਮਂ ਭਾਜਨ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸੁਰਾਸਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨਾਯ੍ਯੋ ਸਕ੍ਕਾ ਦਾਤੁਂ, ਸੁਰਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਆਹ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਆਹ ''ਤੇਨ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਾਤੁਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ। ਇਤਰੋ ''ਨਤ੍ਥਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਯੋਗ੍ਯਭਾਵਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਪਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਜਾਤਂ, ਏਵਂ ਇਧਾਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ, ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਕੋਚਿ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਆਹੁ – ''ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਨਾਮ ਸੋਪਚਾਰਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਯਥਾਸਕਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਪਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਂ, ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ

ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਕ੍ਖੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ 'ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਝਾਨਸ੍ਸ 'ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤਾ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਅਭਾਵਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਵਾ। ਸਬ੍ਬਥਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਭਾਵੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ। ਤਦਿਦਮਕਾਰਣਂ ਤਥਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮਾਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਂ ਵਾ ਆਮਸਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ? ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤਂ।

ਯਦਿ ਏਵਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਗਹਿਤਤਂ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨), **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੬੦੬ ਆਦਯੋ) ਪਨ ਗਹਿਤਮੇਵ। ਯਥਾਹ – ''ਤਞ੍ਞੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੧੯)। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤੇ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ? ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ, ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਤੋ ਚ। ਯੇ ਹਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਆਰੁਪ੍ਪੇਸੁ ''ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ, ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਏਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਗਤਿਕਾਵ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ** (ਵਿਭ॰ ੬੦੫ ਆਦਯੋ) ਉਦ੍ਦੇਸਦੇਸਨਾ। ਯੇ ਪਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰੋ ਪਨ ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਾਵਨਾਕਾਰਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਾਵਨਾਕਾਰਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਾ ਚ ਦੇਸਨਾ ਯਾਵਦੇਵ ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਿਨਯਤ੍ਥਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਕਥਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਗਹਣੇ, ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਕਾਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ''ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪੇ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਸੁਤ੍ਤੇ** ਭਾਵਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਂ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਭਾਵਨਾਜਨਿਤੋ। ਸਾ ਚ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਭਾਵਨਾ ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੋਪਜਨਿਤਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਝਾਨਾਨਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਮਾਦਿਵਿਵੇਕਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਪੀਤਿਵਿਰਾਗਸੋਮਨਸ੍ਸਤ੍ਥਙ੍ਗਮਮੁਖੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਮੁਖੇਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਝਾਨਾਨਿਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸੀਲਂ, ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਮਤਿਕ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਆਰੁਲ਼੍ਹਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮, ੧੯੪) ਸੀਲਸਂਵਰੋ, ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੧, ੪੨੧; ੩.੧੫, ੭੫) ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ, ''ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੪੨੨; ੨.੨੪; ੩.੭੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬; ਵਿਭ॰ ੫੧੮) ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮) ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੨, ੪੨੫; ੩.੧੬, ੭੫) ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ, ''ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਮੇਘਿਯ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਝਾਨਾਨਿ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਮਤਿਕ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਾਮਾਦਿਵਿਵੇਕਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਪੀਤਿਵਿਰਾਗਸੋਮਨਸ੍ਸਤ੍ਥਙ੍ਗਮਮੁਖੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਦੇਸਿਤਾਨਿ, ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਮੁਖੇਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਾਧਿਗਤੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿਪਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਸੂਰਸਭਾਵੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਨੀਵਰਣਾਨਂ,

ਤਦੇਕਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਂ, ਸਨ੍ਤਂ, ਪਣੀਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ; ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਪਨ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੇਨ ਓਲਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯਂ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਰਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯਪਿ ਅਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਾਯਪਿ ਪਾਕਤਿਕਪਰਿਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨਾਪਿ ਹਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਸਤਿਪਿ ਧਮ੍ਮਤੋ, ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵੇਨਾਪਿ ਚ ਅਭੇਦੇ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਤੋ ਆਰੁਪ੍ਪਂ ਅਙ੍ਗਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤਮੇਵ, ਯਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਾਦੀਨਿ ਪਨ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਅਙ੍ਗਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਸਨ੍ਤਸਨ੍ਤਤਰਸਨ੍ਤਤਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਸਮਾਯੋਗਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਂਤਂਪਹਾਤਬ੍ਬਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਂ ਪਾਪੇਤਿ। ਯਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਥਾ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਕਤਿਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਥਾ ਸਯਂ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਤੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਯਥਾ ਤਦਞ੍ਞਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ , ਤਯਿਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨਾਪਿ ਨਾਮ ਵਿਭੂਤਾਕਾਰਤਾਯ ਠਾਤੁਂ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇ ਕਿਂ ਪਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਸ੍ਸ ਅਵਿਭੂਤਕਿਚ੍ਚਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਭਾਵਨਾਕਾਰਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸੋ ਇਧ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਦੇਸਨਾਯਂ **ਸੁਤ੍ਤੇ** ਭਾਵਨਾਕਾਰਂ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਨ ਕਥੇਸਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਤਿਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਤਂਯੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੬੧੯) **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾਧਮ੍ਮਸਾਸਨਭਾਵਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ ਵਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ‘‘ਸਨ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਦਾ ਯੋਗਿਨੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋ। ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਪਨ **ਸੁਤ੍ਤੇ** ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਨ ਗਹਿਤੋ ਅਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਦਿਤੋ ਅਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ? ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦਿ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਜ੍ਝੇ, ਯਥਾ ਤਂ? ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਭਯਤ੍ਥ, ਯਥਾ ਤਂ? ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਵਿਭੂਤਂ ਭਾਵਨਾਯ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪੇ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ **ਸੁਤ੍ਤੇ** ਭਾਵਨਾਕਾਰੋ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

### ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੮੮. ਅਸਦਿਸਰੂਪੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਕੇਤੁਮਾਲਾਦੀਹਿ ਰੂਪਗੁਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਰੂਪਕਾਯੋ, ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ਵਾ **ਰੂਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਯਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੩; ਵਿਭ॰ ੨੦੩) ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ **ਅਸਦਿਸਰੂਪੋ**ਤਿ ਅਸਦਿਸਸਭਾਵੋ, ਤੇਨ ਦਸਬਲਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਾਯੋਗਦੀਪਨਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਅਸਦਿਸਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ। **ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਝਾਨੇ ਪਤਿਨਿਯਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵਿਸਟਂ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਪਿ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ।

**੨੮੯. ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ**ਤਿ ਕਸਿਣਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। **ਆਕਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ**ਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। **ਆਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ**ਤਿ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ, ਨ ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਾਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। ਤਦਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਾਵਨਂ ਹੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਭਾਵਨੇ ਹਿ ਤਦੇਵ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਨ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦੋਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਚ** ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤੰਯੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਤੰਯੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਅਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ, ''ਤੰਯੇਵ ਅਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ ਵਾ। ''ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਞ੍ਚ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਦ੍ਵਯੇ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ, ਯਤੋ ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਪਧਾਨਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਤੰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਆਪਨ੍ਨੇ ''ਅਯਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਭਾਵਨਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਨਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

**੨੯੦**. **ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਸਤਿਪਿ। **ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਤਰਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਣੀਤਤਰਾ, ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਾਸਾਦਤਲਾਨੰ, ਸਾਟਿਕਾਨਞ੍ਚ ਤਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਪਮਾਣਤੋ ਚ ਸਮਭਾਵੇ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਨ ਕਾਮਗੁਣਾਨੰ, ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਏਤਾਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਆਰੁਪ੍ਪਭਾਵਤੋ, ਅਙ੍ਗਤੋ ਚ ਸਤਿਪਿ ਸਮਭਾਵੇ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਸਿਦ੍ਧੋ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯੋ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭਾਵੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **''ਯਥਾ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿਨਾ।

**੨੯੧**. **ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ। **ਦੁਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਠਿਤਾ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ, ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੰ **ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗੰ ਪੁਰਿਸੰ** ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੰ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਣ੍ਡਪਲਗ੍ਗਞ੍ਹਿ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇਨ ਵਿਨਾਭੂਤੇ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਬਹਿ ਓਕਾਸੇ ਠਾਨੰ ਵਿਯ ਆਕਾਸਲਗ੍ਗਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕੇ ਤਦਪਗਮੇ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

**੨੯੨**. **ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤੇਵ, ਅਞ੍ਞਾਭਾਵੇਨ ਤੰ ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਆਸਨ੍ਨਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਰੂਪਾਸਨ੍ਨਾਕਾਸਾਰਮ੍ਮਣਵਿਞ੍ਞਾਣਾਪਗਮਾਰਮ੍ਮਣੰ, ਨੇ ਚ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਮ੍ਪਿ ਤੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਇਦੰ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਜ੍ਝਾਨੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਯੋਗ੍ਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਲਾਭੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤਿ ਏਵ। **''ਸਬ੍ਬਦਿਸਮ੍ਪਤਿ''**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਜਨਸ੍ਸ ਅਗਤਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਕੰ। **ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਜੀਵਤਿ।

**੨੯੩**. **ਆਰੁਲ਼੍ਹੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਅਨੇਕਪੋਰਿਸੰ ਦੀਘਨਿਸ੍ਸੇਣਿੰ ਆਰੁਲ਼੍ਹੋ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਪਦੇ ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਯਾ ਬਾਹੁਮੇਵ ਓਲੁਬ੍ਭਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਲਾਭਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਪੰਸੁਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ, ਮਿਸ੍ਸਕਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਗ੍ਗਕੋਟਿੰ ਆਰੁਲ਼੍ਹੋ ਤਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਮੇਵ ਓਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਯਥਾ ਚ **ਗਿਰਿੰ** ਸਿਲਾਪਬ੍ਬਤੰ ਆਰੁਲ਼੍ਹੋ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਞ੍ਞਾਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਣ੍ਣੁਕਮੇਵ ਓਲੁਬ੍ਭਤਿ, **ਤਥਾ** ਏਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨੰ ਤੰ ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪੰ ਓਲੁਬ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਆਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਦਸਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

# ੧੧. ਸਮਾਧਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

## ਆਹਾਰੇਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੨੯੪**. ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥੋ ਮੁਦੁਮਜ੍ਝਿਮਪਞ੍ਞਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ, ਆਗਤੋ ਚ ਭਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸਂ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾਯ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ **ਸਞ੍ਞਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪) ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਗਤੋ, ''ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਂ ਆਗਤੋ, ''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਸੋਪਾਕਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ ਉਦਾਹੁ ਨਾਨਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਥੇ ਆਗਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਮਥਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਹਾਰੇ ਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਪ੍ਪਭਾਵਿਤਂ ਵਾ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਇਧ ''ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬੇਦਵਿਰਾਗੁਪ੍ਪਾਦਨਾਯ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਭੇਦਾਦੀਨਵੋਪਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਹਰਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਠਿਤਿਯਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਆਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਬਲ਼ਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ, ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਓਜਾਲਕ੍ਖਣੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਆਹਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਫੁਸਤੀਤਿ **ਫਸ੍ਸੋ**। ਅਯਂ ਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਚੇਤਯਤੀਤਿ ਚੇਤਨਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਸਨ੍ਦਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮਨੋਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਚੇਤਨਾ **ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ**। ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ**। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਤੋ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਤੋ ਚ ਆਹਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਤਥਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਚਾਤਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਅਤਿਰੇਕਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ? ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਪਠਮੋ ਸਯਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਲਾਪੇ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋਵ ਓਜਟ੍ਠਮਕਂ ਰੂਪਂ ਆਹਰਤਿ, ਦੁਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤਿ, ਤਤਿਯੋ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਹਰਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਆਹਰਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਓਜਾ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇ ਦ੍ਵੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਵੇਣਿਯੋ ਘਟੇਨ੍ਤੀ ਓਜਟ੍ਠਮਕਰੂਪਂ ਆਹਰਤਿ, ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੋ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਯਥਾਰਹਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੋ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਹਰਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਂ ਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਆਹਰਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਇਮੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਏਵਂ ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੫)। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਚ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਆਹਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਭਕ੍ਖਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ, ਨਾਮਕਾਯੇ ਵੇਦਨਾਯ ਫਸ੍ਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਯਥਾਹ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ, ਆਹਾਰਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨਾਹਾਰੋ ਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੩)। ਤਥਾ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧; ਮਹਾਵ॰ ੧; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੨੪)।

**ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੇ**ਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਆਹਾਰੇ **ਨਿਕਨ੍ਤਿ** ਤਣ੍ਹਾ, **ਤਂ ਭਯਂ** ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤੋ। ਗਧਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਆਹਾਰਪਰਿਭੋਗੋ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਹੋਤਿ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁ। **ਨਿਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ । ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਭਯਂ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਏਵ ਭਯਂ **ਨਿਕਨ੍ਤਿਭਯਂ**। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਹੇਤੁ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਭਯਂ ਭਯਾਨਕਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਕਲਸ੍ਸਾਪਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਰੁਲ਼੍ਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਕਥਾ॰ ੨੯੬; ਮਹਾਨਿ॰ ੭)। **ਉਪਗਮਨਂ** ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਾਦਿਫਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਭਯਂ** ਭਯਾਨਕਂ ਤੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖਤਾਹਿ ਅਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੯), ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧)। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਉਪਪਤ੍ਤਿ,** ਉਪਪਜ੍ਜਨਂ ਵਾ **ਉਪਪਤ੍ਤਿ,** ਖਿਪਨਂ **ਭਯਂ** ਭਯਾਨਕਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕੇਹਿ ਬਜਸਨੇਹਿ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਵਿਦ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚੇ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ, ਪੁਞ੍ਞੂਪਗਂ ਭਵਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਅਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚੇ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ, ਅਪੁਞ੍ਞੂਪਗਂ ਭਵਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੧)। **ਪਟਿਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਭਵਨ੍ਤਰਾਦੀਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਂ, ਤਂ **ਭਯਂ** ਭਯਾਨਕਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਅਵਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਰੁਲ਼੍ਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪)।

**ਪੁਤ੍ਤਮਂਸੂਪਮੇਨ** ਓਵਾਦੇਨ **ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ** ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਾਯ। ਏਵਂ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਭਯਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਾ ਗਾਵੀ ਯਂ ਯਂ ਠਾਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਂ ਪਾਣਿਨੋ ਖਾਦਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਏਵਂ ਫਸ੍ਸੇ ਸਤਿ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਲ੍ਲਾਦਿਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ ਫਸ੍ਸੇ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਗਮਨਭਯਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਗਾਵੂਪਮੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। ਏਕਾਦਸਹਿ ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤਾ ਭਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਸਦਿਸਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਯਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। ਚੋਰਸਦਿਸਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਥਪਾਤਤੋ, ਪਹਾਰਸਦਿਸੀ ਵੇਦਨਾ ਦੁਰਧਿਵਾਸਤੋਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਯਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ ਸਤ੍ਤਿਸਤੂਪਮੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ।

ਏਵਂ ਕਿਚ੍ਚਾਦਿਮੁਖੇਨ ਆਹਾਰੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਆਹਾਰਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਇਮੇਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ** ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੯੫) ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਪ੍ਪਭੇਦੋ**"ਤਿ ਆਹ, ਭੂਤਕਥਨਂ ਵਾ ਏਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਅਸਿਤਬ੍ਬਪਾਤਬ੍ਬਖਾਯਿਤਬ੍ਬਸਾਯਿਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗੋ ਕਾਲਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ''ਦੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ** ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਯਥਾ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਏਵਂ ਓਜਾਹਾਰਨਿਵਤ੍ਤਨਮ੍ਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਵਤ੍ਥੁਕੋ ਏਵ ਹਿ ਆਹਾਰੋ ਇਧ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ, ਤੇਨ ਆਹਰੀਯਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋਤਿ ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਓਜਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਭਾਵਨਂ ਵਦਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੫)।

**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਗ੍ਗਹਤੋ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਗ੍ਗਹਤੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹਤੋ। **ਏਕਪਦਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪਦਂ, ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਮ੍ਪਿ ਵਾ, ਪਦੇਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਅਨ੍ਤਿਮਜੀਵਿਕਾਭਾਵਤੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਅਲਾਭਲਾਭੇਸੁ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਗੇਧਾਦਿਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦਜਨਨਤੋ, ਕਿਮਿਕੁਲਸਂਵਦ੍ਧਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿਪਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ? ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤਂ ''ਅਨ੍ਤਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਿਕਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯਂ, ਅਭਿਸਾਪੋਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ 'ਪਿਣ੍ਡੋਲੋ ਵਿਚਰਸਿ ਪਤ੍ਤਪਾਣੀ'''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦), ''ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ

ਗਧਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੋ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪), ‘‘ਭੁਤ੍ਤੋ ਚ ਆਹਾਰੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਦਾਚਿ ਮਰਣੰ ਵਾ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਆਵਹਤਿ, ਉਕ੍ਕੋਚਕਾਦਯੋ, ਤਕ੍ਕੋਟਕਾਦਯੋ ਚ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਕੁਲਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਮਯੋ ਚ ਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਨ੍ਤਿਮਜੀਵਿਕਾਭਾਵੋ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤਸੰਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪਗੇਵ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਮਾਹੰ ਛਵਾਲਾਤਸਦਿਸੋ ਭਵੇਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਅਲਾਭਲਾਭੇਸੁਪਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਗੇਧਾਦਿਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੰ ਪਗੇਵ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਤੋ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੋ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕੋ, ਪਰਿਭੋਗਨ੍ਤੋਗਧੋ ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਮਿਕੁਲਸੰਵਦ੍ਧਨੰ ਪਨ ਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਵਾ ‘‘ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਨਯੇਨ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮੇਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਘਰਗੋਲ਼ਿਕਵਚ੍ਛੁਮੂਸਿਕਜਤੁਕਵਚ੍ਛਾਦਿਕੰ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੰ ਗਹਿਤੰ, ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

**ਗਮਨਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਮ੍ਪਿ ਗਮਨਸਭਾਗਤ੍ਤਾ ਗਮਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਸਾਲਾਦਿਉਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਵਿਯ ਪਰਿਯੇਸਨੇ ਸਮਾਨਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਹਿ ਅਸੁਚਿਟ੍ਠਾਨਕ੍ਕਮਨਵਿਰੂਪਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨਘਾਯਨਾਧਿਵਾਸਨੇਹਿ। **ਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਸੇਨ ਗੋਚਰਗਾਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਨਤੋ। **ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ**ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਤ੍ਥੰ ਆਹਿਣ੍ਡਨਤੋ। **ਪਰਿਭੋਗਤੋ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। ਉਭਯੰ ਉਭਯੇਨ ਆਸਯਤਿ, ਏਕਜ੍ਝੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਕਮ੍ਮਬਲਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਸਯਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਸਯੋ, ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਤਿਟ੍ਠਨਕੋ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਕੋ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ, ਤਤੋ **ਆਸਯਤੋ**। ਨਿਦਧਾਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰੋ ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਧਾਨੰ, ਆਮਾਸਯੋ, ਤਤੋ **ਨਿਧਾਨਤੋ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੇਨ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਕ੍ਕਭਾਵਤੋ। **ਫਲਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ। **ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਤੋ। **ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਕ੍ਖਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੰਤੰਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਪਟਿਪਾਟਿਵਸੇਨ ਚਾਯੰ ਗਮਨਤੋਤਿਆਦਿਕਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਠਪਿਤਾ, ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨੰ ਪਨ ਪਰਿਭੋਗਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

**੨੯੫. ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਹਰਣਾਦਿਸਿਦ੍ਧੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਏਵੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਨਾਮ ਸਾਸਨੇ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਾਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਗਾਮਾਭਿਮੁਖੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਗਮਨਾਦਿਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਯੋਗਿਨੋ ਨ ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਕਲਰਤ੍ਤਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਧੁਰਦ੍ਵਯੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸਿ। **ਪਰਿਵੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵੇਣਙ੍ਗਣੰ। **ਵੀਸਤਿੰਸਵਾਰੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਿਪਚ੍ਚਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਕੇਚਿ, ਅਪਰੇ ਪਨ ‘‘ਉਣ੍ਹਾਸਨੇਨਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨਾ ਫਰਣਪੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਕਾਯਕਿਲਮਥੰ ਨ ਵਿਨੋਦਤਿਯੇਵਾਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਚਲਨੰ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਵੀਸਤਿੰਸਗ੍ਗਹਣੰ ਪਨ ਯਥਾਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਵੇਲਾਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਗਮਨਤੋ ਯਾਵ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਮਨਸਿਕਾਰੋ ਏਕੋ ਵਾਰੋ, ਏਵੰ ਵੀਸਤਿੰਸਵਾਰੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਨਿਜਨਸਮ੍ਬਾਧਾਨੀ**ਤਿ ਜਨਸਮ੍ਬਾਧਰਹਿਤਾਨਿ, ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣਤੰ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤੰ, ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਵਿਵੇਕਸੁਖਾਨਿ** ਜਨਵਿਵੇਕੇਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿ, ਪਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਵਾ ਝਾਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ **ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਸੀਤਲਾਨਿ**। ਯਸ੍ਮਾ **ਸੁਚੀਨਿ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਰਮਣੀਯਭੂਮਿਭਾਗਾਨੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਕਾਰਣਵਚਨਾਨਿ। **ਅਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੰ। **ਵਿਵੇਕਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਾਨੁਯੋਗਰਤਿੰ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯੋਗਾਵਚਰਾਨੰ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਸੁਜਗ੍ਗਿਤੰ ਸੁਸਮ੍ਮਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਪਨ ਜਗ੍ਗਨਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **“ਪਾਦਰਜਘਰਗੋਲਿਕਵਚ੍ਚਾਦਿਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ

**ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਯਾ ਛਵਿਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬੰ ਚਿਮਿਲਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਰਣਮਾਹ। **ਜਤੁਕਾ** ਖੁਦ੍ਦਕਵਗ੍ਗੁਲਿਯੋ। **ਉਪਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੂਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ। ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ **ਉਲੂਕਪਾਰਾਵਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ''ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਚਵਰਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਵਿਹਾਰਙ੍ਗਣਪ੍ਪਵੇਸਮਗ੍ਗੋ **ਵਿਹਾਰਰਚ੍ਛਾ**।

**ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ਼ਕੇ**ਤਿ ''ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਅਜ੍ਜ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਚਰਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਨਮਾਲ਼ਕੇ। **ਗਾਮਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ। **ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਵਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੋ। **ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਗਮਨੰ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ।

**ਗਣ੍ਡੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਏਵਮਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਨਿਵਾਸਨਾਦਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨੰ, ਗਣ੍ਡਰੋਗਿਨਾ ਵਾਤਾਤਪਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥੰ ਗਣ੍ਡੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਯਮਾਨੇਨ ਵਿਯ। ਅਥ ਵਾ ਗਣ੍ਡੰ ਵਿਯ ਗਣ੍ਡੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਯਮਾਨੇਨਾਤਿ ਏਕੰ ਗਣ੍ਡ-ਸਦ੍ਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ ਭਵਤਿ। ''ਗਣ੍ਡੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੩) ਵਚਨਤੋ **ਗਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਤਾਸੂਲਯੋਗਤੋ, ਅਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਤੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭਙ੍ਗੇਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਪਕ੍ਕਪਭਿਜ੍ਜਨਤੋ। **ਵਣਚੋਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਣਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਵਤ੍ਥਖਣ੍ਡੰ। **ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਥਵਿਕਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। **ਕੁਣਪਾਨਿਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਗਰਹਾਯੰ ਏਵਰੂਪਾਨਿਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ, ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨੇ ਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਖਮਿਤਬ੍ਬੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪੇ, ਉਮ੍ਮਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਾ। **ਗਾਮਰਚ੍ਛਾ** ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ **ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਿਨਾਪਿ ਸਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਾਦੀ**ਤਿ ਘਰਗੋਲਿਕਵਚ੍ਚਾਦਿਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਾਦਿਕੰ। **ਅਨੇਕਕੁਣਪਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਨ੍ਨਿਵਤ੍ਥਦੁਪ੍ਪਾਰੁਤਮਨੁਸ੍ਸਸਮਾਕੁਲਾਨੰ ਗਾਮਰਚ੍ਛਾਨੰ ਓਲੋਕਨਮ੍ਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਮੇਵਾਤਿ। **ਅਹੋ ਵਤਾ**ਤਿ ਗਰਹਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਭੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਲਪਨੰ। ਯਾਵਞ੍ਚਿਦੰ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ ਆਹਾਰੋ ਯਦਤ੍ਥੰ ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਏਵੰ ਜੇਗੁਚ੍ਛੰ, ਦੁਰਧਿਵਾਸਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**੨੯੬**. **ਗਮਨਪਟਿਕ੍ਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਗਮਨਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਏਤ੍ਤਕੇਨਾਪਿ ਮੁਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਸਕਲੰ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। **ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਾਰੁਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾ ਕਪ੍ਪਨਪਾਰੁਪਨੇਨ ਪਾਰੁਤਸਰੀਰੇਨ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਾਸੁ ਵੀਥੀਸੁ। **ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਿਕਮੰਸਾਪੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਜਙ੍ਘਪਿਣ੍ਡਿਕਮੰਸਪ੍ਪਦੇਸਾਪਿ। **ਉਦਕਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲੇ**ਤਿ ਉਦਕਮਿਸ੍ਸੇ ਕਦ੍ਦਮੇ। **ਏਕੇਨ ਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨਿਵਤ੍ਥਚੀਵਰੰ। ਮਚ੍ਛਾ ਧੋਵੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਮਚ੍ਛਧੋਵਨੰ,** ਉਦਕੰ। ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। **ਓਲ਼ਿਗਲ੍ਲਾਨਿ** ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠੋਦਕਗਬ੍ਭਮਲਾਦੀਨੰ ਸਕਦ੍ਦਮਾਨੰ ਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਜਣ੍ਣੁਮਤ੍ਤਅਸੁਚਿਭਰਿਤਾਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਨਿ** ਕੇਵਲਾਨੰ ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠੋਦਕਗਬ੍ਭਮਲਾਦੀਨੰ ਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ । **ਯਤੋ**ਤਿ ਓਲ਼ਿਗਲ੍ਲਾਦਿਤੋ। **ਤਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੋ ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਾ। **ਨਿਲੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

**ਦਦਮਾਨਾਪੀ**ਤਿਆਦਿ ਸਤਿਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਦ੍ਧਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯੋਗਜੰ ਪਨ ਅਸਦ੍ਧਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਸਯਮੇਵ ਰਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਗਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਪੇਹਿ। **ਰੇ**ਤਿ ਅਮ੍ਭੋ। **ਮੁਣ੍ਡਕਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਰਾਲਪਨੰ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਪਿਣ੍ਡੋਲਜਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਿਮਜੀਵਿਕਾਭਾਵੇਨਾਹ "**ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸੇਨ ਵਿਯ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

**੨੯੭**. **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਤ੍ਤਗਤੇ ਆਹਾਰੇ। **ਲਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ** ''ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠੰ ਨੁ ਖੋ ਅਯੰ ਮਯ੍ਹੰ ਦਾਤੁਕਾਮੋ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕੇਯਜਾਤਿ, **ਸੇਦੇ ਪਗ੍ਘਰਮਾਨੇ** ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਉਣ੍ਹਤਾਯ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਾ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੁਕ੍ਖਥਦ੍ਧਭਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ

ਸੁਕ੍ਖਤਾਯ ਥਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਭਤ੍ਤੁਂ, ਪਗੇਵ ਤਕ੍ਕਕਞ੍ਜਿਕਾਦਿਨਾ ਉਪਸਿਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨ ਸੇਦੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਂ ਵਦਤਿ।

**ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ। **ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਸੋਭੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਨਟ੍ਠਸੋਭੇ। **ਵੇਮਜ੍ਝਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਮਜ੍ਝਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਦਨ੍ਤੁਗੂਥਕੋ** ਦਨ੍ਤੁਮਲਂ। **ਵਿਚੁਣ੍ਣਿਤਮਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਉਭਯੇਹਿ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਚੁਣ੍ਣਿਤੋ ਖੇਲ਼ਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਲਿਤ੍ਤੋ। ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਯਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਦਾ, ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਦਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਮ੍ਪਦਾ ਚ, ਸਾ ਏਕਂਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਰਸੋ ਪਨ ਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ ਨ ਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਰਹਿਤਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਿਸੇਸੋ**"ਤਿ। **ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਮੇਯ੍ਯਾਨਂ ਭੁਞ੍ਜਨਕਅਮ੍ਬਣੇ। **ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਨ੍ਤਸੁਨਖਛਡ੍ਡਨਂ ਵਿਯ। **ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

੨੯੮. **ਪਰਿਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਂ। **ਏਸ** ਆਹਾਰੋ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਮਾਨੋ ਬਹਲਮਧੁਕਤੇਲਮਕ੍ਖਿਤੋ ਵਿਯ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। ਨਿਧਾਨਮਨੁਪਗਤੋ ਆਮਾਸਯਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋਯੇਵ ਆਹਾਰੋ ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਵਿਮਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਵਿਸਮਾਨੋ**"ਤਿ। ਆਮਾਸਯਪਕ੍ਕਾਸਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਯ੍ਯਮਾਸਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਿਤ੍ਤਮੇਵਾਸਯੋ **ਪਿਤ੍ਤਾਸਯੋ। ਅਧਿਕੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਨ੍ਦਪੁਞ੍ਞਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ। **ਏਵਂ ਆਸਯਤੋ**ਤਿ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛਤਰੇਹਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਵਿਮਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਆਸਯਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੯੯. **ਨਿਧਾਨਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਆਹਾਰੋ। **ਦਸਵਸ੍ਸਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਦਸਵਸ੍ਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ। **ਓਕਾਸੇ**ਤਿ ਆਮਾਸਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਦੇਸੇ।

੩੦੦. **ਏਵਰੂਪੇ**ਤਿ ਏਦਿਸੇ, ਦਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਯਾਵ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਧੋਤਵਚ੍ਚਕੂਪਸਦਿਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਧਾਤਬ੍ਬਤਂ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ**ਤਿ ਸਚੇ ਪਨ ''ਦਸਵਸ੍ਸਿਕੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੯੯) ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪਕਾਰੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਪਰਮਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸੇ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਅਨ੍ਧਕਰਣਮਹਾਤਮਸਿ। ਅਤਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਪਦੇਸੇ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਤ੍ਥ ਕਿਂ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਾਲਮੇਘੇਨ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠੇ ਆਵਾਟੇ ਬਹੁਸੋ ਵਸ੍ਸਨੇਨ ਏਕਚ੍ਚਂ ਅਸੁਚਿਜਾਤਂ ਉਪ੍ਪਿਲਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ **ਅਕਾਲਮੇਘ**-ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਤਿਣਪਣ੍ਣਕਿਲਞ੍ਜਖਣ੍ਡ**-ਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਅਸੁਭਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸੁਭੇਨ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਅਸੁਭਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਕਾਯਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਕੁਥਿਤਕੁਥਨਸਞ੍ਜਾਤਫੇਣਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਾਚਿਤੋ**ਤਿ ਗਹਣਿਤੇਜੇਨ ਪਕ੍ਕੁਥਿਤਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਤਾਯ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਫੇਣਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਨਿਚਿਤੋ। **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਭਾਵਤੋ।

੩੦੧. **ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਧਾਤੁਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਧਾਤੁਯੋ ਵਿਧਿਨਾ ਤਾਪਿਯਮਾਨਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਕੇ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿਯੋ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮਯਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਆਹਾਰੋ ਕਾਯਗ੍ਗਿਨਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕੋ ਫੇਣਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੇ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਣ੍ਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ''ਸਣ੍ਹਕਰਣੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਕੇ ਨਿਸਦੇ ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਾਲ਼ਿਕੇ ਖੁਦ੍ਦਕਵੇਲ਼ੁਨਾਲ਼ਿਕਾਯਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਯ ਕਰੀਸਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਸਯਂ ਪੂਰੇਤਿ, ਮੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥਿਂ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਗਹਣਿਯਾ ਇਨ੍ਧਨਭਾਗੋ ਵਿਯ ਕਿਮਿਭਕ੍ਖਭਾਗੋ ਚ ਅਪਾਕਟੋਵ । ਰਸਭਾਗੋ ਫਲਤੋ ਪਕਾਸੀਯਤਿ, ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਸਭਾਗਾ ਚ ਤੇਤਿ ਤੇ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਕਰੀਸਮੁਤ੍ਤਭਾਗਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

੩੦੨. ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸ੍ਸ ਨਾਮ ਫਲੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨਖਦਨ੍ਤਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਚਾਦੀਨਿ ਏਵ **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰ) ਆਗਤਾਨਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਕ੍ਖਿਗੂਥਕਣ੍ਣਗੂਥਦਨ੍ਤਮਲਜਲ੍ਲਿਕਾਸਮ੍ਭਵਾਦੀਨਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟ੍ਠਾਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਸੁਭਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਨਾਨਾਕੁਣਪਾਨੀ**"ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**੩੦੩. ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨੇ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਵਨ੍ਤੇ, ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਾਸਿਕਾਯ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ, ਮੁਖੇਨ ਖੇਲ਼ੋ, ਕਦਾਚਿ ਪਿਤ੍ਤੰ, ਸੇਮ੍ਹੰ, ਲੋਹਿਤੰ ਵਮਤਿ, ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗੇਨ ਉਚ੍ਚਾਰੋ, ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗੇਨ ਪਸ੍ਸਾਵੋ, ਸਕਲਕਾਯੇ ਲੋਮਕੂਪੇਹਿ ਸੇਦਜਲ਼੍ਲਿਕਾਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਂ ਅਸੁਚਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **"ਪਠਮਦਿਵਸੇ"**ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਦਿਵਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਵਿਕੁਣਿਤਮੁਖੋ**ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤਮੁਖੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ"**ਤਿ। **ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ**ਤਿ ਵਿਮਨਕਜਾਤੋ ''ਇਮਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਪੋਸੇਮੀ''ਤਿ। **ਰਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਕਾਰੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤੋ। **ਗਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਨਸਭਾਵੇਨ ਅਭਿਗਿਜ੍ਝਨੇਨ ਗਿਦ੍ਧੋ ਗੇਧਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਗਧਿਤੋ**ਤਿ ਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਭਾਵੇਨ ਗਨ੍ਥਿਤੋ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਮੁਚ੍ਛਂ ਮੋਹਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਵਿਰਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਰਾਗੋ। **ਅਟ੍ਟੀਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਯਮਾਨੋ। **ਹਰਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਮਾਨੋ। **ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ**ਤਿ ਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ।

**ਨਵਦ੍ਵਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਪਾਕਟਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਲੋਮਕੂਪਵਿਵਰੇਹਿਪਿ ਸਨ੍ਦਤੇਵਾਤਿ। **ਨਿਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਨਿਗੂਹਤਿ, ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ ਵਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵੇਸਨਂ ਅਨੇਕੇਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਧਾ ਨਿਕ੍ਖਾਮਨਂ, ਪਕਾਸਨਂ ਪਵੇਸਨਂ, ਨਿਗੂਲ੍ਹਂ ਨਿਕ੍ਖਾਮਨਮ੍ਪੀਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੇਨ ਪਵੇਸਨਂ, ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਾਮਨਂ, ਸਾਰਤ੍ਤੇਨ ਪਵੇਸਨਂ, ਵਿਰਤ੍ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਾਮਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ।

**੩੦੪. ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਵਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋਪਿ ਨਾਮ ਪਵੇਸਦ੍ਵਾਰਂ ਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਗੇਵ ਲਦ੍ਧਪਰਿਵਾਸੋ ਪਰਿਪਾਕਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਇਤਰਦ੍ਵਾਰਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਸ** ਆਹਾਰੋ। **ਗਨ੍ਧਹਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧਾਪਨਯਨਤ੍ਥਂ। **ਕਾਯਗ੍ਗਿਨਾ**ਤਿ ਗਹਣਿਤੇਜਾਨੁਗਤੇਨ ਕਾਯੁਸ੍ਮਾਨਾ। **ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕ**ਨ੍ਤਿ ਫੇਣਾਨਿ ਉਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਉਤ੍ਤਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਿਲਵਨ੍ਤੋ। **ਸੇਮ੍ਹਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕਰੀਸਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੇਦਜਲ਼੍ਲਿਕਾਦਿਕੇ। **ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਰਾਨਿ** ਮੁਖਾਦੀਨਿ। **ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਚੋਕ੍ਖਜਾਤਿਕਾ ਪਨ ਮੁਖਾਦੀਨਿਪਿ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਧੋਵਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਪੁਨ **ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗਂ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਗਮਨਪਰਿਯੇਸਨਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ, ਆਸਯਨਿਧਾਨਾਨਂ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ, ਇਤਰੇਸਂ ਤਬ੍ਬਿਕਾਰਤੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਮਿਭਕ੍ਖਭਾਵੋਪਿ ਹਿਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

**੩੦੫. ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭਾਵਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਨ ਉਗ੍ਗਹਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਝਾਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚ ਭਵਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ? ਭਾਵਨਾਯ ਨਾਨਾਕਾਰਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਯਦਿਪਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾ, ਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨਪਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਯੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਤੋ ਨ ਤਤ੍ਥ ਝਾਨਂ ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਤੋ ਹਿ ਪੁਰਿਮਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ ਦੁਦ੍ਦਸਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਕਥਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ''ਸਞ੍ਞਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਇਦਾਨਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਭਾਵਨਾਯ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਮਞ੍ਚ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਸਤਣ੍ਹਾਯਾ**ਤਿ ਮਧੁਰਾਦਿਰਸਵਿਸਯਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ। **ਪਤਿਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਕੁਚਤਿ ਅਨੇਕਾਕਾਰਂ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤਾਯ ਸਣ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਤਿਕੁਟਤੀ**ਤਿ ਅਪਸਕ੍ਕਤਿ ਨ ਵਿਸਰਤਿ। **ਪਤਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਕਨ੍ਤਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੋ**ਤਿ ਮਹਤੋ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨੋ। **ਵਿਗਤਮਦੋ**ਤਿ ਮਾਨਮਦਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਨਿਮ੍ਮਦੋ, ਮਦਾਭਾਵਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਦਵਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਭਾਵੋ ਗਹਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

**ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਪਰਿਵ੍ਵਾਮੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਤੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਜਾਨਨਦ੍ਵਾਰੇਨ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕੋ ਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਵਾ ਰਾਗੋ। **ਪਰਿਵ੍ਵਂ** ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ **ਗਚ੍ਛਤਿ**। ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਹਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਿਗਤਾਯ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋਪਿ ਵਿਗਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਉਕ੍ਕਂਸਗਮਨਤੋ। ਸਤਿ ਚ ਵਿਸਯਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇ ਵਿਸਯੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਵ੍ਵਾਮੁਖੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਹਿ ਪਰਿਵ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨਿ, ਤਗ੍ਗਾਹਕਾ ਪਸਾਦਾ ਚ ਸੁਖੇਨੇਵ ਪਰਿਵ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਸਯਨਿਧਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਂ** ਤਾਵ ਉਦਰਿਯਮੇਵ। ਆਸਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਾਨਂ, ਪਰਿਪਕ੍ਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਰੀਸਮੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਫਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕੇਸਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭਾਵਨਾਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ। **ਅਸੁਭਸਦ੍ਵਾਯਾ**ਤਿ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਯ, ਅਵਿਦ੍ਵਾਣਕਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤੋ। **ਇਮਂ ਪਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਦ੍ਵਾਭਾਵਨਂ। **ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਦ੍ਵਾਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਹਾਰੇਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਨਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

## ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਭਾਵਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੬. **"ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥੋ ਮੁਦੁਮਜ੍ਝਪਞ੍ਞਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ , ਆਗਤੋ ਚ ਭਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸਂ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਪਿ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਭੇਦੇ ਵਵਤ੍ਥਾਨਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਤਂ ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਵਿਸਯਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਤਸ੍ਸ ਏਕਵਿਸਯਤਾਵਾਤਿ ''ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਯਦਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਯਥਾ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਅਭੇਦਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਇਧ ਧਾਤੁਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਭੇਦਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ''ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ତਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਭਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਧਾਤੁਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਭਾਵੂਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਵਾ ਏਤੇਨ ਪਪਞ੍ਚੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਅਸਂਸਟ੍ਠਂ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਨਾਮ ਏਕਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਏਕਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਭਾਵਨਾਵ? ਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵਨਾਵ, ਸਕਿਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਨ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਾਰੋ ਭਾਵਨਾਤਿ ਵਚਨਭੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਭਾਵਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਚੀਗੋਚਰਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਭਾਵਤੋਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ ਭਾਵਨਾਵੋਹਾਰਤੋ। ਭਾਵਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਇਧ ''ਭਾਵਨਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

**ਸਭਾਵੂਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਉਪਧਾਰਣਵਸੇਨ। ਇਦਂ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ, ਨੀਲਕਸਿਣਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਨ ਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ, ਨਾਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਸਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਭਾਵੂਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ''ਤਿ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਉਪਧਾਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ

ਯੇਵਾਪਨਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਨਾਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ । **ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਧਾਤੂਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਆਰਬ੍ਭ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ ਕਮ੍ਮਂ, ਯੋਗਿਨੋ ਸੁਖਵਿਸੇਸਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਭਾਵਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਯੋਗਕਮ੍ਮਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਯਿਦਂ** ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਂ। “**ਦ੍ਵਿਧਾ ਆਗਤ**”ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇ ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਆਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਤਿਧਾ ਆਗਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਭੇਦਤੋ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ, ਬਾਹਿਰਾਨਞ੍ਚ ਧਾਤੂਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ । ਅਥ ਵਾ **ਦ੍ਵਿਧਾ ਆਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਾਵ ਆਗਤਨ੍ਤਿ ਨ ਏਵਂ ਨਿਯਮੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਥ ਖੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਆਗਤਮੇਵਾਤਿ, ਤੇਨ ਤਤਿਯਸ੍ਸਾਪਿ ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ‘‘ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਵੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਯੋ ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨ ਅਤਿਸਙ੍ਖੇਪਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਭਾਗੋ, ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਨ੍ਤੋਗਧਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਦ੍ਵਿਧਾ ਆਗਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। “**ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ**”ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ**(ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੮ ਆਦਯੋ; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੧ ਆਦਯੋ) **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ**ਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੩ ਆਦਯੋ) ਤਥੇਵ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। **ਰਾਹੁਲੋਵਾਦੇ**ਤਿ ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵਾਦੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩ ਆਦਯੋ)। **ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੨ ਆਦਯੋ), ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੧੭੨ ਆਦਯੋ) ਚ।

ਕਾਮਂ **ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ, ਉਪਮਾ ਚ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਮਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ “**ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿ ਆਨੀਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਾਤੁਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ? ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਏਤ੍ਥ ਧਾਤੁਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵੇਨ ਸੁਪਾਕਟਤਾਯ, ਏਕਚ੍ਚਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਚਰਿਤਾਨੁਕੂਲਤਾਯ ਚ ਮਹਾਭੂਤਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਧਾਤੁਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ, ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਸੁਞ੍ਞਤਤ੍ਥੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਸਭਾਵਸੁਞ੍ਞਤਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤ੍ਥੇਨ ਪਥਵੀਯੇਵ ਧਾਤੁ **ਪਥਵੀਧਾਤੁ। ਆਪੋਧਾਤੁ**ਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿ ਸਹਜਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਧਾਤੁ, ਤਥਾ **ਆਪੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਆਬਨ੍ਧਨਧਾਤੁ, **ਤੇਜੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਪਰਿਪਾਚਨਧਾਤੁ, **ਵਾਯੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਧਾਤੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ, ਭਾਵਤ੍ਥੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ।

**ਏਵਂ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਵਤ੍ਥਯੁਗਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵਤ੍ਥਯੁਗਿਕੋ, ਏਵਂ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤਿ, ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਯੋਜਨੋਤਿ ਵਾ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ **ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ**।

**ਛੇਕੋ**ਤਿ ਤਂਤਂਸਮਞ੍ਞਾਯ ਕੁਸਲੋ, ਯਥਾਜਾਤੇ ਸੂਨਸ੍ਮਿਂ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਖੁਰਵਿਸਾਣਾਦਿਵਨ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਿਮਂਸਾਦਿਅਵਯਵਸਮੁਦਾਯੇ ਅਵਿਭਤ੍ਤੇ ਗਾਵੀਸਮਞ੍ਞਾ, ਨ ਵਿਭਤ੍ਤੇ, ਵਿਭਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠਿਮਂਸਾਦਿਅਵਯਵਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਜਾਨਨਕੋ। **ਗੋਘਾਤਕੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਗੁਨ੍ਨਂ ਘਾਤਕੋ। **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪਵਾਸੀ ਤਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨਤੋ। **ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਮਹਾਪਥਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਪਥਾਨਂ ਤਾਯ ਏਵ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਪਥਾ ਚਤੂਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮੋਹਿਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਠਾਨਂ ਚਤੁਮਹਾਪਥਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ**। ਵਿਲੀਯਨ੍ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਬੀਲਾ, ਭਾਗਾ, ਵ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਬ-ਕਾਰਂ, ਇ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਈ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਭਾਗਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਠਿਤ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਠਿਤੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੮) ਵਿਯ ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਇਰਿਯਾਪਥਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਤਾਯ ਵਾ ਠਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ ਸੇਸਇਰਿਯਾਪਥਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਬੋਧਕੋ, ਇਧ ਪਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਬੋਧਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ “**ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਠਿਤ**”ਨ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਥ **ਆਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੇਨ।

ਠਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਇਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ''ਇਰਿਯਾਪਥਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਯਥਾਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਪਣਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾਠਿਤਤ੍ਤਾਵ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਪਣਿਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਞ੍ਞਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਸਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਾਨਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਪਣਿਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਕਾਰਤੋ ਨਿਹਿਤਂ ਪਣਿਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਧਾਤੁਸੋ**ਤਿ ਧਾਤੁਂ ਧਾਤੁਂ ਪਥਵੀਆਦਿਧਾਤੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਯਥਾ ਛੇਕੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਵਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਇਦਾਨਿ ਭਾਵਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ ਗੋਘਾਤਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪੋਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਂਸੂਪਚਯਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਯ ਕੁਣ੍ਡਕਭਤ੍ਤਕਪ੍ਪਾਸਟ੍ਠਿਆਦੀਹਿ ਸਂਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਧਿਤਂ ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਂਸਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਤਂ। **ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਮਤਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਤਾਵਦੇਵਾ**"ਤਿ। **ਗਾਵੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ** ਯਾਨਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਗਾਵੀਸਮਞ੍ਞਾ, ਮਤਮਤ੍ਤਾਯਪਿ ਗਾਵਿਯਾ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਨਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਬਿਲਾਸੋ**ਤਿ ਬਿਲਂ ਬਿਲਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਤੋ ਮਂਸਂ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਵਾ ਵਿਵੇਚਿਤਂ ਮਂਸਂ ਭਾਗਸੋ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਮਂਸਸਞ੍ਞਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਪਿ** ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ। **ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਘਨਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਂ ਵਿਵੇਚਨਂ। **ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯਪਿ ਤਦਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਯਾਥਾਵਤੋ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਏਵਂ ਹਿ ਸਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ।

**੩੦੧**. ਏਵਂ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੂਪਮੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ **ਰਾਹੁਲੋਵਾਦ-** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩ ਆਦਯੋ) **ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗੇਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੨ ਆਦਯੋ; ਵਿਭ॰ ੧੭੨ ਆਦਯੋ) ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਮਨਮੇਵ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਂ ਦੇਸਨਾਨਯਂ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਨਯਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ।

**ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤੇ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੂਪਮਪਾਠੇ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਪਿ ਤਂਤਂਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਨਿਯਕਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੂਪਗਮਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ**। ਤਂਤਂਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ**। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕਕ੍ਖਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਥਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਖਰਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਰੀਸੁ ਖਰਸਭਾਵੇਸੁ ਗਤਂ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਖਰਸਭਾਵਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਖਰਸਭਾਵਂ ਫਰੁਸਾਕਾਰੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਫਰੁਸਾਕਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਫਰੁਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੁਤਿਯਂ ਆਕਾਰਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ ਸਰੀਰਟ੍ਠਕਂ। ਤਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ, ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਆਦਿਨ੍ਨਗਹਿਤਪਰਾਮਟ੍ਠਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਆਦਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਵਾਚੀਤਿ ਆਹ "**ਤਂ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਦਿਭੇਦਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਂ। **ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਸੁਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ, **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪) ਪਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਥਦ੍ਧਭਾਵਾਧਿਕਤਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁਯੇਵ "**ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ ਆਹ। "**ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**"ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ "**ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**"ਤਿ ਇਦਂ

ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਪੇਕ੍ਖਂ ‘‘ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਪੁਨ **ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਤੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ।

**ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਪਗ੍ਘਰਣਸਭਾਵੇਨ। **ਅਪ੍ਪੋਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਰਤਿ। **ਪਪ੍ਪੋਤੀ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਸਸਮ੍ਭਾਰਆਪਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਭਾਵੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਸਰਤਿ, ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਚ, ਲਕ੍ਖਣਾਪਵਸੇਨੇਵ ਵਾ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਦ੍ਰਵਭਾਵਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਭਾਵੇਨ ਆਬਨ੍ਧਤ੍ਤਂ, ਆਸਤ੍ਤਤ੍ਤਂ, ਅਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਂ ‘‘ਅਪ੍ਪੋਤਿ ਪਪ੍ਪੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ।

**ਤੇਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਸਿਤਭਾਵੇਨ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੇਨ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ‘‘ਨਾਨਾਵਿਧੇਸੂ’’ਤਿ ਆਪੋਧਾਤੁਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਕੁਪਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਖੁਭਿਤੇਨ। **ਉਸ੍ਮਜਾਤੋ**ਤਿ ਉਸ੍ਮਾਭਿਭੂਤੋ। **ਜੀਰਤੀ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਜਰਾਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਜਰਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਕਲ੍ਲਤਾ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਰੀਰੇ ਪਕਤਿਉਸ੍ਮਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਭਾਵੋ **ਸਨ੍ਤਾਪੋ,** ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਦਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਹਾਦਾਹੋ **ਪਰਿਦਾਹੋ**ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਯੇਨ ਜੀਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਚ ਏਕਾਹਿਕਾਦਿਜਰਰੋਗੇਨ ਜਰੀਯਤੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੀਤੁਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਟਾ ਸਪ੍ਪਿ **“ਸਤਧੋਤਸਪ੍ਪੀ”**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਂ। **ਖਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਦਿਤਂ। **ਸਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਤਂ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਸਮ੍ਮਾਪਰਿਪਾਕੋਪਿ ਪਨ ਵਿਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਰਸਾਦਿਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਰਸਰੁਧਿਰਮਂਸਮੇਦਨ੍ਹਾਰੁਅਟ੍ਠਿਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਸੁਕ੍ਕਵਸੇਨ। **ਵਿਵੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਭਾਵਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਦਿਸਭਾਵਂ। ਅਸਿਤਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਹਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮੇ ਰਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਸਧਾਤੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ‘‘ਰਸਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮੇ ਰੁਧਿਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਂ ਨੇਤਬ੍ਬਂ।

**ਵਾਯਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਦੀਰਣਵਸੇਨ, ਸਵੇਗਗਮਨਵਸੇਨ ਵਾ। **ਉਗ੍ਗਾਰਹਿਕ੍ਕਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਦ੍ਦੇਕਖਿਪਨਾਦਿਪਵਤ੍ਤਨਕਵਾਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ । **ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਲਸਿਕਾਕੇਵਲਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਦਿਨੀਹਰਣਕਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਦਿਪਿ ਕੁਚ੍ਛਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਕੋਟ੍ਠ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਅਨ੍ਤਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠੋ ਉਦਰਪ੍ਪਦੇਸੋ ਇਧ ਕੁਚ੍ਛਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨਂ ਬਹਿਵਾਤਾ”**ਤਿ। **ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਉਦ੍ਧਰਣਾਤਿਹਰਣਾਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬਾ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **“ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵਾ”**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਰੀਰਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ‘‘ਪਸ੍ਸਾਸੋਤਿ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨਾਸਿਕਵਾਤੋ, ਦੀਘਨਾਸਿਕਸ੍ਸ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਂ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਂ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ? ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਮਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਆਪੋਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ‘‘ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਰੀਰੇ ਪਾਕਤਿਕਉਸ੍ਮਾਯ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਧਮਨਿਜਾਲਾਨੁਸਟਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚਮ੍ਮਖੀਲਪੀਲ਼ਕਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਵਾਯੁਨੋ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਮਿਞ੍ਜਨਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਵਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਕਥਂ ‘‘ਪੁਰਿਮਾ ਪਞ੍ਚ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ? ਨ ਹਿ ਸਮਿਞ੍ਜਨਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਏਵ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਤਦਞ੍ਞੇਪੀਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਰੋਧੋ।

**ਇਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤੇ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੂਪਮਸ੍ਸੇਵ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੦ ਆਦਯੋ), ਅਥ ਖੋ

**ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵ◌ਾਦ-** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩ ਆਦਯੋ) **ਧਾਤੁਵ◌ਿਭਙ੍ਗਸੁੱਤਨ**ਮ੍ਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੨ ਆਦਯੋ) ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿਯੇਵ◌ਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਨਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵ◌ੁੱਤੰ ''ਏਵ◌ ਰਾਹੁਲੋਵ◌ਾਦਧਾਤੁਵ◌ਿਭਙ੍ਗੇਸੁਪੀ''ਤਿ।

**੩੦੮. ਭਾਵਨਾਨਯੇ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਨਯੇ। ਯੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਭਾਵਨਾਵ◌ਿਧਿਮ੍ਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ''ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਦੁਵ◌ਿਧਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵਸੇਨ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਆਗਤੰ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਦੇਸਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵ◌ੇਸੋਪਿ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਤੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਲੋਮਾ ਪਥਵ◌ੀਧਾਤੂਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ । **ਏਵ◌ ਵ◌ਿੱਥਾਰਤੋ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ''ਕੇਸਾ ਪਥਵ◌ੀਧਾਤੁ, ਲੋਮਾ ਪਥਵ◌ੀਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵ◌ ਦ੍ਵ◌ਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵ◌ਿੱਥਾਰਤੋ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। **ਪਪਞ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਦਨ੍ਧਤੋ ਸਣਿਕਤੋ। **ਯੰ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਯੰ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣੰ ਕਕ੍ਖਲ਼ਭਾਵ◌ੋ। **ਯੰ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵ◌ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਵੁੱਤਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਏਵ◌ ਲਕ੍ਖਣਮੱਤਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਵੱਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵੱਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਤਦੇਵ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵ◌ਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵੱਤਮਾਨੰ ਮਨਸਿਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵ◌ਿਭੂਤੰ ਵ◌ਿਸਦੰ ਹੋਤਿ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਾਟਵ◌ੇਨ ਸੰਖਿੱਤਰੁਚਿਭਾਵਤੋ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਵ ਨ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਏਵ◌ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਨਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ। **ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਅਵ◌ਿਭੂਤੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਨ੍ਧੰ ਵ◌ਿਯ ਕਰੋਨ੍ਤੰ ਅਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਕੇਸਾ ਪਥਵ◌ੀਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁੱਤਨਯੇਨ। ਵੱਣਆਮਸਨੇਨ **ਵ◌ਿੱਥਾਰਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ, ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਖਿਪ੍ਪਨਿਸਨ੍ਤਿਤਾਯ ਵ◌ਿੱਥਾਰਰੁਚਿਭਾਵਤੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵ◌ੁੱਤਮਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਯ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁੰ **"ਯਥਾ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪੇਯਜਾਲਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੇਯਜਾਲਪਾਲ਼ਿਯਾ ਮੁਖਭੂਤੰ ਦ੍ਵ◌ਾਰਭੂਤੰ ਆਦਿਤੋ ਵ◌ਾਰੰ, ਵ◌ਾਰਦ੍ਵਯੰ ਵ◌ਾ। **ਵ◌ਿੱਥਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਉਭਤੋਕੋਟਿਵਸੇਨੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾਰਸ੍ਸ ਆਦਿਅਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨੇਵ। **ਓਟ੍ਠਪਰਿਯਾਹਤਮੱਤ**ਨ੍ਤਿ ਓਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮ੍ਫੁਸਨਮੱਤੰ। ਯਥਾ ਗਨ੍ਥਪਰਿਵੱਤਨੇ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਵ◌ਿੱਥਾਰੋ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਵ◌ਿੱਥਾਰੋ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਏਵ◌ ਭਾਵਨਾਨਯੇਪੀਤਿ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

**ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਵ◌ਿੱਥਾਰੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਸੀਲਵ◌ਿਸੋਧਨਾਦਿਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁੱਤਮੇਵ◌ਾਤਿ ਇਧ ਨ ਆਮਟ੍ਠੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵ◌ਿਵ◌ੇਕਟ੍ਠਕਾਯਸ੍ਸ, ਵ◌ਿਵ◌ੇਕਟ੍ਠਚਿੱਤਸ੍ਸੇਵ ਚ ਭਾਵਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ , ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਰਹੋਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਰਹਸਿ ਗਤੇਨ, ਏਕਾਕਿਨਾ ਭਾਵਨਾਨੁਕੂਲਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪਗਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਤਿ ਪਤਿ ਪੁਥੁੱਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚਿੱਤੰ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਲ੍ਲੀਨੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਸੰਸਿਲਿਟ੍ਠਚਿੱਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅੱਤਨੋ ਰੂਪਕਾਯੰ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ, ਅਧੋ ਕੇਸਮੱਥਕਾ, ਤਿਰਿਯੰ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅੱਤਨੋ ਕਰਜਕਾਯੰ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ ਅਯੰ ਕਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਪਥਵ◌ੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੁ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵ◌ਾਯੋਧਾਤੂ''ਤਿ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਵਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਾਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਤੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਵ◌ਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਥਦ੍ਧਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਮਾਹ। ਥਦ੍ਧੱਤਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਪਥਵ◌ੀਧਾਤੁ। **ਖਰਭਾਵ◌ੋ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੰ, ਞਾਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵਭਾਵ◌ੋ** ਲਕ੍ਖਣੰ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਪਗ੍ਘਰਣਸਭਾਵੱਤਾ। **ਆਬਨ੍ਧਨੰ** ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ। **ਉਣ੍ਹਭਾਵ◌ੋ** ਲਕ੍ਖਣੰ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਮਾਸਭਾਵੱਤਾ। **ਪਰਿਪਾਚਨੰ** ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ। **ਵ◌ਿੱਥਮ੍ਭਨੰ** ਲਕ੍ਖਣੰ ਵ◌ਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਉਪੱਥਮ੍ਭਨਸਭਾਵੱਤਾ। **ਸਮੁਦੀਰਣੰ**

ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ ਚ ਨਾਮ ਧਾਤੂਨੰ ਸਕਿਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਭੂਤਾਕਾਰੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਭਯਗ੍ਗਹਣੰ? ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਤੋ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤੋ, ਯੋ ਰਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਗੀ ਧਾਤੁਯੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਦਿਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਸਰਸਤੋਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ ਖਰਭਾਵੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਧਾਤੁਯੋ ਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਰਸਤੋ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਸੰਖਿਤ੍ਤਤੋ ਭਾਵਨਾਨਯੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ।

ਏਵੰ ਪਨ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ ਖਰਭਾਵੋ ਵਾ, ਆਪੋਧਾਤੁ ਦ੍ਰਵਭਾਵੋ ਵਾ ਆਬਨ੍ਧਨਭਾਵੋ ਵਾ, ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਣ੍ਹਭਾਵੋ ਵਾ ਪਰਿਪਾਚਨਭਾਵੋ ਵਾ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਭਾਵੋ ਵਾ ਸਮੁਦੀਰਣਭਾਵੋ ਵਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਧਾਤੁਯੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਕਾਲਸਤਮ੍ਪਿ ਕਾਲਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਯੰ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਸੁਪਾਕਟੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ''ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ, ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਨਤੋ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਮੁਞ੍ਚਨਤੋ, ਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਤਯੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲੰ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਤੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਗ੍ਗਹਿਤਪਟਿਪਾਟਿਤੋ, ਸਾ ਚ ਦੇਸਨਾਪਟਿਪਾਟਿਯੇਵ । ਏਵੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਅਤਿਸੀਘਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਹਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ਅਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ** ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਚ ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਏਵੰ **ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ**ਪਿ। ਅਤਿਸਣਿਕਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਸੀਘੰ ਅਤਿਸਣਿਕਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸਾ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। **ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਬਾਹਨਤੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਟਿਬਾਹਿਤਬ੍ਬੋ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਹਿ ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਪਰਿਧੰਸਤਿ। ਏਕਪਦਿਕਮਗ੍ਗਗਾਮੀ ਪੁਰਿਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੋ। **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ**ਤਿ ''ਯਾ ਅਯੰ ਪਥਵੀਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵੰ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਕਕ੍ਖਲਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਏਵ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸੁਪਾਕਟਾਨਿ ਸੁਵਿਭੂਤਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਸੇਵਨੰ ਲਭਤਿ। ਸਬ੍ਬੋ ਰੂਪਕਾਯੋ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਸੁਞ੍ਞੋ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ ਨਿਜ੍ਜੀਵੋ ਯਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਯਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਾਕਾਰੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਸਮੂਹਵਸੇਨੇਵ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਕਿਰਿਯਾ ਧਾਤੁਮਯੇਨ ਯਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੇਹਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਮਾਨੰ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿ ਧਾਤੁਸਙ੍ਘਾਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੋ ਧਾਤੁਸਙ੍ਘਾਤੋ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਥਾ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਯਦਿ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵਾ ਅਤਿਲੀਨਵੀਰਿਯਤਾਯ ਕੋਸਜ੍ਜਵਸੇਨ ਵਾ ਭਾਵਨਾਵੀਥਿੰ ਨ ਓਤਰੇਯ੍ਯ, ਤਦਾ **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩), **ਅਨੁਤ੍ਤਰਸੀਤਿਭਾਵਸੁਤ੍ਤੰ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੮੫), **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੯੪-੧੯੫) ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤਯੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਏਵੰ ਪਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਲਕ੍ਖਣੇ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਦਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਲਦ੍ਧਸਮਤਾਨਿ ਸੁਵਿਸਦਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਨੰ ਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਸਾਤਿਸਯੰ ਥਾਮਪ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬਲੇਹਿ ਲਦ੍ਧੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਪਟੁਤਰਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ

ਚਾਨੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਂ । ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ ਯਂ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾ, ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੋ ਚ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ ਜੀਵੋ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਵਿਸੇਸਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮਾਰੋਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤੋ ਨਿਜ੍ਜੀਵਤੋ**”ਤਿ। **ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤੋ ਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਮਨਸਿ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਭਾਵਨਾਸਿਦ੍ਧੇਨ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ।

**ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਾਯਮਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਭਾਵਨਾਅਨੁਯੋਗੇ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ, ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ, ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਿਤਾਯ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਨੇਨ, ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਸਙ੍ਕੋਚਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਯਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਾਯਾਮਂ ਪਯੋਗਂ ਪਰਕ੍ਕਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਧਾਤੁਪ੍ਪਭੇਦਾਵਭਾਸਨਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾਵਭਾਸਨੇਨ ਅਵਭਾਸਨਕਿਚ੍ਚਾਯ ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਅਵਿਜਹਨੇਨ ਸਬ੍ਬਤੋ ਗਹਿਤੋ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਸਮਾਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਉਪਚਾਰਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਚ ਰੁਲ੍ਹੀਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਪ੍ਪਨਂ ਹਿ ਉਪੇਚ੍ਚ ਚਾਰੀ ਸਮਾਧਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ, ਅਪ੍ਪਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਤੋ ਅਸਤਿ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸੇ ਅਪ੍ਪਨਾਝਾਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਪਨ ਝਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਨੁਕ੍ਕਮਵਸੇਨ, ਆਰੁਪ੍ਪਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕ੍ਕਮਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ **ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੭੭) ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ।

ਏਵਂ ਰੂਪਕਾਯੇ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਧਾਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ **ਸੁਤ੍ਤੇ** ਆਗਤਂ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਥ ਵਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਠਿਤਾ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਕਟ੍ਠਵਲ੍ਲਿਤਿਣਮਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਯਥਾ ਅਗਾਰਸਮਞ੍ਞਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਗਾਰੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਹਾਰੁਮਂਸਚਮ੍ਮਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਰੀਰਸਮਞ੍ਞਾ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਾ ਜੀਵੋ। ਕੇਵਲਂ ਤੇਹਿ ਪਰਿਵਾਰਿਤਮਾਕਾਸਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੇਸਨਾ ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਪਰਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ “**ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿਕਾਦਿਭੇਦਂ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਉਸ੍ਸਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਅਤਿਰੇਕਤਿਸਤਭੇਦਂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਉਪਾਦਾਯ। **ਨ੍ਹਾਰੁਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਂ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਨਵਸਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਨ੍ਹਾਰੁਂ। **ਮਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਂ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਨਵਪੇਸਿਸਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਮਂਸਂ। **ਚਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਿਕਪਤ੍ਤਕਚ੍ਛਾਯਾਯ ਛਵਿਯਾ ਸਞ੍ਛਾਦਿਤਂ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਬਹਲਚਮ੍ਮਂ **ਪਟਿਚ੍ਚ** ਉਪਾਦਾਯ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। **ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਭਿਤ੍ਤਿਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਠਪਿਤਂ ਕਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਬਨ੍ਧਨਵਲ੍ਲਿ, ਅਨੁਲੇਪਨਮਤ੍ਤਿਕਾ, ਛਾਦਨਤਿਣਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਕਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਅਨ੍ਤੋ, ਬਹਿ ਚ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਆਕਾਸੋ **ਅਗਾਰਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ,** ਗੇਹਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਲਭਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਅਨ੍ਤੋ, ਬਹਿ ਚ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਆਕਾਸੋ ਤਾਨੇਵ ਅਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਉਪਾਦਾਯ **ਰੂਪਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ,** ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰਂ ਲਭਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਕਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ ਅਗਾਰਂ ਲੋਕੇ ‘‘ਖਤ੍ਤਿਯਗੇਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗੇਹ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਦਮ੍ਪਿ ‘‘ਖਤ੍ਤਿਯਸਰੀਰਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਨਤ੍ਵੇਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਜੀਵੋ ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

**ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਤੰਅਨੁਰਾਨੁਸਾਰਿਨਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਹਾਰੂਨੰ ਨ੍ਹਾਰੁਮੰਸਾਨੰ ਮੰਸਚਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨੰ ਵਿਵਰਾਨੁਪਾਤਿਨਾ ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਹਤ੍ਥੇਨ। ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਅਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਅਨੁਰਾਨੁਸਾਰਿਨਾ ਞਾਣਹਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਕਾਯੰ ਚਤੁਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨੰ, ਤੰ ਅਨਨ੍ਤਰਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

**੩੦੯**. ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤੇ ਪਨ ''ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ। **ਏਵੰ** ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ** ਭਾਵਨਾਨਯੋ। "**ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਆਦਿਤੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਾ ਧਾਤੁਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਵਤ੍ਥੁਸੀਸੇਨ ਧਾਤੂਨੰਯੇਵ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। **ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ**ਤਿ ''ਗੋਚਰਗਾਮਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੫੩) ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ। **ਕਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕੰ ਕਤੰ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਾਦਿ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਗੇਵ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਵੋਹਾਰਾਤਿ ਸਮ੍ਭਾਰੋ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਕਿੰ ਪਨੇਤੰ? ਪਥਵੀਆਦਿ। ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਸੁ ''ਪਥਵੀ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਵੋਹਾਰਾ ਪਥਵੀਨਿਮਿਤ੍ਤਕਾ ਥਦ੍ਧਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਸਮ੍ਭਾਰੋ ਨਾਮ ਸਵਿਸੇਸਾਯ ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਕੇਸਾਦਯੋ ਸਹ ਸਮ੍ਭਾਰੇਹੀਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਾ। ਆਪੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਤਤੋ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੀਸਤਿਯਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ, ਚਤੂਸੁ, ਛਸੁ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਥਵੀਆਦਿਕਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵਨਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿ।

**ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਵਿਭਾਗਤੋ ਕੇਸਾਦਿਕੇ ਵੀਸਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਏਕਜ੍ਝੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਗਤੋ ਪਥਵੀਧਾਤੁਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨੰ। ਆਪੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ**ਤਿ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵੋ, ਇਧ ਪਨ ਥਦ੍ਧਤਾਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਨ੍ਤਤਾਯ ਸਹ ਲਕ੍ਖਣੇਹੀਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਾ, ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਆਕਾਰਾ। ਤੇਸੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਕੇਸਾਦਿਕੇ ਵੀਸਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਥਦ੍ਧਤਾਦਿਕੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਨਾ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵਨਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਆਪੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾਦੀਸੁਪਿ। **ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਦਿਨਾ ਸਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਕੇਸਾਦੀਨੰ ਵਿਭਾਗਤੋ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਥਦ੍ਧਤਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਵਸੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਏਵੰ ਚਤੂਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਭਾਵਨਾਨਯੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁੰ "**ਕਥੰ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵੇਤੀ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਤਾਯ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਠਮਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯੋ। ਏਵੰ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਵਿਸਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ, ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਭਾਵਨਾਨਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਯੋ ਪਨ ਨਾਤਿਵਿਸਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਭਾਵਨਾਨਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋ ਏਵ ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਵਿਸੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

**੩੧੦. ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਤਿਵਿਸਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਏਵੰ ਭਾਵਯਤੋ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧੋ ਵਿਧਿ "**ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਵਾ ਞਾਣੰ। ਏਵੰ **ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲ**ਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ**ਤਿ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਕੇਸਾਦਿਕੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਵਿਧੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ।

“**ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ**”ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਤੇਜਵਾਯੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਂ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਵਚਸਾ ਮਨਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲੁਦ੍ਦੇਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ‘‘ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਾਦਿਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਪਦਂ, ਤਾਵ ਆਗਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। **ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ। ਅਯਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਧਾਤੁਪਟਿਕ੍ਕੂਲਵਣ੍ਣਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਵਸਾਨੇ ਏਵਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੧੧. **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤੇ ‘‘ਸੀਸਕਟਾਹਪਲਿਵੇਠਨਚਮ੍ਮਂ ਕੇਸਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਿਯਮਾਨਾ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਧਮ੍ਮਾ ‘‘ਮਯਿ ਕੇਸਾ ਜਾਤਾ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਜਾਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਸੁਞ੍ਞਾ। ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾਯ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤਂ ਸਨ੍ਧਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾ ਦੀਪਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਕਾਰਣਾਨਿ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। **ਅਚੇਤਨੋ**ਤਿ ਨ ਚੇਤਨੋ, ਚੇਤਨਾਰਹਿਤੋ ਵਾ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਰਾਸਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ। **ਸੁਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੋ**। ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਧਿਕਤਾਯ **ਥਦ੍ਧੋ**। ਤਤੋ ਏਵ **ਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

੩੧੨. **ਸੁਞ੍ਞਗਾਮਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੁਞ੍ਞਗਾਮ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਕਵਿਰਹਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਾਯਸ੍ਸ।

੩੧੩. **ਮਧੁਕਟ੍ਠਿਕੇ**ਤਿ ਮਧੁਕਬੀਜਾਨਿ।

੩੧੪. ਗੇਹਥਮ੍ਭਾਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਠਪਿਤਸਿਲਾਯੋ **ਪਾਸਾਣਉਦੁਕ੍ਖਲਕਾਨੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ।

੩੧੫. ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵੇ ਚਸ੍ਸ ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਅਲ੍ਲਗੋਚਮ੍ਮ**ਗ੍ਗਹਣਂ।

੩੧੬. ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਂਸਪੇਸੀਨਂ ਬਹਲਤਾਯ **ਮਹਾਮਤ੍ਤਿਕ**ਗ੍ਗਹਣਂ।

੩੧੭. **ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਸੂ**ਤਿ ਦਾਰੁਕੁਟ੍ਟਿਕਾਯ ਕੁਟਿਯਾ ਭਿਤ੍ਤਿਪਾਦਭੂਤੇਸੁ ਕਟ੍ਠੇਸੁ।

੩੧੮. ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵੋ ਵਿਯ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਆਧੇਯ੍ਯਭਾਵੋਪਿ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠਿਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ “**ਸੀਸਟ੍ਠਿਗੀਵਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੧੯. **ਸਿਨ੍ਨਵੇਤ੍ਤਗ੍ਗਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਸੇਦਿਤਵੇਤ੍ਤਕਲੀਰਾਦੀਸੁ।

੩੨੧. ਉਰਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੋ ਪਞ੍ਜਰਸਦਿਸਤਾਯ “**ਉਰਟ੍ਠਿਪਞ੍ਜਰ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਥਿਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਜਿਣ੍ਣਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਪਞ੍ਜਰਂ** ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਂ।

੩੨੨. **ਯਮਕਮਂਸਪਿਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਮਂਸਪਿਣ੍ਡਯੁਗਲ਼ੇ।

੩੨੩. ਕਿਲੋਮਕਸ੍ਸ ਸੇਤਵਣ੍ਣਤਾਯ “**ਪਿਲੋਤਿਕਪਲਿਵੇਠਿਤੇ**”ਤਿ ਪਿਲੋਤਿਕਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਮੇਵ ਨ ਵਕ੍ਕਹਦਯਾਨਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਵਕ੍ਕਹਦਯਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਯਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨੀ’’ਤਿ, ਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

੩੨੪. **ਕੋਟ੍ਠਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸੂਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ।

੩੨੫. **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਮਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥਨਪ੍ਪਦੇਸਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ, ਥਨਪ੍ਪਦੇਸੋ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੨੭. **ਏਕਵੀਸਤਿਅਨ੍ਤਭੋਗੇ**ਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਓਭਗ੍ਗੋਭਗ੍ਗੇ ਅਨ੍ਤਮਣ੍ਡਲੇ।

੩੨੮. ਆਮਾਸਯੇ ਠਿਤੋ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਾਹਾਰੋ ਉਦਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਦਰਿਯਂ ਉਦਰੇ ਠਿਤਂ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤ"**ਨ੍ਤਿ।

੩੩੧. ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਸਂਸਰਣਲੋਹਿਤਂ ਵਿਯ, ਕਾਯੁਸ੍ਮਾ ਵਿਯ ਚ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾਵਚਨੇਨ ਚਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਏਕਨ੍ਤਕਮ੍ਮਜਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ**ਤਿ ਮਹਾਕੋਸਾਟਕੀਕੋਸਸਦਿਸੇ ਪਿਤ੍ਤਾਧਾਰੇ। **ਯੂਸਭੂਤੋ**ਤਿ ਰਸਭੂਤੋ।

੩੩੨. ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠੋਦਕਗਬ੍ਭਮਲਾਦੀਨਂ ਛਡ੍ਡਨਟ੍ਠਾਨਂ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਂ **ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯਂ**।

੩੩੩. ਪੁਬ੍ਬਾਸਯੋ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿਦੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਪੁਬ੍ਬੋ ਅਨਿਬਦ੍ਧੋਕਾਸੋ"**ਤਿ।

੩੩੪. **ਪਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ। **ਸਕਲਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸਂ। **ਵਕ੍ਕਹਦਯਯਕਨਪਪ੍ਫਾਸਾਨਿ ਤੇਮੇਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਕਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਪੂਰਣੇਨ, ਇਤਰਾਨਿ ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਪਗ੍ਘਰਣੇਨ ਚ ਤੇਮੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਤੇਮਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਤੇਮਕਤੇਮਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਅਬਜਾਪਾਰਤਾਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਵ ਉਪਮਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਨ ਠਾਨਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤੇਨ ਹਿ ਤੇਮੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪਰਿ ਠਿਤਤਾ **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੦੬) ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ। ਯਕਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਟ੍ਠਾਨਂ ''ਮਯਿ ਲੋਹਿਤਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ''ਅਮ੍ਹੇ ਤੇਮਯਮਾਨਂ ਲੋਹਿਤਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੩੬. **ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਸਿਨੇਹੋ**ਤਿ ਥਿਨਭਾਵਂ ਘਨਭਾਵਂ ਗਤਸਿਨੇਹੋ। ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਮਂਸਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਤਞ੍ਚ ਥੂਲਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮੇਦਸ੍ਸ ਸਤਿਪਿ ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਤਾਯ ਘਨਭਾਵੇ ਮਂਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਨ ਬਦ੍ਧਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਯੂਸੋ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਆਪੋਕੋਟ੍ਠਾਸਤਾ।

੩੩੭. **ਉਦਕਪੁਣ੍ਣੇਸੁ ਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕੇਸੂ**ਤਿ ਨਾਤਿਪਰਿਣਤਾਨਂ ਸਜਲਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗਤੋ ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਤਾਲਸਲਾਟੁਕਾਨਂ ਵਿਵਰਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੩੮. ਵਸਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਧਾਰੇ ਅਭਿਬਜਾਪਨਮੁਖੇਨ ਅਬਜਾਪਾਰਤਾਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਚਾਮਗਤਤੇਲਂ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੩੩੯. **ਖੇਲ਼ੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇ** ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਮਧੁਰਗ੍ਗਾਦਿਕੇ।

੩੪੩. ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਯੇਨ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਯੋ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਅਯਂ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਕਿਚ੍ਚੋ। **ਤੇਜੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਾਕਾਰੋ ਏਵ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠੋ। **ਯੇਨ ਜੀਰੀਯਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

**੩੪੪**. **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਸਨਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨਾਸਿਕਾਵਾਤਭਾਵੇਨ। “**ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ତਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ। **ਧਾਤੁਯੋ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਵਿਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

**੩੪੫**. **ਤਤ੍ਰੇਵਾ**ਤਿ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਪਰਿਪਾਚਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਤਤ੍ਰੇਵਾ’’ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪੁਨ **ਤਤ੍ਰੇਵਾ**ਤਿ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਸਂਵਿਗ੍ਗਹਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦਯੋ ਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਾਦੀਸੁ ਉਦਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ “**ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਾਦਿਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਪਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁਆਦਯੋ ਨ ਤਥਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਤੇਨ ਅਵਿਨਿਭੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਤ੍ਰੇਵਾਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਵਾਯੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਕਥਂ ਤਤ੍ਰੇਵਾਤਿ? ਵਾਯੁਕੋਟ੍ਠਾਸਾਪਿ ਹਿ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਵਾਤਾਦਯੋ ਪਿਣ੍ਡਾਕਾਰੇਨੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਾਦਿਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਜੇਨ। **ਅਵਿਨਿਭੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਨਾਭੂਤਂ, ਤਂਤਂਕਲਾਪਗਤਵਸੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ । **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਾਯਮਮਾਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੮) ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

**੩੪੬**. **ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਵਯਤੋ**ਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ **ਭਾਵਨਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਕੇਸੇ, ਏਵਂ। **ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਭੇਦੇਸੁ ਸੇਸਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਧਾਤੁਸਤਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਇਦਾਨਿ ਵਚਨਤ੍ਥਾਦਿਮੁਖੇਨਪਿ ਧਾਤੂਸੁ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਂ ਵਚਨਵਸੇਨ ਹੋਤਿ ਵਚਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋਪਿ ਧਾਤੂਨਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕਲਾਪਤੋ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਤਾ ਪਿਣ੍ਡਸੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਲਾਪਤੋਪਿ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਪਨ ਕਲਾਪਾ ਪਰਮਾਣੁਪਰਿਮਾਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਪਰਿਮੇਯ੍ਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਚੁਣ੍ਣਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਤਾਸਂ ਚੁਣ੍ਣਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਙ੍ਘਾਟਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਟ੍ਟਿਤਸਰੂਪਮੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇ ਯਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਧਾਤੂਸੁ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਭਾਗੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਵਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਤਾਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਲਕ੍ਖਣਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਨਿਭੁਤ੍ਤਰੂਪਾਪਿ ਏਤਾ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਪਦੇਸੇਨ ਅਵਿਨਿਭੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਤਿਪਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਕਾਚਿਦੇਵ ਕਾਸਞ੍ਚਿ ਸਭਾਗਾ, ਕਾਚਿ ਵਿਸਭਾਗਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਾਪਿ ਧਾਤੁਯੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਈਦਿਸਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਾ, ਬਾਹਿਰਾ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਿਸੇਸਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹਾਦਿਕੋ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹਵਿਸੇਸੋਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਙ੍ਗਹਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਨ੍ਧਾਰਣਾਦੀਹਿ ਯਥਾਸਕਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਭਾਵਤੋਪਿ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਪਚ੍ਚਯਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਨਯਤੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ

ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਤੋ** ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸੰ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ ਆਕਾਰਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਕਾਰਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਹਿ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਾ।

**੩੪੭**. ਤਤ੍ਥ **ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਪੁਥੁਭਾਵਤੋ ਪੁਥੁਵੀ, ਪੁਥੁਵੀ ਏਵ ਪਥਵੀਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਾਹ। ਪਤ੍ਥਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਪਥਵੀ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਥਾਯਤਿ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਅਪ੍ਪੋਤੀ**"ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ। **ਆਪੀਯਤੀ**ਤਿ ਸੋਸੀਯਤਿ, ਪਿਵੀਯਤੀਤਿ ਕੇਚਿ। ''ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਸਸਮ੍ਭਾਰਾਪੇ ਯੁਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਾਪੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਫਰੁਸਪਾਚਨਵਿਸੋਸਨਾਕਾਰੇਨ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯੇਨ ਪੀਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। **ਅਪ੍ਪਾਯਤੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਤਿ। ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਰਸਾ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁ। **ਤੇਜਤੀ**ਤਿ ਨਿਸੇਤਿ, ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਉਸ੍ਮਾਪਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਮੀਰੇਤਿ, ਦੇਸਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਭੂਤਸਙ੍ਘਾਤਂ ਗਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵੰ ਤਾਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵਤ੍ਤੁੰ **"ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ''ਪਕਤਿ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ ਸਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵਮੇਤਾ। ਏਤਾ ਪਨ ਸਲਕ੍ਖਣੰ ਸਭਾਵੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਧਾਤੁਯੋ। **ਦੁਕ੍ਖਾਦਾਨਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਦਹਨਤੋ। ਏਤਾ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਯਲੋਹਾਦਿਧਾਤੁਯੋ ਵਿਯ ਅਯਲੋਹਾਦਿੰ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੰ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਦਹਨ੍ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਾਧਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਨਪ੍ਪਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਮਤ੍ਤਤੋ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਏਤਾਹਿ ਕਾਰਣਭੂਤਾਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧੀਯਤਿ, ਤਥਾਵਿਹਿਤਞ੍ਚ ਤੰ ਏਤਾਸ੍ਵੇਵ ਧੀਯਤਿ ਠਪੀਯਤੀਤਿ ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਾਧਾਨਤੋ, ਧਾਤੁਯੋ। ਅਪਿਚ ''ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੋ ਧਾਤੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ''ਛਧਾਤੁਰੋਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੩-੩੪੫) ਜੀਵਸਞ੍ਞਾਸਮੂਹਨਨਤ੍ਥੰ ਧਾਤੁਦੇਸਨੰ ਅਕਾਸੀਤਿ। ਇਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਮੁਖੇਨਪਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਧਾਤੂਨੰ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਵੰ ਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਨ ਵਚਨਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**੩੪੮. ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। ਅਥ ਵਾ ਆਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਾਤੁਯੋਤਿ ਆਕਾਰਾ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। **ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਰੂਪਾਨੰ ਵਣ੍ਣਾਦੀਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਵਧਾਨਤੋ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ। **ਕੇਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ** ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤੇਸੰਯੇ**ਵ **ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾ**ਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਵਣ੍ਣਾਦੀਨੰ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕੇਸਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੁਦਿਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ''ਕੇਸਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਕਤੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ''ਕੇਸਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

**"ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਕਲਾਪਮਤ੍ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ ਇਦੰ ਕੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਯਭੂਤੇ ਵਣ੍ਣਾਦਿਕੇ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੇਸੰ ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ**ਤਿ ਕੇਸੇਸੁ ਤਾਵ ਕੇਸਮੂਲੰ, ਏਵੰ ਲੋਮਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਦਸਧਮ੍ਮਕਲਾਪੋਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸਿਤਾਦਿਪਰਿਪਾਚਕੋ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਨਵਧਮ੍ਮਕਲਾਪੋਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯਦਿਮੇ ਕੇਸਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਯਥਾਰਹੰ ਅਟ੍ਠਨਵਦਸਧਮ੍ਮਸਮੂਹਭੂਤਾ , ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਆਦਿਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰੋ ਯਾਵਦੇਵ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਸਮੁਗ੍ਘਾਟਨਤ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ ਚ ਸਾਤਿਸਯਂ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਸਮੁਗ੍ਘਾਟਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਉਦਰਿਯਂ ਕਰੀਸੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਸਿਤਾਦਿਪਰਿਪਾਚਕਤੇਜੋ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਤਿ ਛ ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਸੇਦੋਅਸ੍ਸੁ ਖੇਲੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਸੇਸਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ।

ਤੇਸੁ ਅਸਿਤਾਦਿਪਰਿਪਾਚਕੇ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਏਕੋ ਕਲਾਪੋ ਜੀਵਿਤਨਵਕੋ, ਅਵ੍ਵੇਸੁ ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਾ ਏਕੇਕੋ ਅਟ੍ਠਕੋ, ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਟ੍ਠਕਾ, ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਤਯੋ ਤਯੋ ਅਟ੍ਠਕਾ, ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਦ੍ਦਨਵਕਾ, ਅਟ੍ਠਸੁ ਤੇਜੋਵਾਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਅਟ੍ਠ ਜੀਵਿਤਨਵਕਾ, ਸੇਸੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਕਾਯਭਾਵਦਸਕਦ੍ਵਯਸਹਿਤਾ, ਚਕ੍ਖਾਦਿਸਵ੍ਵਿਤੇਸੁ ਮੰਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਦਸਕਸਹਿਤਾ ਚਾਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਕੇ ਰੂਪਕਾਯੇ ਭੇਦੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਏਕਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਸਤ੍ਤਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਧਿਕਸਤਰੂਪਕਲਾਪਾ ਰੂਪਵਿਭਾਗਤੋ ਸਾਧਿਕੰ ਦਿਯਡ੍ਢਰੂਪਸਹਸ੍ਸੰ ਹੋਤਿ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨੰ ਪਨ ਅਵਯਵਵਿਭਾਗੇਨ ਤਦਵਯਵਕਲਾਪਾਨੰ ਭੇਦੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਭੇਦਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਤੋ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਪਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਉਸ੍ਸਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਸ੍ਸਦਵਸੇਨ ਪਨ…ਪੇ॰… ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੪੯. **ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪਮਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹੇਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਸਰੀਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪਰਿਮਾਣੇਨ। **ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ। **ਪਰਮਾਣੁਭੇਦਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ''ਅਙ੍ਗੁਲਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਯਵੋ, ਯਵਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਊਕਾ, ਊਕਾਯ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਲਿਕ੍ਖਾ, ਲਿਕ੍ਖਾਯ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਰਥਰੇਣੁ, ਰਥਰੇਣੁਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਤਜ੍ਜਾਰੀ, ਤਜ੍ਜਾਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਅਣੁ, ਏਵੰ ਅਣੁਨੋ ਅਟ੍ਠਮੋ ਭਾਗੋ ਪਰਮਾਣੁ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਵਿਭੰ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੧੫) ਪਨ ''ਸਤ੍ਤਧਞ੍ਞਮਾਸਪ੍ਪਮਾਣੰ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੁਲੰ, ਸਤ੍ਤਊਕਾਪਮਾਣੋ ਏਕੋ ਧਞ੍ਞਮਾਸੋ, ਸਤ੍ਤਲਿਕ੍ਖਾਪਮਾਣਾ ਏਕਾ ਊਕਾ, ਛਤ੍ਤਿੰਸਰਥਰੇਣੁਪ੍ਪਮਾਣਾ ਏਕਾ ਲਿਕ੍ਖਾ, ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਜ੍ਜਾਰਿਪ੍ਪਮਾਣੋ ਏਕੋ ਰਥਰੇਣੁ, ਛਤ੍ਤਿੰਸਅਣੁਪ੍ਪਮਾਣਾ ਏਕਾ ਤਜ੍ਜਾਰੀ, ਛਤ੍ਤਿੰਸਪਰਮਾਣੁਪ੍ਪਮਾਣੋ ਏਕੋ ਅਣੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਣੁਨੋ ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮਭਾਗਮਤ੍ਤੋ ਪਰਮਾਣੁ ਨਾਮ ਆਕਾਸਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕੋ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਅਗੋਚਰੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਭੂਤੋ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਪਰਮਾਣੁਭੇਦਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਾ**"ਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਮਾਣੁਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਭੂਤਾ। **ਸੁਖੁਮਰਜਭੂਤਾ**ਤਿ ਤਤੋਯੇਵ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਖੁਮਰਜਭਾਵੰ ਗਤਾ।

**ਦੋਣਮਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਨਾਲ਼ਿਮਤ੍ਤਾ। ਇਧਾਪਿ ''ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪਮਾਣੇਨਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ''ਪਕਤਿਯਾ ਚਤੁਮੁਟ੍ਠਿਕੰ ਕੁਡੁਵੰ, ਚਤੁਕੁਡੁਵੰ ਨਾਲ਼ਿ, ਤਾਯ ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਸੋਲ਼ਸ ਨਾਲ਼ਿਯੋ ਦੋਣੰ, ਤੰ ਪਨ ਮਗਧਨਾਲ਼ਿਯਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਾਲ਼ਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਨ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰਤਿ, ਏਵੰ ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ। **ਅਨੁਪਾਲਿਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਗ੍ਘਰਣਸਭਾਵਾਯ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨਭਾਵੰ, ਪਿਚ੍ਛਿਲਭਾਵੰ ਵਾ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਤਾ। **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਤਵਾਯੁਨਾ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨੰ ਪਾਪਿਤਾ। **ਨ ਵਿਕਿਰਤਿ ਨ ਵਿਦ੍ਧੰਸਤੀ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਰਜਭੂਤਾਪਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਬਨ੍ਧਨਪਰਿਪਾਚਨਸਮੁਦੀਰਣਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਆਪੋਤੇਜੋਵਾਯੋਧਾਤੂਹਿ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਨੇਹੇਨ ਤੇਮਿਤਾ ਤੇਜਸਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾ ਵਾਯੁਨਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨੰ ਪਾਪਿਤਾ ਪਿਟ੍ਠਚੁਣ੍ਣਾ ਵਿਯ ਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਕਿਰਤਿ ਨ ਵਿਦ੍ਧੰਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਘਨਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਵਿਕਿਰਿਯਮਾਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਗੰ। ਯਦਿਪਿ ਤੇਜੋਵਾਯੋਧਾਤੁਯੋਪਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ, ਯਾਦਿਸੋ ਪਨ ਘਨਭਾਵੋ ਪਥਵੀਆਪੋਧਾਤੂਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ , ਨ ਤਾਦਿਸੋ ਤੇਜੋਵਾਯੋਧਾਤੂਸੁ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਮੇਯਜਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚੁਣ੍ਣਭੇਦੋ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਤੇਜੋਵਾਯੂਸੁਪਿ ਮੇਯਜਭਾਵੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ।

**ਯੂਸਗਤਾ**ਤਿ ਯੂਸਭਾਵੰ ਦ੍ਰਵਭਾਵੰ ਗਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਆਬਨ੍ਧਨਾਕਾਰਭੂਤਾ। ਨ ਪਗ੍ਘਰਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਗਲ਼ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਸ੍ਸਵਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤਿ। **ਪੀਣਿਤਪੀਣਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**ਤਿ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਬ੍ਰੂਹਨਰਸਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

**ਉਸ੍ਮਾਕਾਰਭੂਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਯੇ ਪਾਕਤਿਕਉਸ੍ਮਾਪਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਪਾਚੇਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੇਜੇਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਨੇਨ ਰਸਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਇਮੰ ਕਾਯੰ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ ਸਨ੍ਤੇਜੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਨ ਪੂਤਿਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਯ, ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਹੇਤੁਕਾਯ ਚ

ਸਰੀਰੇ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਗੇਵ ਉਤੁਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਯ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਆਹ "**ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਸ੍ਸ ਆਵਹਤੀ**"ਤਿ।

**ਸਮੁਦੀਰਣਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮੁਦੀਰਣਂ** ਅਨੁਪੇਲ੍ਲਨਂ, ਵਿਸੋਸਨਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ** ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਥਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾਪਾਦਨਂ, ਉਪ੍ਪੀਲਨਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। **ਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣਾਯ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ। **ਅਪਰਾਯਾ**ਤਿ ਸਮੁਦੀਰਣਲਕ੍ਖਣਾਯ। ਸਾ ਹਿ ਪੇਲ੍ਲਨਸਭਾਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਬ੍ਭਾਹਤੋ**"ਤਿ। ਸਮਬ੍ਭਾਹਨਞ੍ਚ ਰੂਪਕਲਾਪਸ੍ਸ ਦੇਸਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਭਾਵੋ। **ਅਵਘਟ੍ਟਨਂ** ਆਸਨ੍ਨਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਲਾਲ਼ੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਦਤ੍ਥਂ ਚੁਣ੍ਣਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਆਗਤੋ, ਤਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਵਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਧਾਤੁਯਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਯਨ੍ਤੁਰੂਪਕਂ ਅਸਤਿਪਿ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਧਾਤੁਮਯਂ ਯਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

**੩੫੦**. ਯਦਿਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਤਥਾਪਿ ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ**। ਨਨੁ ਚ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਮੇਵ ਪਥਵੀਧਾਤੂਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾਵਿਞ੍ਞਾਤਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨ੍ਨੇਪਿ ਧਮ੍ਮੇ ਕਪ੍ਪਨਾਸਿਦ੍ਧੇਨ ਭੇਦੇਨ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਏਵਂ ਹਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਵਬੋਧੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖਿਯਮਾਨਾ ਧਾਤੁ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਰਸਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵਕਿਚ੍ਚਾ। ਤਤੋ ਏਵ ਨੇਸਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਕਾਰੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**। ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਤਾਯ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ, ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵਾ ਦੂਰਕਾਰਣਂ ਵਿਯ। ਯਥਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾਦੀਸੁ ਰਸਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਵਨ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਉਦ੍ਧਟਂ, ਨ ਏਵਮਿਧ। ਇਧ ਪਨ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਪਰਾਯ ਚੋਦਨਾਯ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਭੂਤਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਬ੍ਰੂਹਨਰਸਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਡ੍ਢਨਕਿਚ੍ਚਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਨੇਸਂ ਪੀਣਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਙ੍ਗਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਉਦਕਂ ਵਿਯ ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਣਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਮਦ੍ਦਵਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਜਤੁਲੋਹਾਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮੁਦੁਭਾਵਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ** ਭੂਤਸਙ੍ਘਾਟਸ੍ਸ ਦੇਸਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਨੀਹਰਣਂ ਵਾ ਬੀਜਤੋ ਅਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਵਿਯ।

**੩੫੧**. **ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**ਵ ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ** ਕਦਾਚਿ ਉਤੁਤੋ, ਕਦਾਚਿ ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ ਕੇਸਾਦਯੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿ, ਆਦਿਤੋ ਤਯੋ ਤੇਜੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਪਚ੍ਛ ਵਾਯੋਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ। **ਸਬ੍ਬੇਪੀ**ਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**। ਕੇਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਮਂਸਤੋ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਗੋ ਕਮ੍ਮਾਹਾਰਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਵ ਹੋਤੀਤਿ।

**੩੫੨**. **ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞਤੋ। ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਦਿਸਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਸਮਾਨਤਾ ਏਕਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ। **ਸਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ**ਤਿ ਸਕਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਤੋ ਸਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਮੁਦੁਸਣ੍ਹਫਰੁਸਭਾਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। "**ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਭੂਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾਤਿ? ਨ, ''ਅਞ੍ਞਾ ਏਵ ਧਾਤੁਯੋ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਉਤੁਆਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਭੇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਥਾ ਵਚਨਤੋ। **ਏਤਾਸਂ** ਧਾਤੂਨਂ। **ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣਂ** ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵਂ। ਕਿਮ੍ਪਨੇਤਂ ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਨਾਮ? ਯਾ ਸੀਤਾਦਿਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਸਤਿ ਯੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਤਂ ਰੁਪ੍ਪਨਂ। **ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ।

**ਮਹਨ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵੋ** ਚੇਤ੍ਥ ਸਸਮ੍ਭਾਰਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ **ਮਹਾਵਿਕਾਰਤਾ** ਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਧਾਤੁਵਸੇਨ, **ਮਹਾਪਰਿਹਾਰਤਾ, ਮਹਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ** ਚ ਉਭਯਵਸੇਨਾਤਿ। ਭੂਤਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ "**ਏਤਾਨੀ**"ਤਿ ਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਿ** ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸ ਰੂਪਕਲਾਪਸਙ੍ਘਾਟਤਾਯ ਸਮੂਹਵਸੇਨ, ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਚ ਅਪਰਿਮਿਤਪਰਿਮਾਣਾਨਂ, ਅਨੇਕਯੋਜਨਾਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਹੁਤਾਨੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਦੇਵਦਾਨਵਾਦੀਨਂ** ਤਿਗਾਵੁਤਾਦਿਸਰੀਰਵਸੇਨ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨੀਤਿ **ਮਹਾਭੂਤਾਨੀ**ਤਿ। ਅਨੇਕਾਭੂਤਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਅਨੇਕਬ੍ਭੁਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਅਨੇਕਚ੍ਛਰਿਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ, ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਵਾ ਅਭੂਤਾਨਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਮਹਾਭੂਤੋ,** ਮਾਯਾਕਾਰੋ। ਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨੇਵ ਮਹਨ੍ਤਾ ਭੂਤਾਤਿ **ਮਹਾਭੂਤਾ,** ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਵਾ ਅਯਂ ਤੇਸੁ ਮਹਾਭੂਤਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਪਨ ਵਞ੍ਚਕਤਾਯ, ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਵਿਯ **ਮਹਾਭੂਤਾ**। ਭੂਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਭਯਲਿਙ੍ਗਤਾਯ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਵਞ੍ਚਕਤਾ** ਸਯਂ ਅਨੀਲਾਦਿਸਭਾਵਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੀਲਾਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਅਨਿਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਸਭਾਵਾਨੇਵ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਆਕਾਰਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨਂ। ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ, ਬਹਿ ਚ ਅਟ੍ਠਿਤਾਨਂਯੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤਾ**। ਯਦਿ ਹਿ ਇਮਾ ਧਾਤੁਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਠਿਤਾ, ਨ ਸਕਿਚ੍ਚਕਰਾ ਸਿਯੁਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਪ੍ਪਵੇਸਨਤੋ, ਅਥ ਬਹਿ ਠਿਤਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾ ਸਿਯੁਂ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਵਾਦੋ ਹਾਯੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਯਥਾਸਕਂ ਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸੇਨ ਸੇਸਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਪਕਾਰਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਮਨਾਪੇਹੀ**ਤਿ ਮਨੋਹਰੇਹਿ ਚਾਤੁਰਿਯਵਨ੍ਤੇਹਿ। **ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਵਿਕ੍ਖੇਪੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਲਸਾਮਤਾਦਿਵਣ੍ਣੇਹਿ, ਪੁਥੁਲਵਿਵਰਕਿਸਤਾਦਿਸਣ੍ਠਾਨੇਹਿ, ਹਤ੍ਥਭਮੁਕਾਦਿਵਿਕ੍ਖੇਪੇਹਿ ਚ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਕਿਚ੍ਚਕਂ ਵਾ ਸਭਾਵਂ।

**ਮਹਾਪਰਿਹਾਰਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ…ਪੇ॰… ਭੂਤਾਨਿ, ਮਹਾਪਰਿਹਾਰਾਨਿ ਵਾ ਭੂਤਾਨੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਿਮਤ੍ਥੇ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ "**ਮਹਾਭੂਤਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

**ਤਥਾ ਹੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਤਂ ਵਿਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਭੂਮਿਤੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚ੍ਚਿਮਤੋ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ। ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਏਕਂ **ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਕਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਆਣਾਖੇਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **ਵਿਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿਕਰਮੇਘਾਭਿਵੁਟ੍ਠੇਨ ਖਾਰੁਦਕੇਨ ਲਵਣਂ ਵਿਯ ਵਿਲਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਤਿ। **ਕੁਪਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਖੁਭਿਤੇਨ। **ਵਿਕੀਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਧਮਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਤਿ।

ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵਿਕਾਰਮਹਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਨ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਨ ਸਪ੍ਪੇਨ ਡਟ੍ਠੋ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ ਸੋ ਕਾਯੋ ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਵ ਹੋਤਿ, ਕਟ੍ਠਮੁਖਮੁਖਗਤੋ ਵਿਯ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ। ਸੋ ''ਪਥਵੀਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਨ ਡਟ੍ਠੋਪਿ ਕਾਯੋ ਪਥਵੀਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨੇਵ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਵਿਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਕਾਯੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਕਟ੍ਠਮੁਖਮੁਖਗਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤਤ੍ਰਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਕਟ੍ਠਮੁਖੇਨ ਡਟ੍ਠੋ ਕਾਯੋ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, ਨ ਵਾ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਤਾਗਦਵਸੇਨ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪੇਨ ਪਨ ਮਨ੍ਤਾਗਦਰਹਿਤੋ ਸੋ ਕਾਯੋ ਕਟ੍ਠਮੁਖਮੁਖਗਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਏਕਨ੍ਤਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋਤਿ।

**ਪੂਤਿਯੋ**ਤਿ ਕੁਥਿਤੋ। **ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਤ੍ਤੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦਾਹੋ। **ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਛਿਨ੍ਨੋ ਪਰਮਾਣੁਭੇਦਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਸੇਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਵਿਯ। **ਮਹਾਵਿਕਾਰਾਨਿ ਭੂਤਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਾਵਿਕਾਰਵਨ੍ਤਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨੀਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦੇ

ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। "**ਪਥਵੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਪਾਕਟਾਨਿਪਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਵਾਯਾਮੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ''ਮਹਨ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਨਿ। ''ਅਮਹਨ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਤੇਸਂ ਦੁਪ੍ਪਰਿਗ੍ਗਹਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਹੋ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਏਤਾਨੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਮਹਾਭੂਤੇਕਦੇਸਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ਕਾਰਣੇਹਿ **ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ**। ਏਤਾ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਮਹਾਭੂਤੇਕਦੇਸਤੋ, ਮਹਾਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋ, ਮਹਾਭੂਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ, ਮਹਾਭੂਤਭਾਵਤੋ, ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ "**ਮਹਾਭੂਤਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਹਾਭੂਤੇਕਦੇਸਤੋ**ਤਿ ''ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੧) ਹਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ''ਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿਦਂ ਕਾਮਭਵੇ, ਰੂਪਭਵੇ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਸਞ੍ਞੀਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ, ਤਂ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ''ਮਹਾਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ। ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਭੂਤਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਭੂਤਾ ''ਮਹਾਭੂਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਮੁਦਾਯੇਸੁ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰਾ ਅਵਯਵੇਸੁਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਪਟੋ ਦਡ੍ਢੋ''ਤਿ ਚ। **ਮਹਾਭੂਤਸਮਞ੍ਞਤੋ**ਤਿ ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨੀਤਿ ਭੂਤਾਨਿ, ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ। ਸਾ ਪਨਾਯਮੇਤਾਸੁ ਭੂਤਸਮਞ੍ਞਾ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਟ੍ਠਾ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਚੇਤਾ ਬਹੂਪਕਾਰਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮੁਦ੍ਦਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਚਾਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਭੂਤਾਨੀਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। **ਮਹਾਭੂਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਨਂ ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਨ੍ਧਾਤੁਪ੍ਪਭੁਤੀਨਂ ਰਞ੍ਞਂ, ਸਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਅਸੁਰਾਨਂ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ, ਗੁਣਤੋ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਭੂਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਤਾਯ ਮਹਨ੍ਤਾ ਭੂਤਾ ਏਤੇਸੂਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾ। ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ ਹਿ ਨੇਸਂ ਕਾਯੋਤਿ। **ਮਹਾਭੂਤਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਬਹੁਭੂਤਭਾਵਤੋ। ਅਯਂ ਹਿ **ਮਹਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਮਹਾਜਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਬਹੁਭਾਵੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਥਵੀਆਦਯੋ ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਪਰਿਮੇਯਜਪ੍ਪਭੇਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਬਹੂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਾ ਭੂਤਾਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾ। **ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਯੋਸਾਨਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ।

''ਕਾਲੋ ਘਸਤਿ ਭੂਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਸਹਤ੍ਤਨਾ।
ਯੋ ਚ ਕਾਲਘਸੋ ਭੂਤੋ, ਸ ਭੂਤਪਚਨਿਂ ਪਚੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੯੦) –

ਹਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਖੀਣਾਸਵੋ ''ਭੂਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕਤਾਯ ਆਯਤਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ''ਭੂਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵੋਹਾਰਂ ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ। ਭੂਤੋ ਏਵ ਇਧ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ''ਮਹਾਭੂਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ''ਮਹਾਖੀਣਾਸਵੋ, ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ''ਤਿ ਚ। ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਭੂਤਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਾਭੂਤੇ ਭੂਤਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਭੂਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਵਮੇਤਾ ਧਾਤੁਯੋ ਮਹਾਭੂਤੇਕਦੇਸਤਾਦੀਹਿ ਮਹਾਭੂਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਕਕ੍ਖਲ਼ਪਗ੍ਘਰਣਾਦਿਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਾਨਂਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਵਿਸੇਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ –

''ਤਮਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਤੋ ਭੇਦਂ, ਸਸਾਮਞ੍ਞਂ ਜਹਾਤਿ ਨੋ।
ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਸਂਸਯੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਸਮੇਵੇਕਤ੍ਥਕਂ ਦ੍ਵਯ''ਨ੍ਤਿ॥

**ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਸਲਕ੍ਖਣਧਾਰਣੇਨ ''ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ "**ਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਭਯਥਾਪਿ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਤਾਯ ਏਵ ਵਿਭਾਵਨਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਛਧਾਤੁਰੋਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਚ।

ਅਰੂਪਾਨਂ ਖਣਤੋ ਰੂਪਾਨਂ ਖਣਸ੍ਸ ਨਾਤਿਇਤ੍ਤਰਤਾਯਾਹ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਣਾਨੁਰੂਪਾ**”ਨ੍ਤਿ। **ਧਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਠਾਨੇਨ, ਪਵਤ੍ਤਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਖਣਭਙ੍ਗਤਾਯ। **ਭਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਉਦਯਵਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਦਿਨਾ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਤਾਯ। **ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਾਰਵਿਰਹੇਨ।

**੩੫੩**. **ਸਹੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਏਤਾ**ਤਿ ਏਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਸਹ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵ ਸਮਾਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਪਿ ਅਵਕਂਸਤੋ **ਸਬ੍ਬਪਰਿਯਨ੍ਤਿਮੇ** ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕੇ, ਕਮ੍ਮਜੇਸੁ ਜੀਵਿਤਨਵਕੇਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ **ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਾਦਿਕਲਾਪੇਪਿ ਪਦੇਸੇਨ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾ** ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤਾਯ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਪਥਵੀ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਸ੍ਸਾ ਆਬਨ੍ਧਨਪਰਿਪਾਚਨਸਮੁਦੀਰਣਵਸੇਨ ਇਤਰਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਾਸੁਪਿ।

**੩੫੪**. **ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਸਭਾਗਾ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਨੁ ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਲਹੁਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ‘‘ਕਕ੍ਖਲ਼ਂ ਮੁਦੁਕਂ ਸਣ੍ਹਂ ਫਰੁਸਂ ਗਰੁਕਂ ਲਹੁਕ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਆਪੇਪਿ ਲਹੁਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ? ਨ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਗਰੁਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਗਰੁਭਾਵੋ ਏਵ ਹਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਗਰੁਤਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਲਹੁਭਾਵੋਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸੀਤਭਾਵੋ ਵਿਯ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾਤਿ ਕਥਂ? ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ ਲਹੁਤਾਕਾਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਰੂਪਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਸਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਂ ਗਰੁਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਗਰੁਕਤ੍ਤਾ ਸਭਾਗਾ’’ਤਿ। “**ਤਥਾ**”ਤਿ ਪਦੇਨ ‘‘ਸਭਾਗਾ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। “**ਦ੍ਵੇ**”ਤਿ ਪਨ ਇਦਂ ਯਥਾ ‘‘ਪੁਰਿਮਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਵਂ ‘‘ਪਚ੍ਛਿਮਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਸਭਾਗਾ** ਗਰੁਕਲਹੁਕਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਥਾ ਚ ਗਰੁਕਲਹੁਕਭਾਵੇਹਿ, ਏਵਂ ਪੇਯਜਭਾਵਾਪੇਯਜਭਾਵੇਹਿ ਚ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

**੩੫੫**. **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਂ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ, ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਗਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। “**ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤਪ੍ਪਕਾਰਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਚ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਰਹੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਏਵਂ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾਪੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਤਾਸਂ। ਲਹੁਤਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯਤਾਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ-ਗ੍ਗਹਣਂ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ।

**੩੫੬**. **ਇਤਰਾਹੀ**ਤਿ ਆਪੋਤੇਜੋਵਾਯੁਧਾਤੂਹਿ। **ਏਕਸਙ੍ਗਹਾ**ਤਿ ਸਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹਾ। ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਾਨਂ ਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਹਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨਾਨਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ।

**੩੫੭**. **ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਅਨੁਪਾਲਿਤਾ, ਸਮੁਦੀਰਣਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਚ, ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਵ ਸਨ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਾਸੁਪਿ।

**੩੫੮**. ਯਦਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਰਹਿਤਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਧਾਤੂਨਂ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ, ਅਥਾਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਚੇਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਚੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਏਕੋ ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਕਾਰੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ। ਅਹਂ ‘‘ਪਥਵੀਧਾਤੂ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚੇ ਚ ਆਭੋਗਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਕਾਰਕਸ੍ਸ ਵਿਯ

ਉਪਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਆਭੋਗਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਇਤਰਾਨਿਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੁਪਕਤ੍ਤਬ੍ਬਭੇਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ।

**੩੫੯. ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਤੋ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਭਾਗਤੋ ਚ। ''ਪਚ੍ਚਯਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਾਸਾਧਾਰਣੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵਾਦਿਨਾ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਪਥਵੀਆਦੀਨਞ੍ਚ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਭਾਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਕਾਰਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਰੂਪੁਪ੍ਪਾਦਕਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪੁਪ੍ਪਾਦਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਆਹਾਰੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੋ ਰੂਪੁਪ੍ਪਾਦਕੋ ਆਹਾਰੋ। **ਉਤੂ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਉਤੁ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। **ਕਮ੍ਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ ਅਕਮ੍ਮਜਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਗਤਿਕੋਵਾਤਿ ਪਟਿਯੋਗੀਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਅਵਧਾਰਣਂ ਕਤਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਦਯੋ**"ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਇਤਰੇ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇ। **ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਵ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ ''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੨੭)।

**ਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ। **ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ **ਪਟ੍ਠਾਨੇ** (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੯) ਅਰੂਪਾਨਂਯੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ''ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਨਾ ਅਭਾਵੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਾਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਜਨਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਹਾਰਉਤੂਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਧਾਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਧਾਤੂਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ "**ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ "**ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਥਵੀਧਾਤੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿ ''ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਜਪਥਵੀਧਾਤੁ। **ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਇਤਰਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਜਾਨਂ ਆਪੋਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕਾਨਂ ਤਾਸਂ ਉਪਕਾਰਕਤੋ, ਆਧਾਰਭਾਵਤੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਯਾਵ ਭਙ੍ਗਾਧਰਣਤੋ, ਵਿਗਮਾਭਾਵਤੋ ਚ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਹੋਨ੍ਤੀ ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਤਾਸਞ੍ਚ ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਅਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਤ੍ਤਾ ਤਾਸਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯ-ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨ ਚਾ**"ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਿਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਭੂਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਵੋਕਿਣ੍ਣਾਨਂ, ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਨ੍ਤਤੀਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਗ੍ਗਹਣਂ। ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਨ ਆਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਹਾਭੂਤੇਸੁ। ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਇਤਰਾਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਕਰੋ ਤਨ੍ਨਿਨਯੋ ਨੇਤੁਨ੍ਤਿ "**ਚਿਤ੍ਤਆਹਾਰ...ਪੇ॰... ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

**ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਸੁ ਚ ਪਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋ, ਤਦੁਭਯੇਨ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਧਾਤੁਯੋ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਏਕੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੰ ਧਾਤੁੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਚਤੁਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕਾਵ ਧਾਤੁ ਚਤੁਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਛਧਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਪਥਵੀਆਦੀਸੁ ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਇਤਰਾਸੰ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਯਮੇਕੋ ਚਤੁਕ੍ਕੋ, ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਇਤਰਾਯ ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਯਮਪਰੋ ਚਤੁਕ੍ਕੋ, ਪਠਮਦੁਤਿਯਾ, ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਪਠਮਤਤਿਯਾ, ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਪਠਮਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਤਿ ਇਮਾਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਇਤਰਾਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਯਮੇਕੋ ਛਕ੍ਕੋ। ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਚਤੁਧਾ, ਛਧਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਏਕਕਦ੍ਵਿਕਤਿਕਵਸੇਨ ਤਿਕਦੁਕਏਕਕਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੁਖੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ** ''ਏਕੰ ਮਹਾਭੂਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਮਹਾਭੂਤਾ, ਤਯੋ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੰ ਮਹਾਭੂਤੰ, ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੫੩)।

**ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਦਾਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਦਿਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ** ਘਟ੍ਟਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਵਸੇਨ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ। **ਸਾਵ**ਾਤਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯੇਵ। **ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ** ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵੰ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਚ ਪਧਾਨਭਾਵਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਪਿ ਸਾਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਸ੍ਸ ਪਾਦਟ੍ਠਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਵਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਧੋਨਿਕ੍ਖਿਪਨਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਗਰੁਤਰਸਭਾਵਾਯ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਸਾਤਿਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਆਪੋਧਾਤੂ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਤਿਕਾ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਿਰਿਯੰ ਗਤਿਕਾਯ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ ਗਹਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਭਿਮੁਖੰ ਪਾਦਸ੍ਸ ਹਰਣੰ **ਅਤਿਹਰਣੰ,** ਪੁਰਤੋ ਹਰਣੰ। ਤਤੋ ਥੋਕੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਹਰਣੰ **ਵੀਤਿਹਰਣੰ,** ਪਸ੍ਸਤੋ ਹਰਣੰ।

**ਏਕੇਕੇਨ ਮੁਖੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ ਪਥਵੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੪੭) ਵਿਭਤ੍ਤੇਸੁ ਤੇਰਸਸੁ ਆਕਾਰੇਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਧਾਤੂਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਮੁਖੇਨ। **ਸ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਅਯੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ। ਕਥੰ ਪਨਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਾਨਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

**੩੬੦**. ਇਦਾਨਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਭਾਵਨਾਯ ਆਨਿਸੰਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਇਦਞ੍ਚ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਅਵਗਾਹਤੀ**ਤਿ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਕਤੰ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਤ੍ਤਕਤਾ ਸੁਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤੰ ਪਰਿਯੋਗਾਹਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। **ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੰ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ''ਸਤ੍ਤੋ ਪੋਸੋ ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਯਾਥਾਵਸਞ੍ਞੰ ਉਗ੍ਘਾਤੇਤਿ ਸਮੂਹਨਤਿ। **ਵਾਲ਼ਮਿਗਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪੰ ਅਨਾਵਜ੍ਜਮਾਨੇ**ਤਿ ਸਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਿਯ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਪਿ ਧਾਤੁਮਤ੍ਤਤਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਿਯ ''ਇਮੇ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਯੋ ਵਾਲ਼ਮਿਗਾ, ਇਮੇ ਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਯਭੇਰਵੰ ਸਹਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਨਾਪਜ੍ਜਨੰ ਹਿ ਭਯਭੇਰਵਸਹਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਗ੍ਘਾਤੋ** ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੰ। **ਨਿਗ੍ਘਾਤੋ** ਦੀਨਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ** ਚ ਪਨ ਹੋਤਿ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਕਾਯੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਕਰਣਤੋ। ਤਥਾ ਹਿਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, **ਸੁਗਤਿਪਰਾਯਣੋ** ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤਾਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਭਾਵਨਾਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ

ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

**੩੬੧**. ‘‘ਕੋ ਸਮਾਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਰੂਪਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾ ਯਾਵਦੇਵ ਵਿਭਾਗਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥਾ। ਸਰੂਪਾਦਿਤੋ ਹਿ ਞਾਤਸ੍ਸ ਪਭੇਦੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਿਧਿਨਾ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਧਿ ਸਙ੍ਗ੯ਹਤੀਤਿ **‘‘ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਭਾਵਨਾਨਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁ’’**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ **‘‘ਕੋ ਸਮਾਧੀ’’**ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸੇਵ ਪਕਾਰਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸੀਯਤਿ, ਭਾਵਨਾਨਿਸਂਸੋਪਿ ਭਾਵਨਾਨਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਭਾਵਨਾਨਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਚੇਵ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਵਿਭਾਵਨਤੋ ਚ।

**‘‘ਸਮਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ’’**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਸਮਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **‘‘ਦੁਵਿਧੋਯੇਵਾ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿਂ ਆਹ। **ਦਸਸੁ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਯਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ‘‘ਉਪਚਾਰਾਵਹਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤੇਸੁ। **ਅਪ੍ਪਨਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਚਿਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ। **ਏਕਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨਵੀਥਿਯਂ, ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨਵੀਥਿਯਞ੍ਚ ਏਕਗ੍ਗਤਾ। **ਅਵਸੇਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਅਪ੍ਪਨਾਵਹਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤਿਂਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ।

## ਸਮਾਧਿਆਨਿਸਂਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

**੩੬੨**. ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਵਿਹਾਰੋ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ**। ਕਾਮਂ **‘‘ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ’’**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਯੇਵ ਵਿਭਾਵਿਤੋ, **‘‘ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ’’**ਤਿ ਪਨ ਪਦੇਨ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨੋਪਿ ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **‘‘ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ**ਤਿ ਏਤੇ ਬਾਹਿਰਕਭਾਵਿਤਾ ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤਕਰਾ। **ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ** ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ **‘‘ਸਲ੍ਲੇਖਾ’’ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਲ੍ਲੇਖਨਪਟਿਪਦਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਾਸਨੇ ਪਨ ਅਵਿਹਿਂਸਾਦਯੋਪਿ ਸਲ੍ਲੇਖਾਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਾਦਕਤ੍ਤਾ।

**ਸਮ੍ਬਾਧੇ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਾਦਿਨਾ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਪਰਮਸਮ੍ਬਾਧੇ ਅਤਿਵਿਯ ਸਙ੍ਕਟਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਸਂਸਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ। **ਓਕਾਸਾਧਿਗਮਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਲਾਭਯੋਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਵਮਖਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਓਕਾਸਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਨਯੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਲ੍ਲਭਤਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾਧਿਗਮਮ੍ਪਿ ਅਨਧਿਗਮਯਮਾਨੋ ਸਂਵੇਗਬਹੁਲੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ‘‘ਸੀਘਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

**ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਪਾਦਕਭੂਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ। **ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ’’ਤਿ ਸੇਸਾਭਿਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਵਸਿਦ੍ਧੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਹਿ ਅਧਿਕਾਰੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੂ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸੀਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਸਤਿ ਸਤਿ ਆਯਤਨੇ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨)। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਭਾਗਾਯ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ। ਸਕ੍ਖਿਭਾਵਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਤਾਯ ਭਬ੍ਬੋ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਾ, ਤਂ **ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ**।

ਤਂ ਤਂ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤੂਪਚਿਤਭਾਵੇਨੇਵ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਕਿਚ੍ਚਂ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **‘‘ਅਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਵਾ’’**ਤਿ। ਸਹ ਬਜੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਾਯੋ, ਇਧ ਪਨ ਏਕਭਵੂਪਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਹਬਜਤਾ, ਤਂ **ਸਹਬਜਤਂ**।

ਕਿਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯੇਵ ਭਵਵਿਸੇਸਾਨਿਸਂਸਾ, ਉਦਾਹੁ ਇਤਰਾਪੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਪੀ”**ਤਿਆਦਿ।

**ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ। ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਸਨ੍ਤਸਮਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ”**ਤਿ। **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੁਕ੍ਖਅਨਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਇਮਾਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਫਲਞਾਣੇਹੀਤਿ ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਹਿ। **ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਏਵਂ ਨਵਹਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧੀ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧੀ, ਉਭਯੇਸਂ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਂ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਨਵਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

**ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯੋਗੇ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਾ ਯੋਗੇ। **ਯੋਗੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਯੋਗਾ ਵੇ ਜਾਯਤੀ ਭੂਰੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੮੨)।

**੩੬੩**. **ਸਮਾਧਿਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੀਲਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ।

ਸਮਾਧਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਏਕਾਦਸਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।